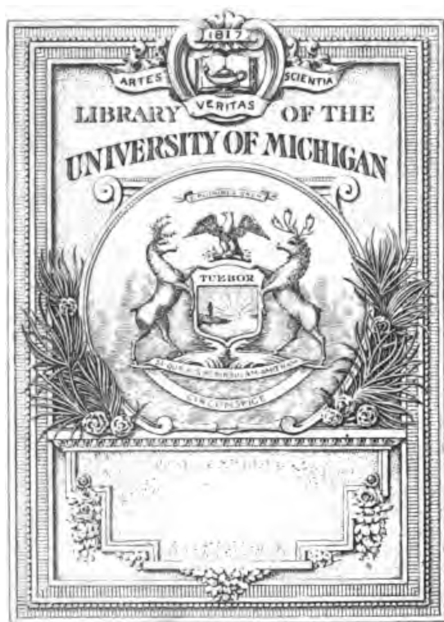

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

STRABONIS
RERVM GEOGRAPHICARVM
LIBRI XVII.

GRAECA AD OPTIMOS CODICES MANVSCRIPTOS
RECENSVIT,
VARIETATE LECTIONIS ADNOTATIONIBVSQVE
ILLVSTRAVIT,
XYLANDRI VERSIONEM
EMENDAVIT

IOANNES PHILIPPVS SIEBENKEES
PROFESSOR ALTORFINVS.

INDE A SEPTIMO LIBRO CONTINVAVIT

CAROLVS HENRICVS TZSCHVCKE,
A. M. ET SCHOLAE ELECTORALIS MISNENSIS CONRECTOR.

TOMVS SECVNDVS.

LIPSIAE
IN LIBRARIA WEIDMANNIA.
MDCCXCVIII.

LECTORI ERVDITO ET AEQVO.

Cum rediissem nuper ex veteris orbis itinere, quod Mela duce modo, modo comite, emensus eram, ut in laetioribus amoeniorum literarum campis requiescerem dulciorumque ciborum pabulis liberius fruerer, futurum minime putavi, ut ad iterandum cursum, eumque aliquanto ampliorem et spatiosiorem, inde evocarer, aut evocari me paterer. Factum tamen est utrumque, nescio an illud maiori fiducia et spe, temeritate hoc et facilitate proniori. Quo enim saepius mecum magnam rerum, quae obiiciuntur, et copiam et varietatem circumspicio, laborisque molem intueor humeris impositam, eo etiam magis non ipso adspectu solum commoveor, sed et imbecillitatis sensu ita animo deiicior, ut experiundi

 volun-

voluntatem adtulisse, perficiendi spem parum me praestiturum esse, intelligam. Accedunt gravissima muneris negotia, quibus nihil sanctius esse et existimari debet probo viro, ut sistere saepe cursum, nec nisi per horas subcisivas ad eum redire liceat, curarumque variarum importunitas, quae eunti viam saepe disiiciunt, aut conanti adeo obstruunt. Adsunt denique exempla magnorum virorum, Xylandri et Casauboni, qui, quo praeclarius hoc spatium decucurrerunt, eo etiam acriorem et peritiorem cursorem desiderant, qui aequis viribus feratur, ipsorumque vestigia premat. Quod quo felicius adsecutus erat SIEBENKEESIUS, eo etiam acerbius accidit, ut omnino bonis literis, ita maxime Straboni, quod, cum inceptum iter fortiter instituisset, rerum et linguarum supellectile multiplici instructus, in media via praematurae mortis ictu obpressus est. Cuius viri partes ad me delatas cum recepi, etsi tueri me minime eas posse lubens agnosco et fateor, eo tamen enitendum censui, ut ne plane ab eius certe consiliis et rationibus descivisse viderer. Quod ut, si non re ipsa, at desiderio adpareat, breviter exponendum est, qualem in persequendo hoc labore operam impenderim, quibusque subsidiis adiutus accesserim. Constitutum

tutum quidem initio erat, demandatum etiam, ut Codd. lectiones a SIEBENKEESIO excerptas et relictas colligerem, singulasque suis locis adponerem. At, quod facile viderem, nuda illarum farragine Strabonem inepte potius onerari, quam decore ornari, et quod nossem, dispersas passim multas inveniri doctorum virorum emendationes et explicationes, neque illas sine iudicio dimittere, neque has temere negligere, et Strabonis integritati stabiliendae invidere sustinui. Ita factum est, ut, cum prima operis pars unice in contextu constituendo versaretur, conquirerem undique, quoad tempus resque tulerunt, quae huic consilio inservirent, et digesta singulis locis subiicerem, ut, quid ferrent Codd. quid doctorum virorum sententiae, continuo quasi obtutu intelligeretur, iudicandique potestas apertior ipsis lectoribus concederetur. At aliquanto luculentius et constantius beneficium additum hinc esse ex Cod. Moscov. collatione impense laetor, eoque maiores gratias habendas esse sentio viris egregiis, ADELUNGIO et DASSDORFIO, qui eius usum ex ditissimis bibliothecae Dresdensis, demum ab OPTIMO PRINCIPE AUGUSTO liberioribus etiam et privatis exterorum usibus reclusae, thesauris liberalissime permiserunt. Debetur

tur illa conlatio indefessae industriae CHRISTI. FRID. MATTHAEI, viri celeberrimi, collegae olim coniunctissimi, tantaque praefert accuratae diligentiae fideique certissimae documenta, ut, cum ipse Cod. optimae notae et doctioris solito librarii opus esse videatur, huius muneris pretium grandi dote auctum esse adpareat. Etsi enim nec hic codex lacunas illas, quibus deturpatus Strabo saepe hiat, maxime in libro 7. explet, et in aliis omnino plures vel negligentiae vel oscitantiae labes traxit, multa tamen etiam loca male adfecta, aut discissa resarcit, multa etiam verbis integriora et castiora praestat, ut medicam saepe opem in detergendis vitiis et revocanda integritate adferre mihi quidem videatur. Maximus tamen inde accessit conlationis cumulus, quod totum Strabonis opus complectitur ad finem usque pari contentione perducta, cum SIEBENKEESII subsidia in reliquis libris languida quasi subsidant, in aliquibus etiam emoriantur. Quo magis et cupidius optandum est, ut, quae spes emicuit Brequignianae supellectilis obtinendae, ea eventu ipso comprobetur, et Straboni nunc impensa opera cum suam abiecerit BREQUIGNIUS, aliquo modo desiderium subpleat, quod Oxoniensi editione iniecit cura studiumque FAWKENERII,

quem

quem plura et ampliora adpositurum esse ut speretur, faciunt adparatus undique congesti moraeque diuturnioris obportunitas.

Sed ut contueri lectores facilius possint, quibus ab hac parte subsidiis adiutus fuerim in emendando et constituendo contextu Strabonis libri 7. a quo in locum SIEBENKEESII successi, opem tulerunt Codd. hi: Casauboniani quatuor, quos ipse vel in margine vel in notis adlegat testes;

SIEBENKEESII beneficio parati Vaticani duo, Venetus, et excerpta Gemisti Plethonis Geographica ex Strabone, quae a lib. 2. p. 118. (ed. Casaub. 2.) ad finem deducta sunt, insigni Strabonis commodo, Planudis excerpta, de quibus SIEBENKEESIUS ipse in praefatione disseruit, et quae passim ex aliis Codd. etsi parcius adspersa sunt;

Cod. Mediceus, cuius lectiones debentur Abr. Gronovii liberalitati, a quo vulgatae sunt in Variis Geographicis a p. 151. ad fin. Dolendum modo est ob earum praestantiam in multis locis conspicuam, quod ultra librum 9. non progrediuntur, etsi et ad reliquos pertinuisse adparet ex iis, quae idem inde delibavit ad Melam 1, 2. 12. et 15;

Denique adfuit Cod. Moſcovienſis, de quo ſupra differui aliqua, plura fortaſſe alio tempore daturus. In quorum recenſu ſi qui forte ex praefatione SIEBENKEESII aliquos deſideraverint, deſideraturos autem praevideo plures, audiant, quod non ſine acerbo animi dolore eloquor, plura me ſubſidia ad hunc librum, cum ad digerendas ſchedulas, quae ad me delatae erant, acceſſiſſem, non inveniſſe. Aegre in primis carui opibus Scrimgerianis, quarum utilitatem ſuperiores libri experti ſunt et ſatis probarunt.

Haec tradita accepi, eademque ſumma religione ſervavi, et integerrima fide reddam. Qui fuerint dicti et habiti a b. SIEBENKEESIO Vaticanus A et B, non niſi moleſta comparatione plurimorum locorum ex ſuperioribus libris adſequi potui; etſi, an adſecutus ſim, non praeſto, cum certam rationem ſervatam eſſe ubique non videam. Cum enim in iisdem uterque plagulis proponatur, tum vel omnino ſigna abſunt, vel tam varie, veluti V. V. C. Vat. C. admixtis alibi aliorum Codd. lectionibus, adpoſita ſunt, ut diſcernere et diiudicare, quorſum valeant, non niſi difficulter poſſis. Quantum tamen fieri potuit, ſecutus ſum rationem ſtudioſe informatam, ſingula tamen

et hic et in reliquis ita retuli, ut tuto iis lectores possint confidere. Quod quidem fieri eo facilius potuit, cum SIEBENKEESII manus satis sit luculenta, nec ad coniecturas et divinationes composita. Sed ne diutius his immorer, quae successori operis sua ipsius causa praemonenda videbantur, ad alia subsidia progrediendum est, quae praeter emendationes virorum doctorum publice in libris propositas et vulgatas adfuerunt. Adscripserat passim editioni Casaub. I. emendationes et coniecturas Reinesius, vir amplissimae doctrinae magnaeque sagacitatis, quae in ipso exemplari humanissima liberalitate transmissae sunt a MUELLERO, Viro doctissimo, Cizensis scholae Rectore meritissimo. Scaligeri emendationes editionis Xylandreae margini additas, cuius exemplar servat bibliotheca Caesarea Vindobonensis, descriptas mecum benevole communicavit doctissimus amicissimusque WEIGELIUS, cuius opera olim Medici Graeci decore illustriori nitebunt: adiunxitque idem ex Aldino exemplari alias viri docti, ignoratur cuius, correctiones adpositas. Vidi quidem etiam a SIEBENKEESIO commemorari lib. 5. p. 189. emendationis Scaligerianae exemplum, at cum illud in meis non reperiatur, aliunde depromtum esse ad-

paret, quod tamen unde fuerit, nunc quidem mihi non liquet. Quantum ipse Casaubonus iis omnino statuerit pretium, declarat illius epistola ad Scaligerum missa p. 99. (in epist. Casaub.) *Per ego*, inquit, *te Dei hominumque fidem testor, quae habes in Athenaeum et Strabonem, ea nobiscum communices. Quod possum pretium summum, id offero, tibi me ipsum aeternum futurum tuum.* Nempe Scaligerum Strabonis editionem meditatum esse, Casauboni praefatio docet. At nihil movisse et retulisse illas preces, ex eventu, certe ex Casauboni silentio intelligi posse videtur, etsi hic Scaligero Strabonem suum dono miserat; de quo in epist. 583. p. 618. ubi, cum adspersas margini notas ab eo fuisse audiisset, ex Dan. Heinsio scire cupit, in cuius manus is liber pervenerit, et, ut ipsi paretur, quovis pretio rogat. Porro auctionis publicae lege ex bibliotheca regia Berolinensi acceptum tuli exemplar ed. Casaub. 2. quo olim usus erat Meursius, at magnam sui, quam iniecerat, exspectationem, cum Meursium in emendandis Strabonis plurimis locis operam praestitisse nossem, praesens diffudit. Tam enim raro parceque, quae huic consilio inserviant, praebet, et, si qua habet, in uno alterove

auctore

auctore adlegando abſumuntur, ut parum inde lucri ad Strabonem redundet. Victorii notas manuſcriptas, quas in bibliotheca Monacenſi ſervari ex bibliotheca Graeca Fabricio — Harleſiana Vol. 4. p. 569. intellexiſſem, ut haberem, precibus adii HARLESIUM, virum de noſtris literis meritiſſimum et ſingularis humanitatis documentis ſpectatum, quas ille non ſolum benevole excepit, ſed, ut ratae etiam eſſent, magno ſtudio contendit, neque tamen perficere potuit, cum in his conquaſſati orbis tumultibus et rerum trepidatione Codices aliique libri inſigniores arcis concluſi, dum reddita pace libere prodire et adparere poſſent, tenerentur. Emiſſae in Bataviam preces etiamnunc inſiſtunt aguntque, ut, quae poſſidet in theſauris ditiſſimis bibl. Lugdunenſis ſcholia Graeca Cyriaci Anconitani in Strabonem, inde ad uſus publicos nunc efferantur, quod ut ſperare liceat, facit inſignis ſummi Ruhnkenii humanitas et benevolentia, quam et in adparatibus ad Melam congerendis me expertum eſſe gratiſſimo animo et ore profiteor. Nec minorem gratiam inibunt apud Strabonem meque ipſis in perpetuum addictum habebunt obſtrictumque omnibus officiorum vinculis, ſi qui communicare mecum

voluerint,

voluerint, quae vel ipsi reposita ad Strabonis commoda habent, vel accepta ab aliis servant. Non igitur sine grata commemoratione praeterire possum, quod IACOBS, Vir de literis Graecis egregie promeritus, ad duorum locorum libri 7. emendationem conjecturas misit, sagacitatis notae testes luculentas. Praeter illa, quae habui adhuc adminicula, alia conquirenda putavi ex Scholiastis et Grammaticis veteribus, quippe in quibus multa saepe Strabonis loca aut adlegantur aut repetuntur, quorum quidem principem locum tenet Eustathius. Eos igitur sedulo excussi et perlustravi, et, si qua expressa Strabonis vestigia vidissem, diligenter legi et suis locis notavi. Denique adii superiores omnes editiones, easque ad Casaub. I. quae subjecta est typis, adtente exegi, ut, ubi, et in quibus discreparent, quid singulae ad constituendum et effingendum textum conferrent, intelligeretur, quisque studium hominum doctorum ipsamque Strabonis variatam subinde formam optime ipsoque conspectu declarari posse putarem. Nec in his curis dimittenda erat Guarini interpretatio Latina, quippe quae, cum ad Codicem manuscriptum informata sit, auctoritate valet non levi; adposui etiam subinde

eius exempla, ut eo instantius depelleretur error, quem multorum animis insidere vulgoque etiam ferri cognovi, Strabonis verba Graeca fere ad eam interpretationem ab Aldo fuisse accommodata adeoque depravata. Etsi enim multis eius editionem vitiis inquinatam esse minime nego, immo lubens largior; at non minoribus et paucioribus premuntur etiam codices, quorum tamen unum, quem sequeretur, ante oculos positum habuisse debet Aldus.

His igitur armatus subsidiis ipsum Strabonis opus adgressus sum, in quo excolendo, quid praestare voluerim, ipse sum mihi conscius, etsi me desiderio potius praestitisse, quam viribus adsecutum esse, non minus sentio. Vt tamen caussae lectionum aut propagatarum aut immutatarum prospici possent, breviter, quae moverunt, adiunxi, cum amplior de iis disputandi campus aperiatur in ipso ad Strabonem commentario. Norunt optime, qui in hac arena iactati sunt, aut emendationum libros perlustrarunt, in quot partes versari saepe auctorum loca possint, vel potius versentur, sensusque suus quemvis docebit, paullo audacius grassari manum, ubi hilarius gestiens animus curarumque et corporei ponderis expers exsultat,

fultat, contra illam titubare et haerere timidius, ubi hic deiectus depressusque languet. Hinc forte accidit, ut alia liberius effunderem, alia cautius cohiberem. De quibus si secus visum fuerit viris doctis, si multa rectius abesse potuisse censuerint, multa melius adposita cupierint, monebunt humaniter et intra nostrarum literarum cancellos et cursum reliquum ad metam certam consiliis suis dirigent.

In figendis accentibus passim haesitavi, quippe quorum inconstans sedes in nominibus praecipue propriis vagatur, parumque sibi in his constat ipse Casaubonus. Nec minorem ab hac parte dubitationem iniecerunt particulae encliticae, quas vocant, de quibus variae virorum doctorum exstant sententiae et in ipso usu exempla, etsi, re perpensa, tum recte, ubi cetera addicunt, accentum reiiciendum esse arbitror, cum proxime praecedens vocabulum tali particula adficitur, et sic probandam disputationem Reizii, quam etiam Herodoto praeposuit. In quibus si qua sinistre et pravo loco notata deprenderint lectores, factum id etiam est Casaubonianae editionis exemplo, quod, dum gravioribus detinebatur animus, oculus intactum transiluit. Quae

alia

alia aliunde vel meo ipsius errore irrepserunt vitia, cum nunc exempli typis descripti copia non detur, quod exquiri possit, alio tempore indicabo. Succurrit in praesentia hoc unum, quod p. 333. notam 1. prave expressam et conturbatam esse vidi, etsi singula de Codd. recte habent et vere, nec omnino in ipsa re a Graeco usu aberretur. Notum enim est, verbum ἐλαύνειν cum cognatis, quod in his temporibus ab ἐλάω formam ducit, adpositum habere σ, quod soli Attici negligant, uti diserte tradunt Grammatici veteres. (v. etiam Schweighaeuser. ad Polyb. 6, 22, 4. et passim alibi.) Sunt etiam, qui in his verbis σ unice et simpliciter agnoscant, in quibus Theodorus Gaza. Moverant haec primum, ut adponerem, probata Cod. Med. auctoritate; post recordatus, constanti Codd. consensu a Strabone lib. 3. p. 171. aliisque in locis negligi, immutaveram notam, quae tamen priori forma exierat. Restat nunc, ut paucis commemorem ea, in quibus porro opera mea versabitur, si vita subpeditarit et corporis valetudo adnuerit. Ipsum contextum Strabonis excipiet commentarius uberior, in quo non solum, quae ex subsidiis criticis remanserunt, arcessentur, et de locorum lectione, ubi aptum fuerit visum aut necessa-

rium,

rium, disputatio contexetur, sed et rerum illustratio subiungetur. Quae Geographiam Mathematicam spectant, eius explicandae partes benevole suscepit AUG. FRID. LÜDICKE, collega coniunctissimus, qui in hac schola Electorali magna cum laude et utilitate nostros iuvenes Mathesin docet. Tomus ultimus continebit Lexicon Strabonianum et indicem rerum praemissum, forte habebit etiam dissertationem de Strabone, qualem de Eutropio exhibui. Haec igitur sunt, quae adparare pro virium modo constitui. Tu autem, lector benevole, non huic solum operae institutae, sed et futurae conatibus fave.

Scr. Misnae V Cal. Jun. MDCCIIXC.

C. H. Tzschucke.

STRA-

ΤΩ͂Ν ΣΤΡΑ΄ΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩ͂Ν ΤΟΥ͂ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΑ.

Ἐν τῷ τετάρτῳ τὰ περὶ Γαλλίαν· καὶ ὅσα διείργουσιν, αἱ Ἄλπεις τῆς Ἰταλίας ἔνδον· ἐν οἷς καὶ Βριτανία, καὶ τῶν ὠκεανιτίδων νήσων τινὲς, ὅσαι καὶ δοκοῦσιν οἰκεῖσθαι. καὶ βαρβάρων χώραν, καὶ ἔθνη παροικοῦντα τοῦ Ἴστρου πέραν.

STRABONIS RERVM GEOGRAPHICARVM LIBRI QVARTI CAPITA.

Quartus liber exhibet Galliae descriptionem, regionumque intra Alpes ad Italiam. Agit deinde de Britania, et nonnullis insulis in Oceano, quae habitari videntur; deque barbarorum terris, et populis ulteriora Istri tenentibus.

Gallia Narbonensis

ΣΤΡΑ'ΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΒΙΒΛΙ'ΟΝ ΤΕ'ΤΑΡΤΟΝ.

ΚΕΦ. Α.

pag. 176. Ἐφεξῆς δ' ἐςὶν ἡ ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτική. [a] Ταύτης δὲ καὶ τὸ σχῆμα ὑπογέγραπται πρότερον τυπωδῶς, καὶ τὸ μέγεθος. νυνὶ δὲ λεκτέον τὰ καθ' ἕκαςα. Οἱ μὲν δὴ, τριχῇ διῄρουν, Ἀκυϊτανὃς, καὶ Βέλγας καλοῦντες καὶ Κέλτας. Τοὺς μὲν Ἀκυϊτανὃς, τελέως ἐξηλλαγμένὃς, ὃ τῇ γλώττῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς σώμασιν, ἐμφερεῖς Ἴβηρσι μᾶλλον, ἢ Γαλάταις· τοὺς

VARIANTES LECTIONES.

a) ταύτης] ταύτῃ Vat. A. B.

STRABONIS GEOGRAPHICARVM RERVM

LIBER QVARTVS.

CAP. I.

Quae ultra Alpes est Gallia, eius iam ante figura et magnitudo crassiore definitione descripta fuerunt; nunc singula persequemur. Sunt qui Gallos trifariam dividunt, in Aquitanos, Belgas et Celtas; de quibus Aquitani a caeterorum plane differentes non lingua modo, sed et corporibus, Hispanis quam Gallis sint similio-

τοὺς δὲ λοιποὺς Γαλατικὴν μὲν τὴν ὄψιν, ὁμογλώττους Gallia
δ᾽ οὐ πάντας, ἀλλ᾽ ἐνίους μικρὸν παραλλάττοντας ταῖς Narbonensis.
γλώτταις· καὶ πολιτεία δὲ, καὶ οἱ βίοι μικρὸν ἐξηλλαγμένοι εἰσίν. Ἀκυϊτανοὺς μὲν οὖν καὶ Κέλτας ἔλεγον τοὺς πρὸς τῇ Πυρήνῃ, διωρισμένους τῷ Κεμμένῳ ὄρει. Εἴρηται γὰρ, ὅτι τὴν Κελτικὴν ταύτην ἀπὸ μὲν τῆς δύσεως ὁρίζει τὰ Πυρηναῖα ὄρη τῆς ἑκατέρωθεν θα- pag. 177.
λάσσης, τῆς τε ἐντὸς καὶ τῆς ἐκτὸς προσαπτόμενα· ἀπὸ δὲ τῶν ἀνατολῶν ὁ Ῥῆνος παράλληλος ὢν τῇ Πυρήνῃ· τὰ δ᾽ [b] ἀπὸ τῶν ἄρκτων καὶ τῆς μεσημβρίας, τὰ μὲν ὁ Ὠκεανὸς περιείληφεν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου· [c] τὸ δ᾽ ἐξ ἐναντίας, ἡ κατὰ Μασσαλίαν καὶ Νάρβωνα θάλαττα, καὶ αἱ Ἄλπεις ἀπὸ τῆς Λιγυστικῆς ἀρξάμεναι, μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Ῥήνου. Τῇ δὲ Πυρήνῃ πρὸς ὀρθὰς ἧκτο τὸ Κέμμενον ὄρος διὰ μέσων τῶν πεδίων, καὶ παύεται κατὰ μέσα, πλησίον Λουγδούνου, περὶ δισχι-

A 2 λίους

b) ἀπὸ τῶν ἄρκτων] ἀπὸ τοῦ ἄρκτου. Stroz. c) τὸ δ᾽] τὰ δὲ Bemb. Stroz.

miliores. reliqui Gallica specie, ne ipsi quidem omnes, eodem utantur sermone, sed aliquid nonnulli habeant diversitatis; forma quoque reipublicae et vitae institutis nonnihil differant. Ergo qui Pyrenae sunt proximi, eos Aquitanos et Celtas vocant, monte divisi Cemmeno. Dictum est enim supra, universam Galliam versus occasum montibus definiri Pyrenaeis, utrumque mare tam externum quam internum tangentibus; ab ortu autem Rheno, qui Pyrenaeis fluit parallelus; a septentrione Oceano, a septentrionalibus Pyrenae extremis ad ostia usque Rheni; a meridie mari, quod est ad Massiliam et Narbonem, et Alpibus, quae a Liguria incipientes ad fontes Rheni porriguntur. A Pyrena ad rectos angulos protenditur Cemmenus mons per mediam planitiem Galliae, eiusque in medio definit prope

Lug-

paret, quod tamen unde fuerit, nunc quidem mihi non liquet. Quantum ipse Casaubonus iis omnino statuerit pretium, declarat illius epistola ad Scaligerum missa p. 99. (in epist. Casaub.) *Per ego*, inquit, *te Dei hominumque fidem testor*, *quae habes in Athenaeum et Strabonem*, *ea nobiscum communices*. *Quod possum pretium summum*, *id offero*, *tibi me ipsum aeternum futurum tuum*. Nempe Scaligerum Strabonis editionem meditatum esse, Casauboni praefatio docet. At nihil movisse et retulisse illas preces, ex eventu, certe ex Casauboni silentio intelligi posse videtur, etsi hic Scaligero Strabonem suum dono miserat; de quo in epist. 583. p. 618. ubi, cum adspersas margini notas ab eo fuisse audiisset, ex Dan. Heinsio scire cupit, in cuius manus is liber pervenerit, et, ut ipsi paretur, quovis pretio rogat. Porro auctionis publicae lege ex bibliotheca regia Berolinensi acceptum tuli exemplar ed. Casaub. 2. quo olim usus erat Meursius, at magnam sui, quam iniecerat, exspectationem, cum Meursium in emendandis Strabonis plurimis locis operam praestitisse nossem, praesens diffudit. Tam enim raro parceque, quae huic consilio inserviant, praebet, et, si qua habet, in uno alterove

auctore

auctore adlegando absumuntur, ut parum inde lucri ad Strabonem redundet. Victorii notas manuscriptas, quas in bibliotheca Monacensi servari ex bibliotheca Graeca Fabricio — Harlesiana Vol. 4. p. 569. intellexissem, ut haberem, precibus adii HARLESIUM, virum de nostris literis meritissimum et singularis humanitatis documentis spectatum, quas ille non solum benevole excepit, sed, ut ratae etiam essent, magno studio contendit, neque tamen perficere potuit, cum in his conquassati orbis tumultibus et rerum trepidatione Codices aliique libri insigniores arcis conclusi, dum reddita pace libere prodire et adparere possent, tenerentur. Emissae in Bataviam preces etiamnunc insistunt aguntque, ut, quae possidet in thesauris ditissimis bibl. Lugdunensis scholia Graeca Cyriaci Anconitani in Strabonem, inde ad usus publicos nunc efferantur, quod ut sperare liceat, facit insignis summi Ruhnkenii humanitas et benevolentia, quam et in adparatibus ad Melam congerendis me expertum esse gratissimo animo et ore profiteor. Nec minorem gratiam inibunt apud Strabonem meque ipsis in perpetuum addictum habebunt obstrictumque omnibus officiorum vinculis, si qui communicare mecum

volueriat,

voluerint; quae vel ipsi reposita ad Strabonis commoda habent, vel accepta ab aliis servant. Non igitur sine grata commemoratione praeterire possum, quod IACOBS, Vir de literis Graecis egregie promeritus, ad duorum locorum libri 7. emendationem coniecturas misit, sagacitatis notae testes luculentas. Praeter illa, quae habui adhuc adminicula, alia conquirenda putavi ex Scholiastis et Grammaticis veteribus, quippe in quibus multa saepe Strabonis loca aut adlegantur aut repetuntur, quorum quidem principem locum tenet Eustathius. Eos igitur sedulo excussi et perlustravi, et, si qua expressa Strabonis vestigia vidissem, diligenter legi et suis locis notavi. Denique adii superiores omnes editiones, easque ad Casaub. I. quae subiecta est typis, adtente exegi, ut, ubi, et in quibus discreparent, quid singulae ad constituendum et effingendum textum conferrent, intelligeretur, quia sic studium hominum doctorum ipsamque Strabonis variatam subinde formam optime ipsoque conspectu declarari posse putarem. Nec in his curis dimittenda erat Guarini interpretatio Latina, quippe quae, cum ad Codicem manuscriptum informata sit, auctoritate valet non levi; adposui etiam subinde

eius exempla, ut eo instantius depelleretur error, quem multorum animis insidere vulgoque etiam ferri cognovi, Strabonis verba Graeca fere ad eam interpretationem ab Aldo fuisse accommodata adeoque depravata. Etsi enim multis eius editionem vitiis inquinatam esse minime nego, immo lubens largior; at non minoribus et paucioribus premuntur etiam Codices, quorum tamen unum, quem sequeretur, ante oculos positum habuisse debet Aldus.

His igitur armatus subsidiis ipsum Strabonis opus adgressus sum, in quo excolendo, quid praestare voluerim, ipse sum mihi conscius, etsi me desiderio potius praestitisse, quam viribus adsecutum esse, non minus sentio. Vt tamen causae lectionum aut propagatarum aut immutatarum prospici possent, breviter, quae moverunt, adiunxi, cum amplior de iis disputandi campus aperiatur in ipso ad Strabonem commentario. Norunt optime, qui in hac arena iactati sunt, aut emendationum libros perlustrarunt, in quot partes versari saepe auctorum loca possint, vel potius versentur, sensusque suus quemvis docebit, paullo audacius grassari manum, ubi hilarius gestiens animus curarumque et corporei ponderis expers ex-

sultat,

fultat, contra illam titubare et haerere timidius, ubi hic deiectus depressusque languet. Hinc forte accidit, ut alia liberius effunderem, alia cautius cohiberem. De quibus si secus visum fuerit viris doctis, si multa rectius abesse potuisse censuerint, multa melius adposita cupierint, monebunt humaniter et intra nostrarum literarum cancellos et cursum reliquum ad metam certam consiliis suis dirigent.

In figendis accentibus passim haesitavi, quippe quorum inconstans sedes in nominibus praecipue propriis vagatur, parumque sibi in his constat ipse Casaubonus. Nec minorem ab hac parte dubitationem iniecerunt particulae encliticae, quas vocant, de quibus variae virorum doctorum exstant sententiae et in ipso usu exempla, etsi, re perpensa, tum recte, ubi cetera addicunt, accentum reiiciendum esse arbitror, cum proxime praecedens vocabulum tali particula adficitur, et sic probandam disputationem Reizii, quam etiam Herodoto praeposuit. In quibus si qua sinistre et pravo loco notata deprenderint lectores, factum id etiam est Casaubonianae editionis exemplo, quod, dum gravioribus detinebatur animus, oculus intactum transsiluit. Quae

alia

alia aliunde vel meo ipsius errore irrepserunt vitia, cum nunc exempli typis descripti copia non detur, quod exquiri possit, alio tempore indicabo. Succurrit in praesentia hoc unum, quod p. 333. notam 1. prave expressam et conturbatam esse vidi, etsi singula de Codd. recte habent et vere, nec omnino in ipsa re a Graeco usu aberretur. Notum enim est, verbum ἐλαύνειν cum cognatis, quod in his temporibus ab ἐλάω formam ducit, adpositum habere σ, quod soli Attici negligant, uti diserte tradunt Grammatici veteres. (v. etiam Schweighaeuser. ad Polyb. 6, 22, 4. et passim alibi.) Sunt etiam, qui in his verbis σ unice et simpliciter agnoscant, in quibus Theodorus Gaza. Moverant haec primum, ut adponerem, probata Cod. Med. auctoritate; post recordatus, constanti Codd. consensu a Strabone lib. 3. p. 171. aliisque in locis negligi, immutaveram notam, quae tamen priori forma exierat. Restat nunc, ut paucis commemorem ea, in quibus porro opera mea versabitur, si vita subpeditarit et corporis valetudo adnuerit. Ipsum contextum Strabonis excipiet commentarius uberior, in quo non solum, quae ex subsidiis criticis remanserunt, arcessentur, et de locorum lectione, ubi aptum fuerit visum aut necessarium,

rium, disputatio contexetur, sed et rerum illustratio subiungetur. Quae Geographiam Mathematicam spectant, eius explicandae partes benevole suscepit AUG. FRID. LÜDICKE, collega coniunctissimus, qui in hac schola Electorali magna cum laude et utilitate nostros iuvenes Mathesin docet. Tomus ultimus continebit Lexicon Strabonianum et indicem rerum praemissum, forte habebit etiam dissertationem de Strabone, qualem de Eutropio exhibui. Haec igitur sunt, quae adparare pro virium modo constitui. Tu autem, lector benevole, non huic solum operae institutae, sed et futurae conatibus fave.

Scr. Misnae V Cal. Jun. MDCCIIXC.

C. H. Tzschucke.

STRA-

ΤΩ͂Ν ΣΤΡΑ΄ΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩ͂Ν ΤΟΥ͂ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΑ.

Ἐν τῷ τετάρτῳ τὰ περὶ Γαλλίαν· καὶ ὅσα διείργουσιν, αἱ Ἄλπεις τῆς Ἰταλίας ἔνδον· ἐν οἷς καὶ Βρετανία, καὶ τῶν ὠκεανιτίδων νήσων τινὲς, ὅσαι καὶ δοκοῦσιν οἰκεῖσθαι. καὶ βαρβάρων χώραν, καὶ ἔθνη παροικοῦντα τοῦ Ἴστρου πέραν.

STRABONIS RERVM GEOGRAPHICARVM LIBRI QVARTI CAPITA.

Quartus liber exhibet Galliae descriptionem, regionumque intra Alpes ad Italiam. Agit deinde de Britania, et nonnullis insulis in Oceano, quae habitari videntur; deque barbarorum terris, et populis ulteriora Istri tenentibus.

Gallia Narbonensis

ΣΤΡΑ'ΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΒΙΒΛΙ'ΟΝ ΤΕ'ΤΑΡΤΟΝ.

ΚΕΦ. Α.

pag. 176. Ἐφεξῆς δ' ἐςὶν ἡ ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτική. [a] Ταύτης δὲ καὶ τὸ σχῆμα ὑπογέγραπται πρότερον τυπωδῶς, καὶ τὸ μέγεθος. νυνὶ δὲ λεκτέον τὰ καθ' ἕκαςα. Οἱ μὲν δὴ, τριχῇ διῄρουν, Ἀκυϊτανὺς, καὶ Βέλγας καλοῦντες καὶ Κέλτας. Τοὺς μὲν Ἀκυϊτανὺς, τελέως ἐξηλλαγμένυς, ὐ τῇ γλώττῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς σώμασιν, ἐμφερεῖς Ἴβηρσι μᾶλλον, ἢ Γαλάταις· τοὺς

VARIANTES LECTIONES.

a) Ταύτης] ταύτῃ Vat. A. B.

STRABONIS GEOGRAPHICARVM RERVM

LIBER QVARTVS.

CAP. I.

Quae ultra Alpes est Gallia, eius iam ante figura et magnitudo crassiore definitione descripta fuerunt; nunc singula persequemur. Sunt qui Gallos trifariam dividunt, in Aquitanos, Belgas et Celtas; de quibus Aquitani a caeterorum plane differentes non lingua modo, sed et corporibus, Hispanis quam Gallis sint similio-

τοὺς δὲ λοιποὺς Γαλατικὴν μὲν τὴν ὄψιν, ὁμογλώττους Gallia δʼ οὐ πάντας, ἀλλʼ ἐνίους μικρὸν παραλλάττοντας ταῖς Narbonensis. γλώτταις· καὶ πολιτεία δὲ, καὶ οἱ βίοι μικρὸν ἐξηλλαγμένοι εἰσίν. Ἀκυϊτανοὺς μὲν οὖν καὶ Κέλτας ἔλεγον τοὺς πρὸς τῇ Πυρήνῃ, διωρισμένους τῷ Κεμμένῳ ὄρει. Εἴρηται γὰρ, ὅτι τὴν Κελτικὴν ταύτην ἀπὸ μὲν τῆς δύσεως ὁρίζει τὰ Πυρηναῖα ὄρη τῆς ἑκατέρωθεν θα- pag. 177. λάσσης, τῆς τε ἐντὸς καὶ τῆς ἐκτὸς προσαπτόμενα· ἀπὸ δὲ τῶν ἀνατολῶν ὁ Ῥῆνος παράλληλος ὢν τῇ Πυρήνῃ· τὰ δʼ [b] ἀπὸ τῶν ἄρκτων καὶ τῆς μεσημβρίας, τὰ μὲν ὁ Ὠκεανὸς περιείληφεν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου· [c] τὸ δʼ ἐξ ἐναντίας, ἡ κατὰ Μασσαλίαν καὶ Νάρβωνα θάλαττα, καὶ αἱ Ἄλπεις ἀπὸ τῆς Λιγυστικῆς ἀρξάμεναι, μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Ῥήνου. Τῇ δὲ Πυρήνῃ πρὸς ὀρθὰς ἧκτο τὸ Κέμμενον ὄρος διὰ μέσων τῶν πεδίων, καὶ παύεται κατὰ μέσα, πλησίον Λουγδούνου, περὶ δισχι-

A 2 λίους

b) ἀπὸ τῶν ἄρκτων] ἀπὸ τοῦ ἄρκτου. Stroz. c) τὸ δʼ] τὰ δὲ Bemb. Stroz.

miliores. reliqui Gallica specie, ne ipsi quidem omnes, eodem utantur sermone, sed aliquid nonnulli habeant diversitatis; forma quoque reipublicae et vitae institutis nonnihil differant. Ergo qui Pyrenae sunt proximi, eos Aquitanos et Celtas vocant, monte divisi Cemmeno. Dictum est enim supra, universam Galliam versus occasum montibus definiri Pyrenaeis, utrumque mare tam externum quam internum tangentibus; ab ortu autem Rheno, qui Pyrenaeis fluit parallelus; a septentrione Oceano, a septentrionalibus Pyrenae extremis ad ostia usque Rheni; a meridie mari, quod est ad Massiliam et Narbonem, et Alpibus, quae a Liguria incipientes ad fontes Rheni porriguntur. A Pyrena ad rectos angulos protenditur Cemmenus mons per medium planitiem Galliae, eiusque in medio definit prope

Lug-

Gallia Narbonensis. λίας ἐκταθὲν ςαδίας. Ἀκυϊτανὰς μὲν τοίνυν ἔλεγον τὰς τὰ βόρεια τῆς Πυρήνης μέρη κατέχοντας, καὶ τῆς Κεμμένης, μέχρι πρὸς τὸν Ὠκεανὸν, τὰ ἐντὸς Γαρȣ̃να ποταμȣ̃. Κέλτας δὲ, τὰς ἐπὶ θάτερα μέρη καθήκοντας, καὶ τὸν κατὰ Μασσαλίαν καὶ Νάρβωνα θάλατταν, ἁπτομένας δὲ καὶ τῶν Ἄλπεων ὀρῶν ἐνίων. Βέλγας δ' ἔλεγον τὰς λοιπὰς τε τῶν παρωκεανιτῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν τȣ̃ Ῥήνȣ, καί τινας τῶν παροικȣ́ντων τὸν Ῥῆνον καὶ τὰς Ἄλπεις. Οὕτω δὲ ὁ θεὸς Καῖσαρ ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν εἴρημεν. Ὁ δὲ Σεβαςὸς Καῖσαρ τετραχῆ διελὼν, τοὺς μὲν Κέλτας τῆς Ναρβωνίτιδος ἐπαρχίας ἀπέφηνεν· Ἀκυϊτανὰς δ' [d] ὥσπερ κἀκεῖνος· προσέθηκε δὲ [e] τέσσαρες καὶ δέκα ἔθνη τῶν μεταξὺ τȣ̃ Γαρȣ̃να, καὶ τȣ̃ Λίγυρος ποταμȣ̃ νεμομένων· τὴν δὲ λοιπὴν διελὼν δίχα, τὴν μὲν Λȣγδȣ́νῳ προσώρισε μέχρι τῶν ἄνω μερῶν τȣ̃ Ῥήνȣ, τὴν δὲ τοῖς Βέλ-

d) ὥσπερ] οὔσπερ. Venet. Interpr. pr. e) τέσσαρες καὶ δέκα] Sic codd. Vat. A Bemb. Casaub. Vulgo inepte ἑκάςας καὶ δέκα. vid. Strab. IV. pag. 189. c. ed. Casaub.

Lugdunum ad MM stadia porrectus. Aquitanos ergo dicunt eos, qui intra Garumnam fluvium septentrionalia Pyrenae et Cemmeni, usque ad Oceanum accolunt; Celtas, qui ad alteram partem habitant versus mare, quod ad Massiliam et Narbonem est, et usque ad quandam Alpium partem pertingunt; Belgas denique vocant reliquos Oceano propinqua tenentes usque ad Rheni ostia, et quosdam Rhenum et Alpes incolentes. Sic etiam D. Caesar in commentariis suis tradidit. Augustus autem Caesar in quatuor partes Galliam divisit, ita ut Celtas Narbonensi provinciae attribueret, Aquitanos eosdem cum Iulio faceret, iisque quatuordecim alias gentes, intra Garumnam et Ligerin habitantes, attribueret; reliquum in duas partes divideret, quarum unam usque ad superiora Rheni Lugduno adiungeret, alteram Belgis.

Enim-

Βέλγαις. Ὅσα μὲν οὖν φυσικῶς διώρισται, δεῖ λέγειν τὸν γεωγράφον, καὶ ὅσα ἐθνικῶς, καὶ ὅ, τι ἂν ᾖ καὶ μνήμης ἄξιον· ὅσα δ', οἱ ἡγεμόνες πρὸς τοὺς καιροὺς πολιτευόμενοι διατάττουσι ποικίλως, ἀρκεῖ κἂν ἐν κεφαλαίῳ τις εἴπῃ· τοῦ δ' ἀκριβοῦς, ἄλλοις παραχωρητέον. Gallia Narbonensis.

§. 2.

Ἅπασα μὲν [f] οὖν αὕτη, ποταμοῖς κατάρρυτος ἡ χώρα, τοῖς μὲν ἐκ τῶν Ἄλπεων καταφερομένοις, τοῖς δ' ἐκ τοῦ Κεμμένου, καὶ τῆς Πυρήνης, καὶ τοῖς μὲν εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἐκβάλλουσι, τοῖς δὲ εἰς τὴν ἡμετέραν θάλατταν. Δι' ὧν δὲ φέρονται χωρίων, πεδία ἐστὶ τὰ πλεῖστα, καὶ γεωλοφίαι, διάρρους ἔχουσαι πλωτούς. Οὕτως δ' εὐφυῶς ἴσχει τὰ ῥεῖθρα πρὸς ἄλληλα, ὥστ' ἐξ ἑκατέρας τῆς θαλάττης εἰς τὴν ἑκατέραν κατακομίζεσθαι, πορευομένων ἐπ' ὀλίγον τῶν φορτίων καὶ pag. 178. διὰ πεδίων εὐμαρῶς· τὸ δὲ πλέον τοῖς ποταμοῖς, τοῖς μὲν ἀναγομένων, τοῖς δὲ καταγομένων. Ἔχει

f) οὖν αὕτη] οὖν ἐστιν αὕτη. Vat. A. Stroz. A. B.

Enimvero geographi officium est iis divisionibus inhaerere, quae vel ab ipsa natura proveniant, vel a populis institutae, vel quae alia ex causa memoratu dignae sint. Quae autem principes pro temporum ratione varie constituerunt, uno tantum verbo indicasse satis est, et accuratam designationem aliis concedere.

§. 2.

Tota ergo Gallia amnibus rigatur, quorum alii ex Alpibus, alii ex Cemmeno et Pyrena delapsi, partim in Oceanum, partim in nostrum mare exeunt. Loca, per quae feruntur, pleraque sunt campestria, aut tumuli terrestres, alveis praediti navigabilibus. Fluvii enim ita commode se invicem respiciunt, ut ab utroque mari ad alterum facile perferantur merces, maiori ex parte descensu et adscensu fluviorum, aliquantum etiam terra. Ad quam

Gallia Narbonensis. λίους ἐκταθὲν σταδίους. Ἀκυιτανοὺς μὲν τοίνυν ἔλεγον τοὺς τὰ βόρεια τῆς Πυρήνης μέρη κατέχοντας, καὶ τῆς Κεμμένης, μέχρι πρὸς τὸν Ὠκεανὸν, τὰ ἐντὸς Γαρούνα ποταμοῦ. Κέλτας δὲ, τοὺς ἐπὶ θάτερα μέρη καθήκοντας, καὶ τὸν κατὰ Μασσαλίαν καὶ Νάρβωνα θάλατταν, ἁπτομένους δὲ καὶ τῶν Ἄλπεων ὀρῶν ἐνίων. Βέλγας δ' ἔλεγον τοὺς λοιπούς τε τῶν παρωκεανιτῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου, καὶ τινὰς τῶν παροικούντων τὸν Ῥῆνον καὶ τὰς Ἄλπεις. Οὕτω δὲ ὁ θεὸς Καῖσαρ ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν εἴρημεν. Ὁ δὲ Σεβαστὸς Καῖσαρ τετραχῆ διελὼν, τοὺς μὲν Κέλτας τῆς Ναρβωνίτιδος ἐπαρχίας ἀπέφηνεν· Ἀκυϊτανοὺς δ'[d] ὥσπερ κἀκεῖνος· προσέθηκε δὲ[e] τέσσαρες καὶ δέκα ἔθνη τῶν μεταξὺ τοῦ Γαρούνα, καὶ τοῦ Λίγυρος ποταμοῦ νεμομένων· τὴν δὲ λοιπὴν διελὼν δίχα, τὴν μὲν Λουγδούνῳ προσώρισε μέχρι τῶν ἄνω μερῶν τοῦ Ῥήνου, τὴν δὲ τοῖς Βέλ-

d) ὥσπερ] οὕσπερ. Venet. Interpr. pr. e) τέσσαρες καὶ δέκα] Sic codd. Vat. A Bemb. Casaub. Vulgo inepte ἑκάτερας καὶ δέκα. vid. Strab. IV. pag. 189. c. ed. Casaub.

Lugdunum ad MM stadia porrectus. Aquitanos ergo dicunt eos, qui intra Garumnam fluvium septentrionalia Pyrenae et Cemmeni, usque ad Oceanum accolunt; Celtas, qui ad alteram partem habitant versus mare, quod ad Massiliam et Narbonem est, et usque ad quandam Alpium partem pertingunt; Belgas denique vocant reliquos Oceano propinqua tenentes usque ad Rheni ostia, et quosdam Rhenum et Alpes incolentes. Sic etiam D. Caesar in commentariis suis tradidit. Augustus autem Caesar in quatuor partes Galliam divisit, ita ut Celtas Narbonensi provinciae attribueret, Aquitanos eosdem cum Iulio faceret, iisque quatuordecim alias gentes, intra Garumnam et Ligerin habitantes, attribueret; reliquum in duas partes divideret, quarum unam usque ad superiora Rheni Lugduno adiungeret, alteram Belgis.
Enim-

Βέλγαις. Ὅσα μὲν οὖν φυσικῶς διώρισται, δεῖ λέγειν τὸν γεωγράφον, καὶ ὅσα ἐθνικῶς, καὶ ὅ, τι ἂν ᾖ καὶ μνήμης ἄξιον· ὅσα δ', οἱ ἡγεμόνες πρὸς τοὺς καιροὺς πολιτευόμενοι διατάττουσι ποικίλως, ἀρκεῖ κἂν ἐν κεφαλαίῳ τις εἴπῃ· τοῦ δ' ἀκριβοῦς, ἄλλοις παραχωρητέον. Gallia Narbonensis.

§. 2.

Ἅπασα μὲν [f] οὖν αὕτη, ποταμοῖς κατάῤῥυτος ἡ χώρα, τοῖς μὲν ἐκ τῶν Ἄλπεων καταφερομένοις, τοῖς δ' ἐκ τοῦ Κεμμένου, καὶ τῆς Πυρήνης, καὶ τοῖς μὲν εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἐκβάλλουσι, τοῖς δὲ εἰς τὴν ἡμετέραν θάλατταν. Δι' ὧν δὲ φέρονται χωρίων, πεδία ἐστὶ τὰ πλεῖστα, καὶ γεωλοφίαι, διάῤῥους ἔχουσαι πλωτούς. Οὕτως δ' εὐφυῶς ἴσχει τὰ ῥεῖθρα πρὸς ἄλληλα, ὥστ' ἐξ ἑκατέρας τῆς θαλάττης εἰς τὴν ἑκατέραν κατακομίζεσθαι, πορευομένων ἐπ' ὀλίγον τῶν φορτίων καὶ pag. 178. διὰ πεδίων εὐμαρῶς· τὸ δὲ πλέον τοῖς ποταμοῖς, τοῖς μὲν ἀναγομένων, τοῖς δὲ καταγομένων. Ἔχει δὲ

f) οὖν αὕτη] οὖν ἐστιν αὕτη. Vat. A. Stroz. A. B.

Enimvero geographi officium est iis divisionibus inhaerere, quae vel ab ipsa natura proveniant, vel a populis institutae, vel quae alia ex causa memoratu dignae sint. Quae autem principes pro temporum ratione varie constituerunt, uno tantum verbo indicasse satis est, et accuratam designationem aliis concedere.

§. 2.

Tota ergo Gallia amnibus rigatur, quorum alii ex Alpibus, alii ex Cemmeno et Pyrena delapsi, partim in Oceanum, partim in nostrum mare exeunt. Loca, per quae feruntur, pleraque sunt campestria, aut tumuli terrestres, alveis praediti navigabilibus. Fluvii enim ita commode se invicem respiciunt, ut ab utroque mari ad alterum facile perferantur merces, majori ex parte descensu et adscensu fluviorum, aliquantum etiam terra. Ad quam rem

Gallia Narbonensis.

δέ τι πλεονέκτημα πρὸς τοῦτο ὁ Ῥοδανός· καὶ γὰρ πολλαχόθεν ἐστὶ σύῤῥους, [g] ὥσπερ εἴρηται, καὶ συνάπτει πρὸς τὴν ἡμετέραν θάλατταν κρείττω τῆς ἐκτὸς οὖσαν, καὶ διὰ χώρας διέξεισι τῆς εὐδαιμονεστάτης τῶν ταύτῃ. Τοὺς δ᾽ αὐτοὺς ἐκφέρει καρποὺς ἡ Ναρβωνῖτις ἅπασα, [h] οὕσπερ ἡ Ἰταλία. [i] Παριόντι δ᾽ ἐπὶ τὰς ἄρκτους καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος, ἡ μὲν ἐλαιόφυτος καὶ συκοφόρος ἐκλείπει, τ᾽ ἄλλα δὲ φύεται. καὶ ἡ ἄμπελος δὲ προϊοῦσιν οὐ ῥαδίως τελεσφορεῖ· ἡ δ᾽ ἄλλη πᾶσα, σῖτον φέρει πολὺν, καὶ κέγχρον καὶ βάλανον, καὶ βοσκήματα παντοῖα· ἀργὸν δ᾽ αὐτῆς οὐδὲν, πλὴν εἴ τι ἕλεσι κεκώλυται καὶ δρυμοῖς· καί τοι καὶ τοῦτο συνοικεῖται πολυανθρωπίᾳ μᾶλλον, ἢ ἐπιμελείᾳ. καὶ γὰρ τοκάδες αἱ γυναῖκες, καὶ τρέφειν ἀγαθαί· οἱ δ᾽ ἄνδρες μαχηταὶ μᾶλλον, ἢ γεωργοί. νῦν δ᾽ ἀναγκάζονται γεωργεῖν, καταθέμενοι τὰ ὅπλα. Κοινῇ

g) ὥσπερ εἴρηται] Xylander coni. ὥσπερ εἰρήσεται. h) οὕσπερ] ὥσπερ. Vat. A. Stroz. uterque. i) Παριόντι] Προϊόντι Vat. A. B. Stroz. Venet. A. Casauboni MSSti.

rem aptior aliquanto reliquis est Rhodanus, in quem, ut dictum est, multis ex locis aqua confluit, et qui in nostrum mare exit, quod Oceano maiora nobis commoda praebet; ac regionem totius Galliae fecundissimam perlabitur. Profert Narbonensis Gallia omnia fructuum genera, quae in Italia nascuntur. Inde versus septentrionem et Cemmenum montem progressus, solum omnium rerum, oleo et ficu demtis, ferax invenies. sed et vitis, ubi processeris, non facile uvas ad maturitatem perducit. Reliqua omnis Gallia multum fert frumenti, milii, glandis, ac omnigenum alit pecus: nihil in ea otiosum est, nisi qua paludes aut sylvae obstant; quanquam et illa loca incoluntur, magis hominum copia quam accuratione. Namque mulieres fecundae sunt, et educatrices bonae, viri autem bello quam agricultura meliores. nostro tamen tempore coguntur positis armis agros

Κοινῇ μὲν οὖν ταῦτα λέγομεν, περὶ τῆς ἐκτὸς πάσης Κελτικῆς· περὶ δὲ τῶν τεταρτημορίων ἑκάστου διαλαβόντες, λέγωμεν νυνὶ μεμνημένοι τυπωδῶς· καὶ πρῶτον περὶ τῆς Ναρβωνίτιδος. Gallia Narbonensis.

§. 3.

Ταύτης δὲ τὸ σχῆμα παραλληλόγραμμόν πως ἐστὶν, ἐκ μὲν τῆς ἑσπέρας γραφόμενον τῇ Πυρήνῃ, πρὸς δὲ τὰς ἄρκτους τῷ Κεμμένῳ· τὰς δὲ λοιπὰς, τὴν μὲν νότιον ἡ θάλαττα ποιεῖ, [k] μεταξὺ Πυρήνης καὶ Μασσαλίας· τὴν δ' ἑωθινὴν αἱ Ἄλπεις ἐκ μέρους, καὶ τὸ μεταξὺ διάστημα τῶν Ἄλπεων, ἐπ' εὐθείας αὐταῖς ληφθὲν, καὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Κεμμένου τῶν καθηκουσῶν ἐπὶ τὸν Ῥοδανὸν, καὶ ποιουσῶν ὀρθὴν γωνίαν πρὸς τὴν λεχθεῖσαν ἀπὸ τῶν Ἄλπεων εὐθεῖαν. τῷ δὲ νοτίῳ πρόσκειται παρὰ τὸ λεχθὲν σχῆμα ἡ ἐφεξῆς παραλία, ἣν ἔχουσιν οἵ τε Μασσαλιῶται, καὶ οἱ [l] Σάλυες μέχρι Λιγύων, ἐπὶ τὰ πρὸς Ἰταλίαν μέρη, καὶ τὸν Οὔαρον ποταμόν. Οὗτος δ' ἐστὶν, ὡς εἶπον πρότε-

k) μεταξὺ] ἡ μεταξὺ Vat. A. B. l) Σάλυες] Σύλυες Vat. A. Σύλλες Venet. A.

agros colere. Atque haec in genere dicta sunto de Gallia exteriore. Nunc de singulis quadrantibus ordine et rudi Minerva dicamus, initio a Narbonensi facto.

§. 3.

Huius figura quodammodo parallelogrammum refert, cuius occiduum latus Pyrene includit, septentrionale Cemmenus; austrinum conficit mare, quod inter Pyrenam est et Massiliam, et orientales partim Alpes, partim intervallum ad rectos angulos sumtum inter Alpes, et procursus Cemmeni ad Rhodanum porrectos, qui ad angulum rectum incidunt lineae ab Alpibus ductae. Austrino lateri adiacet, praeter dictam figuram, ora maritima, quam Massilienses et Salyes tenent, usque ad Liguriam et Italiae fines, ac Varum fluvium, quo (ut ante dixi) Nar-

Gallia Narbonensis πρότερον, ὅριον τῆς Ναρβωνίτιδος· ὑπάρχει δὲ καὶ τῆς Ἰταλίας, θέρους μὲν μικρὸς, [m] χειμῶνος δὲ μέχρι ἑπτὰ σταδίων πλατυνόμενος. Ἐντεῦθεν μὲν οὖν ἡ παραλία παρατείνει μέχρι τοῦ ἱεροῦ τῆς Πυρηναίας Ἀφροδίτης· καὶ τοῦτο δ᾽ ἐστὶν ὅριον ταύτης τε τῆς ὑπαρχίας, καὶ τῆς Ἰβηρικῆς· ἔνιοι δὲ τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἐστὶ τὰ Πομπηΐου τρόπαια, ὅριον Ἰβηρίας ἀποφαίνουσι καὶ τῆς Κελτικῆς. Ἔστι δ᾽ ἔνθεν εἰς Νάρβωνα μίλια ξγ· ἐκεῖθεν δὲ εἰς Νέμαυσον, ὀγδοήκοντα ὀκτώ· ἐκ Νεμαύσου δὲ διὰ [n] Οὐγέρνου καὶ Ταράσκωνος εἰς τὰ θερμὰ ὕδατα τὰ Σέξτια καλούμενα, ἅπερ πλησίον Μασσαλίας ἐστὶ, νγ· ἐντεῦθεν δὲ εἰς Ἀντίπολιν καὶ τὸν Οὔαρον ποταμὸν σγ· ὥστε τὰ σύμπαντα γίνεται μίλια διακόσια ἑβδομήκοντα ἑπτά. Ἔνιοι δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀφροδισίου μέχρι τοῦ Οὐάρου σταδίους ἀνέγραψαν δισχιλίους ἑξακοσίους· οἱ δὲ καὶ διακοσίους προστιθέασιν· οὐ γὰρ ὁμολογεῖται περὶ τῶν διαστημάτων. Κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ὁδὸν

pag. 179.

m) χειμῶνος δὲ] χ. δὲ, καὶ Venet. A. n) Οὐγέρνου] Ita omnes MSSti. vulgo Οὐεργινοῦ.

Narbonensis Gallia terminatur itemque Italia. Is aestate parvus, hyeme ad VII stadiorum latitudinem augetur. Ab hoc igitur ora maritima protenditur usque ad templum Veneris Pyrenaeae, quo haec provincia et Hispania limite distinguuntur; quanquam pro eo alii locum designant eum, ubi sunt Pompeii tropaea. Inde ergo Narbonem usque milliaria sunt LXIII. hinc Nemausum LXXXVIII. a Nemauso per Vgernum ac Tarasconem ad aquas calidas quae Sextiae appellantur, quae prope Massiliam sunt, LIII. hinc ad Antipolin et Varum amnem, LXXIII. in summa, miliaria CCLXXVII. Alii a Veneris templo usque ad Varum stadia tradiderunt CIƆ CIƆ IƆ C; nonnulli CC addunt; non enim idem omnes de intervallis sentiunt. Altera via per Vocontios et ditionem Cot-

ὁδὸν τὴν διὰ Οὐοκοντίων καὶ τῆς [o] Κοττίου· μέχρι μὲν [p] Οὐγέρνου, καὶ Ταράσκωνος κοινὴ ὁδὸς ἡ ἀπὸ Νεμαύσου· ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς Οὐοκοντίων ὅρους, καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναβάσεως τῶν Ἄλπεων διὰ Δρουεντίας καὶ Καβαλλίωνος μίλια ἑξήκοντα τρία· πάλιν δ' ἐντεῦθεν ἐπὶ τοὺς ἑτέρους ὅρους τῶν Οὐοκοντίων πρὸς τὴν Κοττίου μίλια ἑκατὸν ἑνὸς δέοντα, [q] εἰς Ἐπεβρόδουνον κώμην· εἶτ' ἄλλοι τοσοῦτοι διὰ Βριγαντίου κώμης, ἐκ Σκιγγομάγου, καὶ τῆς τῶν Ἄλπεων ὑπερθέσεως, ἐπὶ Ὤκελον τὸ πέρας τῆς Κοττίου γῆς· καὶ ἡ ἀπὸ Σκιγγομάγου δὲ ἤδη Ἰταλία λέγεται· ἔστι δὲ ἐνθένδε ἐπὶ Ὤκελον, μίλια [r] κ ζ. Gallia Narbonensis.

§. 4.

Κτίσμα δ' ἐστὶ Φωκαιέων ἡ Μασσαλία, κεῖται δ' ἐπὶ χωρίου πετρώδους· ὑποπέπτωκε δ' αὐτῆς ὁ λιμὴν θεατροειδεῖ πέτρᾳ, βλεπούσῃ πρὸς τὸν νότον. Τετεί-

 χισαι

o) Κοττίου] Sic cum Interpr. priori lego suadente iam Casaubono, et Strabone ipso id postulante. vid. paulo post. Codices omnes quos evolui vulgarem ac falsam lectionem Κοντίου profitentur. p) Οὐγέρνου] Ita Casauboni auctoritate rescripsi pro Γέρνου vulg. q) εἰς Ἐπεβρόδουνον] Casaub. coniecit ἐπ' Ἐβρέδουνον inducto εἰς. r) κζ] Casauboni MSSti habent κη.

Cottii. Vgernum quidem usque et Tarasconem a Nemauso communis est via. Hinc usque ad Vocontiorum terminos et initium adscensus Alpium per Druentiam et Caballionem milliaria LXIII. inde ad alteros Vocontiorum terminos et ad Cottii terram, milliaria IC. ad Epebrodunum vicum. hinc totidem per Brigantium vicum a Scingomago et Alpium altos transitus, usque ad Oeelum, qui est terrae Cottiae finis. nam a Scingomago iam Italia dicitur, et distat ab Ocelo milliaria XXVII.

§. 4.

Massilia a Phocaeensibus est condita; sita loco saxoso, portum habens subiectum, theatri forma cavato saxo, austro obversum. Cum portus, tum ipsa urbs praeclare aedi-

Gallia Narbonensis.

χισαι δὲ καλῶς καὶ αὐτὴ καὶ ἡ πόλις σύμπασα, μέγεθος ἔχουσα ἀξιόλογον. Ἐν δὲ τῇ ἄκρα τὸ Ἐφέσιον ἵδρυται, καὶ τὸ τοῦ Δελφινίου Ἀπόλλωνος ἱερόν· τοῦτο μὲν κοινὸν Ἰώνων ἁπάντων· τὸ δὲ Ἐφέσιον, τῆς Ἀρτέμιδος ἐστὶ νεὼς τῆς Ἐφεσίας. Ἀπαίρουσι γὰρ τοῖς Φωκαιεῦσιν ἐκ τῆς οἰκείας, λόγιον ἐκπεσεῖν φασὶν, ἡγεμόνι χρήσασθαι τοῦ πλοῦ παρὰ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος λαβοῦσι· τοὺς μὲν δὴ προσαχθέντας τῇ Ἐφέσῳ ζητεῖν ὅν τινα τρόπον ἐκ τῆς θεοῦ πορίσαιντο τὸ προσταχθέν. Ἀριστάρχῃ δὲ τῶν ἐντίμων σφόδρα γυναικῶν, παραστῆναι κατ' ὄναρ τὴν θεὸν, καὶ κελεῦσαι συναπαίρειν τοῖς Φωκαιεῦσιν, ἀφίδρυμά τι τῶν ἱερῶν λαβούσῃ· γενομένου δὲ τούτου, καὶ τῆς ἀποικίας λαβούσης τέλος, τό, τε ἱερὸν ἱδρύσασθαι, καὶ τὴν Ἀριστάρχην τιμῆσαι διαφερόντως ἱέρειαν ἀποδείξαντας· ἔν τε ταῖς ἀποίκοις πόλεσι πανταχοῦ τιμᾶν ἐν τοῖς πρώτοις ταύτην τὴν θεὸν, καὶ τοῦ ξοάνου τὴν διάθεσιν τὴν αὐτὴν, καὶ τ' ἄλλα νόμιμα φυλάττειν τὰ αὐτὰ ἅπερ ἐν τῇ μητροπόλει ἐνενόμιστο.

§. 5.

aedificata est iustae magnitudinis. In arce est Ephesium, et Apollinis Delphinii fanum. Hoc quidem omnium Ionum commune est; Ephesium autem, fanum est Dianae Ephesiae. Aiunt enim Phocaeensibus patriam relinquentibus oraculum editum fuisse, quo iubebantur navigationis ducem a Diana Ephesia accipere. itaque eos, cum Ephesum appulissent, quaesivisse, quo pacto a dea consequerentur quod mandatum erat. Ibi Aristarchae honoratissimarum uni matronarum deam per quietem adstitisse, ac iussisse, ut sumta secum quadam sacrorum imagine Phocaeenses comitaretur. quibus ita factis, colonia condita Phocaeenses fanum exstruxisse, eiusque antistitam fecisse Aristarcham, inque honore summo habuisse. sed et in reliquis coloniis eos ubique primo loco deam istam colere, et ad imitationem Ephesi simulacrum deae, ac reliquos ritus instituere.

§. 5.

§. 5. Gallia Narbonensis.

Διοικοῦνται δ' ἀριστοκρατικῶς οἱ Μασσαλιῶται πάντων εὐνομώτατα· ἀνδρῶν χ καταστήσαντες συνέδριον, διὰ βίου ταύτην ἐχόντων τὴν τιμήν, οὓς Τιμούχους καλοῦσι. πεντεκαίδεκα δ' εἰσὶ τοῦ συνεδρίου προεστῶτες, τούτοις δὲ τὰ πρόχειρα διοικεῖν δέδοται. πάλιν δὲ τῶν πεντεκαίδεκα προκάθηνται τρεῖς οἱ πλεῖστον ἰσχύοντες· ˢ τούτων δὲ εἷς Τιμοῦχος οὐ γίνεται μὴ τέκνα ἔχων, μηδὲ διὰ τριγονίας ἐκ πολιτῶν γεγονώς. Οἱ δὲ νόμοι Ἰωνικοὶ, πρόκεινται δὲ δημοσίᾳ. Χώραν δ' ἔχουσιν ἐλαιόφυτον μὲν, καὶ κατάμπελον· σίτῳ δὲ λυπροτέραν διὰ τὴν τραχύτητα· ὥστε πεποιθότες τῇ θαλάττῃ μᾶλλον ἢ τῇ γῇ, τὸ πρὸς ναυτιλίας εὐφυὲς εἵλοντο μᾶλλον. Ὕστερον μέντοι ταῖς ἀνδραγαθίαις pag. 180. ἴσχυσαν προσλαβεῖν τινα τῶν πέριξ πεδίων, ἀπὸ τῆς αὐτῆς δυνάμεως, ἀφ' ἧς καὶ τὰς πόλεις ἔκτισαν, ἐπιτειχίσματα τὰς μὲν κατὰ τὴν Ἰβηρίαν τοῖς Ἴβηρσιν, οἷς

s) τούτων δὲ εἷς] τ. δὲ οὐδ' εἷς. Venet. A.

§. 5.

Reſpublica Maſſilienſium omnium optime legibus paret, adminiſtrata per optimates concilio IↃC virorum, quos ab honore, quem et per totam vitam gerunt, Timuchos nominant. Huic concilio quindecim viri praeſunt, quorum eſt occurrentia negotia expedire; de his rurſum tres praeſident, maxima poteſtate. nullus Timuchi dignitatem conſequitur, cui nulli ſint liberi, aut cuius ſtirps inter cives non per tres aetates duraverit. Legibus utuntur Ionicis, publice expoſitis. Solum poſſident oleis ac vitibus conſitum, frumenti autem ob aſperitatem ſterile; itaque mari magis quam terrae fidentes, ad navigationes ingenium potius contulerunt. Poſterioribus tamen temporibus fortitudine ſua freti quoſdam circumiacentium camporum in ſuam poteſtatem redegerunt, qua eadem ſubnixi, urbes quoque condiderunt, quibus munitionibus uterentur; ut ad Hiſpaniam contra Hiſpanos, quibus etiam ritus

Gallia Narbonensis.

οἷς καὶ τὰ ἱερὰ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος παρέδοσαν τὰ πάτρια, ὥστε Ἑλληνιστὶ θύειν· τὴν δὲ Ῥόην Ἀγαθὴν τοῖς περὶ τὸν ποταμὸν οἰκοῦσι τὸν Ῥοδανὸν βαρβάροις· τὸ δὲ Ταυρέντιον, καὶ τὴν Ὀλβίαν, καὶ Ἀντίπολιν, καὶ Νίκαιαν, τῷ τῶν Σαλύων ἔθνει καὶ τοῖς Λίγυσι τοῖς τὰς Ἄλπεις οἰκοῦσιν. Εἰσὶ δὲ καὶ νεώσοικοι παρ' αὐτοῖς, καὶ ὁπλοθήκη· πρότερον δὲ, καὶ πλοίων εὐπορία καὶ ὅπλων, καὶ ὀργάνων, τῶν τε πρὸς τὰς ναυτιλίας χρησίμων, καὶ τῶν πρὸς πολιορκίας, ἀφ' ὧν πρός τε τοὺς βαρβάρους ἀντέσχον, καὶ Ῥωμαίους ἐκτήσαντο φίλους, καὶ πολλὰ καὶ αὐτοὶ χρήσιμοι κατέστησαν ἐκείνοις, κἀκεῖνοι προσελάβοντο τῆς αὐξήσεως αὐτῶν. Σέξτιος γοῦν ὁ καταλύσας τοὺς Σάλυας, οὐ πολὺ ἄπωθεν τῆς Μασσαλίας, κτίσας πόλιν ὁμώνυμον ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ὑδάτων τῶν θερμῶν, ὧν τινα μεταβεβληκέναι φασὶν εἰς ψυχρά, ἐνταῦθά τε φρουρὰν κατῴκισε Ῥωμαίων, καὶ ἐκ τῆς παραλίας τῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀγούσης ἀπὸ Μασσαλίας, ἀνέστειλε τοὺς βαρβά-

ritus Dianae Ephesiae avitos tradiderunt, eosque sacrificare Graeco more docuerunt: ut Rhoën Agatham adversus barbaros Rhodanum accolentes: ut Taurentium, Olbiam, Antipolin, et Nicaeam Salyum genti et Liguribus Alpes incolentibus opposuerunt. Habent Massilienses etiam naualia, et armamentarium. olim etiam navium, armorum, ac machinarum ad navigationes et ad oppugnationes urbium factarum copia praediti fuerunt, quibus et contra barbaros se tuebantur, et Romanorum societatem paraverunt, multis in rebus iis usui fuerunt, vicissimque ab iis horum incrementa sunt adiuta. Sextius quidem, is qui Salyes subegit, non procul Massilia urbem sibi et aquis, quae ibi sunt calidis (hodie partim in frigidas esse mutatas aiunt) cognominem condidit, impositoque Romano praesidio, barbaros ab ora quae a Massilia in Italiam ducit, reiecit, cum eos prorsus reprimere Massilienses non potuissent. Quanquam is quoque nihil aliud

βάρους, οὐ δυναμένων τῶν Μασσαλιωτῶν ἀνείργειν αὐτοὺς τελέως. οὐδ' αὐτὸς δὲ πλέον ἴσχυσεν, ἀλλ' ἢ τοσοῦτον μόνον, ὅσον κατὰ μὲν τὰ εὐλίμενα, ἀπὸ τῆς θαλάττης [t] ἀπελθεῖν τοὺς βαρβάρους, ἐπὶ ιβ σαδίους. κατὰ δὲ τοῦ τραχῶνος ἐπὶ η. τὴν δὲ λειφθεῖσαν ὑπ' ἐκείνων, τοῖς Μασσαλιώταις παρέδωκεν. Ἀνάκειται δ' ἐν πόλει συχνὰ τῶν ἀκροθινίων, ἃ ἔλαβον ἀεὶ καταναυμαχοῦντες τοὺς ἀμφισβητοῦντας τῆς θαλάττης ἀδίκως. Πρότερον μὲν οὖν εὐτύχουν διαφερόντως, περί τε τὰ ἄλλα, καὶ περὶ τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν, ἧς πολλὰ ἄν τις λάβοι σημεῖα· καὶ δὴ καὶ τὸ ξόανον τῆς Ἀρτέμιδος τῆς ἐν τῷ Ἀβεντίῳ οἱ Ῥωμαῖοι, τὴν αὐτὴν διάθεσιν [u] ἔχοντες παρὰ τοῖς Μασσαλιώταις, ἀνέθεσαν. Κατὰ δὲ τὴν Πομπηΐου πρὸς Καίσαρα στάσιν, τῷ κρατηθέντι μέρει προσθέμενοι, τὴν πολλὴν τῆς εὐδαιμονίας ἀπέβαλον· ὅμως δ' οὖν ἴχνη λείπεται τοῦ παλαιοῦ ζήλου παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ μάλιστα περὶ τὰς ὀργανοποιΐας, καὶ τὴν ναυτικὴν παρασκευήν. ἐξημερουμένων δ' ἀεὶ

Gallia Narbonensis.

t) ἀπελθεῖν τοὺς β.] ἀπ. ἐπὶ τοὺς β. Bemb. Vat. A. B.
u) ἔχοντες] Malim cum Casaubono ἔχειν τῷ.

aliud praestitit, quam quod a locis portuosis barbaros ad XII stadia repulit, a saxoso autem et aspero litore ad VIII. et ademtam iis terram Massiliensibus adiecit. Sunt in urbe Massilia permulta affixa spolia, quae cives diversis temporibus victores pugnis navalibus retulerunt de iis, qui mare sibi iniuste vindicabant. Atque antiquis quidem temporibus cum aliis in rebus fortunati maiorem in modum fuerunt, tum cultura amicitiae cum Romanis, cuius et alia extant signa, et simulacrum Dianae, quod in Aventino Romani eadem forma, qua apud Massilienses est, dedicarunt. Caeterum bello civili Pompeii contra Caesarem, cum se victae parti adiunxissent, magnam suae felicitatis partem amiserunt; extant tamen adhuc vestigia antiqui studii apud eos, maxime quod ad machinas et nauticum apparatum attinet. Cum autem barbari eorum vici-

Gallia Narbonensis. ἀεὶ τῶν ὑπερκειμένων βαρβάρων, καὶ ἀντὶ τῦ πολεμεῖν τετραμμένων ἤδη πρὸς πολιτείας καὶ γεωργίας, διὰ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν, οὐδ' αὐτοῖς ἔτι τύτοις συμβαίνοι ἂν [x] περὶ τὰ λεχθέντα τοσαύτη σπυδή. Δηpag. 181. λοῖ δὲ τὰ καθεστηκότα νυνί. πάντες γὰρ οἱ χαρίεντες πρὸς τὸ λέγειν τρέπονται καὶ φιλοσοφεῖν· ὥσθ' ἡ πόλις μικρῷ μὲν πρότερον τοῖς βαρβάροις ἀνεῖτο παιδευτήριον, καὶ φιλέλληνας κατεσκεύασε τὺς Γαλάτας, ὥστε καὶ τὰ συμβόλαια Ἑλληνιστὶ γράφειν· ἐν δὲ τῷ παρόντι καὶ τοὺς γνωριμωτάτους Ῥωμαίων πέπεικεν, ἀντὶ τῆς εἰς Ἀθήνας ἀποδημίας ἐκεῖσε φοιτᾷν φιλομαθεῖς ὄντας. ὁρῶντες δὲ τύτυς οἱ Γαλάται, καὶ ἅμα εἰρήνην ἄγοντες, τὴν σχολὴν ἄσμενοι πρὸς τοὺς τοιύτυς διατίθενται βίυς, ὐ κατ' ἄνδρα μόνον, ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ· σοφιστὰς γῦν ὑποδέχονται τὺς μὲν ἰδίᾳ, τοὺς δὲ αἱ πόλεις κοινῇ μισθύμεναι, καθάπερ καὶ ἰατρύς. Τῆς δὲ λιτότητος τῶν βίων καὶ τῆς σωφροσύνης τῶν Μασσαλιωτῶν, ὐκ ἐλάχιστον ἄν τις θείη τῦτο τεκμήριον· ἡ γὰρ μεγί-

x) περὶ] παρὰ Venet. A. Stroz.

vicini subinde mansuescerent, et pro bello civilia iam studia agriculturamque amplecterentur ob imperium Romanum, ne harum quidem rerum studio postmodo apud Massilienses tantum loci fuit. Idque nunc eius urbis status indicat. nam quicunque sunt elegantiores ibi homines, ii se ad eloquentiae et philosophiae studium conferunt. Itaque urbs ea paulo ante barbaris loco ludi litterarii patefacta, tantum Graecarum litterarum studium apud Gallos excitavit, ut contractuum quoque formulas Graece conscriberent. Et hodie nobilissimis etiam Romanorum persuasit, ut discendi studio pro Atheniensi peregrinatione Massiliensem amplecterentur. quos cum vident Galli, quia in pace vivitur, ipsi quoque lubentes otium huic vitae instituto impendunt, non privatim modo, sed et publice. nam et privatim, et publice a civitatibus ut medici, ita etiam sophistae conducuntur. Porro frugalitatis ac modestiae Massiliensium non minimum est argu-

μεγίστη προὶξ αὐτοῖς ἐστὶν ἑκατὸν χρυσοῖ, καὶ εἰς ἐσθῆτα πέντε, καὶ πέντε εἰς χρυσοῦν κόσμον· πλέον δ' οὐκ ἔξεστι. Καὶ ὁ Καῖσαρ δὲ, καὶ οἱ μετ' ἐκεῖνον ἡγεμόνες, πρὸς τὰς ἐν τῷ πολέμῳ γενηθείσας ἁμαρτίας, ἐμετρίασαν, μεμνημένοι τῆς φιλίας, καὶ τὴν αὐτονομίαν ἐφύλαξαν, ἣν ἐξαρχῆς εἶχεν ἡ πόλις· ὥστε μὴ ὑπακούειν τῶν εἰς τὴν ὑπαρχίαν πεμπομένων στρατηγῶν, μήτε αὐτὴν, μήτε τοὺς ὑπηκόους. Περὶ μὲν Μασσαλίας ταῦτα. Gallia Narbonensis.

§. 6.

Ἅμα δ' ἥ τε τῶν Σαλύων ὀρεινὴ πρὸς ἄρκτον ἀπὸ τῆς ἑσπέρας κλίνει μᾶλλον, καὶ τῆς θαλάττης ἀφίσταται κατὰ μικρὸν, καὶ ἡ παραλία παρὰ τὴν ἑσπέραν περινεύει. μικρὸν δ' ἀπὸ τῆς πόλεως τῶν Μασσαλιωτῶν προελθοῦσα [y] ὅσον ἑκατὸν σταδίους ἐπὶ ἄκραν εὐμεγέθη πλησίον λατομιῶν τινῶν, ἐντεῦθεν ἄρχεται κολποῦσθαι, καὶ ποιεῖν τὸν Γαλατικὸν κόλπον, πρὸς τὸ Ἀφρο-

y) ὅσον ἑκατὸν] ὅσον εἰς ἑκατόν.

argumentum, quod apud eos maxima dos est centum aurei, et ultra quinque in vestitum, ac totidem in ornatum aureum insumere non licet. Caesar autem ipse, et qui eum secuti sunt principes, mediocres se in vindicandis eorum in bello delictis gesserunt, et, recordatione amicitiae, libertatem pristinam urbis conservarunt: ut neque ipsa, neque eius subditi, missis in provinciam rectoribus parere opus habeant. Atque de Massilia hactenus.

§. 6.

Iam montana Salyum regio ab occasu versus septentrionem inclinans, paulatim a mari recedit; ora autem maritima ad occasum vergit. ea a Massilia ad c stadia producta usque ad promontorium iustae magnitudinis, vicinum lapicidinis quibusdam, in sinum flecti incipit, facitque sinum Gallicum ad promon-

Gallia Narbonensis. Ἀφροδίσιον, τὸ τῆς Πυρήνης ἄκρον· καλοῦσι δ' αὐτὸ καὶ Μασσαλιωτικόν. Ἔστι δ' ὁ κόλπος διπλοῦς· ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ περιγραφῇ, δύο κόλπους ἀφορίζον ἔγκειται z τὸ Σίγιον ὄρος, προσλαβὸν καὶ τὴν Βλάσκωνα νῆσον πλησίον ἱδρυμένην. τῶν δὲ κόλπων ὁ μὲν μείζων ἰδίως πάλιν καλεῖται Γαλατικὸς, εἰς ὃν ἐξερεύγεται τὸ τοῦ Ῥοδανοῦ στόμα· ὁ δ' ἐλάττων ὁ κατὰ Νάρβωνα ἐστὶ μέχρι Πυρήνης. Ἡ μὲν οὖν Νάρβων ὑπέρκειται τῶν τοῦ Ἄτακος ἐκβολῶν καὶ τῆς λίμνης τῆς Ναρβωνίτιδος, μέγιστον ἐμπορεῖον a τῶν ταύτῃ. Πρὸς δὲ τῷ Ῥοδανῷ πόpag. 182. λις ἐστὶ καὶ ἐμπορεῖον οὐ μικρὸν, Ἀρελάται· ἴσον δέ πως διέχει τὰ ἐμπόρια ταῦτα, ἀλλήλων τε καὶ τῶν εἰρημένων ἄκρων, ἡ μὲν Νάρβων τοῦ Ἀφροδισίου, τὸ δ' Ἀρελάται τῆς Μασσαλίας. Ἑκατέρωθεν δὲ τῆς Νάρβωνος ἄλλοι ποταμοὶ ῥέουσιν, οἱ μὲν ἐκ τῶν Κεμμένων ὀρῶν, οἱ δ' ἐκ τῆς Πυρήνης, πόλεις ἔχοντες εἰς ἃς ἀνάπλους οὐ πολύς ἐστι μικροῖς πλοίοις. Ἐκ μὲν τῆς Πυρήνης ὅ, τε Ῥουσκίνων καὶ ὁ Ἰλυβίρρις, πόλιν ἔχων ὁμώνυμον ἑκάτερος

z) τὸ Σίγιον] Palmerus ex Ptolomaeo reponendum censet τὸ Σήτιον. a) τῶν ταύτῃ] Sic omnes Codd. Vulg. τῶν deest.

montorium Pyrenae Venereum, quod et Massiliense dicitur. Est autem duplex sinus. Nam in ea ipsa litoris descriptione situs est mons Sigius, distinguens duos sinus, assumta etiam Blascone insula in vicinia sita. Sinuum maior peculiari rursum nomine Gallicus appellatur, in quem ostium Rhodani eructat; minor ad Narbonem est usque ad Pyrenam. Narbo supra Atacis fluvii ostia et lacum Narbonensem situs est, maximum eorum quae ibi locorum sunt emporium. Ad Rhodanum vero urbs est et emporium haud exiguum Arelatae; aequaliter fere distant dicta emporia et inter se, et a promontoriis, Venereo Narbo, Arelatae Massiliensi. Ab utraque Narbonis parte alii feruntur amnes, partim e Cemmeno, partim e Pyrena delapsi, et sitae ad hos urbes sursum navigiis tantum adiri possunt exiguis. E Pyrena fluunt Ruscino et Ilybirris, uterque urbem habens cognominem. Ruscinoni

τέρος [c] αὐτῶν· τοῦ δὲ Ῥουσκίνωνος καὶ λίμνη πλησίον ἐστί, καὶ χωρίον [d] ὕφυδρον, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, ἁλυκίδων μεστὸν, τὸ τοὺς ὀρυκτοὺς κεστρεῖς ἔχον· δύο γὰρ ἢ τρεῖς ὀρύξαντι πόδας, καὶ καθέντι τριόδοντα εἰς ὕδωρ ἰλυῶδες, ἔστι [e] περιπεῖραι τὸν ἰχθῦν ἀξιόλογον τὸ μέγεθος. τρέφεται δὲ ὑπὸ τῆς ἰλύος καθάπερ οἱ ἐγχέλυες· οὗτοι μὲν ἐκ τῆς Πυρήνης ῥέουσιν.οἱ ποταμοὶ, μεταξὺ Ναρβῶνος καὶ τοῦ Ἀφροδισίου. Ἐπὶ θάτερα μέρη τῆς Ναρβῶνος, ἐκ τοῦ Κεμμένου φέρονται πρὸς τὴν θάλατταν, ἐξ οὗπερ καὶ ὁ Ἄταξ, ὅ, τε Ὄβρις, καὶ ὁ Ῥαύραρις· τούτων ἐφ' οὗ μὲν [f] Βαιτέρα πόλις ἀσφαλὴς ἵδρυται, πλησίον τῆς Ναρβῶνος· ἐφ' οὗ δὲ Ἀγάθη, κτίσμα Μασσαλιωτῶν. Gallia Narbonensis.

§. 7.

Ἓν μὲν οὖν ἔχει παράδοξον ἡ προειρημένη παραλία, τὸ περὶ τοὺς ὀρυκτοὺς ἰχθῦς, ἕτερον δὲ μεῖζον τούτου σχεδόν τι, τὸ λεχθησόμενον. Μεταξὺ γὰρ τῆς Μασ-

b) ἀλλήλων — ἄκρων] desunt in Venet. A. et Stroz. A. c) αὐτῶν] αὐτῷ Vat. A. d) ὕφυδρον] Sic codd. Vat. A. B. vulgo ἔφυδρον. e) περιπεῖραι] Sic Vat. A. B Stroz Epitom. Vulgo παραπεῖραι. f) Βαιτέρα] Strabonem ita scripsisse, probant codd. Stroz. A. qui Βαιτέρα legit, et caeteri omnes quos evolvi, qui Βλιτερα exhibent, vocem, ex Βαιτερα, confusione των λ et α in codicibus haud raro obvia, enatam. In editis est Βίλτερα.

noni etiam lacus est propinquus, ac paulo supra mare locus aquosus, plenus salinarum. is etiam fossiles habet mugiles. Vbi enim duos aut tres pedes foderis, immisso in aquam limosam triente configere licet piscem eum iustae magnitudinis. is alitur limo sicut anguillae. Hi ergo e Pyrena defluunt amnes. At ab altera parte Narbonis e Cemmeno in mare delabuntur Atax, Obris, et Raura. supra illum sita est Baetera urbs bene munita, Narboni vicina, ad hunc Agatha, a Massiliensibus condita.

§. 7.

Retuli iam ante unum huius litoris miraculum de fossilibus piscibus: aliud eo nonnihil mirabilius subiungam. Inter

Gallia Narbonensis.

Μασσαλίας καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ, πεδίον ἐστὶ, τῆς θαλάττης διέχον εἰς ἑκατὸν σταδίους, τοσοῦτον δὲ τὸν διάμετρον, κυκλοτερὲς τὸ σχῆμα· καλεῖται δὲ λιθῶδες ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος. μεστὸν γάρ ἐστι λίθων χειροπληθῶν, ὑποπεφυκυῖαν ἐχόντων αὐτοῖς ἄγρωστιν· ἀφ' ἧς ἄφθονοι νομαὶ βοσκήμασιν εἰσίν· ἐν μέσῳ δ' ὕδατα, καὶ ἁλυκίδες ἐνίστανται, καὶ ἅλες. Ἅπασα μὲν οὖν καὶ ὑπερκειμένη χώρα, προσήνεμός ἐστι· διαφερόντως δ' εἰς τὸ πεδίον τοῦτο, [h] μελαμβόριον καταιγίζει πνεῦμα βίαιον καὶ φρικῶδες· φασὶ γοῦν σύρεσθαι καὶ κυλινδεῖσθαι τῶν λίθων ἐνίους· [i] κατακλᾶσθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῶν ὀχημάτων, καὶ γυμνοῦσθαι, καὶ ὅπλων, καὶ ἐσθῆτος ἀπὸ τῆς ἐμπνοῆς. Ἀριστοτέλης μὲν οὖν φησιν, ὑπὸ σεισμῶν τῶν καλουμένων βραστῶν, ἐκπεσόντας τοὺς λίθους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, συνολισθεῖν εἰς τὰ κοῖλα τῶν χωρίων. Ποσειδώνιος δὲ λίμνην οὖσαν, παγῆναι μετὰ κλυδασμοῦ· καὶ διὰ τοῦτο εἰς πλεί-

g) τοσοῦτον δὲ τὸν δ.] τοσ. καὶ δ. Stroz. h) μελαμβόριον] Ita omnes Codd. et Interpr. pr. Vulgo μελεμβόριον. i) κατακλᾶσθαι] Casaub. legendum censet κατακυλίεσθαι.

Inter Massiliam et ostia Rhodani campus est a mari c circiter dissitus stadiis, diametro eiusdem quantitatis, forma circulari. is Lapidosus seu Saxosus ab eventu dicitur. est enim plenus lapidum, qui manum implere possint, infra quos gramen nascitur, abunde pascuis pecoris suppeditans, in medio autem aquae, et salinae sunt et sales. Tota quidem omnis quae superius adiacet regio, ventis est exposita: in hunc autem maxime campum ventus incumbit ac defertur septentrionalis violentus ac horribilis, quo ferunt et lapides agitari atque volvi, et homines de vehiculis deturbari, ac vi flatus armis vestibusque nudari. Aristoteles ergo ait a terraemotibus, quibus ob eiiciendi vim Braston nomen est, lapides in superficiem egestos, in cava loca confertim delapsos esse. Posidonius lacum fuisse dicit, qui cum fluctuatione quadam exa-

πλείονας μερισθῆναι λίθους, καθάπερ τοὺς ποταμίους Galliæ κάχληκας, καὶ τὰς ψήφους τὰς αἰγιαλίτιδας· [k] ὁμοίως Narbonensis. δὲ καὶ λείους, καὶ ἰσομεγέθεις τῇ ὁμοιότητι· [l] καὶ τὴν αἰτίαν ἀποδεδώκασιν ἀμφότεροι. Πιθανὸς μὲν οὖν ὁ παρ' ἀμφοῖν λόγος· ἀνάγκη γὰρ τοὺς οὕτω συνεστῶτας λίθους, οὐ καθ' ἑαυτοὺς ἢ ἐξ ὑγροῦ παγέντας μεταβάλλειν, ἀλλ' ἐκ πετρῶν μεγάλων, ῥήγματα συνεχῆ λαβουσῶν ἀποκριθῆναι. Τὸ μέντοι δυσαπολόγητον Αἰσχύλος καταμαθὼν, ἢ παρ' ἄλλου παραλαβὼν, εἰς μῦθον ἐξετόπισε. Φησὶ γοῦν Προμηθεὺς παρ' αὐτῷ pag. 183. καθηγούμενος Ἡρακλεῖ τῶν ὁδῶν τῶν ἀπὸ Καυκάσου πρὸς τὰς Ἑσπερίδας·

Ἥξεις δὲ Λιγύων εἰς ἀτάρβητον στρατὸν,
Ἔνθ' οὐ μάχης, σάφ' οἶδα, καὶ θοῦρός περ ὢν
Μέμψῃ· πέπρωται γάρ σε καὶ βέλη λιπεῖν
Ἐνταῦθ'· ἑλέσθαι δ' οὔ τιν' ἐκ γαίας λίθον
Ἕξεις, ἐπεὶ πᾶς χῶρος ἐστὶ μαλθακός.

 Ἰδὼν

k) ὁμοίως] ὁμοίους. ita omnes Codd. l) καὶ τὴν αἰτ.] καὶ οὕτω τ. αἰτ. Casaub. coni.

exaruerit, ideoque in plures dissipatus sit lapides, sicut fluminum lapillos, et litorum scrupulos, similes inter se magnitudine, laevitateque. Sane uterque probabilem rei rationem exposuit. necesse est enim lapides qui sic constituuntur, non per se aut humidi alicuius concretione oriri, sed fragmenta magnorum saxorum, frequentibus rupturis avulsa. Aeschylus quidem intelligens difficulter causas rei exponi posse, aut ita ab alio accipiens, in fabulam detorsit. Nam apud eum Prometheus Herculi exponens iter a Caucaso ad Hesperidas, in hanc loquitur sententiam:

Venies ad impavidas Ligurum copias.
Ibi, bellicosus etsi sis, tamen (hoc scio)
Satis arduo tibi conflictabere proelio,
Fato iubente destitui te spiculis.
Tellure saxa nec poteris avellere,
Rigida soli superficie sidentia.
Miserabitur tuas Iupiter angustias

Videns

Gallia Narbonensis.

Ἰδὼν δ' ἀμηχανοῦντά σ' ὁ Ζεὺς, οἰκτερεῖ,
Νεφέλην δ' [m] ὑποσχὼν νιφάδι στρογγύλων πέτρων
Ὑπόσκιον θήσει χθόνα, οἷς ἔπειτα συμ-
βαλὼν [n] δηώσεις ῥαδίως Λιγὺν στρατόν.

[o] Ὥσπερ οὐ κρεῖττον ὂν, φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, εἰς αὐτοὺς τοὺς Λίγυας ἐμβάλλειν τοὺς λίθους, καὶ καταχῶσαι πάντας, ἢ [p] τοσούτων δεόμενον ποιῆσαι λίθων τὸν Ἡρακλέα. τὸ μὲν οὖν τοσούτων, ἀναγκαῖον ἦν, εἴπερ καὶ πρὸς ὄχλον παμπληθῆ· ὥστε ταύτῃ γε πιθανώτερος ὁ μυθογράφος τοῦ ἀνασκευάζοντος τὸν μῦθον. Ἀλλὰ καὶ τ' ἄλλα, [q] πεπρῶσθαι φήσας ὁ ποιητὴς, οὐκ ἐᾷ μέμφεσθαι φιλαιτίως. Καὶ γὰρ ἐν τοῖς περὶ τῆς προνοίας καὶ τῆς εἱμαρμένης λόγοις; εὕροι τις ἂν πολλὰ τοιαῦτα τῶν [r] ἀνθρωπίνων καὶ τῶν φύσει γενομένων, ὥστ' ἐπ' αὐτῶν φάναι, πολὺ κρεῖττον εἶναι, τόδε ἢ τόδε γενέσθαι, οἷον εὔομβρον εἶναι τὴν Αἴγυπτον· ἀλλὰ μὴ τὴν Αἰθιο-

m) ὑποσχὼν] Casaub. coni. ὑπερσχὼν, improbante Salmas. in Exerc. Plin. pag. 42. n) δηώσεις] Salmas. loc. cit. legendum censet διώξεις ex Hygino in Astronom. o) Ὥσπερ οὐ] ita refinxi cum Casaub. pro ὥσπερ οὖν. p) τοσούτων] ita codd. Vat. A. B. Venet. A. Interpr. pr. Vulgo τοσοῦτον. q) πεπρῶσθαι] Casaub. legit ἀλλὰ καὶ τ' ἄλλα, καὶ πεπρ. r) ἀνθρωπίνων] Ita Venet. A. Vulg. ἀνθρώπων.

Videns, rotundorum et plenam lapidum nive
Nubem polo subtendet, atque umbra solum
Teget: hisce tu lapidibus armatus ferum
Facile Ligusticum fundes exercitum.

Quasi vero, inquit Posidonius, non praestasset saxa in ipsos iniicere Ligures potius, iisque hos obruere, quam eo inopiae lapidum adigere Herculem. At vero tot lapidibus opus erat contra tantam multitudinem: ut hac quidem in parte fabulae autor probabiliora dixerit, quam fabulae reprehensor. Sed alias quoque poeta haec ita in fatis esse dicens, non patitur in ea culpandi studio inquiri. Nam ubi de providentia et fato disputatur, multa inveneris alioqui in rebus humanis ac naturalibus, de quibus diceres, praestitisse alio quam hoc modo ea fieri. Vt verbi gratia, imbribus potius irriguam Aegyptum debuisse esse,

Αἰθιοπίαν ποτίζειν τὴν γῆν· καὶ, τὸν Πάριν εἰς τὴν Σπάρτην πλέοντα, ναυαγίῳ περιπεσεῖν· ἀλλὰ μὴ τὴν Ἑλένην ἁρπάσαντα, δίκας τίσαι τοῖς ἀδικηθεῖσιν ὕστερον, ἡνίκα τοσοῦτον ἀπειργάσατο φθόρον Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων· ὅπερ Εὐριπίδης ἀνήνεγκεν εἰς τὸν Δία·

Gallia Narbonensis.

Ζεὺς γὰρ κακὸν μὲν Τρωσὶ πῆμα δ' Ἑλλάδι
Θέλων γενέσθαι, [s] τὰ δ' ἐβούλευσεν πατήρ.

§. 8.

Περὶ δὲ τῶν τοῦ [t] Ῥοδανοῦ στομάτων, Πολύβιος μὲν ἐπιτιμᾷ Τιμαίῳ, φήσας εἶναι μὴ πεντάστομον, ἀλλὰ δίστομον. Ἀρτεμίδωρος δὲ τρίστομον λέγει. Μάριος δὲ ὕστερον ὁρῶν τυφλόστομον γινόμενον ἐκ τῆς προσχώσεως, καὶ δυσείσβολον, καινὴν ἔτεμε διώρυχα, καὶ ταύτῃ δεξάμενος τὸ πλέον τοῦ ποταμοῦ, Μασσαλιώταις ἔδωκεν ἀριστεῖον κατὰ τὸν πρὸς Ἄμβρωνας, καὶ Τωϋγενοὺς πόλεμον· ἐξ οὗ πλοῦτον ἠνέγκαντο πολυτελῆ, πραττόμενοι τοὺς ἀναπλέοντας, καὶ τοὺς καταγομένους· ὅμως οὖν ἔτι μένει δυσείσπλοα, διά τε τὴν λαβρό-

s) τὰ δ'] ταῦτ' Venet. A. Stroz. t) Ῥοδανοῦ σ.] ποταμοῦ σ. Venet. Interpr. pr.

esse, quam ab Aethiopia humorem accipere; et, Paridem cum Spartam peteret debuisse potius naufragium facere, quam rapta Helena poenas postmodo sceleris dare, autorem tantae cladis Graecorum ac barbarorum: quam Euripides Iovi imputat:

Iupiter malum Troibus, et cladem Graeciae
Volens contingere, ista decrevit pater.

§. 8.

De Rhodani porro ostiis Polybius Timaeum reprehendit, non (ut ille) quinque, sed duo esse asserens. Artemidorus tria perhibet. Posterioribus temporibus Marius videns adgestione limi ostium obturari, intratuque reddi difficile, novam egit fossam, qua maiorem amnis partem exciperet: eamque Massiliensibus ob navatam praeclaram in bello contra Ambrones et Toygenos operam praemii loco donavit, unde hi sibi magnas pararunt opes, vectigal ab adscendentibus ac descendentibus exigendo. Adhuc

Gallia Narbonensis. pag. 184.

λαβρότητα, καὶ τὴν πρόσχωσιν καὶ τὴν ταπεινότητα τῆς χώρας, ὥστε μὴ καθορᾶσθαι μηδ᾽ ἐγγὺς ἐν ταῖς δυσαερίαις. Διόπερ οἱ Μασσαλιῶται πύργους ἀνέστησαν σημεῖα, ἐξοικειούμενοι πάντα τρόπον τὴν χώραν· καὶ δὴ καὶ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος κἀνταῦθα ἱδρύσαντο ἱερὸν, χωρίον ἀπολαβόντες, ὃ ποιεῖ νῆσον τὰ στόματα τοῦ ποταμοῦ. Ὑπέρκειται δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ, λιμνοθάλαττα· καλοῦσι δὲ στομαλίμνην· ὀστράκια δ᾽ ἔχει πάμπολλα, καὶ ἄλλως εὐοψεῖ. ταύτην δ᾽ ἔνιοι συγκατηρίθμησαν τοῖς στόμασι τοῦ Ῥοδανοῦ, καὶ μάλιστα οἱ φήσαντες ἑπτάστομον αὐτόν· οὔτε τοῦτ᾽ εὖ λέγοντες, οὔτ᾽ ἐκεῖνο· ὄρος γάρ ἐστι μεταξὺ, τὸ διεῖργον ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὴν λίμνην. Ἡ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς Πυρήνης ἐπὶ Μασσαλίαν παραλία τοιαύτη καὶ τοσαύτη τίς.

§. 9.

Ἡ δ᾽ ἐπὶ τὸν Οὔαρον ποταμὸν, καὶ τοὺς ταύτῃ Λίγυας, τάς τε τῶν Μασσαλιωτῶν ἔχει πόλεις, Ταυρούντιον, καὶ Ὀλβίαν, καὶ Ἀντίπολιν, καὶ Νίκαιαν, καὶ

huc tamen permanent difficilia ob aquae copiosae crebrum affluxum, limi adgestionem, et loci humilitatem, aere turbido ne e vicino quidem conspici possunt. Itaque Massilienses signi loco turres erexerunt, ut omni modo loca illa tutiora redderent; ideoque etiam Dianae Ephesiae fanum ibi collocarunt in insula, quam ostia fluminis faciunt. Supra ostia Rhodani situs est lacus, quam στομαλίμνην id est lacum prope mare vocant; abundat ostreis, piscesque bonos gignit. Quidam ostiis Rhodani hunc annumerant, maxime qui septem eius ostia esse dicunt, in utroque errantes: quippe mons interpositus lacum ab ostio dirimit. Talis ergo ac tanta est maritima a Pyrenaeis montibus Massiliam usque ora.

§. 9.

Quae autem hinc ad Varum usque fluvium et Ligures ibi degentes porrigitur, ea urbes Massiliensium habet Taurentium, Olbiam, Antipolim, Nicaeam, et navale Augu-

καὶ τὸ ναύσταθμον τὸ Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, ὃ καλοῦσι Φόρον Ἰούλιον. ἵδρυται δὲ τοῦτο μεταξὺ τῆς Ὀλβίας καὶ τῆς Ἀντιπόλεως, διέχον Μασσαλίας εἰς ἑξακοσίους σταδίους. Ὁ δὲ Οὔαρος μέσος ἐστὶ τῆς Ἀντιπόλεως καὶ Νικαίας, τῆς μὲν ὅσον εἴκοσι, τῆς δὲ [u] ὅσον ἑξήκοντα σταδίους διέχων· ὥστ᾽ ἡ Νίκαια τῆς Ἰταλίας γίνεται κατὰ τὸν νῦν ἀποδεδειγμένον ὅρον, καίπερ οὖσα Μασσαλιωτῶν· [x] ἐτείχισαν γὰρ τὰ κτίσματα ταῦτα τοῖς ὑπερκειμένοις βαρβάροις οἱ Μασσαλιῶται, τήν τε θάλατταν ἔχειν ἐλευθέραν βουλόμενοι, τῆς χώρας ὑπ᾽ ἐκείνων κρατουμένης· ὀρεινὴ γάρ ἐστι καὶ ἐρυμνή, πρὸς μὲν τῇ Μασσαλίᾳ πλάτος τι μέτριον καταλείπουσα τῶν χωρίων τῶν ἐπιπέδων· προϊόντι δὲ ἐπὶ τὴν ἕω παντάπασιν ἀποθλίβουσα πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ μόλις ἐῶσα πορεύσιμον αὐτὴν τὴν ὁδόν. Κατέχουσι δὲ τὰ μὲν πρῶτα Σάλυες· τὰ δὲ τελευταῖα πρὸς τὴν Ἰταλίαν συνάπτοντες Λίγυες· περὶ ὧν λεχθήσεται μετὰ ταῦτα. Νυνὶ δὲ τοσοῦτον προσθετέον, ὅτι τῆς μὲν Ἀντιπόλεως ἐν τοῖς τῆς Ναρβωνίτιδος μέρεσι

Gallia Narbonensis.

u) ὅσον] abest e Veneto A. x) ἐτείχισαν] Casaub. coni. ἐπετείχισαν.

Augusti Caesaris quod appellatur Forum Iulium. id situm est inter Olbiam et Antipolin, distans a Massilia circiter ɪↄ c stadiis. Varus inter Antipolin est et Nicaeam, ab altera xx, ab altera LX fere stadiis distans. itaque secundum nunc monstratum terminum Nicaea Italiae adscribitur, quanquam est Massiliensium. eam enim contra barbaros adiacentes ii condiderunt munitionem, ut mare liberum obtinerent, agros illis tenentibus. Est enim regio illa montosa et natura loci munita, ad Massiliam mediocrem habens planitiei latitudinem; inde autem versus ortum plane ad mare adstringetur, ita ut vix spatium itineri faciendo relinquat. Primam partem habent Salyes, ultimam Ligures Italiae contermini, de quibus postea dicetur. Id hoc loco addendum, cum in Narbonensi

Gallia Narbonensis. ϱεσι κειμένης, τῆς δὲ Νικαίας ἐν τοῖς τῆς Ἰταλίας, ἡ μὲν Νίκαια ὑπὸ τοῖς Μασσαλιώταις μένει, καὶ τῆς ὑπαρχίας ἐςίν· ἡ δ' Ἀντίπολις τῶν Ἰταλιωτίδων ἐξετάζεται, κριθεῖσα πρὸς τοὺς Μασσαλιώτας, καὶ ἐλευθερωθεῖσα τῶν παρ' ἐκείνων y προσταγμάτων.

§. 10.

Πρόκεινται δὲ τῶν ςενῶν τούτων ἀπὸ Μασσαλίας ἀρξαμένοις, αἱ Στοιχάδες νῆσοι, τρεῖς μὲν ἀξιόλογοι, δύο δὲ μικραί· γεωργῦσι δ' αὐτὰς Μασσαλιῶται. τὸ δὲ παλαιὸν, καὶ Φρουρὰν εἶχον, ἱδρυμένην αὐτόθι πρὸς τὰς τῶν λῃστηρίων ἐφόδυς, εὐποροῦντες καὶ λιμένων. pag. 185. Μετὰ δὲ τὰς Στοιχάδας ἡ Πλανασία καὶ Λήρων, ἔχουσαι κατοικίας· ἐν δὲ τῇ Λήρωνι καὶ ἡρῷόν ἐςι τὸ τῦ Λήρωνος· κεῖται δ' αὕτη πρὸ τῆς Ἀντιπόλεως. Ἄλλα δ' ἐςὶν νησίδια ὐκ ἄξια μνήμης, τὰ μὲν πρὸ τῆς Μασσαλίας αὐτῆς, τὰ δὲ πρὸ τῆς ἄλλης τῆς λεχθείσης ἠϊόνος. Τῶν δὲ λιμένων, ὁ μὲν κατὰ τὸν ναύςαθμον ἀξιόλογος, καὶ ὁ τῶν Μασσαλιωτῶν, οἱ δ' ἄλλοι μέτριοι· τούτων δ' ἐςὶ καὶ ὁ Ὀξύβιος καλύμενος

y) προσταγμάτων] Ita optime legunt Codd. Venet. A. Stroz. Casaub. Interpr. pr. Vulgo πραγμάτων.

nensi provincia sit Antipolis, Nicaea in Italia, Nicaeam tamen sub Massiliensibus manere, eiusque praefecturae esse: Antipolin in iudicio re disceptata, a Massiliensium iurisdictione liberatam inter Italicas urbes censeri.

§. 10.

Ante has angustias, facto a Massilia initio, sitae sunt Stoechades insulae, tres earum memorabiles, duae exiguae. agros earum colunt Massilienses. antiquitus etiam praesidium ibi erat contra praedonum incursiones. habent et portus bonos. Post Stoechadas est Planasia et Leron, in quibus sunt pagi: Lerone, quae est Antipoli obiecta, etiam sacellum est Leronis. Aliae sunt parvae insulae memoratu non dignae, partim ante ipsam sitae Massiliam, partim ante alias orae partes. De portubus memoria dignus est, qui ante stationem navium iacet, et Massiliensis; reliqui sunt mediocres. quorum est etiam Oxybius portus, sic dictus a Ligu-

μενος λιμὴν, ἐπώνυμος τῶν Ὀξυβίων Λιγύων. Περὶ μὲν τῆς παραλίας ταῦτα λέγομεν. Gallia Narbonensis.

§. II.

Τὴν δ' ὑπερκειμένην αὐτῆς χώραν, μάλιστα γεωγραφεῖ, τά τε ὄρη τὰ [z] περικείμενα, καὶ οἱ ποταμοί· διαφερόντως δὲ ὁ Ῥοδανὸς, μέγιστός τε ὢν καὶ πλεῖστον ἀνάπλουν ἔχων, ἐκ πολλῶν πληρούμενος ῥευμάτων· λεκτέον οὖν ἐφεξῆς περὶ τούτων. Ἀπὸ Μασσαλίας τοίνυν ἀρξαμένοις, καὶ προϊοῦσιν ἐπὶ τὴν μεταξὺ χώραν τῶν τε Ἄλπεων καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, μέχρι μὲν τοῦ Δρουεντία ποταμοῦ, Σάλυες οἰκοῦσιν ἐπὶ πεντακοσίους σταδίους· πορθμείῳ δὲ διαβᾶσιν εἰς Καβαλλιῶνα πόλιν, ἡ ἐφεξῆς πᾶσα χώρα Καουάρων ἐστὶ, μέχρι τῶν τοῦ Ἴσαρος συμβολῶν πρὸς τὸν Ῥοδανόν· ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ Κέμμενον συνάπτει πως τῷ Ῥοδανῷ· μῆκος τὸ μέχρι δεῦρο ἀπὸ τοῦ Δρουεντία, [a] σταδίων ἐστὶν ψ. Οἱ μὲν οὖν Σάλυες, ἐν αὐτοῖς τά τε πεδία καὶ τὰ ὑπερκείμενα ὄρη κατοικοῦσι· τῶν τε Καουάρων ὑπέρκεινται Οὐοκόντιοί τε, καὶ

z) περικείμενα] ὑπερκείμενα. Venet. Casaub. a) σταδίων ἐστὶν ψ] Interpr. pr. σταδ. ι. φ.

Liguribus Oxybiis. atque hactenus de ora maritima.

§. II.

Quae autem supra hanc est sita regio, eam potissimum describunt circumiacentes montes ac fluvii, praecipue Rhodanus, qui et maximus est, et longissimo sursum navigabilis spatio, ac multis impletur amnibus, de quibus deinceps dicetur. Ergo a Massilia regionem, quae inter Alpes et Rhodanum est, usque ad Druentiam fluvium Salyes incolunt ad ɪↄ stadia. Inde ubi navi traieceris ad Cabalionem urbem; deinceps Cavarum est regio, usque ad Isarae in Rhodanum influxum, quo loco Cemmenus quoque mons ad Rhodanum appropinquat. Eo a Druentia sunt stadia ɪↄ cc. Proinde Salyes campos et his superpositos montes habitant. Supra Cavares sunt Vocontii, Tri-

Gallia Narbonensis.

καὶ Τρικόριοι, καὶ Ἰκόνιοι, καὶ [b] Μέδυλοι. Μεταξὺ δὲ τῦ Δρυεντία καὶ τῦ Ἴσαρος καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ῥέυσιν [c] ἀπὸ Ἄλπεων, ἐπὶ τὸν Ῥοδανὸν, δύο μὲν οἱ περιῤῥέοντες [d] πόλιν Καουάρων καὶ Οὐάρων, κοινῷ ῥείθρῳ συμβάλλοντες εἰς τὸν Ῥοδανόν· τρίτος δὲ Σούλγας, ὁ [e] κατὰ Οὐίνδαλον πόλιν μισγόμενος τῷ Ῥοδανῷ, ὅπυ Γναῖος Αἰνόβαρβος μεγάλῃ μάχῃ πολλὰς ἐτρέψατο Κελτῶν μυριάδας. Εἰσὶ δὲ ἐν τῷ μεταξὺ πόλεις Αὐενιὼν, καὶ Ἀραυσίων, καὶ Ἀερία· τῷ ὄντι φησὶν Ἀρτεμίδωρος ἀερία, διὰ τὸ ἐφ' ὕψυς ἱδρύσθαι μεγάλυ. Ἡ μὲν ὖν ἄλλη πᾶσα, ἐςὶ πεδιὰς καὶ εὔβο-

b) Μέδυλοι] Sic lego ut infra pag. 203. ed. Casaub. Μεδύλοι Venet. A. Stroz. uterque, Μεδυλλοι Casaub. libri. Vulgo Πεδύλοι. c) ἀπὸ Ἄλπεων] ἀπὸ τῶν Ἄλπεων Stroz. d) πόλιν Κουάρων καὶ Οὐάρων] Hunc locum corruptum esse, iam Ios. Scaliger in Lect. Ausonian. obsservavit. qui putat, pro πόλιν legendum esse πολλὴν; et Κουάρων atque Οὐάρων nomina esse duorum istorum fluviorum. Casaubonus ad h. l. cui vocem Αυερίωνα incuria librariorum in Οὐάρων mutatam fuisse probabilius videtur, locum ita restituere, tentat: δύο μὲν οἱ περιῤῥέοντες πόλιν Καυάρων Αυερίονα κ. τ. λ. Codices nihil salutis suppeditant. Solus Venet. A. pro Κουάρων habet Κλουάρων, ex quo coniici potest, antiquam lectionem Καουάρων fuisse, quam in textum recepi. Voces autem καὶ Οὐάρων, quae ex antecedenti Καουάρων librariorum oscitantia originem cepisse videntur, inducendas censeo, locumque ita scribendum: πόλιν Καουάρων . . . . κοινῷ ῥ. κ. τ. λ. e) κατὰ Οὐίνδαλον] Ita pro Οὔνδαλον scribendum esse, iam Ios. Scaliger et Casaub. monuere.

Tricorii, Iconii, Meduli. Inter Druentiam et Isaram alii quoque amnes ex Alpibus in Rhodanum delabuntur. quorum duo urbem Cavarum circumfluentes, communi alveo in Rhodanum feruntur. Tertius est Sulgas, qui ad Vindalum urbem Rhodano miscetur, quo loco Cn. Domitius Aenobarbus ingenti pugna permulta Gallorum fudit millia. In medio sunt urbes, Avenio, Arusio, Aeria, recte (ut ait Artemidorus) sic dicta, quod sita est celsissimo loco. Tota ista regio campestris est et pascuis idonea, nisi

βατος· ἡ δ᾽ ἐκ τῆς Ἀερίας εἰς τὴν Δουρίωνα, ὑπερθέσεις ἔχει στενὰς καὶ ὑλώδεις. Καθ᾽ ὃ δὲ συμπίπτουσιν ὁ Ἴσαρ ποταμὸς καὶ ὁ Ῥοδανὸς, καὶ τὸ Κεμμένον ὄρος, [f] Κόϊντος Φάβιος Μάξιμος Αἰμιλιανὸς, οὐχ ὅλαις τρισὶ μυριάσιν, εἴκοσι μυριάδας Κελτῶν κατέκοψεν· καὶ ἔστησε τρόπαιον [g] αὐτόθι λευκοῦ λίθου, καὶ νεὼς δύο, τὸν μὲν Ἄρεως, τὸν δ᾽ Ἡρακλέους. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἴσαρος εἰς τὴν Οὐΐένναν τὴν τῶν Ἀλλοβρόγων μητρόπολιν κειμένην ἐπὶ τῷ Ῥοδανῷ, στάδιοί εἰσι τ κ. πλησίον δ᾽ ὑπέρκειται τῆς Οὐϊέννης τὸ Λούγδουνον, [h] ἀφ᾽ οὗ συμμίσγουσιν ἀλλήλοις, ὅ, τε Ἄραρ, καὶ ὁ Ῥοδανός· στάδιοι δ᾽ εἰσὶν ἐπ᾽ αὐτὸ, πεζῇ μὲν περὶ σ διὰ τῆς Ἀλλοβρόγων· ἀνάπλῳ δὲ μικρῷ πλείους. Ἀλλόβρογες δὲ μυριάσι πολλαῖς πρότερον μὲν ἐστράτευον, νῦν δὲ γεωργοῦσι τὰ πεδία καὶ τοὺς αὐλῶνας τοὺς ἐν ταῖς Ἄλπεσι· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι κωμηδὸν ζῶσιν, οἱ δ᾽ ἐπιφανέστατοι τὴν Οὐΐενναν ἔχοντες, κώμην πρότερον οὖσαν, μη-

Gallia Narbonensis.

pag. 186.

f) Κόϊντος] ἵνα Κόϊντος. Venet. A. Interpr. pr. g) αὐτόθι] deest in Venet. A. h) ἀφ' οὗ] ἀφ' οὗ καὶ Venet. A.

nisi quod ab Aeria ad Durionem transitus per excelsa est angustus atque sylvestris. Quo autem loco Isara et Rhodanus fluvii confluunt prope Cemmenum montem, Q. Fabius Maximus Aemilianus XXX millium non integrorum exercitu instructus, CC millia Gallorum concidit, ibique tropaeum statuit ex albo lapide, ac duo templa, unum Martis, alterum Herculis. Caeterum ab Isara ad Viennam Allobrogum metropolin ad Rhodanum sitam stadia sunt trecenta et viginti. Paulo supra Viennam est Lugdunum, ubi Arar et Rhodanus confluunt; eo sunt terrestri itinere stadia circiter CC per Allobroges, adverso amne aliquanto amplius. Allobroges quondam multis admodum hominum millibus expeditiones susceperunt. hodie campos et Alpium convalles colunt. vulgo per vicos habitant, praestantiores Viennam, qui pagus tamen me-

Gallia Narbonensis.

μητρόπολιν δ' ὅμως τȣ͂ ἔθνȣς λεγομένην κατεσκευάκασι πόλιν. ἵδρυται δ' ἐπὶ τῷ Ῥοδανῷ. Φέρεται δ' [i] ἀπὸ τῶν Ἄλπεων ȣ̓͂τος πολὺς καὶ σφοδρός· [k] ὅς γε καὶ διὰ λίμνης ἐξιὼν [l] τῆς Λεμάνης, φανερὸν δείκνυσι τὸ ῥεῖθρον ἐπὶ πολλȣ̀ς σταδίȣς. κατελθὼν δὲ εἰς τὰ πεδία τῆς χώρας τῆς Ἀλλοβρόγων καὶ [m] Σεγοσιάνων, συμβάλλει τῷ Ἄραρι κατὰ Λȣ́γδȣνον πόλιν τῶν Σεγοσιάνων. Ῥεῖ δὲ καὶ ὁ Ἄραρ ἐκ τῶν Ἄλπεων, ὁρίζων Σηκοανȣ̀ς τε καὶ Αἰδȣΐȣς, καὶ Λιγκασίȣς· παραλαβὼν δ' ὕστερον τὸν Δȣ͂βιν ἐκ τῶν αὐτῶν ὀρῶν φερόμενον πλωτὸν, ἐπικρατήσας τῷ ὀνόματι, καὶ γενόμενος ἐξ ἀμφοῖν Ἄραρ, συμμίσγει τῷ Ῥοδανῷ. Πάλιν δ' ἐπικρατήσας ὁ Ῥοδανὸς, εἰς τὴν Οὐΐενναν φέρεται. Συμβαίνει δὴ καταρχὰς μὲν τȣ̀ς τρεῖς ποταμȣ̀ς φέρεσθαι πρὸς ἄρκτον, εἶτα πρὸς δύσιν· εἰς ἓν δ' ἤδη συμπεσόντες ῥεῖθρον, πάλιν ἄλλην καμπὴν λαβὸν νότιον φέρεται τὸ ῥεῦμα μέχρι τῶν ἐκβολῶν, δεξάμενον καὶ τȣ̀ς ἄλλȣς ποτα-

i) ἀπὸ τῶν Ἄλπεων] Sic legendum esse iam Xylander probavit. Codicum omnium lectio est ἄνω τ. Ἀλ. Vulgo ἄνω τῶν πόλεων. k) ὅς γε] ὥς γε Stroz. l) τῆς Λεμάνης] Sic MSSta Vat. A. et Casaub. Reliqui vulgarem lect. τῆς μεγάλης profitentur. m) Σεγοσιάνων] Codd. Stroz. Casaub. Interpr. pr. Ἐγγοσιάνων.

metropolis gentis dicebatur, urbem redegerunt. sita est ad Rhodanum. Is ab Alpibus magnus et tanto defluit impetu, ut etiam ubi Lemanum lacum exit, alveum suum ad multa stadia conspicuum exhibeat; inde in campestria Allobrogum et Segusianorum lapsus, apud Lugdunum cum Arare concurrit, urbem Segusianorum. Fluit autem Arar ex Alpibus, terminus Sequanorum, Heduorum, et Lincasiorum; deinde excipiens Dubin fluvium ex iisdem ortum montibus, eumque navigabilem, itaque ex utroque confectus Arar, Rhodano miscetur. Inde Rhodanus nomen obtinens, Viennam versus delabitur. Id contigit, ut hi tres fluvii ab initio versus septentrionem, postea ad occasum ferantur; ubi in unum alveum confluxerunt,

ποταμὸς· κἀκεῖθεν ἤδη τὴν λοιπὴν ποιεῖται, μέχρι τῆς θαλάττης ῥύσιν. Ἡ μὲν οὖν μεταξὺ τῶν Ἄλπεων καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, τοιαύτη τίς. Gallia Narbonensis.

§. 12.

Τὴν δ᾽ ἐπὶ θάτερα μέρη τοῦ ποταμοῦ, Οὐώλκαι νέμονται τὴν πλείστην, οὓς [n] Ἀρικομισκοὺς προσαγορεύουσι. τούτων δ᾽ ἐπίνειον ἡ Ναρβὼν λέγεται· δικαιότερον δ᾽ ἂν καὶ τῆς ἄλλης Κελτικῆς λέγοιτο· τοσοῦτον ὑπερβέβληται τῷ πλήθει τῶν χρόνων [o] τῷ ἐμπορείῳ. Οἱ μὲν οὖν Οὐώλκαι γειτονεύουσι τῷ ποταμῷ τῷ Ῥοδανῷ, τοὺς Σάλυας ἔχοντες [p] ἀντιπαρήκοντας αὐτοῖς ἐν τῇ περαίᾳ, καὶ τοὺς [q] Καουάρους. Ἐπικρατεῖ δὲ τὸ τῶν Καουάρων ὄνομα, καὶ πάντας οὕτως ἤδη προσαγορεύουσι τοὺς ταύτῃ βαρβάρους, οὐδὲ βαρβάρους ἔτι ὄντας, ἀλλὰ μετακειμένους τὸ πλέον εἰς τὸν τῶν Ῥωμαίων τύπον, καὶ τῇ γλώττῃ καὶ τοῖς βίοις, τινὰς δὲ καὶ τῇ πολιτείᾳ.

n) Ἀρικομισκοὺς] Ἀρεκομισκοὺς Stroz. Venet. A. Interpr. pr. o) τῷ ἐμπορείῳ] Casaub. conj. καὶ τῷ ἐμπ. p) ἀντιπαρήκοντας] ἀντιπαροικοῦντας Stroz. Venet. A. Casaub. q) Καουάρους] Καθάρους Venet. A. Casaub. Interpr. pr.

xerunt, flumen iam alio flexu versus meridiem usque ad ostia tendit, receptis aliis etiam amnibus, usque ad mare. Haec ergo est forma regionis inter Rhodanum et Alpes sitae.

§. 12.

At alterum Rhodani latus Volcae maiori ex parte accolunt, cognomento Arecomisci. Horum navale dicitur esse Narbo, quem rectius totius Galliae emporium dicere, tantum vetustate et commercio reliquis anteit. Volcae Rhodano vicini sunt, oppositos habentes in altera ripa Salyas et Cavaros. Horum nomen obtinet, ita ut omnes qui eam colunt regionem barbari, Cavari appellentur; quanquam ne barbari quidem adhuc sunt, plerique iam omnes Romanam formam, linguamque et vitae rationem, quidam etiam civitatem adepti. Aliae deinde

Gallia Narbonensis. τεία. Ἄλλα δέ ἐστιν ἄδοξα ἔθνη καὶ μικρὰ, παρακείμενα τοῖς Ἀρικομισκοῖς μέχρι Πυρήνης. Μητρόπολις δὲ τῶν Ἀρικομισκῶν ἐστὶ Νέμαυσος, κατὰ μὲν τὸν ἀλλότριον ὄχλον καὶ τὸν ἐμπορικὸν, πολὺ Ναρβῶνος λειπομένη, κατὰ δὲ τὸν πολιτικὸν ὑπερβάλλουσα· ὑπηκόους γὰρ ἔχει κώμας τέτταρας καὶ εἴκοσι τῶν ὁμοεθνῶν, εὐανδρίᾳ διαφερούσας, συντελούσας εἰς pag. 187. αὐτὴν, [r] ἔχουσαν καὶ τὸ καλούμενον Λατεῖον· ὥστε τοὺς ἀξιωθέντας ἀγορανομίας καὶ ταμιείας ἐν Νεμαύσῳ Ῥωμαίους ὑπάρχειν· διὰ δὲ τοῦτο οὐδ' ὑπὸ τοῖς [s] προστάγμασι τῶν ἐκ τῆς Ῥώμης στρατηγῶν ἐστὶ τὸ ἔθνος τοῦτο. Ἵδρυται δ' ἡ πόλις κατὰ τὴν ἐκ τῆς Ἰβηρίας εἰς τὴν Ἰταλίαν, θέρους μὲν εὔβατον οὖσαν, χειμῶνος δὲ καὶ ἔαρος, πηλώδη καὶ ποταμόκλυστον. τινὰ μὲν οὖν τῶν ῥευμάτων, πορθμείοις περᾶται, τινὰ δὲ γεφύραις, ταῖς μὲν [t] ξύλων πεποιημέναις, ταῖς δὲ λίθων. Ποιοῦσι δὲ τὰς ἐκ τῶν ὑδάτων δυσκολίας οἱ χείμαρροι, καὶ μέχρι τοῦ θέρους ἔσθ' ὅτε ἐκ τῶν Ἄλπεων καταφερόμενοι, μετὰ

r) ἔχουσαν] vulgo ἐχούσας male. s) προστάγμασι] ita scripsi cum Casaub. pro vulg. πράγμασι. t) ξύλων — λίθων] ἐκ ξύλων — ἐκ λίθων. Venet. Stroz.

inde gentes obscurae ac parvae Arecomiscis adiacent usque ad Pyrenam. Caput Arecomiscorum est Nemausus, longe inferior Narbone, si peregrinam et negotiantium turbam consideres, sin Rempublicam spectes, multo praestantior; nam XXIV habet pagos popularium praestantes viris, qui ei subsunt; et ius quoque Latii habet: ita ut Nemausi invenias cives Romanos, qui aedilitatis et quaesturae honorem sint consecuti; eamque ob causam gens ea praefectis Roma missis non est subiecta. Sita est urbs in via, quae ex Hispania in Italiam ducit, quae per aestatem quidem commoda est, hyeme autem et vere lutosa ac fluviorum eluvie molesta. Fluminum quaedam scaphis traiiciuntur, aliqua pontibus instrata sunt, partim lineis, partim saxeis. Difficultatem itineris ob aquas efficiunt torrentes, qui aliquando etiam ad aestatem usque

μετὰ τὴν ἀπότηξιν τῶν χιόνων. Τῆς δ' ὁδοῦ τῆς λεχθείσης, ἡ μὲν εὐθὺς ἐπὶ τὰς Ἄλπεις ἐστὶ, καθάπερ εἴπομεν, ἡ σύντομος διὰ Οὐοκοντίων· ἡ δὲ διὰ τῆς παραλίας τῆς Μασσαλιωτικῆς καὶ τῆς Λιγυστικῆς, μακροτέρα μὲν, τὰς δ' ὑπερθέσεις τὰς εἰς τὴν Ἰταλίαν, εὐμαρεστέρας ἔχει, ταπεινουμένων ἐνταῦθα ἤδη τῶν ὀρῶν. Διέχει δ' ἡ Νέμαυσος τοῦ μὲν Ῥοδανοῦ περὶ ἑκατὸν σταδίους, καθὸ ἐν τῇ περαίᾳ πολίχνιον ἐστὶ u Ταράσκων· τῆς δὲ Ναρβῶνος ψ καὶ εἴκοσι. Πρὸς δὲ τὸ Κεμμένον ὄρος συνάπτοντες, ἐπιλαμβάνοντες δὲ καὶ τὸ νότιον πλευρὸν αὐτοῦ, μέχρι τῶν ἀκρωτηρίων οἰκοῦσι, τῶν τε Οὐολκῶν οἱ Τεκτοσάγες καλούμενοι, καὶ ἄλλοι τινές. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἐροῦμεν ὕστερον. Gallia Narbonensis.

§. 13.

Οἱ δὲ Τεκτοσάγες καλούμενοι τῇ Πυρήνῃ πλησιάζουσιν. ἐφάπτονται δὲ μικρὰ καὶ τοῦ προσαρκτίου πλευροῦ τῶν Κεμμένων, πολύχρυσόν τε νέμονται γῆν. Ἐοίκασι δὲ καὶ δυναστεῦσαι ποτὲ, καὶ εὐανδρῆσαι τοσοῦτον, ὥστε στάσεως ἐμπεσούσης, ἐξελάσαι πολὺ πλῆθος

u) Ταράσκων] Ταρύσκων. Venet. Interpr. pr.

usque nivibus liquefactis ab Alpibus deferuntur. Quam autem dixi viam, ea recte ad Alpes pergens per Vocontios, brevissima est; altera per litus Massiliense et Ligusticum prolixior, sed traiectus montium in Italiam habens faciliores, montibus ibi se iam demittentibus. Distat Nemausus a Rhodano ad c fere stadia, ubi in opposita ripa est oppidum Tarascon; a Narbone autem ɪↄↄccxx. Cemmenum porro montem attingunt, eiusque austrinam partem usque ad promontoria accolunt Volcarum Tectosages, et alii quidam, de quibus dicemus postea.

§. 13.

Tectosages ad Pyrenam accedunt, et septentrionalem Cemmenorum montium partem nonnihil attingunt, aurique divitem colunt terram. Probabile est, eos quondam potentia ac multitudine hominum excelluisse adeo, ut oborta seditione magnam multi-

Gallia Aquitan. θος ἐξ ἑαυτῶν ἐκ τῆς οἰκείας· κοινωνῆσαι δὲ τούτοις καὶ ἄλλους ἐξ ἄλλων ἐθνῶν. τούτων δ' εἶναι καὶ τοὺς κατασχόντας τὴν Φρυγίαν, τὴν ὅμορον τῇ Καππαδοκίᾳ, καὶ τοῖς Παφλαγόσι· τούτου μὲν οὖν ἔχομεν τεκμήριον, τοὺς ἔτι καὶ νῦν λεγομένους Τεκτοσάγας. Τριῶν γὰρ ὄντων ἐθνῶν, ἓν ἐξ αὐτῶν τὸ περὶ Ἄγκυραν πόλιν Τεκτοσάγων λέγεται· τὰ δὲ λοιπὰ δύο ἐστὶ Τροκμοὶ καὶ Τολιστοβόγιοι· τούτους δ' ὅτι μὲν ἐκ τῆς Κελτικῆς ἀπῳκίσθησαν, μηνύει τό, τε πρὸς τοὺς Τεκτοσάγας σύμφυλον. Ἐξ ὧν δὲ χωρίων ὡρμήθησαν, οὐκ ἔχομεν φράζειν· οὐ γὰρ παρειλήφαμεν οἰκοῦντας τινὰς νυνὶ Τροκμοὺς ἢ Τολιστοβογίους ἐκτὸς τῶν Ἄλπεων, οὔτ' ἐν αὐταῖς, οὔτ' ἐντός· εἰκὸς δ' ἐκλελοιπέναι διὰ τὰς ἀθρόας ἀπαναστάσεις, καθάπερ καὶ ἐπ' ἄλλων συμβαίνει πλειόνων. Ἐπεὶ καὶ τὸν x ἄλλον Βρέννον τὸν ἐπελ-
pag. 188 θόντα ἐπὶ Δελφοὺς, Πραῦσον τινὲς φασίν. ἀλλ' οὐδὲ τοὺς Πραύσους ἔχομεν εἰπεῖν, ὅπου γῆς ᾤκησαν πρότερον. καὶ τοὺς Τεκτοσάγας δέ φασι μετασχεῖν τῆς ἐπὶ Δελ-

x) Ἐπεὶ καὶ τὸν ἄλλον Βρέννον,] Interpres prior tantum καὶ Βρέννον legiſſe videtur; et ſane vox ἄλλον valde ſuſpecta eſt. Forte ſcribendum eſt Γαλάτον?

multitudinem ſuorum domo expulerint, cui ſe etiam alii ex aliis gentibus adiunxerint. ex his ergo eſſe eos, qui Phrygiam Cappadociae ac Paphlagoniae finitimam occuparunt; cuius rei argumentum ſunt qui hodieque vocantur Tectoſages. Nam cum tres ſint ibi gentes, una quae eſt circa Ancyram urbem, Tectoſages dicitur, reliquae, Trocmi et Toliſtobogii, quas ipſas quoque e Gallia migraſſe, cognatio cum Tectoſagibus indicat. Quibus autem e locis profecti fuerint, non habeo dicere; non enim accepimus, hodie vel intus vel extra Alpes, vel in ipſis etiam Alpibus habitare Trocmos aut Toliſtobogios. Apparet autem ob crebras migrationes eos defeciſſe, quod et aliis pluribus evenit. Brennum quoque, qui Delphos invaſit, Prauſum quidam dicunt: cum dicere nequeamus, ubinam terrarum Prauſi prius habitaverint. Tectoſages

Δελφοὺς στρατείας, καὶ τοὺς τε θησαυροὺς τοὺς εὑρεθέντας παρ' αὐτοῖς, ὑπὸ [y] Καιπίωνος τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων ἐν πόλει Τολώσσῃ, τῶν ἐκεῖθεν χρημάτων μέρος εἶναί φασι· προσθεῖναι δὲ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων ἀνιεροῦντας καὶ ἐξιλασκομένους τὸν θεόν· προσαψάμενον δ' αὐτῶν τὸν Καιπίωνα, διὰ τοῦτο ἐν δυστυχήμασι καταστρέψαι τὸν βίον, ὡς ἱερόσυλον ἐκβληθέντα ὑπὸ τῆς πατρίδος· διαδόχους δ' ἀπολιπόντα παῖδας, [z] ἃς συνέβη καταπορνευθείσας, ὡς εἴρηκε Τιμαγένης, αἰσχρῶς ἀπολέσθαι. Πιθανώτερος δ' ἐστὶν ὁ Ποσειδωνίου λόγος. τὰ μὲν γὰρ εὑρεθέντα ἐν τῇ Τολώσσῃ χρήματα, μυρίων που καὶ πεντακισχιλίων ταλάντων γενέσθαι φησί· τὰ μὲν ἐν σηκοῖς ἀποκείμενα, τὰ δ' ἐν λίμναις ἱεραῖς, οὐδεμίαν κατασκευὴν ἔχοντα, ἀλλ' ἀργὸν χρυσὸν καὶ ἄργυρον. τὸ δ' ἐν Δελφοῖς ἱερὸν κατ' ἐκείνους ἤδη τοὺς χρόνους [a] ὑπάρξαι κενὸν, τῶν τοιούτων σεσυλημένον ὑπὸ τῶν Φωκέων κατὰ τὸν ἱερὸν πόλεμον· εἰ δὲ καί τι ἐλείφθη, δια-

Gallia Aquitan.

y) ὑπὸ Καιπίωνος.] ὑπὸ Σκηπίωνος Vat. A. B. Venet. Interpr. pr. z) ἃς συνέβη καταπορνευθείσας] οἷς σ. καταπορνευθεῖσι Vat. A. B. Stroz. Venet. Casaub. a) ὑπάρξαι.] Ita omnes Codd. vulgo ὑπῆρξε.

sages quidem traditum est interfuisse Delphicae expeditioni, et thesauros, quos Tolosae Caepio Romanorum dux invenit, partem fuisse pecuniarum, Delphis ablatarum, quibus illi de suis facultatibus additione facta, eas placandi numinis gratia consecraverint. itaque Caepionem, qui contrectasset eas, vitam in calamitatibus finivisse, tanquam sacrilegum, patria eiectum, relictis haeredibus filiabus, quas Timagenes scribit constupratas turpiter periisse. Probabilior autem est Posidonii narratio. Is inventas Tolosae pecunias ait CCIↃↃ IↃↃ circiter fuisse talentum, partim in sacrariis repositas, partim in sacris lacubus, neque signatas, sed aurum argentumque infectum fuisse. At templum Delphicum illo iam tempore vacuum fuisse huiusmodi rerum, iam in Sacro bello a Phocensibus spoliatum; quod si au-

Gallia Aquitan. διανείμασθαι πολλοὺς· οὐδὲ σωθῆναι δὲ αὐτοὺς εἰκὸς εἰς τὴν οἰκείαν, ἀθλίως ἀπαλλάξαντας μετὰ τὴν ἐκ Δελφῶν ἀποχώρησιν, καὶ σκεδασθέντας ἄλλους ἐπ' ἄλλα μέρη κατὰ διχοστασίαν. Ἀλλ' ὥσπερ ἐκεῖνός τε εἴρηκε καὶ ἄλλοι πλείους, ἡ χώρα πολύχρυσος οὖσα, καὶ δεισιδαιμόνων ἀνθρώπων, καὶ οὐ πολυτελῶν τοῖς βίοις πολλαχοῦ τῆς Κελτικῆς ἔσχε θησαυρούς· μάλιστα δ' αὐτοῖς αἱ λίμναι τὴν ἀσυλίαν παρεῖχον, εἰς ἃς καθίεσαν ἀργύρου, ἢ καὶ χρυσίου βάρη. Οἱ γοῦν Ῥωμαῖοι κρατήσαντες τῶν τόπων, ἀπέδοντο τὰς λίμνας δημοσίᾳ, καὶ τῶν ὠνησαμένων πολλοὶ μύλους εὗρον σφυρηλάτους ἀργυροῦς. Ἐν δὲ τῇ Τολώσσῃ καὶ τὸ ἱερὸν ἦν ἅγιον, τιμώμενον σφόδρα ὑπὸ τῶν περιοίκων, καὶ τὰ χρήματα ἐπλεόνασε διὰ τοῦτο, πολλῶν ἀνατιθέντων, καὶ μηδενὸς προσάπτεσθαι θαῤῥοῦντος.

§. 14.

Ἵδρυται δ' ἡ Τολῶσσα κατὰ τὸ στενώτατον τοῦ ἰσθμοῦ, τοῦ διείργοντος ἀπὸ τῆς κατὰ Ναρβῶνα θαλάτ-

si autem quid fuerit ibi repertum, fuisse id inter multos divisum. Neque verisimile esse, Tectosagas in patriam rediisse salvos, qui post discessum a Delphis miseriis pressi, ob dissensionem alii alio dispersi abierint. Ergo, quod hic cum multis aliis tradit, regio illa auri dives cum esset, hominesque eam tenerent superstitiosi, ac in vitam degendam non sumtuosi, factum est, ut multis in locis Gallia thesauros haberet; maxime autem paludes eos tutos praestabant, in quas argenti aut etiam auri pondera demittebant. Romani itaque potiti ea ditione, paludes publice vendiderunt; multique eorum, qui emerunt, molas ex argento ductas repererunt. Tolosae porro templum fuit sacrosanctum, quod valde venerabantur vicini, ideoque abundabat thesauris, multis donaria dedicantibus, et nemine attingere auso.

§. 14.

Sita est Tolosa, quo loco arctissimus est isthmus, qui a Narbonensi mari Oceanum distin-

λάττης τὸν ὠκεανὸν, ὅν φησι Ποσειδώνιος, ἐλάττω τῶν τρισχιλίων σαδίων. Ἄξιον δ' ἀντὶ πάντων ἐπισημήνασθαι πάλιν ὅπερ εἴπομεν πρότερον, τὴν ὁμολογίαν τῆς χώρας, πρός τε τὰς ποταμὰς καὶ τὴν θάλατταν, τήν τ' ἐκτὸς ὁμοίως, καὶ τὴς ἐντός· εὕροι γὰρ ἄν τις ἐπιςήσας, ἐκ ἐλάχιςον μέρος τᾶθ' ὑπάρχον, τῆς τῶν τόπων ἀρετῆς. λέγω δὲ τὸ τὰς χρείας ἐπιπλέκεσθαι τὰς τᾶ βία μετὰ ρας ώνης, ἅπασι πρὸς ἅπαντας, καὶ τὰς ὠφελείας ἀνεῖσθαι κοινάς· μάλιςα δὲ νῦν ἡνίκα ἄγοντες σχολὴν ἀπὸ τῶν ὅπλων ἐργάζονται τὴν χώραν ἐπιμελῶς, καὶ τὰς βίας κατασκευάζονται πολιτικούς· ὥστε ἐπὶ τῶν τοιᾶτων κἂν τὸ τῆς προνοίας ἔργον ἐπιμαρτυρεῖσθαί τις ἂν δόξειεν, ἐχ ὅπως ἔτυχεν, ἀλλ' ὡς ἂν μετὰ λογισμᾶ τινος διακειμένων τῶν τόπων. Ὁ μέν γε Ῥοδανὸς πολύν τε ἔχει τὸν ἀνάπλαν, καὶ μεγάλοις φορτίοις, καὶ ἐπὶ πολλὰ μέρη τῆς χώρας, διὰ τὸ τὰς ἐμπίπτοντας εἰς αὐτὸν ποταμὰς ὑπάρχειν πλωτὰς, καὶ διαδέχεσθαι τὸν φόρτον πλεῖςον. Ὁ δ' Ἄραρ ἐκδέ-

Gallia Aquitan.

Pag. 189.

distinguit, quem isthmum Posidonius ait minorem esse tribus stadiorum millibus. Quod autem initio diximus, rursus prae omnibus aliis observatu dignum videtur, quomodo regio ista tam ad flumina, quam ad utrumque mare congruat. Id enim diligenter si observes, intelliges non minimam partem felicitatis istorum locorum in eo consisti, ut et citra omnem difficultatem mutuis commerciis omnia ad vitae usus commoda invicem communicent, et emolumenta in commune percipiant, idque maxime nunc, quo tempore ab armis vacantes, terram diligenter colunt, et civilem vitae rationem instituunt. Adeoque in huiusmodi rebus non nemo existimare possit, Providentiae operibus testimonium exhiberi, non fortuito, sed ratione aliqua dispositi illius regionis loca intuens. Nam Rhodanus sursum navigari potest longo satis spatio, idque magnis navium ponderibus, quae ipsa per varias regionis partes distrahit, cum in Rhodanum incidentia flumina sint navigabilia, et vehendis magnis oneribus idonea.

Gallia Aquitan. ἐκδέχεται, καὶ ὁ Δοῦβις ὁ εἰς τοῦτον ἐμβάλλων· εἶτα πεζεύεται μέχρι τοῦ Σηκοάνα τοῦ ποταμοῦ· κἀντεῦθεν ἤδη καταφέρεται εἰς τὸν ὠκεανὸν, καὶ τοὺς Ληξοβίους, [b] καὶ Καλέτους· ἐκ δὲ τούτων εἰς τὴν Βρεταννικὴν, ἐλάττων ἢ ἡμερήσιος δρόμος ἐστίν. Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ὀξὺς καὶ δυσανάπλους ὁ Ῥοδανὸς, τινὰ τῶν ἐντεῦθεν φορτίων πεζεύεται μᾶλλον ταῖς ἁρμαμάξαις, ὅσα εἰς Ἀρουέρνους κομίζεται, καὶ τὸν Λείγηρα ποταμὸν, καίπερ τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τούτοις πλησιάζοντος ἐκ μέρους· ἀλλ' ἡ ὁδὸς πεδιὰς οὖσα, καὶ οὐ πολλὴ περὶ ω σταδίους ἐπάγεται μὴ χρήσασθαι τῷ ἀνάπλῳ, διὰ τὸ πεζεύεσθαι ῥᾷον· ἐντεῦθεν δ' ὁ Λείγηρ εὐφυῶς ἐκδέχεται. Ῥεῖ δὲ ἐκ τῶν Κεμμένων εἰς τὸν Ὠκεανόν. [c] Ἐκ δὲ Ναρβῶνος ἀναπλεῖται μὲν ἐπὶ μικρὸν τῷ Ἄτακι· πεζεύεται δὲ πλέον ἐπὶ τὸν Γαρούναν ποταμὸν, καὶ τοῦθ' ὅσον ω ἢ ψ σταδίων· ῥεῖ δὲ καὶ ὁ Γαρουνᾶς εἰς τὸν ὠκεανόν. Ταῦτα μὲν ὑπὲρ τῶν νεμομένων τὴν Ναρβωνῖτιν

b) καὶ Καλέτους] Ita cum Xylandro scribo. Vulgo inepte Ταλέτους. c) Ἐκ — τῷ Ἄτακι] absunt e codd. Stroz. A. Bemb.

nea. Excipit enim ea Arar, et in hunc influens Dubis. exinde usque ad Sequanam fluvium, terra merces transportantur. Hinc secundo amne deferuntur ad Oceanum, et Lexobios ac Caletos. inde in Britanniam diurno brevior est cursus. Quoniam autem rapidus est Rhodanus, ac difficilis sursum navigantibus, quaedam merces, quae ad Arvernos portantur, et Ligerin fluvium, hinc curribus potius vehuntur, tametsi ab istis quoque Rhodanus non multum abest. sed tamen iter campestre, et non longum (quippe ad stadia ıɔccc) ob facilitatem terrestris itineris a subvectione abstrahit. eo finito, Ligeris commode excipit. Fluit Ligeris a Cemmenis montibus in Oceanum. A Narbone subvectio est non longinqua, adverso Atace fluvio; longius iter terrestre est ad Garumnam fluvium, stadiorum circiter ıɔccc aut ıɔcc. is quoque exit in Oceanum. Haec diximus de Gal

νῖτιν ἐπικράτειαν λέγομεν, ὃς οἱ πρότερον Κέλτας ὠνόμαζον· ἀπὸ τούτων δ' οἶμαι καὶ τοὺς σύμπαντας Γαλάτας Κελτοὺς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων προσαγορευθῆναι, διὰ τὴν ἐπιφάνειαν· ἢ καὶ προσλαβόντων πρὸς τοῦτο καὶ τῶν Μασσαλιωτῶν διὰ τὸ πλησιόχωρον. Gallia Aquitan.

ΚΕΦ. Β.

§. 1.

Ἑξῆς δὲ περὶ τῶν Ἀκουϊτανῶν λεκτέον, καὶ τῶν προσωρισμένων αὐτοῖς ἐθνῶν τεσσαρεσκαίδεκα Γαλατικῶν, τῶν μεταξὺ τοῦ Γαρουνᾶ κατοικούντων, καὶ τοῦ Λείγηρος, ὧν ἔνια ἐπιλαμβάνει καὶ τῆς τοῦ Ῥοδανοῦ ποταμίας, καὶ τῶν πεδίων τῶν κατὰ τὴν Ναρβωνῖτιν. Ἁπλῶς γὰρ εἰπεῖν, οἱ Ἀκουϊτανοὶ διαφέρουσι τοῦ Γαλατικοῦ φύλου, κατά τε τὰς τῶν σωμάτων κατασκευάς, καὶ κατὰ τὴν γλῶτταν· ἐοίκασι δὲ μᾶλλον Ἴβηρσιν. ὁρίζονται δὲ τῷ Γαρούνᾳ ποταμῷ, ἐντὸς τούτου καὶ τῆς Πυρήνης οἰκοῦντες. Ἔστι δὲ ἔθνη τῶν

Gallis, qui Narbonenſem provinciam incolunt, qui quondam Celtae appellabantur; et arbitror ab his eſſe a Graecis nomen Celtarum univerſis Gallis inditum, ob gentis claritatem: vel Maſſilienſibus ob vicinitatem ad id aliquid momenti conferentibus.

CAP. II.

§. 1.

Dicendum nunc de Aquitanis, et eorum adſcriptis XIV. gentibus, habitantibus inter Garumnam et Ligerim; quarum tamen quædam etiam Rhodani ripam et campos provinciae Narbonenſis attingunt. Vt uno verbo rem expediam, Aquitani a reliquis Gallis cum corporum conſtitutione, tum lingua differunt, magisque ſunt Hiſpanorum ſimiles. Fines eorum ſunt Garumna et Pyrene; hos inter habitant. Gentes

[illegible] πλείω μὲν τῶν εἴκοσι· μικρὰ δὲ καὶ [illegible] τὰ πολλὰ μὲν παρωκεανιτικά, τὰ δ' εἰς τὴν [illegible] καὶ τὰ ἄκρα τῶν Κεμμένων ὀρῶν μέχρι [illegible] ἀνέχοντα. Ἐπειδὴ δὲ μικρὰ μερὶς ἦν ἡ [illegible] προσέθεσαν καὶ τὴν μεταξὺ τȣ̃ Γαρουνᾶ [illegible]. Παράλληλοι δέ πως εἰσὶν οἱ ποτα[illegible] τῇ Πυρήνῃ, καὶ δύο ποιȣ̃σι παραλληλόγραμμα [illegible] χωρία, ὁριζόμενα κατὰ τὰς ἄλλας πλευ[illegible] τε ὠκεανῷ, καὶ τοῖς Κεμμένοις ὄρεσι· δισχι[illegible] σαδίων ἐςὶν ὁ πλȣ̃ς ἑκατέρων τῶν ποτα[illegible]. Ἐμβάλλει δ' ὁ μὲν Γαρουνᾶς, τρισὶ ποταμοῖς [illegible], εἰς τὸ μεταξὺ Βιτουρίγων τε τῶν Ἰοσκῶν [illegible], καὶ Σαντόνων, ἀμφοτέρων Γαλατι[illegible] ἐθνῶν· μόνον γὰρ δὴ τὸ τῶν Βιτουρίγων τούτων [illegible] ἐν τοῖς Ἀκουϊτανοῖς ἀλλόφυλον ἵδρυται, καὶ οὐ [illegible] αὐτοῖς· ἔχει δὲ ἐμπορεῖον Βουρδίγαλα ἐπι[illegible] λιμνοθαλάττῃ τινὶ, ἣν ποιοῦσιν αἱ ἐκβολαὶ τȣ̃ ποταμοῦ. Ὁ δὲ Λείγηρ μεταξὺ Πικτόνων τε καὶ Ναμνιτῶν ἐκβάλλει. πρότερον δὲ Κορβίλων ὑπῆρχεν ἐμπο-

[illegible] Aquitanorum ſunt plures xx, exiguae tamen et obſcurae; plurimae ad Oceanum accolunt: quaedam continente, et extremis Cemmenorum montium uſque ad Tectoſages inhabitant. Quia autem anguſta erat haec regio, id quod eſt inter Garumnam et Ligerim ei adiecerunt. Hi duo fluvii quodammodo paralleli ſunt reſpectu Pyrenes, ac cum ea duas includunt parallelogrammas areas, quarum reliqua latera Oceano et Cemmenis montibus deſcribuntur. utriuſque fluminis navigatio eſt ſtadiorum circiter CIↃ CIↃ. Garumna tribus auctus fluminibus, effluit inter Bituriges Ioſcos, et Santones gentes Gallicas. Sola enim Biturigum iſtorum ea gens in Aquitanis peregrina degit, neque vectigalia cum illis ſolvit; et habet emporium Burdigalam, impoſitum paludi marinae, quam Garumnae oſtium efficit. Ligeris inter Pictones et Nannetas effluit. Prius emporium

ἐμπορεῖον ἐπὶ τούτῳ τῷ ποταμῷ· περὶ ἧς εἴρηκε Πολύβιος, μνησθεὶς τῶν ὑπὸ Πυθέου μυθολογηθέντων· ὅτι Μασσαλιωτῶν μὲν τῶν συμμιξάντων Σκηπίωνι, οὐδεὶς εἶχε λέγειν οὐδὲν μνήμης ἄξιον, ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σκηπίωνος [d] ὑπὲρ τῆς Βρεττανικῆς, οὐδὲ τῶν ἐκ Ναρβῶνος, οὐδὲ τῶν ἐκ Κορβηλῶνος, αἵπερ ἦσαν ἄρισται πόλεις τῶν ταύτῃ. Πυθέας δ' ἐθάῤῥησε ψεύσασθαι τοσαῦτα. Τῶν δὲ Σαντόνων πόλις ἐστὶ Μεδιολάνιον. Ἔστι δ' ἡ μὲν παρωκεανῖτις τῶν Ἀκουϊτανῶν ἀμμώδης ἡ πλείστη καὶ λεπτὴ, κέγχρῳ τρέφουσα, τοῖς δ' ἄλλοις καρποῖς ἀφορωτέρα. Ἐνταῦθα δ' ἐστὶ καὶ ὁ κόλπος ὁ ποιῶν τὸν ἰσθμὸν πρὸς τὸν ἐν τῇ Ναρβωνίτιδι παραλίᾳ Γαλατικὸν κόλπον, ὁμώνυμος ἐκείνῳ καὶ αὐτός. ἔχουσι δὲ Τάρβελλοι τὸν κόλπον, παρ' οἷς εἰσι τὰ χρύσεια σπουδαιότατα πάντων· ἐν γὰρ βόθροις ὀρυχθεῖσιν ἐπὶ μικρὸν εὑρίσκονται καὶ χειροπληθεῖς χρυσίου πλάκες, ἔσθ' ὅτε μικρᾶς ἀποκαθάρσεως δεόμεναι. τὸ δὲ λοιπὸν ψῆγμα ἐστὶ καὶ βῶλοι· καὶ αὗται κατεργασίαν οὐ πολ- Gallia Aquitan.

 πολ-

d) ὑπὲρ] περὶ Stroz.

rium fuit Corbilo supra Ligerin, cuius mentionem faciens Polybius, simul Pytheae refert commentum, qui, legatorum, quos Massilienses, Narbonenses et Corbilonenses, principes Galliae civitates, ad Scipionem miserant, nullum ait, quicquam memoratu dignum habuisse, quod de Britannia ab illo interrogatus diceret. Caeterum Pytheas ita nugari ausus fuit. Santonum urbs est Mediolanum. Aquitaniae solum, quod est ad litus Oceani, maiori sui parte arenosum est et tenue, milio alens, reliquarum frugum minus ferax. Ibi est etiam sinus, isthmum efficiens, qui pertinet ad sinum Gallicum in Narbonensi ora, idemque cum illo sinu hic sinus nomen habet. Tarbelli hunc sinum tenent, apud quos optima sunt auri metalla; in fossis enim non alte actis inveniuntur auri laminae manum implentes, aliquando exigua indigentes repurgatione; reliquum ramenta et glebae sunt, ipsae quoque non multum operis desideran-

Gallia Aquitan. πολλὴν ἔχουσαι. ἡ δὲ μεσόγαιος καὶ ὀρεινὴ, βελτίω γῆν ἔχει. πρὸς μὲν τῇ Πυρήνῃ, τὴν τῶν Κονουένων [e] ὅπερ ἐστὶ συγκλύδων· ἐν ᾗ πόλις Λούγδουνος, καὶ τὰ [f] τῶν Ὀνησιῶν θερμὰ κάλλιστα ποτιμωτάτου ὕδατος· καλὴ δὲ καὶ ἡ τῶν Αὐσκιῶν.

§. 2.

Τὰ δὲ μεταξὺ τοῦ Γαρουνᾶ καὶ τοῦ Λείγηρος ἔθνη, τὰ προσκείμενα τοῖς Ἀκουϊτανοῖς ἐστίν. [g] Ἔλουοι μὲν ἀπὸ τοῦ Ῥοδανοῦ τὴν ἀρχὴν ἔχοντες. Οὐελλαῖοι δὲ μετὰ τούτους, οἳ προσωρίζοντο ποτὲ Ἀρουερνοῖς· νῦν δὲ τάττονται καθ' ἑαυτούς· εἶτα Ἀρουερνοὶ, καὶ [h] Λεμοβίκες, καὶ Πετροκόριοι· πρὸς δὲ τούτοις, [i] Νιτιόβριγες, καὶ Καδουρκοὶ, καὶ Βιτούριγες οἱ Κοῦβοι καλούμενοι· πρὸς δὲ τῷ ὠκεανῷ, Σαντονοί τε καὶ Πίκτονες, pag. 191. οἱ μὲν τῷ Γαρουνᾷ παροικοῦντες, ὡς εἴπομεν, οἱ δὲ τῷ Λεί-

e) ὅπερ] Recepi hoc vocabulum cum Casaubono. f) τὰ τῶν Ὀνησιῶν θερμὰ] Haec desunt in Stroz. A. B. Probo coniecturam cel. Mannert, qui in eruditissimo libro, *Geographie der Griechen und Römer* T. II. pag. 122. pro τὰ τῶν Ὀνησιῶν θ. ex Antonini Itinerario pag. 457. ed. Wesseling. reponendum censet τὰ Κονουένων θερμά. g) Ἔλουοι] Casaubonus coni. Ἐλουΐοι; male. h) Λεμοβίκες] Λεμοθρίκες Venet. A. Interpr. pr. i) Νιτιόβριγες] Νιοβρίγες Venet.

rantes. Mediterranea autem et montana agrum habent meliorem. Ad Pyrenam sunt Convenae, urbsque Lugdunum, et thermae Onesiae praestantissimae, aqua ad potum optima; bona est etiam regio Ausciorum.

§. 2.

Gentes porro inter Garumnam et Ligerim Aquitanis adiacentes sunt: Elui a Rhodano initium sumentes, et Vellaunii, qui olim Arvernis adscribebantur, nunc pro se civitatem constituunt; deinde Arverni et Lemovices, et Petrocorii; tum Nitiobriges, Cadurci, et Bituriges cognomento Cubi. Ad Oceanum sunt Santones et Pictones, quorum hi Ligeri, ut

Λείγηρι. Ῥουτηνοὶ δὲ καὶ Γαβάλεις τῇ Ναρβωνίτιδι πλησιάζουσι. Παρὰ μὲν οὖν τοῖς Πετροκορίοις, σιδηρουργεῖα ἐστὶν ἀστεῖα, καὶ τοῖς Κούβοις Βιτούριξι· παρὰ δὲ τοῖς Καδουρκοῖς, [k] λινουργία· παρὰ δὲ τοῖς Ῥουτηνοῖς, ἀργύρεια. ἔχουσι δ' ἀργύρεια καὶ οἱ Γαβαλεῖς· δεδώκασι δὲ Λατίνιον οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τῶν Ἀκουϊτανῶν τισὶ, καθάπερ Αὐσκίοις καὶ Κονουέναις. Gallia Aquitan.

§. 3.

Ἀρούερνοι δὲ ἵδρυνται μὲν ἐπὶ τῷ Λείγηρι· μητρόπολις δ' αὐτῶν ἐστὶ [l] Νεμωσσὸς, ἐπὶ τῷ ποταμῷ κειμένη. Ῥυεὶς δ' οὗτος παρὰ Γήναβον τὸ τῶν Καρνούτων ἐμπορεῖον, κατὰ μέσον που τὸν πλοῦν συνοικούμενον, ἐκβάλλει πρὸς τὸν ὠκεανόν. Τῆς δυνάμεως δὲ τῆς πρότερον Ἀρούερνοι μέγα τεκμήριον παρέχονται, τὸ, πολλάκις πολεμῆσαι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους· τοτὲ μὲν μυριάσιν εἴκοσι, πάλιν δὲ διπλασίαις. τοσαύταις γὰρ πρὸς Καίσαρα τὸν θεὸν διηγωνίσαντο, μετὰ Οὐεργκιγγετόριγος· πρότερον δὲ καὶ εἴκοσι πρὸς Μάξιμον τὸν

k) Λινουργία et ἀργύρεια] Casaub. ex coniectura λινοεργεία et ἀργυρεῖα. l) Νεμωσσὸς] Casaubonus Νεμεττὸς leg. censet, ut ap. Ptolomaeum.

ut docuimus, illi Garumnae sunt vicini. Narbonensi propinquant Ruteni ac Gabales. Apud Petrocorios et Bituriges Cubos sunt praeclarae officinae ferrariae, apud Cadurcos linificium; argenti metalla Ruteni habent et Gabales. Ius quoque Latii nonnullis Aquitanorum Romani dederunt, ut Ausciis et Convenis.

§. 3.

Arverni fluvio Ligeri insident. caput eorum Nemossus ipsi adiacet flumini. Ligeris autem Genabum praeterfluens, quod est Carnutum emporium fere ad medium fluminis conditum, in Oceanum exit. Magnam olim fuisse Arvernorum potentiam inde sciri potest, quod multa adversus Romanos bella gesserunt, aliquando CC millium exercitu, atque etiam duplo eius; nam duce Vercingetorige CCCC millibus adversus D. Caesarem decertaverunt: ante CC millibus contra Maximum Aemilianum,

Gallia Aquitan. τὸν Αἰμιλιανόν· καὶ πρὸς Δομήτιον δ' ὡσαύτως Ἀηνόβαρβον. Πρὸς μὲν οὖν Καίσαρα περί τε Γεργουίαν πόλιν τῶν Ἀρουέρνων, ἐφ' ὑψηλοῦ ὄρους κειμένην, συνέστησαν οἱ ἀγῶνες, ἐξ ἧς ἦν ὁ Οὐερκιγγετόριξ· καὶ ὁ περὶ Ἀλεσίαν πόλιν Μανδουβίων, ἔθνους ὁμόρου τοῖς Ἀρουέρνοις, καὶ ταύτην ἐφ' ὑψηλοῦ λόφου κειμένην, περιεχομένην δ' ὄρεσι καὶ ποταμοῖς δυσίν· ἐν ᾗ ἑάλω ὁ ἡγεμών· καὶ ὁ πόλεμος τέλος ἔσχε· πρὸς δὲ Μάξιμον Αἰμιλιανὸν κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τ' Ἴσαρος καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, καθ' ἣν καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος πλησιάζει τῷ Ῥοδανῷ· πρὸς δὲ Δομήτιον κατωτέρω ἔτι, κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τε Σουλγᾶ, καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ. Διέτειναν δὲ τὴν ἀρχὴν οἱ Ἀρούερνοι μέχρι Ναρβῶνος, καὶ τῶν ὅρων τῆς Μασσαλιώτιδος. ἐκράτουν δὲ καὶ τῶν μέχρι Πυρήνης ἐθνῶν, καὶ μέχρι Ὠκεανοῦ καὶ Ῥήνου. [m] Βίττου δὲ τοῦ πρὸς τὸν Μάξιμον καὶ τὸν Δομήτιον πολεμήσαντος, ὁ πατὴρ Λουέριος, τοσοῦτον [n] πλούτῳ λέγεται καὶ

m) Βίττου] Βιτίτου Vat. uterque. Stroz. A. Venet. A. Interpr. pr. Athenaeus IV. p. 152. Βιτυίτος. n) πλούτῳ — τρυφῇ] Sic repoſui auct. Codd. Vat. A. B. Venet. A. Stroz. utriusque. Vulgo πλοῦτον — τρυφήν.

num, et Domitium item Aenobarbum. Contra Caeſarem belligerarunt apud Gergoviam urbem Arvernorum, ſitam in altiſſimo monte, Vercingetorigis patriam, et apud Alexiam Mandubiorum urbem, qui Arvernis finitimi ſunt, ipſam quoque in ſublimi ſitam colle, ac montibus et duobus amnibus cinctam. ibi capto duce eorum bello eſt finis impoſitus. Contra Maximum Aemilianum ad confluentes Iſarae et Rhodani, ubi etiam Cemmenus mons Rhodano appropinquat. Contra Domitium aliquando inferius, ubi Sulga Rhodano miſcetur. Dilataverunt Arverni ſuam dominationem uſque ad Narbonem et fines Maſſilienſis ditionis: gentesque ad Pyrenam uſque et Oceanum et Rhenum ſubegerunt. Luerius pater Bitti, eius qui contra Maximum et Domitium bellum geſſit, tantis

καὶ τρυφῇ διενεγκεῖν, ὥστε ποτὲ ἐπίδειξιν ποιούμενος τοῖς φίλοις τῆς εὐπορίας, ἐπ' ἀπήνης φέρεσθαι διὰ πεδίου, χρυσοῦ νόμισμα, καὶ ἀργύρου, δεῦρο κἀκεῖσε o) σπείρων, ὥστε συλλέγειν ἐκείνους ἀκολουθοῦντας. Gallia Lugdunensis.

ΚΕΦ. Γ.

§. 1.

Μετὰ δὲ τὴν Ἀκουϊτανὴν μερίδα, καὶ τὴν Ναρβωνῖτιν, ἡ ἐφεξῆς ἐστὶ, μέχρι τοῦ Ῥήνου παντὸς, ἀπὸ τοῦ Λείγηρος ποταμοῦ καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, καθ' ὃ συνάπτει πρὸς τὸ Λούγδουνον ἀπὸ τῆς πηγῆς κατενεχθεὶς ὁ Ῥοδανός. Ταύτης δὲ τῆς χώρας τὰ μὲν ἄνω μέρη τὰ πρὸς ταῖς πηγαῖς τῶν ποταμῶν, τοῦ τε Ῥήνου καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, μέχρι μέσων σχεδόν τι τῶν πεδίων ὑπὸ τῷ Λουγδούνῳ τέτακται· τὰ δὲ λοιπὰ καὶ παρωκεανιτικὰ, ὑπ' ἄλλῃ τέτακται μερίδι, ἣν ἰδίως Βέλγες προσνέμουσιν· ἡμεῖς δὲ κοινότερον τὰ καθ' ἕκαστα δηλώσομεν.

§. 2.

o) σπείρων] διασπείρων Cod. Venet. A. et Casauboni libri.

tis fertur opibus luxuriasse, ut aliquando ostentandae amicis opulentiae suae causa, curru per campum veheretur, auream argenteamque monetam hinc inde dispergens, quam comites ipsius colligerent.

CAP. III.

§. 1.

Post Aquitaniam et Narbonensem Galliam, ea sequitur regio, quae ad Rhenum pertingit a Ligeri et Rhodano, quo is loco a fontibus delapsus ad Lugdunum accedit. Huius regionis superiora quae sunt ad fontes Rheni atque Rhodani usque ad mediam fere planitiem, Lugduno sunt subdita; reliqua ad Oceanum vergentia, sub alia sunt provincia, quam sibi Belgae vindicant. nos communius singula persequemur.

§. 2.

Gallia Lugdunenſis. pag. 192.

§. 2.

Αὐτὸ μὲν δὴ τὸ Λούγδουνον, ἐκτισμένον ὑπὸ λόφῳ κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τε Ἄραρος ποταμοῦ καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, κατέχουσι Ῥωμαῖοι. Εὐανδρεῖ δὲ μάλιστα τῶν ἄλλων πλὴν Ναρβῶνος· καὶ γὰρ ἐμπορείῳ χρῶνται, καὶ τὸ νόμισμα χαράττουσιν ἐνταῦθα, τό, τε ἀργυροῦν καὶ τὸ χρυσοῦν, οἱ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμόνες. Τό, τε ἱερὸν τὸ ἀναδειχθὲν ὑπὸ πάντων κοινῇ τῶν Γαλατῶν Καίσαρι τῷ Σεβαστῷ, πρὸ ταύτης ἵδρυται τῆς πόλεως, ἐπὶ τῇ συμβολῇ τῶν ποταμῶν· ἔστι δὲ βωμὸς ἀξιόλογος ἐπιγραφὴν ἔχων τῶν ἐθνῶν ξ τὸν ἀριθμόν, καὶ εἰκόνες τούτων ἑκάστου μία, p καὶ ἄλλος μέγας. Προκάθηται δὲ τοῦ ἔθνους τοῦ Σαιγοσιάνων ἡ πόλις αὕτη, κειμένου μεταξὺ τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ Δούβιος· τὰ δ' ἑξῆς τὰ συντείνοντα πρὸς τὸν Ῥῆνον, τὰ μὲν ὑπὸ τοῦ Δούβιος ὁρίζεται, τὰ δ' ὑπὸ τοῦ Ἄραρος. Οὗτοι μὲν οὖν, ὡς εἴρηται πρότερον, ὑπὸ τῶν Ἄλπεων καὶ αὐτοὶ κατενεχθέντες, ἔπειτ' εἰς ἓν ῥεῖθρον συμπεσόν-

p) καὶ ἄλλος μέγας] Tyrwhittus legendum cenſet, καὶ ἄλλος Καίσαρος μέγας, nempe εἰκών. magnam enim illam imaginem Auguſti fuiſſe, non improbabile eſt.

§. 2.

Lugdunum ergo ſub colle conditum, ubi Arar in Rhodanum incidit, Romani obtinent. Poſt Narbonem haec urbs maxime omnium Gallicarum hominum frequentia pollet. praefecti enim Romanorum eo utuntur emporio, monetamque ibi tam auream quam argenteam cudunt. Templum ab omnibus communi ſententia Gallis decretum Caeſari Auguſto, ad hanc urbem ad concurſum fluviorum eſt poſitum et aram habet memorabilem, cum inſcriptione gentium, LX numero et imagine ſingularum, item aliam magnam. Praeeſt haec urbs genti Segusianorum, ſitae inter Rhodanum et Dubin fluvios: reliqui ad Rhenum tendentes populi, partim a Dubi terminantur, partim ab Arare. Atque hi quidem, ut ante diximus, ab Alpibus ipſi quoque

πεσόντες, εἰς τὸν Ῥοδανὸν καταφέρονται. Ἄλλος δ' ἐστὶν, ὁμοίως ἐν ταῖς Ἄλπεσι τὰς πηγὰς ἔχων, Σηκουανὸς [q] ὄνομα. Ῥεῖ δ' εἰς τὸν ὠκεανὸν, παράλληλος τῷ Ῥήνῳ διὰ ἔθνους ὁμωνύμου, συνάπτοντος τῷ Ῥήνῳ τὰ πρὸς ἕω, [r] τὰ δ' εἰς τἀναντία τῷ Ἄραρι· ὅθεν αἱ κάλλισται ταριχεῖαι τῶν ὑείων κρεῶν, εἰς τὴν Ῥώμην κατακομίζονται. Μεταξὺ μὲν οὖν [s] τοῦ Δούβιος καὶ τοῦ Ἄραρος οἰκεῖ τὸ τῶν Ἐδούων ἔθνος· πόλιν ἔχον Καβυλλῖνον ἐπὶ τῷ Ἄραρι· καὶ φρούριον Βίβρακτα. Οἱ δὲ Ἐδοῦοι καὶ συγγενεῖς Ῥωμαίων ὠνομάζοντο, καὶ πρῶτοι τῶν ταύτῃ προσῆλθον πρὸς τὴν φιλίαν καὶ συμμαχίαν. Πέραν δὲ τοῦ Ἄραρος οἰκοῦσιν οἱ Σηκουανοὶ, διάφοροι καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἐκ πολλοῦ γεγονότες καὶ τοῖς Ἐδούοις· ὅτι πρὸς Γερμανοὺς προσεχώρουν πολλάκις, κατὰ τὰς ἐφόδους αὐτῶν, τὰς ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν· καὶ ἐπεδείκνυντό γε οὐ τὴν τυχοῦσαν δύναμιν, ἀλλὰ καὶ κοινωνοῦντες αὐτοῖς ἐποίουν μεγάλους, καὶ ἀφι-

Gallia Lugdunensis.

q) ὄνομα.] Vulgo ὄνομα ῥέων. Vocem ῥέων, quam nullus codd. agnoſcit, ut ſpuriam, et librarii errore e ſeq. ῥεῖ ortam, repudiavi. r) τὰ δ' εἰς τἀναντ.] τὰ δὲ πρὸς ἐναντ. Stroz. uterque. s) τοῦ Δούβιος] Palmer. reponendum cenſet Λείγηρος.

que delapſi, coniunctis alveis in Rhodanum exeunt. Eſt et alius fluvius, fontes in iiſdem habens Alpibus, Sequana nomine; is Rheno parallelus per Sequanos ſibi cognomines fluit in Oceanum. Sequani verſus orientem Rheno, diuerſa parte Arari ſunt affines: ex his optima ſuilla ſalſamenta Romam perferuntur. Inter Dubin et Ararim Hedui incolunt, urbem habentes Arari impoſitam Cabullinum, et oppidum Bibracta. Hedui Romanorum cognati appellati; primique Gallorum amicitiam et ſocietatem eorum amplexi ſunt. Trans Ararim Sequani habitant, antiquitus Romanorum et Heduorum inimici, et Germanorum in Italiam incurſionibus ſocios ſe praebentes plerumque; qua in re oſtenderunt ſe plurimum potentiae habere, cum eos ſua coniunctione magnos, diſ-

Gallia Lugdunensis. ἀφιστάμενοι, μικρούς. πρὸς δὲ τοὺς Ἐδούους, καὶ διὰ ταῦτα μὲν, ἀλλ' ἐπέτεινε τὴν ἔχθραν ἡ τοῦ ποταμοῦ ἔρις, τοῦ διείργοντος αὐτοὺς, ἑκατέρου ἔθνους ἴδιον ἀξιοῦντος εἶναι τὸν Ἄραρα, καὶ ἑαυτῷ προσήκειν τὰ διαγωγικὰ τέλη· νυνὶ δὲ ὑπὸ τοῖς Ῥωμαίοις ἅπαντ' ἐστί.

§. 3.

Τὴν δ' ἐπὶ τῷ Ῥήνῳ πρῶτοι τῶν ἁπάντων οἰκοῦσι [t] Ναντουάται, παρ' οἷς εἰσὶν αἱ πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ ἐν τῷ Ἀδούλα ὄρει. τοῦτο δ' ἐστὶ μέρος τῶν Ἄλπεων, ὅθεν καὶ ὁ Ἀδούας εἰς τἀναντία μέρη ῥεῖ, τὰ πρὸς τὴν ἐντὸς Κελτικὴν, καὶ πληροῖ τὴν Λάριον λίμνην, πρὸς ᾗ ἔκτισται τὸ Κῶμον· εἶτ' ἐνθένδε εἰς τὸν Πάδον συμβάλλει, περὶ ὧν ὕστερον ἐροῦμεν. Καὶ ὁ Ῥῆνος δὲ εἰς ἕλη μεγάλα καὶ λίμνην
pag. 193. ἀναχεῖται μεγάλην, ἧς ἐφάπτονται [u] καὶ Ῥαιτοὶ καὶ Οὐινδελικοὶ τῶν Ἀλπείων τινὲς, καὶ τῶν ὑπεραλπείων. Φησὶ δὲ τὸ μῆκος αὐτοῦ, σταδίων ἑξακισχιλίων Ἀσίνιος· οὐκ

ἔστι

t) Ναντουάται — Ἀδούλα] Ita legendum esse ex ipso Strabone patet pag. 204. B. ed. Casaub. Vulgo Αἰτουάτι et Διαδούελλα. u) καὶ Ῥαιτοὶ καὶ Οὐινδελικοὶ] Constans codd. lectio est καὶ Ῥητοὶ καὶ Οὐϊνδ. Vulgo perperam legitur καὶ Κερετοὶ, καὶ Οὐϊνδολόγοι.

discessu impotentes redderent. Heduis cum haec causa eos inimicos fecit, tum de Arari contentio, qui ipsos distinguit, utraque gente eum et vectigalia sibi vindicante. Nunc omnia sunt Romanorum.

§. 3.

Ad Rhenum primi omnium habitant Nantuates, apud quos etiam eius fluvii fontes sunt in Adula monte; is mons Alpium est pars, ex quo et in alteram partem Addua fluens, in partes interiori vicinas Galliae, Larium implet lacum, ad quem Comum urbs sita est, indeque in Padum exit, de quibus suo loco dicetur. Rhenus quoque in magnas paludes, magnumque lacum diffunditur, quem attingunt Rhaeti et Vindelici partim in Alpibus, partim supra Alpes habitantes. Asinius Rheno longitu-

ἔςε δέ· ἀλλ᾽ ἐπ᾽ εὐθείας μὲν τȣ͂ ἡμίσους ὀλίγον ἂν ὑπερ- Gallia
βάλλοι· τοῖς δὲ σκολιώμασι καὶ χίλιοι προςεθέντες, Lugdu-
ἱκανῶς ἂν ἔχοιεν· καὶ γὰρ ὀξύς ἐςι· διὰ τȣ͂το δὲ καὶ nensis.
δυσγεφύρωτος, καὶ διὰ πεδίων ὕπτιος φέρεται καταβὰς ἀπὸ τῶν ὀρῶν τολοιπόν. πῶς ȣ͂ν οἷόντε μένειν ὀξὺν καὶ βίαιον, εἰ τῷ ὑπτιασμῷ προσδοίημεν καὶ σκολιότητας πολλὰς καὶ μακράς. Φησὶ δὲ καὶ δίςομον εἶναι, μεμψάμενος τοὺς πλείω λέγοντας· ἐγκυκλοῦνται μὲν δή τινα χώραν ταῖς σκολιότησι καὶ οὗτος, καὶ ὁ Σηκȣάνας ȣ̓ τοσαύτην· ἀμφότεροι δὲ ῥέȣσιν ἐπὶ τὰς ἄρκτους, ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν· πρόκειται δ᾽ αὐτῶν ἡ Βρεττανικὴ, τȣ͂ μὲν Ῥήνου καὶ ἐγγύθεν, ὥστε καθορᾶσθαι τὸ Κάντιον, ὅπερ ἐςὶ τὸ ἑῷον ἄκρον τῆς νήσου· τȣ͂ δὲ Σηκουάνα μικρὸν ἀπωτέρω· ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ ναυπήγιον συνεςήσατο Καῖσαρ ὁ θεὸς, πλέων εἰς τὴν Βρεττανικήν. Τȣ͂ δὲ Σηκȣάνα τὸ πλεόμενον ὑπὸ τῶν ἐκ τȣ͂ Ἄραρος δεχομένων τὰ φορτία μικρῷ πλέον ἐςὶν, ἢ τὸ τȣ͂ Λείγηρος, καὶ τὸ τȣ͂ Γαρȣνᾶ· τὸ δὲ

gitudinem adſignat ſtadiorum ɪↄↄ ᴄɪↄ: ſed non eſt ita; nam longitudo, ſi rectam lineam intelligas, ſemiſſem huius numeri non multum excedit, et propter flexus addita ᴄɪↄ ſtadia ſufficient. eſt enim celere ideoque et pontibus difficulter iungitur, et ab montibus delatus, deinceps per campos ſupinus fertur. At quomodo rapidus et celer maneret, ſi ſupinationi huic adderemus etiam obliquitates multas ac longas? Idem duo ei tribuit oſtia, reprehendens eos, qui plura. Flexibus quidem ſuis aliquid regionis Rhenus includit, ut et Sequana; ſed non tantundem. Vterque a meridie verſus ſeptentrionem fluit, et eſt eorum oſtiis obiecta Britannia, Rheno autem vicinior, ita ut Cantium, quod eſt orientale inſulae promontorium, apud oſtia eius cerni poſſit, Sequana aliquanto longius diſtat. Ibi D. Caeſar naves compegit, cum in Britanniam navigaret. Sequana ab his, qui ex Arare merces acceperunt, navigatur aliquanto longius quam Lige-

Gallia Lugdunensis.

δὲ ἀπὸ Λουγδούνου μέχρι τοῦ Σηκουάνα, ἢ χιλίων σταδίων ἐστὶν ἔλαττον, ἢ διπλάσιον τούτου, ἀπὸ τῶν εἰσβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ μέχρι Λουγδούνου. Φασὶ δὲ καὶ πολυχρύσους τοὺς Ἑλουηττίους εἶναι· μηδὲν μέντοι ἧττον ἐπὶ λῃστείαν τραπέσθαι, τὰς τῶν Κίμβρων εὐπορίας ἰδόντας· ἀφανισθῆναι δ' αὐτῶν τὰ δύο φῦλα, τριῶν ὄντων, κατὰ [x] στρατείας· ὅμως δ' ἐκ τῶν [y] λοιπῶν τόπων τὸ τῶν ἐπιγόνων πλῆθος ἐδήλωσεν ὁ πρὸς Καίσαρα τὸν θεὸν πόλεμος, ἐν ᾧ περὶ τετταράκοντα μυριάδες σωμάτων διεφθάρησαν· τοὺς δὲ λοιποὺς σώζεσθαι μεθῆκεν εἰς ὀκτακισχιλίους, ὅπως μὴ τοῖς Γερμανοῖς, ὁμόροις οὖσιν, ἔρημον τὴν χώραν [z] ἀφῇ.

§. 4.

Μετὰ δὲ τοὺς Ἐλουηττίους, Σηκουανοὶ καὶ Μεδιοματρικοὶ, κατοικοῦσι τὸν Ῥῆνον· ἐν οἷς ἵδρυται Γερμανικὸν ἔθνος [a] περαιωθὲν ἐκ τῆς οἰκείας, Τριβόκχοι. Ἐν δὲ τοῖς Σηκουανοῖς ἐστι τὸ ὄρος ὁ Ἰουράσιος· διορίζει δ' Ἐλουητ-

x) στρατείας] στρατίας Vat. A. B. Stroz. Venet. A. et Casaub. libri. y) λοιπῶν τόπων] Casaub. reponendum suadet λ. τούτων. z) ἀφῇ] Ita omnes Codd. Vulgo ἀναφῇ. a) περαιωθὲν ἐκ τῆς οἰκείας] Absunt e Codd. Bemb. Stroz. A. B.

Ligeris et Garumna; a Lugduno autem usque ad Sequanam spatium M stadiorum minus est, aut duplum eius, quod ab ostiis Rhodani Lugdunum usque est. Helvetios aiunt, quanquam essent auri divites, tamen latrociniis se dedisse, cum viderent Cimbrorum opes; cumque essent in tres gentes divisi, duas earum expeditionibus bellicis periisse. Quanta tamen ex reliquiis enata fuerit multitudo, bellum Helvetiorum contra D. Caesarem gestum docuit, in qua hominum CCCC millia deleta sunt; reliquos ad VIII millia Caesar superesse passus est, ne finitimis Germanis vacuam regionem relinqueret.

§. 4.

Post Helvetiam ad Rhenum sunt Sequani et Mediomatrices, in quibus Triboci gens Germanica, eo ex patria sua translati. In Sequanis mons est Iurassus, qui eos

δ' Ἐλυηττίυς, καὶ Σηκυάνυς. Ὑπὲρ ὖν τῶν Ἐλουητ- Gallia
τίων καὶ Σηκυάνων Ἔδυοι, καὶ Λίγγονες οἰκῦσι πρὸς Lugdu-
δύσιν· ὑπὲρ δὲ τῶν Μεδιοματρικῶν, Λεῦκοι καὶ τῶν nensis.
Λιγγόνων τὶ μέρος. Τὰ δὲ μεταξὺ ἔθνη τῦ τε Λεί-
γηρος καὶ τῦ Σηκυάνα ποταμῦ, τὰ πέραν τῦ Ῥοδανῦ
τε καὶ τῦ Ἄραρος, παράκειται πρὸς ἄρκτον, τοῖς τε
Ἀλλόβριξι, καὶ τοῖς περὶ τὸ Λύγδυνον. τύτων δ'
ἐπιφανέςατόν ἐςι, τὸ τῶν Ἀρυέρνων καὶ τὸ τῶν Καρ-
νύτων· δι' ὧν ἀμφοῖν ἐνεχθεὶς ὁ Λείγηρ, εἰς τὸν ὠκεα-
νὸν ἔξεισι. Δίαρμα δ' ἐςὶν εἰς τὴν Βρεττανικὴν ἀπὸ
τῶν ποταμῶν τῆς Κελτικῆς, εἴκοσι καὶ τ ςάδιοι· ὑπὸ
γὰρ τὴν ἄμπωτιν ἀφ' ἑσπέρας ἀναχθέντες, τῇ ὑςε- pag. 194.
ραίᾳ περὶ ὀγδόην ὥραν καταίρυσιν εἰς τὴν νῆσον. Με-
τὰ δὲ τὺς Μεδιοματρικὺς καὶ Τριβόκχυς, παροικῦσι
τὸν Ῥῆνον [b] Τρηούϊροι· καθ' ὓς πεποίηται τὸ ζεῦγμα
ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων νυνὶ, τῶν ςρατηγύντων τὸν Γερμα-
νικὸν πόλεμον. Πέραν δὲ ᾤκυν Οὔβιοι κατὰ τῦτον
τὸν

b) Τρηούϊροι] Sic Strabo paullo infra. Vestigia huius lectionis, quam auctoritate Casaub. in textum recepi, exstant in Vat. A. B. Stroz. A. B. Bemb. qui Τρηούιγροι exhibent. Vers. pr. *Triusgri* exhibet. Vulgo Τρισυάγροι. Alii Τυγγροι malunt, quod non probo.

eos ab Helvetiis distinguit. Super Helvetios et Sequanos versus occasum habitant Hedui et Lingones; super Mediomatrices Leuci, et pars Lingonum. Populi qui trans Rhodanum et Ararim inter Ligerim et Sequanam sunt, ad septentrionem adiacent Allobrogibus et Lugdunensi agro; horum clarissimi sunt Arverni et Carnutes, per quos utrosque Ligeris in Oceanum delabitur. A fluminibus Galliae in Britanniam traiectus est stadiorum CCCXX. nam sub defluxum maris vesperi avehentes, postridie circa octavam horam in insulam perveniunt. Infra Mediomatrices et Tribocos ad Rhenum incolunt Treviri, apud quos nostro tempore pons est factus a Romanis, qui bellum Germanicum gerunt. Trans fluvium ad ista loca habi-

Gallia Lugdunensis.

τὸν τόπον· ὃς μετήγαγεν Ἀγρίππας ἑκόντας εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ Ῥήνου. Τρηουΐροις δὲ συνεχεῖς Νερούιοι, καὶ τοῦτο Γερμανικὸν ἔθνος· τελευταῖοι δὲ Μενάπιοι τῶν ἐκβολῶν ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ποταμοῦ, κατοικοῦντες ἕλη καὶ δρυμοὺς, οὐχ ὑψηλῆς, ἀλλὰ πυκνῆς ὕλης, καὶ ἀκανθώδους. Κατὰ τούτους δ' ἵδρυνται Σουγάμβροι Γερμανοί. Πάσης δ' ὑπέρκεινται τῆς ποταμίας ταύτης οἱ Σόηβοι προσαγορευόμενοι Γερμανοὶ, καὶ δυνάμει καὶ πλήθει διαφέροντες τῶν ἄλλων· ὑφ' ὧν οἱ ἐξελαυνόμενοι, κατέφευγον εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ Ῥήνου νυνί· καὶ ἄλλοι δὲ κατ' ἄλλους τόπους δυναστεύουσι, καὶ διαδέχονται τὰ ζώπυρα τοῦ πολέμου τῶν πρότερον ἀεὶ καταλυομένων.

§. 5.

Τῶν δὲ Τρηουΐρων καὶ Νερουίων [c] Σένωνες καὶ Ῥῆμοι πρὸς ἑσπέραν οἰκοῦσιν· ἔτι δ' Ἀτρέβατοι καὶ [d] Ἐβούρωνες. Τοῖς Μεναπίοις δ' εἰσὶ συνεχεῖς ἐπὶ τῇ

c) Σένωνες] Σένονες Vat. A. B. Σέσονες Venet. Casaub. libri Σείνονες. Casaub. e Stephano refingendum censet Σέννονες. d) Ἐβούρωνες] Ἰεβούρωνες Vat. A. B. Venet. A. Interpr. prior. Sic iidem et paullo infra legunt.

habitabant Vbii, quos non invitos Agrippa intra Rhenum traduxit. Treviris contigui sunt Nervii Germanica gens; ultimi sunt Menapii, qui ex utroque ostiorum latere paludes incolunt et sylvas humilis, densaeque materiae ac spinosae. Iuxta illos Sicambri Germanica gens. Supra totam hanc ripam degunt Suevi Germanica natio, reliquis numero et potentia superiores; a quibus alii pulsi in regionem interiorem Rheno nunc confugerunt. sed et aliis in locis alii dominantur, bellique seminaria excipiunt, prioribus subinde debellatis.

§. 5.

A Treviris et Nerviis versus occasum Senones sunt et Remi, itemque Atrebates et Eburones. Menapiis contermini sunt ad mare Morini,

τῇ θαλάττῃ Μόρινοι, καὶ Βελλοάκοι, καὶ Ἀμβιανοὶ, καὶ [e] Συεσιῶνες, καὶ Καλέτοι, μέχρι τῆς ἐκβολῆς τῦ Σηκυάνα ποταμῦ. Ἐμφερὴς δ' ἐςὶ τῇ τῶν Μεναπίων ἥ τε τῶν Μορινῶν, καὶ ἡ τῶν Ἀτρεβατίων, καὶ Ἐβουρώνων· ὕλη γάρ ἐςιν ὐχ ὑψηλῶν δένδρων, πολλὴ μὲν, ὐ τοσαύτη δὲ, ὅσην οἱ συγγραφεῖς εἰρήκασι, [f] τετρακισχιλίων ςαδίων· καλῦσι δ' αὐτὴν Ἀρδυένναν· κατὰ δὲ τὰς πολεμικὰς ἐφόδους [g] συμπλέκοντες τὰς τῶν θάμνων λύγους, βατώδεις ὄντας, ἀνέφραττον [h] τὰς εἰσόδους. ἔςι δ' ὅπου καὶ σκόλοπας κατέπηττον· αὐτοὶ δὲ κατέδυνον εἰς τὰ βάθη πανοίκιοι, νησίδια ἔχοντες ἐν τοῖς ἕλεσι· ἐν μὲν ὖν ταῖς ἐπομβρίαις ἀσφαλεῖς τὰς [i] καταφυγὰς εἶχον, ἐν δὲ τοῖς αὐχμοῖς ἡλίσκοντο ῥᾳδίως. νυνὶ δ' ἅπαντες οἱ ἐντὸς Ῥήνυ καθ' ἡσυχίαν ὄντες ὑπακύυσι Ῥωμαίων. Περὶ δὲ τὸν Σηκυάναν ποταμὸν, εἰσὶ καὶ οἱ Παρίσιοι, νῆσον ἔχοντες

Gallia Lugdunensis.

 ἐν

e) Συεσιῶνες] Συεσσιῶνες Venet. A. Casaub. coniicit Συεσςῶνες. f) τετρακισχιλίων ςαδ.] Casaubonus τετρ. ςαδ. δὲ nil mutandum arbitror. g) συμπλέκοντες] συντέμνοντες Vat. A. B. Venet. A. Casaub. libri. h) τὰς εἰσόδους] τὰς παρόδους Vat. A. B. Venet. A. Casaub. i) τὰς καταφυγὰς] Sic rescripsi auctoritate omnium MSStorum; edit. τὰς φυγάς.

ni, Bellovaci, Ambiani, Suessiones, et Caleti, usque ad Sequanae ostia. Menapiorum regioni similis est Morinorum, Atrebatum, et Eburonum; est enim sylva arborum non excelsarum, magna quidem, sed non tanta, quantam scriptores faciunt, IV millia stadiorum ei tribuentes. Arduennam eam vocant. Sub bellorum incursiones vimina arbustorum dumosorum contexentes, aditus intercludunt, defixis etiam alicubi palis; ipsi cum totis familiis in profunda sylvae se abdunt, insulas habentes in paludibus exiguas: ac abundantibus imbribus tutissima habuerunt receptacula. siccitate oborta non difficulter sunt capti. nunc omnes qui intra Rhenum degunt, quieti Romanis parent. Ad Sequanam fluvium sunt etiam Parisii insulam

Gallia Belg. ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ πόλιν Λουκοτοκίαν· καὶ Μέλδοι, καὶ Ληξοβίοι, παρωκεανῖται οὗτοι. Ἀξιολογώτατον δ' ἐστὶν ἔθνος τῶν ταύτῃ, Ῥῆμοι, καὶ ἡ μητρόπολις αὐτῶν Δουρικόρτορα, μάλιστα συνοικεῖται, καὶ δέχεται τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμόνας.

ΚΕΦ. Δ.

§. 1.

Μετὰ δὲ τὰ λεχθέντα ἔθνη, τὰ λοιπὰ Βελγῶν ἐστὶν ἔθνη, τῶν παρωκεανιτῶν, ὧν Οὐένετοι μέν εἰσιν οἱ ναυμαχήσαντες πρὸς Καίσαρα· ἕτοιμοι γὰρ ἦσαν κωλύειν τὸν εἰς τὴν Βρεττανικὴν πλοῦν, χρώμενοι τῷ ἐμπορίῳ. κατεναυμάχησε δὲ ῥαδίως, οὐκ ἐμβόλοις pag. 195. χρώμενος, (ἦν γὰρ παχέα τὰ ξύλα) ἀλλ' ἀνέμῳ φερομένων ἐπ' αὐτὸν, κατέσπων οἱ Ῥωμαῖοι τὰ ἱστία δορυδρεπάνοις (ἦν γὰρ σκύτινα,) διὰ τὴν βίαν τῶν ἀνέμων. ἁλύσεις δ' ἔτεινον ἀντὶ κάλων· πλατύπυγα δὲ ποιοῦσι,

ſulam habitantes in flumine, et urbem Luteciam. tum Meldae, et Lexobii ad Oceanum. Inter iſtas gentes Rhemi, nobiliſſimi ſunt, et eorum urbs primaria Duricortora maxime incolitur, et Romanorum praefectis hoſpitium praebet.

CAP. IV.

§. 1.

Poſt dictas gentes Belgae ſunt ad Oceanum pertinentes. De his Veneti navali pugna cum Caeſare congreſſi ſunt, parati eius Britannicam navigationem impedire, quod eo ipſi uterentur emporio. Facile autem Caeſar eos vicit, non roſtris uſus, quippe craſſis lignis eorum naves conſtabant: ſed cum vento incitatae impetum darent, Romani vela earum falcibus, quas longuriis praefixerant, diſſecabant: nam velis utebantur pelliceis Veneti ad vim ventorum, et catenas intendebant loco rudentum; naves faciebant latis

ποιῦσι, καὶ ὑψόπρωρα διὰ τὰς ἀμπώτεις, δρυΐνης Gallia
ὕλης, ἧς ἐςὶν εὐπορία· διόπερ ὀ συνάγουσι τὰς ἁρμονίας Belg.
τῶν σανίδων, ἀλλ' ἀραιώματα καταλείπουσι· ταῦτα δὲ βρύοις διανάττουσι, τῦ μὴ κατὰ τὰς νεωλκίας καπυρῦσθαι τὴν ὕλην [k] μὴ νοτιζομένην· τῦ μὲν βρύου νοτιωτέρου ὄντος [l] τῇ Φύσει, τῆς δὲ δρυὸς ξηρᾶς καὶ ἀλιποῦς. Τούτους οἶμαι τοὺς Οὐενετοὺς, οἰκιςὰς εἶναι τῶν κατὰ τὸν Ἀδρίαν· καὶ γὰρ οἱ ἄλλοι [m] πάντες σχεδόν τι οἱ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Κελτοὶ μετανέςησαν ἐκ τῆς ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων γῆς, καθάπερ καὶ οἱ Βοΐοι καὶ οἱ Σένονες· διὰ δὲ τὴν ὁμωνυμίαν Παφλαγόνας Φασὶν αὐτούς· λέγω δ' ὀκ ἰσχυριζόμενος· ἀρκεῖ γὰρ περὶ τῶν τοιύτων τὸ εἰκός. [n] Ἐνθένδε οἱ Ὀσίσμιοι δ' εἰσὶν, οὓς Τιμίους ὀνομάζει Πυθέας, ἐπί τινος προπεπτωκυίας ἱκανῶς ἄκρας, εἰς τὸν ὠκεανὸν,

k) μὴ νοτιζομένην] ſenſu poſtulante hanc Caſauboni coniecturam recepi. Vulgo ἡ νοτ. l) τῇ φύσει] τὴν φύσιν Venet. A. Caſaub. cod. m) πάντες deeſt in Vat. A. n) ἐνθένδε οἱ Ὀσίσμιοι] ἐνθένδε abeſt e Vat. A. B. et pro Ὀσίσμιοι legunt Σίσμιοι, ut Interpr. pr. et ed. Ald. et Baſil. cod. Stroz. Σεῖσμοι exhibet.

tis carinis, altis proris et puppibus ob aeſtum maris, ex materia, qua abundant, querna: tabularum iuncturas non committebant, ſed intercapedines relinquebant, quas alga implerent, ne materia, cum ſubducuntur naves, propter ſiccitatem exareſceret: cum alga ſua natura ſit humidior, quercus ſicca et pinguedinis inops. Hos ego Venetos exiſtimo Venetiarum in Adriatico ſinu eſſe autores: (quando reliqui etiam fere omnes Galli qui in Italia ſunt, ex transalpinis eo immigraverunt regionibus, ut Boii et Senones) cum Paphlagonibus ob nominis ſimilitudinem ſe ipſos adſcribant. neque ego id pro certo tamen affirmo, cum in huiuſmodi rebus probabili coniectura par ſit eſſe contentum. Poſt Venetos ſunt Oſiſmii, quos Timios Pytheas dicit, verſus Oceanum habitantes in promontorio quodam ſatis longe porrecto,

Gallia. οἰκοῦντες· οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον δὲ, ἐφ' ὅσον ἐκεῖνος o ἔχειν φησὶ, καὶ οἱ πιστεύσαντες ἐκείνῳ. Τῶν δὲ μεταξὺ ἐθνῶν τοῦ τε Σηκουάνα καὶ τοῦ Λείγηρος, οἱ μὲν τοῖς Σηκουανοῖς, οἱ δὲ τοῖς Ἀρουέρνοις ὁμοροῦσι.

§. 2.

Τὸ δὲ σύμπαν φῦλον, ὃ νῦν Γαλλικόν τε καὶ Γαλατικὸν καλοῦσιν, ἀρειμάνιόν τε καὶ θυμικόν ἐστι, καὶ ταχὺ πρὸς μάχην· ἄλλως δὲ ἁπλοῦν καὶ οὐ κακόηθες. διὰ δὲ τοῦτο ἐρεθισθέντες μὲν, ἀθρόοι συνίασι πρὸς τοὺς ἀγῶνας, καὶ φανερῶς, καὶ οὐ μετὰ περισκέψεως· ὥστε καὶ εὐμεταχείριστοι γίνονται τοῖς p καταστρατηγεῖν ἐθέλουσι· καὶ γὰρ ὅτε βούλεται, καὶ ὅπου, καὶ ἀφ' ἧς ἔτυχε προφάσεως, παροξύνας τις αὐτοὺς, ἑτοίμους ἔσχε πρὸς τὸν κίνδυνον, πλὴν βίας καὶ τόλμης, οὐδὲν ἔχοντας τὸ συναγωνιζόμενον. Παραπεισθέντες δὲ εὐμαρῶς ἐνδιδόασι πρὸς τὸ χρήσιμον· ὥστε καὶ παιδείας ἅπτεσθαι, καὶ λόγων. Τῆς δὲ βίας,

o) ἔχειν] deest in Vat. A. B. Venet. A. Casaub. coni. ἀνέχειν vel ἐξέχειν. p) καταστρατηγεῖν] στρατηγεῖν Max. Planud. in excerptis Strab.

non tamen ita longe, ut ille et qui eum secuti sunt auctorem tradiderunt. Gentium, quae inter Sequanam et Ligerin degunt, aliae Sequanorum, aliae Arvernorum sunt finitimae.

§. 2.

Vniversa autem haec natio, quae Gallica seu Galatica nunc usurpatur, bellicosa est et ferox, et ad pugnam promta, caeterum ingenio simplici ac nulla malignitate devincto. Itaque irritati, ad pugnam confertim et palam coëunt, idque incircumspecte: quo fit, ut facile circumveniantur, si quis calliditate bellica adversus eos uti velit. facile enim quando et ubi volet, et quacumque causa obiecta eos lacessitos ad proelium conferendum elicuerit, nulla praeter vim et audaciam re instructos. Iidem facile persuaderi sibi sinunt, ut utiliora amplectantur;

βίας, τὸ μὲν ἐκ τῶν σωμάτων ἐςὶ μεγάλων ὄντων, τὸ δ' ἐκ τȣ̃ πλήθους· συνίασι δὲ καὶ κατὰ πλῆθος ῥᾳδίως διὰ τὸ ἁπλοῦν, καὶ αὐθέκαςον, q συναγανακτοῦντες τοῖς ἀδικεῖσθαι δοκοῦσιν ἀεὶ τῶν πλησίον. Νυνὶ μὲν οὖν ἐν εἰρήνῃ πάντες εἰσὶ δεδȣλωμένοι, καὶ ζῶντες κατὰ τὰ προςάγματα τῶν ἑλόντων αὐτοὺς Ῥωμαίων. Ἀλλ' ἐκ τῶν παλαιῶν χρόνων τȣ̃το λαμβάνομεν περὶ αὐτῶν, ἐκ τῶν μέχρι νῦν r συμμενόντων παρὰ τοῖς Γερμανοῖς νομίμων. καὶ γὰρ τῇ φύσει καὶ τοῖς πολιτεύμασιν, ἐμφερεῖς εἰσιν, ἔτοι καὶ συγγενεῖς ἀλλήλοις, ὅμορόν τε οἰκοῦσι χώραν διοριζομένην τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ, καὶ παραπλήσια ἔχουσαν τὰ πλεῖςα. Ἀρκτικωτέρα δ' ἐςὶν ἡ Γερμανία, κρινομένων τῶν τε νοτίων μερῶν πρὸς τὰ νότια, καὶ τῶν ἀρκτικῶν πρὸς τὰ ἀρκτικά. Διὰ τȣ̃το δὲ τὰς μεταναςάσεις αὐτῶν ῥᾳδίως ὑπάρχειν συμβαίνει, φερομένων ἀγεληδὸν καὶ πανςρατιᾷ· μᾶλλον δ' ἐκ πανοικίων ἐξαιρόντων, ὅταν

Gallia.

pag. 196.

D 4 ὑπ'

q) συναγανακτȣ̃ντες] συναγανακτȣ́ντων, omnes codd.
r) συμμενόντων] ita omnes Mſſti. Vulgo συμβαινόντων.

tur; itaque diſciplinae etiam et litteris ſe dederunt. Violentiam partim a corporum mole habent, partim a multitudine, ac facile coëunt magno numero ob ſimplicitatem et libertatem, ſemper indignationem ſuſcipientes pro vicinis iniuria ſe affectos putantibus. Noſtra quidem aetate omnes pacati ſerviunt, ac Romanorum, a quibus ſubacti ſunt, iuſſis parent. Sed quales diximus ſuperioribus temporibus tales eos fuiſſe intelligimus ex Germanorum adhuc durantibus conſuetudinibus. Nam et natura et vitae inſtitutis gentes hae invicem ſimiles ſunt et cognatae, confinem habitantes regionem, Rheno diviſam, et pleraque inter ſe ſimilia habentem. Magis tamen verſus ſeptentrionem vergit Germania, partibus auſtrinis cum auſtrinis, et borealibus cum borealibus comparatis. Iiſdem de cauſis migrationes etiam facilius iis acciderunt, cum gregatim ac ex omni collecto multitudine exercitu ferrentur, imo potius cum omni familia migrarent,

Gallia. ὑπ᾽ ἄλλων [s] ἐκβάλλονται κρειττόνων. Οἵ τε Ῥωμαῖοι, πολὺ ῥᾷον τούτους ἐχειρώσαντο, ἢ τοὺς Ἴβηρας· καὶ γὰρ ἤρξαντο πρότερον, καὶ ἐπαύσαντο ὕστερον ἐκείνοις πολεμοῦντες· τούτους δ᾽ ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ πάντας κατέλυσαν, τοὺς ἀνὰ μέσον Ῥήνου καὶ τῶν Πυρηναίων ὀρῶν σύμπαντας. Ἀθρόοι γὰρ καὶ κατὰ πλῆθος ἐμπίπτοντες, ἀθρόοι κατελύοντο· οἱ δ᾽ ἐταμίευον, καὶ κατεκερμάτιζον τοὺς ἀγῶνας ἄλλοτε ἄλλοι, καὶ κατ᾽ ἄλλα μέρη λῃστρικῶς πολεμοῦντες. Εἰσὶ μὲν οὖν μαχηταὶ πάντες τῇ φύσει, κρείττους δ᾽ ἱππόται ἢ πεζοί· καὶ ἔστι Ῥωμαίοις τῆς ἱππείας ἀρίστη [t] παρὰ τούτων. ἀεὶ δὲ οἱ προσβορώτεροι καὶ παρωκεανῖται, μαχιμώτεροι.

§. 3.

Τούτων δὲ τοὺς Βέλγας ἀρίστους φασὶν, εἰς πεντεκαίδεκα ἔθνη διῃρημένους, τὰ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Λείγηρος παροικοῦντας τὸν ὠκεανόν· ὥστε μόνους ἀντέχειν

s) ἐκβάλλονται] Sic Vat. A. Venet. A. Stroz. uterque. Vulgo ὑπεκβάλλονται. t) παρὰ τούτων] Casaub. legit ἢ παρὰ τ.

rent, quoties ab aliis validioribus pellebantur. Ac Romani multo hos facilius quam Hispanos subegerunt. Nam his et prius intulerunt bellum, et tardius debellarunt, domitis interea temporis omnibus, qui inter Rhenum et Pyrenam erant, Gallis. Hi enim confertim numerosis agminibus irruentes, confertim victi fuerunt. Hispani bellum traxerunt, et in partes exiguas certamina discerpserunt, alias alii atque alibi latrocinii in morem belligerantes. Galli omnes natura sunt pugnaces, equitatu tamen quam peditatu meliores, et optimam equitatus sui partem Romani ab his habent. Quo magis ad septentrionem et Oceanum vergunt, eo sunt bellicosiores.

§. 3.

Primam laudem Belgis tribuunt, divisis in xv gentes, quae habitant inter Rhenum et Ligerin ad Oceanum, soli que

τέχειν πρὸς τὴν τῶν Γερμανῶν ἔφοδον, Κίμβρων καὶ Τευτόνων. Αὐτῶν δὲ τῶν Βέλγων, Βελλοάκυς ἀρίςυς φασί· μετὰ δὲ τύτυς Συεσσίονας. Τῆς δὲ πολυανθρωπίας σημεῖον. εἰς γὰρ λ μυριάδας ἐξετάζεσθαι φασὶ τῶν Βέλγων πρότερον τῶν δυναμένων φέρειν ὅπλα. εἴρηται δὲ καὶ τὸ τῶν Ἐλυηττίων πλῆθός, καὶ τὸ τῶν Ἀρυέρνων καὶ τῶν συμμάχων, ἐξ ὧν ἡ πολυανθρωπία φαίνεται, καὶ ὅπερ εἶπον ἡ τῶν γυναικῶν ἀρετὴ πρὸς τὸ τίκτειν καὶ ἐκτρέφειν τοὺς παῖδας. Σαγηφορῦσι δὲ καὶ κομοτροφῦσι, καὶ ἀναξυρίσι χρῶνται περιτεταμέναις· ἀντὶ δὲ χιτώνων, σχιςὺς χειριδωτὺς φέρυσι μέχρι αἰδοίων καὶ γλυτῶν. ἡ δ' ἐρέα, τραχεῖα μὲν, ἀκρόμαλλος δέ· ἀφ' ἧς τοὺς δασεῖς σάγους ἐξυφαίνυσιν, οὓς λαίνας καλοῦσιν· (οἱ μέν τοι Ῥωμαῖοι καὶ ἐν τοῖς προσβορωτάταις ὑποδιφθέρας τρέφυσι ποίμνας, ἱκανῶς ἀςείας ἐρέας.) Ὁπλισμὸς δὲ σύμμετρος τοῖς τῶν σωμάτων μεγέθεσι· μάχαιρα μακρὰ, παρηρτημένη παρὰ τὸν δεξιὸν πλευρὸν, καὶ θυ-

Gallia.

ſique adeo Belgae Germanorum Cimbrorum ac Teutonum irruptionem ſuſtinuerunt. Inter Belgas praeſtare aiunt Bellovacos, ac ſecundum hos Sueſſiones. Quanta hominum copia apud eos fuerit, hinc colligi poteſt, quod olim xxx millia hominum arma ferre valentium apud Belgas ſunt cenſa. Helvetiorum et Arvernorum ac ſociorum multitudinem ante commemoravi, unde apparet, quam populoſi fuerint, quamque (ut dixi) mulieres eorum pariendo educandoque foetu felices. Belgae ſaga ferunt, comam alunt, braccis utuntur circumextentis: loco tunicarum utuntur veſte fiſſili manicata, uſque ad pudenda et nates demiſſa. Lana eorum aſpera eſt, ſed ipſam proxime pellem detonſa. ex ea denſa ſaga texunt, quas laenas vocant. (Sane et Romani in maxime ſeptentrionalibus locis degentes, greges pellitos habent, unde abundantiam eximiae lanae conſequuntur.) Armatura illis pro corporum proportione, gladius longus ad

Gallia. θυρεὸς μακρὸς, καὶ λόγχαι κατὰ λόγον, καὶ [u] μάταρις πάλτου τὶ εἶδος. χρῶνται δὲ καὶ τόξοις ἔνιοι, καὶ pag. 197. σφενδόναις. ἔστι δέ τι καὶ γρόσφῳ ἐοικὸς ξύλον, ἐκ χειρὸς οὐκ ἐξ [x] ἀγκύλης ἐφιέμενον, τηλεβολώτερον καὶ βέλους, ᾧ μάλιστα καὶ πρὸς τὰς τῶν ὀρνέων χρῶνται θήρας. Χαμευνοῦσι δὲ καὶ μέχρι νῦν οἱ πολλοί· καὶ καθεζόμενοι δειπνοῦσιν ἐν στιβάσι. Τροφὴ δὲ πλείστη μετὰ γάλακτος καὶ κρεῶν παντοίων· μάλιστα δὲ τῶν ὑΐων καὶ νέων, καὶ ἁλιστῶν. Αἱ δ' ὕες καὶ ἀγραυλοῦσιν, ὕψει τε καὶ ἀλκῇ καὶ τάχει διαφέρουσαι· κίνδυνος γοῦν ἐστι τῷ ἀήθει προσιόντι, ὡσαύτως καὶ λύκῳ. Τοὺς δ' οἴκους ἐκ σανίδων καὶ γέρρων ἔχουσι μεγάλους, θολοειδεῖς, ὄροφον πολὺν ἐπιβάλλοντες. Οὕτως δ' ἐστὶ δαψιλῆ καὶ τὰ ποίμνια καὶ τὰ ὑοφόρβια, ὥστε τῶν σάγων καὶ τῆς ταριχείας ἀφθονίαν μὴ τῇ Ῥώμῃ

u) μάταρις] Ita pro vulg. μάρις ſcribendum eſſe iam Ioſ. Scaliger in not. ad Virgil. Catalect. pag. 282. et Adr. Turnebus in adv. IX, 7. obſervarunt. Codd. Vat. A. B. Stroz. Venet. A. μαίρις habent, Bemb. μάρις. Epitomator μάαρις; lectiones ex male intellecto compendio vocis μάταρις enatae. x) ἀγκύλης] ἀγκάλης Stroz.

ad dextrum dependens latus, ſcutum longum, lanceae pro proportione, et materis tragulae genus. nonnulli etiam arcubus utuntur et fundis; habent et lignum pili forma, quod non amento, ſed e manu torquetur, longius etiam atque ſagitta, quo maxime utuntur ad aucupium. Humi decumbunt etiamnum plerique, ſedentes in toris cibum capiunt. Cibus plerumque cum lacte eſt et omnis generis carnibus, maxime ſuillis cum recentibus tum ſalitis. Sues etiam in agris pernoctant, altitudine, robore, et celeritate praeſtantes, a quibus, ſi quis non adſuevit, accedenti non minus quam a lupo eſt periculi. Domos e tabulis et cratibus conſtruunt magnas et rotundas, magno impoſito faſtigio. Tam copioſi autem ſunt iis pecudum et ſuum greges, ut ſagorum et ſalſamentorum copiam

Ῥώμῃ χορηγεῖσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πλείστοις μέρεσι τῆς Ἰταλίας. Ἀριστοκρατικαὶ δ' ἦσαν αἱ πλείους τῶν πολιτειῶν· ἕνα δ' ἡγεμόνα ᾑροῦντο κατ' ἐνιαυτὸν τὸ παλαιόν· ὡς δ' αὔτως εἰς πόλεμον εἷς ὑπὸ τῦ πλήθους ἀπεδείκνυτο στρατηγός· νυνὶ δὲ προσέχουσι τοῖς τῶν Ῥωμαίων προστάγμασι τὸ πλέον. Ἴδιον δὲ, τὸ ἐν τοῖς συνεδρίοις συμβαῖνον. ἐὰν γάρ τις θορυβῇ τὸν λέγοντα, καὶ ὑποκρούσῃ, προσιὼν ὁ ὑπηρέτης, ἐσπασμένος τὸ ξίφος, κελεύει σιγᾷν μετ' ἀπειλῆς· μὴ παυομένου δὲ, καὶ δεύτερον καὶ τρίτον ποιεῖ τὰ αὐτά· τελευταῖον δὲ ἀφαιρεῖ τῦ σάγου τοσοῦτον, ὅσον ἄχρηστον ποιῆσαι τὸ λοιπόν. Τὸ δὲ περὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας, τὸ διηλλάχθαι τὰ ἔργα ὑπεναντίως τοῖς παρ' ἡμῖν, κοινὸν καὶ πρὸς ἄλλους συχνοὺς τῶν Βαρβάρων ἐστί. Gallia.

§. 4.

Παρ' ἅπασι δ' ὡς ἐπίπαν τρία φῦλα τῶν τιμωμένων διαφερόντως ἐστὶ, Βάρδοι τὲ, καὶ Οὐάτεις, καὶ Δρυΐδαι· Βάρδοι μὲν, ὑμνηταὶ καὶ ποιηταί· Οὐάτεις δὲ, ἱεροποιοὶ καὶ

copiam non Romae tantum suppeditent, sed et plerisque Italiae partibus. Pleraeque eorum respublicae ab obtimatibus gubernabantur. antiquitus unum quotannis principem, itemque unum belli ducem multitudo deligebat, nunc Romanorum mandatis fere parent. Peculiare quippiam habent in conciliis. Si quis enim dicenti obstrepat aut tumultuetur, lictor accedit stricto cultro, minis adhibitis tacere eum iubet, idque iterum ac tertio facit, eo non cessante: tandem a sago eius tantum amputat, ut reliquum sit inutile. Id eis cum compluribus aliis barbaris commune est, quod contraria nostris moribus ratione virorum et mulierum officia habent distributa.

§. 4.

Apud universos autem fere tria hominum sunt genera, quae in singulari habentur honore: Bardi, Vates, et Druidae: horum Bardi hymnos canunt, poetaeque sunt,

Gallia. καὶ φυσιολόγοι· Δρυΐδαι δὲ πρὸς τῇ φυσιολογίᾳ, καὶ τὴν ἠθικὴν φιλοσοφίαν ἀσκοῦσι. δικαιότατοι δὲ νομίζονται, καὶ διὰ τοῦτο πιστεύονται τάς τε ἰδιωτικὰς κρίσεις καὶ τὰς κοινάς· ὥστε καὶ πολέμους διῄτων πρότερον καὶ παρατάττεσθαι μέλλοντας ἔπαυον· τὰς δὲ φονικὰς δίκας μάλιστα τούτοις ἐπετέτραπτο δικάζειν. ὅταν τε φορὰ τούτων ᾖ, φορὰν καὶ τῆς χώρας νομίζουσιν ὑπάρχειν. Ἀφθάρτους δὲ λέγουσι καὶ οὗτοι καὶ ἄλλοι, τὰς ψυχὰς καὶ τὸν κόσμον· ἐπικρατήσειν δέ ποτε καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ.

§. 5.

Τῷ δ' ἁπλῷ καὶ θυμικῷ, πολὺ τὸ ἀνόητον καὶ ἀλαζονικὸν πρόσεστι, καὶ τὸ φιλόκοσμον· χρυσοφοροῦσί τε γὰρ περὶ μὲν τοῖς τραχήλοις στρεπτὰ ἔχοντες· περὶ δὲ τοῖς βραχίοσι καὶ τοῖς καρποῖς ψέλια, καὶ τὰς ἐσθῆτας βαπτὰς φοροῦσι καὶ χρυσοπάστους, οἱ ἐν ἀξιώματι. ὑπὸ τοιαύτης δὲ κουφότητος, ἀφόρητοι μὲν νικῶν-

sunt, Vates sacrificant et naturam rerum contemplantur, Druidae praeter hanc philosophiam etiam de moribus disputant. De horum iustitia, summa omnium est opinio. itaque et publica iis, et privata iudicia committuntur, et aliquando causis bellorum disceptandis iam acie congressuros composuerunt. maxime iudicia de caede iis commissa sunt. cumque horum multus est proventus, agrorum quoque fertilitatem consequi putant. Cum hi, tum alii animam interitus expertem statuunt, et mundum; tamen aliquando ignem et aquam superatura.

§. 5.

Simplicitati eorum et ferociae multum adest stoliditatis ac arrogantiae, et ornatus studii; gestant enim aureos circum colla torques, et circa brachia ac manus cum brachio commissuram, brachialia; et qui honores gerunt, ii vestes tinctas atque auro variegatas usurpant. Ob hanc levitatem et intolerabiles

κῶντες, [y] ἐκπλαγεῖς δ' ἡττηθέντες ὁρῶνται. Πρόσ- Galliæ.
εστι δὲ [z] τῇ ἀνοίᾳ καὶ τὸ βάρβαρον, καὶ τὸ ἔκφυλον,
ὃ τοῖς προσβόρροις ἔθνεσιν παρακολουθεῖ πλεῖστον, τὸ
ἀπὸ τῆς μάχης ἀπιόντας, τὰς κεφαλὰς τῶν πολε-
μίων ἐξάπτειν ἐκ τῶν αὐχένων τῶν ἵππων, κομίσαντας
δὲ προσπατταλεύειν τὴν θέαν τοῖς προπυλαίοις. Φησὶ
γοῦν Ποσειδώνιος αὐτὸς ἰδεῖν ταύτην πολλαχοῦ, καὶ τὸ
μὲν πρῶτον ἀηθίζεσθαι, μετὰ δὲ ταῦτα φέρειν πρᾴως
διὰ τὴν συνήθειαν. Τὰς δὲ τῶν ἐνδόξων κεφαλὰς
κεδροῦντες, ἐπεδείκνυον τοῖς ξένοις, καὶ οὐδὲ πρὸς ἰσο- pag. 198.
στάσιον χρυσὸν ἀπολυτροῦν ἠξίουν. Καὶ τούτων δ'
ἔπαυσαν αὐτοὺς Ῥωμαῖοι, καὶ τῶν κατὰ τὰς θυσίας
καὶ μαντείας [a] ὑπεναντίως τοῖς παρ' ἡμῖν νομίμοις. ἄν-
θρωπον γὰρ κατεσπεισμένον παίσαντες εἰς νῶτον μα-
χαίρᾳ, ἐμαντεύοντο ἐκ τοῦ σφαδασμοῦ. ἔθυον δὲ οὐκ
ἄνευ Δρυϊδῶν. Καὶ ἄλλα δὲ ἀνθρωποθυσιῶν εἴδη
λέγε-

y) ἐκπλαγεῖς] malim ἐκπλαγέντες. z) τῇ ἀνοίᾳ] ita repofui pro διανοίᾳ vulg. auctoritate Vat. A. B. Venet. A. Cafaub. Excerpt. Planud. Interpr. pr. a) ὑπεναντίως] Cafaub. coni. ὑπεναντίων.

les funt ubi vincunt, et ubi vincuntur, plane confternati. Huic ftoliditati accedit etiam barbaricum quippiam et inufitatum, quod plerifque feptentrionalibus gentibus comitatur, quod cum a pugna redeunt, capita hoftium de collis equorum fufpendunt, et fpectaculi gratia ante portas oppidorum affigunt; id fe multis in Galliae locis vidiffe ait Pofidonius, cumque initio rem infolentem averfaretur, confuetudine eam fibi minus moleftam reddi-tam. Capita autem illuftrium virorum cedrino inungentes, peregrinis oftentabant, neque reddere dignabantur, fi quis tantundem auri pondus pro iis redimendis offerret. Romani tamen et ab his eos deduxerunt, et a facrificiorum ac divinandi ritibus, qui noftris pugnabant: hominis enim facris devoti gladio tergum ferientes, ex eius palpitatione ariolabantur. Sacris femper aderant Druidae. Quin et aliae hominum immolationes

ferun-

Gallia. λέγεται· καὶ γὰρ κατετόξευόν τινας, καὶ ἀνεσταύρουν ἐν τοῖς ἱεροῖς· καὶ κατασκευάσαντες κολοσσὸν χόρτου, καὶ ξύλον ἐμβαλόντες εἰς τοῦτον, βοσκήματα καὶ παντοῖα θηρία καὶ ἀνθρώπους ὡλοκαύτουν.

§. 6.

Ἐν δὲ τῷ ὠκεανῷ [b] φασὶν εἶναι νῆσον μικρὰν, οὐ πάνυ πελαγίαν, προκειμένην τῆς ἐκβολῆς τοῦ Λείγηρος ποταμοῦ· οἰκεῖν δὲ ταύτην, τὰς τῶν [c] Ναμνιτῶν γυναῖκας, Διονύσῳ κατεχομένας· καὶ ἱλασκομένας τὸν θεὸν τοῦτον τελεταῖς τε, καὶ ἄλλαις ἱεροποιΐαις ἐξιλεουμένας· οὐκ ἐπιβαίνειν δὲ ἄνδρα τῆς νήσου, τὰς δὲ γυναῖκας αὐτὰς πλεούσας, κοινωνεῖν τοῖς ἀνδράσι, καὶ πάλιν ἐπανιέναι. ἔθος δ' εἶναι κατ' ἐνιαυτὸν ἅπαξ τὸ ἱερὸν ἀποστεγάζεσθαι, καὶ στεγάζεσθαι πάλιν αὐθημερὸν πρὸ δύσεως, ἑκάστης φορτίον ἐπιφερούσης· ἧς δ' ἂν ἐκπέσοι τὸ φορτίον, διασπᾶσθαι ταύτην ὑπὸ τῶν ἄλλων· φερούσας δὲ τὰ μέρη περὶ τὸ ἱερὸν μετ' εὐασμοῦ,

b) φασὶν] φησὶν Venet. A. Interpres pr. c) Ναμνιτῶν γυναῖκας] ita reposui cum Tyrwhitto pro Σαμνίτων γ.

feruntur: quosdam enim in sacris sagittis configebant, aut in crucem agebant: ac foeni colosso exstructo, defixo ligno, pecudes, et omnis generis bestias ac homines concremabant.

§. 6.

In Oceano autem insulam esse aiunt parvam, non plane in alto sitam, obiectam ostio Ligeris: in ea habitare Namniticas mulieres, Bacchico instinctu correptas, quae Bacchum caeremoniis et sacrificiis demereantur: nullum eo virum venire, sed ipsas navigiis avectas cum viris suis coire, atque inde in insulam reverti. moris quoque esse, ut templi tectum quotannis auferatur, eademque rursum die ante solis occasum integatur, una qualibet mulierum onus apportante: cui onus excidat, eam ab aliis discerpi: et eas frusta inter evandum ad templum congerentes, non ante finem

μῶ, μὴ παύεσθαι πρότερον, πρὶν παύσωνται τῆς λύττης· ἀεὶ δὲ συμβαίνειν, ὥστε τινὰ ἐμπίπτειν τὴν τῶτο [d] πεισομένην. Τῶτο δ' ἔτι μυθωδέστερον εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος τὸ περὶ τοὺς κόρακας συμβαῖνον. Λιμένα γάρ τινα τῆς παρωκεανίτιδος ἱστορεῖ δύο κοράκων ἐπονομαζόμενον· φαίνεσθαι δ' ἐν τούτῳ δύο κόρακας τὴν δεξιὰν πτέρυγα παράλευκον ἔχοντας· τοὺς οὖν περί τινων ἀμφισβητοῦντας, ἀφικομένους δεῦρο ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου, σανίδα θέντας ἐπιβάλλειν ψαιστὰ, ἑκάτερον χωρίς· τοὺς δ' ὄρνεις ἐφιπτάντας τὰ μὲν ἐσθίειν, τὰ δὲ σκορπίζειν: οὗ δ' ἂν σκορπισθῇ τὰ ψαιστὰ, ἐκεῖνον νικᾶν. Ταῦτα μὲν οὖν μυθωδέστερα λέγει. Περὶ δὲ τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Κόρης, πιστότερα· ὅτι φησὶν εἶναι νῆσον πρὸς τῇ Βρεττανικῇ, καθ' ἣν ὅμοια τοῖς ἐν Σαμοθράκῃ περὶ τὴν Δήμητραν καὶ τὴν Κόρην ἱεροποιεῖται. Καὶ τῶτο δὲ τῶν πιστευομένων ἐστὶν, ὅτι ἐν τῇ Κελτικῇ φύεται δένδρον, ὅμοιον συκῇ, καρ- Gallia.

d) πεισομένην] Ita Tyrwhitt. e coniectura legendum censet pro vulg. πησομένην, quam codd. Vat. B. et Stroz. confirmant.

finem facere quam furore solvantur: semper autem usu venire, ut una de iis onere elapso ita lanietur. Fabulae similius est quod de corvis Artemidorus tradit: portum ait esse quendam ad oram Oceani, qui duorum corvorum appelletur; in eo apparere duos corvos, qui dextram alam habeant albicantem: eo accedere quibus aliquid controversiae est, et in sublimi loco posita tabula utrumque pro se liba coniicere, corvos advolantes altera vorare, altera dissipare: obtinere autem caussam suam eum, cuius liba disiiciuntur. Haec ergo magis fabulam sapiunt. Quae autem de Cerere et Proserpina dicit, magis sunt probabilia. Perhibet enim insulam esse Britanniae propinquam, in qua deabus his sacrificetur eodem ritu quo in Samothrace. Creditum est id quoque, in Belgico arborem nasci ficus similem, quae fructum edat forma capituli

Gallia. καρπὸν δ' ἐκφέρει παραπλήσιον κιονοκράνῳ Κορινθιουργεῖ· ἐπιτμηθεὶς δ' οὗτος, ἀφίησιν ὀπὸν θανάσιμον
pag. 199. πρὸς τὰς ἐπιχρίσεις τῶν βελῶν. Καὶ τοῦτο δὲ τῶν θρυλλουμένων ἐστὶν, ὅτι πάντες Κελτοὶ φιλόνεικοί τε εἰσί· καὶ οὐ νομίζεται παρ' αὐτοῖς αἰσχρὸν, τὸ τῆς ἀκμῆς ἀφειδεῖν τοὺς νέους. Ἔφορος δὲ, ὑπερβάλλουσάν τε τῷ μεγέθει λέγει τὴν Κελτικὴν, ὥστε ἧσπερ νῦν Ἰβηρίας καλοῦμεν, ἐκείνοις τὰ πλεῖστα προσνέμειν μέχρι Γαδείρων· φιλέλληνάς τε ἀποφαίνει τοὺς ἀνθρώπους, καὶ πολλὰ ἰδίως λέγει περὶ αὐτῶν οὐκ ἐοικότα τοῖς νῦν. Ἴδιον δὲ καὶ τοῦτο· ἀσκεῖν γὰρ αὐτοὺς, μὴ παχεῖς εἶναι, μηδὲ προγάστορας· τὸν δ' ὑπερβαλλόμενον τῶν νέων τὸ τῆς ζώνης μέτρον, ζημιοῦσθαι. Ταῦτα μὲν περὶ τῆς ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτικῆς.

ΚΕΦ.

pituli columnae Corinthiaci, qui fructus incisus succum emittat iaculis inunctus qui sit lethalis. Id quoque vulgi sermonibus tritum est, omnes Belgas contentiosos esse; neque apud eos turpe indicatur, si adolescentes flore aetatis abutantur. Ephorus Celticam ingenti facit magnitudine, quod ii pleraque Hispaniae nunc dictae loca usque ad Gades tenuerint; aitque Graecorum studiosam esse gentem, multaque de iis peculiaria tradit, praesenti statui non consentanea. de quibus hoc etiam est, dare operam eos, ne obesi fiant, neve prominentem ventrem habeant; et si quis adolescens cingulo praescriptam mensuram excedat, eum multari. Haec de transalpina sufficiant Gallia.

CAP.

ΚΕΦ. Ε.

Britannia.

§. 1.

Ἡ ΔΕ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ, τρίγωνος μέν ἐστι τῷ σχήματι· παραβέβληται δὲ τὸ μέγιστον αὐτῆς πλευρὸν τῇ Κελτικῇ, τῷ μήκους οὔθ' ὑπερβάλλον, οὔτ' ἐλλεῖπον. ἔστι γὰρ ὅσον τετρακισχιλίων καὶ τ ἢ υ σταδίων ἑκάτερον· τό, τε Κελτικὸν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τῦ Ῥήνου μέχρι πρὸς τὰ βόρεια τῆς Πυρήνης ἄκρα τὰ κατὰ Ἀκουϊτανίαν, καὶ τὸ ἀπὸ Καντίου τῦ κατ' ἀντικρὺ τῶν ἐκβολῶν τῦ Ῥήνου, ἑωθινωτάτου σημείου τῆς Βρεττανικῆς, μέχρι πρὸς τὸ ἑσπέριον ἄκρον τῆς νήσου, τὸ κατὰ τὴν Ἀκουϊτανίαν καὶ τὴν Πυρήνην ἀντικείμενον. Τοῦτο μὲν δὴ τοὐλάχιστον διάστημα ἀπὸ τῆς Πυρήνης ἐπὶ τὸν Ῥῆνον ἐστίν· ἐπεὶ τὸ μέγιστον εἴρηται, ὅτι καὶ πεντακισχιλίων σταδίων ἐστίν· ἀλλ' εἰκὸς εἶναί τινα σύννευσιν ἐκ τῆς παραλλήλου θέσεως τῷ ποταμῷ πρὸς τὸ ὄρος, ἀμφοτέρωθεν ἐπιστροφῆς τινὸς γενομένης, κατὰ τὰς πρὸς τὸν ὠκεανὸν ἐσχατιάς.

§. 2.

CAP. V.

§. 1.

BRITANNIA autem formam habet triquetram. longissimum eius latus iuxta Galliam protenditur longitudine neque maiore, neque minori; utrumque enim latus longum est stadia IV CIↃ et vel CCC vel CCCC: Gallicum ab ostiis Rheni usque ad septentrionales Pyrenes processus apud Aquitaniam: Britannicum autem a Cantio, quod punctum Britanniae maxime ortivum ostiis Rheni e regione est, usque ad occiduum insulae procursum, Aquitaniae et Pyrenae oppositum. Atque hoc est brevissimum a Pyrena ad Rhenum intervallum; maximum enim etiam IↃↃ stadiorum complecti traditum est; sed probabile est, flumine ad montem parallelo, utrinque extrema quae sunt versus Oceanum ad se mutuo inclinare.

Britann.

§. 2.

Τέτταρα δ' ἐστὶ διάρματα, οἷς χρῶνται συνήθως ἐπὶ τὴν νῆσον ἐκ τῆς ἠπείρου, τὰ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τῶν ποταμῶν, τοῦ τε Ῥήνου, καὶ τοῦ Σηκοάνα, καὶ τοῦ Λείγηρος, καὶ τοῦ Γαροῦνα. τοῖς δ' ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Ῥῆνον τόπων e) ἀναγομένοις, οὐκ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἐκβολῶν ὁ πλοῦς ἐστιν, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὁμορούντων τοῖς Μεναπίοις Μορινῶν· παρ' οἷς ἐστὶ καὶ τὸ Ἴτιον, ᾧ ἐχρήσατο ναυστάθμῳ Καῖσαρ ὁ Θεὸς, διαίρων εἰς νῆσον· νύκτωρ δ' ἀνήχθη, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ κατῆρε περὶ τετάρτην ὥραν, τ' καὶ εἴκοσι σταδίους τοῦ διάπλου τελέσας· κατέλαβε δ' ἐν ἀρούραις τὸν σῖτον. Ἔστι δ' ἡ πλείστη τῆς νήσου πεδιὰς, καὶ κατάδρυμος· πολλὰ δὲ γεώλοφα τῶν χωρίων ἐστί· Φέρει δὲ σῖτον καὶ βοσκήματα, pag. 200 καὶ χρυσὸν, καὶ ἄργυρον, καὶ σίδηρον. ταῦτα δὴ κομίζεται ἐξ αὐτῆς, καὶ δέρματα, καὶ ἀνδράποδα, καὶ κύνες εὐφυεῖς πρὸς τὰς κυνηγεσίας. Κελτοὶ δὲ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρῶνται καὶ τούτοις, καὶ τοῖς ἐπι-

e) ἀναγομένοις] ἀνειμένοις Venet. A. et Casaub. libri.

§. 2.

Quatuor sunt usitati e continente in insulam traiectus, nimirum ab ostiis fluminum Rheni, Sequanae, Ligeris, et Garumnae. Qui a Rheni partibus traiiciunt, ii non ex ipso solvunt ostio, sed a Morinis Menapiorum conterminis, apud quos est etiam Itium, quo navali usus est D. Caesar in eam transmittens insulam. noctu autem solvit, et postridie circa quartam horam appulit ad insulam, navigatione cccxx stadiorum confecta: frumentum adhuc in agris deprehendit. Maxima insulae pars campestris est et sylvis obsita, multos etiam terrestres habet colles; profert frumentum, pecus, aurum, argentum, ferrum: efferuntur praeter haec ex ea insula pelles, mancipia, et canes ad venationem naturali praestantes facultate. Galli cum his, tum suis canibus in bello utuntur. Viri

ἐπιχωρίοις. Οἱ δὲ ἄνδρες εὐμηκέστεροι τῶν Κελτῶν Britanni, εἰσὶ, καὶ ἧσσον ξανθότριχες, χαυνότεροι δὲ τοῖς σώμασι. σημεῖον δὲ τοῦ μεγέθους· ἀντίπαιδας γὰρ ἡμεῖς [f] εἴδομεν ἐν Ῥώμῃ, τῶν ὑψηλοτάτων αὐτόθι ὑπερέχοντας καὶ ἡμιποδίῳ· βλαισοὺς δὲ καὶ τ' ἄλλα οὐκ εὐγράμμους τῇ συστάσει. Τὰ δ' ἤθη τὰ μὲν ὅμοια τοῖς Κελτοῖς, τὰ δ' ἁπλούστερα καὶ βαρβαρώτερα· ὥστ' ἐνίους γάλακτος εὐποροῦντας, μὴ τυροποιεῖν, διὰ τὴν ἀπειρίαν· ἀπείρους δ' εἶναι καὶ κηπείας, καὶ ἄλλων γεωργικῶν. Δυναστεῖαι δ' εἰσὶ παρ' αὐτοῖς. Πρὸς δὲ τοὺς πολέμους, [g] ἀπήναις χρῶνται τὸ πλέον, καθάπερ καὶ τῶν Κελτῶν ἔνιοι. Πόλεις δ' αὐτῶν εἰσὶν οἱ δρυμοί· περιφράξαντες γὰρ δένδρεσι καταβεβλημένοις εὐρυχωρῆ κύκλον, καὶ αὐτοὶ ἐνταῦθα καλυβοποιοῦνται, καὶ τὰ βοσκήματα κατασταθμεύουσιν, οὐ πρὸς πολὺν χρόνον. Ἔπομβροι δ' εἰσὶν οἱ ἀέρες μᾶλλον ἢ νιφετώδεις· ἐν δὲ ταῖς αἰθρίαις ὁμίχ-

E 2 λη

f) εἴδομεν] ἴδομεν Vat. A. B. g) ἀπήναις] ita reposui suadente Casaubono. vulgo ἀπηνείαις.

Viri Gallos proceritate superant, minusque flavos habent crines, laxioribus autem sunt corporibus. magnitudinis argumentum esto, quod nos ipsi, adolescentes Romae vidimus, qui etiam semisse pedis superarent altissimos homines; erant autem pedibus male suffulti, et reliqua corporis lineamenta constitutionem non elegantem referebant. Ingenio Gallorum partim similes sunt, partim simpliciores et magis barbari, adeo ut quidam eorum ob imperitiam caseos nullos conficiant, cum tamen lacte abundent. alii hortos colendi, et aliarum partium agriculturae ignari sunt. Complures sunt apud eos dominationes. Ad bella essedorum utuntur multitudine, ut et quidam Gallorum. Vrbium loco ipsis sunt nemora. Arboribus enim deiectis ubi amplum circulum sepierunt, ipsi casas ibidem sibi ponunt, et pecori stabula condunt, ad usum quidem non longi temporis.

Aer

Britann. λη κατέχει πολὺν χρόνον· ὥστε δι' ἡμέρας ὅλης ἐπὶ τρεῖς μόνον ἢ τέτταρας ὥρας τὰς περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁρᾶσθαι τὸν ἥλιον. Τοῦτο δὲ κἀν τοῖς Μορινοῖς [h] συμβαίνει, καὶ τοῖς Μεναπίοις, καὶ ὅσοι τούτων πλησιόχωροι.

§. 3.

Δὶς δὲ διέβη Καῖσαρ εἰς τὴν νῆσον ὁ θεός· ἐπανῆλθε δὲ διὰ ταχέων οὐδὲν μέγα διαπραξάμενος, οὐδὲ προελθὼν ἐπὶ πολὺ τῆς νήσου, διά τε τὰς ἐν τοῖς Κελτοῖς γενομένας στάσεις, τῶν τε βαρβάρων καὶ τῶν οἰκείων στρατιωτῶν· καὶ διὰ τὸ πολλὰ τῶν πλοίων ἀπολέσθαι κατὰ τὴν πανσέληνον, αὔξησιν λαβουσῶν τῶν ἀμπώτεων καὶ τῶν πλημμυρίδων. Δύο μέν τοι ἢ τρεῖς νίκας ἐνίκησε τοὺς Βρεττανούς, καίπερ δύο τάγματα μόνον περαιώσας τῆς στρατιᾶς, καὶ ἀπήγαγεν ὅμηρά τε καὶ ἀνδράποδα, καὶ τῆς ἄλλης λείας πλῆθος. Νυνὶ μέν τοι τῶν δυναστῶν τινες τῶν αὐτόθι πρεσβεύσεσι καὶ θεραπείαις κατασκευασάμενοι τὴν πρὸς Καίσαρα τὸν

h) συμβαίνει] συμβαίνειν Vat. A. Venet. A.

Aer apud eos imbribus magis est quam nivibus obnoxius: ac sereno etiam coelo caligo quaedam multum temporis obtinet, ita ut toto die non ultra tres aut quatuor quae sunt circa meridiem horas conspici Sol possit; quod ipsum Morinis quoque et Menapiis, et eorum vicinis contingit.

§. 3.

Divus Caesar bis in eam insulam traiecit, ac mox reversus est nulla magna re confecta, neque longe in insulam progressus; idque cum propter barbarorum et suorum militum obortos in Gallia motus, tum quod sub plenilunium multas navium aucto maris aestu amisisset. duobus tamen aut tribus praeliis vicit Britannos, quanquam duas tantum eo traiecisset legiones; abduxitque et obsides, et mancipia, et praedae praeterea multum. At nostra aetate regulorum quidam Britannicorum legationibus et officiis amicitiam Augusti Cae-

τὸν Σεβαστοῦ φιλίαν, ἀναθήματά τε ἀνέθηκαν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, καὶ [i] οἰκείαν σχεδὸν παρεσκεύασαν τοῖς Ῥωμαίοις ὅλην τὴν νῆσον· τέλη τὲ οὕτως ὑπομένουσι βαρέα, τῶν, τε [k] ἐξαγομένων εἰς τὴν Κελτικὴν ἐκεῖθεν καὶ τῶν εἰσαγομένων ἐνθένδε· ταῦτα δ' ἐστὶν ἐλεφάντινα ψάλια, καὶ περιαυχένια καὶ λιγγούρια, καὶ ὑαλᾶ σκεύη, καὶ ἄλλος ῥῶπος τοιοῦτος· ὥστε μηδὲν δεῖν φρουρᾶς τῆς νήσου· τοὐλάχιστον μὲν γὰρ ἑνὸς τάγματος χρῄζοι ἂν, καὶ ἱππικοῦ τινος, ὥστε καὶ φόρους ἀπάγεσθαι παρ' αὐτῶν· εἰς ἴσον δὴ καθίσατο πᾶν τὸ ἀνάλωμα [l] τῇ στρατιᾷ τοῖς προσφερομένοις χρήμασιν· ἀνάγκη γὰρ μειοῦσθαι τὰ τέλη φόρων ἐπιβαλλομένων· ἅμα δὲ καὶ κινδύνους ἀπαντᾶν τινας, βίας ἐπαγομένης. Britann. pag. 201.

§. 4.

Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι περὶ τὴν Βρεττανικὴν [m] νῆσοι μικραί· μεγάλη δ' ἡ Ἰέρνη, πρὸς ἄρκτον αὐτῇ παρα-

i) οἰκείαν σχεδὸν] οἰκείαν τι σχ. Venet. A. k) ἐξαγομένων] Ita omnes codd. legunt. vulgo εἰσαγομένων. l) τῇ στρατιᾷ] absunt e Stroz. et Bemb. m) νῆσοι μικραί] νῆσοι τινὲς μικραί. Bemb. Stroz. A. Interpr. pr.

Caesaris consecuti, donaria in Capitolio dedicarunt, familiaremque Romanis totam paene insulam redegerunt. Vectigalia non gravia pendunt, sive res in Galliam exportent, sive exinde in suam importent insulam. Quae autem important sunt eburnea frenorum ornamenta et torques, et electrina atque vitrea vasa, aliaeque id genus viles ac promiscuae merces. Itaque nullo ad eam insulam opus est praesidio. Requireretur enim ad minimum una legio, et aliquid equitatus, si tributa inde essent auferenda: atqui tributum aequarent sumtus in praesidium faciendi: necessario enim vectigalia imposito tributo minuerentur, et vi facta aliquid impenderet periculorum.

§. 4.

Circa Britanniam sunt cum aliae parvae insulae, tum magna, Hibernia, versus septen-

Britann. βεβλημένη, [n] προμήκης, μᾶλλον δὲ πλάτος ἔχουσα. Περὶ ἧς οὐδὲν ἔχομεν λέγειν σαφές, πλὴν ὅτι ἀγριώτεροι τῶν Βρεττανῶν ὑπάρχουσιν οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν, ἀνθρωποφάγοι τε ὄντες καὶ [o] πολυφάγοι, τούς τε πατέρας τελευτήσαντας κατεσθίειν ἐν καλῷ τιθέμενοι· καὶ φανερῶς μίσγεσθαι ταῖς τε ἄλλαις γυναιξὶ, καὶ μητράσι, καὶ ἀδελφαῖς. Καὶ ταῦτα δ' οὕτω λέγομεν, ὡς οὐκ ἔχοντες ἀξιοπίστους μάρτυρας. Καίτοι τό γε τῆς ἀνθρωποφαγίας καὶ Σκυθικὸν εἶναι λέγεται, καὶ ἐν ἀνάγκαις πολιορκητικαῖς, καὶ Κελτοὶ, καὶ Ἴβηρες, καὶ ἄλλοι πλείους, ποιῆσαι τοῦτο λέγονται.

§. 5.

Περὶ δὲ τῆς Θούλης ἔτι μᾶλλον ἀσαφὴς ἡ ἱστορία, διὰ τὸν ἐκτοπισμόν· ταύτην γὰρ τῶν ὀνομαζομένων, ἀρκτικωτάτην τιθέασιν. Ἃ δ' εἴρηκε Πυθέας [p] περὶ ταυ-

n) προμήκης, μᾶλλον δὲ — ἔχουσα] Ita quoque distinxit Interpr. pr. et Codd. atque edit. Ald. et Basil. Casaub scribendum censet: προμήκης μὲν, ἀλλ' οὐ πλάτος ἔχουσα, quod non probo. o) πολυφάγοι] Epitom. ποηφάγοι. p) περὶ ταύτης] περί τε ταύτης Vat. A. B. Venet. A. Casaub. libri.

tentrionem iuxta Britanniam porrecta, latior quam longior. De hac nihil certi habeo quod dicam, nisi quod incolae eius Britannis sunt magis agrestes, qui et humanis vescuntur carnibus, et plurimum cibi vorant, et pro honesto ducunt parentum mortuorum corpora comedere, ac palam concumbere non cum aliis modo mulieribus, sed etiam cum matribus ac sororibus. Quae quidem ita referimus, ut fide dignis harum rerum testibus destituti. Sane carnibus humanis vesci Scythicum esse fertur; idque usurpasse etiam obsidionum necessitatibus urgentibus Galli, Hispani, aliique plures feruntur.

§. 5.

Magis etiam obscura est Thules historia, ob tam longinquum situm; omnium enim, quarum ferantur nomina, maxime versus septentrionem esse hanc dissitam aiunt.

ταύτης, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ταύτῃ τόπων, ὅτι μὲν πέπλασαι, Φανερὸν ἐκ τῶν γνωριζομένων χωρίων· κατέψευσαι γὰρ αὐτῶν τὰ πλεῖστα, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴρηται· ὥστε δῆλός ἐστιν ἐψευσμένος μᾶλλον περὶ τῶν ἐκτετοπισμένων. Πρὸς μέν τοι τὰ οὐράνια καὶ τὴν μαθηματικὴν θεωρίαν ἱκανῶς δόξειε κεχρῆσθαι τοῖς πράγμασι, τοῖς τῇ κατεψυγμένῃ ζώνῃ πλησιάζουσι· τὸ τῶν καρπῶν εἶναι τῶν ἡμέρων, καὶ ζώων τῶν μὲν ἀφορίαν παντελῆ, τῶν δὲ σπάνιν, κέγχρῳ δὲ καὶ ἄλλοις λαχάνοις, καὶ καρποῖς καὶ ῥίζαις τρέφεσθαι· παρ' οἷς δὲ σῖτος καὶ μέλι γίγνεται, καὶ τὸ πόμα ἐντεῦθεν ἔχειν· τὸν δὲ σῖτον, ἐπειδὴ τοὺς ἡλίους οὐκ ἔχουσι καθαροὺς, ἐν οἴκοις μεγάλοις κόπτουσι, συγκομισθέντων δεῦρο τῶν σταχύων· [q] αἱ γὰρ ἅλω ἄχρηστοι γίνονται διὰ τὸ ἀνήλιον, καὶ τοὺς ὄμβρους. Britann.

q) *αἱ γὰρ ἅλω*] Ita legendum esse pro *αἱ γὰρ ἄλλως* iam Casaubonus vidit. Codd. Bemb. et Casaub. *αἱ γὰρ ἅλως* exhibent.

aiunt. Vana esse quae Pytheas de hac, et aliis ibi sitis locis perhibuit, liquet ex locis nobis cognitis, de quibus ille mentitus est plurima, quod etiam suprà docuimus; ut de longinquis plura eum finxisse non sit obscurum. Tamen quod ad coeli rationem et mathematicam attinet contemplationem, videtur non inepte eorum locorum descripsisse proprietatem, quae frigidae appropinquant plagae: nimirum fructuum mitiorum nihil, animaliumque mansuetorum parum ibi nasci, milio et aliis oleribus, fructibus et radicibus homines vesci: ubi frumentum et mel provenit, ibi inde etiam potum fieri: frumentum, quia Soles non habeant puros, comportatis magnas in domos spicis contundi: areas ob solis radiorum defectum et imbres reddi inutiles.

Alpes.

ΚΕΦ. Ζ.

§. 1.

Μετὰ δὲ τὴν ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτικὴν, καὶ τὰ ἔθνη τὰ ἔχοντα τὴν χώραν ταύτην, περὶ αὐτῶν τῶν Ἄλπεων λεκτέον, καὶ τῶν κατοικούντων αὐτὰς, ἔπειτα περὶ τῆς συμπάσης Ἰταλίας· φυλάττουσιν ἐν τῇ γραφῇ τὴν αὐτὴν τάξιν, ἥνπερ δίδωσιν ʳ ἡ τῆς χώρας φύσις. Ἄρχονται μὲν οὖν αἱ Ἄλπεις οὐκ ἀπὸ Μονοίκου λιμένος, ὡς εἰρήκασί τινες, ἀλλ' ἀπὸ τῶν αὐτῶν χωρίων ἀφ' ὧνπερ καὶ τὰ Ἀπέννινα ὄρη κατὰ Γένουαν ἐμπορεῖον Λιγύων, καὶ τὰ καλούμενα Σαββάτων οὔαδα, ˢ ὅπερ ἐστὶ τενάγη· τὸ μὲν γὰρ Ἀπέννινον ἀπὸ Γενούας, αἱ δὲ Ἄλπεις ἀπὸ τῶν Σαββάτων ἔχουσι τὴν ἀρχήν· στάδιοι δ' εἰσὶ μεταξὺ Γενούας καὶ Σαββάτων, σ πρὸς τοῖς ξ. μετὰ δὲ τ πρὸς τοῖς ο, ᵗ Ἀλβιγγαυνόν ἐστι πόλισμα, οἱ δ' ἐνοικοῦντες Λίγυες

r) ἡ — φύσις] αἱ — φύσεις. Bemb. s) ὅπερ] Ita consentientibus omnibus codd. scribo pro ἅπερ vulg. t) Ἀλβιγγαυνον] Γαυνος Stroz.

CAP. VI.

§. 1.

Enimvero postquam dictum est de transalpinis Gallis, et eam regionem habentibus populis, iam nunc de ipsis differendum est Alpibus et earum incolis, ac deinceps de universa Italia: qua in descriptione eum sequemur ordinem, quem ipsa locorum dictabit natura. Ordiuntur Alpes non a Monoeci portu, ut quidam tradiderunt, sed ab iisdem locis, a quibus etiam Apenninus mons iuxta Genuam Ligurum emporium, et ab iis locis paludosis, quae vocantur Sabbatorum vada. Apenninus enim a Genua incipit, Alpes a Sabbatis, inter Sabbata et Genuam stadia sunt CCLX. Hinc post CCCLXX stadia oppidum Albingaunum, oppidani Ligures Ingau-

γυες Ἴγγαυνοι καλοῦνται· ἐντεῦθεν δ' εἰς Μονοίκου λιμένα υ καὶ π. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ πόλις εὐμεγέθης, Ἄλβιον Ἰντεμέλιον, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἰντεμέλιοι. Καὶ δὴ καὶ σημεῖον τίθενται, τοῦ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν Σαββάτων εἶναι τοῖς Ἄλπεσιν ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων· τὰ γὰρ Ἄλπια, καλεῖσθαι πρότερον Ἄλβια, καθάπερ καὶ [u] Ἀλπιόνια. καὶ γὰρ νῦν ἔτι τὸ ἐν τοῖς [x] Ἰάποσιν ὄρος ὑψηλὸν, συνάπτον πως [y] τῇ Ὄκρᾳ καὶ ταῖς Ἄλπεσιν, Ἄλβιον λέγεσθαι, ὡς ἂν μέχρι δεῦρο τῶν Ἄλπεων [z] ἐκτεταμένων. Alpes.

§. 2.

Τῶν οὖν Λιγύων τῶν μὲν ὄντων Ἰγγαύνων, τῶν δὲ Ἰντεμελίων, εἰκότως τὰς ἀποικίας αὐτῶν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ, τὴν μὲν ὀνομάζεσθαι Ἄλβιον Ἰντεμέλιον, οἷον Ἄλπιον· τὴν δὲ ἐπιτετμημένως μᾶλλον, Ἀλβιγγαῦνον. Πολύβιος δὲ προστίθησι τοῖς δυσὶ φύλοις τῶν Λιγύων τοῖς λεχθεῖσι τό, τε τῶν Ὀξυβίων καὶ τὸ τῶν

E 5 Δεκιῆ-

u) Ἀλπιόνια] Casaub. reponere censet Ἄλπιων ἔνια. x) Ἰάποσιν] Codd. Casaub. Ἰάπυσι, male. y) τῇ Ὄκρᾳ] Recepi etiam invitis MSStis Casauboni coniecturam, quam ipse Strabo VII, p. 314. ed. Casaub. C probat. Vulgo τῇ Ἄκρᾳ. z) ἐκτεταμένων] ἐκτεταγμένων Stroz.

gauni: hinc ad portum Monoeci CCCLXXX. In medio urbs magna Albium Intemelium, incolae Intemelii. Pro signo autem, quo Alpes a Sabbatis oriri probent, haec nomina sumunt. Alpia enim prius dicta fuisse Albia, sicut et Alpionia. nam etiamnum montem in Iapodibus sublimem, Ocram montem et Alpes attingentem, Albium vocari, quasi eo usque porrectis Alpibus.

§. 2.

Cum ergo Ligurum alii sunt Ingauni, alii Intemelii, consentaneum fuit eorum colonias maritimas, alteram Albium Intemelium vocari, quasi Alpinum, alteram concisius aliquanto Albingaunum. Duabus his Ligurum gentibus addit Polybius Oxy-

Alpes. [a] Δεκιήτῶν. Ὅλως δὲ ἡ παραλία αὕτη πᾶσα μέχρι τῆς Τυῤῥηνίας ἀπὸ Μονοίκου λιμένος, προσεχής τε ἐστὶ, καὶ ἀλίμενος, πλὴν βραχέων ὅρμων καὶ ἀγκυροβολίων. Ὑπέρκεινται δὲ οἱ τῶν ὀρῶν ἐξαίσιοι κρημνοὶ, στενὴν ἀπολιπόντες πρὸς θαλάττῃ πάροδον. Κατοικοῦσι δὲ Λίγυες, ζῶντες ἀπὸ θρεμμάτων τὸ πλέον, καὶ γάλακτος, καὶ κριθίνου πόματος, νεμόμενοι τά τε πρὸς θαλάττῃ χωρία, καὶ τὸ πλέον τὰ ὄρη. Ἔχουσι δ' ὕλην ἐνταῦθα τὰ ὄρη παμπόλλην ναυπηγήσιμον, καὶ μεγαλόδενδρον, ὥστ' ἐνίων τοῦ πάχους τὴν διάμετρον ὀκτὼ ποδῶν εὑρίσκεσθαι· πολλὰ δὲ καὶ τῇ ποικιλίᾳ τῶν θυΐνων οὐκ ἔστι χείρω πρὸς τὰς τραπεζοποιΐας. Ταῦτά τε δὴ κατάγουσιν εἰς τὸ ἐμπορεῖον τὴν Γένουαν, καὶ θρέμματα, καὶ δέρματα, καὶ μέλι· ἀντιφορτίζονται δὲ ἔλαιον, καὶ οἶνον τὸν ἐκ τῆς Ἰταλίας· ὁ δὲ παρ' αὐτοῖς ὀλίγος ἐστὶ, πιττίτης, αὐστηρός. Ἐντεῦθεν δὲ εἰσὶν [b] οἱ Γεγήνιοι λεγόμενοι, ἵπποι τε καὶ ἡμίο-

a) Δεκιήτῶν] Δεκιιτῶν. Bemb. b) οἱ Γεγήνιοι] Vat. B. et Interpr. pr. Γυγήνιοι. I. Scaliger et Casaubonus malunt οἱ γίννοι.

Oxybios et Deceates. Omnino autem universum litus a Monoeco portu ad Etruriam usque continuum est et portubus caret, nisi quatenus paucis locis appelli naves sinit, et defigi ancoras: desuper imminent grandes ac praeruptae montium rupes, angustum relinquentes iuxta mare transitum. Ibi accolunt Ligures, vitam re pecuaria fere sustentantes, ac lacte, et hordeaceo potu, pascuntur maritima, et maiori e parte montes. Sunt ibi sylvae frequentes ligna ad naves compingendas suppeditantes, magnarum feraces arborum, quarum nonnullae crassitiei diametrum octo pedes habeant: sunt et aliae arbores ob varietatem ad mensas conficiendas ligno citreo nihilo deteriores. Haec ergo ligna ii ad emporium Genuam deportant, itemque pecora, pelles, mella: eorumque loco oleum exportant, et vinum Italicum; apud ipsos enim parum vini nascitur, idque picem resipit. Ibi sunt equi et muli qui appellantur Gegenii, et tunicae

ἡμίονοι, καὶ οἱ λιγυστινοί τε χιτῶνες καὶ σάγοι· πλεονάζει δὲ καὶ τὸ λιγγούριον παρ' αὐτοῖς, ὅ τινὲς ἤλεκτρον προσαγορεύουσι. Στρατεύονται δ' ἱππεῖς μὲν οὐ πάνυ, ὁπλῖται δὲ ἀγαθοὶ καὶ ἀκροβολισταί· ἀπὸ δὲ τοῦ χαλκάσπιδας εἶναι, τεκμαίρονταί τινες Ἕλληνας αὐτοὺς εἶναι. Alpes.

§. 3.

Ὁ δὲ τοῦ c Μονοίκου λιμὴν ὅρμος ἐστὶν, οὐ μεγάλαις, οὐδὲ πολλαῖς ναυσὶν, ἔχων ἱερὸν Ἡρακλέους Μονοίκου καλουμένου· ἔοικε δὲ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος καὶ μέχρι δεῦρο διατείνειν ὁ Μασσαλιωτικὸς παράπλους· διέχει δ' Ἀντιπόλεως μικρῷ πλείους, ἢ διακοσίους σταδίους. Τοὐντεῦθεν δ' ἤδη μέχρι Μασσαλίας καὶ μικρὸν προσωτέρω τὸ τῶν Σαλύων ἔθνος, οἰκεῖ τὰς Ἄλπεις τὰς ὑπερκειμένας, καί τινας τῆς αὐτῆς παραλίας ἀναμὶξ τοῖς Ἕλλησι. Καλοῦσι δὲ τοὺς Σάλυας οἱ μὲν παλαιοὶ τῶν Ἑλλήνων Λίγυας, καὶ τὴν χώραν ἣν ἔχουσιν οἱ Μασσαλιῶται Λιγυστικήν· οἱ δ' ὕστερον Κελτολί- pag. 203.

c) Μονοίκου λιμὴν] Ita rescripsi pro vulg. Μ. λιμένος auct. codd. Stroz. et Casaub.

ese ac saga Ligustica. copiosum est etiam apud eos Lyncurium, quod nonnulli cognominant electrum. In bellum equites rari proficiscuntur, gravis autem et levis armaturae pedites sunt boni. Nonnulli ex eo, quia aereis utuntur scutis, Graecos eos esse raciocinantur.

§. 3.

Portus Monoeci neque magnas neque multas capit naves: in eo templum est Herculis Monoeci. nomen coniecturam praebet, eo usque Massiliense litus pertinuisse. distat ab Antipoli paulo amplius cc stadiis. Inde iam ad Massiliam usque, atque nonnihil ulterius, Salyes habitant orae maritimae imminentes Alpes, partemque litoris, permixti Graecis. Illos antiqui Graecorum Ligyas vocarunt, et regionem quam tenent Massilienses, Ligusticam; posteriores Galloligures

Alpes. τολίγυας ὀνομάζουσι, καὶ τὴν μέχρι [d] Λουερίωνος καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ πεδιάδα τούτοις προσνέμουσιν, ἀφ᾽ ἧς οὐ πεζὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἱππικὴν ἔστελλον στρατιὰν, εἰς δέκα μέρη διῃρημένοι. Πρώτους δ᾽ ἐχειρώσαντο Ῥωμαῖοι τούτους τῶν ὑπεραλπείων Κελτῶν, πολὺν χρόνον πολεμήσαντες καὶ τούτοις καὶ τοῖς Λίγυσιν ἀποκεκλεικόσι τὰς εἰς τὴν Ἰβηρίαν παρόδους, τὰς διὰ τῆς παραλίας. καὶ γὰρ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἐλῄζοντο· καὶ τοσοῦτον ἴσχυον, ὥστε μόλις στρατοπέδοις μεγάλοις πορευτὴν εἶναι τὴν ὁδόν. Ὀγδοηκοστὸν δ᾽ ἔτος πολεμοῦντες, διεπράξαντο μόλις, ὥστ᾽ ἐπὶ ιβ σταδίους τὸ πλάτος [e] ἀνεῖσθαι τὴν ὁδὸν τοῖς ὁδεύουσι δημοσίᾳ. Μετὰ ταῦτα μέν τοι κατέλυσαν ἅπαντας, καὶ διέταξαν αὐτοὶ τὰς πολιτείας, ἐπιστήσαντες [f] φόρον.

§. 4.

d) Λουερίωνος] Casaub. legendum censet Δουερίωνος· recte.
e) ἀνεῖσθαι] ita omnes codd. legunt. in editis est ἀνακεῖσθαι,
f) φόρον] φόβον Vat. A. B. Venet. A. Stroz. uterque, Interpr. pr.

res eos dixerunt, campestremque iis regionem omnem usque ad Luerionem et Rhodanum adsignarunt: unde ii non pedestri modo, sed equestri etiam exercitu expeditionem fecerunt, in decem divisi partes. Primos omnium transalpinorum Gallorum hos domuerunt Romani, gesto contra eos et Ligures diuturno bello, quod hi illis aditum per maris oram in Hispaniam intercłusissent. Etenim Ligures isti terra marique latrocinia exercebant, tanta potentia praediti, ut iter vix magnis exercitibus facere liceret. Et Romani bello per LXXX annos tracto vix obtinuerunt, ut XII stadiorum amplitudine publica via pateret. Posterioribus autem temporibus universos Ligures subegerunt Romani, et formam reipublicae iis praescripserunt imposito stipendio.

§. 4.

§. 4. Alpes.

Μετὰ δὲ τοὺς Σάλυας Ἀλβιεῖς καὶ Ἀλβίοικοι καὶ Οὐοκούντιοι νέμονται τὰ προσάρκτια μέρη τῶν ὀρῶν. παρατείνουσι δὲ οἱ Οὐοκούντιοι μέχρι Ἀλλοβρίγων, ἔχοντες αὐλῶνας ἐν βάθει τῆς ὀρεινῆς ἀξιολόγους καὶ ὀχυροὺς ὧν ἔχουσιν ἐκεῖνοι. Ἀλλόβριγες μὲν οὖν καὶ Λίγυες ὑπὸ τοῖς στρατηγοῖς τάττονται τοῖς ἀφικνουμένοις εἰς τὴν Ναρβωνῖτιν. Οὐοκούντιοι δὲ καθάπερ τοὺς Οὐόλκας ἔφαμεν, τοὺς περὶ Νέμαυσον, τάττονται καθ' αὑτούς. Τῶν δὲ μεταξὺ τοῦ Οὐάρου καὶ τῆς Γενούας Λιγύων, οἱ μὲν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ τοῖς Ἰταλιώταις εἰσὶν οἱ αὐτοί· ἐπὶ δὲ τοὺς ὀρεινοὺς πέμπεταί τις ἵππαρχος τῶν ἱππικῶν ἀνδρῶν, καθάπερ καὶ ἐπ' ἄλλους τῶν τελέως βαρβάρων.

§. 5.

Μετὰ δὲ Οὐοκουντίους Σικόνιοι, καὶ Τρικόριοι, καὶ μετ' αὐτοὺς [g] Μέδουλοι, οἵπερ τὰς ὑψηλοτάτας ἔχουσι κορυφάς· τὸ γοῦν ὀρθιώτατον αὐτῶν ὕψος, σταδίων

g) Μέδουλοι] Μεδουάλοι Vat. A. B. Μεδούαλλοι Venet. A. Interpr. pr. et mox οἵπερ repoſui loco ὑπὲρ editorum, cum Interpr. priori.

§. 4.

Poſt Salyas Albienſes, et Albioeci, et Vocontii habitant verſus ſeptentrionem ſitas montium partes. Vocontii usque ad Allobroges pertingunt, degentes in convallibus montium profundis ac munitis. Caeterum Allobroges et Ligures rectoribus provinciae Narbonenſis Roma miſſis obtemperant; Vocontii autem, ſicut et de Volcis circa Nemauſum diximus, ſui ſunt iuris. Qui inter Varum et Genuam degunt Ligures ad mare, ii pro Italis cenſentur: ad montanos praefectus equeſtris ordinis aliquis mittitur, ut ad reliquos plane barbaros.

§. 5.

Poſt Vocontios ſunt Siconii, Tricorii, et ab his Medulli cacuminibus inſidentes altiſſimis,

Alpes. σαδίων ἑκατὸν ἔχειν φασὶ τὴν ἀνάβασιν· [h] κἀντεῦθεν πάλιν τὴν ἐπὶ τοὺς ὅρους τοὺς τῆς Ἰταλίας κατάβασιν. Ἄνω δ' ἔν τισι κοίλοις χωρίοις λίμνη τὲ συνίσταται μεγάλη, καὶ πηγαὶ δύο οὐ πολὺ ἄπωθεν ἀλλήλων· ὧν ἐκ μὲν τῆς ἑτέρας [i] ἐστὶν [k] ὁ Δρουέντιος ποταμὸς χαραδρώδης, ὡς ἐπὶ τὸν Ῥοδανὸν καταράττῃ· καὶ ὁ Δουρίας εἰς τἀναντία· τῷ γὰρ Πάδῳ συμμίσγει, κατενεχθεὶς διὰ Σαλασσῶν εἰς τὴν ἐντὸς τῶν Ἄλπεων Κελτικήν. ἐκ δὲ τῆς ἑτέρας πολὺ [l] ταπεινότερος τῶν χωρίων τούτων ἀναδίδωσιν αὐτὸς ὁ Πάδος, πολύς τε, καὶ
pag. 204. ὀξύς· προϊὼν δὲ γίνεται μείζων καὶ πρᾳότερος· [m] ἐκ πολλῶν δὲ λαμβάνει τὴν αὔξησιν· [n] ἐν δὲ τοῖς πεδίοις ἤδη γενόμενος καὶ πλατύνεται· τῇ οὖν διαχύσει περισπᾷ καὶ ἀμβλύνει τὸν ῥοῦν. εἰς δὲ τὴν Ἀδριατικὴν θάλατταν [o] ἐμπίπτει μέγιστος γενόμενος τῶν κατὰ τὴν

h) κἀντεῦθεν] κἀνθένδε Venet. i) ἐστὶν] aut inducendum est, ut Cluverius Ital. Antiq. l. I. p. 408. putat, aut paullo infra pro ὡς legendum ἕς. k) ὁ Δρουέντιος] ὁ Δαρουέντιος Vat. A. B. Venet. A. Interpr. pr. l) ταπεινότερος τῶν χωρίων] Casaub. coni. ταπεινοτέρας διὰ τ. χ. etiam Interpr. prior ita legisse videtur. m) ἐκ πολλῶν δὲ] δὲ deest in Venet. A. n) ἐν δὲ τοῖς π.] partic. δὲ abest e Vat. A. B. Venet. A. ἐν γὰρ τοῖς π. Bemb. Casauboni Mssti exhibent ἐν ταῖς πεδιάσι. o) ἐμπίπτει] ἐκπίπτει Venet.

simis, quorum altitudo rectissima c stadiorum dicitur esse, tantusque rursus ad fines Italiae descensus. Superne in quibusdam cavitatibus lacus magnus continetur, duoque fontes non multum a se invicem dissiti, ex quorum altero Druentia fluvius per confragosa loca Rhodanum versus defluit, et in diversam partem Duria per Salassos in cisalpinam delapsus Galliam Pado miscetur. Ex altero longe istis locis humilior ipse Padus oritur copiosus et rapidus: in progressu autem maior fit ac placidior, multis auctus aquis affluentibus; et ubi in planiciem devenit, dilatatus iam vehementiam fluxus minuit. Incidit in Adriaticum mare, maximus, Istro excepto, factus omnium Europae

τὴν Εὐρώπην ποταμῶν πλὴν τῦ Ἴςρου. Ὑπέρκεινται Alpes.
δ' οἱ μὲν Μέδουλοι μάλιςα τῆς συμβολῆς τῦ Ἴσαρος
πρὸς τὸν Ῥοδανόν.

§. 6.

Ἐπὶ δὲ θάτερα μέρη τὰ πρὸς τὴν Ἰταλίαν κεκλιμένα τῆς λεχθείσης ὀρεινῆς, Ταυρινοί τε οἰκῦσι Λιγυςικὸν ἔθνος p καὶ ἄλλοι Λίγυες. Τούτων δ' ἐςὶ καὶ ἡ τῦ q Ἰδεόννου λεγομένη γῆ, καὶ ἡ τῦ Κοττίυ. Μετὰ δὲ τούτρυς καὶ τὸν Πάδον Σαλασσοί· ὑπὲρ δὲ τούτων ἐν ταῖς κορυφαῖς Κέντρωνες, καὶ Κατόριγες, καὶ Οὐαράγροι, καὶ Ναντουᾶται, καὶ ἡ r Πελαμένα λίμνη, δι' ἧς ὁ Ῥοδανὸς Φέρεται, καὶ ἡ πηγὴ τῦ ποταμοῦ. Οὐκ ἄπωθεν δὲ τούτων οὐδὲ τῦ Ῥήνου αἱ πηγαὶ, ὐδ' ὁ s Ἀδούλας τὸ ὄρος, ἐξ ὗ ῥεῖ καὶ ὁ Ῥῆνος ἐπὶ τὰς ἄρκτους, καὶ ὁ t Ἀδδύας εἰς τἀναντία ἐμβάλλων εἰς τὴν Λάριον

p) καὶ ἄλλοι Λίγυες — Μετὰ δὲ τούτους] absunt e Bemb. et Stroz. q) ἡ τῦ Ἰδεόννου] Quisnam sit Ideonnus ille, de quo Strabo hic loquitur, non constat. Forte locus noster ita refingi posset ἡ τῦ Δόννου. Regis Donni mentio fit in epigraphe arci Segusini Augusto dicati, ap. Maffeium in Museo Veronens. pag. 235. r) Πελαμένα.] Πηλεμέννα Vat. A. B. Venet. A. Πηλεμένα Stroz. Interpr. pr. s) ὁ Ἀδούλας] Ἀδουάλλας Vat. A. B. Venet. A. Stroz. Casaub. libri, Interpr. pr. t) Ἀδδύας] ita reposui cum Interpr. priori pro Ἀδούλας. vid. Strab. IV. p. 194. D.

ropae fluminum. Medulli siti sunt potissimum super Isarae influxum in Rhodanum.

§. 6.

In altera autem parte montanorum, quae ad Italiam vergit, Taurini habitant Ligustica gens, aliique Ligures. horum est et quae Ideonni dicitur, et quae Cottii terra. Post hos et Padum, Salassi: super hos in verticibus montium Centrones, et Catoriges, et Veragri, Nantuates, et Lemannus lacus, per quem Rhodanus fertur, et fons Rhodani. Non procul hinc Rheni sunt fontes, et Adula mons, ex quo Rhenus fluit versus septentrionem, inque contrariam partem Addua in lacum Larium, qui

Alpes. Λάριον λίμνην τὴν πρὸς τῷ Κώμῳ. Ὑπέρκειται δὲ τῆ Κώμῃ πρὸς τῇ ῥίζῃ τῶν Ἄλπεων ἱδρυμένῃ, [u] τῇ μὲν Ῥαιτοὶ καὶ Οὐένονες ἐπὶ τὴν ἕω κεκλιμένοι· τῇ δὲ Ληπόντιοι καὶ Τριδέντινοι, καὶ Στόνοι, καὶ ἄλλα πλείω μικρὰ ἔθνη, κατέχοντα τὴν Ἰταλίαν ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις, λῃστρικὰ, καὶ ἄπορα· νυνὶ δὲ, τὰ μὲν ἐξέφθαρται, τὰ δ᾽ ἡμέρωται τελείως· ὥστε τὰς δι᾽ αὐτῶν ὑπερβολὰς τοῦ ὄρους πρότερον οὔσας ὀλίγας καὶ δυσπεράτους, νυνὶ πολλαχόθεν εἶναι καὶ ἀσφαλεῖς ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εὐβάτους· [x] ὧν ἔν ἐστι διὰ τὴν κατασκευήν. Προσέθηκε γὰρ ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ τῇ καταλύσει τῶν λῃστῶν τὴν κατασκευὴν τῶν ὁδῶν, ὅσην οἷόντ᾽ ἦν· οὐ γὰρ δυνατὸν πανταχοῦ βιάσασθαι τὴν φύσιν διὰ πετρῶν, καὶ κρημνῶν ἐξαισίων, τῶν μὲν ὑπερκειμένων τῆς ὁδοῦ, τῶν δ᾽ ὑποπιπτόντων, ὥστε καὶ μικρὸν ἐκβᾶσιν, ἄφυκτον εἶναι τὸν κίνδυνον, εἰς φάραγγας ἀβύσσους τοῦ πτώματος ὄντος. Οὕτω δὲ

u) τῇ μὲν Ῥαιτοὶ τ. λ.] Cluverius Ital. antiq. I. pag. 99. coniicit τῇ μὲν Λεποντῖνοι Ῥαιτοὶ, τῇ δὲ Οὐέννωνες. x) ὧν ἔν ἐστι] Tyrwhitt. scribendum optime censet ὧν ἔνεστι.

qui ad Comum est, delabitur. Supra Comum, quod est ad radices Alpium situm, habitant versus orientem Rhaeti et Vennones; ad alteram partem Lepontii, Tridentini, Stoni, et aliae complures exiguae gentes, quae superioribus temporibus Italiam tenuerunt, latrociniis deditae et pauperes. Eae nunc partim excisae sunt, partim domitae; ut iter supra montes per illos, quod olim erat angustum et superatu difficile, multis nunc locis pateat, tutumque sit ab iniuria hominum, et expeditum: quod ipsum opere est confectum. Nam Augustus Caesar latronum excidio viarum structuram adiecit, quantam omnino licuit perfici. Neque enim potuit ubique vi perrumpere naturam saxorum et ingentium praeruptarum rupium, viae vel impendentium, vel in eam irruentium, ita ut vel leviter e via egressi in periculum venirent inevitabile, cum in fundo carentes valles esset deci-

δέ ἐςι ςενὴ κατά τι αὐτῦ ἡ ὁδὸς, ὥστ᾽ ἴλιγγον φέρειν τοῖς πεζῇ βαδίζουσι καὶ αὐτοῖς καὶ ὑποζυγίοις τοῖς ἀήθεσι· τὰ δ᾽ ἐπιχώρια κομίζειν τοὺς [y] φόρτους ἀσφαλῶς. Οὔτ᾽ οὖν ταῦτα ἰάσιμα, οὔθ᾽ αἱ κατολισθαίνουσαι πλάκες τῶν κρυστάλλων ἄνωθεν ἐξαίσιοι, συνοδίαν ὅλην ἀπολαμβάνειν δυνάμεναι, καὶ συνεξωθεῖν εἰς τὰς ὑποπιπτούσας φάραγγας. Πολλαὶ γὰρ ἀλλήλαις ἐπίκεινται πλάκες, πάγων ἐπὶ πάγοις γινομένων χιόνος κρυσταλλοειδῶν, καὶ τῶν ἐπ᾽ ἐπιπολῆς ἀεὶ ῥᾳδίως ἀπολυομένων ἀπὸ τῶν ἐντὸς, πρὶν διαλυθῆναι τελέως ἐν τοῖς ἡλίοις. Alpes.

§. 7.

Ἡ δὲ τῶν Σαλασσῶν πολλὴ μέν ἐςιν, ἐν αὐλῶνι βαθεῖ, τῶν ὀρῶν [z] ἀμφοτέρων κλειόντων τὸ χωρίον· μέρος δέ τι αὐτῶν ἀνατείνει καὶ πρὸς τὰς ὑπερκειμένας κορυφάς. Τοῖς οὖν ἐκ τῆς Ἰταλίας ὑπερτιθεῖσι τὰ ὄρη, διὰ τοῦ λεχθέντος αὐλῶνος ἐςὶν ἡ ὁδός. εἶτα σχί- pag. 205.

y) φόρτους] ita restitui ex cod. Bemb. pro vulg. κόλπους.
z) ἀμφοτέρων] Casaubonus legi vult ἀμφοτέρωθεν.

decidendum. Via quibusdam in locis ita arcta est, ut et peditibus et iumentis non adsuetis vertigo oboriatur; incolarum autem iumenta facile onera sustinent. Neque huic incommodo mederi potuit, neque delapsui ingentium glaciei tabularum, quae integrum etiam comitatum obruere et in subiectas deturbare valles possunt. Multae enim una supra aliam iacent glaciei tabulae, subinde uno post alterum gelu concrescente in glaciei formam nive: quarum tabularum quae in superficie sunt, facile quovis tempore ab interioribus solvuntur, antequam a sole plane liquentur.

§. 7.

Salassorum regio ampla est in profunda convalle, montibus utrinque includentibus: quanquam alicubi etiam ad superincumbentes attollitur vertices. Qui ex Italia profecti montes illos superare volunt, iis iter per eam est convallem. Deinde in duas vias

Alpes. σχίζεται δίχα· καὶ ἡ μὲν διὰ τοῦ Ποινίνου λεγομένου φέρεται, ζεύγεσιν οὐ βατὴ κατὰ τὰ ἄκρα τῶν Ἄλπεων· ἡ δὲ διὰ Κεντρώνων δυσμικωτέρα. Ἔχει δὲ χρύσεια ἡ τῶν Σαλασσῶν, ἃ κατεῖχον ἰσχύοντες οἱ Σαλασσοὶ πρότερον, καθάπερ καὶ τῶν παρόδων ἦσαν κύριοι. a) Προσελάμβανε δὲ πλεῖστον εἰς τὴν μεταλλείαν αὐτοῖς ὁ Δουρίας ποταμὸς εἰς τὰ χρυσοπλύσια· διόπερ ἐπὶ πολλοὺς τόπους σχίζοντες εἰς τὰς ἐξοχετείας τὸ ὕδωρ, τὸ κοινὸν ῥεῖθρον ἐξεκένουν. τοῦτο δ' ἐκείνοις μὲν συνέφερε πρὸς τὴν τοῦ χρυσοῦ θήραν, τοὺς δὲ γεωργοῦντας τὰ ὑπ' αὐτοῖς πεδία, τῆς ἀρδείας στερουμένους, ἐλύπει· τοῦ ποταμοῦ b) μὴ δυναμένου ποτίζειν τὴν χώραν, διὰ τὸ ὑπερδέξιον ἔχειν τὸ ῥεῖθρον. Ἐκ δὲ ταύτης τῆς αἰτίας πόλεμοι συνεχεῖς ἦσαν ἀμφοτέροις τοῖς ἔθνεσι πρὸς ἀλλήλους. Κρατησάντων δὲ Ῥωμαίων, τῶν μὲν χρυσουργιῶν ἐξέπεσον, καὶ τῆς χώρας οἱ Σαλασσοί· τὰ δ' ὄρη κατέχοντες ἀκμὴν τὸ ὕδωρ ἐπώλουν τοῖς δημοσιώναις τοῖς ἐργολαβήσασι

a) προσελάμβανε] συνελάμβανε Venet. A. b) μὴ δυναμένου] Recepi particulam μὴ e codd. Stroz. A. B. Bemb. et Henr. Stephani ap. Casaub. Vat. A. B. Venet. A. Interpr. prior exhibent δυναμένους. vulgo δυναμένου.

vias scinditur, quarum quae per Poeninas fauces tendit ad summitates Alpium, iumentis est inaccessa; altera per Centrones magis est occidua. In Salassorum regione sunt auri metalla, quae olim obtinuerunt Salassi, sicut et itinera. Maximum illis adiumentum ad negotium metallicum attulit Duria fluvius, ad eluendum aurum: itaque multis locis eum in rivulos scindentes, alveum exinaniverunt; quod ut illis ad auri investigationem profuit, ita molestum fuit iis, qui subiectos illis agros colebant, rigandi facultate spoliatis, quam fluvius iste superne labens poterat praebere, atque ea res caussam continentium inuicem bellorum iis gentibus dedit. Romanis autem rerum potitis, et metallis et ditione sua Salassi exciderunt. montes tamen adhuc obtinentes, aquam publi-

σι τὰ χρύσεια· καὶ πρὸς τούτους δ' ἦσαν ἀεὶ διαφοραὶ διὰ τὴν πλεονεξίαν τῶν δημοσιωνῶν. οὕτω δὲ συνέβαινε τοὺς στρατηγιῶντας ἀεὶ τῶν Ῥωμαίων, καὶ πεμπομένους ἐπὶ τοὺς τόπους, εὐπορεῖν προφάσεων, ἀφ' ὧν πολεμήσουσι. Μέχρι μὲν δὴ τῶν νεωστὶ χρόνων, τοτὲ μὲν πολεμούμενοι, τοτὲ δὲ καταλυόμενοι τὸν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πόλεμον, ἴσχυον ὅμως, καὶ πολλὰ κατέβλαπτον τοὺς δι' αὐτῶν ὑπερβάλλοντας τὰ ὄρη, κατὰ τὸ λῃστρικὸν ἔθος. Οἵ γε καὶ Δέκιμον Βροῦτον φυγόντα ἐκ Μουτίνης, ἐπράξαντο δραχμὴν κατ' ἄνδρα. Μέσσαλας δὲ πλησίον αὐτῶν χειμαδεύων, τιμὴν ξύλων κατέβαλε, τῶν τε καυσίμων, καὶ τῶν πτελεΐνων ἀκοντισμάτων, καὶ τῶν γυμναστικῶν. Ἐσύλησαν δέ ποτε καὶ χρήματα Καίσαρος οἱ ἄνδρες οὗτοι, καὶ ἐπέβαλον κρημνοὺς στρατοπέδοις, πρόφασιν ὡς ὁδοποιοῦντες, ἢ γεφυροῦντες ποταμούς· ὕστερον μέντοι κατεστρέψατο αὐτοὺς ἄρδην ὁ Σεβαστὸς, καὶ πάντας ἐλαφυροπώλησε, κομισθέντας εἰς Ἐπορεδίαν, Ῥωμαίων Alpes.

publicanis venditabant, qui conduxerant auri metalla, cum quibus perpetuae iis erant lites, ob avaritiam publicanorum. Atque ita factum est, ut qui a Romanis ad ea loca mittebantur, cum bellum gerere cuperent, facile eius invenirent occasiones. Et ad paullo superiora quidem tempora usque, modo bello impetiti, modo pace cum Romanis composita, tamen potentia fuerunt praediti, ita ut more praedonum magna iniungerent damna iis qui per ipsos transirent. Quippe et D. Brutum Mutina cum suis fugientem viritim denarium solvere coëgerunt; et Messala in vicinia hyemans, pecunia ab iis redemit ligna ad focum, et ulmea hastilia ad exercitationes. Quin et Caesaris aliquando pecuniam diripuerunt Salassi; et simulantes, se viarum reficiendarum et pontium struendorum caussa montes conscendere, exercitum eius saxis in praecipitia deturbarunt. Ad extremum Caesar eos devicit, et sub hasta universos vendidit Eporediam deductos (quae colonia Romanorum in hoc fuerat

Alpes. μαίων ἀποικίαν· ἣν συνῴκισαν μὲν, φρουρὰν εἶναι βουλόμενοι τοῖς Σαλασσοῖς· ὀλίγον δ' ἀντέχειν ἐδύναντο οἱ αὐτόθι, ἕως ἠφανίσθη τὸ ἔθνος. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων σωμάτων τρεῖς μυριάδες ἐξητάσθησαν ἐπὶ τοῖς ἑξακισχιλίοις, τῶν δὲ μαχίμων ἀνδρῶν ὀκτα-
pag. 206. κισχίλιοι· πάντας δ' ἐπώλησε Τερέντιος Οὐάῤῥων ὑπὸ δόρυ, κατασρεψάμενος αὐτοὺς στρατηγός· τρισχιλίους δὲ Ῥωμαίων πέμψας, ᾤκισε τὴν πόλιν Αὐγοῦσταν ὁ Καῖσαρ, ἐν ᾧ ἐστρατοπέδευσε χωρίῳ Οὐάῤῥων· καὶ νῦν εἰρήνην ἄγει πᾶσα ἡ πλησιόχωρος, μέχρι τῶν ἄκρων ὑπερβολῶν τοῦ ὄρους.

§. 8.

Ἑξῆς δὲ τὰ πρὸς ἕω μέρη τῶν ὀρῶν, καὶ τὰ ἐπιστρέφοντα πρὸς νότον, Ῥαῖτοι καὶ Οὐινδελικοὶ κατέχουσι, συνάπτοντες Ἐλουηττίοις καὶ Βοΐοις· ἐπίκεινται γὰρ τοῖς ἐκείνων πεδίοις. Οἱ μὲν οὖν Ῥαῖτοι μέχρι τῆς Ἰταλίας καθήκουσι, τῆς ὑπὲρ Οὐήρωνος καὶ Κώμου. καὶ ὅγε Ῥαιτικὸς οἶνος τῶν ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς ἐπαινουμένων οὐκ ἀπολείπεσθαι δοκῶν, ἐν ταῖς τού-

fuerat condita, ut praesidio esset contra Salassos: sed parum resisti ab incolis potuit, donec ea gens deleta est). numerata sunt hominum millia XXXVI, virorum ad pugnam idoneorum VIII millia, quos omnes sub hasta vendidit Terentius Varro, qui dux belli eos devicerat. Augustus autem Caesar missis Romanorum tribus millibus urbem Augustam condidit, quo loco Varro castra habuerat. Atque nunc tota regio pacata est, usque ad summos montis transitus.

§. 8.

Deinceps montium partes quae ortum spectant, et ad meridiem vertuntur, Rhaeti et Vindelici tenent, Helvetiorum et Boiorum contermini, quorum campis imminent. Rhaeti usque ad Italiam pertinent, supra Veronam et Comum. In radicibus montium, quos illi colunt, vinum Rhaeticum nascitur, quod laudatis Italiae vinis non videtur cedere, pertingunt autem etiam usque

τούτων ὑπωρείαις γίνεται· διατείνουσι δὲ καὶ μέχρι τῶν χωρίων, δι' ὧν ὁ Ῥῆνος φέρεται· τούτου δ' εἰσὶ τοῦ Φύλου καὶ Λεπόντιοι, καὶ Καμοῦνοι. Οἱ δὲ Οὐϊνδελικοὶ καὶ Νωρικοὶ τὴν ἐκτὸς παρωρείαν κατέχουσι τὸ πλέον μετὰ [c] Βρεύνων καὶ Γεναύνων, ἤδη τούτων Ἰλλυριῶν. Ἅπαντες δ' οὗτοι, καὶ τῆς Ἰταλίας τὰ γειτονεύοντα μέρη κατέτρεχον ἀεὶ, καὶ τῆς Ἑλουηττίων, καὶ Σηκουάνων, καὶ Βοΐων, καὶ Γερμανῶν. Ἰταμώτατοι δὲ τῶν μὲν Οὐϊνδελικῶν ἐξητάζοντο, Λικάττιοι καὶ Κλαυτηνάτιοι, καὶ Οὐέννωνες· τῶν δὲ Ῥαιτῶν, Ῥουκάντιοι, καὶ Κοτουάντιοι. Καὶ οἱ Ἐστίωνες δὲ τῶν Οὐϊνδελικῶν εἰσι, καὶ Βριγάντιοι· καὶ πόλεις αὐτῶν, [d] Βριγάντιον καὶ Καμπόδουνον, καὶ ἡ τῶν Λικαττίων, ὥσπερ ἀκρόπολις Δαμασία. Τῆς δὲ πρὸς τοὺς Ἰταλιώτας τῶν λῃστῶν τούτων χαλεπότητος, λέγεταί τι τοιοῦτον· ὡς ἐπειδὰν ἕλωσι κώμην ἢ πόλιν, οὐ μόνον ἡβηδὸν ἀνδροφονοῦντας, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν νηπίων προ-

Alpes.

c) Βρεύνων καὶ Γεναύνων] Omnes fere codd. legunt Βρέγκων καὶ Γενάνων. d) Βριγάντιον] Βηγάντιον. codd. Vat. A. B. Bemb. Stroz. Βιγάντιον. Venet. A. Interpr. pr. Βηκάντιον Casaub. libri.

usque ad loca per quae Rhenus fertur. Huius gentis sunt etiam Lepontii, Camunique. Vindelici autem et Norici montana exteriora tenent, magna ex parte cum Breunis et Genaunis, qui iam ad Illyrios pertinent. Hi omnes cum Italiae vicinas partes adsiduis incursionibus vexaverunt, tum Helvetiorum, Sequanorum, Boiorum, Germanorum. Petulantissimi Vindelicorum habiti sunt Licatii, Clautinatii, et Vennones: Rhaetorum Rucantii et Cotuantii. Hestiones quoque Vindelicorum sunt, et Brigantii: urbes ipsorum Brigantium et Campodunum, et Licatiorum veluti arx Damasia. De horum latronum in Italos saevitia hoc memoratur, eos pago aut urbe potitos, non modo puberes omnes mares necare, sed ne infantibus quidem masculis parcere: imo ne hic quidem sub-

Alpes. προϊόντας τῶν ἀῤῥένων, καὶ μηδ᾽ ἐνταῦθα παυομένους, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐγκύους γυναῖκας κτείνοντας, ὅσας φαῖεν οἱ μάντεις ἀῤῥενοκυεῖν.

§. 9.

Μετὰ δὲ τούτους, οἱ ἐγγὺς ἤδη τοῦ Ἀδριατικοῦ μυχοῦ, καὶ τῶν κατὰ Ἀκυληΐαν τόπων οἰκοῦσι, Νωρικῶν τέ τινες καὶ Κάρνοι· τῶν δὲ Νωρικῶν εἰσι, καὶ οἱ Ταυρίσκοι. Πάντας δ᾽ ἔπαυσε τῶν ἀνέδην καταδρομῶν Τιβέριος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δροῦσος θερίᾳ μιᾷ· ὥστ᾽ ἤδη τρίτον καὶ τριακοστὸν ἔτος ἐστὶν, ἐξ οὗ καθ᾽ ἡσυχίαν ὄντες, ἀπευτακτοῦσι τοὺς φόρους. Κατὰ πᾶσαν δὲ τὴν τῶν Ἄλπεων ὀρεινὴν, ἔστι μὲν καὶ γεώλοφα χωρία, καλῶς γεωργεῖσθαι δυνάμενα, καὶ αὐλῶνες εὖ συνεκτισμένοι· τὰ μέν τοι πλέον καὶ μάλιστα περὶ τὰς κορυφὰς, περὶ ὃ δὴ καὶ συνίσταντο οἱ λῃσταὶ, λυπρὸν καὶ ἄκαρπον ᵉ διά τε τὰς τέχνας, καὶ τὴν

e) διά τε τὰς τέχνας] Locus vitio laborare videtur, licet omnes codd. lectionem vulgarem profiteantur. Casaubonus, et iam ante eum Xylander in versione pro τέχνας substituere voluit ἀτεχνίας. Tyrwhitt. legit πάχνας, ob pruinas, optime, ut arbitror; malim tamen χιόνας.

subsistere, sed gravidas etiam mulieres occidere, quas eorum vates dicunt virilem foetum utero ferre.

§. 9.

Post hos vicini iam Adriatici sinus intimo, et locis ad Aquileiam habitant Noricorum quidam, et Carni. Noricorum sunt etiam Taurisci. Horum omnium crebris incursionibus finem imposuit Tiberius et eius frater Drusus unica aestate: et iam annus agitur tertius supra trigesimum, ex quo quiescentes tributum legitime persolvunt. Per tota porro Alpium montana, tumuli sunt terrestres, bonae capaces culturae, et convalles bene conditae; maior tamen pars maxime circa vertices, ubi degebant latrones, sterilis est et infrugifera, ob artis colendi

τὴν τραχύτητα τῆς γῆς. κατὰ σπάνιν οὖν τροφῆς τε Alpes.
καὶ ἄλλων, ἐφείδοντο ἔσθ' ὅτε τῶν ἐν τοῖς πεδίοις,
ἵνα ἔχοιεν χορηγούς· ἀντεδίδοσαν δὲ ῥητίνην, πίτταν, pag. 207.
δᾶδα, κηρὸν, μέλι, τυρόν· τούτων γὰρ εὐπόρουν.
Ὑπέρκειται δὲ τῶν Καρνῶν, [f] τὸ Ἀπέννινον ὄρος, λίμνην ἔχον ἐξιεῖσαν εἰς τὸν [g] Ἴσαρον ποταμόν· ὃς παραλαβὼν Ἄταγιν ἄλλον ποταμὸν, εἰς τὸν Ἀδρίαν ἐκβάλλει. Ἐκ δὲ τῆς αὐτῆς λίμνης καὶ ἄλλος ποταμὸς εἰς τὸν Ἴστρον ῥεῖ, καλούμενος [h] Ἀτησινός. Καὶ γὰρ ὁ Ἴστρος τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τούτων λαμβάνει τῶν ὀρῶν, πολυσχιδῶν ὄντων, καὶ πολυκεφάλων. Μέχρι μὲν γὰρ δεῦρο, ἀπὸ τῆς Λιγυστικῆς, συνεχῆ τὰ ὑψηλὰ τῶν Ἄλπεων διέτεινε, καὶ ἑνὸς ὄρους φαντασίαν παρεῖχεν· εἶτ' ἀνεθέντα καὶ ταπεινωθέντα ἐξαίρεται πάλιν εἰς πλείω μέρη καὶ πλείους κορυφάς. Πρώτη

f) τὸ Ἀπέννινον ὄρος]. Ita omnes Codd. Casaub. legit τὸ Ποίνινον ὄρος. Venet. Ἀπέρνινον. Cluver. coniicit in Ital. ant. I. pag. 140. τὸ Ἄλπιον. g) Ἴσαρον] Ἴσαραν Vat. A. B. Stroz. Casaub. Interpr. pr. Ἴσαρα Venet. h) Ἀτησινός] Ἀτησιανός Vat. A. B. Venet. Casaub.

lendi imperitiam, et asperitatem terrae. Ob inopiam itaque alimentorum et aliarum rerum, pepercerunt nonnunquam iis qui campestria tenebant, ut haberent qui iis suppeditarent necessaria: quibus ipsi vicissim dabant picem, resinam, taedam, ceram, mel, caseum, quorum apud ipsos est copia. Supra Carnos Apenninus mons situs est, is lacum habet exeuntem in Isaram: qui alium fluvium Atagin recipiens, in Adriam effluit. Ex eodem lacu alius fluvius Atesinus in Istrum exit. Ister ab his montibus initium sumit, in multas partes, multaque capita scissis. Hactenus enim a Liguria summitates Alpium continentes porriguntur, uniusque montis speciem praebent; deinde remissae et humiliores factae, rursum porro attolluntur in multas partes, multosque vertices. Primus

Alpes. δ᾽ ἐστὶ [i] τούτων ἢ τοῦ Ῥήνου πέραν, καὶ τῆς λίμνης κεκλιμένη πρὸς ἕω ῥάχις μετρίως ὑψηλὴ, ὅπου αἱ τοῦ Ἴστρου πηγαὶ πλησίον Σουήβων, καὶ τοῦ Ἑρκυνίου δρυμοῦ· ἄλλαι δ᾽ εἰσὶν ἐπιστρέφουσαι πρὸς τὴν Ἰλλυρίδα καὶ τὸν Ἀδρίαν, ὧν ἐστι τό, τε Ἀπέννινον ὄρος τὸ λεχθὲν, καὶ τὸ Τοῦλλον, καὶ Φλυγαδία, καὶ τὰ ὑπερκείμενα τῶν Οὐινδελικῶν, ἐξ ὧν ὁ Δούρας, καὶ ὁ Κλάνις, καὶ ἄλλοι πλείους χαραδρώδεις ποταμοὶ συμβάλλουσιν εἰς τὸ τοῦ Ἴστρου ῥεῖθρον.

§. 10.

Καὶ οἱ Ἰάποδες δὲ τοῦτο ἤδη ἐπίμικτον Ἰλλυριοῖς καὶ Κελτοῖς ἔθνος, περὶ τούτους οἰκοῦσι τοὺς τόπους· καὶ [k] ἡ Ὄκρα πλησίον τούτων ἐστίν. Οἱ μὲν οὖν Ἰάποδες πρότερον [l] καὶ εὐανδροῦντες, καὶ [m] τοῦ ὄρους ἐφ᾽ ἑκάτερον τὴν οἴκησιν ἔχοντες, καὶ τοῖς λῃστηρίοις ἐπικρατοῦντες, ἐκπεπόνηνται τελέως ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος καταπολεμηθέντες. Πόλεις δ᾽ αὐτῶν

i) τούτων] Ita cum Tyrwhitt. reposui pro τούτου. k) ἡ Ὄκρα] ita pro ἡ ἄκρα ut supra pag. 202. reposui. l) καὶ εὐανδρ.] καὶ abest e codd. Venet. A. Stroz. m) τοῦ ὄρους] ita rescripsi cum Tyrwhitt. pro τοὺς ὄρους.

mus est trans Rhenum et lacum dorsum quoddam versus orientem solem flexum, mediocriter sublime, ubi fontes Istri sunt prope Suevos et Hercyniam sylvam; alia sunt Illyrico obversa et Adriae, ut Apenninus, Tullum, Phlygadia, et montes supra Vindeliciam, ex quibus Duras, Clanes, aliique plures torrentes in Istrum influunt.

§. 10.

Iapides quoque, permixta nunc Illyriis et Gallis gens, circa haec loca habitant, et his vicinus Ocra mons est. Hi cum aliquando florerent, et suam habitationem ad utramque montis partem extendissent, latrociniisque invalescerent, tandem ab Augusto Caesare debellati confectique sunt. Vrbes eorum

αὐτῶν Μέτουλον, [n] Ἀρούπεινον, Μονήττιον, Οὔενδον. Alpes.
Μεθ' οὓς ἡ Σεγεστικὴ πόλις ἐν πεδίῳ· παρ' ἣν [o] ὁ Νόαρος αὐτὸς παραῤῥεῖ ποταμὸς, ἐκδιδοὺς εἰς τὸν Ἴστρον. κεῖται δὲ ἡ πόλις εὐφυῶς, πρὸς τὸν κατὰ τῶν Δακῶν πόλεμον· ἡ δ' Ὄκρα ταπεινότατον μέρος τῶν Ἄλπεών ἐστι, καθ' ὃ συνάπτουσι τοῖς Καρνοῖς, καὶ δι' οὗ τὰ ἐκ τῆς Ἀκυληΐας φορτία κομίζουσιν ἁρμαμάξαις, εἰς τὸν καλούμενον Πάμπορτον, σταδίων ὁδὸν οὐ πολὺ πλειόνων ἢ υ. ἐκεῖθεν δὲ τοῖς ποταμοῖς κατάγεται μέχρι τοῦ Ἴστρου καὶ τῶν ταύτῃ χωρίων. Παραῤῥεῖ γὰρ τὸ Πάμπορτον ποταμὸς, ἐκ τῆς Ἰλλυρίδος φερόμενος, πλωτός· ἐκβάλλει δ' εἰς τὸν Σάον· ὥστε εὐμαρῶς εἰς τὴν Σεγεστικὴν κατάγεται, καὶ τοὺς Παννονίους, καὶ Ταυρίσκους. Συμβάλλει δ' εἰς τὸν Σάον κατὰ τὴν πόλιν, καὶ [p] ὁ Κολάπις· ἀμφότεροι δ' εἰσὶ πλωτοὶ, ῥέουσι δ' ἀπὸ τῶν Ἄλπεων. Ἔχουσι δ' Ἄλπεις, καὶ ἵππους ἀγρίους, καὶ βόας. Φησὶ δὲ

n) Ἀρρύπεινον] Ἀρουπείνη Bemb. Interpr. pr. o) ὁ Νόαρος] ita reposui ex Strabonis l. VII. pag. 314. B. 318. A. ed. Casaub. pro ὁ Ῥῆνος editorum. Xylander ὁ Σαῦος legendum censet, cui assentitur Tyrwhitt. et legit παρ' ἣν ὅλην ὁ Σαῦος ποτ. p) ὁ Κολάπις] Ὀγδάλαπις Vat. A. B. Venet. A. Interpr.

rum Metulum, Arupenum, Monettium, Vendum. Post hos Segestica urbs in planitie, quam Noarus praeterfluit fluvius, qui in Istrum exit. Vrbs ea ad Dacicum bellum opportune est sita: Ocra autem pars est Alpium humillima, qua ad Carnos accedunt, et per quam ab Aquileia curribus portantur merces ad locum cui nomen Pamportum, iter stadiorum non ultra cccc. hinc fluviis ad Istrum et adsitas ei regiones devehuntur. Pamportum enim fluvio alluitur navigabili ex Illyrico decurrente, et in Saum exeunte: itaque facile Segesticam, in Pannoniam, et Tauriscos devehuntur. Apud Segesticam Colapis quoque fluvius in Saum incidit: uterque est navigabilis, et ab Alpibus defertur. Proferunt Alpes etiam equos sylvestres, et boves. Polybius tradit peculiaris

Alpes. pag. 208. Πολύβιος καὶ ἰδιόμορφόν τι ζῶον γεννᾶσθαι ἐν αὐταῖς, ἐλαφοειδὲς τὸ σχῆμα, πλὴν αὐχένος καὶ τριχώματος· ταῦτα δ' ἐοικέναι κάπρῳ, ὑπὸ δὲ τῷ γενείῳ πυρῆνα ἴσχειν ὅσον, σπιθαμιαῖον ἀκρόκομον, πωλικῆς κέρκου τὸ πάχος.

§. 11.

Τῶν δ' ὑπερθέσεων τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν ἔξω Κελτικὴν, καὶ τὴν προσάρκτιον, ἡ διὰ Σαλασσῶν ἐστὶν ἄγουσα ἐπὶ Λούγδουνον· διττὴ δ' ἐστίν· ἡ μὲν ἁμαξεύεσθαι δυναμένη, διὰ μήκους πλείονος, ἡ διὰ Κεντρώνων· ἡ δὲ ὀρθία καὶ στενὴ, σύντομος δὲ, ἡ διὰ τῦ Ποινίνου. Τὸ δὲ Λούγδουνον ἐν μέσῳ τῆς χώρας ἐστὶν, ὥσπερ ἀκρόπολις, διά τε τὰς συμβολὰς τῶν ποταμῶν, καὶ διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι πᾶσι τοῖς μέρεσι. Διόπερ καὶ Ἀγρίππας ἐντεῦθεν τὰς ὁδοὺς ἔτεμε· τὴν διὰ τῶν Κεμμένων ὀρῶν μέχρι Σαντώνων καὶ τῆς Ἀκουϊτανίας· καὶ τὴν ἐπὶ τὸν Ῥῆνον· καὶ τρίτην τὴν ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν, τὴν πρὸς Βελλοακοῖς, καὶ Ἀμβιάνοις·

τετάρ-

culiaris formae animal ibi nasci, cervi specie, demtis collo et pilis, quibus aprum imitatur: id habere infra mentum quippiam metae instar enatum dodrantis longitudine, crassitie caudae pulli equini, in imo crinitum.

§. 11.

Porro autem montanorum ex Italia in Galliam ulteriorem et septentrionalem trajectuum, qui per Salassos est Lugdunum ducit; est autem duplex, alter curribus etiam pervius, itinere longiore per Centrones: alter per Poeninas fauces brevior, sed idem acclivis et angustus. Lugdunum in medio Galliae situm est, instar arcis, cum ob fluminum confluentes, tum quod omnibus partibus est propinquum. Itaque etiam Agrippa hinc vias aperuit, unam per Cemmenos montes in Aquitaniam et ad Santones usque; alteram ad Rhenum; tertiam ad Oceanum per Bellovacos et Ambia-

τετάρτη δ' ἐστὶν ἐπὶ τὴν Ναρβωνῖτιν, καὶ τὴν q) Μασσαλιῶτιν παραλίαν. Ἔστι δὲ καὶ ἐν ἀριστερᾷ r) ἀφεῖσι τὸ Λούγδουνον, καὶ τὴν ὑπερκειμένην χώραν ἐν αὐτῷ τῷ Ποινίνῳ πάλιν s) ἐκτροπὴν διαβάντι τὸν Ῥοδανὸν, ἢ τὴν λίμνην τὴν Λημένναν εἰς τὰ Ἑλουηττίων πεδία, κἀντεῦθεν εἰς Σηκοάνους ὑπέρθεσις διὰ τοῦ Ἰόρα ὄρους, καὶ εἰς Λίγγονας· διά τε τούτων ἐπ' ἄμφω· καὶ ἐπὶ τὸν Ῥῆνον καὶ ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν δίοδοι σχίζονται . . . t).

§. 12.

Ἔτι φησὶ Πολύβιος ἐφ' ἑαυτῶν κατ' Ἀκυληίαν μάλιστα, ἐν τοῖς Ταυρίσκοις τοῖς Νωρικοῖς, εὑρεθῆναι χρυσεῖον οὕτως εὐφυὲς, ὥστ' ἐπὶ δύο πόδας ἀποσύραντι τὴν ἐπιπολῆς γῆν, εὐθὺς ὀρυκτὸν εὑρίσκεσθαι χρυσόν· τὸ δ' ὄρυγμα μὴ πλειόνων ὑπάρχειν ἢ πεντεκαίδεκα ποδῶν· εἶναι δὲ τοῦ χρυσοῦ u) τὸν μὲν αὐτόθεν καθαρὸν, κυάμου μέγεθος ἢ θέρμου, x) τοῦ ὀγδόου μέρους

q) Μασσαλιῶτιν] Μασσαλιωτικὴν Venet. A. et ed. Baſil. r) ἀφεῖσι] Ita omnes codd. Ald. et Baſil. editt. ἀφέσει. Caſaub. reponit ἀφέντι, ut p. infra διαβάντι, quod probo. s) ἐκτροπὴν] ἐκτροπῇ Venet. t) Hic multa excidiſſe videntur. u) τὸν μὲν] τὸ μὲν Stroz. Venet. A. x) τοῦ ὀγδόου μέρους] vocem μέρους reſtitui e codd. Vat. A. B. Venet. A. Bemb. Stroz. Epitom.

bianos: quartam in Narbonenſem Galliam, et ad litus Maſſilienſe. Poteſt etiam ad ſiniſtram relinquens aliquis Lugdunum et ſuperiacentem regionem in ipſo Poenino iugo divertere Rhodano traiecto, aut lacu Lemanno, et per Helvetiorum plana, ſuperato dehinc monte Iura, ad Sequanos, indeque ad Lingonas pervenire: hinc bivium eſt ad Rhenum et ad Oceanum.

§. 12.

Praeterea Polybius autor eſt, ſua aetate apud Aquileiam, et in Tauriſcis, praecipue in Noricis, auri ſolum ita ferax fuiſſe repertum, ut exhauſta duum pedum altitudine terra, ſtatim occurreret aurum foſſile, foſſam autem xv pedes non exceſſiſſe: aurum partim ſtatim purum extitiſſe, fabae aut lupini quantitate, octava tantum parte decocta: aliud maiori

Alpes μέρους μόνον ἀφεψηθέντος, τὸν δὲ δεῖσθαι μὲν χωνείας πλείονος, σφόδρα δὲ λυσιτελοῦς. Συνεργασαμένων δὲ τοῖς βαρβάροις τῶν Ἰταλιωτῶν ἐν διμήνῳ, παραχρῆμα τὸ χρυσίον εὐωνότερον γενέσθαι τῷ τρίτῳ μέρει καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν: [y] αἰσθανομένους δὲ τοὺς Ταυρίσκους, μονοπωλεῖν ἐκβάλλοντας τοὺς συνεργαζομένους. Ἀλλὰ νῦν ἅπαντα τὰ χρύσεια, ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐστί: Κἀνταῦθα δ' ὥσπερ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, φέρουσιν οἱ ποταμοὶ χρυσοῦ ψῆγμα πρὸς τῷ ὀρυκτῷ, οὐ μέν τοι τοσοῦτον. Ὁ δ' αὐτὸς ἀνὴρ περὶ τοῦ μεγέθους τῶν Ἄλπεων καὶ τοῦ ὕψους λέγων, παραβάλλει τὰ ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὄρη τὰ μέγιστα, τὸ Ταΰγετον, τὸ Λύκαιον, Παρνασσὸν, Ὄλυμπον, Πήλιον, Ὄσσαν· ἐν δὲ Θρᾴκῃ Αἷμον, Ῥοδόπην, Δούνακα. Καὶ φησὶν, ὅτι τούτων μὲν ἕκαστον μικροῦ δεῖν αὐθημερὸν εὐζώνοις ἀναβῆναι δυνατὸν, αὐθημερὸν δὲ, καὶ [z] περιελθεῖν· τὰς δ' Ἄλπεις, οὐδ' ἂν πεμπταῖος ἀναβαίη τίς· τὸ δὲ μῆκος

y) αἰσθανομένους] αἰσθομένους Vat. A. Venet. A. z) περιελθεῖν] Forte διελθεῖν ob ſeq. τὸ δὲ μῆκος?

maiori quidem diffuſione indiguiſſe, ſed ea admodum utili. Cum autem Itali barbaros per duos menſes adiuviſſent, ſtatim auri pretium fuiſſe per totam Italiam triente deminutum: quod cum ſentirent Taurifci, eiectis operarum ſociis ſolos aurum coëmiſſe. Nunc omnia iſta auri metalla Romani poſſident. Iis autem in locis, ut in Hiſpania quoque, praeter foſſile aurum, in fluviis etiam ramenta auri, tametſi non tanta quantitate, inveniuntur. Idem Polybius de Alpium magnitudine et altitudine verba faciens, cum iis maximos Graeciae montes contendit, ut Taygetum, Lycaeum, Parnaſſum, Olympum, Pelium, Oſſam, et de Thraciae montibus Aemum, Rhodopen, Dunacem, aitque horum quemque unius diei ſpatio expeditum viatorem fere conſcendere, tantodemque ſpatio ambire poſſe: at Alpes ne intra quintum

μῆκος ἐςὶ δισχιλίων καὶ διακοσίων ςαδίων, τὸ παρῆκον παρὰ τὰ πεδία. Τέτταρας δ' ὑπερβάσεις ὀνομάζει μόνον· διὰ Λυγίων μὲν τὴν ἔγγιςα τῷ Τυῤῥηνικῷ πελάγει· εἶτα τὴν διὰ Ταυρίνων, ἣν Ἀννίβας διῆλθεν· εἶτα τὴν διὰ Σαλασσῶν· τετάρτην δὲ, τὴν διὰ Ῥαιτῶν· ἁπάσας κρημνώδεις. Λιμνας δὲ εἶναι φησὶν ἐν τοῖς ὄρεσι πλείους μὲν, τρεῖς δὲ μεγάλας· ὧν ἡ μὲν Βήνακος ἔχει μῆκος πεντακοσίων ςαδίων, πλάτος δὲ [a] ἑκατὸν πεντήκοντα, ἐκρεῖ δὲ ποταμὸς Μίγκιος· ἡ δ' ἑξῆς Οὐερβανὸς, τετρακοσίων· πλάτος δὲ ςενωτέρα τῆς πρότερον· [b] ἐξίησι δὲ ποταμὸν τὸν Τίκινον· τρίτη δὲ Λάριος μῆκος ἐγγὺς τριακοσίων ςαδίων, πλάτος δὲ τριάκοντα· ποταμὸν δὲ ἐξίησι μέγαν Ἄδδουαν· πάντες δ' εἰς τὸν Πάδον συῤῥέουσι. Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ὀρῶν ἔχομεν λέγειν τῶν [c] Ἀλπινῶν.

Alpes.

a) ἑκατὸν πεντήκοντα] τριάκοντα Vat. A. B. Stroz. Interpr. pr. b) ἐξίησι — συῤῥέουσι] Haec in codd. Vat. A. B. Venet. A. Interpr. ita comparata sunt: ἐξίησι δὲ ποταμὸν τὸν Ἄδδυαν. τρίτη δὲ Λάριον, μῆκος ἐγγὺς των ςαδίων, πλάτος δὲ ν. ποταμὸν δ' ἐξίησι μέγαν Τίκινον. πάντες δ' εἰς κ. τ. λ. c) Ἀλπινῶν] Ἀλπικῶν Stroz.

tum quidem diem conſcendi a quoquam poſſe, et longitudinem iuxta campeſtria porrectam eſſe CIↃCC ſtadiorum. Quatuor etiam tantummodo earum tranſitus nominat, per Ligures, proxime Etruſcum mare; per Taurinos, quo Annibal uſus; per Salaſſos; et quartum per Rhaetos, eosque omnes ait eſſe praecipites. Lacus in Alpibus ait eſſe complures, tres tamen magnos, quorum Benacus in longum IↃ ſtadia occupet, in latum CL. ex hoc Mincius effluit. Poſt hunc Verbanus, CCCC ſtadiorum longitudine, anguſtior aliquanto prius dicto: is amnem emittit Ticinum. Tertius eſt Larius, longus fere CCC, latus XXX; is Adduam magnum flumen emittit. Hi autem fluvii omnes in Padum confluunt. Atque haec habuimus, quae de Alpinis diceremus montibus.

ΤΩ͂Ν ΣΤΡΑ΄ΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩ͂Ν ΤΟΥ͂ ΠΕ΄ΜΠΤΟΥ ΒΙΒΛΙ΄ΟΥ ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΑ.

Ἐν τῷ πέμπτῳ τὰ περὶ Ἰταλίαν ἀπὸ τῆς ὑπωρείας τῶν Ἄλπεων, μέχρι τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ, καὶ Ταραντίου κόλπου, καὶ τοῦ Ποσειδωνιάτου· ἐν οἷς Οὐενετία, Λιγουρία, Πίκηνον, Τουσκία, Ῥώμη, Καμπανία, Λευκανία, Ἀπουλία· καὶ ὅσαι νῆσοι τῇ ταύτῃ θαλάσσῃ παράκεινται ἀπὸ Γενουϊτῶν μέχρι Σικελίας:

STRABONIS GEOGRAPHICORVM LIBRI QVINTI CAPITA.

Libro quinto Italia describitur ab Alpium radicibus usque ad Fretum Siculum, sinum Tarantinum, et Posidoniatem; et agitur quidem, de Venetorum regione, de Liguria, de Agro Piceno, de Etruria, Roma, Campania, Lucania, Apulia; et de Insulis inter Genuam et Siciliam sitis.

ΣΤΡΑ΄-

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΚΕΦ. Α.

§. 1.

ΜΕΤΑ' δὲ τὴν ὑπώρειαν τῶν Ἄλπεων, ἀρχὴ τῆς νῦν Ἰταλίας. οἱ γὰρ παλαιοὶ τὴν Οἰνωτρίαν, ἐκάλουν Ἰταλίαν, ἀπὸ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ, a μέχρι τοῦ Ταραντίνου κόλπου, καὶ τοῦ Ποσειδωνιάτου διήκουσαν· ἐπικρατῆσαν δὲ τοὔνομα, καὶ μέχρι τῆς ὑπω-

VARIANTES LECTIONES.

a) μέχρι] τὰ μέχρι Venet. A.

STRABONIS
GEOGRAPHICARUM RERUM
LIBER QUINTUS.

CAP. I.

§. 1.

Post Alpium radices initium est regionis, quae nunc appellatur Italia. Prisci enim Oenotriam vocarunt Italiam, id est eam regionem, quae a Siculo freto usque ad sinum Tarentinum et Posidoniatem tendit; quod nomen deinde ita obtinuit, ut

Italia. ὑπωρείας τῶν Ἄλπεων πρέβη. Προσέλαβε δὲ καὶ τῆς Λιγυστικῆς, μέχρι Οὐάρου ποταμοῦ καὶ τῆς ταύτῃ θαλάττης, ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν Τυῤῥηνικῶν, καὶ τῆς Ἰστρίας μέχρι Πόλας. b Εἰκάσειε δ' ἄν τις εὐτυχή-
pag. 210. σαντας τοὺς πρώτους ὀνομασθέντας Ἰταλοὺς, μεταδοῦναι καὶ τοῖς πλησιοχώροις· εἶθ' οὕτως ἐπίδοσιν λαβεῖν, μέχρι τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας. Ὀψὲ δέ ποτε ἀφ' οὗ μετέδοσαν Ῥωμαῖοι τοῖς Ἰταλιώταις τὴν ἰσοπολιτείαν, ἔδοξε καὶ τοῖς ἐντὸς Ἄλπεων Γαλάταις, καὶ Ἐνετοῖς τὴν αὐτὴν ἀπονεῖμαι τιμὴν, προσαγορεῦσαι δὲ καὶ Ἰταλιώτας πάντας καὶ Ῥωμαίους· ἀποικίας τε πολλὰς c στεῖλαι, τὰς μὲν πρότερον, τὰς δ' ὕστερον, ὧν οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν ἀμείνους ἑτέρας.

§. 2.

Ἑνὶ μὲν οὖν σχήματι σύμπασαν τὴν νῦν Ἰταλίαν, οὐ ῥᾴδιον περιλαβεῖν γεωμετρικῶς· καί τοι φασὶν

b) Εἰκάσειε] Εἰκάσαι Vat. A. B. c) στεῖλαι] Recepi lectionem codd. Vat. A. B. Venet. A. Stroz. A. B. Bemb. pro vulgato στῆσαι.

ut usque ad Alpium radices proferretur. Occupavit etiam Liguriam usque ad Varum flumen, et mare quod a finibus Etruriae eo pertinet, et Istriam usque ad Polam. Probabile est, eos, qui primum Itali sunt appellati, ob res secundas nomen cum finitimis communicasse, idque deinde ita auctum, tantisper dum ad Romanos summa rerum pervenerit. Tandem etiam, cum Romani Italos in societatem civitatis recepissent, placuit eodem honore Gallos quoque dignari Cisalpinos, itemque Venetos, omnibusque Italorum et Romanorum nomen tribuere, et diversis temporibus colonias condere, quibus praestantiores alias haud facile dixeris.

§. 2.

Universam autem Italiam geometrica aliqua figura describere, non in proclivi est; quamquam dicant, eam esse pro-

σὶν ἄκραν εἶναι τρίγωνον, ἐκκειμένην πρὸς νότον καὶ χειμερινὰς ἀνατολὰς, κορυφουμένην δὲ πρὸς τῷ Σικελικῷ πορθμῷ, βάσιν δ' ἔχουσαν τὰς Ἄλπεις· .... συγχωρῆσαι δὲ καὶ τῶν πλευρῶν μίαν, τὴν ἐπὶ τὸν πορθμὸν τελευτῶσαν, κλυζομένην δὲ ὑπὸ τοῦ Τυῤῥηνικοῦ πελάγους. Τρίγωνον δὲ ἰδίως τὸ εὐθύγραμμον καλεῖται σχῆμα· ἐνταῦθα δὲ καὶ αἱ βάσεις, καὶ αἱ πλευραὶ περιφερεῖς εἰσίν· ὥστε, εἰ φημὶ δεῖν συγχωρεῖν, περιφερογράμμου σχήματος θετέον καὶ τὴν βάσιν, καὶ τὴν πλευράν· συγχωρητέον δὲ καὶ τὴν λόξωσιν ταύτης τῆς πλευρᾶς τὴν ἐπὶ τὰς ἀνατολάς. Τ' ἄλλα δ' οὐχ ἱκανῶς εἰρήκασιν, ὑποθέμενοι μίαν πλευρὰν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου μέχρι τοῦ πορθμοῦ· πλευρὰν γὰρ λέγομεν τὴν ἀγώνιον γραμμήν· ἀγώνιος δ' ἐστὶν ὅταν ἢ μὴ συννεύῃ πρὸς ἄλληλα τὰ μέρη, ἢ μὴ ἐπὶ πολύ. Ἡ δὲ ἀπὸ Ἀριμίνου ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν Ἰαπυγίαν, καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἄκραν, πάμπολύ τι συννεύουσιν. Ὁμοίως δ' ἔχειν οἴομαι Italia.

promontorium, triangulari forma, versus meridiem et ortum hibernum porrectum; cuius vertex sit ad fretum Siculum, quodque Alpes basis loco habeat .... concedere autem etiam alterum latus, quod Tyrrheno alluitur mari, et freto Siculo terminatur. Atqui triangulum proprie appellamus figuram, tribus lineis rectis contentam; hic vero, et basis et latera incurvata sunt. Itaque si, ut arbitror, concedendum est, Italiam forma esse triangulari, cuius et basis et latera circumductis describantur lineis, concedenda est etiam lateris versus orientem incurvatio. Deinde non satis accurate dixerunt, qui unum latus a sinus Adriatici intimo recessu usque ad fretum esse statuunt. Latus enim appellamus lineam absque ullo angulo; quod fit, cum partes aut omnino non, aut leviter admodum, inclinantur. At, linea ab Arimino ad Iapygium promontorium, et linea ab eodem freto ad illud promontorium ducta, ad angulum non levi-

Italia. οἴομαι, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Ἰαπυγίας· συμπίπτουσαι γὰρ ἐπὶ τοὺς περὶ Ἀρίμινον καὶ Ῥαβένναν τόπους, γωνίαν ποιοῦσιν· εἰ δὲ μὴ γωνίαν, περιφέρειάν γε ἀξιόλογον. Ὥστ᾽ εἰ ἄρα τοῦτ᾽ ἂν εἴη μία πλευρὰ ὁ παράπλους, ὁ ἀπὸ τοῦ μυχοῦ ἐπὶ τὴν Ἰαπυγίαν, οὐκ εὐθεῖα· τὸ δὲ λοιπὸν τὸ ἐνθένδε ἐπὶ τὸν πορθμὸν, ἄλλην ἂν ὑπογράφοι πλευρὰν, οὐδὲ ταύτην εὐθεῖαν. Οὕτω δὲ τετράπλευρον μᾶλλον, ἢ τρίπλευρον φαίη ἄν τις τὸ σχῆμα· τρίγωνον δ᾽ οὐδοπωσοῦν, πλὴν εἰ καταχρώμενος. Βέλτιον δ᾽ ὁμολογεῖν, ὅτι τῶν ἀγεωμετρήτων σχημάτων, οὐκ εὐπερίγραφος ἡ ἀπόδοσις.

§. 3.

Κατὰ μέρος δ᾽ οὕτως εἰπεῖν δυνατὸν, ὅτι τῶν pag. 211. μὲν Ἄλπεων περιφερὴς ἡ ὑπώρειά ἐστι, καὶ κολπώδης, τὰ κοῖλα ἔχουσα ἐστραμμένα πρὸς τὴν Ἰταλίαν. Τοῦ δὲ κόλπου τὰ μὲν μέσα πρὸς τοῖς Σαλασσοῖς ἐστι· τὰ δ᾽ ἄκρα ἐπιστροφὴν λαμβάνει, τὰ μὲν, μέχρι τῆς

leviter in se invicem inclinantur. Idemque sentio de lineis, ab intimo Adriatici maris recessu, et a Iapygia ductis; quae circa Ariminium et Ravennam concurrentes, angulos efficiunt, aut saltem incurvationem minime negligendam. Litus itaque ab Adriatici intimo recessu ad Iapygiam, si unum idemque latus esse statuamus, rectae lineae figuram haud describi poterit. Ab Iapygia autem ad fretum aliud si describatur latus, ne ipsum quidem rectilineum. At sic quadrilatera potius quam triquetra erit figura, nullo modo triangula, nisi impropriе loqui velis. Praestat autem fateri, figurarum, quae geometricis figuris non respondent, non facile posse tradi circumscriptionem.

§. 3.

Singulatim autem affirmari potest, Alpium radices figuram describere convexam et sinuosam, cavitate Italiae obversa, sinus medium apud Salassos est; extrema flectuntur

d) τῆς Ὄκρας καὶ τȣ̃ μυχȣ̃ τȣ̃ κατὰ τὸν Ἀδρίαν, τὰ δ', εἰς τὴν Λιγυςικὴν παραλίαν μέχρι Γενούας, τȣ̃ τῶν Λιγύων ἐμπορίȣ, ὅπȣ τὰ Ἀπέννινα ὄρη συνάπτει ταῖς Ἄλπεσιν. Ὑπόκειται δ' εὐθὺς πεδίον ἀξιόλογον πάρισόν πως ἔχον τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος, ςαδίων ἑκατὸν, καὶ δισχιλίων· τὸ δὲ μεσημβρινὸν αὐτȣ̃ πλευρὸν κλείεται τῇ τε τῶν Ἐνετῶν παραλίᾳ, καὶ ταῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, τοῖς περὶ Ἀρίμινον, καὶ Ἀγκῶνα καθήκουσι. Ταῦτα γὰρ ἀρξάμενα ἀπὸ τῆς Λιγυςικῆς εἰς τὴν Τυῤῥηνίαν ἐμβάλλει, ςενὴν παραλίαν ἀπολιπόντα· εἶτα ἀναχωροῦντα εἰς τὴν μεσόγαιαν κατ' ὀλίγον, ἐπειδὰν γένηται κατὰ τὴν Πισάτιν, ἐπιςρέφει πρὸς ἕω, καὶ πρὸς τὸν Ἀδρίαν ἕως τῶν περὶ Ἀρίμινον καὶ Ἀγκῶνα τόπων, συνάπτοντα ἐπ' εὐθείας τῇ τῶν Ἐνετῶν παραλίᾳ. Ἡ μὲν οὖν ἐντὸς Ἄλπεων Κελτικὴ, τούτοις κλείεται τοῖς ὅροις. e) καὶ ἔςι Italia.

G 2

d) τῆς Ὄκρας] Quam reſtitui lectionem veram debeo ingenio Caſauboni, qui eam ex vulgato ἄκρα eruit. e) καὶ ἔςι τῆς — τὸ πλάτος τῶν χιλίων] Quomodo haec ad ea quadrent, quae paullo ante de planitiei Alpibus et Apenninis incluſae longitudine, latitudineque Strabo declaravit, minime video. Forte expungenda ſunt. Orta enim librarii incuria ex iis videntur, quae de Italiae partis ab Adriatico mari ad ſinum usque Tarentinum dimenſione mox ab autore referuntur.

tur partim uſque ad Ocram montem, et intimum Adriatici ſinus, partim in oram Liguriae uſque ad Genuam Liguriae emporium, quo loco Apenninus Alpibus committitur. Subiacet autem ſtatim planities inſignis, CIϽCIϽC ſtadiorum longitudine et latitudine fere aequali; cuius meridionale latus ora Venetorum, et Apennini parte ad Ariminum et Anconem porrecta, includitur. Apenninus enim a Liguria incipiens, in Etruriam pergit, anguſtam oram maritimam relinquens. Inde paulatim in mediterranea recedens, ubi ad agrum Piſanum pervenit, ad orientem convertitur, et Adriaticum mare, uſque ad loca Arimino et Anconae vicina, quae Venetorum orae maritimae in eadem recta ſubiacent linea. His ergo fini-

Italia. ἔστι τῆς μὲν παραλίας τὸ μῆκος ὅσον τ' σταδίων ἐπὶ τοῖς ἑξακισχιλίοις, μετὰ τῶν ὀρῶν· μικρὸν δ' ἔλαττον τὸ πλάτος τῶν χιλίων. Ἡ λοιπὴ δ' Ἰταλία, στενὴ, καὶ παραμήκης ἐστὶ, κορυφουμένη διχῶς, τῇ μὲν πρὸς τὸν Σικελικὸν πορθμὸν, τῇ δὲ πρὸς τὴν Ἰαπυγίαν· σφιγγομένη δ' ἑκατέρωθεν, τῇ μὲν ὑπὸ τοῦ Ἀδρίου, τῇ δ' ὑπὸ τοῦ Τυῤῥηνικοῦ πελάγους. Ἔστι δ' ὅμοιον τὸ σχῆμα τοῦ Ἀδρίου καὶ τὸ μέγεθος τῇ Ἰταλίᾳ τῇ τε ἀφοριζομένῃ τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, καὶ τῇ θαλάττῃ ἑκατέρᾳ, μέχρι τῆς Ἰαπυγίας καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ κατὰ τὸν Ταραντῖνον καὶ τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον· τό, τε γὰρ πλάτος τὸ μέγιστον ἀμφοῖν ἐστι περὶ χιλίους καὶ τριακοσίους σταδίους· τὸ δὲ μῆκος ἔλαττον, οὐ πολὺ τῶν ἑξακισχιλίων. Ἡ λοιπὴ δ' ἐστὶν ὅσην κατέχουσι Βρέττιοι καὶ [f] Λευκανοί. Φησὶ δὲ Πολύβιος, πεζῇ μὲν εἶναι τὴν παραλίαν τὴν ἀπὸ Ἰαπυγίας μέχρι πορθμοῦ καὶ τρισχιλίων σταδίων· κλύζεσθαι δ' αὐτὴν τῷ Σικελικῷ πελάγει· πλέοντι δὲ καὶ πεντακοσίων δέουσαν. Τὰ δὲ Ἀπέννινα ὄρη συνά-

f) Λευκανοί] Λευκανῶν τινές. Stroz.

finibus Gallia cisalpina includitur. Longitudo orae maritimae est ↀ CIↃ CCC stadiorum cum montibus, latitudo paulo minus CIↃ. Reliqua Italia angusta est et in longum porrecta, inque duos exit vertices, quorum alter ad fretum Siculum, alter ad Iapygiam est. Stringitur autem ab una parte Adriatico, ab altera Tyrrheno mari. Simili autem forma et magnitudine, sunt Adriaticum mare, et Italia, quae monte Apennino, et utroque mari inclusa usque ad Iapygiam et isthmum Tarentino et Posidoniatae sinubus interiecto portenditur; utriusque enim maxima latitudo est CIↃ CCC circiter stadiorum, longitudo paulo minor ↀ CIↃ. Restat deinde ea Italiae pars, quam Brutii et Lucani tenent. Polybius scriptum reliquit, terrestre iter a Iapygia per oram ad fretum esse CIↃ CIↃ CIↃ stadiorum, ac eam oram mari Siculo allui; navigationem autem ne IↃ quidem implere stadia. Enimvero

συνάψαντα τοῖς περὶ Ἀρίμινον καὶ Ἀγκῶνα τόποις, Italia.
καὶ ἀφορίσαντα τὸ ταύτῃ πλάτος τῆς Ἰταλίας ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θάλατταν, ἐπιστροφὴν λαμβάνει πάλιν, καὶ τέμνει τὴν χώραν ὅλην ἐπὶ μῆκος. Μέχρι μὲν δὴ Πευκετίων καὶ Λευκανῶν, ἐ πολὺ ἀφίσταται τῆ Ἀδρίε· συνάψαντα δὲ Λευκανοῖς, ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλατταν ἀποκλίνει μᾶλλον, καὶ λοιπὸν διὰ μέσων τῶν Λευκανῶν καὶ Βρεττίων διεξιόντα τελευτᾷ πρὸς τὴν Λευκόπετραν τῆς Ῥηγίνης [g] καλουμένην. Τυπωδῶς μὲν ἦν εἴρηται περὶ τῆς νῦν Ἰταλίας ἁπάσης ταῦτα· πειρασόμεθα δὲ ἀναλαβόντες εἰπεῖν περὶ τῶν καθ' ἕκαστα· καὶ πρῶτον περὶ τῶν ὑπὸ ταῖς Ἄλπεσιν. pag. 212.

§. 4.

Ἔστι δὲ πεδίον εὔδαιμον σφόδρα, καὶ γεωλοφίαις εὐκάρποις πεποικιλμένον. Διαιρεῖ δ' αὐτὸ μέσον πως ὁ Πάδος· καὶ καλεῖται τὸ μὲν ἐντὸς τῆ Πάδε, τὸ δὲ πέραν· ἐντὸς μὲν ὅσον ἐστὶ πρὸς τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, καὶ τῇ Λιγυστικῇ· πέραν δὲ τὸ λοιπόν.

g) καλυμένην] Sic Venet. A. Vat. A. B. vulgo καλυμένης.

vero Apenninus ubi ad Ariminum et Anconam perrexit, ibique Italiae latitudinem ab uno mari ad alterum definivit, rurſum ſe convertit, et reliquam Italiam per longum ſecat. Ad Peucetios et Lucanos uſque non procul ab Adria recedit; apud Lucanos autem verſum alterum mare incipit inclinare, ac deinceps per Lucanos et Brutios pergens in Leucopetram agri Rhegini deſinit. Haec ergo Italiae eſto univerſae quaedam delineatio; nunc ordine de ſingulis dicere aggrediemur, initio ſumto ab ea regione, quae ſub Alpibus eſt ſita.

§. 4.

Eſt ea planities admodum felix, collibusque perquam frugiferis diſtincta. Mediam fere Padus dividit; unde regionis altera pars Cispadana, altera Transpadana appellatur. Cispadanam nominant regionem ad Apenninum et Liguriam pertingentem, reliquum

Italia. πόν. Οἰκεῖται δὲ τὸ μὲν, ὑπὸ τῶν Λιγυστικῶν ἐθνῶν καὶ τῶν Κελτικῶν, τῶν μὲν ὑπὸ τοῖς ὄρεσιν οἰκούντων, τῶν δ' ἐν τοῖς πεδίοις· τὸ δ', ὑπὸ τῶν Κελτῶν καὶ Ἐνετῶν. Οἱ μὲν οὖν Κελτοὶ τοῖς ὑπεραλπείοις ὁμοεθνεῖς εἰσι. Περὶ τῶν Ἐνετῶν, διττός ἐστι λόγος. Οἱ μὲν γὰρ καὶ αὐτοὺς φασὶ Κελτῶν εἶναι ἀποίκους τῶν ὁμωνύμων παρωκεανιτῶν· οἱ δ' ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου μετ' Ἀντήνορος σωθῆναι δεῦρο φασὶ τῶν ἐκ τῆς Παφλαγονίας Ἐνετῶν τινάς. μαρτύριον δὲ τούτου προφέρονται, τὴν περὶ τὰς ἱπποτροφίας ἐπιμέλειαν· ἣ νῦν μὲν τελέως ἐκλέλοιπε, πρότερον δὲ ἐτιμᾶτο παρ' αὐτοῖς, ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ ζήλου, τοῦ κατὰ τὰς ἡμιονίτιδας ἵππους. Τούτου δὲ καὶ Ὅμηρος μέμνηται·

Ἐξ Ἐνετῶν, ὅθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτεράων.

Καὶ Διονύσιος, ὁ τῆς Σικελίας τύραννος, ἐντεῦθεν τὸ ἱπποτροφεῖον συνεστήσατο τῶν ἀθλητῶν ἵππων· ὥστε καὶ ὄνομα ἐν τοῖς Ἕλλησι γενέσθαι τῆς Ἐνετικῆς πωλείας, καὶ πολὺν χρόνον εὐδοκιμῆσαι τὸ γένος.

§. 5.

liquum Transpadana est. Illam Ligusticae ac Gallicae gentes incolunt, quarum illae in montibus, hae in campestribus degunt; hanc Galli ac Veneti possident. Ac Galli quidem Gallorum transalpinorum sunt gentiles. De Venetis duplex est sententia. Sunt enim, qui eos Gallorum Venetorum ad Oceanum habitantium coloniam esse perhibeant; alii Venetorum Paphlagonum quosdam e bello Troiano cum Antenore eo locorum evasisse tradunt, proferuntque in eius sententiae testimonium studium alendorum equorum: quod nunc quidem plane abolitum est, quondam vero apud eos in pretio fuit, imitatione priscorum, qui procreandis mulis equas alebant; cuius etiam Homerus meminit:

E Venetis, mulis ubi multus agrestibus ortus.

Dionysius quoque Siciliae tyrannus ea in regione equorum ad certamina educandorum armenta instituit; indeque venit, ut etiam apud Graecos pullorum Venetorum fama innotuerit; idque genus longo tempore in pretio fuerit.

§. 5.

Italia.

§. 5.

Ἅπασα μὲν οὖν ἡ χώρα ποταμοῖς πληθύει, καὶ ἕλεσι· μάλιστα δ' ἡ τῶν Ἑνετῶν· πρόσεστι δὲ ταύτῃ καὶ τὰ τῆς θαλάττης πάθη. Μόνα γὰρ ταῦτα τὰ μέρη σχεδόν τι τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης, ὁμοιοπαθεῖ τῷ ὠκεανῷ, καὶ παραπλησίους ἐκείνῳ ποιεῖται τάς τε ἀμπώτεις καὶ τὰς πλημμυρίδας· ὑφ' ὧν τὸ πλέον τοῦ πεδίου, λιμνοθαλάττης γίνεται μεστόν. διώρυξι δὲ, καὶ παραχώμασι, καθάπερ ἡ κάτω λεγομένη χώρα τῆς Αἰγύπτου διοχετεύεται· καὶ τὰ μὲν ἀνέψυκται καὶ γεωργεῖται, τὰ δὲ διάπλους ἔχει. Τῶν δὲ πόλεων αἱ μὲν νησίζουσιν, αἱ δ' ἐκ μέρους κλύζονται. Ὅσαι δὲ ὑπὲρ τῶν ἑλῶν ἐν τῇ μεσογαίᾳ κεῖνται, τοὺς ἐκ τῶν ποταμῶν ἀνάπλους θαυμαστοὺς ἔχουσι, μάλιστα δ' [h] ἐκ τοῦ Πάδου· μέγιστός τε γάρ ἐστι, καὶ πληροῦται πολλάκις ἔκ τε ὀμβρίων καὶ χιόνων· διαχεόμενος δ' εἰς πολλὰ μέρη κατὰ τὰς ἐκβολὰς,

h) μάλιστα δ' ἐκ τοῦ Πάδου] Recte sic Cluverius Ital. Ant. scripsit pro μάλιστα ὁ Πάδος.

§. 5.

Abundat regio fluminibus ac paludibus; praecipue Venetorum, quae etiam aestus marinos patitur. Sola enim fere ista nostri maris pars eodem, quo Oceanus modo afficitur, similesque eius fluxus et refluxus patitur. Vnde maior planitiei pars stagnis marinis oppletur, fossisque et aggeribus actis, quemadmodum in inferiore fit Aegypto, aqua hinc inde deducitur; aliaeque partes siccatae agriculturam experiuntur, aliae navigabiles sunt. Vrbium aliæ insularum more cinguntur aquis, aliae ex parte mari alluuntur. Quae in mediterraneis supra paludes sitae sunt, in has fluminibus adversis mirificae sunt subvectiones; maxime Pado, qui cum sit maximus, saepenumero imbribus et nivibus impletur, diffususque apud ostia in multas partes,

Italia. τυφλὸν τὸ στόμα ποιεῖ, καὶ δυσείσβολός ἐστιν· ἡ δ' ἐμπειρία περιγίνεται καὶ τῶν χαλεπωτάτων.

§. 6.

Τὸ μὲν οὖν ἀρχαῖον, ὥσπερ ἔφην, ὑπὸ Κελτῶν περιῳκεῖτο τῶν πλείστων ὁ ποταμός. [i] μέγιστα δ' ἦν τῶν Κελτῶν ἔθνη Βοΐοι καὶ Ἴνσουβροι, καὶ οἱ τὴν Ῥωμαίων πόλιν ἐξ ἐφόδου καταλαβόντες Σένωνες μετὰ pag. 213. Γαισατῶν. Τούτους μὲν οὖν ἐξέφθειραν ὕστερον τελέως Ῥωμαῖοι· τοὺς δὲ Βοΐους ἐξήλασαν ἐκ τῶν τόπων. Μεταστάντες δ' εἰς τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον τόπους, μετὰ Ταυρίσκων ᾤκουν πολεμοῦντες πρὸς Δάκας, ἕως ἀπώλοντο πανεθνεί· τὴν δὲ χώραν οὖσαν τῆς Ἰλλυρίδος μηλόβοτον τοῖς περιοικοῦσι κατέλιπον. Ἴνσουβροι δὲ καὶ νῦν εἰσί. Μεδιολάνιον δ' ἔσχον μητρόπολιν, πάλαι μὲν κώμην (ἅπαντες γὰρ ᾤκουν κωμηδόν·) νῦν δ' ἀξιόλογον πόλιν, πέραν τοῦ Πάδου, συνάπτουσάν πως ταῖς Ἄλπεσι. Πλησίον δὲ, καὶ Βηρών· καὶ

i) μέγιστα δ' ἦν] Sic Venet. A. Stroz. A. B. Vulgatum est μέγιστα ἦν.

obscurum efficit ostium, ingressuque difficilis est. verum experientia etiam difficillima quaeque superantur.

§. 6.

Circa fluvium autem illum quondam, ut dixi, Galli habitabant plurimi, quorum maximae gentes Boii erant, et Insubres, et qui Romam aliquando subita incursione ceperunt, Senones cum Gaesatis. Hos quidem postea temporis deleverunt Romani; Boios autem suis domiciliis eiecerunt; qui deinde ad Istrum cum commigrassent, apud Tauriscos habitarunt, bellumque contra Dacos gesserunt, donec tota ipsorum gens funditus est excisa, et agrum, qui ad Illyricum pertinet, desertum ac pecoribus pascuum vicinis reliquerunt. Insubres etiamnum existunt, quorum caput fuit Mediolanum, pagus olim (nam per pagos habitabant ea tempestate universi) at nunc urbs est praeclara, trans Padum, et Alpibus fere contigua. In propinquo est Verona,

καὶ αὕτη πόλις μεγάλη. ἐλάττους δὲ τούτων Βριξία, καὶ Μάντουα, καὶ Ῥήγιον, καὶ Κῶμον· αὕτη δ' ἦν μὲν κατοικία μετρία· Πομπήϊος δὲ Στράβων ὁ Μάγνου πατὴρ κακωθεῖσαν ὑπὸ τῶν ὑπερκειμένων Ῥαιτῶν συνῴκισεν· εἶτα Γάϊος Σκηπίων [k] περὶ τρισχιλίους προσέθηκεν· εἶτα ὁ θεὸς Καῖσαρ πεντακισχιλίους ἐπισυνῴκισεν· ὧν οἱ πεντακόσιοι τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξαν οἱ ἐπιφανέστατοι· τούτοις δὲ καὶ πολιτείαν ἔδωκε, καὶ ἐνέγραψεν αὐτοὺς εἰς τοὺς συνοίκους· οὐ μέν τοι ᾤκησαν αὐτόθι· ἀλλὰ καὶ τοὔνομά γε τῷ κτίσματι ἐκεῖνοι κατέλιπον· Νεοκωμῖται γὰρ ἐκλήθησαν ἅπαντες· τοῦτο δὲ μεθερμηνευθὲν Νοβουμκώμουμ λέγεται. Ἐγγὺς δὲ τοῦ χωρίου τούτου λίμνη Λάριος καλουμένη· πληροῖ δ' αὐτὴν ὁ Ἀδούας ποταμός· εἶτ' ἐξίησιν εἰς τὸν Πάδον· τὰς δὲ πηγὰς ἔσχηκεν ἐν τῷ Ἀδούλᾳ ὄρει, ὅπου καὶ ὁ Ῥῆνος. Italia.

G 5 §. 7.

k) περὶ τρ.] περὶ abest e Venet. A.

rona, ipsa quoque urbs magna; et his minores Brixia, Mantua, Regium, Comum. Fuit initio oppidum mediocre Comum: sed Pompeius Strabo Magni pater afflictam a vicinis Rhaetis instauravit: deinde C. Scipio ad tria colonorum millia adiecit; quibus iterum Divus Caesar ɪɔɔɔ addidit, de quibus ɪɔ fuerunt Graecorum nobilissimi. His et ius civitatis dedit, interque Colonos eorum nomina retulit; qui tamen Graeci ibi sedes non fixerunt, sed coloniae isti nomen reliquerunt, ut Novocomenses oppidani omnes appellarentur: hoc enim interpretatum Novum Comum significat. Prope est Larius lacus, quem Addua fluvius implet, indeque in Padum defluit; ortus in Adula monte, ubi et Rhenus.

Italia.

§. 7.

Αὗται μὲν οὖν πολὺ ὑπὲρ τῶν ἑλῶν ᾤκηνται· πλησίον δὲ τὸ Παταούιον, πασῶν [l] ταύτη ἀρίστη τῶν πόλεων, ἣν νεωστὶ λέγεται τιμήσασθαι πεντακοσίους ἱππικοὺς ἄνδρας· καὶ τὸ παλαιὸν δὲ ἔστελλε β μυριάδας στρατιᾶς. Δηλοῖ δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῆς πεμπομένης κατασκευῆς εἰς τὴν Ῥώμην κατ' ἐμπορίαν, τῶν τε ἄλλων καὶ ἐσθῆτος παντοδαπῆς, τὴν εὐανδρίαν τῆς πόλεως, [m] καὶ τὴν εὐτυχίαν. Ἔχει δὲ θαλάττης ἀνάπλουν ποταμῷ διὰ τῶν ἑλῶν φερομένῳ σταδίων ν καὶ σ ἐκ λιμένος μεγάλου. καλεῖται δ' ὁ λιμὴν Μεδόακος ὁμώνυμος τῷ ποταμῷ. Ἐν δὲ τοῖς ἕλεσι μεγίστη μέν ἐστι Ῥαβέννα, ξυλοπαγὴς ὅλη, καὶ διάρρυτος, γεφύραις καὶ πορθμίοις ὁδευομένη. δέχεται δ' οὐ μικρὸν τῆς θαλάττης μέρος ἐν ταῖς πλημμυρίσιν, ὥστε καὶ ὑπὸ τούτων καὶ ὑπὸ ποταμῶν εἰσκλυζόμενον τὸ βορβορῶδες πᾶν, ἰᾶται τὴν δυσαερίαν. οὕτως

l) ταύτη — λέγεται] In Vat. A. est, ἀρίστη τῶν ταύτη πόλεων, ἥγε νεωστὶ λέγεται. m) καὶ τὴν εὐτυχίαν] Cod. Stroz. A. et cum eo Interpr. pr. καὶ τὴν εὐτεχνίαν.

§. 7.

Hae ergo urbes longe supra paludes iacent. Propius paludes situm est Patavium, omnium eius regionis urbium praestantissima, in qua, aiunt, nuper censos fuisse ıɔ viros equestres, et antiquitus ad bellum mittebat cxx militum millia. Multitudo etiam mercium, quas Romam mercatum mittunt Patavini, cum aliarum, tum vestimentorum, ostendunt, quantum et viris et opibus urbs ea polleat. Ad eam a mari subvectio est adverso flumine per paludes fluente, ad stadia ccl, ex magno portu, cui, ut et flumini, nomen est Medoaco. Vrbium in paludibus sitarum maxima est Ravenna, tota ligneis constans aedificiis, aquis perflua, quare pontibus et lembis viae expediuntur. Non exiguam etiam maris portionem affluxu aestus recipit, a quo et a fluminibus coenosa omnia cum

οὕτως γοῦν ὑγιεινὸν [n] ἐξήτασται τὸ χωρίον, ὥστε ἐνταῦθα τοὺς μονομάχους τρέφειν καὶ γυμνάζειν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες. Ἔστι μὲν οὖν καὶ τοῦτο θαυμαστὸν τῶν ἐνθάδε, τὸ ἐν ἕλει τοὺς ἀέρας ἀβλαβεῖς εἶναι, καθάπερ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἰγύπτῳ τοῦ θέρους ἡ λίμνη τὴν μοχθηρίαν ἀποβάλλει διὰ τὴν ἀνάβασιν τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὸν τῶν τελμάτων ἀφανισμόν. Ἀλλὰ καὶ τὸ περὶ τὴν ἄμπελον πάθος, θαυμάζειν ἄξιον. Φύει μὲν γὰρ αὐτὴν τὰ ἕλη, καὶ ποιεῖ ταχὺ, καὶ πολὺν ἀποδιδοῦσαν καρπόν. Φθείρεται δὲ ἐν ἔτεσι τέτρασιν ἢ πέντε. Ἔστι δὲ καὶ τὸ Ἄλτινον ἐν ἕλει, παραπλήσιον ἔχον τῇ Ῥαουέννῃ τὴν θέσιν. Μεταξὺ δὲ, Βούτριον τῆς Ῥαουέννης πόλισμα· καὶ ἡ Σπίνα, νῦν μὲν κωμίον, πάλαι δὲ Ἑλληνὶς πόλις ἔνδοξος. Θησαυρὸς γοῦν Σπινιτῶν ἐν Δελφοῖς δείκνυται· καὶ τ' ἄλλα ἱστορεῖται περὶ αὐτῶν, ὡς θαλαττοκρατησάντων. Φασὶ δὲ καὶ ἐπὶ θαλάττῃ ὑπάρ-

Italia.

pag. 214.

n) ἐξήτασται] Sic omnes codd. In editis legitur ἐξίσταται.

cum eluantur, aëris vitio fit medicina. Itaque loci salubritas ita comprobata est, ut ibi gladiatores ali atque exerceri iusserint principes Romani. Mirabile igitur hoc locus iste habet, quod in palude aer est innoxius; sicut et Alexandriae, quae ad Aegyptum est, aestate lacus vitium tollitur adscensu fluvii, quo paludes inundantur. Sed et mira est Ravennae vitis natura, quae a palude celeriter producitur, ita ut multum fructus ferat, sed intra quadriennium, aut ad summum intra quinquennium perit. Est et Altinum in paludibus, eodem fere quo Ravenna situ. Interiacet Butrium Ravennae oppidum, et Spina, nunc quidem vicus, at quondam Graeca urbs nobilis; quando et Spinitarum thesaurus Delphis ostenditur, et alioqui fertur, eos maris dominium obtinuisse. Aiunt etiam, eam ad mare fuisse sitam: nunc in mediterra-

Italia. ὑπάρξαι· νῦν δ' ἐστὶν ἐν μεσογαίᾳ τὸ χωρίον περὶ ἐνενήκοντα τῆς θαλάττης σταδίους ἀπέχον. Καὶ ἡ Ῥαουέννα δὲ Θετταλῶν [o] λέγεται κτίσμα· οὐ φέροντες δὲ τὰς τῶν Τυῤῥηνῶν ὕβρεις ἐδέξαντο ἑκόντες τῶν Ὀμβρίκων τινὰς, οἳ καὶ νῦν ἔχουσι τὴν πόλιν· αὐτοὶ δ' [p] ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. Αὗται μὲν οὖν ἐπιπλέον περιέχονται τοῖς ἕλεσιν, ὥστε καὶ κλύζεσθαι.

§. 8.

Ἐπίτερπον δὲ, καὶ Κωνκορδία, καὶ [q] Ἀτρία, καὶ [r] Οὐϊκέντια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολισμάτια, ἧττον μὲν ὑπὸ τῶν ἑλῶν ἐνοχλεῖται· μικροῖς δ' ἀνάπλοις πρὸς τὴν θάλατταν συνῆπται. Τὴν δ' Ἀτρίαν ἐπιφανῆ γενέσθαι πόλιν φασὶν, ἀφ' ἧς καὶ τοὔνομα τῷ κόλπῳ γενέσθαι τῷ Ἀδρίᾳ, μικρὰν μετάθεσιν λαβόν. Ἀκυληΐα δ', ἥπερ μάλιστα τῷ μυχῷ πλησιάζει, κτίσμα

o) λέγεται] εἴρηται Stroz. A. p) ἀνεχώρησαν] Recepi lectionem, quam omnes, quos inspexi, codd. profitentur. Vulgo ἀπεχώρησαν. q) Ἀτρία] Sic scribendum esse pro Ἀδρία, quae statim sequuntur, comprobant. Mox cum Cluverio Ital. Anti pag. 187. Κωνκορδία scripsi pro Ὀρδία. r) Οὐϊκέντια] Sic reposui e Vat. A. et Stroz. A. vulg. Οὐκέντια.

terraneis est, stadiis a mari XC. Fertur etiam Ravennam a Thessalis fuisse conditam, qui cum Tyrrhenorum iniurias non ferrent, ultro in urbem admissis Vmbrorum quibusdam, qui urbem etiamnum tenent, domum reverterunt. Atque hae quidem urbes maiori sui parte paludibus continentur, ita ut etiam illuviem patiantur.

§. 8.

Epiterpum, Concordia, Atria et Vicentia, et alia id genus oppidula, minus a paludibus infestantur, et parvis subvectionibus mari coniunguntur. Atriam ferunt illustrem fuisse urbem, unde et sinui Adriatico nomen exigua mutatione litterarum factum sit. Aquileia, quae maxime sinus huius intimo in continentem recessui appro-

μα μέν ἐστι Ῥωμαίων, ἐπιτειχισθὲν τοῖς ὑπερκειμένοις βαρβάροις. ἀναπλεῖται δὲ ὁλκάσι κατὰ τὸν Νατίσωνα ποταμὸν ἐπὶ [s] πλείστους ἑξήκοντα σταδίους. Ἀνεῖται δ' ἐμπορεῖον τοῖς περὶ τὸν Ἴστρον τῶν Ἰλλυρικῶν ἔθνεσι· κομίζουσι δ' οὗτοι μὲν τὰ ἐκ θαλάττης, καὶ οἶνον ἐπὶ ξυλίνων πίθων ἁρμαμάξαις ἀναθέντες, καὶ ἔλαιον. ἐκεῖνοι δ' ἀνδράποδα, καὶ βοσκήματα, καὶ δέρματα. Ἔξω δ' ἐστὶ τῶν Ἐνετικῶν ὅρων ἡ Ἀκυληΐα. [t] Διορίζονται δὲ ποταμῷ, ῥέοντι ἀπὸ τῶν Ἀλπίων ὀρῶν, ἀνάπλουν ἔχοντι, καὶ σ σταδίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις εἰς Νωρήειαν πόλιν, περὶ ἣν Γναῖος ὁ Κάρβων συμβαλὼν Κιμβρίοις, οὐδὲν ἔπραξεν. ἔχει δὲ ὁ τόπος οὗτος χρυσιοπλύσια εὐφυῆ καὶ σιδηρουργεῖα. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ μυχῷ τοῦ Ἀδρίου καὶ ἱερὸν τοῦ Διομήδους ἐστὶν ἄξιον μνήμης; τὸ Τίμαυον· λιμένα γὰρ ἔχει, καὶ ἄλσος εὐπρεπές, καὶ πηγὰς ζ [u] ποταμίου ὕδατος εὐθὺς

Italia

s) πλείστους ἑξ.] Casaub. cum Interpr. legit πλείους ἢ ἑξήκ. Forte ἐπὶ πλεῖστον. t) Διορίζονται — εἰς Νωρήειαν πόλιν] Cluver. Ital. ant. pag. 172. legit, Διορίζονται Τιλαουέμπτῳ ποταμῷ, ῥέοντι ἀπὸ τῶν Ἀλπείων ὀρῶν, καὶ ἀνάπλουν ἔχοντι Φ σταδ. κ. τ. λ. u) ποταμίου ὕδατος] Corrigit Xylander ποτίμου ὕδατος.

propinquat, a Romanis condita est munitionis loco contra vicinos barbaros: ad eam adverso Natisone amne navigatur a mari plurimum LX stadia. Patet hoc emporium Illyricis gentibus Istrum accolentibus. hi auferunt marinas merces, ac vinum in ligneis doliis curribus impositum, ac oleum: illi mancipia, pecora, pelles. Sita est Aquileia extra Venetorum fines. Pro limite est fluvius ab Alpibus delapsus, qui adversus navigari potest per CIↃ CC stadia ad Noreiam urbem, apud quam Cn. Carbo inani conatu cum Cimbris conflixit. Habet is locus auri lauacra et secturas ferri praeclaras. In ipso autem intimo sinus Adriatici recessu Timavum est, Diomedis templum memorabile; habet enim portum, et elegantem lucum, et septem fluvialis aquae fontes, qui uno; eoque

Italia. εὐθὺς εἰς τὴν θάλατταν ἐκπίπτοντος, πλατεῖ καὶ βαθεῖ ποταμῷ. Πολύβιος δ' εἴρηκε, πλὴν μιᾶς, τὰς ἄλλας ἁλμυροῦ ὕδατος· καὶ δὴ καὶ τοὺς ἐπιχωρίους, πηγὴν καὶ μητέρα θαλάττης ὀνομάζειν τὸν τόπον.
pag. 215 Ποσειδώνιος δὲ φησὶ, ποταμὸν τὸν Τίμαυον ἐκ τῶν ὀρῶν φερόμενον, καταπίπτειν εἰς βέρεθρον· εἶθ' ὑπὸ γῆς ἐνεχθέντα περὶ ἑκατὸν καὶ λ σαδίους, ἐπὶ τῇ θαλάττῃ τὴν ἐκβολὴν ποιεῖσθαι.

§. 9.

Τῆς δὲ τῦ Διομήδους δυνασείας περὶ τὴν θάλατταν ταύτην, αἵ τε Διομήδειοι νῆσοι μαρτύρια, καὶ τὰ περὶ Δαυνίους, καὶ τὸ Ἄργος τὸ Ἵππιον ἱσορούμενα. Περὶ ὧν ἐρῦμεν, ἐφ' ὅσον πρὸς ἱσορίαν χρήσιμον. Τὰ δὲ πολλὰ τῶν μυθευομένων ἢ κατεψευσμένων ἄλλως ἐᾶν δεῖ, οἷον τὰ περὶ τὸν Φαέθοντα, καὶ τὰς Ἡλιάδας τὰς ἀπαιγειρῦμένας περὶ τὸν Ἠριδανὸν, τὸν μηδαμῦ γῆς ὄντα, πλησίον δὲ τῦ Πάδου λεγόμενον· καὶ τὰς Ἠλεκτρίδας νήσυς τὰς πρὸ τῦ Πάδου, καὶ μελεαγρί-

eoque lato ac profundo alveo ſtatim in mare effunduntur. Polybius contra, affirmat, omnes, uno excepto eſſe ſalſos, et propterea incolas hunc locum fontem matremque maris appellare. Poſidonius tradit, flumen Timavum e montibus delatum voragine terrae abſorberi, ſub qua, ubi per CXXX ſtadia decurrerit, eum in mare effluere.

§. 9.

Diomedem circa illud mare ditionem tenuiſſe, teſtantur inſulae Diomedeae, et quae de Dauniis et Argo Hippio feruntur. De quibus dicemus, quantum ad hiſtoriam videbitur conducere. Nam fabuloſa illa multa et conficta alioquin omittenda ſunt, ut de Phaëthonte quae finguntur, et de Heliadibus, quae in alnos fuerint mutatae apud Eridanum, qui nullibi terrarum eſt, quanquam ab iis vicinus Pado dicitur; item de inſulis Electridibus ante Padum ſitis, et Meleagridibus, quae in iis ſint:

γέϱας ἐν αὐταῖς· οὐδὲ γὰϱ τούτων οὐδέν ἐϛιν ἐν τοῖς τόποις. Τῷ δὲ Διομήδει παϱὰ τοῖς Ἐνετοῖς ἀποδεδειγμέναι τινὲς ἰσοϱοῦνται τιμαί· καὶ γὰϱ θύεται λευκὸς ἵππος αὐτῷ· καὶ δύο ἄλση, τὸ μὲν Ἥϱας Ἀϱγείας δείκνυται, τὸ δ' Ἀϱτέμιδος Αἰτωλίδος. Πϱοσμυθεύουσι δ' ὡς εἰκὸς τὸ ἐν τοῖς ἄλσεσι τούτοις ἡμεϱοῦσθαι τὰ θηϱία, καὶ λύκοις ἐλάφους συναγελάζεσθαι· πϱοσιόντων δὲ τῶν ἀνθϱώπων, καὶ καταψαυόντων, ἀνέχεσθαι· τὰ δὲ διωκόμενα ὑπὸ τῶν κυνῶν, ἐπειδὰν [x] καταφύγοι δεῦϱο, μηκέτι διώκεσθαι. Φασὶ δέ τινα τῶν πάνυ γνωϱιζομένων ὡς εἴη φιλέγγυος, καὶ σκωπτόμενον ἐπὶ τούτῳ [y] παϱατυχεῖν κυνηγέταις, λύκον ἐν τοῖς δικτύοις ἔχουσιν· εἰπόντων δὲ κατὰ παιδιὰν, εἰ ἐγγυᾶται, τὸν λύκον, ἐφ' ὧτε τὰς ζημίας ἃς εἴϱγασται [z] διαλύειν, ἀφήσειν αὐτὸν ἐκ τῶν λίνων, ὁμολογῆσαι. Ἀφεθέντα δὲ τὸν λύκον, ἵππων ἀγέλην ἀπελάσαντα [a] ἀκαυϛηϱιάτων ἱκανὴν πϱοσαγαγεῖν

Italia.

x) καταφύγοι] καταφύγη Vat. A. B. y) παϱατυχεῖν] Malim cum Max. Planud. πεϱιτυχεῖν. z) διαλύειν] διαλύσειν Venet. A. Stroz. Planud. a) ἀκαυτηϱιάτων]. ἀκαυϱτηϱιάτων Stroz. qui et mox καυτηϱιάσαι et καυτήϱιον.

ſint: nihil enim horum iis eſt in locis. Memoriae autem proditum eſt, Diomedi apud Venetos eſſe aliquos honores decretos. nam et albus equus ei immolatur, et duo monſtrantur luci, unus Iunoni Argivae, alter Dianae Aetolicae ſacratus. Additur, ut ſolet, fabula, iis in lucis feras ita manſueſcere, ut cervi lupis aggregentur, et ab hominibus accedentibus contrectari ſuſtineant: et quae a canibus agitantur ferae, eas, ubi eo confugerint, tutas perſecutionis eſſe. Ferunt, quendam eo nomine, quod libenter ſponderet, celebrem atque dicteriis hominum obnoxium, incidiſſe in venatores, qui in caſſibus habebant lupum: qui cum per iocum dicerent, ſe lupum, ſi ipſe fide iuberet eum illa damna compenſaturum, miſſum facturos: hominem id in ſe recepiſſe. lupum ita dimiſ-

Italia. γεῖν πρὸς τὸν τοῦ Φιλεγγύου σταθμόν· τὸν δ᾿ ἀπολαβόντα τὴν χάριν καυστηριάσαι τε τὰς ἵππους λύκον, καὶ κληθῆναι λυκοφόρους, τάχει μᾶλλον ἢ κάλλει διαφερούσας· τοὺς δ᾿ ἀπ᾿ ἐκείνου διαδεξαμένους τό, τε καυστήριον φυλάξαι, καὶ τοὔνομα τῷ γένει τῶν ἵππων· ἔθος δὲ ποιῆσαι, θήλειαν μὴ ἐξαλλοτριοῦν, ἵνα μένοι παρὰ μόνοις τὸ γνήσιον γένος, ἐνδόξου γενομένης ἐνθένδε ἱππείας. Νυνὶ δὲ, ὥσπερ ἔφαμεν, πᾶσα ἐκλέλοιπεν ἡ τοιαύτη [b] ἄσκησις. Μετὰ τὸ Τίμαυον, ἡ τῶν Ἰστρίων ἐστὶ παραλία μέχρι Πόλας, ἣ pag. 216. πρόσκειται τῇ Ἰταλίᾳ. Μεταξὺ δὲ Φρούριον Τεργέστε, Ἀκυληΐας διέχον ρ καὶ π σταδίους. Ἡ δὲ Πόλα ἵδρυται μὲν ἐν κόλπῳ λιμενοειδεῖ, νησίδια ἔχοντι εὔορμα καὶ εὔκαρπα. [c] Κτίσμα δ᾿ ἐστὶν ἀρχαῖον Κόλχων ἐπὶ τὴν Μήδειαν ἐκπεμφθέντων, διαμαρτόντων δὲ τῆς πράξεως, καὶ καταγνόντων ἑαυτῶν φυγὴν,

τὸ

b) ἄσκησις] οἴκησις Bemb. c) Κτίσμα — ἐκπεμφθέντων] Κτίσμα ἐστὶν τῶν ὑπὸ Αἰήτου πεμφθέντων Κόλχων. Max. Planud.

missam; armentum equarum nulla inusta nota signatarum satis magnum abegisse, adque sponsoris istius stabulum adduxisse. Sponsorem recepta beneficii mercede, equas insusto lupi signo notasse, et Lupiferas appellasse, velociores quam pulcriores. posteros eius et notam et nomen equarum servasse, et quo id equarum genus apud solos ipsos perduraret genuinum, consuetudinem hanc introduxisse, ne equam ullam abalienarent, cum nobilitaretur ista equarum progenies. Nostra, ut diximus, aetate illud equorum alendorum studium plane cessavit. Post Timavum Istriorum est maritima ora usque ad Polam, quae Italiae adiacet. In medio oppidum Tergeste, ab Aquileia distans CLXXX stadia. Sita est Pola in sinu portuoso, qui exiguas habet insulas, subducendis navibus aptas atque frugiferas. Antiquum est opus Colchorum ad Medeam insequendam missorum, qui re infecta exilium sibi indixerant. Itaque (ut est apud Callimachum)

Nomen

τὸ μὲν Φυγάδων τις ἐνίσποι
Γραικὸς (ὡς Καλλίμαχος εἴρηκεν) ἀτὰρ κείνων
γλῶσσ' ὀνόμηνε Πόλας. Italia.

Τὰ μὲν δὴ πέραν τῦ Πάδυ χωρία, οἵ τε Ἑνετοὶ νέμονται [d] καὶ οἱ μέχρι Πόλας. Ὑπὲρ δὲ τῶν Ἑνετῶν Κάρνοι, καὶ Κενομάνοι, καὶ Μεδόακοι, καὶ Σύμβροι· ὧν οἱ μὲν πολέμιοι τοῖς Ῥωμαίοις ὑπῆρξαν, Κενομάνοι δὲ καὶ Ἑνετοὶ συνεμάχουν, καὶ πρὸ τῆς Ἀννίβα στρατιᾶς, ἡνίκα πρὸς Βοΐους καὶ Συμβρίους ἐπολέμουν, καὶ μεταταῦτα.

§. 10.

Οἱ δ' ἐντὸς τῦ Πάδου, κατέχουσι μὲν ἅπασαν, ὅσην ἐγκυκλοῦνται τὰ Ἀπέννινα ὄρη πρὸς τὰ Ἄλπια μέχρι Γενούας, καὶ τῶν Σαββάτων. Κατεῖχον δὲ Βοΐοι καὶ Λίγυες, καὶ Σένωνες, καὶ Γαισάται τὸ πλέον· τῶν δὲ Βοΐων ἐξελαθέντων, ἀφανισθέντων δὲ καὶ τῶν Γαισατῶν, καὶ Σενώνων, λείπεται τὰ Λιγυστικὰ φῦλα, καὶ

d) καὶ οἱ μέχρι Πόλας] Malim καὶ οἱ Ἴστροι μέχρι Πόλας.

Nomen ab exulibus Graio sermone notatur:
Ast illam dixit Colchica lingua Polas.

Ergo regiones trans Padum, Veneti incolunt, et Istri ad Polam usque. Super Venetos autem siti sunt Carni, Cenomani, Medoaci, Symbrii; quorum alii Romanorum hostes fuerunt; Cenomani autem ac Veneti et ante Annibalicum bellum auxilia Romanis tulerunt, contra Boios et Symbrios et posterioribus temporibus.

§. 10.

Intra Padum continetur quidquid cingitur Apennino et Alpibus usque ad Genuam et Sabbatos. Obtinuerunt quondam Boii, Ligures, Senones et Gaesatae maximam partem. Post exactos autem Boios, et Senones Gaesatasque deletos supersunt tantum Liguſticae gen-

Italia. καὶ τῶν Ῥωμαίων αἱ ἀποικίαι. Τοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἀναμέμικται καὶ τὸ τῶν Ὀμβρίκων φῦλον, ἐστι δ' ὅπου καὶ Τυῤῥηνῶν. Ταῦτα γὰρ ἄμφω τὰ ἔθνη, πρὸ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ πλέον αὐξήσεως, εἶχέ τινα πρὸς ἄλληλα περὶ πρωτείων ἅμιλλαν, καὶ μέσον ἔχοντα τὸν Τίβεριν, ποταμὸν, ῥᾳδίως ἐπιδιέβαινον ἀλλήλοις. Καὶ εἴ πού τινας ἐκστρατείας ἐποιοῦντο ἐπ' ἄλλους οἱ ἕτεροι, καὶ τοῖς ἑτέροις ἔρις ἦν μὴ ἀπολείπεσθαι τῆς εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους ἐξόδου· καὶ δὴ καὶ τῶν Τυῤῥηνῶν στειλάντων στρατιὰν εἰς τοὺς περὶ τὸν Πάδον βαρβάρους, καὶ πραξάντων εὖ, ταχὺ δὲ πάλιν ἐκπεσόντων διὰ τὴν τρυφὴν, ἐπεστράτευσαν οἱ ἕτεροι τοῖς ἐκβαλοῦσιν· εἶτ' ἐκ διαδοχῆς τῶν τόπων ἀμφισβητοῦντες, πολλὰς τῶν κατοικιῶν τὰς μὲν Τυῤῥηνικὰς ἐποίησαν, τὰς δ' Ὀμβρικὰς, [e] πλείους δὲ τῶν Ὀμβρικῶν· ἐγγυτέρω γὰρ ἦσαν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι παραλαβόντες, καὶ πέμψαντες ἐποίκους πολλαχοῦ, συνεφύλαξαν καὶ τὰ τῶν προεποικησάντων γένη. Καὶ νῦν Ῥωμαῖοι

e) πλείους δὲ τῶν Ὀμβρικῶν] Casaub. legit, πλείους δ' εἰσὶ τῶν Ὀμβρ.

gentes, et coloniae Romanorum. Romanis Vmbri etiam admixti sunt, et alicubi etiam Tyrrheni. Vmbri enim et Tyrrheni ante quam Romanorum aucta fuit potentia, diu de principatu inter se contenderunt, cumque Tiberi fluvio dividerentur, facile ultro citroque bellum inferebant. Quod si autem alteri expeditionem in aliam gentem susciperent, curae erat alteris, ut eodem tempore ipsi quoque eo ducerent. Itaque cum Tyrrheni in barbaros circa Padum habitantes exercitum misissent, ac re bene gesta ob luxuriam mox vice versa eiicerentur, Vmbri bellum iis fecerunt, qui Tyrrhenos expulerant. Deinde ex successione de locis disceptantes, multas colonias Tyrrhenas, plures Vmbricas fecerunt, quod Vmbri propiores locis erant. Romani autem rerum potiti, cum colonos in varia loca emitterent, nomina tamen eorum qui prius ibi habitaverant conservarunt;

μαῖοι μὲν εἰσιν ἅπαντες· ἐδὲν δ' ἧττον Ὀμβρικοί τε Italia.
τινὲς λέγονται καὶ Τυῤῥηνικοὶ, καθάπερ Ἑνετοὶ, καὶ
Λίγυες, καὶ Ἴνσεβροι.

§. II.

Πόλεις δ' εἰσὶν ἐντὸς τῦ Πάδυ, καὶ περὶ τὸν Πάδον, ἐπιφανεῖς· Πλακεντία μὲν, καὶ Κρεμώνη πλησιαίταται κατὰ μέσην πυ τὴν χώραν· μεταξὺ δὲ τέτων τε καὶ Ἀριμίνου Πάρμα, καὶ Μυτίνη, καὶ Βωνωνία πλησίον ἤδη Ῥαουέννης, καὶ μικρὰ πολίσματα ἀνὰ μέσον τούτων, δι' ὧν ἡ εἰς Ῥώμην ὁδὸς, [f] Ἀχέρραι, Ῥήγιον Λέπιδον, Μακροὶ Κάμποι, ὅπυ πανήγυρις συντελεῖται κατ' ἔτος, Κλίτερνα, Φόρον Κορνήλιον· Φαουεντία δὲ, καὶ Καισήνα πρὸς τῷ Ἰσάπει ποταμῷ καὶ τῷ pag. 217.
Ῥυβίκωνι ἤδη συνάπτουσι τῷ Ἀριμίνῳ. Τὸ δὲ Ἀρίμινον Ὀμβρίκων ἐςὶ κατοικία, καθάπερ καὶ ἡ Ῥαούεννα· δέδεκται δ' ἐποίκους Ῥωμαίους ἑκατέρα. ἔχει δὲ τὸ Ἀρίμινον λιμένα, καὶ ὁμώνυμον ποταμόν. Ἀπὸ δὲ Πλακεντίας

f) Ἀχέρραι] Sic ſcribendum eſſe pro vulgato Ἄκαρα ipſius Straboniſ verba pag. 246. ed. Caſaub. declarant.

runt; ac nunc Romani cum ſint omnes, nihilominus tamen quidam eorum Vmbri, alii Tyrrheni, Veneti, Ligures, Inſubres dicuntur.

§. II.

Vrbes intra Padum et ad Padum illuſtres ſunt: Placentia et Cremona proximae, media fere regione; inter has et Ariminum, Parma, Mutina, et Bononia iam Ravennae propior; tum alia oppida minora. In medio harum iter eſt Romam, inque eo Acerrae, Regium Lepidi, Campi Macri, ubi quotannis ſolennis conventus celebratur, Cliterna, Forum Cornelium; tum Faventia ac Caeſena ad Iſapin fluvium et Rubiconem, iam Arimino appropinquant. Ariminum Vmbrorum eſt colonia, ut et Ravenna; utraque Romanos accepit colonos. portum habet Ariminum, et fluvium cognominem. A Placentia ad Ariminum ſunt

Italia. τίας εἰς Ἀρίμινον ˢ στάδιοι χίλιοι καὶ τριακόσιοι. Ὑπὲρ δὲ Πλακεντίας, ἐπὶ μὲν τοὺς ὅρους ʰ τῆς Κόττου γῆς, Τίκινον ἐκ λϛ μιλίοις πόλις, καὶ ὁμώνυμος ὁ παραῤῥέων ποταμὸς, συμβάλλων τῷ Πάδῳ· καὶ Κλαστίδιον, καὶ ⁱ Δέρθων, καὶ ᵏ Ἀκοῦαι Στατιέλλαι, μικρὸν ἐν παρόδῳ. Ἡ δ' εὐθεῖα εἰς Ὤκελον παρὰ τὸν Πάδον καὶ τὸν Δουρίαν ποταμὸν βαραθρώδης, ἡ πολλὴ πλείους καὶ ἄλλους ἔχουσα ποταμοὺς, (ὧν καὶ τὸν Δρουεντίαν) μιλίων ἐστὶ περὶ ἑξήκοντα. Ἐντεῦθεν δὲ ἤδη τὰ Ἄλπεια ὄρη καὶ ἡ Κελτική. Πρὸς δὲ τοῖς ὄρεσιν ἐστὶ πόλις τοῖς ὑπερκειμένοις τῆς Λούνης Λοῦκα. Ἔνιοι δὲ κωμηδὸν οἰκοῦσιν. Εὐανδρεῖ δ' ὅμως ἡ χώρα καὶ στρατιωτικὸν ἐντεῦθεν τὸ πλέον ἐστί· καὶ

g) στάδιοι χίλιοι καὶ τριακόσιοι] Sic codd. omnes, quos evolvi, et Interpr. pr. Vulgo στάδιοι τριακόσιοι. h) τῆς Κόττου γῆς] Recepi hanc optimam Casauboni lectionem pro vulg. τῆς Κοττούτης. i) Δέρθων] Vat. A. B. Venet. A. Stroz. Δέθων. k) καὶ Ἀκοῦαι Στατιέλλαι] Sic restitui cum Cluver. Ital. Ant. pag. 81, pro monstroso καὶ Ἀκουδιστατέλλα. Vat. A. B. Ἀκουδιεστατουέλλα, Venet. A. B. Ἀκουδιεστάτου ἔλλα, Stroz. A. Ἀκουδιεστατουωκέλλα, Stroz. B. καὶ Κουστώδια καὶ Ἰέλλεια, Bemb. Ἀκουδιστατέλλαν. Mox pro καὶ διακούιστα καὶ Ἰέλλεια etiam restitui καὶ Ἀκοῦαι Στατιέλλαι, monentibus ipsis codd. qui καὶ διακούεις τάτ' Ἰέλλεια exhibent, quod ex ἈΚΟΥ'ΑΙ ΣΤΑΤΙΕ'ΛΛΑΙ ortum est.

MCCC stadia. Supra Placentiam circa millia passuum XXXVI, versus fines regni Cotti, Ticinum urbs sita est, quam fluvius eiusdem nominis praeterlabitur, qui Pado miscetur; tum Clastidium, Derthona, et Aquae Statiellorum paullisper praeter viam. Recta autem via ad Ocelum iuxta Padum et Durium amnem, maiori ex parte vallibus concisa, et alios fluvios habens, inter quos Druentia est, ad millia passuum circiter LX extenditur. Hic iam Alpes et Gallia incipiunt. Caeterum ad montes supra Lunam sitos, est Luca. Nonnulli per vicos habitant. Tamen populosa est regio, indeque magnae militum atque adeo

καὶ τὸ τῶν ἱππικῶν πλῆθος, ἐξ ὧν καὶ ἡ σύγκλητος λαμβάνει τὴν σύνταξιν. Ἔςι δὲ ἡ Δέρθων πόλις ἀξιόλογος κειμένη κατὰ μέσην τὴν ὁδὸν, τὴν ἀπὸ Γενούας εἰς Πλακεντίαν, ἑκατέρας διέχουσα ςαδίους υ. κατὰ δὲ ταύτην τὴν ὁδὸν, καὶ Ἀκϰαι Στατιέλλαι. Ἀπὸ δὲ Πλακεντίας εἰς μὲν Ἀρίμινον, εἴρηται. εἰς δὲ Ῥαούενναν, κατάπλους τῷ Πάδῳ δυοῖν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν. Πολὺ δὲ καὶ τῆς ἐντὸς τῦ Πάδου κατείχετο ὑπὸ ἑλῶν, δι᾽ ὧν Ἀννίβας χαλεπῶς [1] διῆλθε προϊὼν ἐπὶ Τυῤῥηνίαν. ἀλλ᾽ ἀνέψυξε τὰ πεδία ὁ Σκαῦρος διώρυγαῖς πλωταῖς, ἀπὸ τῦ Πάδου μέχρι Παρμηςῶν. κατὰ γὰρ Πλακεντίαν ὁ Τρεβίας συμβάλλων τῷ Πάδῳ, καὶ ἔτι πρότερον ἄλλοι πλείους πληρῦσι πέραν τῦ μετρίου. Οὗτος δὲ ὁ Σκαῦρος ἐςὶν ὁ καὶ τὴν Αἰμιλίαν ὁδὸν ςρώσας, τὴν διὰ Πεισῶν καὶ Λούνης μέχρι Σαββάτων, κἀντεῦθεν διὰ Δέρθωνος. Ἄλλη δ᾽ ἐςὶν Αἰμιλία διαδεχομένη τὴν Φλαμινίαν. Συνυπάτευσαν γὰρ ἀλλήλοις Μάρκος Λέπιδος, καὶ Γάϊος Φλα- Italia.

1) διῆλθε] προῆλθε Venet. A.

adeo equitum copiae coguntur, ex quibus et Senatus legiones conſtituit. Eſt autem Derthon urbs inſignis, ſita medio inter Placentiam et Genuam itinere, cccc ab utraque diſtans ſtadiis. In eodem itinere ſunt Aquae Statiellorum. Quantum ſit inter Placentiam et Ariminum intervalli, dictum eſt. A Placentia autem Ravennam ſecundo Pado navigatur duobus diebus naturalibus. Multum etiam eius, quae intra Padum eſt, regionis paludibus olim obtinebatur, per quas Etruriam petens Annibal difficulter tranſiit; ſed exſiccavit eas paludes Scaurus, foſſis navigabilibus ductis a Placentia Parmam usque. nam apud Placentiam Trebia incidens Pado, eum, ſicut et alii plures ante illa pſi, ultra modum implet. Is eſt Scaurus, qui viam Aemiliam ſtravit, quae per Piſas et Lunam uſque ad Sabbatos, indeque Derthonem ducit. Alia eſt Aemilia, Flaminiam excipiens. Marcus enim

Italia. Φλαμίνιος· καθελόντες δὲ Λίγυας, ὁ μὲν τὴν Φλαμινίαν ἔστρωσεν ἐκ Ῥώμης διὰ Τυῤῥηνῶν, καὶ τῆς Ὀμβρικῆς, μέχρι τῶν περὶ Ἀρίμινον τόπων· ὁ δὲ τὴν ἑξῆς μέχρι Βονωνίας, κἀκεῖθεν εἰς Ἀκυληΐαν παρὰ τὰς ῥίζας τὰς τῶν Ἄλπεων ἐγκυκλούμενος τὰ ἕλη. Ὅριον δὲ τῆς χώρας ταύτης, ἣν ἐντὸς Κελτικὴν καλοῦμεν, πρὸς τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν, τό, τε Ἀπέννινον ὄρος τὸ ὑπὲρ τῆς Τυῤῥηνίας ἀποδέδεικτο, καὶ ὁ Αἶσις ποταμός· ὕστερον δὲ ὁ Ῥουβίκων, εἰς τὸν Ἀδρίαν ἐκδιδόντες ἀμφότεροι.

§. 12.

Τῆς δ᾽ ἀρετῆς τῶν τόπων τεκμήριον, ἥ τ᾽ εὐαν-
pag. 218. δρία καὶ τὰ μεγέθη τῶν πόλεων καὶ ὁ πλοῦτος, οἷς πᾶσιν ὑπερβέβληντο τὴν ἄλλην Ἰταλίαν οἱ ταύτῃ Ῥωμαῖοι. Καὶ γὰρ ἡ γεωργουμένη γῆ πολλοὺς καὶ παντοίους ἐκφέρει καρπούς· καὶ αἱ ὗλαι τοσαύτην ἔχουσι βάλανον, ὥστ᾽ ἐκ τῶν ἐντεῦθεν ὑοφορβίων ἡ Ῥώμη τρέφεται τὸ πλέον. ἔστι δὲ καὶ κεγχροφόρος

enim Lepidus, et C. Flaminius, qui in consulatu gerendo collegae fuerant; devictis Liguribus, hic Flaminiam viam stravit a Roma per Etruriam et Vmbriam usque ad Ariminum: ille deinceps ad Bononiam usque, et inde usque ad Aquileiam iuxta radices Alpium, paludibus in gyrum circumventis. Limites Galliae huic, quam citeriorem vocamus, ad reliquam Italiam constituunt, mons Apenninus, quem ostendimus Etruriae imminere, et fluvius Aesis, ac post eum Rubico, uterque in Adriam effluens.

§. 12.

Quanta sit eius regionis praestantia, iudicari potest ex incolarum frequentia, urbium magnitudine ac opibus, quibus rebus Romani isthic habitantes omnibus aliis praestant Italis. Nam et quae colitur terra, omnis generis copiosos praebet fructus: et sylvae tantum glandis suppeditant, ut ex porcorum gregibus, qui ibi pascuntur, Roma fere alatur. Tum ob aquae

διαφερόντως, διὰ τὴν εὐυδρίαν· τοῦτο δὲ μέγιστον λιμοῦ ἐστιν ἄκος· πρὸς ἅπαντας γὰρ καιροὺς ἀέρων ἀντέχει, καὶ οὐδέποτε ἐπιλείπειν δύναται, κἂν τοῦ ἄλλου σίτου γένηται σπάνις. Ἔχει δὲ καὶ πιττουργία θαυμαστά. Τοῦ δ᾽ οἴνου τὸ πλῆθος μηνύουσιν οἱ πίθοι· ξύλινοι γὰρ μείζους οἴκων εἰσί· προσλαμβάνει δὲ πολὺ ἡ τῆς πίττης εὐπορία πρὸς τὸ εὐώνητον. Ἔρεαν δὲ τὴν μὲν μαλακὴν, οἱ περὶ Μουτίνην τόποι καὶ τὸν Σκουτάναν ποταμὸν φέρουσι πασῶν πολὺ καλλίστην. τὴν δὲ τραχεῖαν ἡ Λιγυστικὴ καὶ m) ἡ τῶν Σύμβρων, ἐξ ἧς τὸ πλέον τῆς οἰκίας τῶν Ἰταλιωτῶν ἀμπέχεται. τὴν δὲ μέσην οἱ περὶ Παταούιον, ἐξ ἧς οἱ τάπητες οἱ πολυτελεῖς, καὶ γαύσαποι, καὶ τὸ τοιοῦτον εἶδος πᾶν, ἀμφίμαλλόν τε καὶ ἑτερόμαλλον. Τὰ δὲ μέταλλα νυνὶ μὲν οὐχ ὁμοίως τὰ ἐνταῦθα σπουδάζεται, διὰ τὸ λυσιτελέστερα ἴσως εἶναι τὰ ἐν τοῖς ὑπεραλπείοις Κελτοῖς καὶ τῇ Ἰβηρίᾳ. πρότερον δὲ ἐσπουδάζετο· ἐπεὶ καὶ ἐν Οὐερκέλλοις χρυσωρύχιον ἦν· κώμη δ᾽ ἐστὶ Italia.

m) ἡ τῶν Σύμβρων] Interpr. pr. ἡ τῶν Ἰνσύβρων.

aquae copiam, milii feracissima est, quod est praesentissimum famis remedium, cum quasvis aëris constitutiones sufferat, ac nunquam deficiat, etiam cum reliqui frumenti penuria incidit. Picis quoque opificia habet mirabilia. Iam vini copiam dolia arguunt, quae ex ligno aedibus maiora conficiuntur. ac picis copia multum conducit ad villitatem pretii. Lanam mollem, et omnium longe optimam producunt loca circa Mutinam et Scutanam flumen; asperam Ligures et Symbri praebent, ex qua plerique Itali familiae vestimenta conficiunt; mediocrem Patavium, ex qua, pretiosi tapetes, gausapa, aliaque id genus vel utraque vel unica superficie villosa conficiuntur. Metalla eius regionis hodie non perinde magno studio tractantur, quia (puto) plus utilitatis ex Transalpinis Gallicis et Hispanicis percipitur; olim autem magnae erant curae. Nam et Vercellis auri fodinae fuerunt,

Italia. ἐστὶ πλησίον n) Ἰκτουμούλων καὶ ταύτης τῆς κώμης· ἄμφω δ' εἰσὶ περὶ Πλακεντίαν. Αὕτη μὲν δὴ πρώτη μερὶς τῆς Ἰταλίας, μέχρι δεῦρο περιωδευέσθω.

ΚΕΦ. Β.

§. 1.

Δευτέρα δὲ λεγέσθω ἡ Λιγυστικὴ ἡ ἐν αὐτοῖς τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, μεταξὺ ἱδρυμένη τῆς νῦν λεχθείσης Κελτικῆς καὶ τῆς Τυῤῥηνίας, οὐδὲν ἔχουσα περιηγήσεως ἄξιον, πλὴν ὅτι κωμηδὸν ζῶσι, τραχεῖαν γῆν ἀροῦντες καὶ σκάπτοντες, μᾶλλον δὲ λατομοῦντες, ὥς φησι Ποσειδώνιος. Τρίτοι δ' εἰσὶ συνεχεῖς τούτοις οἱ Τυῤῥηνοὶ, τὰ πεδία ἔχοντες τὰ μέχρι τοῦ ποταμοῦ τοῦ Τιβέριδος, κλυζόμενοι τὰ μὲν πρὸς ἕω μάλιστα μέρη τῷ ποταμῷ μέχρι τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ· κατὰ δὲ θάτερα, τῷ Τυῤ-

n) πλησίον Ἰκτουμούλων καὶ ταύτης τῆς κώμης] Casaub. corrigit, πλ. Ἰκτουμούλου, καὶ αὐτῆς οὔσης κώμης. Tyrwhitt. pro Ἰκτουμούλων optime reponendum censet Οὐικτουμουλίων ex Liv. XXI. c. 57.

runt, et Ictomuli, quae vicina sunt Placentiae oppida. Atque hactenus quidem prima nobis descripta esto Italiae portio.

CAP. II.

§. 1.

Secunda pars explicetur Liguria, in ipsis Apenninis montibus inter Galliam nunc dictam sita et Etruriam, quae nihil relatu dignum habet, nisi quod per pagos dissipati vivunt Ligures, asperam terram arantes ac fodientes, aut potius saxa caedentes, ut ait Posidonius. Tertiam habent his contigui Tyrrheni, campestria incolentes usque ad Tiberin fluvium, quo versus ortum maxima ex parte alluuntur usque ad eius ostia. Caetera Tyrrhenum

Τυῤῥηνικῷ καὶ Σαρδῴῳ πελάγει. Ῥεῖ δὲ ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν ὁ Τίβερις· πληροῦται δ' ἐκ πολλῶν ποταμῶν. μέρος μέν τοι δι' αὐτῆς φερόμενος τῆς Τυῤῥηνίας, τὸ δ' ἐφεξῆς o) διορίζων ἀπ' αὐτῆς, πρῶτον μὲν τὴν Ὀμβρικὴν, εἶτα τοὺς Σαβίνους, καὶ Λατίνους τοὺς πρὸς τῇ Ῥώμῃ μέχρι παραλίας. παραβέβληνται δέ πως τῷ ποταμῷ μὲν καὶ τοῖς Τυῤῥηνοῖς κατὰ πλάτος, ἀλλήλοις δὲ κατὰ μῆκος· ἀνέχουσι δὲ πρὸς τὰ Ἀπέννινα ὄρη τὰ πλησιάζοντα τῷ Ἀδρίᾳ, πρῶτοι μὲν Ὀμβρικοὶ, μετὰ δὲ τούτους Σαβῖνοι, τελευταῖοι δ' οἱ τὴν Λατίνην ἔχοντες, ἀρξάμενοι πάντες ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ. Ἡ μὲν οὖν τῶν Λατίνων χώρα, μεταξὺ κεῖται τῆς τε ἀπὸ τῶν Ὠστίων παραλίας, μέχρι πόλεως Σινυέσσης καὶ τῆς Σαβινῆς· (τὰ δ' Ὤστια ἐστὶν ἐπίνειον τῆς Ῥώμης, εἰς ὃ ἐκδίδωσιν ὁ Τίβερις παρ' αὐτὴν ῥυείς·) ἐκτείνεται δὲ ἐπὶ μῆκος μέχρι τῆς Καμπανίας, καὶ τῶν Σαμνιτικῶν ὀρῶν· ἡ δὲ Σαβίνη μεταξὺ τῶν Λατίνων κεῖται, καὶ τῶν Ὀμβρικῶν· ἐκτείνεται δὲ

Italia.

pag. 219

o) διορίζων] Vulgo διορίζον.

num et Sardoum mare claudit. Tiberis ex Apennino defluit, multisque augetur fluminibus; parte quadam per ipsam fertur Tyrrheniam, deinde ab ea distinguit Vmbriam primo, deinde Sabinos, ac mox Latinos, qui iuxta Romam usque ad litus maris habitant. Siti sunt fluvii et Tyrrhenorum respectu secundum latitudinem, invicem autem secundum longitudinem, et sursum tendunt usque ad Apennini partes Adriae appropinquantes, primi Vmbri, deinde Sabini, et postremo loco Latini, omnes initio a flumine sumto. Latinorum ergo regio inter oram maritimam ab Ostia, urbem Sinuessam, et Sabinos situm est (Ostia Romae navale est, iuxta quod Tiberis labens in mare exit) et in longum porrigitur usque ad Campaniam, et Samniticos montes. Sabinorum regio interiecta Latinis et Vmbris, ad eos-

Italia. καὶ αὐτὴ πρὸς τὰ Σαμνιτικὰ ὄρη· καὶ μᾶλλον συνάπτει τοῖς Ἀπεννίνοις τοῖς κατὰ Οὐεστίνους τε, καὶ Πελίγνους, καὶ Μαρσούς. οἱ δ' Ὀμβρικοὶ μέσοι μὲν κεῖνται τῆς Σαβινῆς καὶ τῆς Τυῤῥηνίας, [p] μέχρι δ' Ἀριμίνου καὶ Ῥαουέννης προσίασιν ὑπερβάλλοντες τὰ ὄρη. Τυῤῥηνοὶ δὲ παύονται ὑπ' αὐτοῖς τοῖς ὄρεσι, τοῖς [q] περικυκλίουσιν ἐκ τῆς Λιγυστικῆς εἰς τὸν Ἀδρίαν, ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀρξάμενοι θαλάττης, καὶ τοῦ Τιβέριδος. Τὰ καθ' ἕκαστα δὲ διέξειμεν, ἀπ' αὐτῶν τούτων ἀρξάμενοι.

§. 2.

Οἱ Τυῤῥηνοὶ τοίνυν παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις Ἐτροῦσκοι καὶ Τοῦσκοι προσαγορεύονται. οἱ δ' Ἕλληνες οὕτως ὠνόμασαν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ Τυῤῥηνοῦ τοῦ Ἄτυος, ὥς φασι, τοῦ στείλαντος ἐκ Λυδίας ἀποίκους δεῦρο. Ἀπὸ γὰρ λιμοῦ καὶ ἀφορίας ὁ Ἄτυς εἷς τῶν ἀπογόνων Ἡρακλέους, καὶ Ὀμφάλης, δυοῖν παίδων ὄντων, κλήρῳ

p) μέχρι δ' Ἀριμίνου] Sic Stroz. vulg. μέχρι Ἀρ. q) περικυκλίουσιν]. περικλείουσιν Vat. A. B. Stroz.

dem et ipſa uſque montes extenditur: magis tamen accedit ad Apennini eas partes, quae ſunt vicinae Veſtinis, Pelignis, ac Marſis. Vmbri inter Sabinos et Tyrrhenos ſiti ſunt, montes ſupergreſſi, qua Ariminum et Ravennam pergitur. Tyrrheni a ſuo mari et Tiberi orſi, montibus terminantur, qui a Liguria ad Adriam porrecti Etruriam ambiunt. Ab his ipſis nunc repetito initio, ſingula perſequamur.

§. 2.

Tyrrheni a Romanis Etruſci et Tuſci nominantur. Graeci eos ſic appellarunt a Tyrrheno Atyis filio, qui eo coloniam ex Lydia duxerit. Fame enim et ſterilitate coactus Atys, unus ex Hercule et Omphale prognatis, de

κλήρῳ Λυδὸν μὲν κατέσχε, [r] τῷ δὲ Τυῤῥηνῷ τὸν Italia] πλείω συστήσας λαὸν, ἐξέστειλεν. ἐλθὼν δὲ, τὴν χώραν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ Τυῤῥηνίαν ἐκάλεσε, καὶ δώδεκα πόλεις ἔκτισεν, οἰκιστὴν ἐπιστήσας Τάρκωνα· ἀφ᾽ οὗ Ταρκυνία ἡ πόλις· ὃν διὰ τὴν ἐκ παίδων σύνεσιν, πολιὸν γεγενῆσθαι μυθεύουσι. Τότε μὲν οὖν ὑφ᾽ ἑνὶ ἡγεμόνι ταττόμενοι, μέγα ἴσχυον. Χρόνοις δ᾽ ὕστερον διαλυθῆναι τὸ σύστημα εἰκὸς, καὶ κατὰ πόλεις διασπασθῆναι, βίᾳ τῶν πλησιοχώρων εἴξαντας· οὐ γὰρ ἂν χώραν εὐδαίμονα ἀφέντες, τῇ θαλάττῃ κατὰ λῃστείαν ἐπέθεντο, ἄλλοι πρὸς ἄλλα τρεπόμενοι πελάγη· ἐπεὶ ὅπου γε συμπνεύσαιεν ἱκανοὶ ἦσαν οὐκ ἀμύνασθαι μόνον τοὺς ἐπιχειροῦντας αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ ἀντεπιχειρεῖν, καὶ μακρὰς στρατείας ποιεῖσθαι. Μετὰ δὲ τὴν τῆς Ῥώμης κτίσιν Δημάρατος ἀφικνεῖται, λαὸν ἄγων ἐκ Κορίνθου· καὶ δεξαμένων αὐτῶν

Ταρ-

r) τῷ δὲ Τυῤῥηνῷ συστήσας] Sic Vat. A. B. Venet. A. Stroz. A. B. Vulgo τὸν δὲ Τυῤῥηνὸν συστείλας.

de duobus filiis alterum Lydum nomine fortito apud se detinuit, alterum Tyrrhenum cum maiori populi parte amandavit. Is cum in has oras venisset, regionem de suo nomine Tyrrheniam nuncupavit, et duodecim urbes condidit, praefecto ad id constituto Tarcone, a quo Tarquiniis urbi nomen est. Hunc, quod a puero saperet, canum natum fabulantur. Primis temporibus unius imperio omnes cum parerent, respublica Etruscorum florentissima erat. Postea vero, hac imperii conditione, ut videtur, eversa, Etruscorumque conventu in singulas urbes distracto, vi vicinorum cedere cogebantur. Non enim verosimile est, eos volentes, regione felici relicta, vitae piraticae, et erroribus per varia maria animum adplicasse; cum, uniti non tantum ad profligandas hostilium incursiones, sed etiam ad inferenda ultro bella, diuturnasque expeditiones, satis virium habuissent. Roma iam condita, Demaratus Tarquinios venit, hominum secum multitudinem a Corintho adducens;

Italia. Ταρκυνητῶν, γεννᾷ Λουκούμωνα ἐξ ἐπιχωρίας γυναικός· γενόμενος δὲ Ἄγκῳ Μάρκῳ τῷ βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων φίλος, ἐβασίλευσεν οὗτος, καὶ μετωνομάσθη
pag. 220. Λεύκιος Ταρκύνιος Πρίσκος. Ἐκόσμησε δ' οὖν τὴν Τυῤῥηνίαν καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ πατὴρ πρότερον· ὁ μὲν εὐπορίᾳ δημιουργῶν τῶν συνακολουθησάντων οἴκοθεν· ὁ δὲ ταῖς ἐκ τῆς Ῥώμης ἀφορμαῖς. Λέγεται δὲ καὶ ὁ θριαμβικὸς κόσμος καὶ ὑπατικὸς, καὶ ἁπλῶς ὁ τῶν ἀρχόντων, ἐκ Ταρκυνίων δεῦρο μετενεχθῆναι, καὶ ῥάβδοι, καὶ πελέκεις, καὶ σάλπιγγες, καὶ ἱεροποιΐαι, καὶ μαντικὴ, καὶ μουσικὴ, ὅση δημοσίᾳ χρῶνται Ῥωμαῖοι. Τούτου δ' υἱὸς ἦν ὁ δεύτερος Ταρκύνιος ὁ Σούπερβος· ὅσπερ καὶ τελευταῖος βασιλεύσας ἐξέπεσε. Πορσήνας δ' ὁ τῶν Κλουσίων βασιλεὺς πόλεως Τυῤῥηνίδος κατάγειν αὐτὸν ἐπιχειρήσας δι' ὅπλων, [s] οὐχ οἷός τε ὢν, καταλυσάμενος τὴν ἔχθραν, ἀπῆλθε φίλος, μετὰ τιμῆς καὶ δωρεῶν μεγάλων.

§. 3.

s) οὐχ οἷός τε ὢν] Ita repoſui cum Tyrwhitt. pro οὐχ οἷός τε ἦν.

cens; receptusque ab oppidanis, e Tarquinienſi muliere Lucumonem generat. Hic Lucumo cum eſſet factus Anco Marcio Romanorum regi familiaris, regnum deinde conſecutus, et mutato nomine L. Tarquinius Priſcus eſt appellatus. Cum hic, tum ante ipſum pater, Etruriam exornarunt; hic, quod opificibus domo ipſum comitatis abundaret, ille, quod Roma ad eam rem facultates ſuppeditaret. Traditum eſt etiam, ornatum triumphalem ac conſularem, omniumque adeo magiſtratuum, a Tarquiniis Romam fuiſſe translatum; nec non faſces, ſecures, tubas, ſacrificia, divinationem, et muſicam, qua publice utuntur Romani. Huius filius fuit Tarquinius poſterior, Superbus cognomine, qui ultimus Romanorum regum regno excidit. Porſena autem rex Cluſii Etruriae urbis armis eum reſtituere fruſtra conatus, compoſita re amicus Romanorum diſceſſit, honore et magnificis donis auctus.

§. 3.

Italia

§. 3.

Περὶ μὲν τῆς ἐπιφανείας τῶν Τυῤῥηνῶν ταῦτα. Καὶ ἔτι τὰ τοῖς [t] Καιρετανοῖς πραχθέντα· καὶ γὰρ τοὺς ἑλόντας τὴν Ῥώμην Γαλάτας κατεπολέμησαν, [u] ἀπιοῦσιν ἐπιθέμενοι κατὰ Σαβίνους· καὶ ἅπερ ἑκόντων ἔλαβον Ῥωμαίων ἐκεῖνοι λάφυρα, ἄκοντας ἀφείλοντο· πρὸς δὲ τούτοις, τοὺς καταφυγόντας παρ' αὐτοὺς ἐκ τῆς Ῥώμης ἔσωσαν καὶ τὸ ἀθάνατον πῦρ, καὶ τὰς τῆς Ἑστίας ἱερείας. Οἱ μὲν οὖν Ῥωμαῖοι διὰ τοὺς τότε φαύλως διοικοῦντας τὴν πόλιν, οὐχ ἱκανῶς ἀπομνημονεῦσαι τὴν χάριν αὐτοῖς δοκοῦσι· πολιτείαν γὰρ δόντες, οὐκ ἀνέγραψαν εἰς τοὺς πολίτας· ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μὴ μετέχοντας τῆς ἰσονομίας, εἰς τὰς δέλτους ἐξώριζον τὰς Καιρετανῶν. Παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν εὐδοκίμησεν ἡ πόλις αὕτη, διά τε ἀνδρείαν καὶ δικαιοσύνην· τῶν τε γὰρ λῃστηρίων ἀπέσχετο, καίπερ δυναμένη πλεῖστον, καὶ Πυθοῖ τὸν Ἀγυλ-

t) τοῖς Καιρετανοῖς] Κερεατινοῖς Venet. A. Κερατινοῖς Stroz.
u) ἀπιοῦσιν] Sic cod. Venet. A. vulg. ἐπιοῦσιν.

§. 3.

Haec de Etruscorum claritate. Quibus adiici potest Caeretanorum facinus. Hi enim Gallos, qui Romam ceperant, debellaverunt, adorti eos in Sabinis, invitisque eam extorserunt praedam, quam illi volentibus Romanis abstulerant; praeterea Romanos, qui Caere confugerant, et aeternum ignem, ac Vestales virgines conservaverunt. Ac videntur mihi Romani eorum, qui tum urbem male administrabant, culpa, non satis memores accepti beneficii se exhibuisse. Cum enim eis ius civitatis darent, inter cives tamen nomina eorum non retulerunt; quin et alios, qui aequali iure cum civibus reliquis non fruerentur, in Caeritum tabulas reiiciebant. Sed apud Graecos urbs ea nobilitata fuit ob iustitiam et fortitudinem: nam et abstinuit latrociniis, quanquam poten-

Italia [x] Ἀγυλλαίων καλούμενον ἀνέθηκε θησαυρόν. Ἄγυλλα γὰρ [y] ἐλογίζετο τὸ πρότερον, ἡ νῦν [z] Καιρέα, καὶ λέγεται Πελασγῶν κτίσμα τῶν ἐκ Θετταλίας ἀφιγμένων· τῶν δὲ Λυδῶν οἵπερ Τυῤῥηνοὶ μετωνομάσθησαν, ἐπιστρατευσάντων τοῖς Ἀγυλλαίοις, προσιὼν τῷ τείχει τὶς, ἐπυνθάνετο τοὔνομα τῆς πόλεως· τῶν δ' ἀπὸ τοῦ τείχους Θετταλῶν τινὸς ἀντὶ τοῦ ἀποκρίνασθαι, προσαγορεύσαντος αὐτὸν χαῖρε· δεξάμενοι τὸν οἰωνὸν οἱ Τυῤῥηνοὶ τοῦτον, ἁλοῦσαν τὴν πόλιν μετωνόμασαν. ἡ δὲ οὕτω λαμπρὰ καὶ ἐπιφανὴς πόλις, [a] ἴχνη σώζει μόνον· εὐανδρεῖ δ' αὐτῆς μᾶλλον τὰ πλησίον θερμὰ, ἃ καλοῦσι Καιρετανὰ, διὰ τοὺς φοιτῶντας θεραπείας χάριν.

§. 4.

Τοὺς δὲ Πελασγοὺς, ὅτι μὲν ἀρχαῖον τὶ φῦλον κατὰ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ἐπεπόλασε, καὶ μάλιστα παρὰ

x) Ἀγυλλαίων] Ἀυλλαίων et mox Ἄυλλα et Ἀυλλαίοις est in omnibus codd. et apud Gemist. Plethon. y) ἐλογίζετο] ὀνομάζετο. Vat. A. B. Venet. A. Stroz. Bemb. z) Καιρέα] Κερέα Venet. A. Malim cum Casaub. et Interpr. priori Καῖρε. a) ἴχνη σώζει] ἴχνη νῦν σώζει Vat. A. B. Interpr. pr.

potentissima esset, et apud Delphos donarium, quod Agyllaeorum thesaurus vocatur, consecravit. Olim enim Agylla dicebatur, quae nunc Caere est; ferturque condita a Pelasgis e Thessalia profectis, quos Lydorum, qui mutato nomine Tyrrheni dicti sunt, quum bello petiissent, accessisse quendam ad murum, nomen urbis sciscitantem; quumque Thessalorum quidam de muro loco responsi eum salvere iussisset, (quod Graeco vocabulo dicitur χαῖρε,) omen accepisse Tyrrhenos, urbique captae nomen mutasse. Hodie urbis tam splendidae quondam et praeclarae vestigia tantum restant. Celebriores ipsa sunt vicinae aquae calidae Caeretanae, propter eos, qui valetudinis causa eo commeant.

§. 4.

Caeterum Pelasgos antiquam gentem per universam Graeciam extitisse, ac maxime

παρὰ τοῖς Αἰολεῦσι τοῖς κατὰ Θετταλίαν, ὁμολογοῦσιν ἅπαντες σχεδόν τι. Νομίζειν δὲ φησὶν Ἔφορος, τὸ ἀνέκαθεν Ἀρκάδας ὄντας ἑλέσθαι στρατιωτικὸν βίον, εἰς δὲ τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν προτρέποντας πολλοὺς, ἅπασι τοῦ ὀνόματος μεταδοῦναι, καὶ πολλὴν ἐπιφάνειαν κτήσασθαι, καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι, καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις, παρ᾽ ὅσους ποτὲ ἀφιγμένοι τετυχήκασι. Καὶ γὰρ τῆς Κρήτης ἔποικοι γεγόνασιν, ὥς φησιν Ὅμηρος· λέγει οὖν Ὀδυσσεὺς πρὸς Πηνελόπην· Italiae pag. 221.

Ἄλλη δ᾽ ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη· ἐν μὲν Ἀχαιοὶ,
Ἐν δ᾽ Ἐτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ Κύδωνες,
Δωριέες τε τριχάϊκες, δῖοί τε Πελασγοί.

Καὶ τὸ Πελασγικὸν Ἄργος, ἡ Θετταλία λέγεται, τὸ μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πηνειοῦ, καὶ τῶν Θερμοπυλῶν, ἕως τῆς ὀρεινῆς τῆς κατὰ Πίνδον, διὰ τὸ ἐπάρξαι τῶν τόπων τούτων Πελασγούς. Τόν τε Δία τὸν Δωδωναῖον αὐτὸς ὁ ποιητὴς ὀνομάζει Πελασγικόν·

Ζεῦ ἄνα Δωδωναῖε Πελασγικέ.

Πολ-

me inter Aeoles Thessaliae incolas claram, apud omnes fere in confesso est. Ephorus ait, se arbitrari eos, cum a prima stirpe Arcades essent, militarem amplexos vitam: et in studii eius nominisque societatem multis perductis, magnum sibi nomen eum apud Graecos parasse, tum apud alios, ad quos pervenissent. Nam et in Creta coloni fuerunt, ut Homerus autor est, apud quem Vlysses ita Penelopae narrat:

Diversis illic linguis utuntur; Achaei
Magnanimique Eteocretes, interque Cydones,
Dorieesque habitant triplices, divique Pelasgi.

Et Pelasgicum Argos dicitur ea Thessaliae pars, quae est inter ostia Penei, et Thermopylas, usque ad montana Pindi, quod Pelasgi loca ea obtinuerint. Iovemque Dodonaeum idem poeta Pelasgicum vocat:

O rex Dodonaee, Pelasgice.

Multi

Italia. Πολλοὶ δὲ καὶ τὰ Ἠπειρωτικὰ ἔθνη, Πελασγικὰ εἰρήκασιν· ὡς καὶ μέχρι δεῦρο ἐπαρξάντων. Πελασγούς τε πολλοὺς καὶ τῶν ἡρώων ὀνόματα καλέσαντες, οἱ ὕστερον ἀπ' ἐκείνων πολλὰ τῶν ἐθνῶν ἐπώνυμα πεποιήκασι· καὶ γὰρ τὴν Λέσβον Πελασγίαν εἰρήκασι, καὶ τοῖς ἐν τῇ Τρωάδι Κίλιξιν, Ὅμηρος εἴρηκε τοὺς ὁμόρους Πελασγούς.

Ἱππόθοος δ' ἄγε φῦλα Πελασγῶν ἐγχεσιμώρων,
Τῶν οἱ Λάρισσαν ἐριβώλακα ναιετάασκον.

Τῷ γ' Ἐφόρῳ τῷ ἐξ Ἀρκαδίας εἶναι τὸ φῦλον τοῦτο, ἦρξεν Ἡσίοδος. Φησὶ γάρ·

Υἱεῖς ἐξ ἐγένοντο Λυκάονος ἀντιθέοιο,
Ὅν ποτε τίκτε Πελασγός.

Αἰσχύλος δ' ἐκ τοῦ περὶ Μυκήνας Ἄργους φησὶν ἐν Ἱκέτισιν ἢ Δαναΐσι τὸ γένος αὐτῶν. Καὶ τὴν Πελοπόννησον δὲ, Πελασγίαν φησὶν Ἔφορος κληθῆναι. Καὶ Εὐριπίδης δ' ἐν Ἀρχελάῳ φησὶν, ὅτι

Δαναὸς ὁ πεντήκοντα θυγατέρων πατὴρ
Ἐλθὼν εἰς Ἄργος, ᾤκισεν Ἰνάχου πόλιν.

Πελασ-

Multi etiam Epiroticas gentes Pelasgicas nominant, quod eo usque Pelasgi imperium protulerint; multique heroüm Pelasgi sunt dicti, a quibus deinde gentibus nomina indita sunt. Nam et Lesbum Pelasgiam appellarunt; et Homerus Cilicum in Troade finitimos Pelasgos vocat:

Pinguia Larissae ducebat culta tenentes
Hippothous hastas solitos tractare Pelasgos.

Ephoro, ut Pelasgos ex Arcadia esse diceret, autor fuit Hesiodus. Ait enim Poeta:

Lycaone natos,
Quem quondam fertur clarus genuisse Pelasgus.

Aeschylus in Supplicibus, seu Danaidibus, eorum patriam facit Argos apud Mycenas. Sed et Peloponnesum fuisse Pelasgiam vocatam Ephorus scribit. Et Euripides in Archelao ait:

Danaus, qui quinquaginta genuit filias,
Argos profectus, urbem condidit Inachi.

Pelas-

Πελασγιώτας δ' ὠνομασμένους τοπρὶν, Italia.

Δαναοὺς καλεῖσθαι [b] νόμον ἔθηκεν. —

Ἀντικλείδης δὲ πρώτους φησὶν αὐτοὺς τὰ περὶ Λῆμνον καὶ Ἴμβρον κτίσαι· καὶ δὴ τούτων τινὰς, καὶ μετὰ Τυῤῥηνοῦ τοῦ Ἄτυος εἰς Ἰταλίαν συνᾶραι. Καὶ οἱ τὴν Ἀτθίδα συγγράψαντες, ἱστοροῦσι περὶ τῶν Πελασγῶν, ὡς καὶ Ἀθήνησι γενομένων τῶν Πελασγῶν· διὰ δὲ τὸ πλανήτας εἶναι καὶ δίκην ὀρνέων ἐπιφοιτᾶν ἐφ' οὓς ἔτυχε τόπους πελαργοὺς ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν κληθῆναι.

§. 5.

Τῆς δὲ Τυῤῥηνίας, μῆκος μὲν τὸ μέγιστον εἶναι pag. 222. φασὶ τὴν παραλίαν ἀπὸ Λούνης μέχρι Ὠστίων δισχιλίων που καὶ πεντακοσίων σταδίων· πλάτος δὲ τοῦ ἡμίσους ἔλαττον τὸ πρὸς τοῖς ὄρεσιν. εἰς μὲν οὖν Πίσας ἀπὸ Λούνης, πλείους τῶν υ σταδίων εἰσίν· ἐντεῦθεν δὲ εἰς [c] Οὐολατέῤῥας σπ· πάλιν δὲ ἐνθένδε εἰς Ποπλώνιον, σο· ἐκ δὲ Ποπλωνίου εἰς Κόσσαν ἐγγὺς, ω· οἱ δὲ χ φασί. Πολύβιος δ' οὐκ εἶναι τοὺς πάντας

αυλ

b) νόμον ἔθηκε] ἔθηκε Ἑλλάδα. Vat. A. B. Venet. A. Stroz.
c) Οὐολατέῤῥας] Sic Bemb. Οὐολτέρας cod. Lascaris. Οὐολετέρας Stroz. A. Οὐαλδετέρας vulg.

Pelasgiotás hicque dictos antea, Danaos vocari iussit. — Anticlides primos Pelasgos Lemno et Imbro vicina condidisse scribit, quosdamque eorum cum Tyrrheno Atyis filio in Italiam navigasse. Atticarum rerum scriptores perhibent: Pelasgos etiam Athenis fuisse, eosque quod avium instar, vagi modo hæc, modo alia adirent loca, ab Atticis pelargos appellatos fuisse.

§. 5.

Maximam Etruriae longitudinem aiunt esse iuxta oram maritimam, a Luna usque ad Ostia CIↃ CIↃ D stadia; latitudinem semisse minorem usque ad montes. Luna [illegible] ad Pisas amplius est stadiis CCCC; hinc Volaterras CCXXC; rursum inde ad Populonium CCLXX; a Populonio Cossam, prope DCCC, alii numerant DC. Polybius autem totam summam

Italia. α υ λ λέγει. Τούτων δ' ἡ μὲν Λοῦνα, πόλις ἐςὶ, καὶ λιμήν. καλοῦσι δ' οἱ Ἕλληνες Σελήνης λιμένα, καὶ πόλιν. Ἡ μὲν οὖν πόλις οὐ μεγάλη· ὁ δὲ λιμὴν, μέγιςός τε καὶ κάλλιςος, ἐν αὐτῷ περιέχων πλείους λιμένας, ἀγχιβαθεῖς πάντας, οἷον ἂν γένοιτο τὸ ὁρμητήριον θαλαττοκρατησάντων ἀνθρώπων, τοσαύτης μὲν θαλάττης, τοσῦτον δὲ χρόνον. Περικλείεται δ' ὁ λιμὴν ὄρεσιν ὑψηλοῖς, ἀφ' ὧν τὰ πελάγη κατοπτεύεται, καὶ ἡ Σαρδὼν, καὶ τῆς ἠϊόνος ἑκατέρωθεν πολὺ μέρος. μέταλλα δὲ λίθου λευκοῦ τε καὶ ποικίλε γλαυκίζοντος, τοσαῦτ' ἐςὶ καὶ τηλικαῦτα μονολίθους ἐκδιδόντα πλάκας καὶ ςήλας, ὥστε τὰ πλεῖςα τῶν ἐκπρεπῶν ἔργων τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν, ἐντεῦθεν ἔχειν τὴν χορηγίαν· καὶ γὰρ εὐεξάγωγός ἐςιν ἡ λίθος, τῶν μετάλλων ὑπερκειμένων τῆς θαλάττης πλησίον· ἐκ δὲ τῆς θαλάττης διαδεχομένου τῦ Τίβριδος τὴν κομιδήν. καὶ τὴν ξυλείαν τὴν εἰς τὰς οἰκοδομὰς, σελμάτων εὐθυτάτων, καὶ

CIↃ CCCCXXX implere negat. Luna Etruriae urbs eſt, et portus. Graeci vocant urbem et portum Σελήνης λιμένα. Vrbs quidem non magna eſt, ſed portus maximus, iuxta ac pulcerrimus, plures includens portus, omnes prope litus profundos, quale omnino conveniebat eſſe receptaculum hominum, qui tanti maris tanto tempore dominium obtinuerunt. Cingitur portus montibus altis, unde maria cerni poſſunt, et Sardinia, et litoris utrinque magna pars. Fodiuntur ibi lapides albi, et variegati ad caeruleum vergente ſpecie, tanto numero, et mole, ut etiam columnae ac grandes tabulae unico conſtantes lapide inde exſcindantur. Itaque pleraque egregiorum operum, quæ Romae et aliis in urbibus viſuntur, materiam habent inde petitam. Facile enim lapis avehi poteſt, cum fodinae mari e propinquo immineant, atque a mari Tiberis excipiat ſubvectionem. Ligna quoque ad aedificia, et longiſſimos atque rectiſſimos

καὶ εὐμηκεστάτων, ἡ Τυῤῥηνία χορηγεῖ τὴν πλείστην τῷ ποταμῷ κατάγουσαν ἐκ τῶν ὀρῶν εὐθύς. Μεταξὺ δὲ Λούνης καὶ Πίσης, ὁ Μάκρης ἐστὶ χωρίον, ᾧ πέρατι τῆς Τυῤῥηνίας, καὶ τῆς Λιγυστικῆς κέχρηνται τῶν συγγραφέων πολλοί. Ἡ δὲ Πίσα, κτίσμα ἐστὶ τῶν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ Πεισατῶν, οἱ μετὰ Νέστορος ἐπὶ Ἴλιον στρατεύσαντες, κατὰ τὸν ἀνάπλουν ἐπλανήθησαν, οἱ μὲν εἰς τὸ Μεταπόντιον, οἱ δ' εἰς τὴν Πεισάτιν, ἅπαντες Πύλιοι καλούμενοι. Δυοῖν δὲ ποταμῶν κεῖται μεταξὺ κατ' αὐτὴν τὴν συμβολὴν, Ἄρνου τε, καὶ [d] Αἴσαρος· ὧν ὁ μὲν ἐξ Ἀῤῥητίου φέρεται πολὺς, οὐχὶ πᾶς, ἀλλὰ τριχῇ σχισθεὶς, ὁ δ' ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν· συμπεσόντες δ' εἰς ἓν ῥεῖθρον, μετεωρίζουσιν ἀλλήλους ταῖς ἀντικοπαῖς ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε τοὺς ἐπὶ τῶν ἠϊόνων ἑστῶτας ἀμφοτέρων, μηδ' ἕτερον ὑπὸ θατέρου καθορᾶσθαι· ὥστ' ἀνάγκη δυσανάπλωτα ἐκ θαλάττης εἶναι· στάδιοι δ' εἰσὶ τοῦ ἀνάπλου, περὶ κ. Μυθεύουσι δ', ὅτε πρῶτον ἐκ τῶν ὀρῶν κατε-φέ- Italia.

d) Αἴσαρος] Casaub. et Cluver. corrigunt Αὔσαρος.

simos afferes Etruria copiosissime suppeditat, quos flumen statim a montibus deducit. Inter Lunam et Pisas locus est Macra, quem multi scriptorum terminum statuerunt Etruriae et Liguriae. Pisae a Pisaeis Peloponnesiis conditae sunt, qui cum Nestore cum ad Troiam profecti fuissent, in reditu per mare aberrantes, alii ad Metapontum, alii in Pisanum agrum delati fuerunt. Universi Pylii dicti. Pisae sitae sunt inter duos amnes confluentes Arnum, Aesaremque; quorum alter ab Atretio descendit copiosus quidem, sed non omnis, verum in tres divisus alveos: alter ab Apennino delabitur. et ubi confluunt, alter alterius violento incursu, ita se invicem attollunt, ut qui utrinque in ripa stant, alter alterum videre non possit; unde subvectionem a mari necesse est difficilem fieri, quae est stadiorum circiter xx. Fertur fabula, quo tempore primum illi amnes e mon-

Italia. φέροντο οἱ ποταμοὶ οὗτοι, κωλυόμενοι ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων, μὴ συμπεσόντες εἰς ἓν κατακλύζοιεν τὴν χώραν, ὑποσχέσθαι μὴ κατακλύσειν, καὶ φυλάξαι τὴν πίστιν. pag. 223. Δοκεῖ δ' ἡ πόλις εὐτυχῆσαί ποτε, καὶ νῦν οὐκ ἀδοξεῖ, διά τε εὐκαρπίαν, καὶ τὰ λιθουργία, καὶ τὴν ὕλην τὴν ναυπηγήσιμον, ᾗ τὸ μὲν παλαιὸν ἐχρῶντο πρὸς τοὺς κατὰ θάλατταν κινδύνους· καὶ γὰρ μαχιμώτεροι Τυῤῥηνῶν ὑπῆρξαν, καὶ παρώξυναν αὐτοὺς οἱ Λίγυες, πονηροὶ [e] γείτοσι περὶ πλευρὰν ὄντες· νῦν δὲ τὸ πλέον εἰς τὰς οἰκοδομὰς ἀναλίσκεται τὰς ἐν Ῥώμῃ, κἂν ταῖς ἐπαύλεσι βασίλεια κατασκευαζομένων Περσικά.

§. 6.

Τῶν δὲ Οὐολατεῤῥανῶν, ἡ μὲν χώρα κλύζεται τῇ θαλάττῃ. Τὸ δὲ κτίσμα ἐν φάραγγι βαθείᾳ λόφος ἐστὶν ὑψηλὸς περίκρημνος πάντῃ, τὴν κορυφὴν ἐπίπεδος, ἐφ' ᾗ ἵδρυται τὸ τεῖχος τῆς πόλεως. ἡ δ' ἐπ' αὐτὴν ἀνάβασις, πεντεκαίδεκα σταδίων ἐστὶν ἀπὸ τῆς

e) γείτοσι] γείτονες Vat. A. B. Stroz.

e montibus delati fuerint, incolis obsistentibus, ne, in unum confluentes alveum diluvio agros vastarent, pollicitos fuisse amnes, se eluvionem non facturos: ac stetisse promissis. Videtur urbs ea quondam floruisse, ac ne nunc quidem ignobilis est, ob fertilitatem, lapicidinas, et materiam navalem, qua olim usi sunt ad naves fabricandas, quibus contra pericula se defenderent. Nam Ligures Tyrrhenis erant bellicosiores, ac malos se vicinos praebebant a latere accolentes, et provocantes ad certamina; hodie maxima pars in Romana aedificia insumitur, ubi etiam in villis Persicae exstruuntur regiae.

§. 6.

Volaterranorum ager mari alluitur. Vrbs condita est in valle profunda, supra collem celsum et undequaque praecipitem, plano vertice, in quo arx urbis sita. Est ab imo ad summum adscensus arduus

τῆς βάσεως, ὀξεῖα πᾶσα καὶ χαλεπή. Ἐνταῦθα συνέστησαν τινὲς τῶν Τυῤῥηνῶν καὶ τῶν προγεγραμμένων ὑπὸ Σύλλα· πληρώσαντες δὲ τέτταρα τάγματα στρατείας, διετῆ χρόνον ἐπολιορκήθησαν, εἶθ' ὑπόσπονδοι παρεχώρησαν τοῦ τόπου. Τὸ δὲ Ποπλώνιον ἐπ' ἄκρας ὑψηλῆς ἵδρυται, κατεῤῥωγυίας εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ χεῤῥονησιζούσης, πολιορκίαν καὶ αὐτὸ δεδεγμένον περὶ τοὺς αὐτοὺς καιρούς. Τὸ μὲν οὖν πολίχνιον πᾶν ἔρημόν ἐστι, πλὴν τῶν ἱερῶν, καὶ τῶν κατοικιῶν ὀλίγων· τὸ δ' ἐπίνειον οἰκεῖται βέλτιον, πρὸς τῇ ῥίζῃ τοῦ ὄρους λιμένιον ἔχον, καὶ νεωσοίκους· διὸ καὶ δοκεῖ μοι μόνη τῶν Τυῤῥηνίδων τῶν παλαιῶν αὕτη πόλεων, ἐπ' αὐτῇ τῇ θαλάττῃ ἱδρύσθαι· αἴτιον δ' ἐστὶ τὸ τῆς χώρας ἀλίμενον· διόπερ παντάπασιν ἔφευγον οἱ κτίσται τὴν θάλατταν, ἢ προεβάλλοντο ἐρύματα [f] πρὸς αὐτοῖς, ὥστε μὴ λάφυρον ἕτοιμον ἐκκεῖσθαι τοῖς ἐπιπλεύσασιν. Ἔστι δὲ καὶ θυννοσκο-

Italia.

f) πρὸς αὐτοῖς] Malim cum Vat. A. B. πρὸς αὐτῆς. Venet. A. πρὸς τῆς.

arduus atque difficilis, xv stadiorum. Eo confluxere aliquando quidam Etruscorum et a Sylla proscriptorum, qui quatuor cohortibus armatorum constitutis, per biennium tolerata oppugnatione, tandem publicam secuti fidem loco isto cesserunt. Populonium situm est in promontorio sublimi, quod praeruptum in mare exit, ac peninsulam efficit. Id quoque oppidum sub idem tempus obsidionem pertulit. Nunc plane desertum est, exceptis templis et domibus paucis; at navale melius incolitur, portu non magno ad radices montium, et aedificiis recipiendis navibus praeditum. Itaque etiam mihi sola ex omnibus Tyrrhenis urbibus haec ad ipsum mare condita fuisse videtur. causa est, quod importuosum est litus; quapropter conditores aut mare fugerant, aut propugnacula obiecerunt, ne praedationibus appellentium essent expositi. Est et specula in promontorio, unde

Italia. πεῖον ὑπὸ τῇ ἄκρᾳ. Κατοπτεύεται δ' ἀπὸ τῆς πόλεως πόῤῥωθεν μὲν καὶ μόλις ἡ Σαρδὼν, ἐγγυτέρω δ' ἡ Κύρνος, ξ πως διέχουσα τῆς Σαρδόνος σταδίους· πολὺ δὲ μᾶλλον τούτων, ἡ Αἰθαλία [g] προσεχεστέρα τῇ ἠπείρῳ ἐστὶν, ὅσον τ διέχουσα σταδίους, ὅσους καὶ τῆς Κύρνου διέχει. Ἄριστον δ' ἀφετήριον τοῦτο τὸ χωρίον ἐστὶν ἐπὶ τὰς τρεῖς τὰς λεχθείσας νήσους. Εἴδομεν δὲ καὶ ταύτας ἡμεῖς, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ Ποπλώνιον, καὶ μέταλλά τινα ἐν τῇ χώρᾳ ἐκλελειμμένα. Εἴδομεν δὲ καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὸν σίδηρον τὸν ἐκ τῆς Αἰθαλίας κομιζόμενον· οὐ γὰρ δύναται [h] συλλιπαίνεσθαι καμινευόμενος ἐν τῇ νήσῳ· κομίζεται δ' εὐθὺς ἐκ τῶν μετάλλων εἰς τὴν ἤπειρον. Τοῦτο δὲ δὴ παράδοξον ἡ νῆσος ἔχει, καὶ τὸ, τὰ ὀρύγματα ἀναπληροῦσθαι πάλιν τῷ χρόνῳ τὰ μεταλλευθέντα, καθάπερ τοὺς πλαταμῶνας φασὶ τοὺς ἐν Ῥόδῳ, καὶ τὴν ἐν Πάρῳ πέτραν τὴν μάρμαρον, καὶ τοὺς ἐν Ἰνδοῖς ἅλας, pag. 224. οὕς φησὶ Κλείταρχος. Οὔτ' οὖν Ἐρατοσθένης ὀρθῶς, ὁ φή-

g) προσεχεστέρα τῇ ἠπείρῳ] Caſaub. legit ſententia diviſa προσεχεστέρα γὰρ τ. ἠ. h) συλλιπαίνεσθαι] συντήκεσθαι Venet. A.

thynni obſervantur. Ex urbe procul ac aegre conſpicitur Sardinia, propius Corſica, quae a Sardinia diſtat fere LX ſtadiis. His multo vicinior continenti eſt Aethalia, ad CCC ſtadia inde, totidemque a Corſica diſtans. Optime a Populonio ſolvunt tres illas inſulas petituri. quas et nos vidimus Populonio conſcenſo, et metalla quaedam ibi locorum deſerta. Vidimus etiam, qui ferrum ex Aethalia allatum elaborarent: non enim ea in inſula fornacibus liquari poteſt, ſed ſtatim atque effoſſum eſt in continentem perfertur. Hoc mirandum habet Aethalia, ſimulque quod foſſae, unde metalla ſunt eruta, rurſum tractu temporis implentur: quod ipſum de ſalis foſſis apud Rhodios, de marmore Pario narratur, et de Indicis ſalibus Clitarchus tradit. Ergo neque Era-

ὁ Φήσας μὴ καθορᾶσθαι, μήτε τὴν Κύρνον ἐκ τῆς ἠπείρου, μήτε τὴν Σαρδόνα· οὔτ' Ἀρτεμίδωρος, ὁ Φήσας ἐν χιλίοις εἶναι καὶ διακοσίοις σταδίοις πελαγίας ἀμφοτέρας. καὶ γὰρ εἴ τισιν, ἡμῖν γε οὐκ ἂν ὑπῆρξαν ὁραταὶ αἱ ἐπὶ τοσοῦτον, ἐφ' ὅσον σαφεῖς ἑωρῶντο, καὶ μάλιστα ἡ Κύρνος. Ἔστι δὲ κατὰ τὴν Αἰθαλίαν λιμὴν Ἀργῷος ἀπὸ τῆς Ἀργοῦς, ὡς φασίν. Ἐκεῖσε γὰρ πλεῦσαι τὴν τῆς Κίρκης οἴκησιν ζητοῦντα τὸν Ἰάσονα, τῆς Μηδείας ἐθελούσης ἰδεῖν τὴν θεάν· καὶ δὴ καὶ ἀπὸ τῶν ἀποστλεγγισμάτων παγέντων, ἃ ἐποίουν οἱ Ἀργοναῦται, διαμένειν ἔτι καὶ νῦν διαποικίλους τὰς ἐπὶ τῆς ἠϊόνος ψήφους. Αἱ δὲ τοιαῦται μυθοποιΐαι, τεκμήρια τῶν λεγομένων ὑφ' ἡμῶν ἐστιν· ὅτι οὐ πάντα Ὅμηρος αὐτὸς ἔπλαττεν· ἀλλ' ἀκούων θρυλλουμένων τῶν τοιούτων πολλῶν, αὐτὸς προσετίθει μήκη διαστημάτων καὶ ἐκτοπισμῶν· καὶ καθάπερ τὸν Ὀδυσσέα εἰς τὸν ὠκεανὸν ἐξέβαλε, παραπλησίως καὶ τὸν Ἰάσονα, γενομένης καὶ τούτῳ πλάνης τινὸς, Italia.

Eratosthenes recte dixit e continenti neque Corsicam posse conspici, neque Sardiniam: et aeque falsum est quod Artemidorus ait, utramque in mari iacere stadiis CIↃ CC a continente dissitam: nam si quis alius id potuit, ipse certe tanto intervallo non potuissem eas tam liquido conspicere, quam conspexi, et praecipue Corsicam. Ad Aethaliam portus est Argous, ab Argo navi sic dictus, ut aiunt. Eo enim perhibent Iasonem navigasse, Circes domicilium quaerentem, quam Deam Medea cupiebat visere, et a strigmentis concretis, quae Argonautae ibi fecerint, adhuc durare variegatos in litore scrupulos. Huiusmodi porro fabulae confirmant, quod nos diximus, Homerum non omnia finxisse; sed cum multa id genus ferri rumoribus vulgi audiret, ipsum de suo ingenio intervallorum longitudines, et remotos ab hominibus situs addidisse: utque Ulyssem, ita etiam Iasonem

Italia. τινὸς, κἀκείνῳ, καθάπερ καὶ Μενελάῳ. Περὶ μὲν οὖν τῆς Αἰθαλίας τοσαῦτα.

§. 7.

Ἡ δὲ Κύρνος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καλεῖται Κόρσικα. Οἰκεῖται δὲ φαύλως τραχεῖά τε οὖσα, καὶ τοῖς πλείστοις μέρεσι δύσβατος τελέως, ὥστε τοὺς κατέχοντας τὰ ὄρη, καὶ ἀπὸ λῃστηρίων ζῶντας, ἀγριωτέρους εἶναι θηρίων. Ὁπόταν γοῦν ὁρμήσωσιν οἱ τῶν Ῥωμαίων στρατηγοὶ, καὶ προσπεσόντες τοῖς ἐρύμασι, πολὺ πλῆθος ἕλωσι τῶν ἀνδραπόδων, ὁρᾶν ἐστιν ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ θαυμάζειν, ὅσον ἐμφαίνεται τὸ θηριῶδες καὶ τὸ βοσκηματῶδες ἐν αὐτοῖς· ἢ γὰρ οὐχ ὑπομένουσι ζῆν, ἢ ζῶντες ἀπαθείᾳ, καὶ ἀναισθησίᾳ τοὺς ὠνησαμένους ἐπιτρίβουσιν· ὥστε καίπερ τὸ τυχὸν καταβάλλουσιν ὑπὲρ αὐτῶν, ὅμως μεταμέλειν. Ἔστι δ' ὅμως οἰκήσιμά τινα μέρη, καὶ πολίσματά που, Βλησίνων τε, καὶ Χάραξ, καὶ Ἐνικονίαι, καὶ Οὐάπανες. Μῆκος δὲ τῆς νήσου φησὶν ὁ χωρογράφος μίλια ρξ, πλάτος δὲ ο.

sionem in Oceanum eduxisse, cum eorum uterque, sicut et Menelaus, vagatus fuerit. Ac de Aethalia quidem satis.

§. 7.

Corsicam Romani nominant quae Cyrnus est Graecis. Male ea habitatur, aspera est, ac plerisque locis plane invia; quo fit, ut montana colentes, qui latrociniis vitam sustentant, ipsis sint inhumaniores bestiis. Itaque, cum Romani duces in insulam hanc incursionem faciunt, ac munitiones adorti, magnum mancipiorum numerum afferunt, videre Romae cum admiratione licet, quantum in eis feritatis ac indolis plane sit belluinae. Nam aut vitam fugiunt, aut impatientia ac stupiditate dominos obtundunt: ut impensae poeniteat etiam si quis minimo emerit. Quaedam tamen insulae partes habitari possunt; inque iis oppida inveniuntur, Blesino, Charax, Eniconiae, et Vapanes. Longitudinem insulae tradit regionum descriptor passuum millia CLX, latitudinem LXX. Sar-

δὲ ο. Σαρδόνος δὲ μῆκος σ κ, πλάτος δὲ ἐννενήκοντα καὶ η. κατ' ἄλλους δὲ Κύρνου μὲν περίμετρος, [i] περὶ χιλίους λέγεται καὶ διακοσίους ςαδίους, [k] τῆς δὲ Σαρδόνος καὶ τετρακισχιλίους. Ἔςι δὲ αὐτῆς τὸ πολὺ μέρος τραχὺ, [l] καὶ οὐκ εἰρηναῖον, πολὺ δὲ καὶ χώραν ἔχον εὐδαίμονα τοῖς πᾶσι, σίτῳ δὲ καὶ διαφερόντως. Πόλεις δ' εἰσὶ μὲν πλείους, ἀξιόλογοι δὲ [m] Κάραλις pag. 225. καὶ Σελχοί. Τῇ δ' ἀρετῇ τῶν τόπων ἀντιτάσσεταί τις καὶ μοχθηρία· [n] νοσερὰ γὰρ ἡ νῆσος τȢ θέρους, καὶ μάλιςα ἐν τοῖς εὐκαρποῦσι χωρίοις· τὰ δ' αὐτὰ ταῦτα, καὶ πορθεῖται συνεχῶς ὑπὸ τῶν ὀρείων, οἳ καλȢνται [o] Διαγήβρεις, Ἰολαεῖς πρότερον ὀνομαζόμενοι. Λέγεται γὰρ Ἰόλαος ἄγων τινὰς τῶν παίδων τȢ Ἡρακλέους ἐλθεῖν δεῦρο, καὶ συνοικῆσαι τοῖς τὴν νῆσον ἔχουσι βαρβάροις. (Τυῤῥηνοὶ δ' ἦσαν·) ὕςερον δὲ Φοίνικες [p] κατεκράτησαν οἱ ἐκ Καρχηδόνος, καὶ

Italiae.

I 5 μετὰ

i) περὶ χιλίους] περὶ τρισχιλίους. Vat. A. Bemb. Interpr. pr. k) τῆς — τετρακισχιλίους] absunt e Codd. Stroz. A. B. l) καὶ οὐκ εἰρηναῖον] malim καὶ ὀρεινὸν. m) Κάραλις] Κάλαρις. Vat. A. Venet. A. Stroz. Interpr. pr. n) νοσερὰ γὰρ] Voculam γὰρ restitui e codd. Venet. A. Stroz. o) Διαγήβρεις] Διαγήσβεις Vat. A. B. Venet. A. Stroz. A. B. Interpr. pr. p) κατεκράτησαν] ἐπεκράτησαν Bemb. Stroz.

Sardiniae autem longitudinem ccxx, latitudinem xc viii. Secundum alios circumferentia Corsicae est stadiorum ↀ cc, Sardiniae quater mille. Sardiniae magna pars aspera est et parum pacata: magnam tamen rerum copiam, praecipue frumenti profert. Vrbes habet plures, quarum praecipuae Caralis et Sulchi. Bonitati soli oppositum est vitium, quod per aestatem insula morbosa est, idque ibi praecipue, ubi feracissima est. Eandem insulae partem etiam frequenter populantur montani Diagebres, quondam Iolaenses dicti: Iolaus enim fertur eo adduxisse quosdam filiorum Herculis, et inter barbaros (erant autem Tyrrheni) eius insulae cultores habitasse. Postea Poeni Carthaginienses insulam obtinuerunt,

Italia. μετὰ τούτων Ῥωμαίοις ἐπολέμουν. καταλυθέντων δὲ ἐκείνων, πάνθ' ὑπὸ Ῥωμαίοις ὑπῆρξε. Τέτταρα δ' ἐστὶ τῶν ὀρείων ἔθνη, [q] Ταρᾶτοι, Σοσσινάτοι, Βαλαροὶ, Ἀκόνιτες, ἐν σπηλαίοις οἰκοῦντες· [r] εἰ καί τινα γῆν ἔχουσι σπόριμον, οὐδὲ ταύτην ἐπιμελῶς σπείροντες, ἀλλὰ τὰς τῶν ἐργαζομένων καθαρπάζοντες, τοῦτο μὲν τῶν αὐτόθι· [s] τοῦτο δ' ἐπιπλέοντες τοῖς ἐν τῇ περαίᾳ, Πεισάταις μάλιστα. Οἱ δὲ πεμπόμενοι στρατηγοὶ τὰ μὲν ἀντέχουσι, πρὸς ἃ δ' ἀπαυδῶσιν, ἐπειδὰν μὴ λυσιτελῇ τρέφειν συνεχῶς ἐν τόποις νοσεροῖς στρατόπεδον. λείπεται δὴ στρατηγεῖν τέχνας τινάς· καὶ δὴ, τηρήσαντες ἔθος τι τῶν βαρβάρων· πανηγυρίζουσι γὰρ ἐπὶ πλείους ἡμέρας ἀπὸ τῆς λεηλασίας, ἐπιτίθενται τότε καὶ χειροῦνται πολλούς. Γίνονται δ' ἐνταῦθα οἱ τρίχα φύοντες αἰγείαν ἀντ' ἐρέας κριοὶ, καλούμενοι δὲ Μούσμονες· ὧν ταῖς δοραῖς θωρακίζονται. Χρῶνται δὲ πέλτῃ, καὶ ξιφιδίῳ. §. 8.

q) Ταρᾶτοι] Παρᾶτοι. Vat. B. Venet. A. Interpr. pr.
r) εἰ καί τινα γῆν] οὐδέ τινα γῆν. Vat. A. B. Stroz. Interpr. pr.
s) τοῦτο δ' ἐπιπλέοντες] Sic Vat. A. B. Venet. A. Stroz. Casaub. libb. Interpr. pr. Vulgo τοῦτο δ' ἐπιπλέον.

erunt, adiutique ab incolis bellum contra Romanos gesserunt. Carthaginiensibus domitis omnia in potestatem Romanorum venerunt. Quatuor sunt montanae gentes, Tarati, Sossinati, Balari, Aconites, in speluncis habitantes; et quamquam agrum habent sementi aptum, tamen negligenter eum colunt, aliorumque opera, partim in ipsa insula diripiunt, partim in continentem navigantes, Pisanos prae primis latrociniis petunt. Romanorum praefecti in insulam missi interdum illis resistunt, interdum autem eorum depraedationes negligunt; cum conducere non videtur exercitum perpetuum in locis alere morbosis. Frequenter rem calliditate expediunt. Observant enim id tempus, quo barbarorum more post praedam coactam aliquot dies festos ducunt, ac tum eos per insidias adorti, multos in suam potestatem redigunt. Nascuntur ibi arietes, qui lanae loco pilum ferunt caprinum, et vocantur musmones, quorum pellibus thoracum loco utuntur. Peltam gestant et pugionem.

§. 8. Italia.

Ἀπὸ πάσης δὲ τῆς μεταξὺ Ποπλωνίου καὶ Πίσης, ἱκανῶς αἱ νῆσοι κατοπτεύονται· ἐπιμήκεις δ᾽ εἰσὶ καὶ παράλληλοι σχεδὸν αἱ τρεῖς ἐπὶ νότον, καὶ Λιβύην τετραμμέναι· πολὺ μέν τοι τῷ μεγέθει λείπεται τῶν ἄλλων ἡ Αἰθαλία. Ἀπό τε τῆς Λιβύης τῷ ἐγγυτάτῳ δίαρμα φησὶν ὁ χωρογράφος εἰς τὴν Σαρδὼ μίλια τ. Μετὰ δὲ Ποπλώνιον Κόσσαι πόλις μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης· ἔστι δ᾽ ἐν κόλπῳ βουνὸς ὑψηλὸς, ἐφ᾽ ὃ τὸ κτίσμα· ὑπόκειται δ᾽ Ἡρακλέους λιμὴν καὶ πλησίον λιμνοθάλαττα, καὶ παρὰ τὴν ἄκραν τὴν ὑπὲρ τοῦ κόλπου θυννοσκοπεῖον. ἀκολουθεῖ γὰρ ὁ θύννος οὐ τῇ βαλάνῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ πορφύρᾳ παρὰ γῆν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης, μέχρι καὶ Σικελίας. Ἀπὸ δὲ τῶν Κοσσῶν εἰς Ὠστίαν παραπλέουσι πολίχνια ἐστὶ, Γραουίσκιον, καὶ Πύργοι, καὶ Ἄλσιον, καὶ Φρεγηνία· εἰς μὲν δὴ Γραουίσκους στάδιοι τ. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τόπος ἐστὶ καλούμενος Ῥηγισουίλλα· ἱστορεῖται δὲ γενέσθαι τοῦτο βασί- pag. 226.

§. 8.

A tota, quae Populonium et Pisas interiacet regione, satis conspici possunt insulae. Sunt autem tres oblongae, ac paene parallelis inclusae lineis, meridiei et Africae obversae; longe autem reliquis minor est Aethalia. Iam ab Africa in Sardiniam brevissimum traiectum chorographus tradit esse passuum millia ccc. Post Populonium Cossae urbs est paulum supra mare, sita in sublimi colle, qui in sinu iacet; infra urbem Herculis portus est, et proxime lacus marinus, et ad promontorium, quod sinui imminet, specula ad captandos thynnos comparata. Non enim glandes tantum sectatur thynnus, sed et purpuram prope terram, ab extero mari usque ad Siciliam. A Cossa navigantibus versus Ostiam, oppida occurrunt Graviscae, Pyrgi, Alsium, Fregenae: distant Graviscae stadiis ccc a Cossa. Inter haec est Regis villa, quam narrant olim fuisse regiam

Italia. βασίλειον Μαλαιώτυ Πελασγῦ, ὃν φασι δυναςεύσαντα ἐν τοῖς τόποις μετὰ τῶν συνοίκων Πελασγῶν, ἀπελθεῖν ἐνθένδε εἰς Ἀθήνας. τύτυ δ' εἰσὶ τῦ φύλυ, καὶ οἱ τὴν Ἄγυλλαν κατεσχηκότες. Ἀπὸ δὲ Γραυΐσκων εἰς Πύργυς, μικρὸν ἐλάττυς τῶν ρπ· ἔςι δ' ἐπίνειον τῶν Καιρετανῶν [t] ἀπὸ ν ςαδίων. ἔχει δὲ Εἰληθυίας ἱερὸν Πελασγῶν ἵδρυμα, πλύσιόν ποτε γενόμενον· ἐσύλησε δ' αὐτὸ Διονύσιος ὁ τῶν Σικελιωτῶν τύραννος κατὰ τὸν πλῦν τὸν ἐπὶ Κύρνον. Ἀπὸ δὲ τῶν Πύργων εἰς Ὠςίαν σξ· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τὸ Ἄλσιον καὶ ἡ Φρεγηνία. Περὶ μὲν τῆς παραλίας τῆς Τυῤῥηνικῆς, ταῦτα.

§. 9.

Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, πόλεις πρὸς ταῖς εἰρημέναις, Ἀρήτιόν τε καὶ Περυσία, καὶ Οὐλσίνιον, καὶ Σύτριον· πρὸς δὲ ταύταις πολίχναι συχναὶ, [u] Βλήρα τε καὶ Φερεντινὸν, καὶ Φαλέριον, καὶ Φαλίσκον, καὶ Νέπι-

t) ἀπὸ ν ςαδίων] ἀπὸ γς ςαδίων. Bemb. Stroz. Interpr. pr.
u) Βλήρα τε] Sic legunt Vat. A. B. Venet. A. Stroz. Bemb. Interpr. pr. vulg. Βλήρατοι.

giam Malaeoti Pelasgi, qui eum ibi cum accolentibus Pelasgis habitasset, inde Athenas migraverit. Eiusdem gentis sunt etiam qui Agyllam tenuerunt. A Graviscis ad Pyrgos stadia sunt paulo minus cxxc. ab his ad L stadia abest Caeretanorum navale, quod habet Lucinae fanum a Pelasgis conditum, locuples quondam. spoliatum est a Dionysio Siciliae tyranno in Corsicam navigante. A Pyrgis ad Ostiam stadia sunt CCLX. interiacent Alsium et Fregenae. Tantum de ora Tyrrhena maritima.

§. 9.

At in mediterraneis praeter iam dictas urbes sunt Aretium, Perusia, Volsinium, Sutrium; tum crebra oppida, Blera, Ferentinum, Faleria, Falisca, Nepita, Statonia,

Νέπιτα, καὶ Στατωνία, καὶ ἄλλαι πλείους, αἱ μὲν ἐξ ἀρχῆς συνεστῶσαι, τινὲς δὲ τῶν Ῥωμαίων οἰκισάντων, x ἢ ταπεινωσάντων, καθάπερ τοὺς Οὐηΐους πολεμήσαντας πολλάκις, καὶ τὰς Φιδήνας. y Ἔνιοι δ' ού Τυῤῥηνὰς φασὶ τοὺς Φαλερίους, ἀλλὰ Φαλίσκους. Ἴδιον ἔθνος τινὲς καὶ τοὺς Φαλίσκους, καὶ πόλιν ἰδιόγλωσσον· οἱ δὲ Αἰκουμφαλίσκον λέγουσιν ἐπὶ τῇ Φλαμινίᾳ ὁδῷ κείμενον μεταξὺ z Ὀκρικλῶν καὶ Ῥώμης. Ὑπὸ δὲ τῷ Σωράκτῳ ὄρει Φερωνία πόλις ἐστὶν, ὁμώνυμος ἐπιχωρίᾳ τινὶ δαίμονι τιμωμένῃ σφόδρα ὑπὸ τῶν περιοίκων, ἧς τέμενός ἐστιν ἐν τῷ τόπῳ θαυμαστὴν ἱεροποιΐαν ἔχον· γυμνοῖς γὰρ ποσὶ διεξίασιν ἀνθρακιὰν καὶ σποδιὰν μεγά-

Italia.

x) ἢ ταπεινωσάντων] Restitui particulam ἢ ex codd. Vat. A. B. Venet. A. Stroz. y) Ἔνιοι — ἐπὶ τῇ Φλαμινίᾳ ὁδῷ κείμ.] Sic restituere conatus sum locum depravatissimum, praeeunte iam Salmasio in Exerc. Plin. pag. 44. In editis est: Ἔνιοι δ'. ού Τυῤῥηνὰς φασὶ τὰς Φαλερίους, ἀλλὰ Φαλίσκους ἴδιον ἔθνος τινές; καὶ τοὺς Φαλίσκους πόλιν ἰδιόγλωσσον· οἱ δὲ οἰακοῦ συμβαλίσκον λέγουσιν κ. τ. λ. Codices Vat. A. Venet. A. et Stroz. pro συμβαλίσκον legunt συμ φαλίσκον; in caeteris cum vulgatis consonant. Cluverius in Ital. ant. pag. 538. legit: Ἔνιοι δ' ού Τυῤῥηνὰς φασὶ τοὺς Φαλερίους, ἀλλὰ Φαλίσκους ἴδιον ἔθνος εἶναι καὶ ἰδιόγλωσσον, καὶ τὰς Φαλερίους πόλιν αὐτῶν. οἱ δ' Αἰκουμφαλίσκουμ λέγουσιν κ. τ. λ. z) Ὀκρικλῶν] Ita rescripsi cum Cluverio, Salmasio, Casaubono pro vulg. Ὀχηκλῶν.

tonia, et alia plura, partim antiqua, partim ab Romanis condita; nonnulla etiam ab iis oppressa fuerunt: quod Veiis et Fidenis post saepius iteratam rebellionem evenit. Sunt qui Falerios negant esse Tyrrhenos, sed Faliscos; alii Faliscos peculiarem gentem esse urbemque eiusdem nominis, et peculiari lingua utentem, inhabitare produnt; alii coniectant Faliscorum urbem esse Aequum Faliscum in via Flaminia inter Ocriculos et Romam situm. Sub monte Soracte urbs est Feronia, communi indigenae cuiusdam deae vocabulo, quam vicini studiose venerantur: estque ibi lucus Feroniae, in quo sacrificium perpetratur mirabile. Correpti enim eius numinis afflatu homines nudis pedibus prunarum ardentium struem

Italia. μεγάλην οἱ κατεχόμενοι ὑπὸ τῆς δαίμονος ταύτης ἀπαθεῖς, καὶ συνέρχεται πλῆθος ἀνθρώπων ἅμα τῆς τε πανηγύρεως χάριν, ἣ συντελεῖται κατ᾽ ἔτος, καὶ τῆς λεχθείσης θέας. Μάλιϛα δ᾽ ἐϛὶ μεσογαῖα τὸ Ἀρρήτιον πρὸς τοῖς ὄρεσιν. ἀπέχει γοῦν τῆς Ῥώμης a ἐν μεσογαίᾳ χιλίους ϛαδίους· τὸ δὲ Κλούσιον ω. Ἐγγὺς δὲ τούτων ἐϛὶ, καὶ ἡ Περουσία. Προσλαμβάνουσι δὲ πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς χώρας καὶ λίμναι, μεγάλαι τε καὶ πολλαὶ οὖσαι· καὶ γὰρ πλεῖται, καὶ τρέφουσιν ὄψον πολὺ, καὶ τῶν πτηνῶν τὰ λιμναῖα b τύφη τε καὶ πάπυρος, ἀνθήλη τε πολλὴ κατακομίζεται ποταμοῖς εἰς τὴν Ῥώμην, οὓς ἐκδιδόασιν αἱ λίμναι μέχρι τοῦ Τιβέρεως· ὧν ἐϛὶν καὶ ἥ τε Κιμινία καὶ περὶ Οὐολσινίους καὶ ἡ περὶ Κλούσιον, καὶ ἡ ἐγγυτάτω τῆς Ῥώμης καὶ τῆς θαλάττης Σαβάτα· ἀπωτάτω δὲ, καὶ ἡ πρὸς Ἀρρητίῳ ἤδη Τρασυμένα, καθ᾽ ἣν αἱ ἐκ τῆς Κελτικῆς εἰς τὴν Τυρρηνίαν c ἐμβολαὶ ϛρατοπέδοις·

a) ἐν μεσογαίᾳ] Absunt haec ex codd. Vat. A. B. Venet. A. Stroz. Bemb. et recte quidem. videntur enim e linea antecedenti in hanc irrepsisse. Mox iidem codd. pro χιλίους ϛαδ. legunt χιλίους καὶ διακοσίους ϛαδ. b) τύφη τε] Sic Vat. A. B. Venet. A. vulgo τύφαι τε. c) ἐμβολαὶ] ἐκβολαὶ Vat. A. B. Venet. A. Stroz.

struem illaesi perambulant, et quotannis eo turba hominum cum solennis conventus, tum spectaculi eius caussa confluit. Maxime in mediterranea recedit Aretium, montibus vicinum; abest a Roma stadiis CIↃ. Clusium autem IↃ CCC. Prope haec est etiam Perusia. Ad ubertatem soli conducunt etiam lacus, magni ac multi; quippe et navigantur, et multum piscium ac palustrium avium producunt, tum typhorum, papyri et paniculae lucernariae copia fluminibus Romam devehitur, quos lacus isti in Tiberim emittunt. Talis est Ciminius lacus apud Volsinios, et alius apud Clusium, et proxime Romam ac mare Sabatus. Longissime autem remotus, et iam Aretio propinquior Trasymenus est lacus, iuxta quem e Gallia in Etru-

δοις· αἷς περ καὶ Ἀννίβας ἐχρήσατο, δυοῖν ὄντων· ταύτης τε, καὶ τῆς ἐπ' Ἀριμίνου διὰ τῆς Ὀμβρικῆς· βελτίων μὲν οὖν ἡ ἐπ' Ἀριμίνου· ταπεινοῦται γὰρ ἐνταῦθα ἱκανῶς τὰ ὄρη. Φρουρουμένων δὲ τῶν παρόδων τούτων ἐπιμελῶς, ἠναγκάσθη τὴν χαλεπωτέραν ἑλέσθαι· καὶ ἐκράτησεν ὅμως νικήσας μάχας μεγάλας Φλαμμίνιον. Πολλὴ δὲ καὶ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἀφθονία κατὰ τὴν Τυῤῥηνίαν, [d] ἅπερ τῷ πλησίον εἶναι τῆς Ῥώμης, οὐχ ἧττον εὐανδρεῖ τῶν ἐν Βαΐαις, ἃ διωνόμασται πολὺ πάντων μάλιστα. Italiae Pag. 227.

§. 10.

Τῇ δὲ Τυῤῥηνίᾳ παραβέβληται κατὰ τὸ πρὸς ἕω μέρος ἡ Ὀμβρικὴ, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν Ἀπεννίνων λαβοῦσα, καὶ ἔτι περαιτέρω μέχρι τοῦ Ἀδρίου. Ἀπὸ γὰρ δὴ Ῥαουέννης ἀρξάμενοι κατέχουσιν οὗτοι τὸ πλησίον, καὶ ἐφεξῆς, Σάρσιναν, Ἀρίμινον, Σήναν, καὶ Καμάρινον. Αὐτοῦ δ' ἐστὶ καὶ ὁ Αἶσις ποταμὸς, καὶ τὸ Γυγγοῦνον ὄρος,

d) ἅπερ — εὐανδρεῖ] Sic Vat. A. Stroz. In editis ἅπερ deest, et pro οὐχ ἧττον εὐανδρεῖ exhibent οὐχ ἧττον δ' εὐανδρεῖ.

Etruriam aditus exercitibus patet, quo et Annibal usus est. Sunt enim duo aditus, hic, et alter per Vmbriam iuxta Ariminum: commodior tamen illo is est per Ariminum, montibus ibi satis humilibus. Sed cum is accurata custodia teneretur, difficiliorem coactus est petere: atque obtinuit, victo magna pugna Flaminio. Abundat etiam calidarum fontibus aquarum Etruria, cuius thermae ob vicinam Romam non minus quam famosissimae illae omnium maxime Baiae frequentantur.

§. 10.

Etruriae, qua ortum solis spectat, Vmbria adiacet, incipiens ab Apennino, itemque trans eos montes ad Adriaticum usque mare porrigens. A Ravenna enim Vmbri incipientes tenent eidem urbi propinqua loca, ac deinceps Sarsinam, Ariminum, Senam, Camarinum. Ibi est et Aesis fluvius, Gingunum

Italia. ὄρος, καὶ Σεντῖνον, καὶ Μέταυρος ποταμὸς, καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Τύχης. Περὶ γὰρ τούτους τοὺς τόπους εἰσὶ τὰ ὅρια τῆς Ἰταλίας τῆς πρότερον, καὶ τῆς Κελτικῆς κατὰ τὸ πρὸς τῇ θαλάττῃ ταύτῃ μέρος· καίπερ μετατιθέντων πολλάκις τῶν ἡγεμόνων. Πρότερον μέν γε τὸν Αἶσιν ἐποιοῦντο ὅριον· πάλιν δὲ τὸν Ῥουβίκωνα ποταμόν. Ἔστι δ' ὁ μὲν Αἶσις μεταξὺ Ἀγκῶνος καὶ Σηνογαλλίας· ὁ δὲ Ῥουβίκων μεταξὺ Ἀριμίνου καὶ Ῥαουέννης· ἄμφω δ' ἐκπίπτουσιν εἰς τὸν Ἀδρίαν. Νυνὶ δὲ συμπάσης τῆς μέχρι τῶν Ἄλπεων ἀποδειχθείσης Ἰταλίας, τούτους μὲν τοὺς ὅρους ἐᾶν δεῖ· τὴν δ' Ὀμβρικὴν καθ' ἑαυτὴν οὐδὲν ἧττον μέχρι καὶ Ῥαουέννης, ὁμολογοῦσιν ἅπαντες διατείνειν· οἰκεῖται γὰρ ὑπὸ τούτων. Εἰς μὲν δὴ Ἀρίμινον ἐνθένδε, περὶ τ φασίν· ἐκ δὲ Ἀριμίνου τὴν ἐπὶ Ῥώμης ἰόντι, κατὰ τὴν Φλαμμινίαν ὁδὸν, διὰ τῆς Ὀμβρικῆς ἅπασα ἡ ὁδός ἐστι, μέχρι Ὀκρίκλων καὶ τοῦ Τιβέρεως σταδίων ν καὶ τριακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις. τοῦτο μὲν δὴ μῆκος· τὸ δὲ πλάτος ἀνώμαλόν ἐστι. Πόλεις δ' εἰσὶν αἱ ἐντὸς τῶν

Ἀπεν-

gunum mons, Sentinum, Metaurus fluvius et Fanum Fortunae. Circa haec loca finis est antiquae Italiae, et Galliae ad huius maris partes: quanquam is terminus saepe est à magistratibus mutatus. Primum enim Aesin fluvium terminum esse voluerunt, deinde Rubiconem. Aesis inter Anconam est et Senogalliam, Rubico inter Ariminum et Ravennam, ambo in Adriaticum mare effluunt. Ac nostra quidem aetate, cum quidquid regionis usque ad Alpes est, Italiae nomine censeatur, limites istos valere iubemus: nihilominus ipsam per se Vmbriam usque ad Ravennam protendi in confesso apud omnes est: ab his enim incolitur. Hinc ergo ad Ariminum stadia ferunt ccc. Ab Arimino autem Romam via Flaminia per Vmbriam usque ad Ocriculum et Tiberim, iter est stadiorum cIↃ cccl. Haec est longitudo. Latitudo autem inaequalis est. Vrbes intra Apenninum

Ἀπεννίνων ὀρῶν ἄξιαι λόγου κατ' αὐτὴν μὲν τὴν Φλαμμινίαν ὁδὸν, οἵ τε Ὀκρίκλοι πρὸς τῷ Τίβερι, καὶ Λάρολαν, καὶ Νάρνα, δι' ἧς ῥεῖ ὁ Νὰρ ποταμὸς, συμβάλλων τῷ Τίβερι μικρὸν ὑπὲρ Ὀκρίκλων, πλωτὸς δ' οὐ μεγάλοις σκάφεσιν· εἶτα Κάρσουλοι, καὶ Μηουανία, παρ' ἣν ῥεῖ ὁ Τενέας, καὶ οὗτος ἐλάττοσι σκάφεσι κατάγων ἐπὶ τὸν Τίβεριν τὰ ἐκ τοῦ πεδίου. Καὶ ἄλλαι δ' εἰσὶ κατοικίαι διὰ τὴν ὁδὸν πληθυνόμεναι μᾶλλον, ἢ διὰ πολιτικὸν σύστημα, Φόρον Φλαμμίνιον, καὶ Νουκέρια, ἡ τὰ ξύλινα ἀγγεῖα ἐργαζομένη, καὶ Φόρον Σεμπρώνιον. Ἐν δεξιᾷ δὲ τῆς ὁδοῦ βαδίζοντι ἐκ τῶν Ὀκρίκλων εἰς Ἀρίμινον, Ἰντέραμνα ἐστὶ, καὶ Σπολίτιον, καὶ Αἴσιον, καὶ Καμέρτη, ἐν αὐτοῖς τοῖς ὁρίζουσι τὴν Πικεντίνην ὄρεσι. Κατὰ δὲ θάτερα μέρη, Ἀμερία τε [e] καὶ Τοῦδερ εὐκλεὴς πόλις, καὶ Εἰσπέλλον, καὶ [f] Ἴτορον, [g] πλησίον τοῦτ' ἤδη τῶν ὑπερβολῶν τοῦ ὄρους. Ἅπασα δ' εὐδαίμων ἡ χώρα, μικρῷ δ' ὀρειοτέρα· ζειᾷ

Italia.

pag. 228.

e) καὶ Τοῦδερ εὐκλεὴς] Hanc lectionem optimam solus Cod. Lascaris, quo Scrimgerus usus est, exhibet. Vulg καὶ Τουδερ εὐκλεὴς. f) Ἴτορον] Ἴτουρον Venet. A. Cluver. corrigit Ἰγούιον. g) πλησίον τοῦτ' ἤδη] Sic Venet. A. Interpr. pr. Vulgo πλησίον τοῦτο δή.

num in Flaminia via memorabiles sunt, Ocriculum ad Tiberim, Larolum, Narnia, per quam fluit Nar fluvius, qui paulum supra Ocriculum in Tiberim exit, navigabilis lembis non magnis: tum Carsuli, Mevania, quam alluit Teneas, qui et ipse parvis navigiis merces a campestribus in Tiberim devehit. Sunt et alia oppida magis itineris causa frequentata, quam civilem ob constitutionem: Forum Flaminii, Nuceria, ubi lignea conficiuntur vasa, Forum Sempronii. In itinere autem ab Ocriculo Ariminum versus ad dextram Interamna iacent, Spoletum, Aesium, Camerta in ipsis montibus, qui Picenum distinguunt. Et in altera parte Ameria et Tuder, celebris urbs, et Ispellum, et Itorum, quorum hoc iam prope cacumina montis est. Tota ea felix est regio, aliquan-

Italia. ζειᾷ μᾶλλον ἢ πυρῷ [h] τοὺς ἀνθρώπους τρέφουσα. Ὀρεινὴ δὲ, καὶ ἡ Σαβινὴ ἐφεξῆς οὖσα ταύτῃ παραβεβλημένη τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ αὕτη τῇ Τυῤῥηνικῇ. Καὶ τοῖς Λατίνοις δὲ ὅσα πλησιάζει, τούτοις τε, καὶ τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, τραχύτερα ἐστίν. Ἄρχεται μὲν οὖν [i] τὰ δύο ἔθνη ταῦτα ἀπὸ τοῦ Τιβέρεως καὶ τῆς Τυῤῥηνίας· ἐκτείνεται δὲ ἐπὶ τὰ Ἀπέννινα ὄρη πρὸς τῷ Ἀδρίᾳ λοξὰ παρεμβάλλοντα. Ἡ δὲ Ὀμβρικὴ καὶ παραλλάττουσα, ὡς εἴρηται, μέχρι τῆς θαλάττης. Περὶ μὲν οὖν τῶν Ὀμβρικῶν ἱκανῶς εἴρηται.

ΚΕΦ. Γ.

§. 1.

Σαβῖνοι δὲ στενὴν οἰκοῦσι χώραν, ἐπὶ μῆκος δὲ διήκουσαν καὶ χιλίων σταδίων ἀπὸ τοῦ Τιβέρεως καὶ Νωμέντου πολίχνης, μέχρις Οὐηστίνων. Πόλεις δ᾽ ἔχουσιν ὀλίγας καὶ

h) τοὺς ἀνθρώπους] τοὺς ὀφθαλμοὺς. Venet. A. i) τὰ δύο ἔθνη] Sic omnino scribendum esse pro vulg. δίχα iam Casaub. observavit.

quantum tamen montosior, zea magis quam tritico homines alit. Montosa etiam Sabinorum regio, huic contigua, iuxtaque Vmbriam porrecta, ut haec iuxta Etruriam. Quae Latio adiacent, illo et Apenninis montibus asperiores sunt. Hae igitur duae gentes incipiunt a Tiberi et Etruria, et extenduntur per obliquum iuxta Apenninum versus Adriam; Vmbria etiam ad mare usque porrecta, ut docuimus. Ac de Vmbris quidem dictum satis.

CAP. III.

§. 1.

Sabini angustam incolunt regionem, in longum ad CIↃ stadia porrectam, a Tiberi et Nomento oppido usque ad Vestinos. Vrbes habent paucas easque continentibus

καὶ τεταπεινωμένας, διὰ τοὺς συνεχεῖς πολέμους, Italia.
Ἀμίτερνον, καὶ Ῥεάτῳ πλησιάζει [k] κώμη Ἰντεροκρέα, καὶ τὰ [l] ἐν Κωτιλίαις ψυχρὰ ὕδατα, ἀφ' ὧν καὶ πίνουσι καὶ ἐγκαθιζόντες θεραπεύουσι νόσους. Σαβίνων δ' εἰσὶ, καὶ οἱ Φόρουλοι πέτραι, πρὸς ἀπόστασιν μᾶλλον ἢ κατοικίαν εὐφυεῖς. Κύρις δὲ νῦν μὲν κωμιόν ἐστιν· ἦν δὲ πόλις ἐπίσημος, ἐξ ἧς ὥρμηντο οἱ τῆς Ῥώμης βασιλεύσαντες, Τῖτος Τάτιος καὶ Νουμᾶς Πομπήλιος· ἐντεῦθεν δὲ καὶ Κυρίτας ὀνομάζουσιν οἱ δημηγοροῦντες, τοὺς Ῥωμαίους. [m] Τρηβοῦλα τε καὶ Ἤρητον, καὶ ἄλλαι κατοικίαι τοιαῦται, κῶμαι μᾶλλον, ἢ πόλεις ἐξετάζοιντ' ἄν. Ἅπασα δ' αὐτῶν ἡ γῆ διαφερόντως ἐλαιόφυτός ἐστι καὶ ἀμπελόφυτος, βάλανόν τε ἐκφέρει πολλήν· σπουδαία δὲ καὶ βοσκήμασι τοῖς τε ἄλλοις, καὶ δὴ τὸ τῶν ἡμιόνων γένος τῶν Ῥεατίνων διωνόμασται θαυμαστῶς. ὡς δ' εἰπεῖν, ἅπα-

k) κώμη Ἰντεροκρέα] Haec restitui e Codd. Vat. A. B. Venet. A. Interpr. pr. l) ἐν Κωτιλίαις] Ita reposui cum Xylandro et Casaubono. Vulgo Κωτισκολίαις. Cod. Stroz. A. Κωσισκολίαις. m) Τρηβοῦρα] Casaubonus rescripsit Τρηβοῦλα.

tibus bellis attritas, Amiternum, Reate, cui vicinum est oppidum Interocrea, et aquae frigidae ad Cotilias, quas bibunt, et iis insidentes morbis medentur. Sunt et Foruli Sabinorum, saxa ad rebellionem quam habitationem aptiora. Cures nunc viculus est, quondam urbs illustris; ex qua orti sunt T. Tatius, et Numa Pompilius Romae regno potiti: unde qui populum Romanum assantur, Quirites eum appellant. Praeterea Trebula, Eretum, et alia id genus domicilia, pagis potius quam urbibus annumeranda sunt. Tota Sabinorum regio egregie ferax est olearum ac vitium, multumque fert glandis, ac pecori producendo opportuna est, praesertim vero Reatini muli laudantur mirum in modum. Vt

Italia. ἅπασα ἡ Ἰταλία θρεμμάτων τε ἀρίστη τροφὸς καὶ καρπῶν ἐστίν· ἄλλα δ' ἤδη κατὰ ἄλλα μέρη τῶν πρωτείων τυγχάνει. Ἔστι δὲ καὶ παλαιότατον γένος οἱ Σαβῖνοι, καὶ αὐτόχθονες· τούτων δ' ἄποικοι Πικεντῖνοί τε καὶ Σαμνῖται· τούτων δὲ Λευκανοὶ, τούτων δὲ Βρέττιοι. Τὴν δ' ἀρχαιότητα τεκμήριον ἄν τις ποιήσαιτο, ἀνδρίας καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, ἀφ' ἧς ἀντέσχον, μέχρι πρὸς τὸν παρόντα χρόνον. Φησὶ δ' ὁ συγγραφεὺς Φάβιος, Ῥωμαίους αἰσθέσθαι τοῦ πλούτου τότε πρῶτον, ὅτε τοῦ ἔθνους τούτου κατέστησαν κύριοι. Ἔστρωται δὲ δι' αὐτῶν ἥ τε Σαλαρία ὁδὸς οὐ πολλὴ οὖσα, εἰς ἣν καὶ ἡ Νωμεντάνη συμπίπτει, κατὰ Ἤρητον τῆς Σαβινῆς κώμην ὑπὲρ τοῦ Τιβέρεως κειμένην, ὑπὲρ τῆς αὐτῆς πύλης ἀρχομένη τῆς Κολλινῆς.

§. 2.

Ἑξῆς δ' ἡ Λατίνη κεῖται, ἐν ᾗ καὶ ἡ τῶν Ῥωμαίων πόλις, καὶ πολλὰς συνειληφυῖα τῆς μὴ Λατίνης πρότερον. Αἴκουοι γὰρ, καὶ Οὐόλσκοι, καὶ Ἕρνικοι, Ἀβο-

Vt autem uno dicam verbo, tota Italia et pecore alendo et frugibus gignendis praestat: alia tamen aliis in locis primam merentur laudem. Antiquissima gens est Sabinorum, indigenarum nimirum; ab his sunt Picentini et Samnitae; ab his Lucani, ab his Brutii. Vetustatem eorum licet comprobare fortitudine ac virtute eorum, qua freti ad hoc usque tempus perdurarunt. Fabius historiae scriptor inquit, tunc demum Romanos sensisse divitias, cum eam gentem sibi subiecissent. Strata est per Sabinos via Salaria non longa, in quam Nomentana incidit apud Eretum Sabinorum vicum supra Tiberin, a porta incipiens Collina.

§. 2.

Sabinos Latium subsequitur, in quo Roma sita est. Complectitur autem multa olim Latinis non adscripta. Aequi enim, Volsci, Hernici,

Ἀβοριγῖνές τε οἱ περὶ αὐτὴν τὴν Ῥώμην, καὶ Ῥούτουλοι οἱ τὴν ἀρχαίαν Ἀρδέαν ἔχοντες, καὶ ἄλλα συστήματα μείζω καὶ ἐλάττω τὰ περιοικοῦντα τοὺς τότε Ῥωμαίους ὑπῆρξεν, ἡνίκα πρῶτον ἔκτιστο ἡ πόλις· ὧν ἔνια κατὰ κώμας αὐτονομεῖσθαι συνέβαινεν, ὑπ' οὐδενὶ κοινῷ φύλῳ τεταγμένα. Φασὶ δὲ Αἰνείαν μετὰ τοῦ πατρὸς Ἀγχίσου, καὶ τοῦ παιδὸς Ἀσκανίου κατάραντα n) εἰς Λαύρεντον, πλησίον τῶν Ὠστίων, o) καὶ τοῦ Τιβέρεως ἠϊόνος, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης ὅσον ἐν τέτταρσι καὶ εἴκοσι σταδίοις, κτίσαι πόλιν. ἐπελθόντα δὲ Λατῖνον τὸν τῶν Ἀβοριγίνων βασιλέα, τῶν οἰκούντων τὸν τόπον τοῦτον, ὅπου νῦν ἡ Ῥώμη ἐστὶ, συμμάχοις χρήσασθαι τοῖς περὶ τὸν Αἰνείαν ἐπὶ τοὺς γειτονεύοντας Ῥουτούλους τοὺς Ἀρδέαν κατέχοντας. (στάδιοι δ' εἰσὶν ἀπὸ τῆς Ἀρδέας εἰς τὴν Ῥώμην ρξ) νικήσαντα δ' ἀπὸ τῆς θυγατρὸς Λαουινίας ἐπώνυμον κτίσαι πλησίον πόλιν. Πάλιν δὲ Ῥουτούλων συμβαλόντων εἰς μάχην, τὸν μὲν Λατῖνον πεσεῖν, τὸν δὲ Αἰνείαν Italia. pag. 229.

K 3

n) εἰς Λαύρεντον] εἰς Λαῦρον Vat. A. Gemist. Plethon.
o) καὶ τοῦ Τιβέρεως ἠϊόνος κ. τ. λ.] Sic distinxi cum Vat. A. B. Gemist. Pleth.

ci, et circa ipsam Romam Aborigines, et qui vetustam habuerunt Ardeam Rutuli, aliaeque maiores minoresque civitates quondam circa Romam habitaverunt, cum primum urbs conderetur: et quidam libere per pagos habitabant, nulli communi subiecti genti. Fama est Aeneam cum patre Anchisa et filio Ascanio Laurentum appulisse, prope Ostiam et Tiberis ripam ad XXIV stadia supra mare urbem condidisse: supervenisse deinde Latinum regem Aboriginum, qui tum ea loca tenebant, ubi nunc est Roma, Aeneae auxilio usum contra vicinos Rutulos, qui Ardeam habitabant, (stadia sunt ab Ardea Romam CLX) partaque victoria Lavinium urbem Laviniae filiae suae cognominem in propinquo posuisse. Post haec, Rutulis acie rursum congressis, Latinum cecidisse,

Italia. Αἰνείαν νικήσαντα βασιλεῦσαι, καὶ Λατίνους καλέσαι τοὺς ὑφ' αὐτῷ. Καὶ τούτου δὲ τελευτήσαντος καὶ τοῦ πατρὸς, τὸν Ἀσκάνιον, Ἄλβαν κτίσαι ἐν τῷ Ἀλβάνῳ ὄρει, διέχοντι τῆς Ῥώμης τοσοῦτον, ὅσον καὶ ἡ Ἀρδέα. p Ἐνταῦθα Ῥωμαῖοι σὺν τοῖς Λατίνοις Διὶ θύουσιν, ἅπασα ἡ συναρχία ἀθροισθεῖσα· τῇ πόλει δ' ἐφίστησιν ἄρχοντα πρὸς τὸν τῆς θυσίας χρόνον τῶν γνωρίμων τινὰ νέων. Ὕστερον δὲ τετρακοσίοις ἔτεσιν ἱστορεῖται τὰ περὶ Ἀμώλιον, καὶ τὸν ἀδελφὸν Νουμήτορα τὰ μὲν μυθώδη, τὰ δ' ἐγγυτέρω πίστεως. Διεδέξαντο μὲν γὰρ τὴν τῆς Ἄλβας ἀρχὴν ἀμφότεροι παρὰ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἀσκανίου, διατείνουσαν μέχρι τοῦ Τιβέρεως. Παραγκωνισάμενος δ' ὁ νεώτερος τὸν πρεσβύτερον, ἦρχεν ὁ Ἀμώλιος· υἱοῦ δ' ὄντος, καὶ θυγατρὸς τῷ Νουμήτορι, τὸν μὲν ἐν κυνηγίᾳ δολοφονεῖ· τὴν δὲ, ἵνα ἄτεκνος διαμείνῃ, τῆς Ἑστίας ἱέρειαν κατέστησε, παρθενίας χάριν· καλοῦσι δ' αὐτὴν Ῥέαν Σιλ-

p) Ἐνταῦθα — τινὰ νέων] Quae de sacrificio in monte Albano Iovi Latiali celebrato heic referuntur, inducenda esse puto.

se, Aeneam victorem regno potitum, subditis suis Latinorum nomen fecisse. Aenea porro Anchisaque mortuis, Ascanium Albam condidisse in Albano monte, qui tanto a Roma quanto Ardea abest spatio, ibi totius regni coetu coacto, Romani cum Latinis Iovi sacrificant: urbique ad earum tempus feriarum praeficitur celebrium aliquis iuvenum. Quadringentis post annis Amulii et Numitoris fratrum res gesta est, quae partim fabulis involvitur, partim a vero non est aliena. Ad hos ex Ascanii posteris ortos, regnum quod ad Tiberim usque porrigebatur, per successionem delatum fuit. Sed iunior fratrum Amulius, altero detruso, regnum obtinuit, Numitoris filium in venatione per dolum occidit, et filiam (hi enim eius erant liberi) ut perpetuo custodienda virginitate spem prolis ei adimeret, sacerdotem Vestae con-

Σιλβίαν. Εἶτα φθορὰν φωράσας, διδύμων αὐτῇ παίδων γενομένων, τὴν μὲν εἶρξεν ἀντὶ τοῦ κτείνειν, χαριζόμενος τ' ἀδελφῷ· τοὺς δ' ἐξέθηκε πρὸς τὸν Τίβεριν, κατά τι πάτριον. Μυθεύονται μὲν οὖν ἐξ Ἄρεος γενέσθαι τοὺς παῖδας· ἐκτεθέντας δ' ὑπὸ λυκαίνης ὁραθῆναι σκυλακευομένους. Φαύστυλον δέ τινα τῶν περὶ τὸν τόπον συφορβῶν ἀνελόμενον ἐκθρέψαι· (δεῖ δ' ὑπολαβεῖν τῶν δυνατῶν τινα, ὑπηκόων δὲ τῷ Ἀμωλίῳ, λαβόντα ἐκθρέψαι,) καλέσαι δὲ τὸν μὲν Ῥωμύλον, τὸν δὲ Ῥῶμον. Ἀνδρωθέντας δ' ἐπιθέσθαι τῷ Ἀμωλίῳ, καὶ τοῖς παισί. καταλυθέντων δ' ἐκείνων, καὶ τῆς ἀρχῆς εἰς τὸν Νουμήτορα περιστάσης, ἀπελθόντας οἴκαδε, κτίσαι τὴν Ῥώμην, ἐν τόποις οὐ πρὸς αἵρεσιν μᾶλλον, ἢ πρὸς ἀνάγκην ἐπιτηδείοις. οὔτε γὰρ ἐρυμνὸν τὸ ἔδαφος, οὔτε χώραν οἰκείαν ἔχον τὴν πέριξ ὅση πόλει πρόσφορος, ἀλλ' οὐδ' ἀνθρώπους τοὺς [q] συνοικήσοντας· οἱ γὰρ ὄντες ᾤκουν καθ' αὑτούς, συνάπτοντες πρὸς τοῖς τείχεσι τῆς κτι- Italiæ pag. 230.

q) συνοικήσοντας] Casaubonus corrigit συνοικίσαντας.

constituit; hanc Ream Sylviam nominant. Deinde cum corruptam deprehendisset, vita in gratiam fratris donatam inclusit; gemellos autem quos pepererat, morem quendam patrium secutus ad Tiberim exposuit. Hos Marte patre natos fabulantur, animadversumque eos a lupa catulorum loco ali: et Faustulum quendam subulcorum in iis locis sustulisse eos ac enutrivisse, (intelligendum autem est, potentem quendam Amulio subiectum id fecisse) nomenque alteri Romulo, Remo alteri fecisse: hos, cum ad virilem aetatem pervenissent, Amulium et prolem eius sustulisse, ac regno Numitori restituto, domum eos rediisse, urbemque Romam condidisse, loco non tam delectu quam necessitate capto. nam neque munitus natura erat, neque solum habebat proprium, et quod urbi sufficeret, neque homines qui id incolerent. Nam qui tum circa ea loca erant, cum Roma aedificaretur, ii pro se quique seorsim habitabant, neque

Italia. ζομένης πόλεως, οὐδὲ τοῖς Ἀλβανοῖς πάνυ προσέχοντες. Κολλατία δ' ἦν, καὶ Ἀντέμναι, καὶ Φιδῆναι, [r] Λαβικὸν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, τότε μὲν πολίχνια, νῦν δὲ κῶμαι, [s] κτήσεις ἰδιωτῶν, ἀπὸ [t] λ ἢ μ μικρῷ πλειόνων τῆς Ῥώμης σταδίων. Μεταξὺ γοῦν τοῦ πέμπτου, καὶ τοῦ ἕκτου λίθου τῶν τὰ μίλια διασημαινόντων τῆς Ῥώμης καλεῖται τόπος Φῆστοι· τοῦτον δ' ὅριον ἀποφαίνουσι τῆς τότε Ῥωμαίων γῆς. οἵ θ' ἱερομνήμονες θυσίαν ἐπιτελοῦσιν ἐνταῦθά τε, καὶ ἐν ἄλλοις τόποις πλείοσιν, ὡς ὁρίοις αὐθημερὸν, ἣν καλοῦσιν [u] Ἀμβαρουΐαν. Γενομένης δ' οὖν στάσεως φασὶ κατὰ τὴν κτίσιν ἀναιρεθῆναι τὸν Ῥῶμον. Μετὰ δὲ τὴν κτίσιν ἀνθρώπους σύγκλυδας ὁ Ῥωμύλος ἤθροιζεν, ἀποδείξας ἄσυλόν τι τέμενος μεταξὺ τῆς ἄκρας καὶ τοῦ Καπιτωλίου· τοὺς δ' ἐκεῖ καταφεύγοντας τῶν ἀστυγειτόνων, πολίτας ἀποφαίνων. Ἐπιγαμίας δὲ τούτοις

r) Λαβικὸν] Sic repoſui ex Epitom. Vulg. Λαβῖνον. Codd. Stroz. Λαουΐνον. e Gemiſti cod. haec vox abeſt. Cluver reponendum cenſet Καινῖνα vel Καινῖνον in Ital ant. p. 650. Caſaub. Λαβῖνοι. s) κτήσεις] Sic reſcripſi cum Gemiſt. Pleth. et Caſaub. vulg. κτίσεις. t) λ ἢ μ μικρῷ] λ ἢ μ ἢ μικρῷ Gemiſt. Pl. u) Ἀμβαρουΐαν] Ita Stroz. et Gemiſt. Ἀμβαρουυΐαν Venet. Ἀβαρουνίαν vulg.

neque Albanos admodum curabant. Erant Collatia, Antemnae, Fidenae, Lavicum, aliaque id genus tunc oppida, nunc pagi, privatorum domicilia, XXX aut XL a Roma ſtadiis. Sane inter quintum et ſextum a Roma lapidem locus eſt qui Feſti vocatur; hunc tradunt eo tempore finem agri Romani fuiſſe, et hodieque ibi aliisque in locis qui fines ſint, ſacerdotes ſacrificium peragunt, quod Ambarvalia dicitur. Porro inter condendum aiunt contentione orta Remum interfectum fuiſſe. Vrbe condita Romulus homines convenas colligit, aperto aſylo in luco inter arcem et Capitolium, et qui eo de vicinis confugiſſent, cives allegit. Quibus cum uxores

τοις οὐ τυγχάνων, ἐπηγγείλατο ἕνα ἀγῶνα ἱππικὸν τῦ Ποσειδῶνος ἱερὸν, τὸν καὶ νῦν ἐπιτελέμενον. [x] Συνελθόντων δὲ πολλῶν, πλείςων δὲ Σαβίνων, ἐκέλευσε τὰς παρθένους ἁρπάσαι τὰς ἀφιγμένας τοῖς δεομένοις γάμυ· μετιὼν δὲ τὴν ὕβριν [y] μετὰ ὅπλων Τῖτος Τάτιος ὁ βασιλεὺς τῶν Κυρίτων, ἐπὶ κοινωνίᾳ τῆς ἀρχῆς καὶ πολιτείᾳ συνέβη πρὸς Ῥωμύλον· δολοφονηθέντος δ' ἐν Λαυϊνίῳ τῦ Τατίυ, μόνος ἦρξεν [z] ἑκόντων τῶν Κυρίτων ὁ Ῥωμύλος. Μετὰ δὲ τῦτον διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Νυμᾶς Πομπίλιος πολίτης τῦ Τατίυ, παρ' ἑκόντων τῶν ὑπηκόων [a] λαβών. Αὕτη μὲν ὖν ἡ μάλιςα πιςευομένη τῆς Ῥώμης κτίσις ἐςίν. Italia.

§. 3.

Ἄλλη δέ τις προτέρα, [b] καὶ μυθώδης, Ἀρκαδικὴν λέγυσα γενέσθαι τὴν ἀποικίαν ὑπ' Εὐάνδρυ.

K 5 Τύτῳ

x) Συνελθόντων δὲ πολλῶν, πλείςων δὲ Σαβίνων] Reſtitui hunc locum ex Epitom. Gemiſt. Pl. et Max. Planudis excerptis. Vulgo Συνελθόντων δὲ πλείςων πολλῶν. y) μετὰ ὅπλων] δι' ὅπλων Venet. A. Gemiſt. Pl. z) ἑκόντων τῶν Κυρίτων] Sic Venet. A. Epitomator, et Gemiſt. Vulg. ἑκὼν τῶν K. a) λαβὼν] deeſt apud Gemiſt. b) καὶ μυθώδης] Abſunt haec e cod. Venet. A. et Gemiſt.

res non inveniret, equeſtre Neptuni certamen (quod etiamnum celebratur) indixit; cumque ad id multi mortales praecipue ex Sabinis conveniſſent, iis qui uxoribus indigerent raptum virginum mandavit; quam iniuriam armis perſequens T. Tatius Quiritium rex, pactus cum Romulo regni ſocietatem ab armis diſceſſit: et per inſidias occiſus Lavinii, ſoli Romulo imperium in Quirites volentes reliquit. Romulo ſucceſſit Numa Pompilius, Tatii civis, oblato a ſubditis regno. Atque haec de Romae origine maxime credita eſt narratio.

§. 3.

Alia antiquior, atque fabuloſior fama Romam Arcadum coloniam ab Evandro dedu-

Italia. Τούτῳ δ' [c] ἐπιξενωθῆναι τὸν Ἡρακλέα, ἐλαύνοντα τὰς Γηρυόνου βοῦς. πυθόμενον δὲ τῆς μητρὸς Νικοστράτης τὸν Εὔανδρον, (εἶναι δ' αὐτὴν μαντικῆς ἔμπειρον) ὅτι τῷ Ἡρακλεῖ [d] πεπρωμένον ἦν τελευτήσαντι τοὺς ἄθλους, θεῷ γενέσθαι, φράσαι τε πρὸς τὸν Ἡρακλέα ταῦτα; καὶ τέμενος ἀναδεῖξαι; καὶ θῦσαι θυσίαν Ἑλληνικήν· ἣν καὶ νῦν ἔτι φυλάττεσθαι τῷ Ἡρακλεῖ. Καὶ ὁ Κεκίλιος ὁ τῶν Ῥωμαίων συγγραφεύς, τοῦτο τίθεται σημεῖον, τοῦ Ἑλληνικὸν εἶναι κτίσμα τὴν Ῥώμην, τὸ παρ' αὐτῇ τὴν πάτριον θυσίαν, Ἑλληνικὴν εἶναι τῷ Ἡρακλεῖ. Καὶ τὴν μητέρα δὲ τοῦ Εὐάνδρου τιμῶσι Ῥωμαῖοι, μίαν τῶν νυμφῶν [e] εἶναι νομίσαντες, Καρμέντιν μετονομασθεῖσαν.

§. 4.

pag. 231. Οἱ δ' οὖν Λατῖνοι κατ' ἀρχὰς μὲν ἦσαν ὀλίγοι, καὶ οἱ πλείους οὐ προσεῖχον Ῥωμαίοις· ὕστερον δὲ καταπλα-

c) ἐπιξενωθῆναι] Addunt Stroz. et Gemist. φασί. d) πεπρωμένην ἦν] πεπρ. εἴη Gemist. Mox pro τελευτήσαντι exhibent Venet. A. Stroz. Gemist. τελέσαντι. e) εἶναι] abest e Venet. A. Stroz. Bemb.

deductam, tradit; huius usum hospitio Herculem cum Geryonis boves ageret, et Evandrum, qui e matre sua Nicostrata, quae vaticinandi perita erat, cognovisset, Herculem confectis certaminibus fato in deorum numerum relatum iri, id Herculi indicasse, lucoque dicato sacrificium ei more graeco fecisse, quod eodem ritu hodieque servatur. Et Cecilius rerum Romanarum scriptor eo argumento colligit, Romam a Graecis esse conditam, quod Romani Graeco ritu antiquo instituto Herculi rem sacram faciunt. Matrem quoque Evandri venerantur Romani, quam nympham Carmentam denominatam esse credunt.

§. 4.

Latini autem initio erant pauci, ac plerique Romanis non obtemperabant: successu

ταπλαγέντες τὴν ἀρετὴν τοῦ τε Ῥωμύλου, καὶ τῶν μετ' ἐκείνου βασιλέων, ὑπήκοοι πάντες ὑπῆρξαν. Καταλυθέντων δὲ τῶν τε Αἰκούων, καὶ τῶν Οὐόλσκων, καὶ Ἑρνίκων, ἔτι δὲ πρότερον Ῥουτούλων τε καὶ Ἀβοριγίνων, πρὸς δὲ τούτοις Ῥαικῶν, καὶ Ἀργυρούσκων δέ τινων καὶ Πρεφέρνων, ἡ τούτων χώρα Λατίνη προσηγόρευται πᾶσα. Ἦν δὲ τῶν Οὐόλσκων [f] τῶν Πωμετίων ἔντιμον πεδίον, ὅμορον τοῖς Λατίνοις· καὶ πόλις Ἀπίολα, ἣν κατέσκαψε Ταρκύνιος Πρίσκος. Αἴκουοι δὲ γειτονεύοντες μάλιστα τοῖς Κυρίταις· καὶ τούτων δὲ ἐκεῖνος τὰς πόλεις ἐξεπόρθησεν· ὁ δ' υἱὸς αὐτοῦ τὴν Σούεσσαν εἷλε τὴν μητρόπολιν τῶν Οὐόλσκων. Ἕρνικοι δὲ πλησίον ᾤκουν τῷ τε Λαουινίῳ καὶ τῇ Ἄλβᾳ, καὶ αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ· οὐκ ἄπωθεν δ' οὐδ' Ἀρικία, καὶ Τελλῆναι, καὶ Ἄντιον. Ἀλβανοὶ δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ὡμονόουν τοῖς Ῥωμαίοις, ὁμόγλωσσοί τε ὄντες, καὶ Λατῖνοι· βασιλευόμενοι δ' ἑκάτεροι χωρὶς ἐτύγχανον· οὐδὲν δ' ἧττον ἐπιγάμιά τε ἦσαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἱερὰ

Italia.

f) τῶν Πωμετίων ἔντ.] Malim cum codd. Stroz. et Gemisto refingere τὸ Πωμεντῖνον.

su tamen temporis, virtute Romuli, et qui post eum regnavere perculsi, universi se subiecerunt. Domitis porro Aequis, Volscis, Hernicis, ac prius etiam Rutulis, Aboriginibusque, tum praeterea Roecis et Argyruscis quibusdam ac Privernatibus, omnis eorum ager Latium appellatus fuit. Volscorum Pometiorum ager praeclarus fuit, finitimus Latinis, ut et Apiolae urbs, quam Tarquinius Priscus delevit. Aequi maxime vicini erant Curetibus, quorum urbes idem vastavit. Filius eius Suessam cepit Volscorum caput. Hernici Lavinio erant ac Albae propinqui, ipsique Romae: nec procul inde Aricia, Tellenae, et Antium. Albani initio cum Romanis consentiebant, ut qui eadem uterentur lingua, essentque Latini: itaque etsi suum utraque civitas seorsim haberet regem, tamen et mutua iungebant connubia, et Albae

com-

Italia. ἱερὰ κοινὰ τὰ ἐν Ἄλβᾳ, καὶ ἄλλα δίκαια πολιτικά· ὕστερον δὲ πολέμου συστάντος, ἡ μὲν Ἄλβα κατεσκάφη, πλὴν τοῦ ἱεροῦ, οἱ δ᾽ Ἀλβανοὶ πολῖται Ῥωμαίων ἐκρίθησαν. Καὶ τῶν ἄλλων δὲ τῶν g περιοίκων πόλεων, αἱ μὲν ἀνῃρέθησαν, αἱ δὲ ἐταπεινώθησαν ἀπειθοῦσαι· τινὲς δὲ καὶ ηὐξήθησαν διὰ τὴν εὔνοιαν. Νυνὶ μὲν οὖν ἡ παραλία μέχρι πόλεως Σινυέσσης ἀπὸ τῶν Ὠστίων Λατίνη καλεῖται· πρότερον δὲ μέχρι τοῦ h Κιρκαίου μόνον ἐσχήκει τὴν ἐπίδοσιν· καὶ τὴν μεσογαίαν δὲ πρότερον μὲν οὐ πολλήν, ὕστερον δὲ καὶ μέχρι Καμπανίας διέτεινε, καὶ i Σαυνιτῶν, καὶ Πελιγνῶν, καὶ ἄλλων τῶν τὸ Ἀπέννινον κατοικούντων.

§. 5.

Ἅπασα δ᾽ ἐστὶν εὐδαίμων καὶ παμφόρος, πλὴν ὀλίγων χωρίων τῶν κατὰ τὴν παραλίαν, ὅσα ἑλώδη καὶ νοσερά, οἷα τὰ τῶν Ἀρδεατῶν καὶ μεταξὺ Ἀντίου, καὶ Λαουινίου μέχρι Πωμεντίου, καὶ τινων τῆς Σητίνης χω-

g) περιοίκων] περιοικίδων Venet. B. Stroz. Gemist. h) Κιρκαίου μόνον] Sic omnes codd. quos evolvi, et Interpr. pr. Vulgo Κιρκαίου οὐ μόνον. i) Σαυνιτῶν] Cod. Venet. A. et Gemist. exhibent Σαυνίτων, vulgo Σαυνιτῶν.

communibus utebantur ſacris aliaque iura civilia habebant communia. Poſtea temporis bello coorto, Alba, excepto templo, diruta eſt, et Albani civibus Romanis adſcripti. Aliae etiam urbes partim deletae ſunt cum Romanis reſiſterent, partim depreſſae; nonnullae favore erga Romanos auctae. Nunc quidem ora maritima, ab Oſtia ad Sinueſſam uſque, Latium appellatur; quod olim tantum ad montem uſque Circaeum pertinuit. in mediterraneis quoque ab initio Latium pauca occupavit; poſtea vero id nomen ad Campaniam uſque et Saunitas, ac Pelignos, aliosque Apennini accolas prolatum eſt.

§. 5.

Totum Latium felix eſt et omnium rerum ferax, demtis paucis quibusdam locis maritimis; quae paluſtria ſunt et parum ſana, ut Ardeatium ager, et regiones inter Antium ac Lavinium, uſque ad Pometiam, et Setini agri quaedam partes ac loca

χωρίων, καὶ τῆς περὶ Ταῤῥακίναν, καὶ τὸ Κιρκαῖον· ἢ εἴ τινα ὀρεινὰ καὶ πετρώδη· καὶ ταῦτα δ' οὐ τελέως ἀργὰ, οὐδ' ἄχρηστα· ἀλλὰ νομὰς παρέχει δαψιλεῖς, ἢ ὕλην, ἢ καρπούς τινας ἑλείους, ἢ πετραίους· τὸ δὲ Καίκουβον ἑλῶδες ὂν, εὐοινοτάτην ἄμπελον τρέφει, τὴν δενδρῖτιν. Πόλεις δ' ἐπὶ θαλάττῃ μέν εἰσι τῶν Λατίνων, τά τε Ὤστια, πόλις ἀλίμενος διὰ τὴν πρόσχωσιν, ἣν ὁ Τίβερις παρασκευάζει, πληρούμενος ἐκ πολλῶν ποταμῶν· παρακινδύνως μὲν οὖν [k] ὁρμίζονται μετέωρα ἐν τῷ σάλῳ τὰ ναυκλήρια· τὸ μέν τοι λυσιτελὲς νικᾷ· καὶ γὰρ ἡ τῶν ὑπηρετικῶν σκαφῶν εὐπορία, τῶν ἐκδεχομένων τὰ φορτία, καὶ ἀντιφορτιζόντων, ταχὺν ποιεῖ τὸν ἀπόπλουν, πρὶν ἢ τοῦ ποταμοῦ ἅψασθαι, καὶ μέρους ἀποκουφισθέντος, εἰσπλεῖ καὶ ἀνάγεται μέχρι τῆς Ῥώμης, σταδίους ρϞ. Κτίσμα δ' ἐστὶ τὰ Ὤστια Ἄγκου Μαρκίου· αὕτη μὲν ἡ πόλις τοι- Italia. pag. 232.

k) ὁρμίζονται] Recepi Gemist. et Interpr. pr. lectionem, quae procul dubio vera est. Vulgo ὀρίζονται.

loca circa Tarracinam et Circaeum: tum si qua sunt montosa et saxosa; quanquam ne haec quidem prorsus inculta aut inutilia sunt, cum vel pascua copiosa habeant, vel sylvas, vel fructus palustres montanosve proferant. Sic Caecubum, locus palustris, vitem arboream alit, cuius vinum est praestantissimum. Latinorum urbes maritimae sunt, Ostia, urbs importuosa ob aggestionem limi, quam Tiberis efficit multis impletus amnibus; quapropter non absque periculo naves ibi in ancoris consistunt, sed sublimes in aqua fluctuant. Vincit tamen utilitas; nam auctuariae naves ad excipiendas e magnis navibus merces et alias deportandas magno paratae numero adsunt: quibus efficitur, ut naves, priusquam ad Tiberim perveniant, celeriter subvehantur, ac parte oneris levatae, per amnem adversum Romam usque adscendant ad CXC stadia. Ostiam Ancus Marcius condidit.

Italia. τοιαύτη. Ἑξῆς δ' ἐστὶν Ἄντιον, ἀλίμενος καὶ αὐτὴ πόλις· ἵδρυται δ' ἐπὶ πέτραις· διέχει δὲ τῶν Ὠστίων περὶ σξ σταδίους. Νυνὶ μὲν οὖν ἀνεῖται τοῖς ἡγεμόσιν, εἰς σχολὴν καὶ ἄνεσιν τῶν πολιτικῶν, ὅτε λάβοιεν καιρόν· καὶ διὰ τοῦτο κατῳκοδόμηνται πολυτελεῖς οἰκήσεις ἐν τῇ πόλει συχναὶ, πρὸς τὰς τοιαύτας ἐπιδημίας. Καὶ πρότερον δὲ ναῦς ἐκέκτηντο, καὶ ἐκοινώνουν τῶν λῃστηρίων τοῖς Τυῤῥηνοῖς, καί περ ἤδη τοῖς Ῥωμαίοις ὑπακούοντες. Διόπερ καὶ Ἀλέξανδρος πρότερον ἐγκαλῶν ἐπέστειλε, καὶ Δημήτριος ὕστερον [l] τοὺς ἁλόντας τῶν λῃστῶν ἀναπέμπων τοῖς Ῥωμαίοις, χαρίζεσθαι μὲν αὐτοῖς, ἔφη, τὰ σώματα διὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας συγγένειαν· οὐκ ἀξιοῦν δὲ τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας, στρατηγεῖν τε ἅμα τῆς Ἰταλίας, καὶ λῃστήρια ἐκπέμπειν· καὶ ἐν μὲν τῇ ἀγορᾷ Διοσκούρων ἱερὸν [m] ἱδρυσαμένους τιμᾶν, οὓς πάντες σωτῆρας ὀνομάζου-

l) τοὺς ἁλόντας τῶν λ.] Ita pro τοὺς ἄλλους τῶν λ. vulg. reponendum esse iam celeb. Tyrwhittus ingenio assecutus est; Codd. Venet. A. Stroz. uterque, Gemist. confirmant hanc viri doctissimi coniecturam. m) ἱδρυσαμένους] ἱδρυσαμένων Venet. A.

didit. Eam sequitur Antium, oppidum et ipsum importuosum, saxis insitum, ab Ostia distans CCLX stadia. Hodie id principum otio et vacationibus a publicis negotiis dicatum est; ideoque magnifica ibi exstructa sunt aedificia permulta, excipientdis, cum eo commigrant, oblata occasione, principibus. Olim mari potentes, fuerunt Antiates, et, iam sub Romanorum potestatem redacti, se socios praedonibus Tyrrhenis praebuerunt. Quocirca et Alexander misit, qui ea de re quererentur; et postea Demetrius, captivos praedones Romanis cum mitteret, corpora eorum quidem se ipsis largiri ostendit, ob Romanorum cum Graecis cognationem: indignum tamen sibi videri: eundem populum Italiae principatum agere, et latrones praedatum emittere; ac Castorem et Pollucem, quos populi omnes ut Deos conservatores ado-

μάζουσιν, εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα πέμπειν τοὺς τὴν ἐκείνων πατρίδα λεηλατήσοντας. Ἔπαυσαν δ' αὐτοὺς Ῥωμαῖοι τῆς τοιαύτης ἐπιτηδεύσεως. Ἀνὰ μέσον δὲ τούτων τῶν πόλεων, ἐστὶ τὸ Λαουΐνιον, ἔχον κοινὸν τῶν Λατίνων ἱερὸν Ἀφροδίτης· [n] ἐπιμελοῦνται δ' αὐτοῦ διὰ προγόνων Ἀρδεᾶται. Εἶτα Λαύρεντον, Ὑπέρκειται δὲ τούτων ἡ Ἀρδέα, κατοικία Ῥουτούλων ἄνω ο σταδίους ἀπὸ τῆς θαλάττης. Ἔστι δὲ καὶ ταύτῃ πλησίον Ἀφροδίσιον, ὅπου πανηγυρίζουσι Λατῖνοι. [o] Σαυνῖται δ' ἐπόρθησαν τοὺς τόπους· καὶ λείπεται μὲν [p] ἴχνη τῶν ποτὲ πόλεων. ἔνδοξα δὲ διὰ τὴν Αἰνείου γέγονεν ἐπιδημίαν, καὶ τὰς ἱεροποιΐας ἐξ ἐκείνων τῶν χρόνων παραδεδόσθαι φασί. Italia.

§. 6.

Μετὰ δὲ Ἄντιον τὸ Κιρκαῖον ἐστὶν, [q] ἐν ο καὶ ϟ σταδίοις ὄρος, νησιάζον θαλάττῃ τε, καὶ ἕλεσι· φασὶ

n) ἐπιμελοῦνται δ' αὐτοῦ] Perperam in editis est ἐπιμελ. δ' αὐτῶν. o) Σαυνῖται] Ita reposui pro Σαννῖται e cod. Venet. A. p) ἴχνη τῶν ποτὲ πόλεων] In editis est ἴχνη πόλεων. Secutus sum codd. Venet. Stroz. Interpr. pr. q) ἐν ο καὶ ϟ σαδ.] ἐν σ καὶ ϟ σαδ. Venet.

adorant, dedicato iis in foro templo, venerari, in Graeciam autem mittere, qui istorum patriam populentur. Sane Romani eos ab isto praedandi studio deduxerunt. In medio harum urbium est Lavinium, quod habet omnibus Latinis commune fanum Veneris, cuius administratio a maioribus ad Ardeates propagata est. Sequitur Laurentum, et supra id Ardea Rutulorum colonia, LXX a mari stadiis. Prope est fanum Veneris, ad quod Latini solemnem agitant conventum: ea loca sunt a Saunitibus vastata, et nunc rudera urbium antiquarum restant: loca ipsa nobilitata sunt Aeneae peregrinatione, et sacrificiorum ritus ab illo usque tempore traditos servari aiunt.

§. 6.

Stadiis ab Antio CCXC Circaeus mons est, quem mare et paludes tantum non insulam faciunt: aiunt eum radici-

Italia. Φασὶ δὲ καὶ πολύριζον εἶναι, τάχα τῷ μύθῳ τῷ περὶ τῆς Κίρκης συνοικειοῦντες. [r] Ἔχει δὲ πολίχνιον καὶ Κίρκης ἱερὸν, καὶ Ἀθηνᾶς βωμόν· δείκνυσθαι δὲ καὶ Φιάλην τινὰ φασὶν Ὀδυσσέως. Μεταξὺ δὲ ὅ, τε Στόρας ποταμὸς, καὶ ἐπ' αὐτῷ ὕφορμος. Ἔπειτα προσεχὴς αἰγιαλὸς ἀλίμενος, πρὸς αὐτῷ μόνον τῷ Κιρκαίῳ λιμένιον ἔχον. Ὑπέρκειται δ' ἐν τῇ μεσογαίᾳ τὸ Πωμέντιον πεδίον· τὴν δὲ συνεχῆ ταύτῃ πρότερον Αὔσονες ᾤκουν, οἵ περ καὶ τὴν Καμπανίαν εἶχον. pag. 233. Μετὰ δὲ τούτους Ὄσκοι· καὶ τούτοις δὲ μετῆν τῆς Καμπανίας· νῦν δ' ἅπαντα Λατίνων ἐστὶ μέχρι Σινοέσσης, [s] ὡς εἶπον. Ἴδιον δέ τι τοῖς Ὄσκοις, καὶ τῷ τῶν Αὐσονίων ἔθνει συμβέβηκε· τῶν μὲν γὰρ Ὄσκων ἐκλελοιπότων, ἡ διάλεκτος μένει παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις· ὥστε καὶ ποιήματα σκηνοβατεῖσθαι κατά τινα ἀγῶνα πάτριον, καὶ μιμολογεῖσθαι· τῶν δ' Αὐσονίων οὐδ' ἅπαξ

r) Ἔχει δὲ — Ἀθηνᾶς βωμόν.] Sic reposui e Gemist. Plethonis codice. Vulgo Ἔχει δὲ πολίχνιον καὶ ἱερὸν Ἀθηνᾶς βωμόν. Ex codd. Venet. A. et Stroz. haec absunt. s) ὡς εἶπον] ὡς εἴπομεν.

dicibus abundare, fortassis ut locum fabulae de Circe accommodent. Oppidum quod ibi est, habet Circes templum, et Minervae aram; aiuntque ibi pateram Vlyssis monstrari. Inter haec est Stura fluvius, et ad eum navium statio. Hinc plane importuosum est litus, nisi quod ad ipsum Circaeum parvus portus est. Supra in mediterraneis est Pometius campus. Huic contiguam regionem prius Ausones habitarunt, qui Campaniam quoque tenuerunt. Post hos Osci sunt, qui et ipsi partem Campaniae tenuerunt: nunc omnia sunt Latinorum usque ad Sinuessam, ut dixi. Peculiare quippiam Oscis et Ausonibus evenit. Nam cum Oscorum gens interierit, sermo eorum apud Romanos restat, ita ut carmina quaedam ac mimi certo quodam certamine, quod instituto maiorum celebratur, in scenam producantur. Ausones autem, quamquam ne

ἅπαξ οἰκησάντων ἐπὶ τῇ Σικελικῇ θαλάττῃ, τὸ πέλαγος ὅμως Αὐσόνιον καλεῖται. t Ἑξῆς δ' ἐν ἑκατὸν σαδίοις τῷ Κιρκαίῳ Ταρακίνα ἐςὶ, Τραχινὴ καλȣμένη πρότερον ἀπὸ τȣ̃ συμβεβηκότος. Πρόκειται δὲ αὐτῆς μέγα ἕλος, ὃ ποιȣ̃σι δύο ποταμοί· καλεῖται δ' ὁ μείζων Αὔφιδος. Ἐνταῦθα δὲ συνάπτει τῇ θαλάττῃ πρῶτον ἡ Ἀππία ὁδὸς, ἐςρωμένη μὲν ἀπὸ τῆς Ῥώμης μέχρι Βρεντησίȣ, πλεῖςον δ' ὁδευομένη· τῶν δ' ἐπὶ θαλάττῃ πόλεων τούτων ἐφαπτομένη μόνον, τῆς τε Ταρακινῆς, καὶ τῶν ἐφεξῆς Φορμίων μὲν, καὶ Μιντούρνης, καὶ Σινȣέσσης, καὶ τῶν ἐσχάτων, Τάραντός τε καὶ Βρεντησίȣ. Πλησίον δὲ τῆς Ταῤῥακινῆς βαδίζοντι ἐπὶ τῆς Ῥώμης, παραβέβληται τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ διώρυξ ἐπὶ πολλοὺς τόπους πληρουμένη τοῖς ἑλείοις τε καὶ τοῖς ποταμίοις ὕδασι· πλεῖται δὲ μάλιςα νύκτωρ, ὥστ' ἐμβάντας ἐφ' ἑσπέρας ἐκβαίνειν πρωΐας, καὶ βαδίζειν τὸ λοιπὸν τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ· ἀλλὰ καὶ μεθ' ἡμέραν ῥυμȣλκεῖται δι' ἡμιόνων. Ἑξῆς

Italia.

t) Ἑξῆς δ' ἐν ἑκατὸν σαδ.] Sic Vat. B. Stroz. in vulgat. vocula ἐν deest. Bemb. ἐν πεντήκοντα.

ne semel quidem regiones ad mare Siculum habitaverint, tamen mare id Ausonium dicitur. Deinde a Circaeo stadiis c est Tarracina, prius Trachina, id est aspera, a conditione loci vocata. Ante eam est magna palus, quam duo fluvii efficiunt, quorum maior Vfens dicitur. Hic primum mare attingit via Appia, strata a Roma Brundusium usque, et frequentissima: eam de maritimis urbibus hae duntaxat attingunt, Tarracina, ac deinceps Formiae, Minturna, Sinuessa, ac extremae Tarentum et Brundusium. Prope Tarracinam, qua Romam itur, iuxta viam Appiam fossa longa ducta est, quae palustribus et fluvialibus impletur aquis, ac noctu maxime navigatur; igitur, qui navim vesperi intrant, mane egressi, Appia via pergunt. Sed et interdiu muli naves per eam fossam loris trahunt. Sequun-

Italia. Ἑξῆς δὲ Φορμίαι Λακωνικὸν κτίσμα ἐστὶν, Ὁρμίαι λεγόμενον πρότερον διὰ τὸ εὔορμον. Καὶ τὸν μεταξὺ δὲ κόλπον ἐκεῖνοι Καιάτταν ὠνόμασαν, τὰ γὰρ κοῖλα πάντα Καιάττας οἱ Λάκωνες προσαγορεύουσιν· ἔνιοι δ' ἐπώνυμον τῆς Αἰνείου τροφοῦ τὸν κόλπον φασίν. ἔχει δὲ μῆκος σταδίων ρ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Ταρρακίνης, μέχρι τῆς ἄκρας τῆς ὁμωνύμου. Ἀνέῳγέ τ' ἐντεῦθεν σπήλαια ὑπερμεγέθη, κατοικίας μεγάλας, καὶ πολυτελεῖς δεδεγμένα· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰς Φορμίας τετταράκοντα. Ταύτης δ' ἀνὰ μέσον εἰσὶ, καὶ Σινυέσσης αἱ Μιντοῦρναι, σταδίους ἑκατέρας διέχουσαι u περὶ π. Διαρρεῖ δὲ Λεῖρις ποταμὸς, Κλάνις δ' ἐκαλεῖτο πρότερον· φέρεται δ' ἄνωθεν ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν, καὶ τῆς Οὐηστίνης παρὰ Φρεγέλλας κώμην (πρότερον δ' ἦν πόλις ἔνδοξος.) ἐκπίπτει δ' εἰς ἄλσος ἱερὸν τιμώμενον περιττῶς ὑπὸ τῶν ἐν Μιντούρναις, ὑποκείμενον τῇ πόλει. Τῶν δὲ σπηλαίων ἐν ὄψει μάλιστα x πρόκειν-

u) περὶ π] περὶ ο Interpr. pr. x) πρόκειντοι] προέκειντο Venet. A.

quuntur Formiae a Laconibus conditae, prius ob opportunitatem litoris ad excipiendas naves Hormiae dictae; quin et sinum interjectum Lacones Caiattam appellarunt, quo nomine omnes cavitates ii afficiunt. Alii volunt sinum a Caieta Aeneae nutrice dictum esse. Longitudine est stadiorum c a Tarracina ad promontorium Caietam eodem nomine dictum. Hic ingentes aperiuntur speluncae, in quibus magnae sunt ac sumtuosae aedes. Formiae a Caieta distant stadia xl. Inter has et Sinuessam sunt Minturnae, utrinque stadiis ad xxc dissitae. Minturnas perfluit Liris, qui olim Clanius vocabatur. Is ab Apennino monte per Vestinos delapsus, praeter Fregellas (qui nunc vicus est, olim nobilis urbs) in lucum sacrum exit infra Minturnas situm, quem sanctissime oppidani colunt. In conspectu autem maxime spe-

κεῖνται δύο νῆσοι πελάγιαι, Πανδαταρία τε καὶ Ποντία, μικραὶ μὲν, οἰκούμεναι δὲ καλῶς, οὐ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων διέχουσαι· τῆς ἠπείρου δὲ ν ἐπὶ σ. Ἔχεται δὲ τοῦ Καϊάτου κόλπου τὸ Καικοῦβον, τούτου δὲ Φοῦνδοι, πόλις ἐν τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ κειμένη. Πάντες δ' εἰσὶν οἱ τόποι οὗτοι, σφόδρα εὔοινοι· ὁ δὲ Καίκουβος καὶ ὁ Φουνδανὸς, καὶ ὁ Σητινὸς, τῶν διωνομασμένων εἰσὶ, καθάπερ καὶ ὁ Φάλερνος, καὶ ὁ Ἄλβανος, καὶ ὁ Στατάνος. Ἡ δὲ Σινύεσσα ἐν Σητίνῳ κόλπῳ ἵδρυται, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα· σῖνος γὰρ ὁ κόλπος· πλησίον ἔστι δ' αὐτῆς θερμὰ λουτρὰ κάλλιστα, ποιοῦντα πρὸς νόσους ἐνίας. Αὗται μὲν αἱ ἐπὶ θαλάττῃ τῶν Λατίνων πόλεις. Italia. pag. 234.

§. 7.

Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, πρώτη μὲν ὑπὲρ τῶν Ὠστίων ἐστὶν ἡ Ῥώμη, καὶ μόνη γε ἐπὶ τῷ Τιβέρει κεῖται· περὶ ἧς, ὅτι πρὸς ἀνάγκην, οὐ πρὸς αἵρεσιν ἔκτισαι, εἴρηται· προσθετέον δ', ὅτι οὐδ' οἱ μετὰ ταῦτα προσκτίσαντές τινα μέρη, κύριοι τοῦ βελτίονος ἦσαν, ἀλλ' ἐδούλευον τοῖς

ſpeluncarum duae inſulae in pelago iacent, Pandataria et Pontia, parvae quidem, ſed bene habitatae, et ſibi non procul disiunctae, a continente vero ſtadiis ccL. Caietanum ſinum ſubſequitur Caecubum: inde Fundi, urbs in via Appia ſita. Haec loca optimum producunt vinum: inter quae maxime celebrantur Caecubum, Fundanum, Setinum, ſicut et Falernum, Albanum, et Statanum. Sinueſſa in ſinu Setino ſita eſt, et a ſinu nomen gerit, cui vicinae ſunt aquae calidae, ad quosdam morbos pellendos efficaciſſimae. Hae ergo ſunt Latii urbes maritimae.

§. 7.

In mediterraneis prima ſuper Oſtiam eſt Roma, quae ſola ad Tiberim eſt ſita: quam et docuimus non delectu, ſed neceſſitate oblato loco conditam eſſe. Id addendum, in eorum, qui poſtmodo partes aliquas adiecerunt, poteſtate non fuiſſe locos optimos eligere, ſed eos iam conditis partibus inſerviviſſe.

Italia. τοῖς προϋποκειμένοις. Οἱ μέν γε πρῶτοι τὸ Καπιτώλιον καὶ τὸ Παλάτιον, καὶ τὸν Κουΐρῖνον λόφον ἐτείχισαν, ὃς ἦν οὕτως εὐεπίβατος τοῖς ἔξωθεν, ὥστ' ἐξ ἐφόδου Τίτος Τάτιος εἷλεν ἐπελθὼν, ἡνίκα μετίῃ τὴν τῶν ἁρπαγεισῶν παρθένων ὕβριν. Ἄγκος τε Μάρκιος προσλαβὼν τὸ Κέλλιον ὄρος, καὶ τὸ Ἀβεντῖνον ὄρος, καὶ τὸ μεταξὺ τούτων πεδίον, διηρτημένα καὶ τὰ ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀπὸ τῶν προτετειχισμένων, προσέθηκεν ἀναγκαίως· οὔτε γὰρ οὕτως ἐρυμνοὺς λόφους ἔξω τείχους ἐᾶσαι τοῖς βουλομένοις ἐπιτείχισμά τι καλῶς εἶχεν, οὐθ' ὅλον ἐκπληρῶσαι τὸν τοῖχον ἴσχυσε τὸν μέχρι τοῦ Κυϊρίνου. Ἤλεγξε δὲ Σερούιος τὴν ἔκλειψιν· ἀνεπλήρωσε γὰρ προσθεὶς τόν τε Ἠσκυλῖνον λόφον, καὶ τὸν [y] Οὐιμινάλιον· καὶ ταῦτα δ' εὐέφοδα τοῖς ἔξωθεν ἐστί· [z] διόπερ τάφρον βαθεῖαν ὀρύξαντες, εἰς τὸ ἐντὸς ἐδέξαντο τὴν γῆν, καὶ ἐξέτειναν ὅσον ἑξαστάδιον χῶμα ἐπὶ τῇ ἐντὸς ὀφρύϊ τῆς

y) Οὐιμινάλιον] Sic Venet. A. Stroz. Gemist. Vulg. Οὐιμίλανον. z) Hic nonnulla deesse videntur.

vivisse. Primi Capitolium, Palatium, et Quirinalem collem muniverunt, qui ab exteris ita facile conscendi potuit, ut T. Tatius, quo tempore raptarum virginum iniuriam ulciscebatur, primo aggressu eum ceperit. Ancus Marcius Caelium montem, et Aventinum, campumque his interiectum, divulsa haec et a se invicem et ab antea exstructis, necessitate compulsus adiecit; nam neque colles ita natura munitos extra pomoerium relinquere videbatur commodum, quos hostis facile occupare ac pro arce iis uti posset: neque perducere murum usque ad Quirinalem collem poterat. Quem defectum Servius arguit, qui complevit murum adiectis urbi Exquilino et Viminali collibus. Quae omnia cum facile capi extrinsecus possent, fossam altam Romani egerunt, terraque intro recepta, aggerem sex circiter stadiorum in interiore fossae margine fecerunt, mu-

τῆς τάφρου, καὶ ἐπέβαλον τεῖχος καὶ πύργους ἀπὸ τῆς Κολλίνας πύλης, μέχρι τῆς Ἡσκυλίνας. ὑπὸ μέσῳ δὲ τῷ χώματι τρίτη ἐςὶ πύλη ὁμώνυμος τῷ Οὐϊμιναλίῳ λόφῳ. Τὸ μὲν οὖν ἔρυμα τοιοῦτον ἐςὶ τὸ τῆς πόλεως, ἐρυμάτων ἑτέρων δεόμενον. Καί μοι δοκοῦσιν οἱ πρῶτοι τὸν αὐτὸν λαβεῖν διαλογισμὸν περί τε σφῶν αὐτῶν, καὶ περὶ τῶν ὕςερον, διότι Ῥωμαίοις προσῆκεν ἐκ ἀπὸ τῶν ἐρυμάτων, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὅπλων καὶ τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἔχειν τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἄλλην εὐπορίαν· προβλήματα νομίζοντας ἐ τὰ τείχη τοῖς ἀνδράσιν, ἀλλὰ τοὺς ἄνδρας τοῖς τείχεσι. Καταρχὰς μὲν οὖν ἀλλοτρίας τῆς κύκλῳ χώρας ἔσης ἀγαθῆς τε καὶ πολλῆς, τῦ δὲ τῆς πόλεως ἐδάφους εὐεπιχειρήτου, τὸ μακαρισθησόμενον ἐδὲν ἦν τοπικὸν εὐκλήρημα· τῇ δ᾽ ἀρετῇ καὶ τῷ πόνῳ τῆς χώρας οἰκείας γενομένης, ἐφάνη συνδρομή τις ἀγαθῶν, ἅπασαν εὐφυΐαν ὑπερβάλλουσα· δι᾽ ἣν ἐπὶ τοσοῦτον αὐξηθεῖσα ἡ πόλις ἀντέχει, τῦτο μὲν τροφῇ, τῦτο δὲ ξύλοις, καὶ λίθοις πρὸς τὰς οἰκοδομίας,

Italia. pag. 235.

murosque et turres in eo constituerunt, a Collina porta usque ad Exquilinam: tertia porta Viminalis sub medio est aggere. Huiusmodi est Romae munitio, aliis munitionibus indigens. Ac mihi videntur urbis eius auctores de se et de posteritate sua ita statuisse: Romanum esse, non munitionibus, sed armis, suaque virtute securitatem sibi et opes parare; neque viros muris, sed muros viris defendere. Initio quidem, cum regio, qua Roma circumdatur, fertilis ac praestans, Romanis nondum subiecta urbisque situs talis esset, qui eam oppugnantium iniuriae exponere videretur, nullam omnino natura loci spem futurae felicitatis faciebat. Postquam autem virtute ac labore eam regionem suae fecerunt potestatis, concursus quidam bonorum Romae apparuit, omnem exsuperans naturae felicitatem. Vnde fit, ut urbs, tantis aucta incrementis, sufficiat cum alendis tot hominibus, tum ad aedificia lignis ac lapidibus: nam continen-

Italia. δομίας, ἃς ἀδιαλείπτως ποιοῦσιν αἱ συμπτώσεις καὶ ἐμπρήσεις, καὶ μεταπράσεις, ἀδιάλειπτοι καὶ αὗται οὖσαι· καὶ γὰρ αἱ μεταπράσεις, ἑκούσιοί τινες συμπτώσεις εἰσὶ, καταβαλόντων καὶ ἀνοικοδομούντων πρὸς τὰς ἐπιθυμίας ἕτερα ἐξ ἑτέρων. Πρὸς ταῦτ' οὖν, τό, τε τῶν μετάλλων πλῆθος, καὶ ἡ ὕλη, καὶ οἱ κατακομίζοντες ποταμοὶ, θαυμαστὴν παρέχουσι τὴν ὑποχορηγίαν· πρῶτος μὲν Ἀνίων, ἐξ Ἄλβας ῥέων τῆς πρὸς Μαρσοῖς Λατίνης πόλεως, καὶ διὰ τοῦ ὑπ' αὐτῇ πεδίου μέχρι τῆς πρὸς τὸν Τίβεριν συμβολῆς· ἔπειθ' ὁ Νὰρ, καὶ ὁ Τενέας, οἱ διὰ τῆς Ὀμβρικῆς εἰς τὸν αὐτὸν καταφερόμενοι ποταμὸν τὸν Τίβεριν· διὰ δὲ Τυῤῥηνίας καὶ τῆς Κλουσίνης, ὁ Κλάνις. Ἐπεμελήθη μὲν οὖν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ τῶν τοιούτων ἐλαττωμάτων τῆς πόλεως, πρὸς μὲν τὰς ἐμπρήσεις, συντάξας στρατιωτικὸν ἐκ τῶν ἀπελευθέρων τὸ βοηθῆσον· πρὸς δὲ τὰς συμπτώσεις τὰ ὕψη τῶν καινῶν οἰκοδομημάτων καθελὼν, καὶ κωλύσας ἐξαίρειν ποδῶν ο τὸ πρὸς ταῖς ὁδοῖς ταῖς δημοσίαις. Ἀλλ' ὅμως ἐπέλιπεν ἂν ἡ ἐπαν-

tinentes Romae substructiones fiunt ob crebras ruinas, incendia, assiduasque venditiones, quae ipsae quasi spontaneae quaedam sunt ruinae, pro sua libidine civibus aedes demolientibus et aedificantibus identidem. Quam ad rem metallorum copia, tum sylvae, et materiam devehentes fluvii mirum in modum sufficiunt; quorum primus est Anio, qui ab Alba Latina urbe Marsis vicina profluens, per ei subiectam planitiem in Tiberim defertur; deinde Nar ac Teneas, per Vmbriam in eundem Tiberim decurrentes; tum Clanis per Etruriam et agrum Clusinum fluens. Huiusmodi detrimenta urbis Augustus Caesar praevidens, contra incendia cohortem libertinorum constituit quae opitularetur: utque ruinae caverentur, edixit, ne novum ullum aedificium ad viam publicam factum ultra LXX pedes attolleretur. Sed tamen instauratio

ἡ ἐπανόρθωσις, εἰ μὴ τὰ μέταλλα καὶ ἡ ὕλη, καὶ τὸ τῆς πορθμίας εὐμεταχείριστον ἀντεῖχε. Italia.

§. 8.

Ταῦτα μὲν οὖν ἡ Φύσις τῆς χώρας παρέχεται τὰ εὐτυχήματα τῇ πόλει· προσέθεσαν δὲ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὰ ἐκ τῆς προνοίας. Τῶν γὰρ Ἑλλήνων περὶ τὰς κτίσεις μάλιστα εὐτυχῆσαι δοξάντων, ὅτι κάλλους ἐστοχάζοντο, καὶ ἐρυμνότητος καὶ λιμένων, καὶ χώρας εὐφυοῦς· οὗτοι προὐνόησαν μάλιστα ὧν ὠλιγώρησαν ἐκεῖνοι, στρώσεως ὁδῶν, καὶ ὑδάτων εἰσαγωγῆς, καὶ ὑπονόμων τῶν δυναμένων ἐκκλύζειν τὰ λύμματα τῆς πόλεως εἰς τὸν Τίβεριν. Ἔστρωσαν δὲ καὶ τὰς κατὰ τὴν χώραν ὁδοὺς, προσθέντες ἐκκοπάς τε λόφων, καὶ ἐγχώσεις κοιλάδων, ὥστε τὰς ἁρμαμάξας δέχεσθαι πορθμείων φορτία· οἱ δ' ὑπόνομοι, [a] συννόμῳ λίθῳ κατακαμφθέντες ὁδοὺς ἁμάξαις χόρτου πορευτὰς, ἐνίας ἀπολελοίπασι. Τοσοῦτον δ' ἐστὶ τὸ εἰσαγώγι-

a) συννόμῳ λίθῳ] Sic Venet. A. Vulg. σὺν νόμῳ λ.

ratio urbis defeciſſet, niſi metalla, ſylvae, et navigationis commoditas ſuccurriſſent.

§. 8.

Atque has quidem commoditates loci natura ſuggeſſit; quibus Romani alias prudentia adiunxerunt. Cum enim Graeci videantur aedificandis urbibus maxime ſcopum conſecuti, quia pulcritudinis, munitionum, portuum, et ſoli felicitatis rationes accurate duxerunt: Romani maxime eorum curam gefferunt, quae ab illis neglecta ſunt, nimirum ſternendarum viarum, aquae ductuum faciendorum, et cloacarum ſub terra parandarum, per quas ſordes urbis in Tiberim exhaurirentur. Itaque et per regiones vias ſtraverunt, colles exciderunt, et ingeſta materia cavitates complanaverunt, ut onera navium curribus excipi atque transvehi poſſent. Et cuniculi iſti lapideis fornicibus ſuffulti, nonnulli ſpatium currui feni onuſto transeunti praebent. Tantum autem

Italia. γόνιμον ὕδωρ διὰ τῶν ὑδραγωγείων, ὥστε ποταμοὺς διὰ τῆς πόλεως καὶ τῶν ὑπονόμων ῥεῖν· ἅπασαν δὲ οἰκίαν σχεδὸν δεξαμενὰς καὶ σίφωνας, καὶ κρουνοὺς ἔχειν ἀφθόνους, ὧν πλείστην ἐπιμέλειαν ἐποιήσατο Μάρκος Ἀγρίππας, πολλοῖς καὶ ἄλλοις ἀναθήμασι κοσμήσας τὴν πόλιν. Ὡς δ' εἰπεῖν, οἱ παλαιοὶ μὲν
pag. 236. τοῦ κάλλους τῆς Ῥώμης ὠλιγώρουν, πρὸς ἄλλοις μείζοσι καὶ ἀναγκαιοτέροις ὄντες· οἱ δ' ὕστερον, καὶ μάλιστα οἱ νῦν καθ' ἡμᾶς, οὐδὲ τούτου καθυστέρησαν, ἀλλ' ἀναθημάτων πολλῶν, καὶ καλῶν ἐπλήρωσαν τὴν πόλιν. Καὶ γὰρ Πομπήιος, καὶ ὁ θεὸς Καῖσαρ, καὶ ὁ Σεβαστὸς, καὶ οἱ τούτου παῖδες, καὶ οἱ φίλοι, καὶ ἡ γυνὴ, καὶ ἡ ἀδελφὴ, πᾶσαν ὑπερεβάλλοντο σπουδὴν, καὶ δαπάνην εἰς τὰς κατασκευάς. Τούτων δὲ τὰ πλεῖστα ὁ Μάρτιος ἔχει κάμπος, πρὸς τῇ φύσει προσλαβὼν καὶ τὸν ἐκ τῆς προνοίας κόσμον. Καὶ γὰρ τὸ μέγεθος τοῦ πεδίου θαυμαστὸν ἅμα, καὶ τὰς ἁρματοδρομίας, καὶ τὴν ἄλλην ἱππασίαν, ἀκώλυτον παρέχων τῷ τοσούτῳ πλήθει, τῶν σφαίρᾳ,
καὶ

tem aquae per aquaeductus in urbem derivatur, ut flumina per urbem et cloacam labantur, et quaelibet propemodum domus cisternas, tubulos, ac canales habeat copiosos: ad quam rem plurimum industriae contulit M. Agrippa, qui multis etiam aliis donariis Romam exornavit. Vtque in summa dicam, prisci aliis maioribus ac magis necessariis occupati rebus, pulcritudinis urbi conciliandae nullam susceperunt cogitationem; posteriores, ac maxime qui nostra sunt aetate, ne hanc quidem rem neglexerunt, sed urbem donariis multis ac splendidis impleverunt: Pompeius enim, Divus Caesar, Augustus, huiusque filii, amici, uxor, et soror iis adornandis omnem aliorum et diligentiam et liberalitatem superaverunt. Horum pleraque Martius habet campus, cum natura, tum hominum prudentia ornatus. Nam et magnitudo eius mirabilis est, et curruum equorumque decursionibus libere patet, tantaeque multitudini pila, circo, ac palaestra

καὶ κίρκῳ καὶ παλαίστρᾳ γυμναζομένων· καὶ τὰ περικείμενα ἔργα, καὶ τὸ ἔδαφος ποάζον δι' ἔτους, καὶ τῶν λόφων στεφάναι [b] τῶν ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ μέχρι τοῦ ῥείθρου σκηνογραφικὴν ὄψιν ἐπιδεικνυμένων, δυσαπάλλακτον παρέχουσι τὴν θέαν. Πλησίον δ' ἐστὶ τοῦ πεδίου τούτου, καὶ ἄλλο πεδίον, καὶ στοαὶ κύκλῳ παμπληθεῖς, καὶ ἄλση, καὶ θέατρα τρία, καὶ ἀμφιθέατρον, καὶ ναοὶ πολυτελεῖς, καὶ συνεχεῖς ἀλλήλοις· ὡς πάρεργον ἂν δόξαιεν ἀποφαίνειν τὴν ἄλλην πόλιν. Διόπερ ἱεροπρεπέστατον νομίσαντες τὸν τόπον τοῦτον, καὶ τὰ τῶν ἐπιφανεστάτων μνήματα ἐνταῦθα κατεσκεύασαν ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν. Ἀξιολογώτατον δὲ τὸ Μαυσώλειον καλούμενον, ἐπὶ κρηπῖδος ὑψηλῆς λευκολίθου πρὸς τῷ ποταμῷ χῶμα, ἄχρι κορυφῆς τοῖς ἀειθαλέσι τῶν δένδρων συνηρεφές· ἐπ' ἄκρῳ μὲν οὖν εἰκών ἐστι χαλκῆ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος· Italia.

b) τῶν ὑπὲρ τοῦ ποτ. — ἐπιδεικνυμένων] Ita restitui locum e Cod. Venet. A. quem editi ita exhibent: τὸ ὑπὲρ τοῦ ποτ. — ἐπιδεικνύμενον.

laestra sese exercentium; tum opera circumiecta, solumque toto anno herba virens, tumulorumque coronae supra amnem usque ad alveum, scenae quandam ostentant speciem, a cuius spectaculo difficulter quis avellatur. Prope hunc campum alius est campus, porticusque circumcirca permultae; tum luci, tria theatra, amphitheatrum, templa alterum alteri subinde contiguum magnifica: quorum respectu ipsa urbs quasi additamentum quoddam videri possit. Itaque Romani hunc locum maxime sacrum ac venerabilem rati, illustrissimorum virorum monimenta ibi collocarunt, ac matronarum: quorum omnium praeclarissimum est Mausoleum, agger ad amnem supra sublimem albi lapidis fornicem congestus, et ad verticem usque semper virentibus arboribus coopertus: in fastigio statua est Augusti Caesaris:

Italia. ὑπὸ δὲ τῷ χώματι, θῆκαι εἰσὶν αὐτῦ, καὶ τῶν συγγε-νῶν καὶ οἰκείων· ὄπισθεν δὲ μέγα ἄλσος, περιπάτους θαυμαστοὺς ἔχον· ἐν μέσῳ δὲ τῷ πεδίῳ ὁ τῆς καύστρας αὐτῦ περίβολος, καὶ οὗτος λίθου λευκοῦ, κύκλῳ μὲν περικείμενον ἔχων σιδηροῦν περίφραγμα, ἐντὸς δ' αἰγείροις κατάφυτον. Πάλιν δ' εἴ τις εἰς τὴν ἀγορὰν παρελθὼν τὴν ἀρχαίαν, ἄλλην ἐξ ἄλλης ἴδοι παραβεβλημένην ταύτην, καὶ βασιλικὰς στοὰς καὶ ναοὺς, ἴδοι δὲ καὶ τὸ Καπιτώλιον, καὶ τὰ ἐνταῦθα ἔργα καὶ τὰ ἐν τῷ Παλατίῳ, καὶ τῷ τῆς Λιβίας περιπάτῳ, ῥαδίως ἐκλάθοιτ' ἂν τῶν ἔξωθεν. Τοιαύτη μὲν ἡ Ῥώμη.

§. 9.

Τῶν δ' ἄλλων τῆς Λατίνης πόλεων, τὰς μὲν ἑτέροις γνωρίσμασι, τὰς δὲ ταῖς ὁδοῖς ἀφορίσαιτ' ἄν τις ταῖς γνωριμωτάταις, ὅσαι διὰ τῆς Λατίνης ἔστρωνται· ἢ γὰρ ἐπὶ ταύταις, ἢ περὶ ταύταις, ἢ μεταξὺ ἵδρυνται. Γνωριμώταται δὲ τῶν ὁδῶν, ἥ τε Ἀππία, καὶ ἡ Λατίνη, καὶ ἡ Οὐαλερία· ἡ μὲν τὰ πρὸς
pag. 237. θάλατ-

ſaris: ſub aggere loculi eius, et cognatorum ac familiarium: a tergo lucus magnus, ambulationes habens admirabiles: in medio autem campo buſti eius ambitus ex albo ſaxo, in orbem cinctus ferrea ſaepe, intus populis conſitus. Rurſum, ſi quis in forum progreſſus antiquum, baſilicas, porticus, templaque contueatur, una alteris identidem coniuncta, tum Capitolium videat, et opera, quae ibi ſunt atque in Palatio, et in Liviae ambulacro: is facile eorum, quae extra urbem ſunt, obliviſcatur. Ac talis quidem Roma eſt.

§. 9.

Reliquae autem Latii urbes aliae aliis notis, pleraeque viis diſcerni poſſunt celeberrimis, quae per Latium ductae ſunt: aut enim in his, aut prope, aut in medio earum ſitae ſunt. Nobiliſſimae viarum ſunt Appia, Latina, et Valeria: de his Appia Latii partes maritimas pertrans

θάλατταν ἀφορίζουσα μέρη τῆς Λατίνης, μέχρι Σινοέσσης, ἡ δὲ τὰ πρὸς τῇ Σαβίνῃ μέχρι Μαρσῶν· μέση δ' αὐτῶν ἡ Λατίνη ἡ συμπίπτουσα τῇ Ἀππίᾳ κατὰ Κάσινον πόλιν, διέχουσαν Καπύης ἐννεακαίδεκα ςαδίους. Ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς Ἀππίας ἐν ἀριςερᾷ ἀπ' αὐτῆς ἐκτρεπομένη πλησίον Ῥώμης, εἶτα διὰ Τουσκουλάνου ὄρους ὑπερβᾶσα, μεταξὺ Τούσκλου πόλεως, καὶ τοῦ Ἀλβανοῦ ὄρους, κάτεισιν ἐπὶ Ἀλγιδὸν πολίχνιον, καὶ Πικτὰς πανδοκεῖα. Εἶτα συμπίπτει καὶ ἡ Λαβικανή, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῆς Ἐσκυλίνης πύλης, ἀφ' ἧς καὶ ἡ Πραινεςίνη· ἐν ἀριςερᾷ δ' ἀφεῖσα καὶ ταύτην, καὶ τὸ πεδίον τὸ Ἐσκύλινον, c πρόεισιν ἐπὶ πλείους τῶν ρ καὶ κ ςαδίων, καὶ πλησιάσασα τῷ παλαιῷ Λαβικῷ, κτίσματι κατεσπασμένῳ, κειμένῳ δ' ἐφ' ὕψους, τοῦτο μὲν καὶ τὸ Τούσκλον ἐν δεξιοῖς ἀπολείπει, τελευτᾷ δὲ πρὸς τὰς Πικτὰς καὶ τὴν Λατίνην· διέχει δὲ τῆς Ῥώμης τὸ χωρίον τοῦτο σ καὶ ι ςαδίους. Εἶθ' ἑξῆς μὲν Italia.

c) πρόεισιν] Sic Venet. A. Vulg. πρόσεισιν.

transit usque ad Sinuessam: Valeria est, quae ad Sabinos pertinet usque ad Marsos: media est Latina, quae in Appiam incidit ad Cassinum urbem, distantem a Capua XIX stadiis. Incipit Latina a via Appia ad sinistram ab ea prope Romam deflectens, ac supra montem Tusculanum transit inter Tusculum urbem ac montem Albanum, descenditque ad Algidum oppidum et Pictas diversorium. Incidit deinde Lavicana, incipiens a porta Esquilina, unde et Praenestina incipit: relinquens autem ad laevam et eam et campum Esquilinum, procedit ad CXX et amplius stadia, et appropinquans veteri Lavico, quod oppidum in sublimi situm, nunc dirutum est, hoc et Tusculum ad dextram relinquit, et ad Pictas in Latinam viam desinit: abest is locus Roma CCX stadiis. Deinceps

Italia. μὲν ἐπ' αὐτῆς τῆς Λατίνης, εἰσὶν ἐπίσημοι κατοικίαι καὶ πόλεις, Φερέντιον, Φρουσίνων, παρ' ἣν ὁ Κόσας ῥεῖ ποταμὸς, Φαβρατερία, παρ' ἣν ὁ Τρῆρος ῥεῖ. Ἀκούηνον, μεγάλη πόλις ἐςὶ, παρ' ἣν ὁ Μέλπις ῥεῖ ποταμὸς μέγας, d Ἰντεράμνιον, ὃν ἐν συμβολῇ δυοῖν ποταμῶν κείμενον, Λείριός τε καὶ ἑτέρου Κασίνου, καὶ αὕτη πόλις ἀξιόλογος ὑςάτη τῶν Λατίνων. Τὸ γὰρ Τεάνον τὸ καλούμενον Σιδικηνὸν ἐφεξῆς κείμενον, ἐκ τοῦ ἐπιθέτου δηλοῦται, διότι τῶν Σιδικηνῶν ἐςίν. οὗτοι δὲ Ὄσκοι, Καμπανῶν ἔθνος ἐκλελοιπός· ὥστε λέγοιτ' ἂν τῆς Καμπανίας, καὶ αὕτη μεγίςη οὖσα τῶν ἐπὶ τῇ Λατίνῃ πόλεων. Καὶ ἡ ἐφεξῆς ἡ τῶν Καληνῶν, καὶ αὕτη ἀξιόλογος, συνάπτουσα τῷ Κασιλίνῳ.

§. 10.

Ἐφ' ἑκάτερα δὲ τῆς Λατίνης, ἐν δεξιᾷ μὲν εἰσιν αἱ μεταξὺ e αὐτῆς καὶ τῆς Ἀππίας, Σήτεά τε καὶ Σιγνία, Φέραι-

d) Ἰντεράμνιον ὃν ἐν συμβολῇ] Corrigit Casaubonus εἶτα Ἰντεράμνιον. Malim scribere Ἰντεράμνιον ἐν συμβ. deleto ὄν.
e) αὐτῆς] Sic Venet. A. Stroz. Edit. perperam αὐτῆ.

ceps in Latina via sunt nobilia oppida ac urbes, Ferentinum, Frusinum, quod Cosa amni alluitur, Fabrateria, quam Trerus fluvius praeterfluit, Aquinum urbs magna, iuxta quam Melpis fluvius magnus labitur. Interamna sita urbs ad confluentes fluuios, Lirim et Casinum, ipsa quoque memorabilis, et Latinarum ultima. Teanum enim Sidicinum quod proxime sequitur, ipso cognomento ostendit, se ad Sidicinos pertinere, qui sunt Osci, gens Campanorum superstes, ita ut possit Campaniae dici, ipsa quoque urbium in via Latina sitarum maxima. Eam subsequitur Calenum, urbs ipsa quoque egregia, et Casilino contigua.

§. 10.

Ab utraque Latinae viae parte, ad dextram sunt inter hanc et Appiam sitae, Setia et

φέρουσαι οἶνον, ἡ μὲν τῶν πολυτελῶν ἕνα, ἡ δὲ τὸν σαλτικώτατον κοιλίας, τὸν Σίγνιον λεγόμενον. Πρὸ δὲ ταύτης ἐστὶ Πρίβερνον καὶ Κόρα, [f] καὶ Σύεσσα τῶν Πομεντίνων τε καὶ Οὐελίτραι, καὶ Ἀλέτριον· ἔτι δὲ Φρεγέλλαι, παρ' ἣν ὁ Λεῖρις ῥεῖ, ὁ εἰς τὰς Μιντούρνας ἐκδιδούς· νῦν μὲν κώμη, πόλις δέ ποτε γεγονυῖα ἀξιόλογος, καὶ [g] τὰς πολλὰς τῶν ἄρτι λεχθεισῶν παροικίδας πρότερον ἐσχηκυῖα, αἳ νῦν εἰς αὐτὴν συνέρχονται, ἀγορὰς ποιούμεναι καὶ ἱεροποιΐας τινάς· κατεσκάφη δ' ὑπὸ Ῥωμαίων ἀποστᾶσα. Πλεῖσται δ' εἰσὶ, καὶ τούτων τῶν ἐν τῇ Λατίνῃ καὶ τῶν ἐπέκεινα, ἐν τῇ Ἑρνίκων τε καὶ Αἴκων καὶ Οὐόλσκων ἱδρυμέναι, Ῥωμαίων δ' εἰσὶ κτίσματα. Ἐν ἀριστερᾷ δὲ τῆς Λατίνης αἱ μεταξὺ αὐτῆς, καὶ τῆς Οὐαλερίας, Γάβιοι μὲν ἐν τῇ Πραινεστίνῃ ὁδῷ κειμένη, λατόμιον ἔχουσα ὑπουργὸν τῇ Ῥώμῃ μάλιστα τῶν ἄλλων, διέχουσα τὸ ἴσον

Italia.

pag. 238.

f) καὶ Σύεσσα τῶν Πομεντίνων] Sic cod. Bemb. vulg. καὶ Σύεσσα Τραπόντιον. g) τὰς πολλὰς] Ita rescripsi ex cod. Bemb. vulgo τὰς πόλεις. Cluver. Ital. ant. pag. 1036. corrigit, καὶ τὰς πλείους τῶν ἄρτι λεχθεισῶν κατηκόους πρότερον ἐσχηκυῖα.

et Signia, feraces vini; illa pretiosi, haec alvum optime sistentis, quod Signium vinum appellant. Ante hanc est Privernum et Cora, et Suessa Pometia, Velitrae, Aletrium, et Fregellae, quam urbem praeterit Liris fluvius ad Minturnas se effundens. Fregellae nunc vicus est, olim urbs celebris, multarumque iam dictarum caput, quae nunc eo fori frequentandi, sacrificiorumque quorundam gratia conveniunt: excisa est a Romanis ob defectionem. Harum, aliarumque in via Latina et ulterius urbium pleraeque, in agro Hernico, Aequo, Volsco sitae, a Romanis sunt conditae. A sinistro autem Latinae viae latere, inter eam et Valeriam, iacent Gabii in via Praenestina, quae urbs latomias habet, Romanis tanto quanto non aliae usui: distat aequali a Roma et

Italia. ἴσον τῆς Ῥώμης τε καὶ Πραινέστου περὶ ἑκατὸν σταδίους. Εἶθ' ἡ Πραίνεστος, περὶ ἧς αὐτίκα ἐροῦμεν. Εἶθ' ἡ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ὑπὲρ Πραίνεστον, ἥ τε τῶν Ἑρνίκων πολίχνη, Καπίτουλον, καὶ Ἀναγνία πόλις ἀξιόλογος, καὶ [h] Κερεαταὶ, καὶ Σώρα, παρ' ἣν ὁ Λεῖρις παρεξιὼν εἰς Φρεγέλλας ῥεῖ, καὶ Μιντούρνας. Ἔπειτα ἄλλα τινὰ, καὶ Οὐενάφριον, ὅθεν τὸ κάλλιστον ἔλαιον. Ἡ μὲν οὖν ἡ πόλις ἐφ' ὕψους κεῖται· παραῤῥεῖ δὲ τὴν τοῦ λόφου ῥίζαν ὁ Οὐουλτοῦρνος· ὃς καὶ περὶ τὸ Κασιλῖνον ἐνεχθεὶς, ἐκδίδωσι κατὰ τὴν ὁμώνυμον αὐτῷ πόλιν. Αἰσερνία δὲ, καὶ Ἀλιφαὶ ἤδη Σαμνιτικαὶ πόλεις εἰσὶν, ἡ μὲν ἀνῃρημένη κατὰ τὸν Μαρσικὸν πόλεμον, ἡ δ' ἔτι συμμένουσα.

§. II.

Ἡ Οὐαλερία δ' ἄρχεται μὲν ἀπὸ Τιβούρων, ἄγει δ' ἐπὶ Μαρσοὺς, καὶ Κορφίνιον τὴν τῶν Πελιγνῶν μητρόπολιν. Εἰσὶ δ' ἐν αὐτῇ Λατῖναι πόλεις Οὐαλερία τε, καὶ Καρσέολοι, καὶ Ἄλβα· πλησίον δὲ καὶ πόλις Κούκουλον.

h) Κερεαταὶ] Sic habent omnes libri manuscripti. L. Holsten. legit Βέρουλαι.

et Praeneste intervallo, circa c stadia. Sequitur Praeneste, de quo deinde verba faciemus. In montibus porro supra Praeneste cum oppidum Hernicorum situm est, Capitulum, et Anagnia urbs illustris, tum Ceratae, et Sora, apud quam Liris erumpens Fregellas Minturnasque petit. Deinde etiam alia sequuntur, tum Venafrum, unde oleum optimum. Vrbs ea in sublimi iacet colle, cuius radicem alluit Vulturnus amnis, qui iuxta Casilinum delapsus ad urbem sui cognominem in mare exit. Caeterum Aesernia et Alifae iam Samniticae urbes sunt; quarum altera bello Marsico est deleta, altera etiamnum durat.

§. II.

At Valeria via a Tibure incipit, ducitque in Marsos et Corfinium Pelignorum urbem primariam. Sunt in ea urbes Latinae, Valeria, Carseoli, et Alba, et prope urbs Cucu-

κυλον. Ἐν ὄψει δ᾽ εἰσὶ τοῖς ἐν Ῥώμῃ Τίβουρά τε, καὶ Πραίνεστος, καὶ Τοῦσκλον. Τίβουρα μὲν, ἣ τὸ Ἡράκλειον, καὶ ὁ καταράκτης, ὃν ποιεῖ πλωτὸς ὁ Ἀνίων, ἀφ᾽ ὕψους μεγάλου καταπίπτων εἰς φάραγγα βαθεῖαν, καὶ [i] κατάλσῃ πρὸς αὐτῇ τῇ πόλει. Ἐντεῦθεν δὲ διέξεισιν [k] εὐκαρπότατον, περὶ τὰ μέταλλα τοῦ λίθου τοῦ Τιβουρτίνου, καὶ τοῦ ἐν Γαβίοις, καὶ τοῦ ἐρυθροῦ λεγομένου· ὥστε τὴν ἐκ τῶν μετάλλων ἐξαγωγὴν καὶ τὴν πορθμείαν εὐμαρῆ τελέως εἶναι, τῶν πλείστων ἔργων τῆς Ῥώμης ἐντεῦθεν κατασκευαζομένων. Ἐν δὲ τῷ πεδίῳ τούτῳ ὁ Ἀνίων διέξεισι, καὶ τὰ Ἄλβουλα καλούμενα ῥεῖ ὕδατα ψυχρὰ ἐκ πολλῶν πηγῶν, πρὸς ποικίλας νόσους, καὶ πίνουσι καὶ ἐγκαθημένοις ὑγιεινά· τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ Λάβανα, οὐκ ἄπωθεν τούτων, ἐν τῇ Νωμεντάνῃ καὶ τοῖς περὶ Ἤρητον τόποις. Πραίνεστος δ᾽ ἐστὶν ὅπου τὸ τῆς Τύχης ἱερὸν ἐπίσημον χρηστηριάζον. Ἀμφότεραι δ᾽ αἱ πόλεις Italia.

i) κατάλσῃ] Sic Venet. A. κατ᾽ ἄλσῃ Gemist. Vulgo κατάλσει. k) εὐκαρπότατον] Malim πεδίον εὐκαρπότατον.

Cuculum. In conſpectu Romae ſunt Tibur, Praeneſte, et Tuſculum. Tibure fanum eſt Herculis, et praeceps aquae deiectus, quem facit Anio navigabilis, ab excelſo loco in convallem ſeſe deiiciens profundam luciſque obſitam, ad ipſam urbem. Inde per loca fructuoſiſſima perlabitur, iuxta ſecturas lapidis Tiburtini, et Gabini, et eius, qui dicitur rubeus: ut eductio ex fodinis et devectio navium plane ſit expedita, et pleraque opera Romae ex ea materia fiant. Planitiem eam per quam delabi Anienem diximus, Albulae etiam perfluunt, aquae frigidae multis e fontibus prolapſae, ad varios morbos potae aut pro balneo uſurpatae remedium praebentes: tales ſunt etiam non procul inde Labanae aquae in agro Nomentano et circa Eretum. Apud Praeneſte autem fanum et oraculum Fortunae celebre eſt. Ambae urbes ſunt

Italia. λεις αὗται, τῇ αὐτῇ προσιδρυμέναι τυγχάνουσιν ὀρεινῇ· διέχουσι δ' ἀλλήλων ὅσον σταδίους ἑκατόν· τῆς δὲ Ῥώμης Πραίνεστος μὲν καὶ διπλάσιον, Τίβουρα δ' ἔλαττον. Φασὶ δ' Ἑλληνίδας ἀμφοτέρας· Πραίνεστον γοῦν Πολυστέφανον καλεῖσθαι πρότερον. Ἐρυμνὴ μὲν οὖν ἑκατέρα, πολὺ δ' ἐρυμνοτέρα Πραίνεστος· ἄκρον γὰρ ἔχει τῆς μὲν πόλεως ὕπερθεν ὄρος ὑψηλόν, ὄπισθεν δ' ἀπὸ τῆς συνεχούσης ὀρεινῆς αὐχένι διεζευγ- pag. 239. μένον, ὑπεραῖρον καὶ δυσὶ σταδίοις τούτου πρὸς ὀρθίαν ἀνάβασιν. πρὸς δὲ τῇ ἐρυμνότητι καὶ διώρυξι κρυπταῖς διατέτρηται πανταχόθεν, μέχρι τῶν πεδίων, ταῖς μέν, ὑδρείας χάριν, ταῖς δ', ἐξόδων λαθραίων· ὧν ἐν μιᾷ Μάριος πολιορκούμενος ἀπέθανε. Ταῖς μὲν οὖν ἄλλαις πόλεσι πλεῖστον [1] τὸ εὐερκὲς πρὸς ἀγαθοῦ τίθεται· Πραινεστίνοις δὲ συμφορὰ γεγένηται διὰ τὰς Ῥωμαίων στάσεις. Καταφεύγουσι γὰρ ἐκεῖσε οἱ νεωτερίσαντες· ἐκπολιορκηθέντων δέ, πρὸς τῇ κακώσει τῆς πόλεως, καὶ τὴν χώραν ἀπαλλοτριοῦσθαι

1) τὸ εὐερκὲς] Venet. A. Vat. B. Vulg. εὐαρκές.

sunt ad eadem conditae montana, distantque inter se stadiis c. a Roma Praeneste abest stadiis cc, Tibur Romae aliquanto est vicinius. Vtramque urbem Graecanicam esse dicunt: et quidem Praenesti olim fuisse nomen Polystephanum. Vtraque loci natura munita est, Praeneste tamen hac re excellit. Nam arcis loco supra urbem eam adiacet mons excelsus, qui a tergo imminentium montanorum continuitati angusto quodam transitu et quasi collo avellitur, recto adscensu duobus altior stadiis. Accedit ad naturalem hanc munitionem, quod undique urbs est cuniculis occultis perforata, quorum alii aquae ducendae, alii clandestinis exitibus inserviunt: in quorum uno obsessus Marius iunior periit. Enimvero ut aliarum urbium felicitas situ bene munito augetur, ita contra Praenestinis munitiones calamitatem adtulerunt, ob Romanorum seditionem. Nam qui novas res moliebantur, eo confugiebant: quibus expugnatis cum alia damna urbi in-

οὖσθαι συμβαίνει, τῆς αἰτίας μεταφερομ... ἐπὶ τοὺς ἀναιτίους. Ῥεῖ δὲ διὰ τῆς χώρας Οὐέρεσις ποταμός. Πρὸς ἕω δὲ τῆς Ῥώμης εἰσὶν αἱ λεχθεῖσαι πόλεις. Italia

§. 12.

Ἐνδοτέρω δὲ τῆς κατ' αὐτὰς ὀρεινῆς, ἄλλη ῥᾶχις ἐστὶ, μεταξὺ αὐλῶνα καταλείπουσα τὸν κατὰ Ἄλγιδον ὑψηλὴ μέχρι τοῦ Ἀλβανοῦ ὄρους. Ἐπὶ ταύτης δὴ τὸ Τοῦσκλον ἵδρυται, πόλις οὐ φαύλως κατεσκευασμένη· κεκόσμηται δὲ ταῖς κύκλῳ φυτείαις καὶ οἰκοδομίαις, καὶ μάλιστα ταῖς ὑποπιπτούσαις ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν Ῥώμην μέρος. Τὸ γὰρ Τοῦσκλον ἐνταῦθα ἐστὶ λόφος εὔγεως καὶ εὔυδρος, κορυφούμενος ἠρέμα πολλαχοῦ, καὶ δεχόμενος βασιλείων κατασκευὰς ἐκπρεπεστάτας. Συνεχῆ δ' ἐστὶ καὶ τὰ τῷ Ἀλβανῷ ὄρει ὑποπίπτοντα, τὴν αὐτήν τε ἀρετὴν ἔχοντα, καὶ κατασκευήν. Ἐφεξῆς δ' ἐστὶ πεδία, τὰ μὲν πρὸς τὴν Ῥώμην συνάπτοντα, καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, τὰ δὲ πρὸς τὴν θάλατταν· τὰ μὲν οὖν πρὸς τὴν θάλατταν, ἧττον

iniungebantur, tum ager adimebatur, culpa a sontibus in innoxios translata. Per hanc regionem Veresis amnis defertur. Dictae urbes a Roma versus ortum solis sunt sitae.

§. 12.

Intra montana, ad quae eae sunt conditae, aliud porrigitur montanum et sublime dorsum, convallem relinquens inter Algidum et Albanum montem. Eo in dorso Tusculum collocatum est, urbs minime contemnendo apparatu: nam circumquaque exornata est plantis atque aedificiis, maxime qua parte Romam prospicit. Ibi enim Tusculum habet collem, terrae bonitate et aquarum copia praeclarum, qui multis partibus sensim attollitur, et regiis aedificiis pulcerrime exstructis ornatus est. Huic continenter adiacent partes ad Albanum montem inclinantes, eadem et natura et aedificiis praeditae. Succedunt planities qua Romam et suburbia eius, qua mare attingentes: ac maritima quidem

Italia. ἧττον ἐςὶν ὑγιεινά· τὰ δὲ ἄλλα εὐάγωγά τε, καὶ παραπλησίως ἐξησκημένα. Μετὰ δὲ τὸ Ἄλβανον Ἀρίκια ἐςὶ πόλις ἐπὶ τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ· ςάδιοι δ' εἰσὶν ἐκ τῆς Ῥώμης ρξ, κοῖλος δ' ἐςὶν ὁ τόπος, ἔχει δ' ὅμως ἐρυμνὴν ἄκραν. Ὑπέρκειται δ' αὐτῆς τὸ μὲν [m] Λαουΐνιον, πόλις Ῥωμαίων ἐν δεξιᾷ τῆς Ἀππίας ὁδȣ, ἀφ' ἧς ἐποπτος ἦτε θάλασσά ἐςι, καὶ τὸ Ἄντιον. [n] Τὸ δ' Ἀρτεμίσιον, ὃ καλȣσι Νέμος, ἐκ τȣ ἐν ἀριςερᾷ μέρȣς τῆς ὁδȣ τοῖς ἐξ Ἀρικίας ἀναβαίνȣσιν εἰς τὸ τῆς Ἀρικίνης ἱερόν. Λέγȣσι δ' εἶναι ἀφίδρυμα τῆς Ταυροπόλȣ· καὶ γάρ τι βαρβαρικὸν κρατεῖ καὶ σκυθικὸν περὶ τὸ ἱερὸν ἔθος. καθίςαται γὰρ ἱερεὺς, ὁ γενηθεὶς αὐτόχειρ τȣ ἱερωμένȣ πρότερον, δρα-

m) Λαουΐνιον] Casaub. adstipulante Cluverio legit Λανȣ́βιον.
n) Τὸ δ' Ἀρτεμίσιον — τῆς Ἀρικίνης ἱερόν.] Sic locum quam maxime depravatum quodammodo saniorem exhibere conatus sum. Vulgo, Τὸ δ' Ἀρτεμίσιον ὃ καλȣσι νέμος — τῆς ὁδȣ τῆς ἐξ Ἀρικίας ἀναβαινȣσιν εἰς τὴν δ' Ἀρεκίνην τὸ ἱερόν. Salmas. Exercit. Plin. pag. 48. corrigit: Τὸ δ' Ἀρτεμίσιον ὃ καλȣσι Νέμος ἐκ τȣ ἐν ἀριςερᾷ μέρȣς τῆς ὁδȣ τῆς ἐξ Ἀρικίας ἀναβαινȣ́σης. Τῆς δ' Ἀρικίνης τὸ ἱερόν. Cluver. Ital. Ant. pag. 922. Strabonem scripsisse putat, Τὸ δ' Ἀρτεμίσιον, ὃ καλȣσι Νέμος ἐκ τȣ ἐν ἀριςερᾷ μέρȣς τῆς ὁδȣ τοῖς ἐξ Ἀρικίας ἀναβαίνȣσιν εἰς τὸ Λανȣ́βιον. Malim tamen hunc locum ita refingere, τὸ δ' Ἀρτεμίσιον, ὃ καλȣσι Νέμος ἐκ τȣ ἐν ἀριςερᾷ μέρȣς τῆς ὁδȣ τοῖς ἐξ Ἀρικίας ἀναβαίνȣσιν ἐςί. Τὸ δὲ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν λέγȣσιν εἶναι ἀφ.

dem minus sunt salubria; reliqua habitationi commoda, ac perinde culta. Post Albanum montem in via Appia urbs est Aricia, CLX stadiis a Roma, situ concavo, arce tamen natura loci munita. Supra eam sita est Lavinium urbs Romanorum in dextro viae Appiae latere, unde et mare et Antium conspici potest. Dianeum, quod Nemus vocant, in sinistra viae parte est, qua Aricia ad Aricinum templum adscenditur. Hoc templum Dianae Tauricae dicatum esse perhibent; nam et barbaricus ac scythicus mos apud id obtinet. Profugus enim sacerdos ibi constituitur, qui sacerdotem priorem sua trucidaverit

δραπέτης ἀνήρ· ξιφήρης οὖν ἐστιν ἀεὶ, περισκοπῶν τὰς Italia.
ἐπιθέσεις, ἕτοιμος ἀμύνεσθαι. Τὸ δ' ἱερὸν ἐν ἄλσει. Πρόκειται δὲ λίμνη πελαγίζουσα. Κύκλῳ δ' ὀρεινὴ συνεχὴς ὀφρῦς περίκειται, καὶ μία ὑψηλὴ, καὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸ ὕδωρ ἀπολαμβάνουσα ἐν κοίλῳ τόπῳ καὶ βαθεῖ. Τὰς μὲν οὖν πηγὰς ὁρᾷν ἐστιν, ἐξ ὧν ἡ λίμνη πληροῦται· τούτων δ' ἐστὶν [o] ἱερεία καλουμένη, δαίμονός τινος ἐπώνυμος· αἱ δ' ἀποῤῥύσεις, ἐνταῦθα pag. 240.
μὲν ἄδηλοι εἰσὶν, ἔξω δὲ δείκνυνται πόῤῥω πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν [p] ἀνέχουσαι.

§. 13.

Πλησίον δ' ἐστὶ τῶν χωρίων τούτων καὶ Ἄλβανον ὄρος πολὺ ὑπερκύπτον τοῦ Ἀρτεμισίου, καὶ τῶν περὶ αὐτὸ ὀφρύων, καίπερ ὑψηλῶν οὐσῶν, καὶ ὀρθίων ἱκανῶς. Ἔχει δὲ καὶ τοῦτο λίμνην πολὺ μείζω τῆς κατὰ [q] τὸ Ἀρτεμίσιον ὄρος. Προσωτέρω δὲ τούτων αἱ λεχθεῖσαι πρότερον πόλεις τῆς Λατίνης εἰσί. Μάλιστα δὲ ἐν

M 2 μεσο-

o) ἱερεία] Casaub. Ἰτέρη legit. Cluver. Ἠγερία. Malim cum Palmero scribere ἱερά. p) ἀνέχουσαι] Sic Venet. A. Stroz. Vulgo ἔχουσαι. q) τὸ Ἀρτεμίσιον ὄρος] τὸ Ἀρτεμ. νέμος legendum censet Cluver. l. cit.

daverit manu, strictoque semper gladio paratus ad insidias propulsandas circumspicit. Fanum in luco est: ante eum lacus mari aemulus: circumcirca supercilium montanum continens atque arduum, templum ac lacum in cavo includit ac profundo loco. Ac fontes quidem conspicui sunt, unde lacus impletur: e quibus unus sacer habetur, nomenque cum genio quodam habet commune: effluxus intus quidem occulti sunt, foris autem cernuntur e longinquo conspicui.

§. 13.

His locis vicinus est mons Albanus, longe sublimior luco Dianae et eius superciliis, quamquam et celsa ea sunt et satis ardua. Is quoque lacum habet, longe maiorem eo, qui est ad Dianae templum. Ante hos montes, prius dictae Latinae urbes sitae sunt: inter

Italia. μεσογαίᾳ, τῶν Λατίνων πόλεων, ἔστιν ἡ Ἄλβη, ὁμοροῦσα Μαρσοῖς· [r] ἵδρυται δὲ ἐφ' ὑψηλοῦ πάγου. Ἔστι δὲ καὶ λίμνη Φουκίνας πλησίον, πελαγία τὸ μέγεθος· χρῶνται δ' αὐτῇ μάλιστα μὲν Μαρσοί, καὶ πάντες οἱ πλησιόχωροι. Φασὶ δ' αὐτὴν καὶ πληροῦσθαί ποτε μέχρι τῆς ὀρεινῆς, καὶ ταπεινοῦσθαι πάλιν, ὥστ' ἀναψύχειν τοὺς λιμνωθέντας τόπους, καὶ γεωργεῖσθαι παρέχειν, ἤτοι [s] μεταστάσεις τῶν κατὰ βάθους ὑγρῶν σποράδην, καὶ ἀδήλως γίνονται, πάλιν δ' ἐπισυρρέουσιν, ἢ τελέως ἐκλείπουσιν αἱ πηγαί, καὶ πάλιν συνθλίβονται· καθάπερ περὶ τοῦ Ἀμενάνου συμβαίνειν φασί, τοῦ διὰ Κατάνης ῥέοντος· [t] ἐκλείπει γὰρ ἐπὶ πολλὰ ἔτη, καὶ πάλιν ῥεῖ. Ἐκ δὲ τῆς Φουκίνας εἶναι τὰς πηγὰς ἱστοροῦσι τοῦ Μαρκίου ὕδατος, τοῦ τὴν Ῥώμην ποτίζοντος καὶ παρὰ τἄλλα εὐδοκιμοῦντος ὕδατα. Τῇ δὲ Ἄλβᾳ, διὰ τὸ ἐν βάθει τῆς χώρας ἱδρῦσθαι, καὶ

r) ἵδρυται — λίμνη Φουκίνας] Sic Stroz. Venet. A. Vat. A. B. Bemb. Interpr. pr. Vulgo. ἵδρυται ἐφ' ὑψηλοῦ πάγου λίμνη Φουσίνας. s) μεταστάσεις] Sic reſcripſi cum Caſaubono pro μεταστάσει. t) ἐκλείπει] ἐκλείπειν Venet. A. Stroz. qui et mox ῥεῖν pro ῥεῖ.

inter quas maxime mediterranea eſt Alba, Marſis finitima, ſcopulo inſita ſublimi. Prope eſt lacus Fucinus, magnitudine maris ſimilis: eo utuntur praecipue Marſi et finitimi omnes. Ferunt, hunc lacum aliquando usque ad montana impleri, rurſumque ſubſidere, ita ut palude obducta loca rurſum detegantur, et agriculturae apta fiant; ſive aquarum fontes, qui ſunt in imo fundo, ſparſim aliis locis ſcaturiant, rurſumque in unum confluant, ſive prorſus deficiant, atque iterum repleantur: quod Amenano flumini, per Catanam fluenti, evenire perhibent, qui per aliquot annos deſtitutus aquis, deinde iterum fluit. E Fucino lacu promanare aiunt aquam Marciam, quae Romam irrigat, gloriaque reliquas aquas vincit. Caeterum Alba, quod in penetralibus regionis ſita, ac

καὶ διὰ τὸ εὐερκὲς, ἀντὶ Φρουρᾶς ἐχρήσαντο πολλάκις Ῥωμαῖοι, τοὺς Φυλακῆς δεομένους ἐνταῦθα καθείργοντες. Italia.

ΚΕΦ. Δ.

Ἐπεὶ δ' ἀπὸ τῶν προσαλπείων ἐθνῶν ἀρξάμενοι καὶ τῶν πρὸς αὐτοῖς ὀρῶν τῶν Ἀπεννίνων, ἔπειθ' ὑπερβάντες ταῦτα, τὴν ἐντὸς ἐπήλθομεν πᾶσαν ὅση μεταξὺ κεῖται τοῦ Τυῤῥηνικοῦ πελάγους, καὶ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν τῶν κεκλιμένων πρὸς τὸν Ἀδρίαν μέχρι Σαννιτῶν καὶ Καμπανῶν· νῦν ἐπανιόντες, δηλώσομεν τὰ ἐν τοῖς ὄρεσι τούτοις οἰκοῦντα καὶ ταῖς ὑπωρείαις τῆς τε ἐκτὸς, μέχρι τῆς παραλίας τῆς Ἀδριατικῆς, καὶ τῆς ἐντός. Ἀρκτέον δὲ πάλιν ἀπὸ τῶν Κελτικῶν u ὄρων.

§. 2.

Ἔστι δ' x ἡ Πικεντίνη μετὰ τὰς τῶν Ὀμβρικῶν πόλεις τὰς μεταξὺ Ἀριμίνου καὶ Ἀγκῶνος. Ὥρμηνται

u) ὄρον] Sic Venet. A. Interpr. pr. Vulgo ὀρῶν. x) ἡ Πικεντίνη] Venet. A. Πικήνη, qui et mox Πικῆνοι pro Πικεντῖνοι.

ac munita circum optime esset, saepenumero loco custodiae fuit a Romanis data, in quam dederent quos adservari captivos vellent.

CAP. IV.

Sed quoniam a gentibus Alpium et iis contiguorum Apenninorum viciniam incolentibus initium fecimus; iis deinde superatis, percurrimus quicquid est Italiae mediterraneae, inter mare Tyrrhenum et Apennini montana versus Adriam vergentia, usque ad Samnitas et Campanos: nunc ad initium regressi, populos referamus, qui illis in montibus degunt, et ad eorum radices, sive extra ad Adriatici maris litus, sive in mediterraneis. Rursum ergo a Gallicis finibus sumetur exordium.

§. 2.

Umbricas urbes, quae inter Ariminum sunt et Anconam sitae, Picenus ager sequitur.

Italia. ται δὲ ἐκ τῆς Σαβίνης οἱ Πικεντῖνοι, δρυκολάπτȣ τὴν ὁδὸν ἡγησαμένȣ τοῖς ἀρχηγέταις, ἀφ' ȣ͂ καὶ τȣ̓́νομα· πῖκον γὰρ τὸν ὄρνιν τȣ͂τον ὀνομάζȣσι, καὶ νομίζȣσιν Ἄρεος ἱερόν. Οἰκȣ͂σι δ' ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἀρξάμενοι, μέχρι τῶν πεδίων καὶ τῆς θαλάττης, ἐπὶ μῆκος ἔχοντες ηὐξημένην μᾶλλον ἢ πλάτος τὴν χώραν, ἀγαθὴν πρὸς ἅπαντα, βελτίω δὲ τοῖς ξυλίνοις καρποῖς, ἢ
pag.241. σιτικοῖς. Ἔϛι δ' εὖρος μὲν τὸ ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐπὶ θάλατταν, ἀνώμαλον τοῖς διαϛήμασι· μῆκος δ' ἀπὸ Αἴσιος ποταμȣ͂ μέχρι [y] Κάϛρȣ, παράπλȣν ἔχον ϛαδίων ω. Πόλις δ' Ἀγκὼν μὲν Ἑλληνὶς, Συρακȣσίων κτίσμα, τῶν Φυγόντων τὴν Διονύσȣ τυραννίδα· κεῖται δ' ἐπ' ἄκρας μὲν λιμένα ἐμπεριλαμβανȣ́σης, τῇ πρὸς τὰς ἄρκτȣς ἐπιϛροφῇ· σφόδρα δ' εὔοινός ἐϛι καὶ εὐπυρόφορος. Πλησίον δ' αὐτῆς, Αὔξȣμον πόλις μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης. Εἶτα Σεπτέμπεδα καὶ Πνευεντία, καὶ Ποτεντία, καὶ Φίρμον Πικηνόν· ἐπίνειον δὲ ταύτης, Κάϛελλον. Ἑφεξῆς δὲ τὸ τῆς Κύπρας

y) Κάϛρȣ] Λεάϛρȣ Venet. A. Ald. Basil.

quitur. Piceni ex agro Sabino in ea loca migrarunt, Pico ave iter ductoribus monstrante, unde nomen genti: avem Marti sacram censent. Incolunt a montibus versus planities, et mare; estque eorum regio in longum quam latum porrectior, ad omnis vitae usus commoda, arborum tamen fructibus quam frumento praestantior. Latitudinis a montibus ad mare inaequalia sunt diversis locis spatia. Longitudo ab Aesi fluvio usque ad Castrum, navigatur legendo litore stadiis ɪↄccc. In Piceno urbs Graeca est Ancona, a Syracusanis condita, qui Dionysii fugerant tyrannidem. Sita est in promontorio, quod suo versus septentriones reflexu portum includit: vino et tritico abundat. Proxime eam est Auximum urbs paululum supra mare. Deinde Septempeda, Pneuentia, Potentia, ac Firmum Picenum, eiusque navale Castellum. Dein-

Κύπρας ἱερὸν, Τυῤῥηνῶν ἵδρυμα καὶ κτίσμα· τὴν δ' Ἥραν ἐκεῖνοι Κύπραν καλοῦσιν. Εἶτα Τρουεντῖνος ποταμὸς καὶ πόλις ἐπώνυμος. [z] Εἶτα Καστρουμνόβουμ, καὶ ὁ Ματρῖνος ποταμὸς, ῥέων ἀπὸ τῆς Ἀδριανῶν πόλεως, ἔχων ἐπίνειον τῆς Ἀδρίας ἐπώνυμον ἑαυτοῦ. Ἔστι δ' ἐν τῇ μεσογαίᾳ καὶ αὐτὴ, καὶ τὸ Ἄσκλον τὸ Πικηνὸν, ἐρυμνότατον χωρίον, καὶ ἐφ' ᾧ κεῖται τὸ τεῖχος, καὶ τὰ περικείμενα ὄρη στρατοπέδοις οὐ βάσιμα. Ὑπὲρ δὲ τῆς Πικεντίνης Οὐήστινοί τε καὶ Μαρσοὶ, καὶ Πέλιγνοι, καὶ Μαρρουκῖνοι, καὶ Φρεντανοὶ Σαυνιτικὸν ἔθνος, τὴν ὀρεινὴν κατέχουσιν, ἐφαπτόμενοι μικρὰ τῆς θαλάττης. Ἔστι δὲ τὰ ἔθνη ταῦτα μικρὰ μὲν, ἀνδρικώτατα δὲ, καὶ πολλάκις τὴν ἀρετὴν ταύτην ἐπιδεδειγμένα Ῥωμαίοις· πρῶτον μὲν, ἡνίκα ἐπολέμουν· δεύτερον δὲ, ὅτε συνεστράτευον· τρίτον δ', ὅτε δεόμενοι τυχεῖν ἐλευθερίας καὶ πολιτείας μὴ τυγχάνοντες, ἀπέστησαν, καὶ τὸν Μαρσικὸν καλούμενον

Italia.

M 4 ἐξῆψαν

z) Εἶτα Καστρουμνόβουμ] Secutus sum emendationem Cluverii, quae omni dubio vacare mihi videtur. Vulgo εἶτα καὶ Τρουνόουν.

Deinceps Cyprae fanum, conditum dedicatumque ab Etruscis: qui Iunonem Cypram vocant. Tum Truentinus amnis, eiusdemque nominis urbs. Deinde Castrum novum, et Matrinus fluvius, ab Adrianorum urbe profluens, et navale Adriae habens, eodem secum nomine. In mediterraneo sunt Adria et Asculum Piceni locus, cum natura munitissimus, tum muro cinctus, et montibus, qui conscendi a nullo possunt exercitu. Supra Picenum Vestini, Marsi, Peligni, Marucini, Frentani Samnitica gens. Montana tenent, et exiguam maris partem attingunt. Populi ipsi exigui sunt, sed fortissimi, et qui suam fortitudinem Romanis saepe demonstraverunt; primum quidem, cum bellum adversus eos gesserunt: deinde, cum eorum castra secuti sunt: tertio, quando libertatem ac ius civitatis postulantes, repulsam passi desciverunt, bellumque Marsicum concitaverunt,

Italia. ἐξῆψαν πόλεμον, Κορφίνιον τὴν τῶν Πελιγνῶν μητρόπολιν κοινὴν ἅπασι τοῖς Ἰταλιώταις ἀποδείξαντες πόλιν, ἀντὶ τῆς Ῥώμης, ὁρμητήριον τοῦ πολέμου, μετονομασθεῖσαν Ἰταλικήν· καὶ ἐνταῦθα δὲ τοὺς συνεπομένους ἀθροίσαντες, καὶ χειροτονήσαντες ὑπάτους καὶ στρατηγούς· δύο δ' ἔτη συνέμειναν ἐν τῷ πολέμῳ, μέχρι διεπράξαντο τὴν κοινωνίαν, περὶ ἧς ἐπολέμουν. Μαρσικὸν δὲ ὠνόμασαν τὸν πόλεμον, ἀπὸ τῶν ἀρξάντων τῆς ἀποστάσεως, καὶ μάλιστα ἀπὸ Πομπεδίου. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα κωμηδὸν ζῶσιν· ἔχουσι δὲ καὶ πόλεις ὑπὲρ μὲν τῆς θαλάττης τό, τε Κορφίνιον, καὶ Σοῦλμον, καὶ Μαρούιον, καὶ Τεατέαν τῶν Μαρουκίνων μητρόπολιν. Ἐπ' αὐτῇ δὲ τῇ θαλάττῃ τό, τε Ἄτερνον, ὅμορον τῇ Πικεντίνῃ, ὁμώνυμον δὲ τῷ ποταμῷ τῷ διορίζοντι τήν τε Οὐηστίνην, καὶ τὴν Μαρουκίνην. Ῥεῖ γὰρ ἐκ τῆς Ἀμιτερνίνης, διὰ δὲ Οὐηστίνων, παραλιπὼν ἐν δεξιᾷ pag. 242. τοὺς Μαρουκίνους ὑπὲρ τὰ τῶν Πελιγνῶν κειμένους, ζεύγματι περατός. Τὸ δὲ πόλισμα τὸ ἐπώνυμον αὐτοῦ Οὐεστίνων μέν ἐστι, κοινῷ δ' ἐπινείῳ χρῶνται, καὶ

runt, Corfiniumque, Pelignorum caput, communem omnibus Italis loco Romae urbem, designaverunt, belique arcem, et Italicae nomen indiderunt, contractisque sociorum auxiliis, et consulibus ac praetoribus creatis, biennium ei bello produxerunt: donec potiti sunt eam, ob quam arma ceperant, communionem. Marsicum nomen accepit hoc bellum a defectionis autoribus, maxime Popedio. Vivunt hae gentes fere in vicis: habent tamen etiam urbes ad mare sitas, ut sunt Corfinium, Sulmo, Maruvium, et Teate Marucinorum caput. Ad ipsum mare sunt, Aternum Piceno confine, eiusdemque nominis cum fluvio, qui Vestinos a Marrucinis dirimit. Fluit enim ex agro Amiternino per Vestinos, relictis ad dextram Marrucinis, qui sunt supra Pelignos: ponte traiicitur. Oppidum, quod idem cum eo nomen habet, Vestinorum quidem est, eo tamen navali communiter utun-

καὶ οἱ Πελιγνοὶ, καὶ οἱ Μαῤῥουκῖνοι· διέχει δὲ τὸ ζεῦγμα τέσσαρας καὶ εἴκοσι σαδίους ἀπὸ Κορφινίου. Μετὰ δὲ Ἄτερνον Ὄρτων ἐπίνειον Φρεντανῶν καὶ Βοῦκα, καὶ αὐτὸ Φρεντανῶν, ὅμορος [a] Τεάνῳ τῷ Ἀπούλῳ Ὄρτιόν ἐστιν ἐν τοῖς Φρεντανοῖς, πέτραι λῃστρικῶν ἀνθρώπων, οἷς αἱ οἰκήσεις ἀπὸ τῶν ναυαγίων πήγνυνται, καὶ τ' ἄλλα θηριώδεις εἰσί. Μεταξὺ δὲ Ὄρτωνας καὶ Ἀτέρνου ὁ Σάγρος ποταμὸς ὁρίζων τοὺς Φρεντανοὺς ἀπὸ τῶν Πελιγνῶν. Ὁ δὲ παράπλους ἀπὸ τῆς Πικεντίνης ἐπὶ τοὺς Ἀπούλους, οὓς οἱ Ἕλληνες Δαυνίους καλοῦσι, σαδίων ἐστὶν ὅσον υν. Italia.

§. 3.

Ἑξῆς δὲ μετὰ τὴν Λατίνην ἐστὶν, ἥτε Καμπανία παρήκουσα τῇ θαλάττῃ, καὶ ὑπὲρ ταύτην ἡ Σαμνῖτις [b] παρήκουσα ἐν μεσογαίᾳ μέχρι Φρεντανῶν, καὶ τῶν Δαυνίων. εἶτ' αὐτοὶ Δαύνιοι, καὶ τἆλλα ἔθνη τὰ μέχρι τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ. Πρῶτον δὲ περὶ τῆς Καμπανίας ῥητέον. Ἔστι δ' ἀπὸ τῆς Σινουέσσης, ἐπὶ

M 5 μὲν

a) Τεάνῳ] Sic Venet. A. Interpr. Vulgo τε ἄνω b) παρήκουσα] abest e Stroz. A. B. recte ut puto.

utuntur Peligni et Marrucini: pons stadiis xxiv a Corfinio distat. Post Aternum Orton est Frentanorum navale, et Buca, ipsa etiam Frentanorum, ac Teano Apulo conterminum est Ortium etiam in Frentanorum regione situm, saxa a praedonibus infessa, qui sua aedificia ex naufragiis concinnant, vitamque agunt belluinam. Inter Ortonem et Aternum Sagrus fluvius labens Frentanos a Pelignis dividit. Navigatio iuxta litus a Piceno usque ad Apulos, quos Daunios Graeci dicunt, stadiorum est circiter CCCCL.

§. 3.

Deinceps post Latium Campania iuxta mare porrecta est, et supra hanc in mediterraneis Samnium, usque ad Frentanos et Daunios pertingens. Sequuntur deinde Daunii, aliaeque gentes, ad Siculum usque fretum. Sed prius de Campania dicendum est. A Sinuessa versus reliquam

Italia. μὲν τὴν ἑξῆς παραλίαν, κόλπος εὐμεγέθης, μέχρι Μισηνοῦ· κἀκεῖθεν ἄλλος κόλπος πολὺ μείζων τοῦ προτέρου, καλοῦσι δ' αὐτὸν Κρατῆρα, ἀπὸ τοῦ Μισηνοῦ μέχρι τοῦ Ἀθηναίου δυοῖν ἀκρωτηρίων, κολπούμενον. Ὑπὲρ δὲ τούτων τῶν ἠϊόνων Καμπανία πᾶσα ἵδρυται, πεδίον εὐδαιμονέστατον τῶν ἁπάντων· περίκεινται δ' αὐτῷ γεωλοφίαι τε εὔκαρποι, καὶ ὄρη τά τε τῶν Σαυνιτῶν καὶ τὰ τῶν Ὄσκων. Ἀντίοχος μὲν οὖν φησὶ τὴν χώραν ταύτην Ὀπικοὺς οἰκῆσαι, τούτους δὲ καὶ Αὔσονας καλεῖσθαι. Πολύβιος δ' ἐμφαίνει, δύο ἔθνη νομίζων ταῦτα· Ὀπικοὺς γάρ φησι καὶ Αὔσονας οἰκεῖν τὴν χώραν ταύτην περὶ τὸν Κρατῆρα. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, οἰκούντων Ὀπικῶν πρότερον, c καὶ Αὐσόνων μετ' ἐκείνους, κατασχεῖν ὕστερον Ὄσκων τι ἔθνος· τούτους δ' ὑπὸ Κυμαίων, ἐκείνους δ' ὑπὸ Τυῤῥηνῶν ἐκπεσεῖν· διὰ γὰρ τὴν ἀρετὴν περιμάχητον γενέσθαι τὸ πεδίον. δώδεκα δὲ πόλεις ἐγκατοικίσαντες, τὴν οἷον κεφα-

c) καὶ Αὐσόνων μετ' ἐκείνους,] Recepi optimam Tyrwhitti emendationem; olim legebatur καὶ Αὐσόνων, οἱ δ' ἐκείνους κατασχ.

quam oram maris, sinus est usque ad Misenum promontorium iustae magnitudinis: inde alius priore multo maior, Craterem nominant, a Miseno usque ad Minervae promontorium, duobus in sinus morem conclusus promontoriis. Super hoc litus universa sita est Campania, regio omnium felicissima: circum enim iacent cum tumuli terrae fertiles, tum Samnitum Oscorumque montes. Antiochus ab Opicis habitatam fuisse eam regionem narrat, qui iidem et Ausones appellarentur. At Polybius significat, se pro duabus diversis gentibus eos habere: Opicos enim ait, et Ausones, terram, quae est circa Craterem, incoluisse. Alii tradunt, primum eam regionem Opicos, deinde Ausones, tandem Oscam gentem tenuisse, postea hanc a Cumanis pulsam, illos ab Etruscis eiectos fuisse: etenim ob praestantiam campos illos multis fuisse certaminibus expetitos. Etruscos, cum XII urbes conderent, quae earum quasi caput esset, ea de causa

κεφαλὴν, ὀνομάσαι Καπύην. Διὰ δὲ τὴν τρυφὴν εἰς μαλακίαν τραπομένυς, καθάπερ τῆς περὶ τὸν Πάδον χώρας ἐξέςησαν, ὕτω καὶ ταύτης παραχωρῆσαι Σαννίταις, τύτυς δ' ὑπὸ Ῥωμαίων ἐκπεσεῖν. Τῆς δ' εὐκαρπίας ἐςὶ σημεῖον, τὸ σῖτον ἐνταῦθα γίνεσθαι τὸν κάλλιςον· λέγω δὲ τὸν πύρινον, ἐξ ὗ καὶ ὁ χόνδρος κρείττων ὢν πάσης καὶ ὀρύζης καὶ ἐν ὀλίγῳ σιτικῆς τροφῆς. Ἱςορεῖται δ' ἔνια τῶν πεδίων σπείρεσθαι δι' ἔτυς, δὶς μὲν τῇ ζέᾳ, τὸ δὲ τρίτον ἐλύμῳ· τινὰ δὲ καὶ λαχανεύεσθαι τῷ τετάρτῳ σπόρῳ. Καὶ μὴν τὸν οἶνον τὸν κράτιςον ἐντεῦθεν ἔχυσι Ῥωμαῖοι τὸν Φάλερνον, καὶ τὸν Στάτανον, καὶ Κάληνον. ἤδη δὲ καὶ ὁ Συρεντῖνος ἐνάμιλλος καθίςαται τύτοις, νεωςὶ πειραθεὶς, ὅτι παλαίωσιν δέχεται. Ὡς δ' αὕτως εὐέλαιός ἐςι, καὶ πᾶσα ἡ περὶ τὸ Οὐέναφρον ὅμορον τοῖς πεδίοις ὄν.

Italiae

pag. 243.

§. 4.

Πόλεις δ' ἐπὶ μὲν τῇ θαλάττῃ μετὰ τὴν Σινύεσσαν, Λίτερνον, ὅπυ τὸ μνῆμα Σκηπίωνος τῦ πρώτυ προσα-

causa Capuam nuncupasse. Eosdem cum per luxuriam ad mollitiem sese transdidissent, quemadmodum et regione ad Padum sita pulsi fuerunt, ita Samnitibus Campania cessisse, quos Romani postmodo inde profligaverint. Fertilitatis indicium est, quod frumentum ibi nascitur praestantissimum: triticum inquam, ex quo alica fit omni praestantior oryza, omnique fere alio frumentario alimento. Traditum memoriae est, quaedam Campaniae arva toto anno conseri, bis zea, tertium panico; quaedam etiam quarto satu olera producere. Quin et vinum optimum hinc habent Romani, Falernum, Statanum, Calenum: quibus hodie Surrentinum quoque non cedit, quod aetatem ferre nuper est exploratum. Nec minus olei ferax est tota Venafrana regio, campis istis contigua.

§. 4.

Urbes Campaniae ad mare sunt post Sinuessam, Liternum, ubi sepulcrum est Scipionis, eius qui primus Africanus

Italia. προσαγορευθέντος Ἀφρικανȣ̃· διέτριψε γὰρ ἐνταῦθα τὸ τελευταῖον, ἀφεὶς τὰς πολιτείας κατ' ἀπέχθειαν τὴν πρός τινας. Παραῤῥεῖ δ' ὁμώνυμος τῇ πόλει ποταμός. Ὡς δ' αὔτως καὶ Οὐȣλτȣ̃ρνος, ὁμώνυμός ἐςι τῇ παρ' αὐτὸν πόλει ἐφεξῆς κειμένῃ· ῥεῖ δ' ȣ̃τος διὰ Οὐεναφρȣ καὶ τῆς Καμπανίας μέσης. Ταύταις δ' ἐφεξῆς ἐςι Κύμη, Χαλκιδέων καὶ Κυμαίων παλαιότατον κτίσμα· πασῶν γάρ ἐςι πρεσβυτάτη τῶν τε Σικελικῶν, καὶ τῶν Ἰταλιωτίδων. Οἱ δὲ τὸν ςόλον ἄγοντες, Ἱπποκλῆς ὁ Κυμαῖος, καὶ Μεγασθένης ὁ Χαλκιδεὺς, διωμολογήσαντο πρὸς σφᾶς αὐτȣ̀ς, τῶν μὲν ἀποικίαν εἶναι, τῶν δὲ τὴν ἐπωνυμίαν· ὅθεν νῦν μὲν προσαγορεύεται Κύμη, κτίσαι δ' αὐτὴν Χαλκιδεῖς δοκȣ̃σι. Πρότερον μὲν ȣ̃ν ηὐτύχει καὶ τὸ Φλέγραιον καλȣ́μενον πεδίον, ἐν ᾧ τὰ περὶ τȣ̀ς Γίγαντας μυθεύȣσιν, ȣ̓κ ἄλλοθεν, ὡς εἰκὸς, ἀλλ' ἐκ τȣ̃ περιμάχητον τὴν γῆν εἶναι δι' ἀρετήν· ὕςερον δὲ οἱ Καμπανοὶ κύριοι καταςάντες τῆς πόλεως, ὕβρισαν εἰς τȣ̀ς ἀν-

fricanus appellatus est. Ibi enim vitae extrema tempora transegit, omissa ob inimicitias cum quibusdam ipsi intercedentibus reipublicae tractatione. Urbem alluit eiusdem nominis fluvius. Sequitur Vulturnus, urbs eiusdem nominis cum amne ipsam praeterlabente, qui per Venafrum et mediam Campaniam fluit. Has subsequuntur Cumae, Chalcidensium et Cumaeorum opus vetustissimum: est enim haec omnium Sicularum et Italicarum urbium antiquissima. Ductores classis Hippocles Cumaeus, et Megasthenes Chalcidensis inter se pepigerant, ut alterius colonia esset, alterius appellatio coloniae: itaque urbs Cumae nomen gerit, condita autem a Chalcidensibus videtur. Atque ab initio quidem urbs ea fortunata fuit; et quae de Phlegraeis campis fabulantur, ac re ibi cum gigantibus gesta, non aliunde videntur orta, quam quod eam regionem ob soli virtutem multi sibi certatim vindicarent. Postea temporis Campani, urbe ea in suam redacta potestatem, cum alias multas

ἀνθρώπους πολλά· καὶ δὴ ταῖς γυναιξὶν αὐτῶν συνῴκησαν αὐτοί. Ὅμως δ' οὖν ἔτι σώζεται πολλὰ ἴχνη τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, καὶ τῶν ἱερῶν, καὶ τῶν νομίμων. Ὠνομᾶσθαι δ' ἔνιοι Κύμην ἀπὸ τῶν κυμάτων φασί· ῥαχιώδης γὰρ καὶ [d] προσεχὴς ὁ πλησίον αἰγιαλός. Εἰσὶ δὲ καὶ [e] κητεῖαι παρ' αὐτοῖς ἄρισται. Ἐν δὲ τῷ κόλπῳ τούτῳ καὶ ὕλη τίς ἐστι θαμνώδης, ἐπὶ πολλοὺς ἐκτεινομένη σταδίους, ἄνυδρος καὶ ἀμμώδης, ἣν Γαλλιναρίαν ὕλην καλοῦσιν. Ἐνταῦθα τὰ ληστήρια συνεστήσαντο οἱ Πομπηΐου Σέξτου ναύαρχοι, καθ' ὃν καιρὸν Σικελίαν ἀπέστησεν ἐκεῖνος. Italia.

§. 5.

Πλησίον δὲ τῆς Κύμης, τὸ Μισηνὸν ἀκρωτήριον, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ Ἀχερουσία λίμνη, τῆς θαλάσσης ἀνάχυσίς τις τεναγώδης. Κάμψαντι δὲ τὸ Μισηνὸν, [f] λίμνη εὐθὺς ὑπὸ τῇ ἄκρᾳ· καὶ μετὰ τοῦτο ἐγκολπίζουσα

d) προσεχὴς] προσηχὴς Vat. A. Scaliger legit προεχής.
e) κητεῖαι — ἄρισται.] κητεῖαι rescripsi cum Casaub. pro κιττεῖαι; et ἄρισται reposui e cod. Vat. A. B. Venet. A. pro ἄριστοι.
f) λίμνη] Cluverius legit λιμήν.

multas contumeliosas iniurias civibus intulerunt, tum cum eorum uxoribus ipsi habitaverunt. Attamen etiamnum multa Graeci ornatus supersunt vestigia, et sacrorum atque institutorum. Sunt qui Cumam a fluctibus nominatam putent; contiguum enim litus scopulosi instar dorsi mari obiectum est. Est et optima piscatio apud eos. In eodem sinu sylva quaedam est arbustis consita, aliquot stadiorum longitudine, aquae inops et arenosa, quam sylvam Gallinariam appellant. Ibi praesides navium Sexti Pompeii praedonum copiam contraxerunt, quo tempore Siciliam is ad defectionem pertraxit.

§. 5.

Cumis vicinum est Misenum promontorium, in medio vero Acherontia palus, coenosa quaedam maris effusio. Postquam Misenum circumflexeris, statim sub ipso promontorio palus existit, inde-

Italia. πίζουσα ἡ ἠϊὼν εἰς βάθος ἀέννaον· ἐν ᾗ αἱ Βαΐαι καὶ τὰ θερμὰ ὕδατα, τὰ καὶ πρὸς τρυφὴν καὶ πρὸς θεραπείαν
pag. 244. νόσων ἐπιτήδεια. Ταῖς δὲ Βαΐαις συνεχής ὅ, τε Λοκρῖνος κόλπος, καὶ ἐντὸς τούτου ὁ Ἄορνος, χερρόνησον ποιῶν τὴν ἀπολαμβανομένην μέχρι Μισηνοῦ γῆν, ἀπὸ τῆς πελαγίας τῆς μεταξὺ Κύμης καὶ αὐτοῦ. λοιπὸς γάρ ἐστιν ὀλίγων σταδίων διὰ τῆς διώρυγος ἰσθμὸς ἐπ' αὐτὴν Κύμην, καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν θάλατταν. Ἐμύθευον δ' οἱ πρὸ ἡμῶν ἐν τῷ Ἀόρνῳ, τὰ περὶ τὴν νεκυΐαν τὴν Ὁμηρικήν· καὶ δὴ καὶ νεκυομαντεῖον ἱστοροῦσιν ἐνταῦθα γενέσθαι, καὶ Ὀδυσσέα εἰς τοῦτο ἀφικέσθαι. Ἔστι δ' ὁ μὲν Ἄορνος κόλπος ἀγχιβαθὴς καὶ ἀρτίστομος, λιμένος καὶ μέγεθος καὶ φύσιν ἔχων, χρείαν δ' οὐ παρεχόμενος λιμένος, διὰ τὸ προκεῖσθαι τὸν Λοκρῖνον κόλπον οὐ προσβραχῆ καὶ πολύν. Περικλείεται δ' ὁ Ἄορνος ὀφρύσιν ὀρθίαις, ὑπερκειμέναις πανταχόθεν πλὴν

g) προσβραχῆ] Sic Vat. A. B. προβραχῆ Venet. A. προβραχὺ vulg.

indeque litus profunditate immensa in sinum reducitur; quo in litore Baiae sunt, et calidae aquae cum ad luxum, tum ad morborum sanationem idoneae. Baiis autem contiguus est Lucrinus sinus, eoque interior lacus Avernus, qui id terrae, quod in ora maritima Cumas usque inter ipsum ac Misenum intercipitur, in peninsulae formam redigit: interest enim isthmus paucorum stadiorum, iuxta cuniculum ad Cumas et mare eis contiguum, porrectus. Qui nos aetate antecesserunt, Necyae Homericae fabulas Averno applicaverunt, atque narrant, ibi fuisse oraculum, ubi vita defuncti responsa darent, eoque Ulyssem advenisse. Est autem sinus Avernus profundus, faucibusque angustis instructus, neque ei, ut portus haberetur, vel a natura loci, vel a magnitudine quidquam deest, attamen portus usum non praestat, quia ante eum sinus Lucrinus praelongus et altus iacet. Includitur Avernus montibus arduis, et undique, praeterquam in aditu

πλὴν τῦ εἴσπλυ, νῦν μὲν ἡμέρως ἐκπεπονημέναις, Italia.
πρότερον δὲ συνηρεφέσιν ἀγρίᾳ ὕλῃ μεγαλοδένδρῳ καὶ ἀβάτῳ, αἳ κατὰ δεισιδαιμονίαν κατάσκιον ἐποίυν τὸν κόλπον. Προσεμύθευον δ᾽ οἱ ἐπιχώριοι, καὶ τὺς ὄρνεις τὺς ὑπερπετεῖς γινομένυς, καταπίπτειν εἰς τὸ ὕδωρ, φθειρομένυς ἀπὸ τῶν ἀναφερομένων ἀέρων, καθάπερ ἐν τοῖς πλυτωνίοις. Καὶ τῦτο χωρίον Πλυτώνιόν τι ὑπελάμβανον, καὶ τὺς Κιμμερίυς ἐνταῦθα λέγεσθαι· καὶ εἰσέπλεόν γε οἱ προθυσάμενοι καὶ ἱλασσόμενοι τὺς καταχθονίυς δαίμονας, ὄντων τῶν ὑφηγυμένων τὰ τοιάδε ἱερέων, ἐργολαβηκότων τὸν τόπον. Ἔστι δὲ πηγή τις αὐτόθι h) ποταμίυ ὕδατος ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ· τύτυ δ᾽ ἀπείχοντο πάντες, τὸ τῆς Στυγὸς ὕδωρ νομίσαντες· καὶ τὸ μαντεῖον ἐνταῦθά πυ ἵδρυται· τόν τε Πυριφλεγέθοντα ἐκ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἐτεκμαίροντο τῶν πλησίον τῆς Ἀχερυσίας. Ἔφορος δὲ τοῖς Κιμμερίοις προσοικειῶν τὸν τόπον, φησὶν αὐτὺς ἐν καταγείοις οἰκίαις οἰκεῖν, ἃς καλῦσιν ἀργίλλας,

h) ποταμίυ ὕδατος] Xylander ποτίμυ ὕδατος.

aditu imminentibus; qui nunc quidem coluntur, olim autem ſylva inacceſſa altiſſimarum arborum obſiti erant, quae ſinum ipſum obumbrantes, ſuperſtitioni inſerviebant. Fabulantur etiam accolae, aves, quae ſinum ſupervolarent, in aquam decidere, aëris exhalatione exanimatas, ut fit in locis Plutoni dicatis. Etiam Avernum huic deo ſacrum eſſe, ibique Cimmerios habitaſſe putabant; ideoque qui intro navigarent antea ſacrificiis Deos manes placare ſtudebant, cum eſſent ſacerdotes, qui conducto iſto loco ſacra docebant, adminiſtrabantque. Ibidem et fons eſt aquae potabilis ad ipſum mare, qua omnes abſtinent, Stygis aquam eſſe putantes. Ibidemque alicubi oraculum eſt, et Pyriphlegethontem hic eſſe, ex aquis calidis Acheruſiae vicinis aeſtimant. Ephorus vero Cimmeriis locum illum adſcribens, hos habitare ait in ſubterraneis aedificiis, quas argillas vocant, ac

Italia. λας, καὶ διά τινων ὀρυγμάτων παρ᾽ ἀλλήλους τε φοιτᾶν, καὶ τοὺς ξένους εἰς τὸ μαντεῖον δέχεσθαι, πολὺ ὑπὸ γῆς ἱδρυμένον· ζῆν δ᾽ ἀπὸ μεταλλείας καὶ τῶν μαντευομένων, καὶ τοῦ βασιλέως ἀποδείξαντος αὐτοῖς συντάξεις. Εἶναι δὲ τοῖς περὶ τὸ χρηστήριον ἔθος πάτριον, μηδένα τὸν ἥλιον ὁρᾶν, ἀλλὰ τῆς νυκτὸς ἔξω πορεύεσθαι τῶν χασμάτων· καὶ διὰ τοῦτο τὸν ποιητὴν περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ὡς ἄρα

— οὐδέ ποτ᾽ αὐτοὺς
Ἠέλιος Φαέθων ἐπιδέρκεται. —

pag. 245. Ὕστερον δὲ διαφθαρῆναι τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ βασιλέως τινὸς, οὐκ ἀποβάντος αὐτῷ τοῦ χρησμοῦ· τὸ δὲ μαντεῖον ἔτι συμμένειν μεθεστηκὸς εἰς ἕτερον τόπον. Τοιαῦτα μὲν οἱ πρὸ ἡμῶν ἐμυθολόγουν. Νυνὶ δὲ τῆς μὲν ὕλης τῆς περὶ τὸ Ἄορνον κοπείσης ὑπὸ Ἀγρίππα, τῶν δὲ χωρίων κατοικοδομηθέντων, ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀόρνου διώρυγος ὑπονόμου τμηθείσης μέχρι Κύμης, ἅπαντ᾽ ἐκεῖνα

acper fossas quasdam inter se commeare, hospitesque eadem via ad oraculum adducere, alte infra terram conditum: victum eos metallis effodiendis quaerere, et ab iis accipere, qui oraculum consulunt, ac regem iis constituisse eo nomine stipendium. Porro qui apud oraculum illud degunt, eos, more a maioribus accepto, nunquam videre solem, sed noctu ex hiatibus terrae prodire, ideoque de iis Homerum ita scripsisse:

— neque unquam
Illos illustrat radiorum lumine Titan.

Postea temporis Cimmerios fuisse deletos a rege quodam, cuius eventa oraculum non comprobassent: sedem oraculi alio translatam etiamnum durare. Atque haec quidem fabulati sunt prisci. Nostra vero tempestate, cum sylvam, quae circa Avernum fuit, cecidisset Agrippa, et loca aedificiis occupata essent, actusque infra Avernum Cumas usque cuniculus, omnia ista fabulas

ἐκεῖνα ἐφάνη μῦθος. [i] τῦ Κοκκηΐυ τῦ ποιήσαντος Italia.
τὴν διώρυγα ἐκείνην τε, καὶ ἐπὶ Νέαν πόλιν ἐκ Δικαιαρχίας ἐπὶ ταῖς Βαΐαις, ἐπακολυθήσαντός πως τῷ περὶ τῶν Κιμμερίων ἀρτίως λεχθέντι λόγῳ, τυχὸν ἴσως καὶ πάτριον νομίσαντος τῷ τόπῳ τύτῳ δι' ὀρυγμάτων εἶναι τὰς ὁδύς.

§. 6.

Ὁ δὲ Λοκρῖνος κόλπος πλατύνεται μέχρι Βαΐων, χώματι εἰργόμενος ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης ὀκτάσαδίῳ τὸ μῆκος, πλάτος δὲ ἁμαξιτῦ πλατείας, ὅ φασιν Ἡρακλέα διαχῶσαι, τὰς βῦς ἐλαύνοντα τὰς Γηρυόνυ. Δεχόμενον δ' ἐπιπολῆς τὸ κῦμα τοῖς χειμῶσιν, ὥστε μὴ πεζεύεσθαι ῥαδίως, [k] Ἀγρίππας ἐπεσκεύασεν. Εἴσπλυν δ' ἔχει πλοίοις ἐλαφροῖς, ἐνορμίσασθαι μὲν ἄχρηςος, τῶν ὀςρέων δὲ θήραν ἔχων

i) τῦ Κοκκηΐυ — ἐπακολυθήσαντος] Aut reponendum est cum Tyrwhitto, τῦ Κοκκηΐυ τῦ ποιήσαντος τὴν διώρυγα ἐκείνην τε καὶ τὴν ἐπὶ Νέαν πόλιν ἐκ Δικαιαρχίας τῆς ἐπὶ ταῖς Βαΐαις; aut cum Cluver. Ital. ant. pag. 1130. voces ἐκείνην ad ταῖς Βαΐαις inducendae sunt. k) Ἀγρίππας ἐπεσκεύασεν] Ἀγρίππας δ' ἐπεσκ. Vat. A. B. ed. Ald. Basil.

fabulas esse liquido apparuit: Cocceio, qui cuniculum istum duxit, (et alium a Puteolis ad Neapolin supra Baias tendentem), fere fabulam istam de Cimmeriis modo relatam sequente, ac fortasse etiam arbitrante, loco huic ex antiqua consuetudine convenire, ut per fossas viae ducantur.

§. 6.

Porro Lucrinus sinus in latum producitur usque ad Baias, interclusus ab externo mari aggere longo stadia VIII, tantaque latitudine, quantam lati currus orbita occupat. eum aggerem aiunt ab Hercule factum, dum Geryonis boves abigeret. Cum autem tempestatibus mare agitantibus undas multis locis admitteret, difficulterque terrestri itinere posset peragrari, ab Agrippa est quod deerat structurae additum. Naves admittit leves, stationi inutilis, sed capturam ostreorum

Italia. ἔχων ἀφθονωτάτην. Ἔνιοι δὲ τοῦτον αὐτὸν, τὴν λίμνην εἶναι τὴν Ἀχερουσίαν φασίν. Ἀρτεμίδωρος δὲ αὐτὸν τὸν Ἄορνον. Τὰς δὲ Βαΐας ἐπωνύμους εἶναι λέγουσι, Βαΐου τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων τινός· [l] καὶ.... τῶν Μισηνῶν. Ἑξῆς δ' εἰσὶν αἱ περὶ Δικαιαρχίαν ἀκταὶ, καὶ αὐτὴ ἡ πόλις. Ἦν δὲ πρότερον μὲν ἐπίνειον Κυμαίων, ἐπ' ὀφρύος ἱδρυμένον· κατὰ δὲ τὴν Ἀννίβα στρατείαν, [m] συνῴκισαν Ῥωμαῖοι, καὶ μετωνόμασαν Ποτιόλους, ἀπὸ τῶν φρεάτων· [n] οἱ δ' ἀπὸ τῆς δυσωδίας τῶν ὑδάτων, ἅπαν τὸ χωρίον ἐκεῖ μέχρι Βαΐων, καὶ τῆς Κυμαίας, ὅτι θείου πλῆρές ἐστι καὶ πυρὸς, καὶ θερμῶν ὑδάτων. Τινὲς δὲ καὶ Φλέγραν διὰ τοῦτο τὴν Κυμαίαν νομίζουσι κληθῆναι, καὶ τῶν πεπτω-

l) καὶ.... τῶν Μισηνῶν] Vat. A. B. Venet. A. B. Stroz. καὶ τὸν Μισηνόν. Casaub. corrigebat καὶ τὸ Μισηνὸν ἀπὸ Μισηνοῦ. Cluver. Ital. ant. 1126. totum locum ita restituit: τὰς δὲ Βαΐας ἐπωνύμους λέγουσι Βαΐου, καὶ τὸ Μισηνὸν Μισηνοῦ, τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων τινῶν; cui assentior. m) συνῴκισαν] Sic reposui cum utroque Vaticano cod. pro vulg. συνῴκησαν. n) οἱ δ' — καὶ πυρὸς] Hunc locum depravatum ita restituere conor: οἱ δ' ἀπὸ τῆς δυσωδίας τῶν ὑδάτων. Ἅπαν γὰρ τὸ χωρίον ἐκεῖ μέχρι Βαΐων καὶ τῆς Κυμαίας ἠϊόνος (vel πεδιάδος) θείου πλῆρες ἐστί.

rum habet copiosissimam. Hunc ipsum Lucrinum lacum esse Acherusiam nonnulli opinantur: Artemidorus ipsum Avernum. Baias nomen habere perhibent a Baio, quem inter Ulyssis socios nominant. Sequuntur ordine litora circa Dicaearchiam, atque ipsa urbs. Fuit ea antiquitus Cumanorum navale, exstructum in supercilio litoris. Sed sub tempus Annibaliacae expeditionis Romani coloniam eo deduxerunt, urbemque Puteolos, mutato nomine, appellarunt, a puteis. Alii autem a foetore aquarum totam regionem ad Baias usque et agrum Cumanum sic dici censent, quod sulfuris plena sit, ac ignis et calidarum aquarum; nec desunt, qui eam ob causam Cumano agro, campi Phlegraei nomen inditum fuisse aestiment, et gigantum

πεπτωκότων γιγάντων τὰ κεραύνια τραύματα, [o] ἀναφέρεσιν ταῖς τοιαύταις προχοαῖς τῦ πυρὸς καὶ τῦ ὕδατος. Ἡ δὲ πόλις ἐμπορεῖον γεγένηται μέγιςον, χειροποιήτυς ἔχυσα ὅρμυς διὰ τὴν εὐφυΐαν τῆς ἄμμυ· σύμμετρος γάρ ἐςι τῇ τιτάνῳ, καὶ κόλλησιν ἰσχυρὰν καὶ πῆξιν λαμβάνει. διόπερ τῇ χάλικι καταμίξαντες τὴν ἀμμοκονίαν, προβάλλυσι χώματα εἰς τὴν θάλατταν, καὶ κολπῦσι τὰς ἀναπεπταμένας ἠιόνας, ὥστ᾽ ἀσφαλῶς ἐνορμίζεσθαι τὰς μεγίςας ὁλκάδας. Ὑπέρκειται δὲ τῆς πόλεως εὐθὺς, ἡ τῦ Ἡφαίςυ ἀγορὰ, πεδίον περικεκλεισμένον διαπύροις ὀφρύσι, καμινώδεις ἐχύσαις ἀναπνοὰς πολλαχῦ, καὶ βρομώδεις ἱκανῶς· τὸ δὲ πεδίον θείυ πλῆρες ἐςὶ συρτῦ. Italia. pag. 246.

N 2 §. 7.

o) ἀναφέρυσιν — προχοαῖς] Recepi lectionem codd. Vat. A. B. Venet. A. Interpr. pr. Vulg. ἀναφέρειν τὰς τοιαύτας προχοάς.

gantum ibi occisorum vulnera, fulminibus inflicta, igni aquisque ferventibus attribuant. Urbs ea emporium est maximum, et habet stationes navium arte exstructas, natura arenae eam commoditatem praestante, quae calci proportione respondens, validam conglutinationem atque concretionem suscipit: itaque glaream cum caemento ex calce et arena conflato admiscentes, aggeres in mare producunt, sinuantque litoris partes maxime apertas, ita, ut subduci tuto possint maximae onerariae naves. Urbi protinus imminet Vulcani forum, campus circumquaque inclusus collibus ignitis, quae passim tanquam e caminis incendium magno cum fremitu exspirant: campus autem sulfure tractili est plenus.

§. 7.

Italia.

§. 7.

[p] Μετὰ δὲ Δικαιαρχίαν ἐςὶ Νεάπολις Κυμαίων· ὕςερον δὲ καὶ Χαλκιδεῖς ἐπῴκησαν, καὶ Πιθηκυσαίων τινὲς, καὶ Ἀθηναίων, ὥςε καὶ Νεάπολις ἐκλήθη διὰ τοῦτο, ὅπου δείκνυται μνῆμα τῶν Σειρήνων μιᾶς Παρθενόπης, καὶ ἀγὼν συντελεῖται γυμνικὸς κατὰ μαντείαν. Ὕςερον δὲ Καμπανῶν τινὰς ἐδέξαντο συνοίκους διχοςατήσαντες· καὶ ἠναγκάσθησαν τοῖς ἐχθίςοις, ὡς οἰκειοτάτοις χρήσασθαι, ἐπειδὴ τοὺς οἰκείους ἀλλοτρίους ἔσχον. Μηνύει δὲ τὰ τῶν δημάρχων ὀνόματα, τὰ μὲν πρῶτα Ἑλληνικὰ ὄντα, τὰ δ' ὕςερα τοῖς Ἑλληνικοῖς ἀναμὶξ τὰ Καμπανικά. Πλεῖςα δ' ἴχνη τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐνταῦθα σώζεται, γυμνάσιά τε [q] καὶ ἐφηβεία καὶ φρατρία καὶ ὀνόματα Ἑλληνικὰ [r] καίπερ ὄντων Ῥωμαίων. Νυνὶ δὲ πεν-

p) Μετὰ — καὶ ἀγὼν] Martorellius in diss. de theca calamar. p. 443. sqq. legit: Μετὰ δὲ Δικαιαρχίαν ἐςὶ Νεάπολις· πρῶτον Κυμαίων, ὕςερον δὲ καὶ Χαλκιδεῖς — ὥςε καὶ Νεάπολις ἐκλήθη διὰ τοῦτο, ὅπου δείκνυται μνῆμα τῶν Σειρήνων μιᾶς, Παρθενόπη, καὶ ἀγὼν κ. τ. λ. q) καὶ ἐφηβεία καὶ φρατρία] Sic scribendum erat cum Tyrwhitt. pro καὶ ἐφηβικὰ φρατρία. r) καίπερ ὄντων Ῥωμ.] Hanc lectionem dederunt Vat. A. B. Venet. A. et Casaub. mstti. Vulgo καίπερ ὄντα Ῥ.

§. 7.

Post Dicaearchiam est Neapolis Cumanorum: postea temporis et Chalcidensium nonnulli, et Pithecusaeorum, et Atheniensium immigrarunt, unde urbi hoc nomen factum. Ostenditur ibi monimentum Parthenopes, unius Sirenum: et iussu oraculi gymnicum certamen celebratur. Aliquanto post, obortis dissidiis, Campanos quosdam in urbem civium loco receperunt: coactique sunt inimicissimos loco familiarissimorum habere, cum suos a se abalienassent. Argumento rei sunt nomina magistratuum, principio Graeca, posterioribus temporibus Campanica Graecis permixta. Plurima tamen ibi Graecorum institutorum supersunt vestigia, ut gymnasia, epheborum coetus, curiae et Graeca nomina Romanis imposita. Nostro tempore

πεντετηρικὸς ἱερὸς ἀγὼν συντελεῖται παρ' αὐτοῖς, μουσικός τε καὶ γυμνικὸς ἐπὶ πλείους ἡμέρας, ἐνάμιλλος τοῖς ἐπιφανεστάτοις τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἔστι δὲ καὶ ἐνθάδε διώρυξ κρυπτὴ τοῦ μεταξὺ ὄρους, τῆς τε Δικαιαρχίας καὶ τῆς Νεαπόλεως, [s] ὑπεργασθέντος ὁμοίως, ὥσπερ ἐπὶ τὴν Κύμην, ὁδοῦ τε ἀνοιχθείσης ἐναντίοις ζεύγεσι πορευτῆς ἐπὶ πολλοὺς σταδίους· τὰ δὲ φῶτα ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὄρους, πολλαχόθεν ἐκκοπεισῶν θυρίδων, διὰ βάθους πολλοῦ κατάγεται. Ἔχει δὲ καὶ ἡ Νεάπολις θερμῶν ὑδάτων ἐκβολὰς, καὶ κατασκευὰς λουτρῶν οὐ χείρους τῶν ἐν Βαΐαις· πολὺ δὲ τῷ πλήθει λειπομένας· ἐκεῖ γὰρ ἄλλη πόλις [t] γίνεται, συνῳκοδομουμένων βασιλείων ἄλλων ἐπ' ἄλλοις οὐκ ἐλάττων τῆς Δικαιαρχίας. [u] Ἐπιτείνουσι δὲ τὴν ἐν Νεαπόλει διαγωγὴν τὴν Ἑλληνικὴν, οἱ ἐκ τῆς Ῥώμης ἀναχωροῦντες δεῦρο, ἡσυχίας χάριν τῶν Italia.

 ἀπὸ

s) ὑπεργασθέντος] ὑπεργασθεῖσα Venet. A. Mstt. Casaub. t) γίνεται] γεγένηται Vat. A. B. Venet. A. Stroz. Bemb Casaub. libr. u) Ἐπιτείνουσι] Martorellio lib. cit. pag. 411. legendum videtur ἐπιχειροῦσι.

pore sacrum quinquennale certamen musicum et gymnicum per aliquot dies agitur, ludis Graecorum nobilissimis aemulum. Est et hic cuniculus occultus, per montem inter Puteolos ac Neapolim situm, actus eodem modo, quo illum Cumas versum diximus fuisse ductum; viaque stadiorum multorum longitudine aperta est, in qua decedere iumenta invicem occurrentia possunt; lumenque, incisis passim in montis superficiem iusta altitudine fenestris, dimittitur. Habet Neapolis etiam calidarum aquarum scaturigines, et balneorum apparatus Baianis non deteriores, sed numero longe pauciores: nam apud Baias nova urbs construitur, non minor Puteolis, aliis subinde supra alias regiis villis ibi aedificatis. Vitam autem ad Graecanicam rationem Neapoli agunt, qui eo Roma secedunt in otium, sive qui ab ineunte aetate laboribus

Italia. ἀπὸ παιδείας ἐργασαμένων, ἢ καὶ ἄλλως, διὰ γῆρας ἢ ἀσθένειαν ποθούντων ἐν ἀνέσει ζῆν· καὶ τῶν Ῥωμαίων δ' ἔνιοι χαίροντες τῷ βίῳ τούτῳ, θεωροῦντες τὸ πλῆθος τῶν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς ἐπιδημούντων ἀνδρῶν, ἄσμενοι φιλοχωροῦσι καὶ ζῶσιν αὐτόθι.

§. 8.

Ἐχόμενον δὲ Φρούριον ἐστὶν Ἡράκλειον, ἐκκειμένην pag. 247. εἰς τὴν θάλασσαν ἄκραν ἔχον, καταπνεομένην Λιβὶ θαυμαστῶς, ὥσθ' ὑγιεινὴν ποιεῖν τὴν κατοικίαν. Ὄσκοι δὲ εἶχον καὶ ταύτην, καὶ τὴν ἐφεξῆς Πομπαίαν· ἣν παραῤῥεῖ ὁ Σάρνος ποταμός· εἶτα Τυῤῥηνοὶ καὶ Πελασγοί· μεταταῦτα δὲ Σαννῖται· καὶ οὗτοι δ' ἐξέπεσον ἐκ τῶν τόπων. Νώλης δὲ καὶ Νουκερίας καὶ Ἀχεῤῥῶν, ὁμωνύμου κατοικίας τῆς [x] περὶ Κρεμῶνα, ἐπίνειόν ἐστιν [y] ἡ Πομπεῖα, παρὰ τῷ Σάρνῳ ποταμῷ καὶ δεχομένῳ τὰ φορτία καὶ ἐκπέμποντι. Ὑπέρκειται

x) περὶ Κρεμῶνα] Cum Casaub. et Cluver. sic edidi, pro Κρέμωνα. y) ἡ Πομπεῖα] ex feliciſſima Tyrwhitti coniectura ἡ Πομπεῖα edidi pro ἢ ποιεῖ vulg.

bus defuncti ſunt, ſive alioquin ob imbecillitatem aut ſenectutem cupiunt vitam faciliorem degere; et Romanorum nonnulli hoc vitae genere gaudentes, ubi vident multitudinem hominum, qui eius inſtituti cauſa ibi verſantur, lubentes locum eum amplectuntur, ibique victitant.

§. 8.

Neapolim inſequitur Herculanium caſtellum, cui adiacet promontorium in mare porrectum, quod Africo mirum in modum ita perflatur, ut ſalutaris inde fiat ibi habitatio. Hoc, et quod proxime ſequitur, et Sarno amne alluitur, Pompeios tenuerunt olim Oſci; deinde Etruſci ac Pelasgi; poſt hos Samnitae, qui et ipſi inde expulſi ſunt. Sunt autem Pompeii commune navale Nolae, Nuceriae et Acerrarum (cuius nominis aliud quoque oppidum circa Cremonam ſupra retulimus), ad Sarnum fluvium, merces et excipientem, et emittentem. Imminet

κεῖται δὲ τῶν τόπων τούτων ὄρος τὸ Οὐεσσούϊον, ἀγροῖς περιοικούμενον παγκάλοις, πλὴν τῆς κορυφῆς· αὕτη δ' ἐπίπεδος μὲν πολὺ μέρος ἐστίν· ἄκαρπος δ' ὅλη· ἐκ δὲ τῆς ὄψεως τεφρώδης, καὶ κοιλάδας φαίνει σηραγγώδεις πετρῶν αἰθαλωδῶν κατὰ τὴν χρόαν, ὡς ἂν ἐκβεβρωμένων ὑπὸ πυρός· [z] ὡς τεκμαίροιτ' ἄν τις τὸ χωρίον τοῦτο, καίεσθαι πρότερον, καὶ ἔχειν κρατῆρας πυρὸς, σβεσθῆναι δ' ἐπιλιπούσης τῆς ὕλης. Τάχα δὲ καὶ τῆς εὐκαρπίας τῆς κύκλῳ, τοῦτ' αἴτιον, ὥσπερ τῇ Κατάνῃ φασὶ, τὸ κατατεφρωθὲν μέρος ἐκ τῆς σποδοῦ τῆς ἀνενεχθείσης ὑπὸ τοῦ Αἰτναίου πυρὸς, εὐάμπελον τὴν γῆν ἐποίησεν. ἔχει μὲν γὰρ τὸ λιπαῖνον καὶ τὴν ἐκπυρουμένην βῶλον, καὶ τὴν ἐκφέρουσαν τοὺς καρπούς· πλεονάζουσα μὲν οὖν τῷ λίπει πρὸς ἐκπύρωσιν ἐπιτηδεία, καθάπερ ἡ θειώδης πᾶσα· ἐξικμασθεῖσα δὲ, καὶ λαβοῦσα σβέσιν καὶ ἐκτέφρωσιν, εἰς καρπογονίαν μετέβαλε. Συνεχὴς δέ ἐστι τῇ Πομπαίᾳ τὸ Σύῤῥεντον τῶν Καμπανῶν, ὅθεν πρόκειται τὸ

Italia.

z) ὡς] Casaub. ὥστε.

minet hisce locis Vesuvius mons, agris cinctus optimis, demto vertice, qui magna sui parte planus quidem, at totus sterilis est, adspectu cinereus, cavernasque ostendens fistularum plenas et lapidum colore fuliginoso, utpote ab igni exesorum; ut coniecturam facere possis, ista loca quondam arsisse, et crateras ignis habuisse, deinde, materia deficiente, restincta fuisse. Fortassis haec etiam caussa est fertilitatis locorum circumiacentium; quemadmodum Catanae perhibent, partes, quae cineribus ab Aetnaeo igne sursum egestis fuerunt intectae, fuisse vini feraces redditas. Habent enim pinguedinem, et glebam, quae igni ardescit, et quae fructus profert: eaque, dum abundat pinguedine, apta est incendio, sicut omne quod sulfureum est: consumta pinguedine et gleba restincta ac in cinerem conversa, ad fruges producendas redacta est commodior. Pompeiis contiguum est Surrentum Campanorum; unde prominet Athenaeum, seu

Italia. τὸ Ἀθήναιον, ὅ τινες a Σειρηνουσῶν ἀκρωτήριον καλοῦσιν· ἔστι δὲ ἐπ᾽ ἄκρῳ μὲν Ἀθηνᾶς ἱερὸν, ἵδρυμα Ὀδυσσέως. Διάπλους δ᾽ ἐνθένδε βραχὺς εἰς Καπρέας νῆσον. Κάμψαντι δὲ τὴν ἄκραν νησίδες εἰσὶν ἔρημοι πετρώδεις, ἃς καλοῦσι Σειρῆνας. Ἐκ δὲ τοῦ πρὸς Σύῤῥεντον μέρους, ἱερόν τι δείκνυται, καὶ ἀναθήματα παλαιὰ τιμώντων τὸν πλησίον τόπον. Μέχρι μὲν δεῦρο, ἔχει τέλος ὁ κόλπος ὁ Κρατὴρ προσαγορευόμενος, ἀφοριζόμενος δυσὶν ἀκρωτηρίοις, βλέπουσι πρὸς μεσημβρίαν, τῷ τε Μισηνῷ καὶ τῷ Ἀθηναίῳ. Ἅπας δ᾽ ἐστὶ κατεσκευασμένος, τοῦτο μὲν ταῖς πόλεσιν, ἃς ἔφαμεν, τοῦτο δὲ ταῖς οἰκοδομίαις καὶ φυτείαις, αἳ μεταξὺ συνεχεῖς οὖσαι μιᾶς πόλεως ὄψιν παρέχονται.

§. 9.

Τοῦ μὲν οὖν Μισηνοῦ πρόκειται νῆσος ἡ Προχύτη, Πιθηκουσῶν δ᾽ ἐστὶν ἀπόσπασμα. Πιθηκούσας δὲ Ἐρετριεῖς ᾤκησαν, καὶ Χαλκιδεῖς, εὐτυχήσαντες δι᾽ εὐκαρ-

a) Σειρηνουσῶν] Sic Casaub. emendavit vulgatum atque vitiosum Περηνουσσόν. Mox pro Σύραιον restitui Σύῤῥεντον, ex ipso Strabonis Lib. I. pag. 22. ed. Casaub.

seu Minervae promontorium, quod alii Sirenusarum vocant. Eo in promontorio fanum est Minervae ab Ulysse conditum, indeque in Capreas insulam brevis traiectus. Ubi id circumflexeris, insulae occurrunt desertae, et saxosae, quas Sirenas dicunt. Ea parte, quae Surrento est obiecta, templum quoddam monstratur, et donaria vetusta eorum, qui locum vicinum sunt venerati. Atque hic finitur sinus, qui Crater appellatur, duobus ad meridiem spectantibus promontoriis inclusus, Miseno et Athenaeo. Totus autem adornatus est, cum urbibus, quas nominavi, tum villis et plantariis, ita continenter inter eas iunctis, ut urbis speciem praebeant.

§. 9.

Ante Misenum iacet Prochyta, insula a Pithecusis avulsa. Pithecusas Eretrienses habitaverunt et Chalcidenses, qui ob agri fecunditatem ac metalla

εὐκαρπίαν, καὶ διὰ τὰ χρυσεῖα· ἐξέλιπον τὴν νῆσον κατὰ στάσιν· ὕστερον δὲ καὶ ὑπὸ σεισμῶν ἐξελαθέντες καὶ ἀναφυσημάτων πυρὸς καὶ θαλάσσης καὶ θερμῶν ὑδάτων. Ἔχει γὰρ τοιαύτας ὑποφορὰς ἡ νῆσος, ὑφ' ὧν καὶ οἱ πεμφθέντες παρὰ Ἱέρωνος τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσίων ἐξέλιπον τὰ κατασκευασθὲν ὑφ' ἑαυτῶν τεῖχος καὶ τὴν νῆσον· ἐπελθόντες δὲ Νεαπολῖται κατέσχον. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ μῦθος, ὅτι φασὶ τὸν Τυφῶνα ὑποκεῖσθαι τῇ νήσῳ ταύτῃ, στρεφόμενον δὲ τὰς φλόγας ἀναφυσᾶσθαι καὶ τὰ ὕδατα· ἔστι δ' ὅτε καὶ νησῖδας ἐχούσας ζέον ὕδωρ. Πιθανώτερον δὲ Πίνδαρος εἴρηκεν ἐκ τῶν φαινομένων ὁρμηθείς· ὅτι πᾶς ὁ πόρος οὗτος, ἀπὸ τῆς Κυμαίας ἀρξάμενος μέχρι τῆς Σικελίας, διάπυρός ἐστι, καὶ κατὰ βάθους ἔχει κοιλίας τινὰς, εἰς ἓν συναπτούσας [b] νήσους, πρός τε ἀλλήλας καὶ πρὸς τὴν ἤπειρον. Διόπερ ἥ τε Αἴτνη τοιαύτην ἔχειν δείκνυται φύσιν, οἵαν ἱστοροῦσιν ἅπαντες, καὶ αἱ τῶν Λιπαραίων νῆσοι, καὶ τὰ περὶ τὴν Δικαι-

Italia.

pag. 248.

b) νήσους] hanc vocem textui reſtitui ex Cod. Bemb.

metalla auri rebus utebantur ſecundis. Oborta autem ſeditione, de inſula deſerenda cogitaverunt, e qua poſtea, terrae motibus, ignis, et maris atque calidarum aquarum eruptione plane exturbati ſunt. Tales enim viciſſitudines haec inſula patitur; propter quas etiam eo miſſi ab Hierone Syracuſanorum tyranno, inſulam una cum arce dereliquerunt, quam poſtea Neapolitani occupaverunt. Atque hinc fabula enata eſt, Typhonem ſub hac inſula iacere, obverſuque corporis flammas exſpirare et aquam. Inveniuntur tamen et aliae inſulae minutae, aquam fervidam habentes. Probabilior eſt Pindari ſententia a phaenomenis petita: totum maris traiectum, a Cumis ad Siciliam usque, ignitum eſſe, atque in profundo cuniculos habere, quibus inſulae inter ſeſe, et cum continente coniungantur. Quamobrem et eam Aetna, quam omnes memorant, oſtendit ſui naturam, et Liparaeorum inſulae, et loca

Italia. ἀρχίαν καὶ Νεάπολιν, καὶ Βαΐας χωρία, καὶ αἱ Πιθηκοῦσαι. Ταῦτ᾽ οὖν διανοηθεὶς, τῷ παντὶ τόπῳ τούτῳ φησὶν ὑποκεῖσθαι τὸν Τυφῶνα·

[c] — Νῦν γε μὰν
Ταί θ᾽ ὑπὲρ Κύμας ἁλιερκέες ὄχθαι,
Σικελία τ᾽ αὐτοῦ πιέζει
Στέρνα λαχνάεντα.

Καὶ Τίμαιος δὲ περὶ τῶν Πιθηκουσῶν φησὶν, ὑπὸ τῶν παλαιῶν πολλὰ [d] παραδοξολογεῖσθαι· μικρὸν δὲ πρὸ ἑαυτοῦ, [e] τὸν Ἐπωμέα λόφον ἐν μέσῃ τῇ νήσῳ τιναγέντα ὑπὸ σεισμῶν ἀναβαλεῖν πῦρ, καὶ τὸ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς θαλάσσης, ἐξῶσαι πάλιν ἐπὶ τὸ πέλαγος· τὸ δ᾽ ἐκτεφρωθὲν τῆς γῆς, μετεωρισμὸν λαβὸν, κατασκῆψαι πάλιν τυφωνοειδῶς εἰς τὴν νῆσον, καὶ ἐπὶ τρεῖς τῆς θαλάττης ἀναχωρῆσαι σταδίους· ἀναχωρήσασαν δ᾽ οὐ πολὺ, ὑποστρέψαι, καὶ τῇ παλιρροίᾳ κατακλύσαι τὴν νῆσον· καὶ γενέσθαι σβέσιν τοῦ ἐν

c) Locus Pindari defuit in antiquo codice, quo Henr. Scrimgerus usus est; deest quoque in Vers. pr. d) παραδοξολογεῖσθαι] μυθολογεῖσθαι. Stroz. e) τὸν Ἐπωμέα] Emendavit Casaub. e Plinii H. N. II. sect. 89. Ἐπωπέα.

loca Puteolis, Neapoli, Baiisque propinqua, et Pithecusae. Quibus consideratis Pindarus, toti isti regioni subiectum ait Typhonem,

Cuius pectora nunc premuntur hirta
Litorum tumulis, mare quae profligant,
Cumarum super urbem:
Ipsiusque solo Trinacriae.

Atque Timaeus etiam de Pithecusis tradit, veteres multa fidem excedentia perhibuisse. Paulo autem ante suam aetatem media in insula collem, cui nomen Epomeo, terraemotu concussum ignes evomuisse; et quod terrae inter ipsum ac mare erat, rursum ad mare perpulisse: ac terram in cineres versam, rursum vehementi turbine ad insulam appulisse, tribusque inde in altum mare recessisse stadiis, pauloque post rursum ad terram dedisse impetum, marisque aestu inundasse insulam, ignemque in ea hoc pacto

ἐν αὐτῇ πυρός· ἀπὸ δὲ τοῦ ἤχου τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ φυγεῖν ἐκ τῆς παραλίας εἰς τὴν ἄνω Καμπανίαν. Δοκεῖ δὲ τὰ θερμὰ ὕδατα ἐνταῦθα θεραπεύειν τοὺς λιθιῶντας. Αἱ δὲ Κάπρεαι δύο πολίχνας εἶχον τὸ παλαιὸν, ὕστερον δὲ μίαν. Νεαπολῖται δὲ καὶ ταύτην κατέσχον, πολέμῳ δὲ ἀποβαλόντες τὰς Πιθηκούσας, ἀπέλαβον πάλιν, δόντος αὐτοῖς Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, τὰς δὲ Καπρέας ἴδιον ποιησαμένου [f] κτίσμα, καὶ κατοικοδομήσαντος. Αἱ μὲν οὖν παράλιοι πόλεις τῶν Καμπανῶν καὶ αἱ προκείμεναι νῆσοι τοιαῦται. Italiae

§. 10.

Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ Καπύη μέν ἐστιν ἡ μητρόπολις, κεφαλὴ τῷ ὄντι κατὰ τὴν ἐτυμότητα τοῦ ὀνόματος· τὰ γὰρ ἄλλα πολίχνια νομίζοιτ' ἂν κατὰ τὴν σύγκρισιν, πλὴν Τεανοῦ Σιδικηνοῦ· καὶ γὰρ αὕτη ἀξιόλογος. Κεῖται δ' ἐπὶ τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ αὐτή τε καὶ αἱ τῶν ἄλλων ἐπὶ Βρεντέσιον ἄγουσαι ἀπ' αὐτῆς, [g] Καλλατερία, pag. 249.

f) κτίσμα] malim cum Cluver. ponere κτῆμα. g) Καλλατερία καὶ Καλύδιον] Xylander legit Γαλατία Κλούσιον. Casaubonus pro Καλύδιον ponit Κλαύδιον.

pacto exstinctum: fragore autem perculsos eos, qui continentem habitabant, ab ora maritima in interiorem Campaniam profugisse. Thermae eius insulae creduntur calculo laborantibus remedium esse. Capreae antiquitus duo habebant oppida, post modo vnicum. Nam cum Neapolitani Capreas quoque occupassent, belloque amisissent Pithecusas: has iis Augustus Caesar reddidit, Capreas privatim a se condidit aedificiisque instruxit. Atque hae sunt Campaniae urbes maritimae, et insulae ante eas sitae.

§. 10.

At vero in mediterraneis est Capua, re vera id quod nomine eius significatur: reliquas enim si ei compares, oppida sunt, excepto Teano Sidicino, quae urbs est magni nominis. Sita est in via Appia cum ipsa Capua, tum aliae quae Brundisium inde ducunt,

Italia. τερία, καὶ Καλύδιον, καὶ Βενέεντον. Ἐπὶ δὲ Ῥώμης Κασίλινον ἵδρυται ἐπὶ τῷ Οὐελτέρνῳ ποταμῷ, ἐν ᾗ πολιορκέμενοι Πραινεςίνων ἄνδρες μ καὶ Φ πρὸς ἀκμάζοντα Ἀννίβαν ἐπὶ τοσῦτον ἀντέσχον, ὥσθ' ὑπὸ λιμῦ διακοσίων δραχμῶν πραθέντος μεδίμνε, ὁ μὲν πωλήσας ἀπέθανεν, ἐσώθη δ' ὁ πριάμενος. Ἰδὼν δ' αὐτὸς πλησίον τῦ τείχες σπείροντας γογγύλην, ἐθαύμαζεν ὡς ἔοικεν ὁ Ἀννίβας τῆς μακροθυμίας, εἰ ἐλπίζοιεν τέως ἀνθέξειν, ὡς τελεσφορῆσαι τὴν γογγύλην· καὶ δὴ περιγενέσθαι πάντας φασὶ, πλὴν ἀνδρῶν ὀλίγων τῶν ἢ λιμῷ διαλυθέντων, ἢ ἐν ταῖς μάχαις.

§. 11.

Πρὸς δὲ ταῖς ῥηθείσαις ἔτι καὶ αὗται Καμπαναὶ πόλεις εἰσὶν, ὧν ἐμνήσθην πρότερον, [h] Κάλη τε καὶ Τέανον Σιδικηνὸν, ἃς διορίζεσιν αἱ δύο τύχαι ἐφ' ἑκάτερα ἱδρυμέναι τῆς Λατίνης ὁδῦ. Καὶ ἔτι Σέεσσυλα,

h) Κάλην] Καλὴς vel Καληνία legit Casaub.

cunt, Calateria, Calidium, et Beneventum. Romam versus situm est Casilinum iuxta Vulturnum amnem: quo in oppido obsessi Praenestini viri IↃXL, adversus Annibalem tunc maxime vigentem tam diu obsidionem toleraverunt, dum medimno prae penuria ducentis denariis vendito, venditor mortuus est, emtore salvo. Cumque eosdem vidisset Annibal rapas prope muros serere, haud iniuria miratus est eorum tolerantiam, qui se tantisper putarent obsidionem perferre posse, dum rapae perfectae enascerentur. Et tamen obsessos omnes ferunt incolumes abiisse, paucis exceptis, quos vel fames vel pugna absumsisset.

§. 11.

Praeter nominatas, hae quoque sunt Campanae urbes, quarum supra est a me facta mentio, Cales, et Teanum Sidicinum, quas distinguunt duae Fortunae, quarum templa collocata sunt ab utraque Latinae viae parte. Praeterea Suessula, Atella, Nola,

συλα, καὶ [i] Ἀτέλλα, καὶ Νῶλα, καὶ Νουκερία, καὶ Ἀχέρραι, καὶ Ἀβέλλα, καὶ ἄλλαι ἔτι ἐλάττους τούτων κατοικίαι, ὧν ἐνίας Σαυνίτιδας φασὶν εἶναι. Σαυνῖται δὲ πρότερον μὲν καὶ μέχρι τῆς Λατίνης τῆς περὶ Ἀρδέαν ἐξοδείας ποιούμενοι, μετὰ δὲ ταῦτα αὐτὴν τὴν Καμπανίαν πορθοῦντες, πολλὴν ἐκέκτηντο δύναμιν· καὶ γὰρ ἄλλως δεσποτικῶς ἄρχεσθαι μεμαθηκότες, ταχὺ ὑπήκουον τοῖς προστάγμασι. Νυνὶ δ' ἐκπεπόνηνται τελέως ὑπό τε ἄλλων, καὶ τὸ τελευταῖον ὑπὸ Σύλλα τοῦ μοναρχήσαντος Ῥωμαίων· ὃς ἐπειδὴ πολλαῖς μάχαις καταλύσας τὴν τῶν Ἰταλιωτῶν ἐπανάστασιν, τούτους σχεδόν τι μόνον συμμένοντας ἑώρα καὶ ὁμοίως ὁμοροῦντας, ὥστε καὶ ἐπ' αὐτὴν τὴν Ῥώμην ἐλθεῖν, συνέστη πρὸ τοῦ τείχους αὐτοῖς· καὶ τοὺς μὲν ἐν τῇ μάχῃ κατέκοψε, κελεύσας μὴ ζωγρεῖν· τοὺς δὲ ῥίψαντας τὰ ὅπλα περὶ τρισχιλίους ἄνδρας, ἢ τετρακισχιλίους φασὶν, εἰς τὴν δημοσίαν ἔπαυλιν τὴν ἐν τῷ

Italia.

i) Ἀτέλλα] Sic omnes Codd. vulgatum Ἀτέλα.

Nola, Nuceria, Acerrae, Abella, aliaque his etiam minora oppida, quorum nonnulla Samnitibus attribuunt. Enimvero Samnites, cum quondam in Latium, et ad Ardeam usque excursiones fecissent; deinde ipsam vastassent Campaniam, ad magnam pervenerant potentiam: quippe Campani, alioqui dominis parere adsueti, facile imperata faciebant. Caeterum hac tempestate omnino sunt confecti, cum ab aliis, tum postremo a Sylla, qui solus rem publicam Romanam in sua habuit manu. Is enim cum multis proeliis Italicam rebellionem evertisset, Samnitas cernens solos propemodum adhuc nondum dissipatos, ita unanimiter bellum gerere, ut etiam ad ipsam Romam exercitum ducerent, ante urbis Romanae moenia proelium cum eis conseruit, partimque in pugna eos delevit, edicto ne quis Samnis vivus caperetur; reliquos, cum arma proiecissent (ad quatuor aut quinque millia virorum fuisse traditur) in villam publicam

Italia. τῷ Μαρτίῳ κάμπῳ καταγαγὼν εἶρξε· τρισὶ δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐπιπέμψας στρατιώτας, ἅπαντας ἀπέσφαξε· προγραφάς τε ποιούμενος, οὐκ ἐπαύσατο, πρὶν, ἢ πάντας τοὺς ἐν ὀνόματι Σαυνιτῶν διέφθειρεν, ἢ ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐξέβαλε· πρὸς δὲ τοὺς αἰτιωμένους τὴν ἐπὶ τοσοῦτον ὀργὴν, ἔφη καταμαθεῖν ἐκ τῆς πείρας, ὡς οὐδέ ποτ᾽ ἂν εἰρήνην ἀγάγοι Ῥωμαίων οὐδὲ εἷς, ἕως ἂν συμμένωσι καθ᾽ ἑαυτοὺς Σαυνῖται. Καὶ γάρ τοι νῦν κῶμαι γεγόνασιν αἱ πόλεις· ἔνιαι δ᾽ ἐκλε-
pag. 250. λοίπασι τελέως· Βοΐανον, Ἐσερνίνα, Παύνα, Τελεσία, συνεχὴς Οὐενάφρῳ, καὶ ἄλλαι τοιαῦται, ὧν οὐδεμίαν ἄξιον ἡγεῖσθαι πόλιν· ἡμεῖς δ᾽ ἐπέξιμεν μέχρι τοῦ μετρίου διὰ τὴν τῆς Ἰταλίας δόξαν καὶ δύναμιν. Βενεούεντον δ᾽ ὅμως συνέστηκεν εὖ, καὶ Οὐενουσία.

§. 12.

Περὶ δὲ Σαυνιτῶν καὶ τοιοῦτός τις λόγος ἐκφέρεται, διότι πολεμοῦντες Σαβῖνοι πολὺν χρόνον πρὸς τοὺς Ὀμβρικοὺς, εὔξαντο, καθάπερ τῶν Ἑλλήνων τινὲς, τὰ γενόμενα τῷ ἔτει τούτῳ καθιερῶσαι· νικήσαντες δὲ, τῶν γενο-

blicam campi Martii deductos inclusit, triduoque post, immissis militibus universos trucidavit, proscriptionibusque institutis, non ante finem fecit, quam quidquid Samnitici erat nominis aut occidisset, aut Italia eiecisset; incusantibusque tantam eius saevitiam respondit, experientia se edoctum, neminem quenquam Romanorum quieturum, quamdiu Samnites existerent. Itaque nunc aliae urbes in pagos degenerarunt, aliae prorsus sunt deletae; Boianum, Aesernia, Pauna, Telesia Venafro - adjacens, aliaeque similes, non merentur inter urbes censeri: quarum nos mentionem tamen ob Italiae gloriam et potentiam fecimus. Beneventum quidem et Venusia bene adhuc habent.

§. 12.

Caeterum de Samnitibus fabula talis fertur. Sabinos, cum diuturno bello cum Umbris conflictarentur, vovisse (quod et Graecorum faciunt quidam), diis se fructus eius anni consecraturos: potitosque

γενομένων, τὰ μὲν κατέθυσαν, τὰ δὲ καθιέρωσαν· ἀφορίας δὲ γενηθείσης, εἶπε τὶς, ὡς ἐχρῆν καθιερῶσαι καὶ τὰ τέκνα. Οἱ δ' ἐποίησαν τῦτο, καὶ τὺς γενομένυς τότε παῖδας Ἄρεως ἐπευφήμισαν· ἀνδρωθέντας δ' ἔςειλαν εἰς ἀποικίαν, ἡγήσατο δὲ ταῦρος· ἐν δὲ τῇ τῶν Ὀπικῶν κατευνασθέντος ἐτύγχανον δὲ κωμηδὸν ζῶντες, ἐκβαλόντες ἐκείνυς ἱδρύθησαν αὐτόθι, καὶ τὸν ταῦρον ἐσφαγίασαν τῷ Ἄρει τῷ δόντι αὐτὸν ἡγεμόνα κατὰ τὴν τῶν μάντεων ἀπόφασιν. Εἰκὸς δὲ διὰ τῦτο καὶ Σαβέλλυς αὐτὺς ὑποκοριςικῶς ἀπὸ τῶν γονέων προσαγορευθῆναι· Σαννίτας δ' ἀπ' ἄλλης αἰτίας, ὓς οἱ Ἕλληνες [k] Σαυνίτας λέγυσι. Τινὲς δὲ καὶ Λάκωνας συνοίκυς αὐτοῖς γενέσθαι φασὶ, καὶ διὰ τῦτο καὶ φιλέλληνας ὑπάρξαι, τινὰς δὲ καὶ Πιτανάτας καλεῖσθαι. Δοκεῖ δὲ καὶ Ταραντίνων πλάσμα τῦτ' εἶναι, κολακευόντων δ' ὁμόρυς, καὶ μέγα δυναμένυς ἀνθρώπυς, καὶ ἅμα ἐξοικειυμένων, οἳ Italia.

k) Σαυνίτας] Sic Vat. A. B. Venet. A. Σαβίνας Bemb. Vulgo Σαμνίτας.

que victoria, immolasse partim, partim consecrasse eius anni proventa: insecuta autem sterilitate, monuisse quendam, prolem quoque fuisse diis dicandam: obtemperasse Sabinos, eoque anno editos filios Marti nuncupasse; cumque ii virilem attigissent aetatem, duce tauro ad coloniam alicubi condendam emisisse, taurum in Opicorum regione procubuisse, missos his expulsis ea loca insedisse, taurumque Marti, qui eum ipsis ductorem dedisset, ex oraculo sacrificasse. Probabile porro est, eos diminutive a maioribus suis Sabellos; Samnitos autem (Graeci Saunitos vocant) alia de caussa nominatos fuisse. Quidam Spartanos etiam cum his habitasse dicunt, ideoque Graecis ipsos favisse, quosdamque ipsorum Pitanatas dictos esse. Hoc figmentum apparet esse Tarentinorum, qui finitimis ac praepotentibus Samnitibus adularentur, eosque sibi conciliarent: nam ab his instructa sunt aliquando

Italia. οἵ γε καὶ ὀκτὼ μυριάδας ἔστελλον ποτὲ τῆς πεζῆς στρατείας, ἱππέας δ' ὀκτακισχιλίους. Φασὶ δὲ νόμον εἶναι τοῖς Σαννίταις, καλὸν καὶ προτρεπτικὸν πρὸς ἀρετήν· οὐ γὰρ ἔξεστι διδόναι τὰς θυγατέρας οἷς ἂν ἐθέλωσιν, ἀλλὰ κρίνεσθαι κατὰ ἔτος δέκα μὲν παρθένους, δέκα δὲ τῶν νέων τοὺς ἀρίστους, καὶ τὰς ἀρίστας τούτων τῷ πρώτῳ τὴν πρώτην δίδοσθαι, τῷ δευτέρῳ τὴν δευτέραν, καὶ ἑξῆς οὕτως· ἐὰν δ' ὁ λαβὼν τὸ γέρας μεταβαλλόμενος γένηται πονηρὸς, ἀτιμάζουσι καὶ ἀφαιροῦνται τὴν δοθεῖσαν. Ἑξῆς δ' εἰσὶν Ἱρπηνοὶ, καὐτοὶ Σαννῖται· τοὔνομα δ' ἔσχον ἀπὸ τοῦ ἡγησαμένου λύκου τῆς ἀποικίας· Ἵρπον γὰρ καλοῦσιν οἱ Σαννῖται τὸν λύκον. Συνάπτουσι δὲ Λευκανοῖς τοῖς μεσογαίοις. Περὶ μὲν Σαυνιτῶν ταῦτα.

§. 13.

Καμπανοῖς δὲ συνέβη διὰ τὴν τῆς χώρας εὐδαιμονίαν, ἐπ' ἴσον ἀγαθῶν ἀπολαῦσαι καὶ κακῶν. Ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἐνετρύφησαν, ὥς' ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλουν πρὸς ζεύγη μονομάχων, ὁρίζοντες ἀριθμὸν κατὰ

do LXXX millia peditum, et IIX millia equitum. Legem quoque apud Samnitas esse aiunt, praeclaram et ad virtutem stimulos addentem. Non enim licet filias quibus ipsi velint elocare, sed quotannis virgines decem, totidemque iuvenum praestantissimi deliguntur, quorum primo prima, eodemque dignitatis ordine reliquae coniunguntur: quod si quis honore hoc affectus a virtute descifcat, ignominia notato uxor adimitur. Samnitas Hirpini subsequuntur, ipsi quoque Samnitae: nomen iis a lupo coloniae ductore est, quem hirpum Samnites appellant: attingunt hi Lucanos mediterraneos. Atque de Samnitibus quidem haec.

§. 13.

Campanis autem ob regionis felicitatem evenit, ut aequam secundarum adversarumque rerum partem perciperent. Eo enim luxus progressi sunt, ut convivas ad coenam vocarent, pari gladiatorum in singulas perso-nas

κατὰ τὴν τῶν δείπνων ἀξίαν. Ἀννίβα δ' ἐξ ἐνδόσεως λαβόντος αὐτὰς, δεξάμενοι χειμαδίοις τὴν στρατείαν, ὅτως ἐξεθήλυναν ταῖς ἡδοναῖς, ὥσθ' ὁ Ἀννίβας ἔφη, νικῶν κινδυνεύειν ὑπὸ τοῖς ἐχθροῖς γενέσθαι, γυναῖκας ἀντ' ἀνδρῶν τὰς στρατιώτας ἀπολαβών. Ῥωμαῖοι δὲ κρατήσαντες, πολλοῖς κακοῖς ἐσωφρόνησαν αὐτὰς· ὕστατα δὲ καὶ κατεκληρέχησαν τὴν γῆν. Νυνὶ μέντοι μετ' εὐπραγίας διάγασι τοῖς ἐποίκοις ὁμονοήσαντες, καὶ τὸ ἀξίωμα φυλάττασι τὸ ἀρχαῖον, [1] καὶ τῷ μεγέθει τῆς πόλεως, καὶ κατ' εὐανδρίαν. Μετὰ δὲ τὴν Καμπανίαν καὶ τὴν Σαυνίτιν μέχρι τῶν Φρεντανῶν, ἐπὶ μὲν τῇ Τυῤῥηνικῇ θαλάττῃ, τὸ τῶν Πικεντίνων ἔθνος οἰκεῖ, μικρὸν ἀπόσπασμα τῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ Πικεντίνων, ὑπὸ Ῥωμαίων μετῳκισμένον εἰς τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον, ὃς νῦν Παιστάνος καλεῖται· καὶ ἡ πόλις ἡ Ποσειδωνία, Παῖστος, ἐν μέσῳ τῷ κόλπῳ κειμένη. Συβαρῖται μὲν

Italia. pag. 251.

ὂν

1) καὶ τῷ μεγέθει] Vat. A. B. Vulgo καὶ τὸ μέγεθος. Casaub. corrigebat κατὰ τὸ μέγεθος.

nas promisso. Cumque Annibal, deditione iis in suam potestatem receptis, exercitum ibi in hybernis haberet, ita eum Campani voluptatibus effeminarunt, ut diceret Annibal, periculum sibi esse, ne victor ab hostibus opprimeretur, qui loco virorum mulieres recepisset milites. Romani autem victoriam consecuti Campanos multis malis inflictis castigaverunt, et ad extremum agros quoque eorum diviserunt. Nunc rebus utuntur prosperis, colentes concordiam cum vicinis, civitatisque suae vetustam dignitatem amplitudine et virtute tuentur. Post Campanos et Samnitas usque ad Frentanos, ad mare Tyrrhenum Picentina gens habitat, Picenorum avulsa particula quaedam eorum, qui ad Adriaticum mare incolunt, et a Romanis traducta ad sinum Posidoniatem, cui nunc Paestano, et urbi Posidoniae Paestum nomen est, in medio sinu sitae. Arcem Syba-

Italia. ὧν ἐπὶ θαλάττῃ τεῖχος ἔθεντο, οἱ δ' οἰκισθέντες ἀνωτέρω μετέστησαν· ὕστερον δὲ Λευκανοὶ μὲν ἐκείνους, Ῥωμαῖοι δὲ Λευκανοὺς ἀφείλοντο τὴν πόλιν. Ποιεῖ δὲ αὐτὴν ἐπίνοσον ποταμὸς πλησίον εἰς ἕλη ἀναχεόμενος. Μεταξὺ δὲ τῶν Σειρηνουσῶν καὶ τῆς Ποσειδωνίας, Μάρκινα Τυρρηνῶν κτίσμα, οἰκούμενον ὑπὸ Σαυνιτῶν. Ἐντεῦθεν εἰς Πομπηΐαν διὰ Νουκερίας οὐ πλειόνων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων ἐστὶν ὁ ἰσθμός. Διήκουσι δ' οἱ Πικέντες μέχρι τοῦ Σιλάριδος ποταμοῦ, τοῦ ὁρίζοντος ἀπὸ ταύτης τῆς χώρας τὴν ἀρχαίαν Καμπανίαν· ἐφ' οὗ τοῦτ' ἴδιον ἱστοροῦσιν ἐπὶ τοῦ ὕδατος τοῦ ὄντος τοῦ ποταμοῦ τούτου, τὸ καθιέμενον εἰς αὐτὸ φυτὸν ἀπολιθοῦσθαι, φυλάττον τὴν χρόαν καὶ τὴν μορφήν. Τῶν δὲ Πικεντῶν ὑπῆρχε μητρόπολις Πικεντία· νυνὶ δὲ κωμηδὸν ζῶσιν ἀπωσθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων, διὰ τὴν πρὸς Ἀννίβαν κοινωνίαν· ἀντὶ δὲ στρατείας ἡμεροδρομεῖν καὶ γραμματοφορεῖν ἀπεδείχθησαν ἐν τῷ τότε δημοσίῳ, καθάπερ καὶ Λευκανοὶ καὶ Βρέττιοι κατὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας· ἐπετείχισαν δ' αὐτοῖς

ritae ad mare condiderant: habitatores autem sursum commigraverunt: his Lucani postea, Lucanisque deinde Romani ademerunt urbem. Morbosam eam facit fluvius prope urbem in paludes diffusus. Inter Sirenusarum promontorium et Posidoniam Marcina est a Tyrrhenis condita, a Samnitibus habitata. Hinc per Nuceriam Pompeios usque isthmus est non longior CXX stadiis. Pertingunt Picentes usque ad Silarum fluvium, qui ab ea regione veterem Campaniam dividit. De Silari aquis hoc peculiare traditur, planta si quae in aquam eius coniiciatur, eam in saxum mutari, manente tamen colore et forma. Picentia caput fuit Picentum, qui nunc per pagos habitant, a Romanis urbe expulsi, quod Annibali se coniunxissent: quo quidem reipublicae statu pro militia iis iniunctum fuit, ut cursores ac tabellarii essent, sicut et eandem ob causam Lucanis atque Bruttiis: et praesidii adversum

αὐτοῖς Σάλερνον Ῥωμαῖοι φρουρᾶς χάριν, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης· εἰσὶ δ' ἀπὸ Σειρηνουσσῶν ἐπὶ Σίλαριν στάδιοι διακόσιοι ξ. Italia.

versum eos loco muniverunt non procul a mari Salernum Romani: a Sirenusarum promontorio ad Silarum stadia sunt CCLX.

ΤΩ͂Ν ΣΤΡΑ´ΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩ͂Ν ΤΟΥ͂ ῞ΕΚΤΟΥ ΒΙΒΛΙ´ΟΥ ΚΕΦΑ´ΛΑΙΑ.

Ἐν τῷ ἕκτῳ τὰ ἐφεξῆς τῆς Ἰταλίας, καὶ τὰ ἐντὸς τῦ Ἀδρίυ, μέχρι Μακεδονίας· ἐν οἷς Ἀπυλία· Καλαβρία, καὶ ὅσα κατὰ τὸν Ἰόνιον κόλπον·· ἅμα ταῖς παρακειμέναις νήσοις ἀπὸ Σικελίας, ἕως τῶν Κεραυνίων, κᾆκ τῦ ἄλλυ μέρυς ἕως Καρχηδόνος καὶ τῶν ταύτῃ παρακειμένων νησιδίων.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM LIBRI SEXTI CAPITA.

Abſolvitur libro ſexto Italiae deſcriptio, quam ſequitur tractatio de regionibus intra mare Adriaticum ad Macedoniam usque. Deſcribuntur autem Apulia, Calabria, terraeque ad Ionium ſinum ſitae; deinde inſulae a Sicilia usque ad Ceraunios montes; et quae ex altera parte verſus Carthaginem iacent.

ΣΤΡΑ´-

ΣΤΡΑ'ΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙ'ΟΝ 'ΕΚΤΟΝ.

Italia.

pag. 252.

ΚΕΦ. Α.

Μετὰ δὲ τὸ στόμα τοῦ Σιλαρίδος, Λευκανία, καὶ τὸ τῆς Ἥρας ἱερὸν τῆς [a] Ἀργονίας, Ἰάσονος ἵδρυμα, καὶ πλησίον ἐν πεντήκοντα σταδίοις ἡ Ποσειδωνία. Ἐντεῦθεν ἐκπλέοντι τὸν πόντον, νῆσος Λευκωσία, μικρὸν ἔχουσα πρὸς τὴν ἤπειρον διάπλουν, ἐπώνυμος μιᾶς τῶν Σειρήνων, ἐκπεσούσης δεῦρο μετὰ τὴν μυθευομένην ῥίψιν αὐτῶν εἰς τὸν βυθόν. Τῆς δὲ νήσου πρό-

O 3

a) Ἀργονίας] Legendum censet Casaub. Ἀργείας, vel Ἀργῴας.

STRABONIS GEOGRAPHICARVM RERVM LIBER SEXTVS.

CAP. I.

Post Silari ostia, Lucania subsequitur, fanumque Iunonis Argivae ab Iasone conditum, indeque stadiis L distat Paestum. Hinc in altum naviganti Leucosia insula occurrit, brevi a continente traiectu, nomine referens unam Sirenum, quae ibi locorum eiecta fuit, cum se eae (ut in fabulis est) in profundum mare praecipitassent.

Eius

Italia. πρόκειται τὸ ἀκρωτήριον [b] ταῖς Σειρηνούσαις, καὶ ποιεῖ τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον. Κάμψαντι δ' ἄλλος συνεχὴς κόλπος, ἐν ᾧ πόλις· ἣν οἱ μὲν κτίσαντες Φωκαιεῖς Ὑέλην, οἱ δὲ Ἔλλην ἀπὸ κρήνης τινὸς, οἱ δὲ νῦν Ἐλέαν ὀνομάζουσιν· ἐξ ἧς Παρμενίδης καὶ Ζήνων ἐγένοντο ἄνδρες Πυθαγόρειοι. Δοκεῖ δέ μοι καὶ δι' ἐκείνους, καὶ ἔτι πρότερον εὐνομηθῆναι· διὸ καὶ πρὸς Λευκανοὺς ἀντέσχον, καὶ πρὸς Ποσειδωνιάτας, καὶ κρείττους ἀπῆσαν, καίπερ ἐνδεέστεροι καὶ χώρᾳ, καὶ πλήθει σωμάτων ὄντες. Ἀναγκάζονται γοῦν διὰ τὴν λυπρότητα τῆς γῆς, τὰ πολλὰ θαλαττουργεῖν, καὶ ταριχείας συνίστασθαι, καὶ ἄλλας τοιαύτας ἐργασίας. Φησὶ δ' Ἀντίοχος Φωκαίας ἁλούσης, ὑφ' Ἁρπάγου τοῦ Κύρου στρατηγοῦ, τοὺς δυναμένους ἐμβάντας εἰς τὰ σκάφη πανοικίους, πλεῦσαι πρῶτον εἰς Κύρνον καὶ [c] Μασσαλίαν μετὰ Κρεοντιάδου· ἀποκρουσθέντας δὲ

b) ταῖς Σειρηνούσαις] malim τῶν Σειρηνουσῶν cum Casaub.
c) Μασσαλίαν] Casaub. ex Herodoto edendum censet Ἀλαλίαν.

Eius insulae promontorium Sirenusarum est obiectum, sinumque efficit Posidoniatem. Inde ubi cursum flexeris, alius est contiguus sinus, inque eo urbs, quam Phocaeenses cum conderent, Hyelam, alii Ellam a fonte quodam, nostro tempore Eleam appellant. Haec est patria Parmenidis et Zenonis Pythagoreorum. Videtur mihi cum propter hos viros, tum iam ante etiam ea urbs bonis floruisse legibus: itaque et Lucanis restiterunt Eleatae, et Paestanis, superioresque discesserunt, quanquam et regionis amplitudine et hominum numero essent inferiores. Ob agri sterilitatem coguntur fere mare exercere, salsamentisque et aliis huiusmodi negotiationibus se alere. Tradit Antiochus, quo tempore Harpagus Cyri copiarum dux Phocaeam cepit, cives, quibuscunque facultatum tantum esset, totis cum familiis naves conscendisse, primumque cum Creontiade ad Cyrnum ac Massiliam appulisse, indeque repulsos

δὲ τὴν Ἐλέαν κτίσαι. Ἔνιοι δὲ τοὔνομα ἀπὸ ποταμοῦ Ἐλέητος. Διέχει δὲ τῆς Ποσειδωνίας ὅσον σ σαδίους ἡ πόλις. Μετὰ δὲ ταύτην ἀκρωτήριον Παλίνουρος. Πρὸ δὲ τῆς Ἐλεάτιδος αἱ Οἰνωτρίδες νῆσοι δύο ὑφόρμους ἔχουσαι. Μετὰ δὲ Παλίνουρον Πυξοῦς, ἄκρα, καὶ λιμὴν, καὶ ποταμός· ἓν γὰρ τῶν τριῶν ὄνομα· ᾤκισε δὲ Μίκυθος ὁ Μεσσήνης ἄρχων τῆς ἐν Σικελίᾳ· πάλιν δ' ἀπῆραν οἱ ἱδρυθέντες πλὴν ὀλίγων. Μετὰ δὲ Πυξοῦντα, Λᾶος κόλπος, καὶ ποταμὸς Λᾶος, καὶ πόλις ἐσχάτη τῶν Λευκανίδων, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, ἄποικος Συβαριτῶν, εἰς ἣν ἀπὸ Ἔλης σάδιοι υ. Ὁ δὲ πᾶς τῆς Λευκανίας παράπλους, ͵χ ν. Πλησίον δὲ τὸ τοῦ Δράκοντος ἡρῷον, ἑνὸς τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων, ἐφ' οὗ ὁ χρησμὸς τοῖς Ἰταλιώταις ἐγένετο, Italia.

Λάϊον ἀμφὶ Δράκοντα, πολύν ποτε λαὸν ὀλεῖσθαι.

ἐπὶ γὰρ ταύτην λᾶοὶ στρατεύσαντες οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Ἕλληνες ὑπὸ Λευκανῶν ἠτύχησαν, ἐξαπατηθέντες τῷ χρησμῷ.

pulsos Eleam condidisse. Alii nomen ab Eleete fluvio deducunt. Distat urbs ea a Paesto stadiis circiter cc. Subsequitur eam promontorium Palinurus. Ante Eleam sitae sunt duae Oenotrides insulae stationibus praeditae. Post Palinurum Pyxus arx, eodemque nomine portus et flumen. Duxit eo coloniam Micythus Messanae in Sicilia princeps; sed qui eo habitatum venerant paucis exceptis inde discesserunt. Post Buxentum est Laus sinus, et fluvius Laus, et urbs Lucanicarum ultima, paululum supra mare, Sybaritarum colonia, a Velia stadiis distans cccc (totius autem Lucaniae litus est stadiorum longitudine ɪↄcʟ.) Prope adest sacellum Draconis, unius de sociis Ulyssis, de quo Italis fuit oraculum datum :

Qua Draco Laius est, multum populi periturum.

decepti enim oraculo Graeci, qui in Italia erant, eo facta expeditione a Lucanis cladem acceperunt.

Italia.

§. 2.

Κατὰ μὲν δὴ τὴν Τυῤῥηνικὴν παραλίαν, ταῦτα ἐστὶ τὰ τῶν Λευκανῶν χωρία, [d] οἳ τῆς ἑτέρας οὐχ ἥττοντο θαλάττης πρότερον, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἐπεκράτουν, οἱ τὸν Ταραντῖνον ἔχοντες κόλπον. Πρὶν δὲ τοὺς Ἕλληνας ἐλθεῖν, οὐδ' ἦσάν πω Λευκανοί· [e] Χῶνες δὲ καὶ Οἰνῶτροι τοὺς τόπους ἐνέμοντο. Τῶν δὲ Σαννιτῶν αὐξηθέντων ἐπιπολὺ, καὶ τοὺς Χῶνας καὶ τοὺς Οἰνώτρους ἐκβαλόντων, Λευκανοὺς δ' εἰς τὴν μερίδα ταύτην ἀποικισάντων, ἅμα δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων τὴν ἑκατέρωθεν παραλίαν μέχρι πορθμοῦ κατεχόντων, πολὺν χρόνον ἐπολέμουν οἵ τε Ἕλλη-

d) οἳ τῆς ἑτέρας] Sic reposui e cod. Bemb. pro vulgato ἃ τῆς δευτέρας. e) Χῶνες δὲ καὶ Οἰνῶτροι — ἔλεγον καὶ τὴν Σικελίαν] Locum hunc, in manuscriptis ac impressis exemplis pessime affectum, ita restituere coner: Χῶνες δὲ καὶ Οἰνῶτροι τοὺς τόπους ἐνέμοντο. Τῶν δὲ Σαννιτῶν αὐξηθέντων ἐπιπολὺ, καὶ τοὺς Χῶνας, καὶ τοὺς Οἰνώτρους ἐκβαλόντων, Λευκανοὺς δ' εἰς τὴν μερίδα ταύτην ἀποικισάντων, ἅμα δὲ καὶ Ἑλλήνων τὴν ἑκατέρωθεν παραλίαν μέχρι πορθμοῦ κατεχόντων, πολὺν χρόνον ἐπολέμουν οἵ τε Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι πρὸς ἀλλήλους. Οἱ δὲ Ἕλληνες ὕστερον μέν γε καὶ τῆς μεσογαίας πολλὴν ἀφῄρηντο, ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν ἀρξάμενοι χρόνων. καὶ δὴ ἐπὶ τοσοῦτον ηὔξαντο, ὥστε τὴν μεγάλην Ἑλλάδα ταύτην ἔλεγον καὶ τὴν Σικελίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ τῆς Σικελίας τύραννοι καὶ μετὰ τούτους οἱ Καρχηδόνιοι, τοτὲ μὲν περὶ τῆς Σικελίας πολεμοῦντες πρὸς Ῥωμαίους, τοτὲ δὲ περὶ αὐτῆς τῆς Ἰταλίας, ἅπαντας τοὺς ταύτῃ κακῶς διέθηκαν τοὺς Ἕλληνας. Νυνὶ δὲ πλὴν Τάραντος κ. τ. λ. Simili fere modo hunc locum emendare conatus est Cluverius in Ital. antiq. pag. 1321.

§. 2.

Atque ad Tyrrheni quidem maris litus haec sunt Lucanorum oppida, qui olim non pertigerunt ad alterum mare: sed ibi obtinebant Graeci, qui sinum habitabant Tarentinum. Ante quam in Italiam Graeci venissent, nulli erant Lucani, sed Chones et Oenotri loca ea possidebant. Cum autem Samnites viribus admodum aucti Chonas et Oenotros eiecissent, et Lucanorum coloniam in eam regionem deduxissent: simul etiam Graeci utrumque litus usque ad fretum tenerent: diu

Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι πρὸς ἀλλήλους. Οἱ δὲ τῆς Σικελίας τύραννοι, καὶ μετὰ ταῦτα Καρχηδόνιοι, τοτὲ μὲν περὶ τῆς Σικελίας πολεμοῦντες πρὸς Ῥωμαίους, τοτὲ δὲ περὶ αὐτῆς τῆς Ἰταλίας, ἅπαντας τοὺς ταύτῃ κακῶς διέθηκαν. Μετὰ δὲ τοὺς Ἕλληνας, ... Ὕστερον μέν γε καὶ τῆς μεσογαίας πολλὴν ἀφῄρηντο, ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν ἀρξάμενοι χρόνων· καὶ δὴ ἐπὶ τοσοῦτον ηὔξηντο, ὥστε τὴν μεγάλην Ἑλλάδα ταύτην ἔλεγον καὶ τὴν Σικελίαν. Νυνὶ δὲ πλὴν Τάραντος, καὶ Ῥηγίου, καὶ Νεαπόλεως, ἐκβεβαρβαρῶσθαι συμβέβηκεν ἅπαντα, καὶ τὰ μὲν Λευκανοὺς καὶ Βρεττίους κατέχειν· τὰ δὲ Καμπανούς· καὶ τούτους λόγῳ, τὸ δ' ἀληθὲς Ῥωμαίους· καὶ γὰρ αὐτοὶ Ῥωμαῖοι γεγόνασιν, f Ὅμως δὲ τῷ πραγματευομένῳ τὴν τῆς γῆς περίοδον, καὶ τὰ νῦν ὄντα λέγειν ἀνάγκη, καὶ τῶν ὑπαρξάντων ἔνια, καὶ μάλιστα ὅταν ἔνδοξα ᾖ. Τῶν δὲ Λευκανῶν οἱ μέν, ἁπτόμενοι τῆς Τυῤῥηνικῆς θαλάττης εἴρηνται· οἱ Italia.

f) Ὅμως δὲ] Sic posui e Venet. A. et Interpr. priori pro vulgatis ὅμως δεῖ. Casaubonus scripsit ὅμως δή.

diu inter se barbari ac Graeci bello certaverunt. At Siciliae tyranni, et postea Carthaginienses, modo de Sicilia adversum Romanos bellum gerentes, modo de ipsa Italia, istos omnes, qui ibi habitabant, multis laeserunt maleficiis. Post Graecos autem.... Posterioribus quidem temporibus magnam etiam mediterraneorum partem ademerunt, a Troianis temporibus facto initio; adeoque eorum crevit potentia, ut ista regio et Sicilia nomine magnae Graeciae censerentur. At nunc Tarento, Regio et Neapoli exceptis, omnia in barbariem sunt redacta, aliaque a Lucanis et Brutiis, alia a Campanis obtinentur: ab his quidem verbo, reapse a Romanis: sunt enim et ipsi Romani. Nihilominus ei, qui totius terrae ambitum tractet, opus est, et quae nunc sunt, referre, et quomodo de his quaedam superioribus habuerint temporibus, maxime si illustria sint. Dictum est de Lucanis Tyrrhenum mare attin-

Italia. οἱ δὲ, τὴν μεσόγαιαν ἔχοντες, [g] εἰσὶν ὑπεροικοῦντες τοῦ Ταραντίνου κόλπου. Οὕτω δ' εἰσὶ κεκακωμένοι τελέως αὐτοί τε, καὶ Βρέττιοι καὶ αὐτοὶ Σαυνῖται οἱ τούτων ἀρχηγέται, ὥστε καὶ διορίσαι χαλεπὸν τὰς κατοι-
pag. 254. κίας αὐτῶν· αἴτιον δ' ὅτι οὐδὲν ἔτι σύστημα κοινὸν τῶν ἐθνῶν ἑκάστου συμμένει, [h] τά τε ἔθη διαλέκτων τε καὶ ὁπλισμοῦ, καὶ ἐσθῆτος, καὶ τῶν παραπλησίων ἐκλέλοιπεν· ἄλλως τε ἄδοξοι παντάπασιν εἰσὶν, αἱ καθ' ἕκαστα καὶ ἐν μέρει κατοικίαι.

§. 3.

Ἐροῦμεν δὲ κοινῶς ἃ παρειλήφαμεν, [i] οὐδὲν παρὰ τοῦτο ποιούμενοι τοὺς τὴν μεσόγαιαν οἰκοῦντας, Λευκανούς τε καὶ τοὺς προσεχεῖς αὐτοῖς Σαυνίτας. Πετηλία μὲν οὖν μητρόπολις νομίζεται τῶν Λευκανῶν, καὶ συνοικεῖται μέχρι νῦν ἱκανῶς. κτίσμα δ' ἐστὶ Φιλοκτήτου, φυγόντος τὴν Μελίβοιαν κατὰ στάσιν. ἐρυμνὴ δ' ἐστὶν, ὥστε

g) εἰσὶν ὑπεροικοῦντες τοῦ Τ. κ.] Sic Vat. A. B. Venet. A. Stroz Bemb. et Casaub. Mstti. Vulgo male εἰσὶν οἰκοῦντες τ. Τ. κ. legitur. h) τά τε ἔθη] Ita edidi ex Interpr. priore, et Casaubono pro vulg. τά τε ἔθνη. i) οὐδὲν παρὰ τοῦτο] Venet. A. οὐδὲν γὰρ παρὰ τούτῳ.

tingentibus. Qui vero mediterranea tenent, ii sunt qui non procul Tarentino sinu habitant. Hi, ut et Brutii, et generis autores ipsi Samnites, ita sunt cladibus attriti, ut eorum habitationes distinguere sit difficile. Causa est, quod nulla harum gentium pro se corpus quodpiam peculiare hodie conservat, et consuetudines sermonis, armaturae, vestium, aliaeque id genus obsoleverunt: accedit, quod singula seorsim oppidula obscura sunt et ignobilia.

§. 3.

Nos quae tradita accepimus in commune proferemus, nullo facto hic inter Lucanos mediterraneos, et iis vicinos Samnitas discrimine. Petilia Lucanorum urbs primaria censetur; hodieque satis est frequens incolis. Condidit eam Philoctetes, cum Meliboea ob coortam seditionem profugisset. Urbs loci natura est muni-

ὥστε καὶ Σαυνῖται ποτὲ Φρουρίοις ἐπετείχισαν αὐτήν. Italia.
Φιλοκτήτου δ' ἐστὶ καὶ ἡ παλαιὰ Κρίμισα περὶ αὐτοὺς τοὺς τόπους. Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τοῖς περὶ νεῶν, τοῦ Φιλοκτήτου μνησθεὶς, λέγειν τινὰς, φησὶν, ὡς εἰς τὴν Κροτωνιᾶτιν ἀφικόμενος, Κρίμισαν ἄκραν [k] οἰκίσαι, καὶ [l] Χώνην πόλιν ὑπὲρ αὐτῆς, ἀφ' ἧς οἱ ταύτῃ Χῶνες ἐκλήθησαν· παρ' αὐτοῦ δέ τινες σταλέντες εἰς Σικελίαν περὶ Ἔρυκα μετὰ Αἰγέστου τοῦ Τρωὸς, Αἴγεσταν τειχίσαι. Καὶ Γρουμέντον δὲ καὶ Οὐερτῖναι, τῆς μεσογαίας εἰσὶ, καὶ Καλασάρνα, καὶ ἄλλαι μικραὶ κατοικίαι, μέχρι Οὐενουσίας πόλεως ἀξιολόγου· ταύτην δ' οἶμαι, καὶ τὰς ἐφεξῆς ἐπὶ Καμπανίας ἰόντι, Σαυνίτιδας εἶναι. Ὑπὲρ δὲ τῶν Θουρίων καὶ ἡ Ταυριανὴ χώρα λεγομένη ἵδρυται. Οἱ δὲ Λευκανοὶ τὸ μὲν γένος εἰσὶ Σαυνῖται. Ποσειδωνιατῶν δὲ καὶ τῶν συμμάχων κρατήσαντες πολέμῳ, κατέσχον τὰς πόλεις

k) οἰκίσαι] Sic posui pro vulg. οἰκῆσαι. l) Χώνην] Ita refinxi ex Hesychio et Stephano Byzant. v. Χώνην. Vulgo Χῶνιν legitur.

munita: ideoque Samnites aliquando castellis exstructis illam communiverunt. Philoctetae opus est etiam Crimisa vetus, eadem in regione. Apollodorus in commentatio de navibus, facta Philoctetis mentione, quosdam ait referre, eum, quum in Crotoniatarum pervenisset agrum, Crimisam arcem condidisse, superque ea urbem Chonem, a qua Chones in ea regione dicti: et missos ab eo quosdam in Siciliam ad Erycem cum Aegesto Troiano, Aegestam urbem aedificasse. Sunt et alia oppidula Lucanorum exigua in mediterraneis, Grumentum, Vertinae, Calasarna, usque ad Venusiam urbem praecipuam, quam ego, ut et reliquas, quae in via ad Campaniam sitae sunt, Samniticas esse iudico. Super Thurios etiam sita est regio, quae vocatur Tauriana. Lucani a Samnitibus genus trahunt. Superatis bello Posidoniatis atque eorum sociis, urbes illorum obtinuerunt: reliquo tem-

Italia. πόλεις αὐτῶν. Τὸν μὲν οὖν ἄλλον χρόνον, ἐδημοκρατοῦντο· ἐν δὲ τοῖς πολέμοις ᾑρεῖτο βασιλεὺς, ὑπὸ τῶν νεμομένων ἀρχάς· νῦν δ' εἰσὶ Ῥωμαῖοι.

§. 4.

Τὴν δ' ἑξῆς παραλίαν Βρέττιοι μέχρι τοῦ Σικελικοῦ κατέχουσι πορθμοῦ, σταδίων ν καὶ τ ἐπὶ τοῖς χιλίοις. Φησὶ δ' Ἀντίοχος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἰταλίας συγγράμματι, ταύτην Ἰταλίαν κληθῆναι, καὶ περὶ ταύτης συγγράφειν, πρότερον δ' Οἰνωτρίαν προσαγορεύεσθαι. Ὅριον δ' αὐτῆς ἀποφαίνει πρὸς μὲν τῷ Τυῤῥηνικῷ πελάγει, τὸ αὐτὸ ὅπερ καὶ τῆς Βρεττίας ἔφαμεν, τὸν Λᾶον ποταμόν· πρὸς δὲ τῷ Σικελικῷ, τὸ Μεταπόντιον. Τὴν δὲ Ταραντίνην, ἣ συνεχὴς τῶν Μεταποντίων ἐστὶν, ἐκτὸς τῆς Ἰταλίας ὀνομάζει, Ἰάπυγας καλῶν. Ἔτι δ' ἀνώτερον, Οἰνωτρούς τε καὶ Ἰταλοὺς μόνους ἔφη καλεῖσθαι, τοὺς ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ πρὸς τὸν Σικελικὸν pag. 255. κεκλιμένους πορθμόν. Ἔστι δ' αὐτὸς ὁ ἰσθμὸς ἑκατὸν καὶ ξ στάδιοι, μεταξὺ δυοῖν κόλπων, τοῦ τε Ἱππωνιάτου,

tempore popularis reipublicae apud eos gerebatur administratio, sed in bellis rex ab iis creabatur, quorum erat magistratus designare: nunc Romani sunt.

§. 4.

Reliquam usque ad fretum Siculum oram maritimam stadiorum CIↃCCCL, Brutii tenent. Antiochus in opere, quod de Italia conscripsit, hanc regionem, ait, Italiam appellatam fuisse, ac de ea se scribere: prius autem dictam fuisse Oenotriam. Terminum autem ei constituit, ad mare quidem Tyrrhenum, quem et nos Bruttiis assignavimus, Laum flumen: ad Siculum autem fretum, Metapontium. Sed Tarentinam regionem, quae continuo agrum Metapontinum subsequitur, extra Italiam sub Iapygiae nomine censet. Apud vetustiores autem ait, eos tantum Oenotros ac Italos fuisse habitos, qui intra isthmum siti versus fretum vergerent Siculum. Is isthmus stadiorum CLX inter duos iacet sinus, Hipponiatem (quem Napi-

του, ὃν Ἀντίοχος Ναπιτῖνον εἴρηκε, καὶ τοῦ Σκυλλητικοῦ. Italia.
Περίπλους δ' ἐστὶ τῆς ἀπολαμβανομένης χώρας πρὸς τὸν πορθμὸν ἐντὸς, στάδιοι δισχίλιοι. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεκτείνεσθαί, φησὶ, τοὔνομα καὶ τὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ τὸ τῶν Οἰνωτρῶν, μέχρι τῆς Μεταποντικῆς καὶ τῆς [m] Σειρίτιδος· οἰκῆσαι γὰρ τοὺς τόπους τούτους Χῶνας, Οἰνωτρικὸν ἔθνος κατακοσμούμενον, καὶ τὴν γῆν ὀνομάσαι [n] Χώνην. Οὗτος μὲν οὖν ἁπλουστέρως εἴρηκε καὶ ἀρχαϊκῶς, οὐδὲν διορίσας περὶ τῶν Λευκανῶν καὶ τῶν Βρεττίων. Ἔστι δ' ἡ μὲν Λευκανία μεταξὺ τῆς τε παραλίας τῆς Τυῤῥηνικῆς καὶ τῆς Σικελικῆς· τῆς μὲν ἀπὸ τοῦ Σιλάριδος μέχρι Λάου, τῆς δ' ἀπὸ Μεταποντίου μέχρι Θουρίων· κατὰ δὲ τὴν ἤπειρον ἀπὸ Σαυνιτῶν μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ ἀπὸ Θουρίων εἰς Κηρίλλους, πλησίον Λάου· στάδιοι δ' εἰσὶ τοῦ ἰσθμοῦ, τ. Ὑπὲρ δὲ τούτων, Βρέττιοι χεῤῥόνησον οἰκοῦντες· ἐν ταύτῃ δ' ἄλλη περιείληπται χεῤῥόνησος ἡ τὸν ἰσθμὸν ἔχουσα τὸν ἀπὸ Σκυλ-

m) Σειρίτιδος] Veram lectionem restitui ex Vat. A. B. Stroz. A. B. et Interpr pr. Vulgo legitur Σειρηνίτιδος. n) Χώνην] Posui cum Casaubono pro Χωνίην.

Napitinum nominavit Antiochus) atque Scylletium. Longitudo littoris, quod intra fretum est et isthmum, est paene cIↃcIↃ stadiorum. Successu autem temporis ait, Italiae et Oenotriae nomen fuisse propagatum usque ad Metaponticam et Siritidem regionem: habitasse enim ea loca Chonas, gentem Oenotricam satis nobilem, territorioque nomen Choniae fecisse. Atque hic quidem more antiquorum simplicius dixit, nullo posito Lucanorum et Bruttiorum discrimine. Enimvero Lucania est inter oram maris Tyrrheni ac Siculi; illic a Silaro usque ad Laum, hic a Metaponto usque ad Thurios: in continente autem a Samnitibus usque ad isthmum pertingit, qui a Thuriis ad Cerillum pertinet, prope Laum: isthmus stadia occupat ccc. Supra hos Bruttii peninsulam incolunt, quae aliam includit peninsulam, in qua est isthmus

Italia. Σκυλλητὶϐ ἐπὶ τὸν Ἱππωνιάτην κόλπον. Ὠνόμασαι δὲ τὸ ἔθνος ὑπὸ Λευκανῶν· Βρεττίϐς γὰρ καλϐσι τϐς ἀποςάτας· ἀπέςησαν δ', ὡς φασὶ, ποιμαίνοντες αὐτοῖς πρότερον, εἶθ' ὑπὸ ἀνέσεως ἐλευθεριάσαντες, ἡνίκα ἐπεςράτευσε Δίων Διονυσίῳ, καὶ ἐτάραξεν ἅπαντας πρὸς ἅπαντας. Τὰ καθόλϐ μὲν δὴ ταῦτα περὶ Λευκανῶν καὶ Βρεττίων λέγομεν.

§. 5.

Ἀπὸ γὰρ Λάϐ πρώτη πόλις ἐςὶ τῆς Βρεττίας Τεμέση, Τέμψαν δ' οἱ νῦν καλϐσιν, Αὐσόνων κτίσμα· ὕςερον δὲ καὶ Αἰτωλῶν τῶν μετὰ Θόαντος, ϐς ἐξέβαλον Βρέττιοι. Βρεττίϐς δὲ ἐπέτριψαν Ἀννίβας τε καὶ Ῥωμαῖοι. Ἔςι δὲ πλησίον τῆς Τεμέσης ἡρῷον, ἀγριελαίοις συνηρεφὲς, Πολίτϐ τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων, ὃν δολοφονηθέντα ὑπὸ τῶν βαρβάρων, γενέσθαι βαρύμηνιν, ὥςτε τϐς περιοίκϐς δασμολογεῖν αὐτῷ κατά τι λόγιον· καὶ παροιμίαν εἶναι πρὸς αὐτϐς, μηδεὶς τὸν

isthmus a sinu Scylletio ad Hipponiatem sinum porrectus. Genti huic Lucani nomen dederunt, qui desertores seu defectores Bruttiorum vocabulo notant: nam Bruttii cum (ut aiunt) pastores prius essent Lucanorum, ab ipsis desciverunt, indulgentia ipsorum libertatem adepti, quo tempore Dio bellum in Dionysium movens, quosvis contra quosvis concitavit. Atque haec in universum de Lucanis sint et Bruttiis dicta.

§. 5.

Caeterum prima a Lao urbs Bruttiorum est Temesa, quam Tempsam nunc dicunt, ab Ausonibus condita primum, deinde ab Aetolis, qui Thoantem sequebantur: hos Bruttii expulerunt: ipsos autem Bruttios Annibal et Romani everterunt. Prope Temesam est sacellum oleastris circumseptum, Politae Ulyssis sociorum uni dedicatum: quem per insidias a barbaris necatum, graves exercuisse iras ferunt, coactosque oraculi monitu vicinos ei tributum pendere: indeque prover-

τὸν ἥρωα τὸν ἐν Τεμέσῃ [o] λεγόντων ...... ἐπικεῖσθαι αὐτοῖς. Λοκρῶν δὲ τῶν Ἐπιζεφυρίων ἑλόντων τὴν πόλιν, Εὔθυμον μυθεύουσι τὸν πύκτην καταβάντα ἐπ' αὐτὸν, κρατῆσαι τῇ μάχῃ, καὶ βιάσασθαι, παραλῦσαι τοῦ δασμοῦ τοὺς ἐπιχωρίους. Ταύτης τε τῆς Τεμέσης φασὶ μεμνῆσθαι τὸν ποιητὴν, οὐ τῆς ἐν Κύπρῳ Ταμασοῦ (λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως) τῷ Italia.

Ἐς Τεμέσην μετὰ χαλκὸν, — pag. 256.

καὶ δείκνυται χαλκουργεῖα πλησίον, ἃ νῦν ἐκλέλειπται. Ταύτης δὲ συνεχὴς Τερίνα, ἣν Ἀννίβας καθεῖλεν, οὐ δυνάμενος φυλάττειν, ὅτε δὴ εἰς αὐτὴν καταφεύγει τὴν Βεττίαν. Εἶτα Κωνσεντία μητρόπολις Βεττίων. Μικρὸν δ' ὑπὲρ ταύτης Πανδοσία, φρούριον ἐρυμνὸν, περὶ ἣν Ἀλέξανδρος ὁ Μολοττὸς διεφθάρη. Ἐξηπάτησε δὲ καὶ τοῦτον ὁ ἐν Δωδώνῃ χρησμὸς, φυλάττεσθαι κελεύων τὸν Ἀχέροντα καὶ τὴν Πανδοσίαν· δεικνυμένων γὰρ ἐν τῇ Θεσπρωτίᾳ ὁμω-

o) λεγόντων] Hic desunt quaedam.

verbium esse, Nemo Temesaeum heroëm adversus se quod dicitur.... Cum autem Locri Epizephyrii Temesam cepissent, Euthymum ferunt pugilem contra istum genium in duellum descendisse, victoriaque potitum ab eo extorsisse, ut tributum vicinis remitteret. Atque huius Temeses aiunt Homerum mentionem fecisse, non Tamasae (utroque enim modo scribitur), quae Cypri est, his verbis:

Aes nunc allatum, Temesam proficiscor —

et sane in vicinia ostenduntur officinae aerariae, quarum tamen hodie defecit usus. Temesae propinqua est Terina, quam evertit Annibal, cum tutari non posset, quando in Bruttios confugerat. Sequitur Bruttiorum caput Consentia. Paulum supra hanc sita est Pandosia, castrum validum, ubi Alexander Molossus periit. Nam et huic oraculum Dodonaeum imposuit, quo iussus erat Pandosiam Acherontemque vitare, cum enim in Thesprotia id nominis ei loca ostensa

Italia. ὁμωνύμων τούτοις, ἐνταῦθα κατέστρεψε τὸν βίον. Τρικόρυφον δ' ἐστὶ τὸ Φρούριον, καὶ παραῤῥεῖ ποταμὸς Ἀχέρων. Προσηπάτησε δὲ καὶ ἄλλο λόγιον,

Πανδοσία τρικόλωνε πολύν ποτε λαὸν ὀλέσσεις.

ἔδοξε γὰρ πολεμίων φθορὰν, οὐκ οἰκείων δηλοῦσθαι. Φασὶ δὲ καὶ βασίλειον ποτὲ γενέσθαι τῶν Οἰνωτρικῶν βασιλέων τὴν Πανδοσίαν. Μετὰ δὲ τὴν Κωνσεντίαν Ἱππώνιον Λοκρῶν κτίσμα. Βρεττίους δὲ κατέχοντας ἀφείλοντο Ῥωμαῖοι, καὶ μετωνόμασαν Οὐϊβῶναν Οὐαλεντίαν. Διὰ δὲ τὸ εὐλείμωνα εἶναι τὰ περικείμενα καὶ ἀνθηρὰ, τὴν Κόρην ἐκ Σικελίας πεπιστεύκασιν ἀφικνεῖσθαι δεῦρο ἀνθολογήσουσαν· ἐκ δὲ τούτου ταῖς γυναιξὶν ἐν ἔθει γεγονέναι, ἀνθολογεῖν τε καὶ στεφανηπλοκεῖν, ὥστε ταῖς ἑορταῖς αἰσχρὸν εἶναι στεφάνους ὠνητοὺς φορεῖν. Ἔχει δ' ἐπίνειον ὃ κατεσκεύασε ποτὲ Ἀγαθοκλῆς ὁ τύραννος τῶν Σικελιωτῶν κρατήσας τῆς πόλεως. Ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἡρακλέους λιμένα πλεύσασιν, ἀρχὴ τοῦ ἐπιστρέφειν τὰ

oſtenſa fuiſſent, ipſe in Bruttiis ad idem gerentia nomen oppetiit. Caſtrum tres habet vertices Pandoſia, ac praeterfluit Acheron fluvius. Sed aliud quoque acceſſit, quo deciperetur, oraculum:

Pandoſia ingentem es populum extinctura trivertex.

exiſtimavit enim non ſuorum, ſed hoſtium praedici cladem. Pandoſiam ferunt aliquando regiam fuiſſe regum Oenotriae. Conſentiam ſequitur Hipponium, a Locris conditum: quod Bruttiis ademtum, Romani Vibonem Valentiam nuncupaverunt. Et quia circumiacentia loca prata habent praeclara, floribusque abundant, creditum fuit, eo ex Sicilia veniſſe Proſerpinam florum legendorum gratia: indeque morem eſſe matronis receptum, ut flores ipſae legant coronasque nectant, turpeque iis habeatur ad feſtos dies ſerta geſtare emticia. Navale habat Vibo, quod olim aedificavit Agathocles Siculorum tyrannus, ea urbe potitus. Inde ad portum Herculis navigantibus, extrema Italiae verſus fretum

τὰ ἄκρα τῆς Ἰταλίας, τὰ πρὸς τῷ πορθμῷ πρὸς τὴν ἑσπέραν. Ἐν δὲ τῷ παράπλῳ τούτῳ [p] Μέδαμα πόλις Λοκρῶν τῶν αὐτῶν, ὁμώνυμος κρήνῃ μεγάλῃ, πλησίον ἔχουσα ἐπίνειον καλούμενον Ἐμπόριον. Ἐγγὺς δὲ καὶ Μέταυρος ποταμὸς, καὶ ὕφορμος ὁμώνυμος. Πρόκεινται δὲ τῆς ἠϊόνος ταύτης αἱ τῶν Λιπαρέων νῆσοι, διέχουσαι τοῦ ποταμοῦ σταδίους διακοσίους. οἱ δ' Αἰόλου φασὶν, οὗ καὶ τὸν ποιητὴν μεμνῆσθαι κατὰ τὴν Ὀδυσσείαν· εἰσὶ δ' ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν ἐν ἀπόψει πᾶσι, καὶ τοῖς ἐκ τῆς Σικελίας, καὶ τοῖς ἐκ τῆς Ἠπείρου τοῖς κατὰ Μέδαμαν ἀφορῶσι· περὶ ὧν ἐροῦμεν, ὅταν περὶ τῆς Σικελίας λέγωμεν. [q] Ἀπὸ δὲ τοῦ Μεταύρου ποταμοῦ, Μέταυρος

Italia.

p) Μέδαμα πόλις Λοκρῶν τῶν αὐτῶν, ὁμώνυμος κρήνῃ μεγάλῃ] Certam et liquidam Xylandri et Salmasii (Exercit. Plin. pag. 47.) emendationem recepi. Vulgo legitur, Μέδαμα πόλις Λοκρῶν τῶν αὐτῶν ὁμώνυμος κρήνη μεγάλη. Tentavit Casaubonus falsae interpunctioni insistens, voces Λοκρῶν τῶν αὐτῶν, et reponendum censuit Λ. καὶ αὐτῶν. Nihil mutandum opinor. Respiciunt enim ad Locros, quos pag. 255. Λοκρῶν Ἐπιζεφυρίων nomine appellavit q) Ἀπὸ δὲ τοῦ Μεταύρου ποταμοῦ, Μέταυρος ἕτερος ....] Locus vitiosus et mutilus. Cluverius in Ital. Antiq. pag. 1293. emendavit e Plinii H. N. III. sect. 10., ut arbitror, Ἀπὸ δὲ τοῦ Μεταύρου ποταμοῦ ἕτερος ποταμὸς Κραταιΐς, καὶ ἡ Ταυριάνα ἐστὶ πόλις. Suspicor potius cum Xylandro, Strabonem hic de Metauro Umbriae fluvio nonnulla dixisse, de quo vid. l. V. pag. 227.

fretum sita incipiunt sese adversus occidentem inflectere. Eo in litore est Medama urbs Locrorum eorundem, eiusdem nominis cum fonte magno, habetque vicinum navale, cui Emporium nomen. Prope est etiam flumen Metaurus, et eiusdem nominis statio navium. Ante hoc litus sitae sunt Liparensium insulae, CC stadiis a fluvio distantes, quas alii Aeoli insulas appellant, aiuntque, earum poëtam in Ulyssea mentionem fecisse: septem numero sunt, in conspectu sitae omnibus vel ex Sicilia, vel ex continente apud Medamam prospicientibus: dicemus de iis in Siciliae descriptione. Caeterum iste Metaurus fluvius, diversus est ab

Italia. ταυρος ἕτερος..... Ἐκδέχεται δ' ἐντεῦθεν τὸ Σκύλλαιον, πέτρα χεῤῥονησίζουσα ὑψηλὴ, τὸν ἰσθμὸν pag. 257. ἀμφίδυμον καὶ ταπεινὸν ἔχουσα, ὃν Ἀναξίλαος ὁ τύραννος τῶν Ῥηγίνων ἐπετείχισε τοῖς Τυῤῥηνοῖς κατασκευάσας ναύσταθμον, καὶ ἀφείλετο τοὺς λῃστὰς τὸν διὰ τοῦ πορθμοῦ διάπλουν. Πλησίον γάρ ἐστι καὶ ἡ Καινὺς, διέχουσα τῆς Μεδάμης σταδίους πεντήκοντα καὶ διακοσίους, ἡ τελευταῖα ποιοῦσα τὰ ἄκρα στενὰ τοῦ πορθμοῦ, πρὸς τὴν ἐκ τῆς Σικελίας ἄκραν τὴν [r] Πελωριάδα· ἔστι δ' αὕτη μία τῶν τριῶν τῶν ποιουσῶν τρίγωνον τὴν νῆσον· νεύει δὲ ἐπὶ θερινὰς ἀνατολὰς, καθάπερ καὶ ἡ Καινὺς πρὸς τὴν ἑσπέραν, ἀνταποστροφήν τινα ἀπ' ἀλλήλων ποιουμένων αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ Καίνυος μέχρι τοῦ Ποσειδωνίου, τῆς Ῥηγίνων [s] στηλίδος τοῦ πορθμοῦ, διήκει στενωπὸς ὅσον ἑξαστάδιος, μικρῷ δὲ πλέον τὸ ἐλάχιστον διαπέραμα· ἀπὸ δὲ στηλίδος ἑκατὸν εἰς Ῥήγιον, ἤδη τοῦ πορθμοῦ πλατυνομένου, προ-

r) Πελωριάδα] Sic Strabo semper scribere solet, non Πελωρίδα, ut vulgo legitur. s) στηλίδος] στυλίδος Venet. A. Ald. et Basil. edit.

ab eo.... Inde subsequitur Scyllaeum, sublime saxum et mari paene ambitum, isthmo humili, et utrinque appulsui navium apto, continenti iunctum, quem isthmum Anaxilaus Rheginorum tyrannus adversum Tyrrhenos muro munivit, naviumque stationem redegit, praedonesque freti traiectu prohibuit. Prope enim Caenys etiam est, distans a Medama stadiis CCL, quae ultima fauces freti coarctat ex adverso Peloridis, promontorii e Sicilia eo porrecti. Pelorus unum est de tribus promontoriis, quae Siciliam efficiunt triquetram; obvertitur ortui aestivo, sicut Caenys occasui: quo fit, ut a sese invicem avertantur Caenys et Pelorum. A Caeni usque ad Posidonium, seu columnam Rhegiam ad fretum, sex circiter stadiorum longitudine angustus protenditur meatus, pauloque longior est minimus traiectus: a columna Rhegium usque C sunt stadia, freto iam dilatato, qua ad ex-

προϊȣσι πρὸς τὴν ἔξω, καὶ πρὸς ἕω θάλατταν τὴν τȣ̃ Σικελικȣ̃ πελάγȣς καλȣμένȣ. Italia.

§. 6.

Κτίσμα δ' ἐςὶ τὸ Ῥήγιον Χαλκιδέων· ȣ̔̀ς κατὰ χρησμὸν δεκατευθέντας τῷ Ἀπόλλωνι δι' ἀφορίαν, ὕςερον ἐκ Δελφῶν ἀποικῆσαι δεῦρο φασὶ, παραλαβόντας καὶ ἄλλȣς τῶν οἴκοθεν· ὡς δ' Ἀντίοχος φησὶ, Ζαγκλαῖοι μετεπέμψαντο τȣ̀ς Χαλκιδέας, καὶ οἰκιςὴν Ἀντίμνηςον συνέςησαν ἐκείνων. Ἦσαν δὲ τῆς ἀποικίας καὶ οἱ Μεσσηνίων φυγάδες τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, καταςασιασθέντες ὑπὸ τῶν μὴ βȣλομένων δȣ̃ναι δίκας, ὑπὲρ τῆς φθορᾶς τῶν παρθένων τῆς ἐν Λίμναις γενομένης τοῖς Λακεδαιμονίοις· ἃς καὶ αὐτοὶ ἐβιάσαντο, πεμφθείσας ἐπὶ τὴν ἱερȣργίαν, καὶ τȣ̀ς ἐπιβοηθȣ̃ντας ἀπέκτειναν. Παραχωρήσαντες ȣ̂ν εἰς Μάκιςον οἱ φυγάδες, πέμπȣσιν εἰς θεȣ̃, μεμφόμενοι τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν, [t] εἰ τοιȣ́των τυγχάνοιεν, ἀνθ'

t) εἰ τοιȣ́των] Sic posui cum Tyrwhitto pro vulgat. εἰ τοιȣ̃τοι.

externum mare navigatur, quod orientem spectat, et Siculi maris habetur nomine.

§. 6.

Rhegium a Chalcidensibus conditum est, qui cum, decimatione oraculi iussu instituta, Apollini propter agrorum sterilitatem consecrati essent, eo deinde a Delphis commigrasse feruntur, domo sibi etiam aliis adscitis. Antiochus autem scribit, Chalcidenses a Zanclaeis evocatos, principemque coloniae Antimnestum iis constitutum fuisse. In huius coloniae societatem venerunt etiam exsules Messenii Peloponnesii, qui eiecti erant factione suorum, recusantium poenas dare Spartanis, ob violatas in Limnis virgines: quas Messenii missas ad rem sacram per vim stupraverant, trucidatis etiam qui eas defendere volebant. Exsules ergo cum Macistum recessissent, miserunt Delphos, expostulatum cum Apolline et Diana, quod ea ipsos fortuna uti finerent, vindi-

Italia. ἀνθ' ὧν ἐτιμώρουν αὐτοῖς, καὶ πυνθανόμενοι, πῶς ἂν σωθεῖεν ἀπολωλότες. Ὁ δ' Ἀπόλλων ἐκέλευσε στέλλεσθαι μετὰ Χαλκιδέων εἰς τὸ Ῥήγιον, καὶ τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ χάριν ἔχειν· οὐ γὰρ ἀπολωλέναι αὐτοὺς, ἀλλὰ σεσῶσθαι, μέλλοντάς γε δὴ μὴ συναφανισθήσεσθαι τῇ πατρίδι, ἁλωσομένῃ μικρὸν ὕστερον ὑπὸ Σπαρτιατῶν· οἱ δ' ὑπήκουσαν. Διόπερ οἱ τῶν Ῥηγίνων ἡγεμόνες μέχρι Ἀναξίλα τοῦ Μεσσηνίων γένους ἀεὶ καθίσταντο. Ἀντίοχος δὲ τοπαλαιὸν ἅπαντα τὸν τόπον τοῦτον, [u] οἰκῆσαι Σικελοὺς φησὶ, καὶ Μόργητας· διᾶραι δ' εἰς τὴν Σικελίαν ὕστερον, ἐκβληθέντας ὑπὸ pag. 258. τῶν Οἰνωτρικῶν. Φασὶ δέ τινες καὶ τὸ Μοργάντιον ἐντεῦθεν τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τῶν Μοργήτων ἔχειν. Ἴσχυσε δὲ μέγιστον ἡ τῶν Ῥηγίνων πόλις, καὶ [x] περιοικίας ἔσχε συχνὰς, ἐπιτείχισμά τε ὑπῆρξεν ἀεὶ τῇ νήσῳ,

u) οἰκῆσαι Σικελοὺς φησὶ, καὶ Μόργητας· διᾶραι δ' εἰς κ. τ. λ.] Recepi Interpretis pr. et Casauboni lectionem. Vulgo legitur, οἰκῆσαι Σικ. φησὶ καὶ Μόργητας διᾶραι εἰς τ. Σ. x) περιοικίας] περιοικίδας exhibent omnes libri manuscripti.

vindicare iniuriam diis istis factam volentes: simulque quaesitum, ecquam rebus perditis salutem invenirent. Iussit eos Apollo socios se adiungere Chalcidensibus Rhegium migrantibus, suaeque sorori gratias agere: non enim periisse ipsos, sed exitium evitasse, alioquin una cum patria perituros, quam paulo post Spartani essent excisuri. Paruerunt oraculo Messenii. Ideoque Rheginorum duces usque ad Anaxilaum semper de genere Messenio fuerunt delecti. Antiochus tradit, totam istam regionem priscis temporibus a Siculis et Morgetibus habitatam fuisse, eosque ab Oenotriis insequenti tempore pulsos in Siciliam traiecisse. Nec desunt, qui Morgantium Siciliae urbem a Morgetibus nomen habere asserant. Maxima semper fuit civitatis Rhegii potentia, ac permulta habuit sub se oppida, propugnaculumque fuit semper Siciliae oppositum, cum antiqui-

νήσῳ, καὶ πάλαι, καὶ νεωςὶ ἐφ' ἡμῶν, ἡνίκα Σέξτος Πομπήϊος ἀπέςησε τὴν Σικελίαν. Ὠνομάσθη δὲ Ῥήγιον, εἴθ', ὥς φησὶν Αἰσχύλος, διὰ τὸ συμβὰν πάθος τῇ χώρᾳ ταύτῃ· ἀποῤῥαγῆναι γὰρ ἀπὸ τῆς ἠπείρε τὴν Σικελίαν ὑπὸ σεισμῶν, ἄλλοι τε, κἀκεῖνος εἴρηκεν· Italia.

ἀφ' ὃ δὴ Ῥήγιον κικλήσκεται.

Τεκμαίρονται δ' ἀπὸ τῶν περὶ τὴν Αἴτνην συμπτωμάτων, καὶ τῶν κατ' ἄλλα μέρη τῆς Σικελίας, καὶ τῶν κατὰ Λιπάραν, καὶ τὰς περὶ αὐτὴν νήσες· ἔτι δὲ τῶν κατὰ τὰς Πιθηκέσας, καὶ τὴν προσεχῆ περαίαν ἅπασαν, ἐκ ἀπεικὸς ὑπάρχειν καὶ τἔτο συμβῆναι. Νῦν μὲν ἐν ἀνεωγμένων τέτων τῶν ςομάτων, δι' ὧν τὸ πῦρ ἀναφυσᾶται, καὶ μύδροι καὶ ὕδατα ἐκπίπτει, σπάνιόν τι σείεσθαι φασὶ τὴν περὶ τὸν πορθμὸν γῆν· τότε δὲ πάντων ἐμπεφραγμένων τῶν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν πόρων, ὑπὸ γῆς συνεχόμενον τὸ πῦρ καὶ τὸ πνεῦμα, σεισμὲς ἀπειργάζετο σφοδρές· μοχλευόμενοι δ' οἱ τόποι πρὸς τὴν βίαν τῶν ἀνέμων ὑπεῖξάν ποτε·

tiquitus, tum nuper nostra aetate, cum Sext. Pompeius Siciliam ad defectionem pertraxit. Nomen Rhegio esse ait Aeschylus ab eo, quod isti accidit regioni: terrae enim motibus Siciliam a continente abruptam, cum alii, tum ille affirmavit:

Inde et Rhegium vocatur.

cujus rei argumenta ducuntur ex iis, quae Aetnae, aliisque Siciliae regionibus, et Liparae insulisque vicinis acciderunt. Exhibent etiam Pithecusae ac opposita eis continens, quibus probetur, id evenisse. At nunc quidem apertis faucibus, per quas ignis emittatur, massaeque ignitae et aquae egerantur, raro regiones freto vicinas concuti aiunt. Olim autem, cum meatus omnes versus terrae superficiem obturati essent, ignis ac ventus in terra inclusi, vehementes ediderunt motus, quibus loca illa concussa et vi ventorum quasi

Italia. ποτε· καὶ ἀναῤῥαγέντες ἐδέξαντο τὴν ἑκατέρωθεν θάλατταν, καὶ ταύτην, καὶ τὴν μεταξὺ τῶν ἄλλων νήσων τῶν ταύτῃ. Καὶ γὰρ ἡ Προχύτη, καὶ αἱ Πιθήκουσαι, ἀποσπάσματα τῆς ἠπείρου, καὶ αἱ Καπρέαι, καὶ ἡ Λευκωσία, καὶ Σειρῆνες, καὶ αἱ Οἰνωτρίδες. Αἱ δὲ καὶ ἐκ τοῦ πελάγους ἀνέδυσαν, καθάπερ καὶ νῦν πολλαχοῦ συμβαίνει· τὰς μὲν γὰρ πελαγίας ἐκ βυθοῦ μᾶλλον ἀνενεχθῆναι πιθανόν· τὰς δὲ προκειμένας τῶν ἀκρωτηρίων καὶ πορθμῷ διηρημένας, ἐντεῦθεν ἀπεῤῥωγέναι δοκεῖν [y] εὐλογώτερον. Πλὴν εἴτε διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τοὔνομα τῇ πόλει γέγονεν, εἴτε διὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς πόλεως, ὡς ἂν βασίλειον τῇ Λατίνῃ φωνῇ προσαγορευσάντων Σαυνιτῶν διὰ τὸ τοὺς ἀρχηγέτας αὐτῶν κοινωνῆσαι Ῥωμαίοις τῆς πολιτείας, καὶ ἐπιπολὺ χρήσασθαι τῇ Λατίνῃ διαλέκτῳ, πάρεστι σκοπεῖν, ὁποτέρως ἔχει τἀληθές. Ἐπιφανῆ δ' οὖν πόλιν οὖσαν, καὶ πολλὰς μὲν πόλεις οἰκίσασαν, πολλοὺς δ' ἄνδρας παρασχομένην ἀξίους λόγου, τοὺς μὲν κατὰ

y) εὐλογώτερον] Sic omnes codd. Vulgo εὐλογώτατον.

quasi subruta, tandem concesserunt, perruptaque vtrumque mare admiserunt, cum hoc, tum quod ibi est inter reliquas insulas. Etenim Prochyta, Pithecusae, Capreae, Leucosia, Sirenes et Oenotrides, partes sunt continentis avulsae. Nonnullae autem insulae ex ipso mari emerserunt, sicut et nunc multis locis evenit: quae enim in alto iacent mari, eas probabile est ex profundo sursum egestas esse: quae autem ante promontoria sunt sitae, aut freto a continente dividuntur, maxime rationi consentaneum est ab ea esse abruptas. Verum enim vero utrum haec nominis caussa sit, an splendor eius, cuius gratia Samnites, quorum principes Romani civitatis iuris participes, latinoque usi plurimum sermone, eam urbem Regiam quasi appellarint, in medio diiudicandum aliis relinquo. Hanc sane urbem illustrem, quae multas urbes coloniis frequentatas reddidisset, multosque viros praestantes

κατὰ πολιτικὴν ἀρετήν, τοὺς δὲ κατὰ παιδείαν, κατασκάψαι Διονύσιον, αἰτιασάμενον, ὅτι αἰτησαμένῳ κόρην πρὸς γάμον, τὴν τοῦ δημίου θυγατέρα προὔτειναν. Ὁ δ' υἱὸς αὐτοῦ μέρος τι τοῦ κτίσματος, ἀναλαβών, [z] Φοιβίαν ἐκάλεσεν. Ἐπὶ δὲ Πύρρου ἡ τῶν Καμπανῶν φρουρὰ παρασπονδηθέντας διέφθειρε τοὺς πλείστους. Μικρὸν δὲ πρὸ τῶν Μαρσικῶν, καὶ σεισμοὶ κατείρειψαν πολὺ τῆς κατοικίας. Πομπήϊον δ' ἐκβαλὼν τῆς Σικελίας Σεβαστὸς Καῖσαρ, ὁρῶν λειπανδροῦσαν τὴν πόλιν, συνοίκους ἔδωκεν αὐτῇ τῶν ἐκ τοῦ στόλου τινάς· καὶ νῦν ἱκανῶς εὐανδρεῖ. Italia. pag. 259

§. 7.

Ἀπὸ δὲ τοῦ Ῥηγίου πλέοντι πρὸς ἕω, Λευκοπέτραν καλοῦσιν ἄκραν ἀπὸ τῆς χρόας, ἐν πεντήκοντα σταδίοις, εἰς ἣν τελευτᾶν φασὶ τὸ Ἀπέννινον ὄρος. Ἐντεῦθεν δὲ

z) Φοιβίαν ἐκάλεσεν. Ἐπὶ δὲ Πύρρου ἡ τῶν Καμπανῶν φρουρὰ] Sic emendavi locum, in codd. scriptis et impressis mendose ita exhibitum, Φοιβίαν ἐκάλεσεν ἐπὶ Πύρρου· ἡ δὲ τῶν Καμπ. φρ. Innuit Strabo calamitatem, quam a Romanorum praesidio Rhegini experti sunt, cum ad Pyrrhi adventum metu perculsi a Romanis auxilium petiissent.

stantes civili virtute, multos doctrina insignes protulisset, Dionysius solo aequavit, id causatus, quod sibi virginem nuptum dari postulanti, filiam lictoris obtulissent Rhegini. Dionysius iunior partem urbis instauravit, ac Phoebiam nominavit. Pyrrhi tempore, Campanorum praesidium incolas, violatis pactis, circumventos interfecit plerosque. Paulo ante Marsicum bellum terrae motus magnam partem urbis prostraverunt. Augustus Caesar, eiecto Sicilia Pompeio, videns Rhegium civium laborare penuria, coloniam ex classe sua largitus est: ut nunc satis frequentetur.

§. 7.

A Rhegio versus ortum solis si navigatur ad L stadia, pervenitur ad Leucopetram, id est album saxum, promontorium a colore sic denominatum, in quod desinere montem Apenninum aiunt. Inde

Italia. δὲ Ἡράκλειον, ὃ δὴ τελευταῖον ἀκρωτήριον νεύει πρὸς μεσημβρίαν· κάμψαντι γὰρ εὐθὺς ὁ πλοῦς Λιβὶ μέχρι [a] πρὸς ἄκραν Ἰαπυγίαν· εἶτ' ἐκκλίνει πρὸς ἄρκτον ἀεὶ καὶ μᾶλλον, καὶ πρὸς τὴν ἑσπέραν, ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν Ἰώνιον. Μετὰ δὲ τὸ Ἡράκλειον ἄκρα τῆς Λοκρίδος, ἡ καλεῖται Ζεφύριον, ἔχουσα τοῖς ἑσπερίοις ἀνέμοις λιμένα, ἐξ οὗ καὶ τοὔνομα. Εἶθ' ἡ πόλις οἱ Λοκροὶ οἱ Ἐπιζεφύριοι, ἐπεὶ Λοκρῶν ἄποικοι τῶν ἐν τῷ Κρισσαίῳ κόλπῳ, μικρὸν ὕστερον τῆς ἀπὸ Κρότωνος καὶ Συρακουσῶν κτίσεως ἀποικισθέντες ὑπὸ Εὐάνθους. Ἔφορος δ' οὐκ εὖ, τῶν Ὀπουντίων Λοκρῶν ἀποίκους φήσας. Ἔτη μὲν οὖν τρία, ἢ τέτταρα ᾤκουν ἐπὶ τῷ Ζεφυρίῳ· εἶτα μετήνεγκαν τὴν πόλιν, συμπραξάντων καὶ Συρακουσίων· [b] ἅμα γὰρ οὗτοι, ἐν οἷς· καὶ ἔστιν ἐκεῖ κρήνη Λοκρία, ὅπου οἱ Λοκροὶ ἐστρατοπεδεύσαντο. Εἰσὶ δ' ἀπὸ Ῥηγίου μέχρι Λοκρῶν ἑξακόσιοι

a) πρὸς ἄκραν Ἰαπυγίαν] Vox ἄκραν abest ex codd. Vat. A. B. Venet. A. Interpr. pr. b) ἅμα γὰρ οὗτοι, ἐν οἷς] Haec mutila esse iam Casaubonus declaravit, qui pro ἐν οἷς legit ἐνῴκουν. Scribo ἅμα γὰρ οὗτοι σὺν τοῖς Λοκροῖς ἐνῴκουν τὴν ταύτην χώραν.

Inde sequitur Herculis promontorium, ultimum versus meridiem, quod ubi circumflexeris, statim iam Africo vento navigabis ad promontorium Iapygium, deinde litus reducitur magis magisque versus septentrionem et occasum, ad sinum Ionium. Post Herculis succedit Locrensium promontorium Zephyrium, sic dictum, quod portum habet ventis ab occasu flantibus expositum. Subsequitur urbs Locri Epizephyrii. Sunt hi Locrenses colonia eorum Locrensium, qui in sinu Crisaeo habitant, ab Evanthe deducta, non multo post Crotonem et Syracusas conditas. Falsum est autem, quod Ephorus eos Locrensium Opuntiorum facit colonos. Quum tres quatuorve annos in Zephyrio habitassent, opitulantibus Syracusanis urbem inde transtulerunt. Simul enim hi..... Ibi est fons Locria, ubi Locrenses castra habuerunt. Inter Rhegium et Locros

σιοι ςάδιοι. Ἵδρυται δ' ἡ πόλις ἐπ' ὀφρύος, ἣν Ἐσῶπιν καλῦσι.

§. 8.

Πρῶτοι δὲ νόμοις ἐγγράπτοῖς χρήσασθαι πεπιςευμένοι εἰσί· καὶ πλεῖςον χρόνον εὐνομηθέντας, Διονύσιος ἐκπεσὼν ἐκ τῆς Συρακυσίων, ἀνομώτατα πάντων διεχρήσατο· ὅς γε προεγάμει μὲν παρεισιὼν εἰς τὸ δωμάτιον, τὰς νυμφοςοληθείσας· συναγαγὼν δὲ τὰς ὡραίας παρθένυς, περιςερὰς ὀλοπτέρυς ἐν τοῖς συμποσίοις ἠφίει, κἀκείνας ἐκέλευε γυρεύειν γυμνάς. τινὰς δὲ καὶ, σανδάλια ὑποδυμένας ἄζυγα, τὸ μὲν ὑψηλὸν, τὸ δὲ ταπεινὸν [c] ἐπιδιώκειν ἔφασαν τῦ ἀπρεπῦς χάριν. Δίκας μέν τοι ἔτισεν· ἐπειδὴ πάλιν εἰς τὴν Σικελίαν ἐπανῆλθεν, ἀναληψόμενος τὴν ἀρχήν. Καταλύσαντες γὰρ οἱ Λοκροὶ τὴν φρυρὰν, ἠλευθέρωσαν σφᾶς, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτῦ καὶ τῶν παιδίων κύριοι κατέςησαν· δύο δ' ἦσαν αἱ θυγατέρες,

c) ἐπιδιώκειν] περιδιώκειν. Vat. A. B. Venet. A. Stroz. Casaub. et Planud. in Excerpt.

cros stadia sunt DC. Sita est urbs in clivo, quem Esopin appellant.

§. 8.

Creditum est, Locros omnium primos scriptis usos fuisse legibus: quos, cum diu rempublicam optimis gessissent institutis, Dionysius Syracusarum exturbatus dominatione, scelestissime vexavit. Etenim virginibus in morem nuptarum ornatis, pronubum se ipse gerebat in conclave ingressus: et conductis formosis virginibus, in conviviis columbas integris alis dimittebat, virginibusque imperabat, ut eas nudae captarent: quibusdam etiam sandalia indutis inaequalia, alterum sublime, alterum humile dedecoris causa iussit, ut sic columbas sectarentur. Dedit tamen poenas Dionysius, cum in Siciliam recuperandi regni causa rediisset. Nam, praesidio deiecto, Locrenses in libertatem sese vindicaverunt, uxoremque et liberos Dionysii (duae erant filiae, et filiorum natu minor iam

Italia. καὶ τῶν υἱῶν ὁ νεώτερος ἤδη μειράκιον· ἅτερος γὰρ Ἀπολλοκράτης συνεστρατήγει τῷ πατρὶ τὴν κάθοδον· πολλὰ δὲ δεομένῳ τῷ Διονυσίῳ, καὶ αὐτῷ, καὶ Ταραντίνοις ὑπὲρ αὐτοῦ, προέσθαι [d] τὰ πράγματα ἐφ' οἷς ἂν ἐθελήσωσιν, οὐκ ἔδοσαν, ἀλλὰ πολιορκίαν
pag. 260. ὑπέμειναν καὶ πόρθησιν τῆς χώρας. τὸν δὲ θυμὸν εἰς τὰς θυγατέρας τὸν πλεῖστον ἐξέχεαν· καταπορνευθείσας γὰρ, ἐστραγγάλισαν· εἶτα καύσαντες τὰ σώματα, κατήλεσαν τὰ ὀστᾶ καὶ κατεπόντωσαν. Τῆς δὲ τῶν Λοκρῶν νομογραφίας μνησθεὶς Ἔφορος, ἣν Ζάλευκος συνέταξεν, ἔκ τε τῶν Κρητικῶν νομίμων, καὶ Λακωνικῶν, καὶ ἐκ τῶν Ἀρεοπαγιτικῶν, φησὶν ἐν τοῖς πρώτοις καινίσαι τοῦτον τὸν Ζάλευκον, ὅτι, τῶν πρότερον τὰς ζημίας τοῖς δικασταῖς ἐπιτρεψάντων, ὁρίζειν ἐφ' ἑκάστοις τοῖς ἀδικήμασιν, ἐκεῖνος ἐν τοῖς νόμοις διώρισεν· ἡγούμενος τὰς μὲν γνώμας τῶν δικαστῶν

d) τὰ πράγματα] τὰ σώματα. Venet. A. Stroz. Casaub. libri. Interpr. pr.

iam pubescens: alter enim Apollocrates patri in expeditione reditus caussa susceptà aderat) in suam potestatem redegerunt: et Dionysio summopere flagitante, intercedentibus etiam pro ipso Tarentinis, ut quibuscunque latis conditionibus missam uxorem liberosque eius facerent, abnuerunt, maluerunt que obsidionem et agri evastationem perferre; iram autem suam in filias affatim evomuerunt: quas vulgo constupratas strangulaverunt, et crematis corporibus, ossa mola contrita in mare dissiparunt. Caeterum Ephorus Locrensium legum mentionem faciens, quas ex Cretensium, Laconum, et Areopagitarum legibus Zaleucus composuit, ab hoc id in primis nove institutum esse tradit, quod, cum priores singulis delictis poenae imponendae modum ac definitionem iudicibus permisissent, ipse in legibus poenas expressit, ratus: sententias

σῶν οὐχὶ τὰς αὐτὰς εἶναι περὶ τῶν αὐτῶν, e δεῖν δὲ τὰς αὐτὰς ..... ἐπαινεῖν· καὶ τὸ ἁπλουστέρως περὶ τῶν αὐτῶν συμβολαίων διατάξαι. Θουρίους δ' ὕστερον ἀκριβοῦν θέλοντας f περὶ τῶν ἄκρων, ἐνδοξοτέρους μὲν γενέσθαι, χείρονας δέ· εὐνομεῖσθαι γάρ, οὐ τοὺς ἐν τοῖς νόμοις ἅπαντα φυλαττομένους τὰ τῶν συκοφαντῶν, ἀλλὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς ἁπλῶς κειμένοις. Τοῦτο δὲ καὶ Πλάτων εἴρηκεν, ὅτι παρ' οἷς πλεῖστοι νόμοι, καὶ δίκαι παρὰ τούτοις, καὶ βίοι μοχθηροί· καθάπερ καὶ παρ' οἷς ἰατροὶ πολλοί, καὶ νόσους εἰκὸς εἶναι πολλάς. Italia.

§. 9.

Τοῦ δὲ Ἅληκος ποταμοῦ τοῦ διορίζοντος τὴν Ῥηγίνην ἀπὸ τῆς Λοκρίδος, βαθεῖαν φάραγγα διεξιόντος, ἴδιόν τι συμβαίνει, τὸ περὶ τοὺς τέττιγας· οἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ τῶν Λοκρῶν περαίᾳ φθέγγονται, τοῖς δ' ἀφώνοις

e) δεῖν δὲ τὰς αὐτὰς ..... ἐπαινεῖν] Egregie Casaubonus haec mutila emendavit, δεῖν δὲ τὰς αὐτὰς εἶναι τὰς ζημίας· ὅπερ ἄξιον ἐπαινεῖν. f) περὶ τῶν ἄκρων] παρὰ τῶν ἄκρων, Vat. A. B. Venet. A. Stroz. Casaub. mssti.

tentias iudicum de rebus iisdem non esse easdem: oportere autem easdem ..... laudare, et quod simplicius de contractibus constituit. Thurios autem, cum postea temporis singula ad subtilitatem exigere, et, quod in quaque re summum esset, persequi conarentur, maiorem quidem celebritatem nactos esse, sed rempublicam deteriorem habuisse. Quippe bonis regi legibus non eos, qui omnem calumniae locum volunt praecludere, sed qui leges, simpliciter scriptas omni cura tuentur. Atque ita etiam Plato pronunciavit, apud quos plurimae sunt leges, apud hos etiam lites esse et malos mores; sicut morbi solent esse multi, ubi multi sunt medici.

§. 9.

Peculiare quippiam habet Halex fluvius, qui agrum Rheginum a Locrensi dividit per profundam labens convallem. Cicadae enim, quae in Locrensium sunt parte, vocales sunt, ab altera fluminis parte

Italia. νοις εἶναι συμβαίνει· τὸ δ' αἴτιον εἰκάζουσιν, ὅτι τοῖς μὲν παλίσκιόν ἐστι τὸ χωρίον, ὥστ' ἐνδρόσους ὄντας μὴ διαστέλλειν τοὺς ὑμένας· τοῖς δ' ἡλιαζομένοις, ξηροὺς καὶ κερατώδεις ἔχειν, ὥστ' ἀπ' αὐτῶν εὐφυῶς ἐκπέμπεσθαι τὸν φθόγγον. Ἐδείκνυτο δ' ἀνδριὰς ἐν τοῖς Λοκροῖς Εὐνόμου τοῦ κιθαρῳδοῦ, τέττιγα ἐπὶ τὴν κιθάραν καθήμενον ἔχων. Φησὶ δὲ Τίμαιος, Πυθίοις ποτὲ ἀγωνιζομένους, τοῦτόν τε καὶ Ἀρίστωνα Ῥηγῖνον ἐρίσαι περὶ τοῦ κλήρου· τὸν μὲν δὴ Ἀρίστωνα δεῖσθαι τῶν Δελφῶν ἑαυτῷ συμπράττειν· ἱεροὺς γὰρ εἶναι τοῦ θεοῦ τοὺς προγόνους αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀποικίαν ἐνθένδε ἐστάλθαι· τοῦ δ' Εὐνόμου φήσαντος, ἀρχὴν μηδὲ μετεῖναι ἐκείνοις αὐτοῖς τῶν περὶ φωνὴν ἀγωνισμάτων, παρ' οἷς καὶ οἱ τέττιγες εἶεν ἄφωνοι, τὰ εὐφθογγότατα τῶν ζώων· ὅμως εὐδοκιμεῖν μηδὲν ἧττον τὸν Ἀρίστωνα, καὶ ἐν ἐλπίδι τὴν νίκην ἔχειν· νικῆσαι μέντοι τὸν Εὔνομον, καὶ [g] ἀναθεῖναι τὴν λεχθεῖσαν εἰκόνα ἐν

g) ἀναθεῖναι] Recepi Xylandri lectionem. Vulgo ἀναχθῆναι.

parte mutae. Cuius rei hanc putant esse causam, quod hae in loco sunt umbroso: itaque roris plenae non distendunt membranas: alterae quia apricantur, membranas habent aridas atque corneas, ut facile iis sonus edatur. Monstrabatur apud Locrenses statua Eunomi citharoedi, cicadam habens citharae insidentem. Narrat Timaeus, hunc Eunomum et Aristonem Rheginum aliquando Pythiis canendo concertasse de sortitione, ac Aristonem quidem a Delphis contendisse, ut sibi faverent, quod suos maiores Apollini Delphico sacros diceret, indeque deductam esse coloniam: at Eunomum contra dixisse, nihil prorsus certamina de cantu ad Rheginos pertinere, apud quos ipsa etiam cicada, animal alioqui vocalissimum, voce destitueretur: interim tamen nihilominus placuisse Aristonem, ac victoriam sperasse: sed vicisse Eunomum, statuamque, quam diximus, in patria posuisse,

ἐν τῇ πατρίδι, ἐπεὶ κατὰ τὸν ἀγῶνα, μιᾶς τῶν χορδῶν ῥαγείσης, ἐπιστὰς τέττιξ ἐκπληρώσειε τὸν φθόγγον. Τὴν δ᾽ ὑπὲρ τῶν πόλεων τούτων μεσόγαιαν, Βρέττιοι κατέχουσι· καὶ [h] πόλις ἐνταῦθα Μαμέρτιον, [i] καὶ ὁ δρυμὸς Σίλα, ὁ φέρων τὴν ἀρίστην πίτταν, ἣν Βρέττιον καλοῦσιν, εὔδενδρος δὲ καὶ εὔυδρος, μῆκος ἑπτακοσίων σταδίων. Italia. pag. 261.

§. 10.

Μετὰ δὲ Λοκροὺς, Σάγρας, ὃν θηλυκῶς ὀνομάζουσιν, ἐφ᾽ οὗ βωμοὶ Διοσκούρων, περὶ οὓς Λοκροὶ μύριοι μετὰ Ῥηγίνων, πρὸς δεκατρεῖς μυριάδας Κροτωνιατῶν συμβαλόντες ἐνίκησαν· ἀφ᾽ οὗ τὴν παροιμίαν πρὸς τοὺς ἀπιστοῦντας ἐκπεσεῖν φασὶν, ἀληθέστερα τῶν ἐπὶ Σάγρᾳ. Προσμεμυθεύκασι δ᾽ ἔνιοι, καὶ διότι αὐθημερὸν τοῦ ἀγῶνος ἐνεστῶτος Ὀλυμπιάσιν, ἀπαγγελθείη

h) πόλις] Ita posui pro πόλεις vulgat. i) καὶ ὁ δρυμὸς Σίλα, ὁ φέρων τὴν ἀρίστην πίτταν, ἣν Βρέττιον καλοῦσιν] In vulgatis est, καὶ ὁ δρυμὸς, ὁ φέρων τὴν ἀρίστην πίτταν, ἣν Βρεττιάνιον Σίλαν καλοῦσιν. Palmerius, adprobante Casaubono, legit, καὶ ὁ δρυμὸς, ὁ φέρων τὴν ἀρίστην πίτταν, ὃν (δρυμὸν scil.) Σίλαν καλοῦσιν. Secutus sum lectionem codd. Vat. A. Venet. A. Stroz. et Casaub. in quibus tamen vox Σίλαν deest.

fuisse, quod ei rupta in ipso certamine fide cicada praesto fuerit, sonumque chordae suppleverit. Quae supra urbem hanc sunt mediterranea, ea Bruttii tenent, ibique urbs est Mamertium, et sylva Sila dicta, optimam picem ferens, quam Bruttiam appellant, arboribus praeclare consita, et aquae copia praedita, longitudine DCC stadiorum.

§. 10.

Post Locros sequitur Sagra fluvius, quem feminino genere efferunt: ad eum templum est Castoris et Pollucis, ubi CCIↃↃ Locrenses cum Rheginis, de CXXX millibus Crotoniatarum pugna commissa victoriam reportarunt: atque hinc aiunt tractum proverbium contra fidem rei derogantes, Veriora sunt haec rebus ad Sagram gestis. Adiiciunt nonnulli fabulam, ea ipsa die cum Olympicum ageretur certamen, rem iis, qui ibi

Italia. θείη τοῖς ἐκεῖ τὸ συμβὰν, καὶ εὑρεθείη τὸ τάχος τῆς ἀγγελίας ἀληθές. Ταύτην δὲ τὴν συμφορὰν αἰτίαν γενέσθαι τοῖς Κροτωνιάταις φασὶ, τȣ̃ μὴ πολὺν ἔτι συμμένειν χρόνον, διὰ τὸ πλῆθος τῶν τότε πεσόντων ἀνδρῶν. Μετὰ δὲ τὴν Σάγραν Ἀχαιῶν κτίσμα Καυλωνία, πρότερον δ' Αὐλωνία λεγομένη, διὰ τὸν προκείμενον αὐλῶνα. ἔςι δ' ἔρημος· οἱ γὰρ ἔχοντες ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐξέπεσον, καὶ τὴν ἐκεῖ Καυλωνίαν ἔκτισαν. Μετὰ δὲ ταύτην Σκυλλήτιον, ἄποικος Ἀθηναίων τῶν μετὰ Μενεσθέως, νῦν δὲ Σκυλάκιον καλεῖται. Κροτωνιατῶν δ' ἐχόντων, Διονύσιος Λοκροῖς μέρος ὥρισεν. Ἀπὸ δὲ τῆς πόλεως καὶ ὁ κόλπος Σκυλλητικὸς ὠνόμασαι, ποιῶν τὸν εἰρημένον ἰσθμὸν πρὸς τὸν Ἱππωνιάτην κόλπον. Ἐπεχείρησε δ' ὁ Διονύσιος καὶ διατειχίζειν τὸν ἰσθμὸν, ςρατεύσας ἐπὶ Λευκανȣ̀ς, λόγῳ μὲν, ὡς ἀσφάλειαν παρέξων, ἀπὸ τῶν ἐκτὸς βαρβάρων, τοῖς ἐντὸς ἰσθμȣ̃· τὸ δ' ἀληθὲς,

ibi tum intererant, fuiſſe annunciatam, veritateque rei nuntii celeritatem comprobatam; atque hanc cladem aiunt cauſam fuiſſe, cur Crotoniatae paulo poſt diſſiparentur, ob multitudinem eorum, qui ceciderant. Sagram ſubſequitur Caulonia, ab Achivis condita, quondam Aulonia dicta ob convallem (id enim αὐλὼν Graecis eſt) ante ſitam. Eſt autem deſerta; namque incolae eius a barbaris eiecti in Siciliam ſe receperunt, ibique Cauloniam condiderunt. Poſt hanc, Scylletium, colonia Athenienſium, qui Meneſtheum ſecuti ſunt. Hodie Scylacium dicitur. Cum Crotoniatae hoc oppidum poſſiderent, Dionyſius partem Locrenſibus dedit. Ab hoc oppido etiam ſinui Scylletico nomen eſt, qui cum ſinu Hipponiata eum iſthmum efficit, cuius iam mentionem fecimus. Hunc iſthmum Dionyſius, bellum adverſus Lucanos gerens, muro munire aggreſſus eſt, ſpecie quidem, ut intra eum habitantes, tutos ab exteris barbaris redderet, reipſa autem, ut mutuam

ἀληθὲς, λῦσαι τὴν πρὸς ἀλλήλȣς [k] κοινωνίαν τῶν Ἑλλήνων βȣλόμενος, ὡς ἄρχειν τῶν ἐντὸς ἀδεῶς· [l] ἀλλ' ἐκώλυσαν οἱ ἐκτὸς εἰσελθόντες. Italiae.

§. II.

Μετὰ δὲ τὸ Σκυλλήτιον ἡ Κροτωνιᾶτις χώρα, καὶ τῶν Ἰαπύγων ἄκραι τρεῖς. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸ Λακίνιον, Ἥρας ἱερὸν, πλȣ́σιον ποτὲ ὑπάρξαν, καὶ πολλῶν ἀναθημάτων μεςόν. Τὰ διάρματα δ' ȣ̓κ εὐκρινῶς [m] λέγεται· πλὴν ὥςε γε ἐπιτοπολὺ ςαδίȣς ἀπὸ πορθμȣ̃ μέχρι Λακινίȣ, Πολύβιος ἀποδίδωσι δισχιλίȣς καὶ τ. ἐντεῦθεν δὲ καὶ δίαρμα εἰς ἄκραν Ἰαπυγίαν ψ. τȣ̃το μὲν ȣ̓̃ν, ςόμα λέγȣσι τȣ̃ Ταραντίνȣ κόλπȣ. Αὐτὸς δ' ὁ κόλπος ἔχει περίπλȣν ἀξιόλογον, [n] μιλίων διακοσίων μ, ὡς ὁ χωρογράφος φησί

k) κοινωνίαν τῶν Ἑλλήνων] Restitui voces τῶν Ἑλλήνων, quae in editis desunt, ex codd. Vat. A. B. Stroz. A. B. Venet. A. Casaub. Interpr. pr. l) ἀλλ' ἐκώλυσαν οἱ ἐκτὸς εἰσελθόντες] Absunt e Stroz. A. m) λέγεται] Sic reposui cum Casaubono pro vulg. λέγεσθαι. n) μιλίων διακοσίων μ, ὡς ὁ χωρογράφος] Vat. A. Venet. A. et Casaub. libri exhibent μιλίων υμ. ὡς δ' ὁ χωρογράφος. et mox pro εὐζώνῳ iisdem in libris legitur ἐζώνῳ. Caeterum iisdem vitiis inquinati sunt codices, quibus impressa laborant exempla.

tuam graecarum civitatum societatem divelleret, et intra isthmum habitantibus secure imperaret. Sed interventus extra isthmum tenentium opus id irritum fecit.

§. II.

Scylletio regio Crotoniatarum succedit, et tria Iapygum promontoria; inde Lacinium, Iunonis templum dives quondam, multisque refertum donariis. Traiectuum intervalla non est facile certo explicare: nisi quod Polybius fere a freto usque ad Lacinium tradit esse stadia CIↃ CIↃ CCC: hinc ad Iapygium promontorium traiectus est IↃCC. Atque has dicunt fauces Tarentini sinus. Ipsius sinus litus amplum, ut regionum descriptor ait, millia passuum continet CCXL.

Arte

Italia. pag. 262. Φησί ..... τπ ..... εὐζώνῳ, Ἀρτεμίδωρος· τοσούτοις δὲ καὶ [o] λείπων .... τοῦ πλάτους τοῦ στόματος τοῦ κόλπου. Βλέπει δὲ πρὸς ἀνατολὰς χειμερινάς· ἀρχὴ δ' αὐτοῦ τὸ Λακίνιον· κάμψαντι γὰρ εὐθὺς αἱ τῶν Ἀχαιῶν πόλεις ἦσαν, αἳ νῦν οὐκ εἰσὶ πλὴν τῆς Ταραντίνων· ἀλλὰ διὰ τὴν δόξαν τινῶν, ἄξιον καὶ ἐπὶ πλέον αὐτῶν μνησθῆναι.

§. 12.

Πρώτη δ' ἐστὶ Κρότων ἐν ἑκατὸν καὶ ν σταδίοις ἀπὸ τοῦ Λακινίου· καὶ ποταμὸς Αἴσαρος, [p] καὶ λιμὴν, καὶ ἄλλος ποταμὸς Νέαιθος, οὗ τὴν ἐπωνυμίαν γενέσθαι φασὶν, ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος. Καταχθέντας γάρ τινας τῶν ἀπὸ τοῦ Ἰλιακοῦ στόλου πλανηθέντων Ἀχαιῶν, ἐκβῆναι λέγουσιν ἐπὶ τὴν κατάσκεψιν τῶν χωρίων. τὰς δὲ συμπλεούσας αὐτοῖς Τρωάδας καταμαθούσας ἔρημα ἀνδρῶν τὰ πλοῖα ἐμπρῆσαι, βαρυνομένας τὸν πλοῦν, ὥστ' ἀναγκασθῆναι μένειν ἐκείνους, ἅμα καὶ τὴν

o) λείπων] λεῖπον coniecit Xylander. p) καὶ λιμὴν] λίμνη legit Cluverius.

Artemidorus ab expedito confici ait millibus passuum CCCXXC. Tanta etiam est reliqua faucium sinus latitudo. Sinus ortum solis hybernum spectat, incipit a Lacinio. Inde enim cursum flectens statim ad Achaicas deferebatur urbes, quarum hodie extra Tarentum nulla extat: ob celebritatem tamen nominis operae pretium est, quarundam copiosius facere mentionem.

§. 12.

Prima est Croton, CL stadiis a Lacinio sita, ibique fluvius Aesarus est et portus, aliusque fluvius Neaethus, denominati, ut aiunt, a quodam memorando casu. Achaeorum enim nonnulli, e Troiana expeditione redeuntes, quum diu iactati tandem hic adpulissent, regionisque explorandae caussa in terram egressi essent, Troianae quae una vehebantur mulieres, navigia, quae virorum custodia destituta deprehendissent, navigationis taedio impulsae, incendisse dicuntur, eo quidem consilio, ut Achaei sedem in regione figere cogerentur,

τὴν γῆν σπȣδαίαν ὁρῶντας· εὐθὺς δὲ καὶ ἄλλων πλειόνων εἰσαφικνȣμένων, καὶ ζηλȣ́ντων ἐκείνȣς κατὰ τὸ ὁμόφυλον, πολλὰς κατοικίας γενέσθαι, ὧν αἱ πλείȣς [q] ἐπώνυμοι τῶν Τρώων ἐγένοντο· καὶ ποταμὸς δὲ ὁ Νέαιθος ἀπὸ τȣ͂ πάθȣς τὴν προσωνυμίαν ἔσχε. Φησὶ δ' Ἀντίοχος τȣ͂ θεȣ͂ φήσαντος Ἀχαιοῖς Κρότωνα κτίζειν, ἀπελθεῖν Μύσκελλον κατασκεψόμενον τὸν τόπον. ἰδόντα δ' ἐκτισμένην ἤδη Σύβαριν, ποταμῷ τῷ πλησίον ὁμώνυμον, κρῖναι ταύτην ἀμείνω· ἐπανέρεσθαι δ' ȣ͂ν ἀπιόντα τὸν θεὸν, [r] εἰ δοτὸν εἴη, ταύτην ἀντ' ἐκείνης κτίζειν· τὸν δὲ [s] ἀντειπεῖν (ἐτύγχανε δὲ ὑπόκυφος ὢν ὁ Μύσκελλος·) Italia.

Μύσκελλε βραχύνωτε [t] πάρεκ σέθεν ἄλλο ματεύων,

Κλά-

q) ἐπώνυμοι] ὁμώνυμοι, Casaub. libri. r) εἰ δοτὸν] εἰ λῷον, iidem Casaub. libri. s) ἀντειπεῖν] ἀνειπεῖν Vat. A. B. Venet. A. Stroz. Casaub. Epitomator. t) πάρεκ σέθεν] Ita Epitomatorem in suo exemplo legisse, declarat eius lectio πάρεξ σέθεν, ex πάρεκ σέθεν proculdubio nata. Vulgo πάρες σέθεν, male. Xylander legit παρεξέλθ', optime, Des. Erasm. in proverb. *Donum quodcunque*, et Casaub. emendant πάρεκ θεὸν.

rentur, quam ipsi fertilem iudicassent. Cumque statim alii complures eiusdem gentis hic applicarent, prioresque qui adventaverant populares suos imitarentur, multa condita fuisse oppida ferunt, quorum pleraque a Troianis denominata sunt. Ab hoc casu memorato Neaethus fluvius nomen accepit. Antiochus scriptum reliquit, cum Achaeis Deus mandasset, ut Crotonem conderent, Myscellum eo locum speculandi causa venisse; cumque iam conditam ibi videret Sybarin vicino amni cognominem, eam potiorem iudicasse, profectumque ad oraculum, quaesivisse, concederetur ne Sybarin loco Crotonis condere, responsumque sic fuisse:

Gibbose incassum Myscelle aliena requiris,

Vana-

Italia. [u] Κλάσματα θηρεύεις· [x] δῶρον δ' ὅ, τι δῶ τὶς ἐπαίνει.

Ἐπανελθόντα δὲ κτίσαι τὴν Κρότωνα, συμπράξαντος καὶ τοῦ Ἀρχίου τοῦ τὰς Συρακούσας οἰκίσαντος, προσπλεύσαντος κατὰ τύχην, ἡνίκα ὥρμηντο ἐπὶ τὸν τῶν Συρακουσῶν οἰκισμόν. Ὤκουν δ' Ἰάπυγες τὸν Κρότωνα πρότερον, ὡς Ἔφορος φησί. Δοκεῖ δ' ἡ πόλις τά τε πολέμια ἀσκῆσαι, καὶ τὰ περὶ τὴν ἄθλησιν· ἐν μιᾷ γοῦν Ὀλυμπιάδι οἱ τῶν ἄλλων προτερήσαντες τῷ σταδίῳ ἑπτὰ ἄνδρες ἅπαντες ὑπῆρξαν Κροτωνιᾶται· ὥστ' εἰκότως εἰρῆσθαι δοκεῖ, διότι Κροτωνιατῶν ὁ ἔσχατος, πρῶτος ἦν τῶν ἄλλων Ἑλλήνων· καὶ τὴν παροιμίαν δὲ ὑγιέστερον Κρότωνος λέγουσαν, ἐντεῦθεν εἰρῆσθαί φασιν, ὡς τοῦ τόπου πρὸς ὑγιείαν καὶ εὐεξίαν ἔχοντός τι φορὸν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀθλητῶν· πλείστους οὖν Ὀλυμπιονίκας ἔσχε, καίπερ οὐ πολὺν χρόνον οἰκηθεῖσα, διὰ τὸν φθόρον τῶν ἐπὶ Σάγρᾳ

u) κλάσματα] Xylander et Casaub. malunt ὄδκλα.
x) δῶρον] Sic Vat. A. Venet. A. Casaub. libri et Epitom, quam lectionem quoque laudant Des. Erasmus in Adag. l. c. et Xylander. Casaub. legit ὀρθὸν δ' ὅ, τι δῶ τὶς ἐπαινεῖν.

Vanaque venaris, quae dantur dona, probato.

Erat autem Myscellus nonnihil gibbosus. Itaque reversum condidisse Crotonem, adiuvante etiam Archia Syracusarum conditore, qui forte eo appulit, cum ad Syracusas condendas tenderet cursum. Ephorus scribit, Crotonem ante ab Iapygibus fuisse habitatam. Videtur urbs ea et bellicis rebus studuisse, et athleticae. una enim Olympiade septem, qui stadio vicere, omnes Crotoniatae fuerunt, ut non iniuria dictum videatur: Extremum Crotoniatarum, reliquorum Graecorum esse primum. Inde quoque ductum aiunt proverbium, Salubrior Crotone: quod ex athletarum multitudine colligeretur, locum istum ad sanitatem ac firmam corporis constitutionem conferre. Plurimos enim protulit victores in Olympiis, quanquam non diu urbs ipsa habitata fuerit, propter cladem civium

Σάγρα πεσόντων ἀνδρῶν, τοσούτων τὸ πλῆθος. Προσέλαβε δὲ τῇ δόξῃ, καὶ τὸ τῶν Πυθαγορείων πλῆθος, καὶ Μίλων, ἐπιφανέστατος μὲν τῶν ἀθλητῶν γεγονὼς, ὁμιλητὴς δὲ Πυθαγόρου, διατρίψαντος ἐν τῇ πόλει πολὺν χρόνον. Φασὶ δὲ, ἐν τῷ συσσιτίῳ ποτὲ τῶν φιλοσόφων πονήσαντος στύλου, τὸν Μίλωνα ὑποδύντα σῶσαι ἅπαντας, ὑποσπάσαι δὲ ἑαυτόν. Τῇ δ' αὐτῇ ῥώμῃ πεποιθότα εἰκὸς καὶ τὴν ἱστορουμένην ὑπό τινων εὑρέσθαι καταστροφὴν τοῦ βίου. λέγεται γοῦν ὁδοιποροῦν ποτε δι' ὕλης βαθείας, παραβῆναι τὴν ὁδὸν ἐπιπλέον· εἶθ' εὑρὼν ξύλον μέγα ἐσφηνωμένον, ἐμβαλὼν χεῖρας ἅμα καὶ πόδας εἰς τὴν διάστασιν, βιάζεσθαι πρὸς τὸ [y] διαστῆσαι τελέως· τοσοῦτον δ' ἴσχυσε μόνον, ὥστ' ἐκπεσεῖν τοὺς σφῆνας, εἶτ' εὐθὺς [z] συμπεσεῖν τὰ μέρη τοῦ ξύλου, ἀπολειφθέντα δ' αὐτὸν ἐν τῇ τοιαύτῃ πάγῃ θηρόβρωτον γενέσθαι. Italiae pag. 263.

y) διαστῆσαι] Casaubonus legit διασχίσαι. z) συμπεσεῖν] ἐπισυμπεσεῖν Vat. A. Venet. A. Casaub. libri.

civium, qui ingenti numero ad Sagram ceciderunt. Auxit urbis gloriam etiam Pythagoreorum multitudo, et Milo athletarum celeberrimus, idemque discipulus Pythagorae longo tempore ea in urbe versati. Hunc ferunt, aliquando columna in contubernio philosophorum ruinam minante, in eius subiisse locum, itaque et reliquos servasse omnes, et ipsum sese subduxisse. Ac probabile est, confisum huic robori corporis, eum qui a quibusdam narratur invenisse vitae exitum. ferunt enim, cum quodam tempore per densam sylvam iter faceret, atque a via longius discessisset, offendisse magnum lignum, cui inserti cunei essent: ibi hominem, immissis in fissuram manibus atque pedibus, conatum fuisse lignum omnino disrumpere, idque modo consecutum, ut, delapsis cuneis, lignum repente in se coiret, ipsumque hoc modo captum, feris escam factum.

Italia.

§. 13.

Ἐφεξῆς δ' a ἐςὶν ἐν διακοσίοις ςαδίοις Ἀχαιῶν κτίσμα ἡ Σύβαρις, δυοῖν ποταμῶν μεταξὺ, Κράθιδος καὶ Συβάριδος. Οἰκιςὴς δ' αὐτῆς ὁ Ἰσελικεύς. Τοσοῦτον δ' εὐτυχίᾳ διήνεγκεν ἡ πόλις αὕτη b τὸ παλαιὸν, ὡς τεττάρων μὲν ἐθνῶν τῶν πλησίον ὑπῆρξε, πέντε δὲ καὶ εἴκοσι πόλεις ὑπηκόους ἔσχε, τριάκοντα δὲ μυριάσιν ἀνδρῶν ἐπὶ Κροτωνιάτας ἐςράτευσαν, πεντήκοντα δὲ ςαδίων κύκλον συνεπλήρουν οἰκοῦντες ἐπὶ τῷ Κράθιδι. Ὑπὸ μέντοι τρυφῆς καὶ ὕβρεως τὴν εὐδαιμονίαν ἅπασαν ἀφῃρέθησαν ὑπὸ Κροτωνιατῶν, ἐν ἡμέραις ἑβδομήκοντα· ἑλόντες γὰρ τὴν πόλιν, ἐπήγαγον τὸν ποταμὸν, καὶ κατέκλυσαν. Ὕςερον δ' οἱ περιγενόμενοι, συνελθόντες ἐπῴκουν ὀλίγοι. χρόνῳ δὲ καὶ οὗτοι διεφθάρησαν ὑπὸ Ἀθηναίων, καὶ ἄλλων Ἑλλήνων· οἳ συνοικήσοντες μὲν ἐκείνοις ἀφίκοντο· καταφρονήσαντες δὲ αὐτῶν, τοὺς μὲν διεχειρώσαντο,

a) ἐςὶν ἐν διακοσίοις] Recepi Casauboni emendationem. Vulgo particula ἐν abest. b) τὸ παλαιὸν] Non dubitavi hanc egregiam Tyrwhitti lectionem reponere pro corrupta codicum et impressorum τὸ πλέον.

§. 13.

Ducentis a Crotone stadiis est Sybaris, ab Achaeis condita urbs in medio duorum fluviorum Crathidis et Sybaridis. Conditor eius Iseliceus fuit. Tanta autem rerum prosperitate urbs ea olim excelluit, ut et quatuor vicinis gentibus imperarit, et XXV urbes dicto audientes habuerit, et CCC hominum millia in bellum contra Crotoniatas eduxerit, domiciliisque supra Crathidem stadia L compleverit. Sed luxu Sybaritarum ac petulantia factum est, ut LXX dierum spatio universam eis istam felicitatem Crotoniatae eriperent; captam enim urbem, immisso flumine, aquis obruerunt. Qui cladi superfuerunt pauci, postea temporis habitatum eo redierunt. Sed et hi aliquanto post, ab Atheniensibus, et aliis Graecis deleti sunt: qui cum venissent ut ipsis se adiungerent, per contemtum illos interfecerunt, urbem-

σαντο, τὴν δὲ πόλιν εἰς ἕτερον τόπον μετέθηκαν πλη- Italia.
σίον, καὶ Θουρίους προσηγόρευσαν ἀπὸ κρήνης ὁμωνύμου. Ὁ μὲν οὖν Συβαρὶς τοὺς πίνοντας ἵππους ἀπ' αὐτοῦ, πτυρτικοὺς ποιεῖ. διὸ καὶ τὰς ἀγέλας ἀπείργουσιν ἀπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Κρᾶθις τοὺς ἀνθρώπους ξανθοτριχεῖν ποιεῖ λουομένους, καὶ ἄλλα πολλὰ πάθη ἰᾶται. Θούριοι δ' εὐτυχήσαντες πολὺν χρόνον, ὑπὸ Λευκανῶν ἠνδραποδίσθησαν. Ταραντίνων δ' ἀφελομένων ἐκείνους ἐπὶ Ῥωμαίους κατέφυγον· οἱ δὲ πέμψαντες συνοίκους ὀλιγανδροῦσι, μετωνόμασαν [c] Κωπιὰς τὴν πόλιν.

§. 14.

Μετὰ δὲ Θουρίους, Λαγαρία φρούριον, Ἐπειοῦ καὶ Φωκέων κτίσμα· ὅθεν καὶ ὁ Λαγαριτανὸς οἶνος, γλυκὺς καὶ ἁπαλὸς, καὶ παρὰ τοῖς ἰατροῖς σφόδρα εὐδοκιμῶν. καὶ ὁ Θουρῖνος δὲ, τῶν ἐν ὀνόματι οἴνων ἐστίν. pag. 264.
Εἶθ' Ἡρακλεόπολις, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης· καὶ ποταμοὶ δύο πλωτοὶ Ἄκιρις καὶ Σῖρις, ἐφ' οὗ πόλις ἦν ὁμώ-

c) Κωπιάς] Sic Vat. A. B. Venet. A. Vulgo Κωπίας.

urbemque in alium vicinum locum translatam, a fonte id nominis gerente, Thurios denominaverunt. Sybaris potus, equi ut facile consternentur facit, ideoque armenta ab eo arcent. At Crathis hominum qui in eo lavant crines fulvos albosque reddit, et multis aliis malis medicina est. Thurii longo tempore fortuna usi secunda, tandem a Lucanis in servitutem subacti sunt; Tarentinisque eos opprimentibus, ad Romanos confugerunt, qui Thuriis iam attritis colonos miserunt, Copiasque urbem nuncupaverunt.

§. 14.

Post Thurios est Lagaria oppidum, Epei et Phocensium colonia, unde vinum Lagaritanum dulce ac lene, magnique admodum apud medicos nominis. Sed et Thurium vinum inter nobilia est. Sequuntur Heraclea, urbs paullulum supra mare sita, navigabilesque amnes duo Aciris et Siris, cui adiacet urbs fluvio eiusdem nominis

Italia. ὁμώνυμος Τρωϊκή. χρόνῳ δὲ τῆς Ἡρακλείας ἐντεῦθεν οἰκισθείσης ὑπὸ Ταραντίνων, ἐπίνειον αὕτη τῶν Ἡρακλεωτῶν ὑπῆρξε. Διέχει δ' Ἡρακλείας μὲν τέτταρας καὶ εἴκοσι σταδίους, Θουρίων δὲ περὶ λ καὶ τ. Τῆς δὲ τῶν Τρώων κατοικίας τεκμήριον ποιοῦνται τὸ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἰλιάδος ξόανον, ἱδρυμένον αὐτόθι, ὅπερ καταμῦσαι μυθεύουσιν ἀποσπωμένων τῶν ἱκετῶν ὑπὸ Ἰώνων τῶν ἑλόντων τὴν πόλιν· τούτους γὰρ ἐπελθεῖν οἰκήτορας φεύγοντας τὴν Λυδῶν ἀρχὴν, καὶ βίᾳ λαβεῖν τὴν πόλιν [d] τῶν Χώνων οὖσαν, καλέσαι δὲ αὐτὴν [e] Πολίειον· δείκνυσθαι δὲ καὶ νῦν [f] καταμύον τὸ ξόανον. Ἰταμὸν μὲν οὖν, καὶ τὸ οὕτω μυθεύειν, ὥστε μὴ μόνον καταμῦσαι φαινόμενον, καθάπερ καὶ τὸ ἐν Ἰλίῳ [g] ἀποστραφῆναι κατὰ τὸν Κασάνδρας βιασμὸν, ἀλλὰ

d) τῶν Χώνων] Restitui genuinam lectionem e codd. Vat. A. B. Venet. A. Stroz. Casaub. et Interpr. pr. Vulgo τῶν αὐτοχθόνων. e) Πολίειον] Sic reposui cum Cluverio Ital. Ant. pag. 1274. et Salmasio, Exercit. Plin. pag. 42. Lectio vulgata Πολίειον ex recentiorum Graecorum pronuntiandi more nata est. f) καταμύον] νύκτα μύειν Vat. A. Venet. A. Interpr. pr. g) ἀποστραφῆναι] Legit Casaubonus ἄνω τραφῆναι ex Lycophrone et Homeri Interprete.

minis a Troianis condita, quae postmodo, Heraclea ibi a Tarentinis condita, navale Heracleotarum exstitit. Distat ab Heraclea stadiis XXIV, a Thuriis circiter CCCXXX. Troianae porro coloniae indicium faciunt Minervae Iliacae simulacrum ibi dedicatum. Idque ferunt oculos palpebris clausis solo defixisse, cum Iones, urbe capta, supplices ab eo simulacro avellerent, quos Lydorum imperium fugientes, huc pervenisse, urbem quae Chonum erat vi cepisse, eamque Polieon denominasse aiunt. Sed et hodie monstrari perhibent simulacrum illud connivens. Enimvero protervum est fingere, simulacrum aliquod non modo visum fuisse connivere, sicut imaginem Minervae Ilii ferunt oculos avertisse, cum violaretur Casandra: sed fabulae adiicere, simula-

ἀλλὰ καὶ καταμύον δείκνυσθαι. Πολὺ δὲ ἰταμώτερον, τὸ [h] τοσαῦτα ποιεῖν ἐξ Ἰλίου κεκομισμένα ξόανα, ὅσα φασὶν οἱ συγγραφεῖς· καὶ γὰρ ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐν Λαουϊνίῳ καὶ ἐν Λουκερίᾳ, καὶ ἐν Σειρίτιδι Ἰλιὰς Ἀθηνᾶ καλεῖται, ὡς ἐκεῖθεν κομισθεῖσα. [[i] Καὶ τὸ τῶν Τρωάδων δὲ τόλμημα, περιφέρεται πολλαχοῦ, καὶ ἄπιστον φαίνεται, καίπερ δυνατὸν ὄν.] Τινὲς δὲ καὶ Ῥοδίων κτίσμα φασὶ, καὶ [k] Σειρῖτιν, καὶ τὴν [l] ἐπὶ Τεύθραντος Σύβαριν. Φησὶ δ᾽ Ἀντίοχος τοὺς Ταραντίνους, Θουρίοις καὶ Κλεανδρίᾳ τῷ στρατηγῷ φυγάδι ἐκ Λακεδαίμονος πολεμοῦντας περὶ τῆς Σειρίτιδος συμβῆναι, καὶ συνοικῆσαι μὲν κοινῇ, τὴν δ᾽ ἀποικίαν κριθῆναι Ταραντίνων· ὕστερον δ᾽ Ἡράκλειαν κληθῆναι, μεταβαλοῦσαν καὶ τοὔνομα, καὶ τὸν τόπον. Italia.

Q 4 §. 15.

h) τοσαῦτα — ξόανα] Ita Tyrwhitt. recte scribit pro τοιαῦτα vulgatorum. i) Uncis inclusa male hic inculcata, ad pag. 262. retrahenda sunt, monente etiam Heynio, viro summo, in Opusc. Acad. Vol. II. pag. 262. not. h. k) Σειρῖτιν] Monet idem Vir praestantissimus libr. cit. pag. 261. legendum esse Σεῖριν. l) ἐπὶ Τεύθραντος Σύβαριν] Legit Heynius l. c. ἐπὶ Τράεντος Σύβαριν.

mulacrum etiamnum connivens conspici. At multo etiam protervius est, fabulari, tot simulacra ab Ilio allata fuisse, quot scriptores tradunt. Nam et Romae, et Lavinii, et Luceriae et Siritide Minerva habetur Iliaca, quasi ab Ilio allata. [Etiam facinus mulierum Troianarum multis adscribitur locis, eoque fides ei derogatur, cum fieri tamen poterit.] Quidam et Siritidem et Sybarim Rhodiorum coloniam, Teuthrante auctore conditam, faciunt. Antiochus autor est, Tarentinos contra Thurios et Cleandriam imperatorem, qui Sparta exulabat, ob Siritidem belligerantes, ita pacem coivisse, ut aequo utrinque Siritis iure incoleretur, Tarentinorum tamen iudicaretur colonia: eam postea temporis Heracleam appellatam, cum nomine locum quoque mutavisse.

§. 15.

Italia.

§. 15.

Ἑξῆς δ' ἐςὶ Μεταπόντιον, εἰς ἣν ἀπὸ τȣ̃ ἐπινείȣ τῆς Ἡρακλείας εἰσὶ ςάδιοι μ πρὸς τοῖς ἑκατόν. Πυλίων δὲ λέγεται κτίσμα τῶν ἐξ Ἰλίȣ πλευσάντων μετὰ Νέςορος· ȣ̃ς ȣ̃τως εὐτυχῆσαι ἀπὸ γεωργίας φασὶν, ὥςε θέρος χρυσȣ̃ν ἐν Δελφοῖς ἀναθεῖναι. Σημεῖον δὲ ποιȣ̃νται τῆς κτίσεως, τὸν τῶν Νηληϊδῶν ἐναγισμόν· ἠφανίσθη δ' ὑπὸ Σαννιτῶν. Ἀντίοχος δὲ φησὶν, ἐκλειφθέντα τὸν τόπον, ἐποικῆσαι τῶν Ἀχαιῶν τινὰς [m] μεταπεμφθέντας ὑπὸ τῶν ἐν Συβάρει Ἀχαιῶν. μεταπεμφθῆναι δὲ κατὰ μῖσος τὸ πρὸς Ταραντίνȣς τῶν Ἀχαιῶν, [τῶν ἐκπεσόντων ἐκ τῆς Λακωνικῆς·] ἵνα μὴ Ταραντῖνοι γειτνιῶντες ἐπιπηδήσαιεν τῷ τόπῳ. Δυοῖν δ' ȣ̓σῶν τῶν πόλεων [n] τῶν
pag. 265. Μεταποντίων ἐγγυτέρω τȣ̃ Τάραντος, πεισθῆναι τȣ̀ς ἀφι-

m) μεταπεμφθέντας ὑπὸ τῶν ἐν Συβάρει Ἀχαιῶν] Haec quae vitio forte typographorum ex Aldina editione exciderant Straboni reddidi ex codd. Vat. A. B. Venet. A. Bemb. Casaub. et Interpr. pr. Mox voces τῶν ἐκπεσόντων ἐκ τῆς Λακωνικῆς, quae ſenſum turbant, vel plane repudiandae, vel cum Ill. Heynio, ad ἐποικῆσαι τῶν Ἀχαιῶν τινὰς referendae ſunt. Vid. eiusd. Opuſc. Acad. Vol. II. pag. 210. not. l. et 264. not. h. n) τῶν Μεταποντίων] τȣ̃ Μεταποντίȣ Vat. A. B. Stroz. A.

§. 15.

Subſequitur Metapontium, a navali Heracleae diſſitum ſtadiis CXL. Conditum aiunt a Pyliis, qui cum Neſtore ab Ilio navigaverunt, quos tanto ſucceſſu terram coluiſſe aiunt, ut auream meſſem Delphis dedicaverint. A Pyliis urbem eſſe conditam, ab exequiis Neleidum ratiocinantur. Urbem eam Samnites deleverunt. Antiochus ſcribit, locum illum incolis deſtitutum, Achaeos quosdam occupaſſe evocatos ab Achaeis Sybarim incolentibus. arceſſitos autem eos fuiſſe ob Achaeorum [qui Laconia pulſi fuerant] odium in Tarentinos, ut ne hi, qui vicini erant, locum illum occuparent. Cum autem duae eſſent urbes, Metapontiis viciniores Tarento, a Sybaritis

ἀφιγμένους ὑπὸ Συβαριτῶν, τὸ Μεταπόντιον κατασχεῖν· τοῦτο μὲν γὰρ ἔχοντας, ἕξειν καὶ τὴν Σειρῖτιν· εἰ δ' ἐπὶ τὴν Σειρῖτιν τράποιντο, προσθήσειν τοῖς Ταραντίνοις τὸ Μεταπόντιον ἐν πλευραῖς οὖσι. Πολεμοῦντας δ' ὕστερον πρὸς τοὺς Ταραντίνους καὶ τοὺς ὑπερκειμένους Οἰνωτροὺς, ἐπὶ μέρει διαλυθῆναι τῆς γῆς, ὅπερ γενέσθαι τῆς τότε Ἰταλίας ὅριον, καὶ τῆς Ἰαπυγίας. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸν Μετάποντον μυθεύουσι, καὶ τὴν Μελανίππην τὴν δεσμῶτιν, καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς Βοιωτόν. Δοκεῖ δ' Ἀντίοχος τὴν πόλιν Μεταπόντιον εἰρῆσθαι πρότερον Μέταβον, [o] παρονομασθῆναι δ' ὕστερον· τήν τε Μελανίππην οὐ πρὸς τοῦτον, ἀλλὰ πρὸς Δῖον κομισθῆναι, ἐλέγχειν ἡρῶον τοῦ Μετάβου, καὶ Ἄσιον τὸν ποιητὴν φήσαντα, ὅτι τὸν Βοιωτὸν Italiae

Δίου ἐνὶ μεγάροις τέκεν εὐειδὴς Μελανίππη.

ὡς πρὸς ἐκεῖνον ἀχθεῖσαν τὴν Μελανίππην, οὐ πρὸς τὸν Μέταβον. Οἰκιστὴς δὲ τοῦ Μεταποντίου, Δαύλιος

o), παρονομασθῆναι] παρονομάσθαι. Stroz. A. μεταπαρονομάσθαι Venet. A.

ritis persuasum fuisse iis, quos arcessiverant, ut Metapontum occuparent: quod eo potiti, Siritidem quoque essent habituri: sin ipsi se ad Siritin contulissent, fore ut Tarentini a latere imminentes Metapontum suam facerent. Successu temporis bello cum Tarentinis et qui supra adiacent Oenotris conflato, accepta agri parte, qui tunc fuerit Italiae et Iapygiae terminus, pacem composuisse. Ibi etiam Metapontum fabulantur, et Melanippam captivam, et huius filium Boeotum. Existimat autem Antiochus urbem olim Metabum dictam, postea Metapontium denominatam: Melanippamque non ad Metabum, sed ad Dium pervenisse: idque sacello Metabi argui, et Asii poetae testimonio, qui ait: Boeotum

In Dii formosa domo peperit Melanippe.

ad hunc nimirum adductam innuens Melanippam, non ad Metabum. Ephorus tradit, Metaponti autorem fuisse

Italia. ὁ Κρίσσης τύραννος γεγένηται τῆς περὶ Δελφοὺς, ὥς φησιν Ἔφορος. Ἔστι δέ τις καὶ τοιοῦτος λόγος, ὡς ὁ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τὸν συνοικισμὸν, Λεύκιππος εἴη· χρησάμενος δὲ παρὰ τῶν Ταραντίνων τὸν τόπον εἰς ἡμέραν καὶ νύκτα, μὴ ἀποδοίη· μεθ' ἡμέραν μὲν λέγων πρὸς τοὺς ἀπαιτοῦντας, ὅτι καὶ εἰς τὴν ἐφεξῆς νύκτα αἰτήσαιτο καὶ λάβοι, νύκτωρ δ', ὅτι καὶ πρὸς τὴν ἑξῆς ἡμέραν. Ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ὁ Τάρας καὶ ἡ Ἰαπυγία· περὶ ὧν ἐροῦμεν, ὅταν πρότερον τὰς προκειμένας νήσους τῆς Ἰταλίας περιοδεύσωμεν κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν· ἀεὶ γὰρ τοῖς ἔθνεσιν ἑκάστοις τὰς γειτνιώσας προσκαταλέγοντες νήσους, καὶ νῦν, ἐπειδὴ μέχρι τέλους ἐπεληλύθαμεν τὴν Οἰνωτρίαν, ἥνπερ καὶ Ἰταλίαν μόνην ὠνόμαζον οἱ πρότερον, δίκαιοι ἐσμὲν φυλάξαι τὴν αὐτὴν τάξιν, ἐπελθόντες τὴν Σικελίαν, καὶ τὰς περὶ αὐτὴν νήσους.

ΚΕΦ. Β.

se Daulium Crissae, eius quae prope Delphos est, tyrannum. Fertur et alia narratio: ab Achivis ad eam coloniam deducendam missum fuisse Leucippum, qui cum locum istum ad diem et noctem precario a Tarentinis obtinuisset, noluerit reddere: interdiu reposcentibus respondens, se etiam ad insequentem noctem petiisse ac impetrasse: noctu, ad imminentem diem. Deinceps Tarentum est, et Iapygia, de quibus dicemus; si prius, quod ratio nostri instituti requirit, praepositas Italiae insulas peragraverimus. Quum enim adhuc singulis gentibus iuxta vicinas insulas exposuimus: nunc Oenotria, quam solam Italiae nomine intellexit antiquitas, ad finem usque enarrata, par est eumdem nos ordinem tenendo, Siciliam et quae circa sunt insulas persequi.

CAP. II.

ΚΕΦ. Β.

Sicilia.

Ἔστι δ' ἡ Σικελία, τρίγωνος τῷ σχήματι· καὶ διὰ τοῦτο Τρινακρία μὲν πρότερον, Τρινακὶς δ' ὕστερον προσηγορεύθη, μετονομασθεῖσα εὐφωνότερον. Τὸ δὲ σχῆμα διορίζουσι τρεῖς ἄκραι· Πελωριὰς μὲν ἡ πρὸς τὴν Καῖνυν, καὶ τὴν στηλίδα, καὶ τὴν Ῥηγίνων ποιοῦσα τὸν πορθμόν. Πάχυνος δὲ ἡ ἐκκειμένη πρὸς ἕω, καὶ τῷ Σικελικῷ κλυζομένη πελάγει, βλέπουσα πρὸς τὴν Πελοπόννησον, καὶ τὸν ἐπὶ Κρήτης πόρον. τρίτη δ' ἐστὶν ἡ προσεχὴς τῇ Λιβύῃ, βλέπουσα πρὸς αὐτὴν ἅμα καὶ τὴν χειμερινὴν δύσιν, Λιλύβαιον. Τῶν δὲ πλευρῶν, ἃς ἀφορίζουσιν αἱ τρεῖς ἄκραι, δύο μὲν εἰσὶ κοῖλαι μετρίως· ἡ δὲ τρίτη, κυρτή, ἡ ἀπὸ τοῦ Λιλυβαίου καθήκουσα πρὸς τὴν Πελωριάδα, ἥπερ μεγίστη ἐστὶ σταδίων χιλίων καὶ ἑπτακοσίων, ὡς Ποσειδώνιος εἴρηκε, προσθεὶς καὶ εἴκοσι. Τῶν δ' ἄλλων, ἥτ' ἐπὶ Πάχυνον ἀπὸ τοῦ Λιλυβαίου μείζων τῆς ἑτέρας· ἐλαχίστη δὲ ἡ τῷ πορθμῷ καὶ τῇ Ἰταλίᾳ προσεχής, ἡ ἀπὸ τῆς Πελωριάδος ἐπὶ τὸν Πάχυνον, σταδίων ὅσον [pag. 266.] χιλίων.

CAP. II.

Sicilia figuram habet triquetram: itaque et Trinacria a tribus extremitatibus quondam, et postea sono vocis concinniore, Trinacis denominata fuit. Figuram eius tria definiunt promontoria. Pelorus, quo versus Caenyn, columellam, et Rhegium fretum includitur; Pachynus, qui contra orientem prominet, Siculoque alluitur mari, et Peloponnesum, Cretensemque traiectum respicit; tertium est Lilybaeum, Africae obversum, hibernoque iuxta occasui. Laterum, quae his tribus extremis includuntur, duo sunt concava mediocriter, tertium a Lilybaeo ad Pelorum curvum est, idemque longissimum, stadiorum CIↃ.IↃ CC, ut Posidonius dixit, qui et XX adiecit. De reliquis, id quod a Lilybaeo ad Pachynum pertinet, altero maius, minimum omnium id, quod freto et Italiae adiacet, a Peloro ad Pachynum tendens, stadiorum circiter

CIↃ

Sicilia χιλίων ἑκατὸν καὶ τριάκοντα. Τὸν δὲ περίπλουν ὁ Ποσειδώνιος σταδίων τεσσαρακοσίων ἐπὶ τοῖς τετρακισχιλίοις ἀποφαίνει. Ἐν δὲ τῇ χωρογραφίᾳ μείζω λέγεται τὰ διαστήματα, κατὰ μέρος διῃρημένα μιλιασμῷ. [a] Ἔκ γε Πελωριάδος εἰς Μύλας κε· τοσαῦτα δὲ καὶ ἐκ Μυλῶν εἰς τὴν Τυνδαρίδα· εἶτα εἰς [b] Ἀγάθυρνον λ· καὶ τὰ ἴσα εἰς Ἄλαισα, καὶ πάλιν ἴσα εἰς Κεφαλοίδιον· ταῦτα μὲν πολίχνια· εἰς δὲ Ἱμέραν ποταμὸν ιη διὰ μέσης ῥέοντα τῆς Σικελίας· εἶτ' εἰς Πάνορμον λε· β δὲ καὶ λ εἰς τὸ τῶν Αἰγεστέων ἐμπορεῖον· λοιπὰ δὲ εἰς Λιλύβαιον λη. ἐντεῦθεν δὲ κάμψαντι ἐπὶ τὸ συνεχὲς πλευρὸν εἰς μὲν τὸ Ἡράκλειον οε, ἐπὶ δὲ τὸ Ἀκραγαντίνων ἐμπορεῖον κ· καὶ ἄλλα κ εἰς Καμάριναν· εἶτ' ἐπὶ Πάχυνον ν· ἔνθεν πάλιν κατὰ τὸ τρίτον πλευρὸν εἰς μὲν Συρακούσσας [c] λς, εἰς δὲ Κατάνην ξ, εἶτ' εἰς Ταυρομένιον λγ, εἶτ' εἰς Μεσσήνην λ. Πεζῇ δὲ ἐκ μὲν Παχύνου εἰς Πελωριάδα

a) Ἔκ γε] Sic posui cum Casaub. pro Ἐκ δέ. b) Ἀγάθυρνον] Vulgo male Ἀγάθυρσον. c) λς] κ. Venet. A. Stroz. Casaub.

CIↃ C XXX. Ambitum insulae Posidonius pronunciat, stadiorum IV CIↃ CCCC. At in chorographia, intervalla ponuntur maiora, distincta per partes in milliaria. A Peloro nempe ad Mylas passuum millia XXV: totidem a Mylis Tyndaridem: hinc Agathyrnum XXX: rursum Alaesam totidem, aliaque XXX inde Cephaloedium (haec nomina sunt oppidorum) tum ad Himeram fluvium, qui per mediam fluit Siciliam, M. P. XIIX. Hinc Panormum XXXV. ad emporium Aegestensium XXXII, indeque ad Lilybaeum XXXIIX. Flectenti inde ad continens latus, ad Heracleam LXXV, tum ad Agrigentinum emporium XX; aliaque XX Camarinam, hinc ad Pachynum L. Inde in tertio latere Syracusas XXXVI, Catanam porro LX, Tauromenium XXXIII, Messanam XXX. Terrestri autem itinere a Pachyno ad Pelorum M. P. CLXIIX.

ριάδα ἔξη. ἐκ δὲ Μεσσήνης [d] εἰς Λιλύβαιον τῇ Οὐαλερίᾳ ὁδῷ λε. Ἔνιοι δ' ἁπλούστερον εἰρήκασιν, ὥσπερ Ἔφορος, τόν γε περίπλουν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν ε· Ποσειδώνιός τε τοῖς κλίμασιν ἀφορίζων τὴν νῆσον, καὶ πρὸς ἄρκτον μὲν τὴν Πελωριάδα, πρὸς νότον δὲ Λιλύβαιον, πρὸς ἕω δὲ τὸν Πάχυνον τίθησιν. Ἀνάγκη δὲ, τῶν κλιμάτων ἐν παραλληλογράμμῳ σχήματι διαστελλομένων, τὰ ἐγγραφόμενα τρίγωνα, καὶ μάλιστα ὅσα σκαληνὰ, καὶ ὧν οὐδεμία πλευρὰ τῶν τοῦ παραλληλογράμμου ἐφαρμόττει, ἀναρμόστως ἔχειν πρὸς τὰ κλίματα διὰ τὴν λόξωσιν. Ὅμως δ' οὖν [e] [ἐν τοῖς] τῆς Σικελίας τῇ Ἰταλίᾳ πρὸς νότον [f] κειμένης, ἡ Πελωριὰς ἀρκτικωτάτη λέγοιτ' ἂν καλῶς τῶν τριῶν γωνιῶν, ὥστε τὴν ἐπιζευγνυμένην ἀπ' αὐτῆς ἐπὶ τὸν Πάχυνον, ἐκκεῖσθαι πρὸς ἄρκτον βλέπουσαν· [g] [ποιήσει δὲ

Sicilia

d) εἰς Λιλύβαιον τῇ Οὐαλ. ὁδῷ λε.] Vitium latere in numeris, iam Casaub. observavit, et σλε reponendum pro λε censuit. e) ἐν τοῖς] Uncis inclusa vel inducenda sunt, opinor, vel cum Casaubono οὔσης legendum est. f) κειμένης] Recepi Casauboni et Cluverii lectionem pro vulgato κειμένη. g) ποιήσει — τὸν πορθμόν.] Etiam haec spuria, et marginali observatione nata, et tollenda videntur.

CLXIIX. a Messana Lilybaeum via Valeria XXXV. Nonnulli simplicius rem exposuerunt, ut Ephorus, qui Siciliam circumnavigari ait quinque diebus et noctibus: et Posidonius, qui climatibus definiens eam, Pelorum septentrioni, Lilybaeum Austro, Pachynum ortui solis opponit. At vero, cum climata parallelogrammis includantur, triangula praecipue inaequalia, quorumque nullum latus cum parallelogrammi latere aliquo in eandem lineam concurrit, propter obliquam eorum figuram climatibus nullo modo congruere posse certum est. Nihilominus tamen, cum Sicilia Italiae comparata ad Austrum sita est, Pelorum promontorium, omnium Siciliae angulorum maxime versus septemtrionem spectare haud male ita dici potest; ut linea inde ad Pachynum perducta septentrionem respiciat [pertinget

Sicilia. δὲ τὴν πλευρὰν καὶ πρὸς τὸν πορθμόν.] Δεῖ δ' ἐπιστροφὴν μικρὰν λαμβάνειν ἐπὶ χειμερινὰς ἀνατολάς· οὕτω γὰρ ἡ ἠϊὼν παρακλίνει προϊοῦσιν ἀπὸ Κατάνης ἐπὶ τὰς Συρακούσας καὶ τὸν Πάχυνον. h [Δίαρμα δ' ἐστὶν ἀπὸ τοῦ Παχύνου, πρὸς τὸ στόμα τοῦ Ἀλφειοῦ, στάδιοι ,δ. Ἀρτεμίδωρος δ', ἀπὸ τοῦ Παχύνου φήσας ἐπὶ
pag. 267. Ταίναρον εἶναι τετρακισχιλίους καὶ ἑξακοσίους, ἀπὸ δ' Ἀλφειοῦ ἐπ' Ἀμισὸν ,αρλ, παρασχεῖν ἂν δοκεῖ μοι λόγον μὴ οὐχ ὁμολογούμενα λέγειν τῷ φήσαντι τετρακισχιλίους εἶναι τοὺς ἐπὶ τὸν Ἀλφειὸν ἀπὸ Παχύνου.] ἡ δ' ἀπὸ Παχύνου i πρὸς Λιλύβαιον ἑσπεριώτερον τῆς Πελωριάδος, ἱκανῶς ἂν καὶ αὐτὴ k δόξοιτο ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ σημείου l πρὸς τὴν ἑσπέραν. βλέποι δὲ ἂν ἅμα πρός τε τὴν ἕω καὶ πρὸς νότον, τῇ μὲν ὑπὸ τοῦ Σικε-

h) Δίαρμα — ἐπὶ τὸν Ἀλφειὸν ἀπὸ Παχύνου] Haec cum reliquis non cohaerere, et tollenda videntur. i) πρὸς Λιλύβαιον ἑσπεριώτερον τῆς Πελ.] Sic Vat. A. B. Venet. A. Stroz. uterque. Vulgo male legitur, πρὸς Λιλύβαιον, ἑσπεριωτέρα δὲ τῆς Π. k) δόξοιτο ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ] Sic Vat. A. B. Venet. A. Stroz. optime exhibent, pro vulgato δόξει τὸ ἀπὸ τ. μ. et sic Tyrwhitt. quoque legendum esse censet. l) πρὸς τὴν ἑσπέραν] Hic aliquid deesse videtur. Legendum mihi videtur cum Cluverio πρὸς τὴν ἑσπέραν βλέπειν.

tinget autem latus etiam ad fretum]. Hanc lineam autem oportet nonnihil converti ad ortum hibernum; sic enim litus inclinare deprehendunt Catana Syracusas et Pachynum proficiscentes. [Caeterum traiectus a Pachyno ad Alphei ostia est stadiorum IVCIↃ. Artemidorus autem a Pachyno ad Taenarum stadia numerans IVCIↃDC, ab Alpheo autem Amisum CIↃXXX, videtur mihi rationes constituere, quibus a Pachyno ad Alpheum IVCIↃ stadia numerantibus contradicatur.] At linea ad Lilybaeum, quod magis quam Pelorum promontorium occasum versus situm est, recte a meridiano puncto ad occasum duci videtur: simulque et ad ortum, et ad Austrum respicere videtur, cum ab una parte Siculo

Σικελικοῦ πελάγους κλυζομένη, τῇ δ' ὑπὸ τοῦ Λιβυκοῦ, Sicilia.
[m] τοῦ πρὸς τὰς Σύρτεις διήκοντος ἀπὸ τῆς Καρχηδονίας. Ἔστι δὲ καὶ ἀπὸ Λιλυβαίου τοὐλάχιστον δίαρμα ἐπὶ Λιβύην χίλιοι καὶ πεντακόσιοι περὶ Καρχηδόνα· καθ' ὃ δὴ λέγεταί τις τῶν ὀξυδορκούντων ἀπό τινος σκοπῆς ἀπαγγέλλειν τὸν ἀριθμὸν [n] τῶν ἀναγομένων ἐκ Καρχηδόνος σκαφῶν τοῖς ἐν Λιλυβαίῳ. Ἀπὸ δὲ τοῦ Λιλυβαίου τὴν ἐπὶ Πελωριάδα πλευρὰν ἀνάγκη λοξοῦσθαι πρὸς ἕω, καὶ βλέπειν πρὸς τὸ μεταξὺ τῆς ἑσπέρας καὶ τῆς ἄρκτου· πρὸς ἄρκτον μὲν ἔχουσαν τὴν Ἰταλίαν, πρὸς δύσιν δὲ τὸ Τυῤῥηνικὸν πέλαγος, καὶ τὰς Αἰόλου νήσους.

§. 2.

Πόλεις δ' εἰσὶ κατὰ μὲν τὸ πλευρὸν τὸ ποιοῦν τὸν πορθμὸν, Μεσσήνη πρῶτον, ἔπειτα Ταυρομένιον, καὶ Κατάνη, καὶ Συράκουσαι. Αἱ δὲ μεταξὺ Κατάνης καὶ Συρακουσῶν ἐκλελοίπασι, [o] Νάξος καὶ Μέγαρα, ὅπου

m) τοῦ πρὸς — Καρχηδονίας] Absunt e cod. Bembi. n) τῶν ἀναγομένων] Sic codd. Bembi et Casaub. Vulgo ἀγομένων. o) Νάξος] Legit Palmerius Θάψος.

culo alluatur mari, ab altera Africo, quod a Carthaginiensium finibus ad Syrtes pertingit. Traiectus in Africam brevissimus a Lilybaeo promontorio est CIƆD stadiorum; tantoque intervallo quidam dicitur acie oculorum insigni praeditus, e specula quadam numerum navium Carthagine solventium observasse, ac iis, qui Lilybaei aderant, nunciasse. Latus, quod a Lilybaeo ad Pelorum est, incurvatur versus ortum, et ea respicit, quae inter septemtrionem et occasum sunt; ut septemtrionem versus habeat Italiam, ad occasum autem mare Tyrrhenum et Aeoli Insulas.

§. 2.

Urbes Siciliae eo in latere sitae, quod fretum conficit, sunt Messana, Tauromenium, Catana, Syracusae. Quae Catanam inter et Syracusas fuerunt urbes, perierunt, Naxus, et Megarae, ubi omnium

Sicilia. ὅπου καὶ αἱ τῶν ποταμῶν ἐκβολαὶ [p] συνελθοῦσαι πάντων καταῤῥεόντων ἐκ τῆς Αἴτνης εἰς εὐλίμενα στόματα. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ τῆς Ξιφωνίας ἀκρωτήριον. Φησὶ δὲ ταύτας Ἔφορος πρώτας κτισθῆναι πόλεις Ἑλληνίδας ἐν Σικελίᾳ [q] πεντεκαιδεκάτῃ γενεᾷ μετὰ τὰ Τρωϊκά· τοὺς γὰρ πρότερον δεδιέναι τὰ λῃστήρια τῶν Τυῤῥηνῶν, καὶ τὴν ὠμότητα τῶν ταύτῃ βαρβάρων, ὥστε μηδὲ κατ' ἐμπορίαν πλεῖν. Θεοκλέα δ' Ἀθηναῖον παρενεχθέντα ἀνέμοις εἰς τὴν Σικελίαν, κατανοῆσαι τήν τε οὐδένειαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς γῆς· ἐπανελθόντα δὲ, Ἀθηναίους μὲν μὴ πεῖσαι, Χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ συχνοὺς παραλαβόντα, καὶ τῶν Ἰώνων τινὰς, ἔτι δὲ Δωριέων οἱ πλείους ἦσαν Μεγαρεῖς, πλεῦσαι· τοὺς μὲν οὖν Χαλκιδέας κτίσαι Νάξον, τοὺς δὲ Δωριέας Μέγαρα, τὴν Ὕβλαν πρότερον

p) συνελθοῦσαι] συνῆλθον Vat. A. B. Casaub. libri. q) πεντεκαιδεκάτῃ γενεᾷ] Non dubitavi recipere lectionem Cluverii in Sicil. ant. p. 37. et Heynii in Opusc. Acad. Vol. II. pag. 267. not. p. Vulgo καὶ τῇ γενεᾷ. Casaub. legit δεκάτῃ γενεᾷ.

nium ab Aetna defluentium fluviorum ostia conveniunt, portusque commodos efficiunt. Ibi etiam est Xiphoniae promontorium. Ephorus scribit, has Graecorum antiquissimas in Sicilia civitates, quinta et decima post Troianum bellum aetate conditas fuisse. Antiquiores enim Tyrrhenorum has regiones incolentium latrocinia et crudelitatem ita reformidasse, ut ne mercaturae quidem faciundae gratia in Siciliam navigaverint. Theoclem vero Atheniensem ventorum vi eo delatum, cum incolarum vilitatem, tum insulae virtutem explorasse; et domum reversus, cum Atheniensibus, ut coloniam in eam deducerent, non persuaderet, magno Chalcidensium Euboeam habitantium numero adscito, nec non Ionum, Doriensiumque, quorum maior pars Megarenses erant, in Siciliam navigasse; ac Chalcidenses quidem Naxum, Dorienses Megaras condidisse, cui urbi prius nomen fuerat

ϱον καλȣμένην. Αἱ μὲν ȣ̓͂ν πόλεις ȣ̓κέτ' εἰσί· τὸ δὲ τῆς Ὕβλης ὄνομα συμμένει διὰ τὴν ἀρετὴν τȣ̃ Ὑβλαίȣ μέλιτος. Sicilia.

§. 3.

Τῶν δὲ συμμενȣσῶν κατὰ τὸ λεχθὲν πλευρὸν πόλεων, ἡ μὲν Μεσσήνη τῆς Πελωριάδος ἐν κόλπῳ κεῖται, καμπτομένης ἐπιπολὺ πρὸς ἕω, καὶ μασχάλην τινὰ ποιȣ́σης. pag. 268. Ἀπέχει δὲ τȣ̃ μὲν Ῥηγίȣ δίαρμα ἑξηκοντας άδιον, τῆς δὲ ςηλίδος πολὺ ἔλαττον. Κτίσμα δ' ἐςὶ Μεσσηνίων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, παρ' ὧν τȣ̂νομα μετήλλαξε, Ζάγκλη πρότερον καλȣμένη διὰ τὴν σκολιότητα τῶν τόπων (Ζάγκλιον γὰρ ἐκαλεῖτο τὸ σκολιὸν) Ναξίων ȣ̓͂σα πρότερον κτίσμα τῶν πρὸς Κατάνῃ· ἐπῴκισαν δ' ὕςερον Μαμερτῖνοι Καμπανῶν τι φῦλον. ἐχρήσαντο δ' ὁρμητηρίῳ Ῥωμαῖοι πρὸς τὸν Σικελικὸν πόλεμον τὸν πρὸς Καρχηδονίȣς. καὶ μεταταῦτα Πομπήϊος Σέξτος ἐνταῦθα συνεῖχε τὸ ναυτικὸν, πολεμῶν πρὸς τὸν Σεβαςὸν Καίσαρα. ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὴν φυγὴν ἐποιήσατο, ἐκπεσὼν ἐκ τῆς

erat Hyblae. Urbes quidem illae destructae sunt, Hyblae tamen nomen ob Hyblaei mellis praestantiam perdurat.

§. 3.

Ex urbibus, quae in praedicto latere adhuc extant, Messana sita est in sinu Pelori, valde versus orientem inflexo; et axillae formam exhibente. Distat a Rhegio stadiorum traiectu LX, vicinior Columellae. Condita est haec urbs a Messeniis Peloponnesiacis, a quibus et nomen accepit, cum antea ob locorum obliquitatem Zancle diceretur, condita a Naxiis, qui terram circa Catanam incolebant. Postea temporis Mamertini, gens e Campania oriunda, eam inhabitavit. Romani ea usi sunt in bello Siculo contra Carthaginienses pro receptaculo; et insequenti tempore Sext. Pompeius bellum contra Augustum gerens, ibi classem suam continuit, et Sicilia eiectus, inde fugam in-

Sicilia. σαν ἐπιφερομένου τοῦ κακοῦ ..... Ὅταν τῷ Ποσειδῶνι φαίνηται τὰ περὶ τὸ ὄρος, κατατεφροῦται πολλῷ βάθει τὰ Καταναίων χωρία· ἡ μὲν οὖν σποδὸς λυπήσασα πρὸς καιρὸν, εὐεργετεῖ τὴν χώραν χρόνοις ὕστερον· εὐάμπελον γὰρ παρέχεται καὶ χρηστόκαρπον, τῆς ἄλλης οὐχ ὁμοίως οὔσης εὐοίνου, τάς τε ῥίζας ἐκφέρει τὰ κατατεφρωθέντα χωρία· πιαίνειν δ' ἐπὶ τοσοῦτον τὰ πρόβατα φασὶν, ὥστε πνίγεσθαι· διόπερ ἐκ τῶν ὤτων ἀφαιροῦσιν αἷμα [t] δι' ἡμερῶν μ, ἢ ν, καθάπερ, τοῦτο καὶ κατὰ τὴν [u] Ἐρυθείαν συμβαῖνον εἰρήκαμεν. Ὁ δὲ ῥύαξ εἰς πῆξιν μεταβάλλων, ἀπολιθοῖ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐφ' ἱκανὸν βάθος, ὥστε λατομίας εἶναι χρείαν, τοῖς ἀνακαλύψαι βουλομένοις τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐπιφάνειαν. τακείσης γὰρ ἐν τοῖς κρατῆρσι τῆς πέτρας, εἶτ' ἀναβληθείσης, τὸ ὑπερχυθὲν τῆς κορυφῆς ὑγρὸν, πηλός ἐστι μέλας, ῥέων κατὰ τῆς ὀρεινῆς: εἶτα

t) δι' ἡμερῶν μ ἢ ν] δι' ἡμερῶν τεσσάρων ἢ πέντε. Vat. A. Venet. A. et Casaub. libri; quibus accedit Interpr. pr.
u) Ἐρυθείαν] Posui pro Ἐρειθύαν, ut Lib. III. pag. 169.

latos eripuerunt, isti loco adsignatur. Quando Neptuno videtur, ut Aetnae incendium eveniat, Catanaeus tum ager profundo obtegitur cinere, qui aliquanto quidem molestus, postea regioni beneficio est, reddit enim eam vineti laetam, ac bonae frugis feracem, cum reliquum agri non ita praestet vini productione. radicesque efferunt loca cinere sic oppleta, quibus oves adeo pingues fieri perhibent, ut rumpantur; ideoque quadragesimo aut quinquagesimo circiter die sanguinem illis ex auribus detrahunt: quod etiam apud Erytheam fieri, declaravimus. Ignita ex Aetna fluens materia ita concrescit, ut ad haud mediocrem altitudinem soli superficiem in lapidem convertat; quam qui nudare velint, opus habeant lapides scindere. etenim lapide in crateribus colliquato, ac deinde egesto, humor vertici superfusus, coenum est nigrum per montem deorsum fluens: deinde

εἶτα πῆξιν λαβὼν, γίνεται λίθος μυλίας, τὴν αὐτὴν φυλάττων χρόαν, ἣν ῥέων εἶχε. Καὶ ἡ σποδὸς δὲ καιομένων τῶν λίθων ὡς ἀπὸ τῶν ξύλων γίνεται· καθάπερ οὖν τὸ πήγανον τῇ ξυλίνῃ σποδῷ τρέφεται, τοιοῦτον ἔχειν οἰκείωμα πρὸς τὴν ἄμπελον εἰκὸς τὴν Αἰτναίαν σποδόν. Sicilia.

§. 4.

Τὰς δὲ Συρακούσας, Ἀρχίας μὲν ἔκτισεν ἐκ Κορίνθου πλεύσας περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, οἷς ᾠκίσθησαν καὶ ἡ Νάξος, καὶ τὰ Μέγαρα. Ἅμα δὲ Μύσκελλόν τε φασὶν εἰς Δελφοὺς ἐλθεῖν, καὶ τὸν Ἀρχίαν χρηστηριαζόμενον, ἐρέσθαι τὸν θεὸν, πότερον αἱροῦνται πλοῦτον, ἢ ὑγίειαν· τὸν μὲν οὖν Ἀρχίαν ἑλέσθαι τὸν πλοῦτον, Μύσκελλον δὲ τὴν ὑγίειαν· τῷ μὲν δὴ Συρακούσας δοῦναι κτίζειν, τῷ δὲ Κρότωνα. καὶ δὴ συμβῆναι Κροτωνιάτας μὲν οὕτως ὑγιεινὴν οἰκῆσαι πόλιν, x ὡς εἰρήκαμεν· Συρακούσας δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπεσεῖν πλούτου, ὥστε καὶ αὐτοὺς ἐν παροιμίᾳ διαδοθῆναι λεγόντων

x) ὡς εἰρήκαμεν] ὥσπερ εἰρήκαμεν Venet. A. Stroz. A. ὡς προειρήκαμεν, Vat. A.

deinde ubi concrevit, lapis fit molaris, retento eodem, quem fluens habebat, colore. Etiam cinis e lapidibus adustis aeque producitur, ac e lignis. ſicut ergo herbae ligni cinere aluntur, ita Aetnaeum cinerem vim vites foecundandi habere probabile eſt.

§. 4.

Iam Syracuſas condidit Archias, ſub idem tempus, quo Naxus et Megarae conditae ſunt, Corintho navibus advectus. Feruntque ſimul Delphos advenisse Myſcellum et Archiam conſulendi oraculi gratia, interrogatosque a Deo, divitiasne mallent an ſanitatem: Archiam divitias ſibi optaſſe, ſanitatem Myſcellum, deumque illi ut Syracuſas, huic ut Crotonem conderet mandaſſe. et quidem Crotoniatis eveniſſe, ut ſic ſalubrem incolerent urbem, ſicut diximus; Syracuſanos autem eo opulentiae progreſſos, ut etiam vulgatum ſit de ipſis proverbium, quod in admo-

Sicilia. τεῖχος. Ἅπαντα μὲν δὴ τὸν κύκλον ἐκπληροῦν τοῦτον οὐδὲν ἔδει. τὸ δὲ συνοικούμενον τὰ πρὸς τῇ νήσῳ τῇ Ὀρτυγίᾳ μέρος, ᾠήθη δεῖν [b] οἰκίσαι βέλτιον, ἀξιολόγου πόλεως ἔχον περίμετρον. Ἡ δ' Ὀρτυγία συνάπτει γεφύρᾳ πρὸς τὴν ἤπειρον [c] πρόσγειος οὖσα. Κρήνην δ' ἔχει τὴν Ἀρέθουσαν, ἐξιεῖσαν ποταμὸν εὐθὺς εἰς τὴν θάλατταν. Μυθεύουσι δὲ τὸν Ἀλφειὸν εἶναι τοῦτον, [d] ἀρχόμενον μὲν [e] ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, διὰ δὲ τοῦ πελάγους ὑπὸ γῆς τὸ ῥεῖθρον ἔχοντα μέχρι πρὸς τὴν Ἀρέθουσαν, [f] εἶτ' ἐκδιδόντα πάλιν εἰς τὴν θάλατταν. τεκμηριοῦνται δὲ τοιούτοις τισί. Καὶ γὰρ Φιάλην τινὰ ἐκπεσοῦσαν εἰς τὸν ποταμὸν ἐνόμισαν ἐν Ὀλυμπίᾳ, δεῦρο ἀνενεχθῆναι εἰς τὴν κρήνην· καὶ θολοῦσθαι ἀπὸ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ βουθυσιῶν. Ὅ, τε Πίνδαρος ἐπακολουθῶν τούτοις εἴρηκε·

Ἄμπνευ-

b) οἰκίσαι] Ita repofui cum Cafaubono pro οἰκῆσαι; et mox cum eodem ἀξιολόγου exhibui pro ἀξιόλογον. c) πρόσγειος οὖσα] Vocem πρόσγειος reftitui e codd. Bemb. et Cafauboni. d) ἀρχόμενον] Fruftra tentat Cafaubonus hanc vocem, et legit ἐρχόμενον. e) ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου] ἐκ τῆς Π. Venet. A. Stroz. Cafaub. f) εἶτ' ἐκδιδόντα] ἐκδιδόντα ἐντεῦθεν Stroz. A. Cafaub. ἐκδιδόντα ἐνθένδε Vat. A. Venet. A. Stroz. B.

conftabant. Totum iftum circulum habitatoribus implere Auguftus non opus effe putavit, fed eam tantum partem, ad infulam Ortygiam, quae habitabatur, maiori aedificiorum copia inftruendam cenfuit, cum haud contemnendae urbis fpatium haberet. Ortygia cum continenti vicina ponte coniungitur. Ea infula fontem habet Arethufam, quae fluvium ftatim in mare emittit. Hunc fluvium Alpheum effe fabulantur, qui ortus in Peloponnefo, per mare fub terram usque ad Arethufam fluat, et inde rurfum in mare exeat. Argumenta, quibus fabulam probent, haec ab iis afferuntur. Pateram quandam apud Olympiam in Alpheum prolapfam, ad Arethufam fontem fuiffe delatam; tum, fontem eum turbidum fieri, quando Olympiae boves immolantur. Atque haec fecutus Pindarus, ita cecinit:

Alphei

*Ἀμπνευμα σεμνὸν Ἀλφειῦ Siciliæ
Κλεινᾶν Συρακοσᾶν θάλος Ὀρτυγία.

Συναποφαίνεται δὲ τῷ Πινδάρῳ ταῦτα, καὶ Τίμαιος pag. 271.
ὁ συγγραφεύς. Εἰ μὲν ὖν πρὸ τῦ συνάψαι τῇ θαλάττῃ κατέπιπτεν ὁ Ἀλφειὸς εἴς τι βάραθρον, ἦν τὶς ἂν πιθανότης, ἐντεῦθεν διήκειν κατὰ γῆς ῥεῖθρον μέχρι τῆς Σικελίας, ἀμιγὲς τῇ θαλάττῃ διασῶζον τὸ πότιμον ὕδωρ· ἐπειδὴ δὲ τὸ τῦ ποταμῦ στόμα φανερόν ἐστιν εἰς τὴν θάλατταν ἐκδιδὸν, ἐγγὺς δὲ μηδὲν g) ἐν τῷ πόρῳ τῆς θαλάττης φαινόμενον στόμα, τὸ καταπῖνον τὸ ῥεῦμα τῦ ποταμῦ, (καίπερ ὐδ' ὕτως ἂν συμμεῖναι γλυκὺν, ὅμως τό γε ἐπὶ πλέον, εἰ καταδύνει εἰς τὸ κατὰ γῆς ῥεῖθρον,) παντάπασιν ἀμήχανόν ἐστι. Τό τε γὰρ τῆς Ἀρεθύσης ὕδωρ ἀντιμαρτυρεῖ, πότιμον ὄν· τότε διὰ τοσύτυ πόρυ συμμένειν τὸ ῥεῦμα τῦ ποταμῦ, μὴ διαχεόμενον τῇ θαλάττῃ, μέχρις ἂν εἰς τὸ πεπλασμένον ῥεῖθρον ἐμπέσῃ, παντελῶς μυθῶδες.

g) ἐν τῷ πόρῳ τῆς θαλάττης] Vulgo ἐν τῷ πέρῳ τῆς θ. Genuinam lectionem, quam Palmerius iam coniectura assecutus erat, restitui ex Mss. Vat. A. et Venet. A.

Alphei requies veneranda
Clararum Syracusarum germen Ortygia.

Quin et historiarum scriptor Timaeus Pindaro adstipulatur. Enimvero, si Alpheus priusquam mare attingit, in voraginem aliquam decideret, veri speciem fabula haberet, eum exinde sub terram ad Siciliam usque pervenire, et aquam potabilem, marique haud permixtam servare. Cum autem Alphei ostium manifesto in mare exeat, nullaque maris vicina vorago appareat, qua fluvius absorbeatur, (quamquam ne sic quidem totus, maiore tamen sui parte dulcis maneret, si in terram descenderet) nullo modo id fieri potest. Contrarium enim testatur Arethusae aqua, quae potui apta est; et per tantum maris traiectum amnem marinae aquae immixtum manere, donec in fictitium illum alveum incidat, omnino fabulosum est. Vix

Sicilia. δους. Μόλις γὰρ ἐπὶ τοῦ Ῥοδανοῦ τοῦτο πιστεύομεν, ᾧ συμμένει τὸ ῥεῦμα, διὰ λίμνης ἰὸν, ὁρατὴν σῶζον τὴν ῥύσιν· ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν βραχὺ διάστημα, καὶ οὐ κυμαινούσης τῆς λίμνης· ἐνταῦθα δὲ, ὅπου χειμῶνες ἐξαίσιοι, καὶ κλυδασμοὶ, πιθανότητος οὐδεμιᾶς οἰκείας ὁ λόγος. Ἐπιτείνει δὲ τὸ ψεῦδος ἡ Φιάλη παρατεθεῖσα· [h] οὐδὲ γὰρ αὕτη ῥεύματι εὐπειθὴς ..... οὐχὶ τῷ τότε .... οὕτω καὶ διὰ τοιούτων ὀρῶν Φερομένῳ. Φέρονται δ' ὑπὸ γῆν ποταμοὶ πολλοὶ, καὶ πολλαχοῦ τῆς γῆς, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον διάστημα. Εἰ δὲ τοῦτο δυνατὸν, τά γε προειρημένα ἀδύνατα καὶ τὰ περὶ τοῦ Ἰνάχου μύθῳ παραπλήσια·

> Ῥεῖ γὰρ ἀπ' ἄκρας
> Πίνδου (φησὶν ὁ Σοφοκλῆς) Λάκμου τ' ἀπὸ Περραιβῶν,
> Εἰς Ἀμφιλόχους κ' Ἀκαρνάνας,

Μίσγει

h) οὐδὲ γὰρ αὕτη — ὀρῶν φερομένων] Locus corruptus et mutilus etiam in scriptis libris. Codd. Vat. A. et B. exhibent, οὐδὲ γὰρ αὕτη ῥεύματι εὐπειθὴς, οὐχὶ τῷ, οὕτω τε καὶ διὰ τοιούτων ὀρῶν φερομένῳ. Forte locus ita expediendus est, οὐδὲ γὰρ αὕτη ῥεύματι εὐπειθὴς, οὐχ ὅπως τοσούτῳ τε καὶ διὰ τοιούτων ὀρῶν φερομένῳ.

Vix enim hoc de Rhodano credimus, qui per lacum fluens, suo continetur alveo; fluxu etiam oculis manifesto; et tamen spatium id breve est, neque lacus fluctibus agitatur. Hic autem, cum tempestatibus vehementibus, undarumque procellis mare crebro fluctuet, ne veritatis quidem speciem narratio habet. Augetur mendacium etiam addita paterae mentione: non enim facile ea fluminis cursum sequeretur, nedum tanti ac per tantos montes fluentis. Sane sub terram labuntur multi amnes, idque evenit in diversis orbis terrarum partibus. at non tanto spatio. Quodsi hoc fieri potest, certe impossibilia sunt, quae ante retulimus; et pariter fabulae similia sunt, quae de Inacho Sophocles refert:

> *Descendit enim a summo iugo*
> *Pindi, ac Lacmo et Perrhaebis,*
> *In Amphilochos et Acarnanes,*

Misce-

Μίσγει δ᾽ ὕδασιν τοῦ Ἀχελώου, Sicilia.
Καὶ ὑποβὰς ἐνθένδ᾽ εἰς Ἄργος
Διὰ κῦμα τεμὼν, [i] ἥκει δῆμον
Τὸν Λυρκείου.

Ἐπιτείνουσι δὲ τὴν τοιαύτην τερατολογίαν, οἱ τὸν Ἰνωπὸν εἰς Δῆλον ἐκ τοῦ Νείλου περαιοῦντες. Ἀλφειὸν δὲ Ζωΐλος ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ Τενεδίων ἐγκωμίῳ φησὶν ἐκ Τενέδου ῥεῖν, ὁ τὸν Ὅμηρον ψέγων ὡς μυθογράφον. Ἴβυκος δὲ τὸν ἐν Σικυῶνι Ἀσωπὸν, ἐκ Φρυγίας ῥεῖν φησί. Βελτίων δ᾽ Ἑκαταῖος, ὅς φησὶ τὸν ἐν τοῖς Ἀμφιλόχοις Ἴναχον, ἐκ τοῦ Λακμοῦ ῥέοντα, ἐξ οὗ καὶ ὁ Αἴας ῥεῖ, ἕτερον εἶναι τοῦ Ἀργολικοῦ, ὠνομάσθαι δ᾽ ὑπὸ Ἀμφιλόχου τοῦ καὶ τὴν πόλιν Ἄργος Ἀμφιλοχικὸν καλέσαντος· τοῦτον μὲν οὕτω φησὶν εἰς τὸν Ἀχελῷον ἐκβάλλειν, τὸν δὲ Αἴαντα εἰς Ἀπολλωνίαν πρὸς τὴν δύσιν ῥεῖν. Ἑκατέρωθεν δὲ τῆς νήσου λιμήν ἐστι μέγας, ὧν ὁ μείζων καὶ ὀγδοήκοντα σταδίων ἐστί. Ταύ-

τὴν

i) ἥκει δῆμον] Vulgo ἥκει δημονικὸν δῆμον. Delevi τὸ δημονικὸν cum Casaubono et Tyrwhitto.

Miscetur et undis Acheloi,
Indeque sub terram descendens ad Argos,
penetratis maris undis, pervenit
ad Lyrciam gentem.

Huiusmodi prodigiosa commenta augent, qui Inopum e Nilo in Delum derivant. Iam Zoilus rhetor, is qui Homerum tanquam fabularum scriptorem vituperat, in Tenediorum encomio scribit, Alpheum e Tenedo fluere. Ibycus Asopum, qui Sicyone est, ex Phrygia fluere autumat. Melius Hecataeus, qui Inachum Amphilochorum e Lacmo profluentem, unde et Aeas labitur, diversum ab Argolico esse affirmat; eique hoc nominis ab Amphilocho impositum, qui urbem quoque Argos Amphilochicum nominarit: eumque in Acheloum incidere ait, Aeantem versus occasum ad Apolloniam labi. Ab utraque Ortygiae parte portus est magnus, maior xxc stadia amplus.

Syra-

Sicilia. την δὲ τὴν πόλιν ἀνέλαβεν ὁ Καῖσαρ, καὶ τὴν Κατάpag.272. νην· ὡς δ' αὔτως Κεντόριπα, συμβαλλομένην πολλὰ πρὸς τὴν Πομπηΐȣ κατάλυσιν. Κεῖνται δ' ὑπὲρ Κατάνης τὰ Κεντόριπα, συνάπτοντα τοῖς Αἰτναίοις ὄρεσι, καὶ τῷ Συμαίθῳ ποταμῷ ῥέοντι εἰς τὴν Καταναίαν.

§. 5.

Τῶν δὲ λοιπῶν τῆς Σικελίας πλευρῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τȣ̃ Παχύνȣ πρὸς τὸ Λιλύβαιον διήκȣσα, ἐκλέλειπται τελέως, ἴχνη τινὰ σώζȣσα τῶν ἀρχαίων κατοικιῶν, ὧν ἦν καὶ Καμαρίνα ἄποικος Συρακȣσίων. Ἀκράγας δὲ Ἰώνων ȣ̓̃σα καὶ τὸ ἐπίνειον καὶ Λιλύβαιον, ἔτι συμμένει. Τῇ γὰρ Καρχηδονίᾳ τȣ́των μάλιϛα ὑποπιπτόντων τῶν μερῶν, μακροὶ καὶ συνεχεῖς οἱ πόλεμοι γενόμενοι, τὰ πολλὰ κατέφθειραν.

§. 6.

Ἡ δὲ λοιπὴ καὶ μεγίϛη πλευρὰ καίπερ ȣ̓δ' αὐτὴ πολυάνθρωπος ȣ̓̃σα, ὅμως ἱκανῶς συνοικεῖται. καὶ γὰρ Ἄλαισα, καὶ Τυνδαρὶς, καὶ τὸ τῶν Αἰγεϛέων ἐμπο-

Syracuſas ergo Auguſtus inſtauravit; et Catanam et Centoripa, quae urbs ad Pompeium debellandum ei multum tulit adiumenti. Sita ſunt Centoripa ſupra Catanam, et montana Aetnae attingunt, et Symaethum flumen, quod in agrum Catanaeum meat.

§. 5.

De reliquis Siciliae lateribus, id quod a Pachyno ad Lilybaeum pertinet, prorſus deſertum eſt; veſtigia duntaxat antiquorum quaedam oppidorum reſtant, e quibus fuit Camarina Syracuſanorum colonia. Agrigentum Ionica colonia, et navale eius ac Lilybaeum adhuc ſuperſunt. Alioqui cum hoc Siciliae latus maxime Carthaginenſium ditioni eſſet obiectum, longis ac continentibus bellis pleraeque urbes eius ſunt deletae.

§. 6.

Reliquum, idque longiſſimum latus, quanquam et ipſum hominum multitudine non abundat, ſatis tamen incolitur. Aleſae enim, et Tyndaris, et Aegeſteorum empo-

ἐμπορεῖον καὶ Κεφαλοίδιον, πολίσματά ἐστι. Πάνορ- Sicilia.
μος δὲ καὶ Ῥωμαίων ἔχει κατοικίαν. Τὴν δὲ Αἰγέσταν
κτισθῆναί φασιν ὑπὸ τῶν μετὰ Φιλοκτήτου διαβάν-
των εἰς τὴν Κροτωνιᾶτιν, καθάπερ ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς
εἴρηται, παρ' αὐτοῦ σταλέντων εἰς τὴν Σικελίαν μετὰ
Αἰγέστου τοῦ Τρωός. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, τὴν μὲν
Ἔνναν, ἐν ᾗ τὸ ἱερὸν τῆς Δήμητρος, ἔχουσιν ὀλίγοι, κει-
μένην ἐπὶ λόφῳ, περιειλημμένην πλάτεσιν ὀροπεδίοις
ἀροσίμοις πᾶσαν. Ἐκάκωσαν δ' αὐτὴν μάλιστα ἐμ-
πολιορκηθέντες οἱ περὶ Εὔνουν δραπέται, καὶ μόλις
ἐξαιρεθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων. ἔπαθον δὲ τὰ αὐτὰ καὶ
Καταναῖοι, καὶ Ταυρομενῖται, καὶ ἄλλοι πλείους.
Οἰκεῖται δὲ καὶ ὁ Ἔρυξ λόφος ὑψηλὸς, ἱερὸν ἔχων
Ἀφροδίτης, τιμώμενον διαφερόντως, ἱεροδούλων γυναι-
κῶν πλῆρες τὸ παλαιόν· ἃς ἀνέθεσαν κατ' εὐχὴν
οἵ τ' ἐκ τῆς Σικελίας καὶ ἔξωθεν πολλοί· νυνὶ δ'
ὥσπερ αὐτὴ ἡ κατοικία, λειπανδρεῖ καὶ τὸ ἱερὸν, καὶ
τῶν ἱερῶν σωμάτων ἐκλέλοιπε τὸ πλῆθος. Ἀφίδρυ-
μα

emporium, et Cephaloedium, oppida exstant. Panormus etiam coloniam habet Romanam. Aegestam conditam ferunt ab iis, qui cum Philocteta in Crotoniatarum agrum venerunt, sicut in Italiae descriptione dictum fuit, missis ab eo in Siciliam cum Aegesta Troiano. In mediterraneis Ennam, ubi templum est Cereris, pauci habitant, sitam in tumulo, cinctamque latis montanis planitiebus, quae arari possunt omnes. Nocuerunt ei plurimum fugitivi cum Euno ibi obsessi, ac magno labore a Romanis in potestatem redacti; quod idem evenit Catanae, Tauromenio, aliisque pluribus urbibus. Habitatur etiam Eryx, tumulo sublimi, fanum habens Veneris, quod praecipua colitur religione, antiquitus refertum mulieribus rei sacrae addictis, quas ex voto dedicabant cum Siculi, tum alii multi exteri: nunc ut oppidum id virorum, ita templum quoque sacerdotum laborat penuria, multitudine sacrorum corporum sublata.
Huius

Siciliа. ρα δ' ἐςὶ καὶ ἐν Ῥώμῃ τῆς θεᾶ ταύτης τὸ πρὸ τῆς πύλης τῆς Κολλίνης, ἱερὸν Ἀφροδίτης Ἐρυκίνης λεγόμενον, ἔχον καὶ νεὼν, καὶ ςοὰν περικειμένην ἀξιόλογον. Ἡ δ' ἄλλη κατοικία [k] καὶ τῆς μεσογαίας ποιμένων ἡ πλείςη γεγένηται. Οὔτε γὰρ Ἱμέραν ἔτι συνοικεμένην ἴσμεν, ὅτε Γέλαν, ὅτε Καλλίπολιν, ὅτε Σελινᾶντα, ὅτ' Εὔβοιαν, ὅτ' ἄλλας πλείες· ὧν τὴν Ἱμέραν μὲν οἱ ἐν Μυλαῖς ἔκτισαν Ζαγκλαῖοι, Καλλίπολιν δὲ Νάξιοι, Σελινᾶντα δὲ οἱ αὐτόθι Μεγαρεῖς, Εὔβοιαν δὲ οἱ Λεοντῖνοι. Καὶ τῶν βαρβαρικῶν δ' ἐξελείφθησαν πολλαί· καθάπερ οἱ Καμικοὶ τὸ
pag.273. Κωκάλε βασίλειον, παρ' ᾧ Μίνως δολοφονηθῆναι λέγεται. Τὴν ἂν ἐρημίαν κατανοήσαντες Ῥωμαῖοι, κατακτησάμενοι τά τε ὄρη, καὶ τῶν πεδίων τὰ πλεῖςα, ἱπποφορβοῖς καὶ βεκόλοις καὶ ποιμέσι παρέδοσαν· ὑφ' ὧν πολλάκις εἰς κινδύνες κατέςη μεγάλες ἡ νῆσος. τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ λῃςείας τρεπομένων ὑπο-

k) καὶ τῆς μεσογαίας ποιμένων ἡ πλείςη] Casaubonus legit καὶ τῆς μέσου· ἡ πλείςη ποιμ. Nihil mutandum est, ut opinor.

Huius deae aedes Romae etiam est ante portam Collinam, templum habens porticu insigni circumdatum: Veneris Erycinae appellant. Reliqua oppida, quae in mediterraneis olim fuerunt, nunc pastorum pleraque sunt domicilia. Non enim hodie comperimus a civibus incoli Himeram, non Gelam, non Callipolin, non Selinuntem, non Euboeam, non alias plures, de quibus Himeram condiderant Zanclaei Mylas habitantes, Callipolin Naxii, Selinuntem Megarenses Siculi, Euboeam Leontini. Multa etiam barbarorum oppida Siciliae deleta sunt, ut Camicus Cocali regia, apud quem Minos per insidias occisus traditur. Quam solitudinem cum animadvertissent Romani, montibus et campestribus plerisque potiti, equorum boumque armenta, et greges pascentibus ea tradiderunt, a quibus insula saepenumero in magnum adducta est discrimen: pastoribus

σποράδην τῶν νομέων· εἶτα καὶ κατὰ πλήθη συνιςαμένων καὶ πορθέντων τὰς κατοικίας· καθάπερ ἡνίκα οἱ περὶ Εὔνȣν τὴν Ἔνναν κατέσχον. Νεωςὶ δ' ἐφ' ἡμῶν εἰς τὴν Ῥώμην ἀνεπέμφθη Σέλȣρός τις, Αἴτνης υἱὸς λεγόμενος, ςρατιᾶς ἀφηγησάμενος, καὶ λεηλασίαις πυκναῖς καταδεδραμηκὼς τὰ κύκλῳ τῆς Αἴτνης πολὺν χρόνον. [1] τȣ̃τον δ' ἐν τῇ ἀγορᾷ μονομάχων ἀγῶνος συνεςῶτος, εἴδομεν διασπασθέντα ὑπὸ θηρίων· ἐπὶ πήγματος γάρ τινος ὑψηλȣ̃ τεθεὶς ὡς ἂν ἐπὶ τῆς Αἴτνης, διαλυθέντος αἰφνιδίως, καὶ συμπεσόντος, κατηνέχθη καὶ αὐτὸς εἰς γαλεάγρας θηρίων εὐδιαλύτȣς, ἐπίτηδες παρεσκευασμένας ὑπὸ τῷ πήγματι. Sicilia.

§. 7.

Τὴν δὲ τῆς χώρας ἀρετὴν θρυλλȣμένην ὑπὸ πάντων, ȣ̓δὲν χείρω τῆς Ἰταλίας ἀποφαινομένων, τί δεῖ λέγειν; σίτῳ δὲ, καὶ μέλιτι, καὶ κρόκῳ, καὶ ἄλλοις τισί,

1) τȣ̃τον δ' ἐν τῇ ἀγορᾷ] ὃν ἐν τῇ ἀγ. Vat. A. B. et Casaub. libri scripti.

bus initio quidem sparsim latrocinia exercentibus, deinde etiam agmine facto pagos oppugnantibus, ut cum Eunus cum suis Ennam occupavit. Nostra aetate non ita pridem Romam missus est Selurus quidam, qui Aethae filius dicebatur, duxeratque exercitum, et multum temporis crebris praedationibus incursando quae circa Aetnam in orbem sita sunt loca exegerat: eum nos in foro ludis gladiatoriis commissis, discerpi a bestiis vidimus. Positus enim in tabulato sublimi tanquam in Aetna, compagibus solutis eo subito collapso, delatus est in caveas, in quibus bestiae ita erant ligatae, ut facile solverentur, infra tabulatum dedita opera paratas.

§. 7.

Porro Siciliae praestantiam ab omnibus praedicatam, qui eam non cedere Italiae laudibus pronunciant, quid attinet commemorare? imo frumento, melle, croco, aliisque rebus quibusdam vel anteire

Sicilia. τισὶ, κἂν ἀμείνω τὶς Φαίη. Πρόσεστι δὲ καὶ τὸ ἐγγύθεν· ὡσανεὶ γὰρ μέρος τὶ τῆς Ἰταλίας ἐστὶν ἡ νῆσος· καὶ ὑποχορηγεῖ τῇ Ῥώμῃ, καθάπερ ἐκ τῶν Ἰταλικῶν ἀγρῶν, ἕκαστα εὐμαρῶς καὶ ἀταλαιπώρως. Καὶ δὴ καὶ καλοῦσιν αὐτὴν ταμεῖον τῆς Ῥώμης. Κομίζεται γὰρ τὰ γιγνόμενα πάντα, πλὴν ὀλίγων τῶν αὐτόθι ἀναλισκομένων, δεῦρο. ταῦτα δ' ἐστὶν οὐχ οἱ καρποὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ βοσκήματα, καὶ δέρματα, καὶ ἔρια, καὶ τὰ τοιαῦτα. Φησὶ δ' ὁ Ποσειδώνιος οἷον ἀκροπόλεις ἐπὶ θαλάττης δύο τὰς Συρακούσας ἱδρύσθαι καὶ τὸν Ἔρυκα, μέσην δὲ ἀμφοῖν ὑπερκεῖσθαι τῶν κύκλῳ πεδίων τὴν Ἔνναν. [m] Κεκάκωται δὲ καὶ ἡ Λεοντίνη πᾶσα, Ναξίων οὖσα καὶ αὐτὴ τῶν αὐτόθι. τῶν μὲν γὰρ ἀτυχημάτων ἐκοινώνησαν ἀεὶ τοῖς Συρακουσίοις, τῶν δ' εὐτυχημάτων οὐκ ἀεί.

§. 8.

Πλησίον δὲ τῶν Κεντορίπων ἐστὶ πόλισμα, ἡ μικρὸν ἔμπροσθεν λεχθεῖσα Αἴτνη, τοὺς ἀναβαίνοντας ἐπὶ

m) Κεκάκωται — τῶν δ' εὐτυχημάτων οὐκ ἀεί.] Haec male hic inculcata ad pag. 273. D. post voces Εὔβοιαν δὲ οἱ Λεοντῖνοι retrahenda videntur.

teire eam Italiae dixeris. Accedit propinquitas: cum quasi pars Italiae sit haec insula, Romaeque suppeditet omnia facile et absque magno labore, perinde atque Italici agri. Atque adeo cella penaria Romae appellatur Sicilia, quod omnes eius proventus, exceptis quae ibi absumuntur paucis, Romam comportantur: non fructus duntaxat, sed et pecora, pelles, lanae, aliaque id genus. Posidonius ait, Siciliam veluti arces duas ad mare habere Syracusas et Erycem, ac mediam inter utramque Ennam imminere circumiacentibus campis. Devastata est etiam Leontinorum regio omnis. Leontini a Naxiis Siculis orti sunt: semper autem participes fuerunt rerum Syracusanis adversarum, laetarum non item.

§. 8.

Propinquum Centoripis est oppidum Aetna, cuius supra meminimus, excipiens et deducens

ἐπὶ τὸ ὄρος δεχομένη, καὶ παραπέμπουσα. ἐντεῦθεν Sicilia
γὰρ ἀρχὴ τῆς ἀκρωρείας· ἔστι δὲ ψιλὰ τὰ ἄνω χωρία
καὶ τεφρώδη, καὶ χιόνος μεστὰ τοῦ χειμῶνος· τὰ κάτω
δὲ, δρυμοῖς καὶ φυτείαις διείληπται παντοδαπαῖς.
Ἔοικε δὲ λαμβάνειν μεταβολὰς πολλὰς τὰ ἄκρα τοῦ
ὄρους διὰ τὴν νομὴν τοῦ πυρὸς, τοτὲ μὲν εἰς ἕνα κρατῆρα
συμφερομένου, τοτὲ δὲ σχιζομένου· καὶ τοτὲ μὲν ῥύα- pag. 274
κας ἀναπέμποντος, τοτὲ δὲ φλόγας καὶ λιγνῦς, ἄλ-
λοτε δὲ καὶ μύδρους ἀναφυσῶντος· ἀνάγκη δὲ τοῖς
πάθεσι τούτοις τούς τε ὑπὸ γῆν πόρους συμμεταβάλ-
λειν, καὶ τὰ στόμια ἐνίοτε πλείω κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν
τὴν πέριξ. Οἱ δ' οὖν νεωστὶ ἀναβάντες, διηγοῦντο ἡμῖν,
ὅτι καταλάβοιεν ἄνω πεδίον ὁμαλὸν, ὅσον εἴκοσι
σταδίων τὴν περίμετρον, κλειόμενον ὀφρύϊ τεφρώδει,
τειχίου τὸ ὕψος ἔχοντι, ὥστε δεῖν καθάλλεσθαι τοὺς εἰς
τὸ πεδίον προελθεῖν βουλομένους. ὁρᾶν τε τὸ μέσον
βουνὸν τεφρώδη τὴν χρόαν, οἵαπερ καὶ ἡ ἐπιφάνεια
καθεωρᾶτο τοῦ πεδίου· ὑπὲρ δὲ τοῦ βουνοῦ νέφος ὄρθιον
δια-

ducens eos, qui montem Aetnam conscendere cupiunt. eo enim radices montis desinunt. Superiora loca nuda sunt, et cineribus tecta, ac per hyemem nivis plena: inferiora nemoribus et omnis generis plantis sunt consita. Cacumina montis saepe mutari videntur ignis eruptione, qui nunc unum in craterem colligitur, nunc divisus pluribus e foraminibus erumpit, et aliquando rivos liquoris igniti emittit, aliquando flammas et fuliginem, interdum etiam massas candentes; quibus calamitatibus meatus subterranei etiam mutationem experiantur, et nonnunquam plura in superficie circum craterem aperiantur ora, necesse est. Sane qui nuper Aetnam conscenderunt, narravere nobis, in summo se invenisse campum planum, ambitu circiter XX stadiorum, inclusum clivo cineroso, qui muri haberet altitudinem, ita ut desiliendum esset inde progredi in campum volentibus. ac vidisse ipsos, collem in huius medio, cinericeo et ipsum colore, quo et superficies campi cernebatur; supra collem nubem erectam

Sicilia. διανεστηκὸς εἰς ὕψος, ὅσον διακοσίων ποδῶν, ἠρεμοῦν, (εἶναι γὰρ καὶ νηνεμίαν·) εἰκάζειν δὲ καπνῷ· δύο δὲ τολμήσαντας [n] προσελθεῖν εἰς τὸ πεδίον· ἐπεὶ δὲ θερμοτέρας [o] ἔβαινον τῆς ἄμμου καὶ βαθυτέρας, ἀναστρέψαι, μηδὲν ἔχοντας περιττότερον φράζειν τῶν φαινομένων τοῖς πόῤῥωθεν ἀφορῶσι. Νομίζειν δ' ἐκ τῆς τοιαύτης ὄψεως, πολλὰ μυθεύεσθαι, καὶ μάλιστα οἷα φασὶ τινὲς περὶ Ἐμπεδοκλέους, ὅτι καθάλλοιτο εἰς τὸν κρατῆρα, καὶ καταλίποι τοῦ πάθους ἴχνος, τῶν ἐμβάδων τὴν ἑτέραν, ἃς ἐφόρει χαλκᾶς· εὑρεθῆναι γὰρ ἔξω, μικρὸν ἄπωθεν τοῦ χείλους τοῦ κρατῆρος, ὡς ἀνεῤῥιμμένην ὑπὸ τῆς βίας τοῦ πυρός· οὔτε γὰρ προσιτὸν εἶναι τὸν τόπον, οὔθ' ὁρατόν· εἰκάζειν τε μηδὲ καταῤῥιφῆναί τι δύνασθαι ἐκεῖσε, ὑπὸ τῆς ἀντιπνοίας τῶν ἐκ βάθους ἀνέμων, καὶ τῆς θερμότητος, ἣν προαπαντᾷν εὔλογον πόῤῥωθεν πρὶν, ἢ τῷ στομίῳ τοῦ

n) προσελθεῖν] προελθεῖν. Venet. A. Stroz. A. Casaub.
o) ἔβαινον τῆς ἄμμου] ἐπέβαινον τῆς ψάμμου Vat. A. B. Venet. A. Casaub.

stetisse, in altum ad CC pedes se efferentem, immotam (tum enim malaciam fuisse) et fumo similem. ac duos de ipsis ausos in campum progredi, cum in calidiore ac profundiore arena vestigia posuissent, revertisse, neque quicquam amplius iis quae eminus conspiciebantur habuisse, quod narrarent. Hoc autem ex spectaculo ipsos censuisse, multas fabulas esse petitas, maxime qualis a nonnullis de Empedocle narratur: eum desiliisse in craterem, ac vestigium sui casus reliquisse alterum calceorum, quos gestabat aereos; hunc enim foris fuisse repertum non procul a labro crateris, scilicet sursum vi ignis eiectum: etenim locum illum neque adiri posse, neque conspici, et coniecturam se facere, ne iniici quidem posse in eum quicquam, ob adversos ventos ex abysso spirantes, et ob calorem, quem longe ante occurrere verosimile est, quam ad crateris os appropinquetur.

τῦ κρατῆρος προσπελάσαι· εἰ δὲ καταῤῥιφθείη, Sicilia.
φθάνοι ἂν διαφθαρὲν πρὶν ἀναῤῥιφῆναι πάλιν, ὁποῖον παρελήφθη πρότερον. Τὸ μὲν ὖν ἐκλείπειν ποτὲ τὰ πνεύματα καὶ τὸ πῦρ, ἐπιλειπύσης ποτὲ τῆς ὕλης ὐκ ἄλογον. ὐ μὴν ἐπὶ τοσῦτόν γε, ὥςτ' ἀντὶ τῆς τοσαύτης βίας, ἐφικτὸν ἀνθρώπῳ γενέσθαι τὸν πλησιασμόν. Ὑπέρκειται δ' ἡ Αἴτνη, μᾶλλον μὲν τῆς κατὰ τὸν πορθμὸν καὶ τὴν Καταναίαν παραλίας, ἀλλὰ καὶ τῆς κατὰ τὸ Τυῤῥηνικὸν πέλαγος καὶ τὰς Λιπαραίων νήσυς· νύκτωρ μὲν ὖν καὶ φέγγη φαίνεται λαμπρὰ ἐκ τῆς κορυφῆς, μεθ' ἡμέραν δὲ καπνῷ καὶ ἀχλύϊ κατέχεται.

§. 9.

Ἀνταίρει δὲ τῇ Αἴτνῃ, τὰ Νεβρώδη ὄρη ταπεινότερα μὲν, πλάτει δὲ πολὺ παραλλάττοντα. Ἅπασα δ' ἡ νῆσος κοίλη κατὰ γῆς ἐςὶ ποταμῶν καὶ πυρὸς μεςὴ, καθάπερ τὸ Τυῤῥηνικὸν πέλαγος, ὡς εἰρήκαμεν, μέχρι τῆς Κυμαίας. Θερμῶν γῦν ὑδάτων [p] ἐκβολὰς pag. 275.

S 2 κατὰ

p) ἐκβολὰς] ἀναβολὰς Vat. A. B. Venet. A. Casaub.

tur. quod si autem quid iniiciatur, multo ante eius formam corruptum iri qua erat iniectum, quam ipsum rursus eiiceretur. Neque vero absurdum esse, deficiente aliquando materia, spiritus quoque et ignem aliquamdiu cessare: sed eam intermissionem tantam non esse, ut contra istam vim homo aliquis accedere queat. Mons Aetna praecipue imminet litori, quod ad fretum agrumque Catanaeum pertinet, ita tamen, ut ei quoque immineat, quod ad mare Tyrrhenum, et insulis Liparaeis oppositum est. noctu quidem clari a vertice fulgores eduntur, interdiu fumo et caligine obtegitur.

§. 9.

Aetnae ex opposito se attollunt Nebrodes montes, humiliores quidem illo, sed latitudine ampliore. Tota insula est cava, et infra terram ignis fluviorumque plena, sicut esse diximus Tyrrhenum mare usque ad Cumas. Itaque multis locis ea in

Sicilia. κατὰ πολλȢς ἔχει τόπȢς ἡ νῆσος· ὧν τὰ μὲν Σελινȣ́ντια κατὰ Ἱμέραν ἁλμυρά ἐςι, τὰ δὲ Αἰγεςαῖα πότιμα. Περὶ Ἀκράγαντα δὲ λίμναι, τὴν μὲν γεῦσιν ἔχȣσι θαλάττης, τὴν δὲ φύσιν διάφορον· ȣ̓δὲ γὰρ τοῖς ἀκολύμβοις βαπτίζεσθαι συμβαίνει, ξύλων τρόπον ἐπιπολάζȣσιν. [q] Οἱ Παλικοὶ δὲ κρατῆρας ἔχȣσιν ἀναβάλλοντας ὕδωρ εἰς θολοειδὲς ἀναφύσημα καὶ πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν δεχομένȣς μυχόν. Τὸ δὲ περὶ Μάταυρον σπήλαιον, ἐντὸς ἔχειν σύριγγα εὐμεγέθη, καὶ ποταμὸν δι' αὐτῆς ῥέοντα ἀφανῆ, μέχρι πολλȣ̃ διαςήματος· εἶτ' ἀνακύπτοντα πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν· καθάπερ Ὀρόντης ἐν τῇ Συρίᾳ, καταδὺς εἰς τὸ μεταξὺ χάσμα Ἀπαμείας καὶ Ἀντιοχείας, ὃ καλȣ̃σι Χάρυβδιν, ἀνατέλλει πάλιν ἐν μ ςαδίοις. Τὰ δὲ παραπλήσια καὶ ὁ Τίγρις ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, καὶ ὁ Νεῖλος ἐν τῇ Λιβύῃ, [r] μικρὸν ἀπὸ τῶν πηγῶν. Τὸ δὲ περὶ Στύμφαλον ὕδωρ ἐπὶ σ ςαδίȣς ὑπὸ γῆν ἐνε-

q) Οἱ Παλικοὶ] Repoſui cum Caſaub. pro οἱ Ἰταλικοὶ.
r) μικρὸν ἀπὸ τῶν πηγῶν] Optime Caſaubonus repoſuit pro μικρὸν πρὸ τῶν πηγῶν.

in inſula calidae erumpunt aquae, quarum Selinuntiae apud Himeram ſalſae ſunt, Aegeſtaeae potabiles. Apud Agrigentum lacus ſunt guſtu marino, natura plane diverſa; nam et natandi inſcii in iis lignorum in morem ſupernatant. Palici lacus crateres habent, qui aquas in rotundam emittunt formam, ſuisque recipiunt cavernis. Specus ad Metaurum intus habere dicitur ſpatioſum alveum, fluviumque per eum occulte delabentem per magnum ſpatium, deinde rurſum in ſuperficie prorumpentem; ſicut et Orontes in Syria inter Apameam et Antiochiam abyſſo, quam Charybdim vocant, abſorptus, poſt XL ſtadia rurſum emergit. Idem Tigri in Meſopotamia, et in Africa Nilo non procul a fontibus accidit. Et aqua apud Stymphalum in agro Argivo infra terram ad CC ſtadia

ἐνεχθὲν ἐν τῇ Ἀργείᾳ, τὸν Ἐράσινον ἐκδίδωσι ποταμόν· καὶ πάλιν τὸ πρὸς τὴν Ἀρκαδικὴν [s] Ἀσέαν ὑποβρύχιον ὠσθὲν, ὀψέ ποτε τόν τε Εὐρώταν καὶ τὸν Ἀλφειὸν ἀναδίδωσιν, ὥστε καὶ [t] πιςευθῆναι μυθῶδές τι, ὅτι τῶν ἐπιφημισθέντων ςεφάνων ἑκατέρῳ καὶ ῥιφέντων εἰς τὸ κοινὸν ῥεῦμα, ἀναφαίνεται κατὰ τὸν ἐπιφημισμὸν ἑκάτερος ἐν τῷ οἰκείῳ ποταμῷ. Εἴρηται δὲ καὶ τὸ λεγόμενον περὶ τȣ̃ Τιμαύȣ. Liparaeorum Insulae.

§. 10.

Συγγενῆ δὲ καὶ τȣ́τοις, καὶ τοῖς κατὰ τὴν [u] Σικελίαν πάθεσι, [x] τὰ περὶ τὰς τῶν Λιπαραίων νήσȣς, καὶ αὐτὴν τὴν Λιπάραν δείκνυται. Εἰσὶ δὲ ἑπτὰ μὲν τὸν ἀριθμὸν, μεγίςη δὲ ἡ Λιπάρα Κνιδίων ἄποικος, ἐγγυτάτω τῆς Σικελίας κειμένη, μετά γε τὴν Θέρμισσαν· ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Μελιγȣνίς. ἡγήσατο δὲ καὶ ςόλῳ, καὶ πρὸς τὰς τῶν Τυῤῥηνῶν ἐπιδρομὰς

S 3 πολὺν

s) Ἀσέαν] Sic cum Casaub. e Strabonis libro VIII. pag. 343. emendavi vulgatum Ἀβίαν. t) πιςευθῆναι] πεπιςεῦσθαι, Vat. A. B. Venet. A. Casaub. u) Σικελίαν] Ἰταλίαν Stroz. et Casaub. libri. x) τὰ περὶ τὰς τῶν Λιπ. νήσȣς] Sic optime exhibent Vat. A. B. Venet. A. In editis est τὰς περὶ τῶν Λιπ.

stadia labens, Erasinum edit amnem: rursumque aqua ad Aseam Arcadicam infra terram depulsa, longo post intervallo Eurotam atque Alpheum edit: quam ob rem et fabula fidem invenit, coronas, quae alterutri amnium nuncupatae, in communem alveum iniiciuntur, quamque in eo, cui nuncupata fuerit, amne emergere. De Timavo quae dicantur, iam suo loco diximus.

§. 10.

Hisce, et iis quae in Sicilia accidunt, germana sunt, quae in Liparaeorum insulis, ipsaque monstrantur Lipara. Septem sunt numero insulae, quarum maxima est Lipara Cnidiorum colonia, Siciliae proxima secundum Thermissam, antiquitus Meligunis dicta. Haec et classem duxit, et longo tempore Tyrrhenorum incursionibus restitit, sub-

se

Liparaeorum Insulae. πολὺν χρόνον ἀντέσχεν, ὑπήκοους ἔχουσα τὰς νῦν λεγομένας Λιπαραίων νήσους, ἃς Αἰόλου τινὲς προσαγορεύουσι. καὶ δὴ καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκόσμησε πολλάκις τὸ ἐν Δελφοῖς ἀπὸ τῶν ἀκροθινίων· ἔχει δὲ καὶ τὴν γῆν εὔκαρπον, καὶ στυπτηρίας μετάλλων πρόσοδον, καὶ θερμὰ ὕδατα, καὶ πυρὸς ἀναπνοάς. Ταύτης δὲ μεταξύ πως ἐστὶ καὶ τῆς Σικελίας, ἣν νῦν y) Ἱερὰν Ἡφαίστου καλοῦσι, πετρώδης πᾶσα καὶ ἔρημος, διάπυρος· ἔχει δὲ ἀναπνοὰς τρεῖς, ὡς ἂν ἐκ τριῶν κρατήρων. ἐκ δὲ τοῦ μεγίστου, καὶ μύδρους αἱ φλόγες ἀναφέρουσιν, οἳ προσκεχώκασιν ἤδη πολὺ μέρος τοῦ πόρου. Ἐκ δὲ τῆς τηρήσεως πεπίστευται, διότι τοῖς ἀνέμοις συμπαροξύνονται, καὶ αἱ φλόγες, αἵ τε ἐνταῦθα, καὶ αἱ κατὰ τὴν Αἴτνην. pag. 276. παυομένων δὲ, παύονται καὶ αἱ φλόγες. Οὐκ ἄλογον δέ. καὶ γὰρ οἱ ἄνεμοι γεννῶνται, καὶ τρέφονται, τὴν ἀρχὴν λαβόντες ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς θαλάττης ἀναθυμιάσεων, ὥστ' ἀπὸ συγγενοῦς ὕλης, καὶ πάθους, καὶ

y) Ἱερὰν Ἡφαίστου] Sic reposui e Venet. A. et Stroz. A. Vulgo inepte ἱερὸν Ἡφαίστου.

se habens reliquas Liparaeorum, ut nunc dicuntur, quas Aeoli quidam appellant, insulas. quin et manubiis Delphicum Apollinis templum saepe exornavit. Agrum habet fertilem, et reditum ex metallis aluminis, aquas calidas, et ignis exspirationes. Inter hanc et Siciliam fere media sita est insula, quam nunc Vulcani sacram nominant, saxosa tota, deserta, atque tribus locis, veluti e tribus crateribus ignem efflat, quorum maximus etiam massas eiicit candentes, quibus iam haud levis freti pars obturata est. Demonstrant observationes, et hac in insula, et in Aetna flammarum exspirationes ventis exasperari, iisque desinentibus cessare. Neque hoc absurdum est. nam et venti nascuntur augescuntque sumto ex maris exhalationibus initio; nemo itaque, ex cognata materia, simili-

καὶ τὸ πῦρ ἐξαναπτόμενον, ἐκ ἐᾷ θαυμάζειν τὰς ὁρῶντας ἄλλως γέ πως τὰ τοιάδε. Πολύβιος δὲ τῶν τριῶν κρατήρων, τὸν μὲν κατεῤῥυηκέναι φησὶν ἐκ μέρες, τὰς δὲ συμμένειν, τὸν δὲ μέγιςον τὸ χεῖλος ἔχειν περιφερὲς ὂν, πέντε ςαδίων. κατ' ὀλίγον δὲ συνάγεσθαι, [z] εἰς ν ποδῶν διάμετρον. καθ' ὃ βάθος εἶναι τὸ μέχρι θαλάττης ςαδιαῖον· ὥςτε καθορᾶν ταῖς νηνεμίαις. Εἰ δὲ ταῦτ' ἐςὶ πιςὰ, ἐκ [a] ἀπιςέον ἴσως, ἐδὲ τοῖς περὶ Ἐμπεδοκλέυς μυθολογηθεῖσιν. Ἐὰν μὲν ἐν νότος μέλλῃ πνεῖν, ἀχλὺν ὁμιχλώδη καταχεῖσθαι κύκλῳ φησὶ τῆς νησίδος, ὥςτε μηδὲ τὴν Σικελίαν ἄπωθεν φαίνεσθαι· ὅταν δὲ βορέας, φλόγας καθαρὰς ἀπὸ τῦ λεχθέντος κρατῆρος εἰς ὕψος ἐξαίρεσθαι, καὶ βρόμυς ἐκπέμπεσθαι μείζυς. τὸν δὲ ζέφυρον μέσην τινὰ ἔχειν τάξιν. Τὺς δ' ἄλλυς κρατῆρας, ὁμοειδεῖς μὲν εἶναι, τῇ δὲ βίᾳ λείπεσθαι τῶν ἀναφυσημάτων· ἔκ τε δὴ τῆς διαφορᾶς τῶν βρό- Liparaeorum Insulae.

z) εἰς ν ποδ.] εἰς λ ποδῶν, Epitomator. a) ἀπιςέον] ἀπιςητέον, Venet. A. Stroz. A. B. Casaub.

similique de caussa ignem accendi, mirabitur, qui unquam ista viderit. Polybius, ex tribus crateribus unum partim collapsum esse, reliquos restare ait, ac maximi crateris orificium rotundum esse, ambitu fere v stadiorum, paulatimque sic in arctum coire, ut diameter L tantum pedum longitudine sit; atque inde ad mare usque esse altitudinem unius stadii, ut conspici mare, ventis non spirantibus possit. Quae si credibilia sunt, fortasse ne fabulae quidem de Empedocle vulgatae fides sit deroganda. Idem refert, austro spiraturo insulam caliginosa nubecula obtegi, ut ne Sicilia quidem eminus cernatur; at sub Aquilonis flatum, puras flammas e dicto cratere in altum attolli, maioresque edi fremitus. Favonium medium quoddam tenere. Reliquos crateres eiusdem esse formae, sed non tanta vi exsufflationis praeditos. Caeterum ex fremituum discrimine, initioque

Liparaeorum Insulae.

βρόμων, καὶ ἐκ τοῦ πόθεν ἄρχεται τὰ ἀναφυσήματα καὶ αἱ φλόγες, καὶ αἱ λιγνύες, προσημαίνεσθαι καὶ τὸν εἰς ἡμέραν τρίτην πάλιν μέλλοντα ἄνεμον πνεῖν. τῆς γοῦν ἐν Λιπάραις γενομένης [b] ἀπλοίας, προειπεῖν τινάς φησι [c] τὸ ἐσόμενον, καὶ μὴ διαψεύσασθαι. Ἀφ' οὗ δὴ τὸ μυθωδέστατον δοκοῦν εἰρῆσθαι τῷ ποιητῇ, οὐ μάτην φαίνεσθαι λεχθὲν, ἀλλ' αἰνιξαμένου τὴν ἀλήθειαν, ὅταν φῇ ταμίαν τῶν ἀνέμων τὸν Αἴολον· περὶ ὧν ἐμνήσθημεν καὶ πρότερον ...... [d] ἱκανῶς ἐστὶν ἡ ἐπίστασις τῆς ἐναργείας λέγοιτ' ἂν, ... ἐπίσης τε γὰρ ἄμφω πάρεστι, καὶ διαθέσει καὶ τῇ ἐναργείᾳ· ἥ γε ἡδονὴ κοινὸν ἀμφοτέρων. Ἐπάνειμεν δ' ἐπὶ τὰ ἑξῆς [e] ἀφ' ὧνπερ ἐξέβημεν.

§. 11.

Τὴν μὲν δὴ Λιπάραν καὶ τὴν Θέρμισσαν εἰρήκαμεν. Ἡ δὲ Στρογγύλη καλεῖται μὲν ἀπὸ τοῦ σχήματος.

b) ἀπλοίας] Casaub. libri ἀπνοίας. c) τὸ ἐσόμενον] Sic omnino reponendum est, pro τὸν ἐσόμενον. Casaub. legit τὸν ἐσ. ἄνεμον. d) ἱκανῶς — ἥ γε ἡδονὴ κοινὸν ἀμφοτέρων] Absunt e Stroz. B. e) ἀφ' ὧνπερ ἐξέβημεν] ἀφ' ὧν παρεξέβημεν. Vat. A.

que efflationum flammarum, atque fuliginum, praenosci etiam, quisnam tertio post die spiraturus sit ventus. et Liparensium quosdam, facultate navigandi negata, certo praedicere futurum. Eaque de causa id quod fabulose videtur a poëta dictum, apparere non frustra pronunciatum fuisse: sed veritatem per ambages eum significasse, cum Aeolum appellaret ventorum promum, quorum et antea facta est mentio..... sufficit animadversio perspicuitatis dici possit..... ex aequo enim utrumque adest, dispositione et perspicuitate: voluptas utrorumque communis. Nostra eo unde digressa est, referat se oratio.

§. 11.

Dictum est de Lipara et Thermissa. Strongyle a rotunditate figurae sic dicta, ignita

ματος. ἔςι δὲ καὶ αὐτὴ διάπυρος, βίᾳ μὲν φλογὸς λειπομένη, τῷ δὲ φέγγει πλεονεκτῦσα· ἐνταῦθα δὲ τὸν Αἴολον οἰκῆσαι φασίν. Τετάρτη δ' ἐςὶ Διδύμη, καὶ αὕτη δ' ἀπὸ τῦ σχήματος ὠνόμαςαι. Τῶν δὲ λοιπῶν Ἐρικῦσα μὲν, καὶ Φοινικῦσα ἀπὸ τῶν φυτῶν κέκληνται· ἀνεῖνται δὲ εἰς νομάς. Ἑβδόμη δ' ἐςὶν Εὐώνυμος, πελαγία μάλιςα καὶ ἔρημος. ὠνόμαςαι δ', ὅτι μάλιςα τοῖς ἐκ Λιπάρας εἰς Σικελίαν πλέυσιν εὐώνυμός ἐςι. Πολλάκις δὲ καὶ φλόγες εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῦ πελάγυς τῦ περὶ τὰς νήσυς ὤφθησαν ἐπιδραμῦσαι, τῶν κατὰ βάθυς κοιλιῶν τῦ πυρὸς ἀναςομωθέντος πόρυ τινὸς, καὶ βιασαμένυ πρὸς τὸ ἐκτός. Ποσειδώνιος δὲ κατὰ τὴν ἑαυτῦ μνήμην φησὶ, περὶ τροπὰς θερινὰς, ἅμα τῇ ἕω, μεταξὺ τῆς Ἱερᾶς καὶ τῆς Εὐωνύμυ πρὸς ὕψος ἀρθεῖσαν ἐξαίσιον τὴν θάλασσαν ὁραθῆναι, καὶ συμμεῖναι τινὰ χρόνον ἀναφυσωμένην συνεχῶς, εἶτα παύσασθαι· τὺς δὲ τολμήσαντας προσπλεῖν, [f] ἰδόντας νεκρὺς ἰχθύας ἐλαυ-

Liparaeorum Insulae.

pag. 277.

S 5

f) ἰδόντας] Interpr. pr. ἰδεῖν legisse videtur.

ignita ipsa quoque, violentia flammarum minor, fulgore excellens. ibi habitasse Aeolum aiunt. Quarta est Didyme, nomine itidem a forma imposito. De reliquis Ericusa et Phoenicusa a stirpibus dictae, pabulis sunt dicatae. Septima est Evonymos, in alto maxime sita ac deserta, ita appellata, quod a Lipara in Siciliam navigantibus maxime est ad laevam. Saepenumero etiam in superficie maris, quod est circa insulas istas, discurrere flammas animadversum est, cum cavernarum, quibus ignis in profundo continetur, meatu aliquo recluso foras vi prorupit. Posidonius scriptum reliquit, sua aetate circa solstitium aestivum, prima luce inter Hieram et Evonymum mare conspectum fuisse ad monstrosam elatum altitudinem, atque continenti flatu exaltatum aliquamdiu sic constitisse, tandem subsedisse. eos qui navigiis accedere ausi fuerant, cum viderent aquae fluxu

Liparaeorum Inſulae.

ἐλαυνομένους οὐ ὑπὰ τοῦ ῥοῦ, τοὺς δὲ καὶ θέρμη, καὶ δυσωδίᾳ πληγέντας, φυγεῖν· ἐκ δὲ τῶν πλοιαρίων τὸ μᾶλλον πλησιάσαν τοὺς μὲν τῶν ἐνόντων ἀποβαλεῖν, τοὺς δ' εἰς Λιπάραν μόλις σῶσαι, τοτὲ μὲν ἔκφρονας γενομένους ὁμοίως τοῖς ἐπιληπτικοῖς, τοτὲ δὲ ἀνατρέχοντας εἰς τοὺς οἰκείους λογισμούς· πολλαῖς δ' ἡμέραις ὕστερον ὁρᾶσθαι πηλὸν ἐπανθοῦντα τῇ θαλάττῃ· πολλαχοῦ δὲ καὶ φλόγας ἐκπιπτούσας, καὶ καπνοὺς, καὶ λιγνύας· ὕστερον δὲ παγῆναι, καὶ γενέσθαι τοῖς μυλίταις λίθοις ἐοικότα τὸν πάγον· τὸν δὲ τῆς Σικελίας στρατηγὸν, Τίτον Φλαμίνιον, δηλῶσαι τῇ συγκλήτῳ, τὴν δὲ πέμψασαν ἐκθύσασθαι ἔν τε τῷ νησιδίῳ καὶ ἐν Λιπάραις, τοῖς τε καταχθονίοις θεοῖς, καὶ τοῖς θαλαττίοις. Ἀπὸ μὲν οὖν [h] Ἐρικούσης εἰς Φοινικοῦσαν, δέκα μίλια φησὶν ὁ χωρογράφος· ἔνθεν δ' εἰς Διδύμην λ· ἔνθεν δ' εἰς Λιπάραν πρὸς ἄρκτον θ, καὶ κ· ἔνθεν

g) ὑπὸ τοῦ ῥοῦ· τοὺς δὲ καὶ θέρμῃ] Cluverius hic nonnulla exeidiſſe opinatur. Deleas, quaeſo, τοὺς δὲ, et legas ὑπὸ τοῦ ῥοῦ, καὶ θέρμῃ κ. τ. λ. et omnia erunt expedita. h) Ἐρικούσης εἰς Φοινικοῦσαν] Reſtitui e Codd. Venet. A. Stroz. A. Caſaub. Interpr. pr. Vulgo Ἐρικώδους εἰς Φοινικώδη.

fluxu impelli piſces mortuos, calore et foetore perculſos fugiſſe. navigium quod propius acceſſerat, vectoribus quibusdam amiſſis, aegre cum reliquis Liparam perveniſſe, qui aliquando in morem comitiali morbo correptorum mente abalienarentur, aliquando ad ſe redirent. multis poſt diebus limum apparuiſſe, qui ſuperficiei aquae innataret, multis quoque locis flammas erupiſſe, et fumos, et fuligines. limum eum tandem concreviſſe, et molaribus lapidibus ſimiles fuiſſe concretas iſtas maſſas. qua de re ſenatum, cum eſſet a T. Flaminio Siciliae praetore certior factus, miſſis legatis rem ſacram diis manibus et marinis procuraſſe, cum in Hiera tum Liparae. Ab Ericuſa ad Phoenicuſam chorographus millia paſſuum x numerat. hinc ad Didymam xxx. inde ad Liparam verſus

ἔνθεν δ' εἰς Σικελίαν ϑ, καὶ ι· ἑκκαίδεκα. δ' ἐκ τῆς Στρογγύλης. Πρόκειται δὲ τῦ Παχύνυ Μελίτη, ὅθεν τὰ κυνίδια, ἃ καλῦσι Μελιταῖα, καὶ [i] Γαῦδος· π καὶ η μίλια ἑκατέρας ἀμφότεραι διέχυσαι. Κόσσυρα δὲ πρὸ τῦ Λιλυβαίυ, καὶ πρὸ τῆς Ἀσπίδος Καρχηδονιακῆς πόλεως, ἣν Κλυπέαν καλῦσι, μέση ἀμφοῖν κειμένη, καὶ τὸ λεχθὲν διάστημα ἐφ' ἑκατέρας ἀπέχυσα. Καὶ ἡ Αἰγίμυρος δὲ πρὸ τῆς Σικελίας καὶ τῆς Λιβύης ἐστὶ, καὶ ἄλλα μικρὰ νησίδια. Ταῦτα μὲν περὶ τῶν νήσων. Italia

ΚΕΦ. Γ.

Ἐπεληλυθόσι δ' ἡμῖν τὰ περὶ τὴν ἀρχαίαν Ἰταλίαν, μέχρι Μεταποντίυ, τὰ συνεχῆ λεκτέον. Συνεχὴς δ' ἐστὶν ἡ Ἰαπυγία. Ταύτην δὲ καὶ Μεσσαπίαν καλῦσιν οἱ Ἕλληνες· οἱ δ' ἐπιχώριοι κατὰ μέρη, τὸ μέν τι Σαλεντίνυς καλῦσι, τὸ περὶ τὴν ἄκραν τὴν Ἰαπυ-

i) Γαῦδος] Cluverius legit e Plinio et Steph. Byz. Γαῦλος.

sus septentrionem XXIX. hinc in Siciliam XIX. a Strongyla autem XVI. Ante Pachynum iacet Melite, unde catelli Melitaei, et Gaudus, LXXXVIII ab utraque ambae distantes stadiis. Cossura alia insula est ante Lilybaeum sita, in medio inter id et Aspidem Carthaginiensium urbem, quam Clypeam dicunt, spatio, utrinque LXXXVIII stadiis distans. Sed et Aegimurus inter Siciliam atque Africam iacet, et aliae exiguae insulae. Atque haec de insulis.

CAP. III.

Sed quando veterem Italiam descripsimus usque ad Metapontium, nunc quae continenter sequuntur, persequi placet. Contingit Metapontium Iapygia, quam et Messapiam Graeci dixerunt. Incolae alios Salentinos dicunt, qui circa Iapygium habitant promontorium, alios Cala-

Italia. Ἰαπυγίαν, τὸ δὲ Καλαβρούς. Ὑπὲρ τούτους πρόσβορροι Πευκέτιοί τε εἰσὶ [k] καὶ οἱ Δαύνιοι κατὰ τὴν ἑλλάδα διάλεκτον προσαγορευόμενοι. Οἱ δ' ἐπιχώριοι πᾶσαν τὴν μετὰ τοὺς Καλαβροὺς, Ἀπουλίαν καλοῦσι· τινὲς δ' αὐτῶν καὶ Ποίδικλοι λέγονται, καὶ μάλιστα οἱ Πευκέτιοι. Ἔστι δ' ἐπιχερρονησιάζουσα ἡ Μεσσαπία, τῷ ἀπὸ Βρεντεσίου μέχρι Τάραντος ἰσθμῷ κλειομένη, σταδίων τ καὶ τ. Ὅ, τ' ἐπίπλους ἐστὶ περὶ τὴν ἄκραν Ἰαπυγίαν σταδίων [l] ὁμοῦ τι υ. Τοῦ δὲ Μεταποντίου μὲν pag.278. διέχει σταδίους [m] περὶ σ· ὁ δὲ πλοῦς ἐπ' αὐτὸν πρὸς τὰς ἀνατολάς. Τοῦ δὲ κόλπου παντὸς τοῦ Ταραντίνου τὸ πλέον ἀλιμένου ὄντος, [n] ἐνταῦθα .... ἐστὶ μέγιστος καὶ κάλλιστος, γεφύρᾳ κλειόμενος μεγίστῃ, σταδίων δ' ἐστὶν ρ τὴν περίμετρον. ἐκ δὲ τοῦ πρὸς τὸν μυχὸν μέρους ἰσθμὸν

k) καὶ οἱ Δαύνιοι] Genuinam hanc lectionem solus cod. Stroz. A. exhibet; caeteri cum editis καὶ Αὐδάνιοι perperam legunt. l) ὁμοῦ τι υ.] Casaub. legit ὁμοῦ τ ἢ υ. Epitom. ὁμοῦ τ ι. m) περὶ σ· ὁ δὲ] Vat. A. B. Venet. A. Stroz. A. B. exhibent περὶ σ καὶ ..... ὁ δὲ. n) ἐνταῦθα ἐστὶ μέγιστος καὶ κάλλιστος] Tyrwhitt. vocem λιμὴν excidisse hic coniicit. Aliquid deesse ex codd. Vat. A. B. patet, in quibus post ἐνταῦθα lacuna apparet. Mox pro κλειόμενος μεγίστῃ legitur in Vat. libris et in Venet. A. Stroz. A B. κλειομένη μεγάλῃ.

Calabros. Supra hos versus septentrionem sunt Peucetii, Graeco sermone Daunii cognominati. Incolae, quidquid post Calabros est, Apuliam vocant; sunt etiam ibi qui Pediculi dicantur, maxime Peucetii. Messapia peninsulae formam obtinet, isthmo interclusa est, qui a Brundusio Tarentum usque porrigitur, spatio cccx stadiorum. Navigatio circa Iapygium promontorium stadiorum est circiter cccc. Metaponto distat stadiis cc fere Tarentum, ortum Solis versus. Sinus Tarentinus cum maiore sui parte importuosus sit, apud ipsam urbem pulcerrimus est portus, ac maximus, ponte iunctus ingenti: in ambitu habet c stadia. Ab intimo sinus recessu isthmus ad exterum

ἰσθμὸν ποιεῖ πρὸς τὴν ἔξω θάλασσαν, ὥστ' ἐπὶ χεῤῥονήσῳ κεῖσθαι τὴν πόλιν, καὶ τὰ πλοῖα ὑπερνεωλκεῖσθαι ῥᾳδίως ἑκατέρωθεν ταπεινοῦ ὄντος τοῦ αὐχένος. Ταπεινὸν δὲ καὶ τὸ τῆς πόλεως ἔδαφος, μικρὸν δ' ὅμως ἐπῆρται κατὰ τὴν ἀκρόπολιν. Τὸ μὲν οὖν παλαιὸν τεῖχος, κύκλον ἔχει μέγαν· νυνὶ δ' ἐκλέλειπται τὸ πλέον πρὸς τῷ ἰσθμῷ· τὸ δὲ πρὸς τῷ στόματι τοῦ λιμένος, καθ' ὃ καὶ ἡ ἀκρόπολις, συμμένει, μέγεθος ἀξιολόγου πόλεως ἐκπληροῦν. Ἔχει δὲ γυμνάσιόν τε κάλλιστον, καὶ ἀγορὰν εὐμεγέθη, ἐν ᾗ καὶ ὁ τοῦ Διὸς ἵδρυται κολοσσὸς χαλκοῦς, μέγιστος μετὰ τὸν Ῥοδίων. Μεταξὺ δὲ τῆς ἀγορᾶς καὶ τοῦ στόματος ἡ ἀκρόπολις, μικρὰ λείψανα ἔχουσα τοῦ παλαιοῦ κόσμου τῶν ἀναθημάτων· τὰ γὰρ πολλὰ τὰ μὲν κατέφθειραν Καρχηδόνιοι, λαβόντες τὴν πόλιν· τὰ δ' ἐλαφυραγώγησαν Ῥωμαῖοι, κρατήσαντες βιαίως. ὧν ἐστὶ καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ χαλκοῦς ὁ κολοσσικὸς, Λυσίππου ἔργον, ἀνάθημα Μαξίμου Φαβίου τοῦ ἑλόντος τὴν πόλιν. Italia.

§. 2.

rum mare protenditur, sic ut urbs in peninsula iaceat, et utrinque navigia machinis facile pertrahantur, humili isthmi litore. Et ipsius urbis solum depressum est; apud arcem tamen paullo attollitur. Vetus murus magnum habet circuitum: nunc maiori urbis parte ad isthmum sita destructa, ea tantum extat, quae ad portus ostium iacet, ubi etiam arx est, et insignis urbis speciem exhibet. Habet gymnasium elegantissimum, et forum iustae amplitudinis, in quo Iovis est situs colossus, post Rhodium facile omnium maximus. Inter forum et fauces portus, arx est, parva retinens vestigia veteris ornatus donariorum. pleraque enim aut Carthaginienses urbe potiti perdiderunt, aut Romani rapuerunt, vi urbe capta, e quibus est Herculis colossus aereus in Capitolio, Lysippi opus, a Fabio Maximo, qui Tarentum recepit, dedicatus.

§. 2.

Italia.

§. 2.

Περὶ δὲ τῆς κτίσεως λέγων Ἀντίοχος φησὶν, ὅτι τῦ Μεσσηνιακῦ πολέμυ γενηθέντος, οἱ μὴ μεταςχόντες Λακεδαιμονίων τῆς ςρατείας, ° ἐκρίθησαν δῦλοι, καὶ ὠνομάσθησαν Εἵλωτες· ὅσοις δὲ κατὰ τὴν ςρατείαν παῖδες ἐγένοντο, Παρθενίας ἐκάλυν, καὶ ἀτίμυς ἔκριναν. Οἱ δ' ὐκ ἀνασχόμενοι (πολλοὶ δ' ἦσαν) ἐπεβύλευσαν τοῖς τῦ δήμυ. Αἰσθόμενοι δ' ὑπέπεμψαν τινὰς, οἳ προσποιήσει φιλίας, ἔμελλον ἐξαγγέλλειν τὸν τρόπον τῆς ἐπιβυλῆς. Τύτων δ' ἦν καὶ Φάλανθος, ὅςπερ ἐδόκει προςάτης ὑπάρχειν αὐτῶν· ᵖ ὐκ ἠρέσκετο δ' ἁπλῶς τοῖς παρὰ τῆς βυλῆς ὀνομασθεῖσι. Συνέκειτο μὲν δὴ τοῖς Ὑακινθίνοις ἐν τῷ Ἀμυκλαίῳ συντελυμένυ τῦ ἀγῶνος, ἡνίκα τὴν κυνῆν περιθῇ ὁ Φάλανθος, ποιεῖσθαι τὴν ἐπίθεσιν· γνώριμοι δ' ἦσαν ἀπὸ τῆς κόμης οἱ τῦ δήμυ. Ἐξαγγειλάντων δὲ τινῶν λάθρα τὰ συγκείμενα, τῶν περὶ Φαλαν-

o) ἐκρίθησαν] ἐκλήθησαν Venet. A. Interpr. pr. p) ὐκ ἠρέσκετο] Hic quaedam deesse videntur.

§. 2.

Originem urbis huius Antiochus referens ait, Messeniaco bello conflato, eos, qui Lacedaemoniorum castra non fuissent secuti, servos lata sententia esse iudicatos, Helotesque dictos. qui vero Spartanis nati essent durante bello liberi, eos Parthenias appellatos, et ignominia notatos fuisse. Hos, iniquissime rem ferentes, cum numero valerent, insidiatos esse populo. quod cum populus sensisset, submisit quosdam, qui ficta cum illis amicitia, insidias patefacerent. Inter conspiratos fuit etiam Phalanthus, princeps reliquorum habitus, et qui omnino a senatu delectis invisus esset. Compositum fuit, ut ludis Hyacinthinis in Amyclaeo commissis, quando galerum Phalanthus imponeret, impetus fieri deberet in populares, quos coma notos faciebat. Sed cum quidam occulte detexissent institutum Phalantheae

Φάλανθον, καὶ τοῦ ἀγῶνος ἐνεστῶτος, προελθὼν ὁ κήρυξ εἶπε, μὴ ἂν περιθεῖναι κυνῆν Φάλανθον. Οἱ δ' αἰσθόμενοι, ὡς μεμηνύκασι τὴν ἐπιβουλὴν, οἱ μὲν διεδίδρασκον, οἱ δὲ ἱκέτευον. Κελεύσαντες δ' αὐτοὺς θαῤῥεῖν, φυλακῇ παρέδοσαν· τὸν δὲ Φάλανθον ἔπεμψαν εἰς θεοῦ περὶ ἀποικίας· ὁ δ' ἔχρησε· Italia.

Σατύριόν τοι δῶκα, Τάραντά τε πίονα δῆμον pag. 279.
Οἰκῆσαι, καὶ πῆμα Ἰαπύγεσσι γενέσθαι.

Ἦκον οὖν σὺν Φαλάνθῳ οἱ Παρθενίαι, καὶ ἐδέξαντο αὐτοὺς οἵ τε βάρβαροι καὶ οἱ Κρῆτης, οἱ προκατασχόντες τὸν τόπον. Τούτους δ' εἶναι φασὶ, τοὺς μετὰ Μίνω πλεύσαντας εἰς Σικελίαν, καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν τὴν ἐν Καμικοῖς παρὰ Κωκάλῳ συμβᾶσαν ἀπάραντας ἐκ Σικελίας, κατὰ δὲ τὸν ἀνάπλουν δεῦρο παρωσθέντας· ὧν τινας ὕστερον πεζῇ περιελθόντας τὸν Ἀδρίαν μέχρι Μακεδονίας, q Βοττιαίους προσαγορευ-

q) Βοττιαίους] Sic legendum esse Strabonis locus lib. VI. pag. 282. declarat. In editis est Βουδίους, quae lectio Xylandro originem debet. Mssti libri et edd. Aldina et Basil. exhibent Βουγείους.

theae factionis, certamine iam incepto, praeco in medium progressus, edixit, ne Phalanthus galerum capiti imponeret. Ita Partheniae cum delatam indicio conspirationem sentirent, alii diffugerunt, alii supplices veniam flagitarunt. quos cives bono animo iussos esse, in custodiam tradiderunt. Phalanthum autem misere Delphos, ut oraculum de colonia deducenda exquireret; estque ei tale datum:

Satyrium tibi do, pingues pagosque Tarenti
Incolere, infestis et Iapygas opprimere armis.

Eo itaque profecti cum Phalantho Partheniae, a barbaris et Cretensibus, qui loca ista occupaverant, recepti sunt. Hi fuisse feruntur, qui cum Minoë in Siciliam navigaverunt, eoque Camici apud Cocalum vita functo, e Sicilia discesserunt, eoque tempestatibus adacti sunt; quorum aliqui Adria terrestri itinere peragrato, usque ad Macedoniam processerint, ac nomen Bottiaeorum tulisse ferun-

Italia. γορευθῆναι. Ἰάπυγας δὲ λεχθῆναι πάντας φασὶ μέχρι τῆς Δαυνίας, ἀπὸ Ἰάπυγος, ὃν ἐκ Κρήσσης γυναικὸς Δαιδάλῳ γενέσθαι φασὶ, καὶ ἡγήσασθαι τῶν Κρητῶν. Τάραντα δ' ὠνόμασαν ἀπὸ ἥρωος τινὸς τὴν πόλιν.

§. 3.

Ἔφορος δ' ὕτω λέγει περὶ τῆς κτίσεως. Ἐπολέμυν Λακεδαιμόνιοι Μεσσηνίοις, ἀποκτείνασι τὸν βασιλέα Τήλεκλον εἰς Μεσσήνην ἀφικόμενον ἐπὶ θυσίαν, ὀμόσαντες μὴ πρότερον ἐπανήξειν οἴκαδε, πρὶν ἢ Μεσσήνην ἀνελεῖν, ἢ πάντας ἀποθανεῖν· φύλακας δὲ κατέλιπον τῆς πόλεως ςρατεύοντες τὺς τε νεωτάτυς καὶ πρεσβυτάτυς τῶν πολιτῶν. Δεκάτῳ δ' ὕςερον ἔτει τῦ πολέμυ, τὰς γυναῖκας τῶν Λακεδαιμονίων συνελθύσας, ἐξ ἑαυτῶν πέμψαι τινὰς παρὰ τὺς ἄνδρας, τὰς μεμψομένας, ὡς ὐκ ἐπίσης πολεμοῖεν πρὸς τὺς Μεσσηνίυς· οἱ μὲν γὰρ μένοντες, τεκνοποιῦνται· οἱ δὲ χήρας ἀφέντες τὰς γυναῖκας, ἐν τῇ πολε-

feruntur. Iapyges autem dictos tradunt omnes, qui ibi locorum usque ad Dauniam incolebant, a Iapyge, qui, ut aiunt, Daedalo ex Cressa muliere natus Cretensium ductor fuit. Urbi autem Tarento nomen fecerunt a Tarante quodam heroë.

§. 3.

De origine Tarenti apud Ephorum haec est historia. Lacedaemonios bellum intulisse Messeniis, quod hi illorum regem Teleclum Messenam sacrificandi causa profectum occidissent: ac iuramento se obligasse, aut se non ante domum reversuros, quam Messenam cepissent, aut universos in oppugnatione morituros: urbem, cum proficiscerentur ad bellum, civium minimis maximisque natu custodiendam reliquisse. Post anno belli decimo uxores Lacedaemoniorum, facta coitione, quasdam ad maritos suos miserunt, quae eos reprehenderent, ut non aequis conditionibus bellum Messeniis facientes: quippe Lacedaemone relictos interim liberos procreare, ipsos domi relictis viduis uxoribus in hostico

πολεμίᾳ ἐστρατοπεδεύοντο, καὶ κίνδυνος εἴη λειπανδρῆσαι τὴν πατρίδα. Οἱ δ' ἄρα καὶ τὸν ὅρκον φυλάττοντες, καὶ τὸν τῶν γυναικῶν λόγον ἐν νῷ θέμενοι, πέμπουσι τῆς στρατείας τοὺς εὐρωστοτάτους ἅμα καὶ νεωτάτους, οὓς ᾔδεσαν οὐ μετασχόντας τῶν ὅρκων διὰ τὸ παῖδας ἔτι ὄντας συνεξελθεῖν τοῖς ἐν ἡλικίᾳ· προσέταξαν δὲ συγγενέσθαι ταῖς παρθένοις ἁπάσαις ἅπαντας, ἡγούμενοι πολυτεκνήσειν μᾶλλον· γενομένων δὲ τούτων, οἱ μὲν παῖδες ὠνομάσθησαν Παρθενίαι· Μεσσήνη δὲ ἑάλω πολεμηθεῖσα ἐννεακαίδεκα ἔτη, καθάπερ καὶ Τυρταῖος φησίν·

Ἀμφω τῶδ' ἐμάχοντ' ἐννεακαίδεκ' ἔτη.
Νωλεμέως αἰεὶ ταλασίφρονα θυμὸν ἔχοντες
Αἰχμηταὶ πατέρων ἡμετέρων πατέρες.
Εἰκοστῷ δ' οἱ μὲν κατὰ πίονα ἔργα λιπόντες,
Φεῦγον Ἰθωμαίων ἐκ μεγάλων ὀρέων.

Τὴν μὲν οὖν Μεσσηνίαν κατενείμαντο. Ἐπανελθόντες pag. 280. δ' οἴκαδε τοὺς Παρθενίας οὐχ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἐτίμων,

hostico castra habere; itaque periculum esse, ne patria virorum ad extremum vacua reddatur. Lacedaemonios et iurisiurandi rationem, et consilii uxorum habuisse, ideoque robustissimos quosque et aetate inter milites minimos Spartam misisse, unde pueri cum adultis quondam profecti, iurisiurandi religione non tenebantur, iisque mandasse, ut cum omnibus omnes virginibus rem haberent, eo copiosiorem rati inde subolem exstituram: atque eos, qui hoc modo nati essent, Parthenias appellatos. Messenam anno demum decimo ac nono bello captam, sicut et Tyrtaeus dicit:

Annis pugnatum est ter tribus, atque decem.
Hoc ab avis nostris infracto pectore bellum,
Et res constanti gesta labore fuit.
Bis deno tandem victi Messenia pubes,
Montis Ithomaei deseruit tumulos.

Caeterum Spartanos, diviso agro Messenio, domum reversos, Parthenias non eo quo alios honore dignatos,

Italia. ἐτίμων, ὡς οὐκ ἐκ γάμου γεγονότας· οἱ συνιστάμενοι μετὰ τῶν Εἱλώτων, ἐπεβούλευσαν τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ συνέθεντο ἆραι σύσσημον ἐν τῇ ἀγορᾷ πῖλον λακωνικὸν, ἐπειδὰν ἐγχειρῶσι. τῶν δὲ Εἱλώτων τινὲς ἐξαγγείλαντες, τὸ μὲν ἀντεπιτίθεσθαι, χαλεπὸν ἔγνωσαν· καὶ γὰρ πολλοὺς εἶναι, καὶ πάντας ὁμόφρονας, ὡς ἂν ἀλλήλων ἀδελφοὺς νομιζομένους, τοὺς μέλλοντας δ' αἴρειν τὸ σύσσημον ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀπιέναι προσέταξαν. Οἱ μὲν δὴ μεμηνυμένην αἰσθόμενοι τὴν πρᾶξιν ἐπέσχον, οἱ δὲ διὰ τῶν πατέρων ἔπεισαν αὐτοὺς εἰς ἀποικίαν ἐξελθεῖν· κ' ἂν μὲν κατάσχωσιν ἀρκοῦντα τὸν τόπον, μένειν· εἰ δὲ μὴ, τῆς Μεσσηνίας τὸ πέμπτον κατανείμασθαι μέρος ἐπανιόντας. Οἱ δὲ σταλέντες κατελάβοντο τοὺς Ἀχαιοὺς, πολεμοῦντας τοῖς βαρβάροις· μετασχόντες δὲ τῶν κινδύνων, κτίζουσι τὴν Τάραντα.

§. 4.

Ἴσχυσαν δὲ ποτὲ οἱ Ταραντῖνοι, καθ' ὑπερβολὴν, πολι-

utpote non ex coniugio natos. Itaque Parthenias, re cum Helotibus communicata, insidias struxisse Spartanis, data tessera faciendi impetus, elevatione pilei Laconici in foro. Sed rei indicio ab Helotibus quibusdam delato, Spartanos contra insidiari Partheniis, rem duxisse difficilem, quod ii et magno essent numero, et inter se mutuo pro fratribus haberent: edixisse tamen, ut forum relinquerent qui pileum fuerant in foro sublaturi. Ita Parthenias, cum patefactum suum institutum intelligerent, sese continuisse, et Spartanos eis opera parentum ipsorum persuasisse, ut aliquo in coloniam abirent, ea conditione, ut ne reverterentur, si regionem ipsis sufficientem essent nacti: sin vero, ut reversi quintam partem agri Messenii obtinerent. Sic profectos Parthenias incidisse in Achivos bellum gerentes contra barbaros: cumque Achivis suppetias tulissent, Tarentum condidisse.

§. 4.

Tarentini cum popularem reipublicae administrationem tene-

[r] πολιτευόμενοι δημοκρατικῶς· καὶ γὰρ ναυτικὸν ἐκέκτηντο μέγιστον τῶν ταύτῃ, καὶ πεζοὺς ἔστελλον τρισμυρίους, ἱππέας δὲ τρισχιλίους, [s] ἱππάρχους δὲ χιλίους. Ἀπεδέξαντο δὲ καὶ τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν· διαφερόντως δ' Ἀρχύτας, ὃς καὶ προέστη τῆς πόλεως πολὺν χρόνον. Ἐξίσχυσε δ' ὕστερον τρυφὴ διὰ τὴν εὐδαιμονίαν, ὥστε τὰς πανδήμους ἑορτὰς πλείους ἄγεσθαι κατ' ἔτος παρ' αὐτοῖς, [t] ἢ τὰς ἡμέρας. Ἐκ δὲ τούτου καὶ χεῖρον ἐπολιτεύοντο. Ἓν δὲ τῶν φαύλων πολιτευμάτων τεκμήριόν ἐστι, τὸ ξενικοῖς στρατηγοῖς χρῆσθαι· καὶ γὰρ τὸν Μολοττὸν Ἀλέξανδρον μετεπέμψαντο ἐπὶ Μεσσαπίους καὶ Λευκανούς· καὶ ἔτι πρότερον, Ἀρχίδαμον τὸν Ἀγησιλάου, καὶ ὕστερον Κλεώνυμον, καὶ Ἀγαθοκλέα· εἶτα Πύῤῥον, ἡνίκα συνέστησαν πρὸς Ῥωμαίους. Οὐδ' ἐκείνοις δ' εὐπειθεῖν ἠδύναντο οὓς ἐπεκαλοῦντο, ἀλλ' εἰς ἔχθραν αὐτοὺς καθίστα- Italia.

r) πολιτευόμενοι δημοκρατικῶς] Epitom. legit ἀριστοκρατηθέντες ἐν δημοκρατίᾳ. s) ἱππάρχους] Forte ὑπάρχους? Subalterne Officier. t) ἢ τὰς ἡμέρας] ἢ τὰς ἄλλας ἡμέρας ἐργατικάς. Bemb. et Casaub. libri.

tenerent, ingentem sunt adepti potentiam: nam et classem habuerunt, quantam iis in regionibus nulla civitas, et exercitum peditum XXX millia, ac tria millia equitum, ad hipparchorum CIƆ. Amplexi sunt etiam Pythagoricam philosophiam, praecipue Archytas, qui urbi per longum tempus praefuit. Sed insequenti tempore luxus ob res secundas ita invaluit, ut plures publicas festivitates per annum celebrarent Tarentini, quam dies annus habet. Quam ob rem etiam conditio reipublicae deterior facta est. Inter prava eorum instituta etiam referendum est, quod peregrinis in bello usi sunt ducibus. Nam contra Messapios et Lucanos bellum gerentes, Alexandrum Molossum evocaverunt; et iam antea Archidamum Agesilai filium, atque postea Pyrrhum, quo tempore bellum cum Romanis commiserunt. Neque vero imperatoribus, quos ipsi evocaverant, dicto sese audientes praebuerunt, sed

Italia. ϑίςασαν. Ὁ γοῦν Ἀλέξανδρος τὴν κοινὴν Ἑλλήνων τῶν ταύτῃ πανήγυριν, ἣν ἔθος ἦν ἐν Ἡρακλείᾳ συντελεῖν τῆς Ταραντίνης, μετάγειν ἐπειρᾶτο εἰς τὴν Θουρίαν κατὰ ἔχθος· ἐκέλευσε δὲ κατὰ τὸν Ἀκάλανδρον ποταμὸν τειχίζειν τόπον, ὅπου ἔσοιντο αἱ σύνοδοι. Καὶ δὴ ἡ συμβᾶσα αὐτῷ κακοπραγία, διὰ τὴν ἐκεί-
pag. 281. νων ἀγνωμοσύνην ἀπαντῆσαι λέγεται. Περί τε τὰ Ἀννίβεια, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀφηρέθησαν. Ὕστερον δὲ ἀποικίαν Ῥωμαίων δεξάμενοι, καθ' ἡσυχίαν ζῶσι, καὶ βέλτιον ἢ πρότερον. Πρὸς δὲ Μεσσαπίους ἐπολέμησαν περὶ Ἡρακλείας, ἔχοντες συνεργοὺς, τόν τε τῶν Δαυνίων, καὶ τὸν τῶν Πευκετίων βασιλέα.

§. 5.

Ἡ δὲ ἑξῆς τῶν Ἰαπυγίων χώρα παραδόξως ἐστὶν ἀστεία· ἐπιπολῆς γὰρ φαινομένη τραχεῖα, εὑρίσκεται βαθύγειος [u] σχιζομένη· ἀνυδροτέρα δ' οὖσα εὔβοτος οὐδὲν

u) σχιζομένη] σκιαζομένη, Vat. A. B. Venet. A. Stroz. e quo Aldinae et Basil. edd. lectio σκευαζομένη originem duxit.

sed inimicitias cum iis susceperunt. Ideoque Alexander communem isthic degentium conventum solennem, qui ex more Heracleae Tarentinorum celebrabatur, abalienato a Tarentinis animo, in Thuriorum fines transferre voluit: iussitque apud Acalandrum amnem locum iis conciliis aptum communiri. Imo etiam calamitatis, quae ei accidit, causa Tarentinorum erga ipsum iniquitas fuisse dicitur. Bello autem Annibalico libertate sunt spoliati. Deinde colonia Romanorum in urbem suam recepta, quiete nunc, et melius atque olim, vivunt. Caeterum adversus Messapios bellum iis fuit de Heraclea, usique sunt auxiliis regum Daunii et Peucetii.

§. 5.

Quod reliquum est Iapygum regionis, mirum in modum est elegans: cum enim ager in superficie asperitatem prae se ferat, aratro scissus glebosus esse deprehenditur, et quanquam aquarum non

ἐδὲν ἧσσον, καὶ εὔδενδρος ὁρᾶται. Εὐάνδρησε δέ ποτε καὶ τῦτο σφόδρα τὸ χωρίον σύμπαν, καὶ ἔσχε πόλεις τρισκαίδεκα· ἀλλὰ νῦν πλὴν Τάραντος καὶ Βρεντεσίε τ' ἄλλα [x] πολίσματά ἐστιν· ὅτως ἐκπεπόνηνται. Τὲς δὲ Σαλεντίνες, Κρητῶν ἀποίκες φασίν. Ἐνταῦθα δ' ἐστὶ, καὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν πλέσιόν ποτε ὑπάρξαν, καὶ ὁ σκόπελος, ὃν καλῦσιν ἄκραν Ἰαπυγίαν, πολὺς ἐκκείμενος εἰς τὸ πέλαγος, κατὰ τὰς χειμερινὰς ἀνατολάς· ἐπιστρέφων δέ πως ἐπὶ τὸ Λακίνιον, ἀνταῖρον ἀπὸ τῆς ἑσπέρας αὐτῷ, καὶ κλείων τὸ στόμα τῦ Ταραντίνε κόλπε πρὸς αὐτόν. καὶ τὰ Κεραύνια δ' ὁμοίως ὄρη, κλείει πρὸς αὐτὸν τὸ στόμα τῦ Ἰονίε κόλπε, καὶ ἔστι τὸ δίαρμα ὅσον ψ σταδίων ἀπ' αὐτῦ πρός τε τὰ Κεραύνια, καὶ πρὸς τὸ Λακίνιον. Περίπλες δὲ Τάραντός ἐστι [y] πρὸς Βρεντέσιον, μέχρι μὲν Βάριτος πολίχνης χ στάδιοι· καλῦσι δὲ Βάριν οἱ νῦν Οὐέρητον· κεῖται δ' ἐπὶ τοῖς ἄκροις τῆς Σαλεντίνης, καὶ Italia

x) πολίσματα] Casaubonus legit πολισμάτια. y) πρὸς Βρεντέσιον] εἰς Βρεντέσιον, Venet. A. Stroz.

non habet satis, nihilominus tamen et pascuis apta est, et arborum ferax. Atque haec etiam tota regio quondam virorum multitudine floruit, urbesque continuit XIII. nunc praeter Tarentum et Brundusium reliquae cladibus in oppidulorum ordinem sunt redactae. Salentinos aiunt Cretensium colonos esse. Apud hos est fanum Minervae, dives quondam, et scopulus quem promontorium Iapygium vocant, magna sui parte in altum contra ortum hibernum procurrens, tamen Lacinium versus ab occasu ei oppositum sese inflectens, et eius opposito fauces sinus Tarentini claudens: sicut et Ceraunii montes, opposito promontorii Iapygii, aditum Ionii sinus coërcent. Ab Iapygio et ad Lacinium, et ad Ceraunios montes, traiectus est stadiorum circiter ɪɔ cc. A Tarento ad Brundusium navigatio iuxta litus Barin usque est stadiorum DC. Baris (nunc Veretum nominatur) oppidum est in extremis Salenti-

Italia. καὶ τὸ πολὺ πεζῇ μᾶλλον ἢ κατὰ πλοῦν εἰς αὐτὴν ἐκ τοῦ Τάραντος εὐμαρὴς ἡ ἄφιξις ἐςίν. Ἔνθεν εἰς τὰ Λευκὰ, ςάδιοι π. πολίχνιον καὶ τοῦτο, ἐν ᾧ δείκνυται πηγὴ δυσώδους ὕδατος· μυθεύουσι δ', ὅτι τοὺς [z] περιληφθέντας τῶν Γιγάντων ἐν τῇ κατὰ Καμπανίαν Φλέγρα, Λευτερνίους καλουμένους, Ἡρακλῆς [a] ἐξελάσειε καταφυγόντας δεῦρο, ὑπὸ γῆς [b] περιςαλεῖεν· ἐκ δὲ ἰχώρων τοιοῦτον ἴσχοι ῥεῦμα ἡ πηγή· διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὴν παραλίαν ταύτην, Λευτερνίαν προσαγορεύουσιν. Ἐκ δὲ τῶν Λευκῶν εἰς [c] Ὑδροῦντα πολίχνην ρν· ἐντεῦθεν δ' εἰς Βρεντέσιον υ. οἱ δ' ἴσοι, καὶ εἰς Σάσωνα τὴν νῆσον, ἥ τις μέση πως ἵδρυται τοῦ διάρματος, τοῦ ἐκ τῆς Ἠπείρου πρὸς τὸ Βρεντέσιον· διόπερ [d] οἱ μὴ δυνάμενοι κρατεῖν τῆς εὐθυπλοΐας, καταίρουσιν ἐν ἀριςερᾷ τῆς Σάσωνος πρὸς τὸν Ὑδροῦντα· ἐντεῦθεν δὲ τηρή-

z) περιληφθέντας] περιλειφθέντας Vat. A. Venet. 'A. Interpr. pr. a) ἐξελάσειε] Casaub. Mssti ἐξήλασε. Vat. A. ἐξεκλάσειε. b) περιςαλεῖεν] Mssti περιςαλῆναι. c) Ὑδροῦντα] Male in codd. et editis legitur Ἱδροῦντα. d) οἱ μὴ δυνάμενοι] Sic omnes codd. et Interpr. pr. In vulgatis particula negandi male omissa est.

lentinorum situm, ad quod terra facilior quam mari a Tarento est transitus. Inde ad Leuca, oppidulum, stadia xxc: ibi fons foetentis aquae monstratur: ac ferunt, Gigantes, qui e Phlegra Campaniae evaserant, Leuternios dictos, eo usque ab Hercule fuisse exagitatos, ibique terra obrutos, et ex eorum sanie scaturiginem talem esse: ideoque etiam maris eam oram Leuterniam vocari. A Leucis ad oppidum Hydruntem stadia cl: inde Brundusium usque cccc. totidemque ad Sasonem insulam, quae in medio fere inter Epirum et Brundusium iacet traiectu: unde fit, ut qui rectum tenere cursum non possunt, ad Hydruntem, relicta Sasone ad laevam, appellant: indeque

τηρήσαντες [e] Φορὸν πνεῦμα, προσέχουσι τοῖς Βρεντεσινῶν λιμέσιν· ἐκβάντες δὲ πεζεύουσι συντομώτερον [f] ἐπὶ Ῥωδαίων πόλεως Ἑλληνίδος, ἐξ ἧς ἦν ὁ ποιητὴς Ἔννιος. Ἔοικεν οὖν χερρονήσῳ τὸ περιπλεόμενον χωρίον ἐκ Τάραντος εἰς Βρεντέσιον. Ἡ δ᾽ ἐκ Βρεντεσίου πεζευομένη ὁδὸς εἰς τὸν Τάραντα εὐζώνῳ μιᾶς οὖσα ἡμέρας, τὸν ἰσθμὸν ποιεῖ τῆς εἰρημένης χερρονήσου, ἣν Μεσσαπίαν τε καὶ Ἰαπυγίαν καὶ Καλαβρίαν καὶ Σαλεντίνην κοινῶς οἱ πολλοὶ προσαγορεύουσι· τινὲς δὲ διαιροῦσιν, ὡς ἐλέγομεν πρότερον. Τὰ μὲν οὖν πολίχνια, τὰ ἐν τῷ παράπλῳ εἴρηται.

Italia. pag. 282.

§. 6.

Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, Ῥωδαῖοί τέ εἰσι, καὶ Λουπίαι, καὶ μικρὸν [g] ὑπὲρ τῆς θαλάσσης Σαληπία. Ἐπὶ δὲ

T 4

e) Φορὸν πνεῦμα] Optimam hanc lectionem exhibent Vat. A. B. Venet. A. Casaub. et Interpr. pr. Laudat eam etiam Dorvillius ad Chariton. VI. c. 6. pag. 72. Vulgo φορὰν πνεύματος. f) ἐπὶ Ῥωδαίων] Malim Ῥωδίων. g) ὑπὲρ τῆς θαλάσσης Σαληπία] Vat. A. ὑπὲρ τῇ θαλάσσῃ Σαληπία. Palmer. et Cluver. pro Σαληπία reponunt Ἀλήτια.

que secundo vento exspectato, ad Brundusinos perveniant portus: unde Tarentum versus compendioso itinere per Rudias proficiscantur, urbem Graecam, Ennii patriam poëtae. Peninsulae formam refert ea regio, quae circumitur a Tarento Brundusium nauigantibus. At terrestre ex una harum urbe ad alteram iter, ab expedito cursore una die confici potest, per isthmum huius peninsulae, quam plerique communi vocabulo Messapiam, Iapygiam, Calabriam, et Salentinam appellant: alii, quo dictum est, modo dividunt. Recensuimus in litore posita oppida.

§. 6.

At in mediterraneis sunt Rudiae et Lupiae, ac parvo supra mare intervallo Salapia. In medio isthmo Thyraei,

Italia. δὲ τῷ ἰσθμῷ μέσῳ [h] Θυραῖοι, ἐν ᾧ βασίλειον ἐπιδείκνυται τῶν δυναςῶν τινός. Εἰρηκότος δ' Ἡροδότȣ Οὐρίαν εἶναι ἐν τῇ Ἰαπυγίᾳ, κτίσμα Κρητῶν πλανηθέντων ἐκ τȣ̃ Μίνω ςόλȣ εἰς Σικελίαν, ἤτοι αὐτὴν δεῖ δέχεσθαι, ἢ τὸ Οὐερητόν. Βρεντέσιον δ' ἐποικῆσαι μὲν λέγονται Κρῆτες, οἱ μετὰ Θησέως [i] ἐπελθόντες, ἐκ Κνωσσȣ̃· εἶθ' οἱ ἐκ τῆς Σικελίας ἀπηρκότες μετὰ τȣ̃

h) Θυραῖοι, ἐν ᾧ βασίλειον ἐπιδείκνυται τῶν δυναςῶν τινός. Εἰρηκότος δ' Ἡροδότȣ Οὐρίαν εἶναι κ. τ. λ.] Locum hunc depravatum esse, res manifesta est. Pro Θυραῖοι exhibent Vat. A. B. et Venet. A. Θυρέαι, Casaub. libri Θυραῖαι. Casaubonus et Palmerius vocem Θυραῖοι librariorum oscitantia ortam arbitrantes, pro ea reponendo Οὐραῖον, loco pristinam integritatem restitui posse censent; Cluverius libr. laud. pag. 1246. legit Οὐρία, nomen urbis, cujus paullo infra Strabo mentionem facit. Sed, vereor, ne graviore vitio hic locus laboret. Res mihi, ut paucis sententiam meam declarem, ita expedienda videtur. Primo, vocem Θυραῖοι e trium vocum fragmentis ortam esse puto. Suspicor enim, in codice antiquissimo ac mutilo olim ΘΥΡ.... ΑΙΟΥ.... extitisse, reliquiis vocum Θυρίαι καὶ Οὐρία, duarum Salentinarum urbium. Thurias enim sive Thyrias inter Salentinas civitates fuisse declarat Liv. X. 2. et de Uria res expedita est. Hisce e fragmentis, incautum librarium, neglectis lacunae indiciis, vocem Θυραῖοι formare potuisse, nemo facile negabit. Deinde pro ἐν ᾧ scribo ἐν ᾗ, et paullo infra pro Οὐρίαν Strabonis repono Ὑρίαν ex Herodoti libr. VII, 170. Itaque Strabonis locum legerem, Ἐπὶ δὲ τῷ ἰσθμῷ μέσῳ Θυρίαι καὶ Οὐρία, ἐν ᾗ βασίλειον ἐπιδείκνυται τῶν δυναςῶν (sic reposui, e Vat. A. B. Stroz. A. Casaub. pro vulgat. δυνατῶν) τινός. Εἰρηκότος δ' Ἡροδότȣ Ὑρίαν εἶναι κ. τ. λ. i) ἐπελθόντες] ἀπελθόντες Stroz. A.

raei, ubi regia ostenditur cuiusdam quondam tyranni. Enimvero cum Herodotus dixerit, Uriam esse in Iapygia conditam a Cretensibus, qui a classe Minois in Siciliam profecta eo evagati sint: aut Thyraeos necesse est eam esse urbem, aut Veretum. Brundusium fertur occupatum a Cretensibus, qui cum Theseo e Gnosso eo pervenerint: post accessisse eos, qui cum Iapyge e Sicilia eo venerint

τῦ Ἰάπυγος· (λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως) ὖ συμμεῖναι δέ φασιν αὐτῦς· ἀλλ' ἀπελθεῖν εἰς τὴν Βοττιαίαν. Ὕστερον ἡ πόλις βασιλευομένη πολλὴν [k] ἀπέβαλε τῆς χώρας ὑπὸ τῶν μετὰ Φαλάνθυ Λακεδαιμονίων· ὅμως δ' ἐκπεσόντα αὐτὸν ἐκ τῦ Τάραντος, ἐδέξαντο οἱ Βρεντεσινοί· καὶ τελευτήσαντα, ἠξίωσαν λαμπρᾶς ταφῆς. Χώραν δ' ἔχυσι βελτίω τῆς Ταραντίνων· λεπτόγεως γὰρ ἐκείνη, χρηστόκαρπος δέ· μέλι δὲ καὶ ἔρια τῶν λίαν ἐπαινυμένων ἐστί. Καὶ εὐλίμενον δὲ μᾶλλον τὸ Βρεντέσιον· ἑνὶ γὰρ στόματι πολλοὶ κλείονται λιμένες ἄκλυστοι, πολλῶν κόλπων ἀπολαμβανομένων ἐντός· ὥστ' ἐοικέναι κέρασιν ἐλάφυ τὸ σχῆμα· ἀφ' ὖ καὶ τὔνομα· σὺν γὰρ τῇ πόλει, κεφαλῇ μάλιστα ἐλάφυ προσέοικεν ὁ τόπος· τῇ δὲ Μεσσαπίᾳ γλώττῃ [l] Βρεντέσιον ἡ κεφαλὴ τῦ ἐλάφυ καλεῖται. Ὁ δὲ Ταραντῖνος ὖ παντελῶς ἐστὶν ἄκλυστος, διὰ τὸ ἀνα- Italia.

T 5

k) ἀπέβαλε] ἀπωλέσαι Stroz. A. ἀπέλαβε Mssti Casaub.
l) Βρεντέσιον] Legunt Casaub. et Cluver. ex Stephano Byzant. Βρέντιον.

nerint (utrumque enim traditur) sed sedem ibi non fixisse, verum in Bottiaeam abivisse. Postea temporis Brundusium cum sub regibus esset, multum agri amisit, ademtum a Spartanis, qui eo cum Phalantho venerant: quem tamen pulsum Tarento Brundusini receperunt, mortuumque splendida sunt dignati sepultura. Ager ipsorum Tarentino agro praestantior est. Tenuis quidem est, at bonos profert fructus: mel quidem et lana eius cum primis laudantur. Ad haec, Brundusium habet portum Tarento commodiorem, nam ad Brundusium uno ostio plures includuntur portus, tuti a fluctibus: intus receptis intra fauces multis sinubus, ita uti eorum forma figuram cornuum cervinorum exprimat: unde et urbi nomen: locus enim, si una cum urbe consideretur, maxime cervini capitis speciem habet, quod Messapiorum lingua Brentesium dicitur. Tarentinus autem portus non omnino immunis a fluctibus est, quia

Italia. ἀναπεπτάσθαι, καί τινα καὶ [m] προσβραχῆ ἔχειν, τὰ περὶ τὸν μυχόν.

§. 7.

Ἔτι δὲ τοῖς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀσίας διαίρουσιν, εὐθύπλους μᾶλλον ἐστὶν ἐπὶ τὸ Βρεντέσιον, καὶ δὴ καὶ δεῦρο πάντες καταίρουσιν, οἷς εἰς τὴν Ῥώμην πρόκειται ὁδός. Δύο δ' εἰσὶ, μία μὲν ἡμιονικὴ διὰ Πευκετίων, οὓς Ποιδίκλους καλοῦσι, καὶ Δαυνιτῶν, καὶ Σαυνιτῶν μέχρι Βενεουέντου· ἐφ' ᾗ ὁδῷ Ἐγνατία πόλις, pag. 283. εἶτα Κελία, [n] καὶ Νήτιον, καὶ Κανύσιον, καὶ Κερδονία· ἡ δὲ διὰ Τάραντος μικρὸν ἐν ἀριστερᾷ. Ὅσον δὲ μιᾶς ἡμέρας περίοδον κυκλεύσαντι ἡ Ἀππία λεγομένη ἁμαξήλατος μᾶλλον· ἐν ταύτῃ δὲ πόλις Οὐρία τε, καὶ Οὐενουσία, ἡ μὲν μεταξὺ Τάραντος, καὶ Βρεντεσίου· ἡ δ' ἐν μεθορίοις Σαυνιτῶν, καὶ Λευκανῶν. Συμβάλλουσι δὲ ἄμφω κατὰ Βενεουέντον καὶ τὴν Καμπανίαν ἐκ τοῦ Βρεντεσίου. Τοὐντεῦθεν δ' ἤδη μέχρι τῆς Ῥώμης,

Ἀππία

m) προσβραχῆ] Sic Vat. A. B. Venet. A. Casaub. libri. Vulgo πρὸς βράχη. n) καὶ Νήτιον] Casaubonus hanc vocem e proxime sequente Κανύσιον ortam esse contendit. Accedo Luc. Holstenio in adnot. ad Cluver. pag. 276. seqq. et Palmerio, qui Strabonis Νήτιον Tab. Peutingerianae *Ehetium* esse opinantur.

quia patet, ac praeterea in intimo recessu quaedam vadosa habet.

§. 7.

Praeterea e Graecia et Asia omnino rectus est Brundusium traiectus, omnesque huc deferuntur, quibus inde Romam iter est. Sunt autem duae viae, una qua muli ire possunt per Peucetios, qui Pediculi dicuntur, et Daunios, ac Samnites, Beneventum usque; qua in via urbes sunt Ignatia, Celia, Netium, Canusium, Herdonia. Via per Tarentum, paululum ad laevam deflectit. Unius diei ambitu confecto, in Appiam pervenitur, quae plaustris patet: in ea sunt Uria et Venusia, illa inter Tarentum et Brundusium, haec in confinio Samnitum et Lucanorum. Coëunt a Brundusio ambae viae apud Beneventum ad Campaniam. Inde Romam

usque

Ἀππία καλεῖται, διὰ Καυδίου, καὶ Καλατίας, καὶ Καπύας, καὶ Κασιλίνου μέχρι [o] Σινυέσσης· τὰ δ' ἐνθένδε εἴρηται. Ἡ δὲ πᾶσα ἐστὶν ἐκ Ῥώμης εἰς Βρεντέσιον μίλια τξ. Τρίτη δ' ἐστὶν ἐκ Ῥηγίου διὰ Βρεττίων, καὶ Λευκανῶν, καὶ τῆς Σαυνίτιδος εἰς τὴν Καμπανίαν, συνάπτουσα εἰς τὴν Ἀππίαν, μακροτέρα τῆς ἐκ Βρεντεσίου τρισὶν ἢ τέτταρσιν ἡμέραις, διὰ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν. Italia.

§. 8.

Ὁ δ' εἰς τὴν περαίαν ἐκ τοῦ Βρεντεσίου πλοῦς ἐστιν, ὁ μὲν ἐπὶ τὰ Κεραύνια, καὶ τὴν ἑξῆς παραλίαν, τῆς τε Ἠπείρου, καὶ τῆς Ἑλλάδος· ὁ δ' εἰς Ἐπίδαμνον, μείζων τοῦ προτέρου· χιλίων γάρ ἐστι καὶ ω σταδίων· τέτριπται δὲ καὶ οὗτος, διὰ τὸ τὴν πόλιν εὐφυῶς κεῖσθαι πρός τε τὰ τῶν Ἰλλυριῶν ἔθνη, καὶ τὰ τῶν Μακεδόνων. Παραπλέοντι δ' ἐκ τοῦ Βρεντεσίου τὴν Ἀδριατικὴν παραλίαν, πόλις ἐστὶν ἡ Ἐγνατία, οὖσα κοινὴ

o) Σινυέσσης] Optimam Tyrwhitti coniecturam, cuius vestigia in cod. Stroz. A. qui Οὐνέσης exhibet, invenisse mihi videor, recepi, pro editorum inepta lectione Οὐενουσίας. Vat. A. legit Οὐνεσίας, qua ex voce mutilata Guarinus Veronensis Venusiam refinxit, ad cuius versionem Aldus hic et sexcentis aliis in locis graeca sua emendavit, aut potius depravavit.

usque iam Appia via ducit per Caudium, Calatiam, Casilinum, usque Sinuessam, reliqua sunt iam dicta. Tota via a Brundusio Romam est stadiorum CCCLX. Tertia via est a Rhegio per Bruttios, Lucanos, et Samnium in Campaniam ducens, atque in Appiam per Apennini montana: tribus aut quatuor diebus Brundusino itinere longior.

§. 8.

Traiectus a Brundusio unus est ad montes Ceraunios et sequentem Epiri ac Graeciae oram: alter Epidamnum, maior, scilicet CIↃ IↃCCC stadiorum: usitatus tamen et hic, propter urbis eius opportunitatem ad Illyricarum gentium et Macedonum commercia. A Brundusio autem praetervehenti Adriatici maris oram, urbs occurrit Egnatia,

Italia. κοινὴ καταγωγὴ, πλέοντί τε καὶ πεζεύοντι εἰς Βάριον· ὁ δὲ πλοῦς, νότῳ. Μέχρι δεῦρο μὲν Πευκέτιοι κατὰ θάλατταν, τῇ μεσογαίᾳ δὲ μέχρι [p] Σιλουίου· πᾶσα δὲ τραχεῖα, καὶ ὀρεινὴ, πολὺ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν κοινωνοῦσα· ἀποίκους δ' Ἀρκάδας δέξασθαι δοκεῖ. Εἰσὶ δ' ἐκ Βρεντεσίου εἰς Βάριον ἑπτακόσιοί που στάδιοι· σχεδὸν δ' ἴσον ἑκατέρας Τάρας διέχει. Τὴν δὲ συνεχῆ Δαύνιοι νέμονται. Εἶτα Ἄπουλοι μέχρι Φρεντανῶν. Ἀνάγκη δὲ Πευκετίων καὶ Δαυνίων μηδ' ὅλως λεγομένων ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων, πλὴν εἰ τὸ παλαιὸν, ἁπάσης δὲ ταύτης τῆς χώρας Ἀπουλίας λεγομένης, νυνὶ μηδὲ τοὺς ὅρους ἐπ' ἀκριβὲς λέγεσθαι τῶν ἐθνῶν τούτων· διόπερ οὐδ' ἡμῖν διϊσχυριστέον περὶ αὐτῶν.

§. 9.

Ἐκ δὲ Βαρίου πρὸς τὸν ποταμὸν [q] Αὐφίδιον, ἐφ' ᾧ τὸ ἐμπορεῖον τῶν Κανυσιτῶν, υ. ὁ δ' ἀνάπλους ἐπὶ τὸ

p) Σιλουίου] Palmer. e Tab. Peutinger. reponendum censet Σιλούτου: Nihil mutandum puto. q) Αὐφίδιον] Αὔφιδον Stroz. A. Αὐφίνδον Casaub. Msst.

tia, quae commune est deversorium tam navigantibus, quam terra petentibus Barium: navigatur autem Noto. Atque huc usque iuxta mare Peucetiorum regio protenditur, in mediterraneis, usque ad Silvium: tota est montosa et aspera, Apennini montis multas partes recipiens: incolae ex Arcadia videntur immigrasse. A Brundusio Barium usque stadia sunt circiter ıↄcc: fere aequali ab utraque harum intervallo abest Tarentum. Contigua est Dauniorum regio. Insequuntur Apuli cum Frentanis. Cum autem non nisi priscis temporibus Peucetiorum et Dauniorum nomina usurparint incolae, sed omnis ista regio Apuliae nomine fuerit comprehensa: hodie fines istarum gentium accurate circumscribi non possunt: itaque neque nobis quidquam est de his adseverandum.

§. 9.

A Bario ad flumen Aufidum, ad quem Canusium iacet emporium, stadia cccc: ad ipsum emporium a mari ad-

τὸ ἐμπορεῖον [r] ς. Πλησίον δὲ καὶ Σαλαπία, τὸ τῶν Ἀργυριπηνῶν ἐπίνειον. Οὐ πολὺ γὰρ δὴ τῆς θαλάττης ὑπέρκεινται δύο πόλεις, ἔν γε τῷ πεδίῳ μέγισται τῶν Ἰταλιωτίδων γεγονυῖαι πρότερον, ὡς ἐκ τῶν περιβόλων δῆλον, τό τε Καννύσιον καὶ ἡ Ἀργυρίππη, ἀλλὰ νῦν ἐλάττους εἰσίν· ἐκαλεῖτο δ' ἐξαρχῆς [s] Ἄργος Ἵππιον, εἶτ' Ἀργυρίππη, εἶτα νῦν Ἄρποι. [t] Λέγεται δ' ἀμφότερα Διομήδους κτίσμα· καὶ τὸ πεδίον, καὶ ἄλλα πολλὰ δείκνυται τῆς Διομήδους ἐν τούτοις τοῖς τόποις δυναστείας σημεῖα. Ἐν μὲν τῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερῷ τῆς ἐν Λουκερίᾳ, παλαιὰ ἀναθήματα· καὶ αὐτὴ δ' ὑπῆρξε πόλις ἀρχαία Δαυνίων, νῦν δὲ τεταπείνωται. Ἐν δὲ τῇ πλησίον θαλάττῃ δύο νῆσοι Διομήδειοι προσαγορευόμεναι, ὧν ἡ μὲν οἰκεῖται, τὴν δ' ἐρήμην φασὶν εἶναι· ἐν ᾗ καὶ τὸν Διομήδην μυθεύουσιν ἀφανισθῆναί τινες, καὶ τοὺς ἑταίρους ἀπορνιθωθῆναι, καὶ δὴ καὶ νῦν διαμένειν [u] ἐκ μέρους, καὶ βίον τινὰ ζῆν ἀνθρώπινον, τάξει

Italiae. pag. 284.

r) ς] ἐνενήκοντα est lectio omnium Codd. et Interpr. pr. s) Ἄργος Ἵππιον] Ἀργυροιππίον, Vat. A. Venet. A. Interpr. pr. Ald. Basil. t) λέγεται — κτίσμα] λέγονται δ' ἀμφότεραι Δ. κτίσματα exhibent Vat. A. B. Venet. A. u) ἐκ μέρους] ἡμέρους, Vat. A. B. Venet. A. Interpr. pr.

adverso amne stadiorum VI navigatio est. In propinquo est Salapia, Argyripensium navale. Etenim non procul a mari in planitie sitae duae urbes, Italicarum civitatum olim maximae, Canusium et Argyrippa; at hodie inter minores referuntur. Quae nunc Arpi est, principio Argos Hippium, deinde Argyrippa nominata fuit. Utraque a Diomede condita fertur: campusque et multa alia hisce in locis demonstrantur monumenta Diomedis dominationis. Luceriae, quae et ipsa antiqua Dauniorum urbs nunc depressa est, in fano Minervae vetusta donaria extant; et in vicino mari duae sunt insulae, Diomedeae appellatae, quarum colitur altera, alteram esse ferunt desertam. in hac nonnulli fabulantur, Diomedem e medio sublatum, eiusque socios in aves mutatos, etiamnum quodammodo superesse, et vitam vivere humanae aemulam

Italia. τάξει τε διαίτης, καὶ τῇ πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητι τοὺς ἐπιεικεῖς, ἀπὸ δὲ τῶν κακούργων, καὶ μιαρῶν φυγῇ. Εἴρηται δὲ καὶ τὰ παρὰ τοῖς Ἐνετοῖς διατεθρυλλημένα περὶ τοῦ ἥρωος τούτου, καὶ αἱ νομισθεῖσαι τιμαί. Δοκεῖ δὲ καὶ ὁ Σιποῦς Διομήδους εἶναι κτίσμα, διέχων τῆς Σαλαπίας [x] ὅσον μ καὶ ρ σταδίους, καὶ ὠνομάζετό γε Σηπιοὺς Ἑλληνικῶς, ἀπὸ τῶν ἐκκυματιζομένων σηπιῶν. Μεταξὺ δὲ τῆς Σαλαπίας, καὶ τοῦ Σιποῦντος, ποταμός τε πλωτὸς, [y] καὶ στομαλίμνη μεγάλη· δι' ἀμφοῖν δὲ τὰ ἐκ Σιποῦντος κατάγεται, καὶ μάλιστα ὁ σῖτος. Δείκνυται δὲ τῆς Δαυνίας, περὶ λόφον ᾧ ὄνομα Δρίον, ἡρῷα· τὸ μὲν Κάλχαντος ἐπ' ἄκρᾳ τῇ κορυφῇ· ἐναγίζουσι δὲ αὐτῷ μέλανα κριὸν οἱ μαντευόμενοι, ἐγκοιμώμενοι ἐν τῷ δέρματι· τὸ δὲ Ποδαλειρίου κάτω πρὸς τῇ ῥίζῃ, διέχον τῆς θαλάττης ὅσον σταδίους ρ. [z] ῥεῖ δ' ἐξ αὐτοῦ ποτάμιον πανα-

x) ὅσον μ] ὅσον ν. Interpr. pr. y) καὶ στομαλίμνη μεγάλη] Optime in Vat. A. B. Stroz. utroque, Venet. A. legitur. Editi libri perperam habent στόμα λίμνης μεγάλης. z) ῥεῖ δ' ἐξ αὐτοῦ] Venet. A. Stroz. A. Interpr. pr. Vulgo ῥεῖ δ' ἐξ αὐτῶν.

simulam ratione victus, et comitate erga homines probos, fugaque flagitiosorum. De iis, quae apud Venetos hoc de heroë vulgo iactantur, honoribusque ei decretis, dictum est supra. Videtur etiam Sipuntum Diomedis esse opus, a Salapia distans stadiis circiter CXL. Dicta est urbs Graece Sepius, a sepiis, quae fluctibus ibi eiiciuntur. Inter Salapiam et Sipuntum fluvius est navigabilis, et lacus marinus magnus. utroque merces a Sipunto devehuntur, praecipue frumentum. Ostenduntur etiam in Dauniae colle, cui nomen Drium est, sacella, alterum Calchantis in summo vertice, ubi oraculum sciscitantes arietem nigrum immolant, eiusque pelli indormiunt, alterum Podalirii in imo ad collis radices, centum fere stadia a mari distans. Profluit ex hoc rivus

πάνακες πρὸς τὰς τῶν θρεμμάτων νόσους. Προκειται δὲ τοῦ κόλπου τούτου, πελάγιον ἀκρωτήριον ἐπὶ τ ἀνατεῖνον σταδίους, πρὸς τὰς ἀνατολὰς τὸ Γάργανον· κάμπτοντι δὲ τὴν ἄκραν, πολισμάτιον Οὔρειον· καὶ πρὸ τῆς ἄκρας αἱ Διομήδειοι νῆσοι. Ἔστι δὲ πᾶσα ἡ χώρα αὕτη πάμφορός τε καὶ πολύφορος, ἵπποις τε καὶ προβάτοις ἀρίστη· ἡ δ' ἐρέα μαλακωτέρα μὲν τῆς Ταραντίνης ἐστὶ, λαμπρὰ δὲ ἧττον. Ἡ δὲ χώρα a) εὐδιεινὴ διὰ τὴν κοιλότητα τῶν πεδίων. Οἱ δὲ καὶ διώρυγα φασὶ τεμεῖν ἐπιχειρῆσαι τὸν Διομήδην μέχρι τῆς θαλάττης· καταλιπεῖν δ' ἡμιτελῆ καὶ ταύτην, καὶ τὰς ἄλλας πράξεις, μετάπεμπτον οἴκαδε γενόμενον, κἀκεῖ καταστρέψαι τὸν βίον. Εἷς μὲν οὗτος ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· δεύτερος δὲ, ὡς αὐτόθι μείνειε μέχρι καταστροφῆς τοῦ βίου· τρίτος δ' ὁ μυθώδης, ὃν προεῖπον, τὸν ἐν τῇ νήσῳ λέγων ἀφανισμόν· τέταρτον δὲ θείη τὶς ἂν, τὸν τῶν Ἐνετῶν· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι παρὰ σφίσι πως τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ μυθεύουσιν, ἣν ἀποθέωσιν

καλοῦ-

a) εὐδιεινὴ] Posui cum Palmerio pro vulgatorum εὐδεινὴ.

Italia.

rivus omnis generis morbos pecoris sanans. Ante hunc sinum est promontorium Garganum, ad CCC stadia versus ortum solis in mare procurrens; quod si circumflexeris, oppidum invenies Urium, et ante promontorium conspicies Diomedis insulas. Tota ista regio omnium rerum feracissima est, equos alit et oves praestantes; lana ovium Tarentinae antecellit mollitie, cedit splendore. Regio ob convalles tranquilla est. Sunt, qui Diomedem dicant, alveum ad mare usque perducere inchoasse, sed domum ipso revocato ibique mortuo, id opus cum aliis ab eo susceptis imperfectum mansisse. Atque haec est una de Diomedis morte narrationum. Altera eum iis Daunia usque ad ultimum vitae diem habitasse refert. Tertia fabulosa illa est, quae, ut retuli, eum in insula evanuisse prodit. Quibus quarta Venetorum adnumerari fabula potest, qui eum apud se affirmant mortalem esse desiisse, et in Deo-

rum

Italia. καλοῦσι. Ταῦτα μὲν οὖν κατ' Ἀρτεμίδωρον, κεῖται τὰ
pag. 285. διαστήματα.

§. 10.

Φησὶ δ' ὁ χωρογράφος τὸ ἀπὸ τοῦ Βρεντεσίου μέχρι Γαργάνου μιλίων ρ ξε. πλεονάζει δὲ αὐτὰ Ἀρτεμίδωρος. Ἐντεῦθεν δ' εἰς Ἀγκῶνα σ ν δ μίλια φησὶν ἐκεῖνος· ὁ δ' Ἀρτεμίδωρος [b] εἰς ,α σ η πλησίον τὰ τοῦ Ἀγκῶνος σταδίους εἴρηκε ,α σ ν, πολὺ ἐνδεέστερον ἐκείνου. Πολύβιος δ' ἀπὸ τῆς Ἰαπυγίας μεμιλιᾶσθαι φησὶ, καὶ εἶναι μίλια φ ξ β εἰς [c] Σίλαν πόλιν· ἐντεῦθεν δ' εἰς Ἀκυληίαν ρ ο η. οὐχ ὁμολογοῦντες τῷ φερομένῳ διαστήματι τῆς Ἰλλυρικῆς παραλίας, ἀπὸ τῶν Κεραυνίων ὀρῶν ἐπὶ τὸν τοῦ Ἀδρίου μυχόν· ὑπὲρ ἑξακισχιλίων τοῦτο ἀποφαίνοντες, καὶ μεῖζω καθιστάντες ἐκείνου πολὺ ἐλάττονα ὄντα. Καὶ πάντες δὲ πρὸς ἅπαν-

b) εἰς ,α σ η πλησίον τὰ τοῦ Ἀγκῶνος] Locus depravatus in scriptis libris aeque ac in editis. Ingeniosa et optima est Tyrwhitti emendatio εἰς Ἀσπίαν ποταμὸν πλησίον ὄντα τοῦ Ἀγκῶνος.
c) Σίλαν] Reponit Tyrwhitt. Σιλυάν, ut libr. V. pag. 214. A Cluverio placet Σήνην.

rum numerum relatum. Caeterum intervalla, quae exposuimus, de sententia Artemidori sunt tradita.

§. 10.

Chorographus a Brundusio ad Garganum millia passuum numerat CLXV; quem numerum amplificat Artemidorus. Ille a Gargano Anconam usque CCLIV passuum M. facit. At hic ad .... vicina Anconae ponit CIↃ CCL, longe quam ille minori numero. Polybius autor est, milliaria esse dimensa, et ab Iapygia ad Silam urbem esse milliaria IↃLXII: hinc Aquileiam usque CLXXIIX. Cum his non consentiunt, quae de intervallo Illyrici litoris a Cerauniis montibus usque ad intimum Adriatici maris sinus recessum referuntur; quod, ultra sex stadiorum millia ei attribuentes, nimis iusto extendunt. Saepius iam monui

ἅπαντας, μάλιστα περὶ τῶν διαστημάτων οὐχ ὁμολογοῦσι πρὸς ἀλλήλους, ὡς πολλάκις λέγομεν. Ἡμεῖς δ' ὅπου μὲν ἐπικρίνειν δυνατὸν, ἐκφέρομεν τὸ δοκοῦν ἡμῖν· ὅπου δὲ μὴ, τὰ ἐκείνων οἰόμεθα εἰς μέσον τιθέναι δεῖν. Ἐὰν δὲ μηδὲν παρ' ἐκείνων ἔχομεν, οὐδὲν θαυμαστὸν, οὐδ' εἰ παραλείψομέν τι καὶ ἡμεῖς, ἐν τοιαύτῃ καὶ ταῦθ' ὑποθέσει· τῶν μὲν γὰρ μεγάλων οὐδὲν ἂν παραλίποιμεν· τὰ δὲ μικρὰ, καὶ γνωρισθέντα μικρὸν ὤνησε, καὶ [d] παραπεμφθέντα ἔλαθε καὶ οὐδὲν, ἢ οὐ πολὺ τοῦ παντελοῦς ἔργου παρέλυσε. Italia.

§. 11.

Μεταξὺ δ' εὐθὺς ἀπὸ τοῦ Γαργάνου κόλπος ὑποδέχεται βαθύς· οἱ δὲ περιοικοῦντες, ἰδίως Ἄπουλοι προσαγορεύονται· εἰσὶ δ' ὁμόγλωττοι μὲν τοῖς Δαυνίοις, καὶ Πευκετίοις· οὐδέ τ' ἄλλα δὲ διαφέρουσιν ἐκείνων τόγε νῦν· τὸ δὲ πάλαι διαφέρειν, εἰκός· ὅθεν

d) παραπεμφθέντα ἔλαθε καὶ οὐδὲν] Vulgo παραπεμφθέντα ἔλαθε οὐκ ἔβλαψε καὶ οὐδέν. Voces οὐκ ἔβλαψε, quas iam Casaubonus uncis incluserat, ut spurias plane sustuli auctoritate codd. Vat. A. B. Venet. A. Bemb. Stroz. A. B.

qui praecipue inter omnes dissentiri de intervallis locorum constituendis. Quoties itaque explorari potuit, quid verum sit, pronunciavimus nostram sententiam; si res expediri non potuit, aliorum opiniones proponendas esse existimavimus. Quodsi autem ab aliis nihil traditum est, mirari nemo debet, si nos quoque in eiusdem rei tractatione aliqua praetermisimus. Magnorum enim a nobis nihil omissum est: ex parvis neque multum utilitatis, si cognoscerentur, sperandum erat, eaque omissa totius operis perfectioni aut nihil aut non multum detrahere poterant.

§. 11.

Ad Garganum promontorium sinus est, circa quem habitantes proprie Apuli nominantur. utuntur eodem quo Daunii et Peucetii sermone, ac ne aliis quidem rebus hodie differunt. Olim autem discriminis aliquid inter eos fuisse,

Italia. ὅθεν περ καὶ τὰ ὀνόματα ἐναντία ἁπάντων ἐπικρατεῖν. Πρότερον μὲν οὖν ηὐτύχει αὕτη πᾶσα ἡ γῆ. Ἀννίβας δὲ, καὶ οἱ ὕστερον πόλεμοι ἠρήμωσαν αὐτήν. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὰ περὶ Κάννας συνέβη, ὅπου πλεῖστος ὄλεθρος σωμάτων Ῥωμαίοις καὶ τοῖς συμμάχοις ἐγένετο. Ἐν δὲ τῷ κόλπῳ λίμνη ἐστίν· ὑπὲρ δὲ τῆς λίμνης ἐν μεσογαίᾳ τὸ Ἄπουλον Τέανον, ὁμώνυμον τῷ Σιδικινῷ. Καθ' ὃ δοκεῖ συνάγεσθαι τὸ τῆς Ἰταλίας πλάτος ἐφ' ἱκανόν; πρὸς τοὺς περὶ Δικαιαρχίαν τόπους, c ἐλαττόνων, ἢ α σταδίων ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θάλατταν ἰσθμὸν καταλιπόν. Μετὰ δὲ τὴν λίμνην ἐπὶ τοὺς Φρεντάνους καὶ τὴν Βοῦκαν παράπλους ἐστί. σ δ' εἰσὶν ἐφ' ἑκάτερα στάδιοι τῆς λίμνης, ἐπί τε τὴν Βοῦκαν, καὶ τὸ Γάργανον. Τὰ δ' ἑξῆς, τῆς περὶ Βοῦκαν εἴρηται πρότερον.

ΚΕΦ.

c) ἐλαττόνων] Sic repoſui cum Caſaubono pro ἔλαττον ὄν.

fuiſſe, veroſimile eſt, unde et diverſa omnium nomina obtinuerint. Antiquitus totus ille tractus rebus ſecundis floruit; poſtea vero et Annibal et ſubſecuta bella eum evaſtaverunt. Hic clades Cannenſis accidit, Romanorum eorumque ſociorum internecione celebris. In ſinu lacus eſt, et ad eum in mediterraneis Teanum Apulum, eodem quo Sidicinum nomine. Qua in regione Italiae latitudo in arctum contrahi videtur, ſiquidem iſthmus a Teano ad Puteolos minor CIↃ ſtadiis eſt. Poſt lacum navigatur ad Frentanos et Bucam; utrinque a lacu et ad Bucam et ad Garganum ſtadia ſunt CC. Quae Bucam ſubſequuntur iam antea ſunt enarrata.

CAP.

ΚΕΦ. Δ.

Τοσαύτη μέν τοι καὶ τοιαύτη τις ἐστὶν ἡ Ἰταλία. Πολλὰ δ' [f] εἰρηκότες, τὰ μέγιστα ἐπισημανοῦμεθα· ὑφ' ὧν νῦν εἰς τοσοῦτον ὕψος ἐξήρθησαν οἱ Ῥωμαῖοι. Ἓν μὲν ὅτι νήσου δίκην ἀσφαλῶς φρουρεῖται τοῖς πελάγεσι κύκλῳ, πλὴν ὀλίγων μερῶν· καὶ αὐτὰ τετείχισται τοῖς ὄρεσι [g] δυσβάτοις οὖσι. Δεύτερον δὲ, τὸ ἀλίμενον κατὰ τὸ πλεῖστον, καὶ τὸ τοὺς ὄντας λιμένας μεγάλους εἶναι, καὶ θαυμαστούς· ὧν τὸ μὲν, πρὸς τὰς ἔξωθεν ἐπιχειρήσεις χρήσιμον, τὸ δὲ, πρὸς τὰς ἀντεπιχειρήσεις καὶ τὴν τῶν ἐμπορίων ἀφθονίαν συνεργόν. Τρίτον δὲ, τὸ πολλαῖς ὑποπεπτωκέναι διαφοραῖς ἀέρων τε καὶ κράσεων, παρ' ἃς καὶ ζῶα, καὶ φυτὰ, καὶ πάντ' ἁπλῶς τὰ πρὸς τὸν βίον χρήσιμα πλείστην ἐξάλλαξιν ἔχει, πρός τε τὸ βέλτιον καὶ τὸ χεῖρον. Ἐκτέταται δὲ τὸ μῆκος αὐτῆς ἐπὶ μεσημ-

Romanorum Imperium. pag. 286

U 2

f) εἰρηκότες] εἰρηκότων legitur in Vat. A. B. Venet. A. Casaub. g) δυσβάτοις οὖσι] δυσβάτοις οὖτι Vat. A.

CAP. IV.

Ac talis quidem est, et tanta Italia: de qua cum multa a nobis antea commemorata sunt, nunc praecipue in caussas inquiremus, ex quibus praesenti tempore res Romana ad tantam maiestatem pervenerit. Quarum prima est, quod Italia insulae in morem maris tuto praesidio cingitur; paucis exceptis regionibus, quae tamen ipsae inviis montibus muniuntur. Secunda caussa est, quod plerisque locis importuosa est, et quos habet portus, ii magni sunt ac praeclari: quorum illud contra exterorum molitiones Italiam defendens, hoc ad exteros aggrediendos et mercaturam promovendam conducit. Tertia denique est, quod Italia variis aëris temperie secundum varias regiones fruitur. Inde venit magna illa varietas cum utilium tum nocivorum animalium, plantarum, et omnium ad vitae usum facientium. In longum protenditur Italia

Romano rum imperium.

μεσημβρίαν ἀπὸ τῶν ἄρκτων τὸ πλέον· προσθήκη δ' ἐστὶν ἡ Σικελία τῷ μήκει, τοσαύτη οὖσα, καὶ τοσοῦτον, καθάπερ μέρος. Εὐκρασία δ' ἀέρων, καὶ δυσκρασία κρίνεται παρὰ τὰ ψύχη καὶ τὰ θάλπη, καὶ τὰ μεταξὺ τούτων· ὥστε καὶ τούτων ἀνάγκη, τὴν νῦν Ἰταλίαν ἐν μέσῳ τῶν ὑπερβολῶν ἀμφοτέρων κειμένην, τοσαύτην τῷ μήκει, πλεῖστον τῆς εὐκράτου μετέχειν, καὶ κατὰ πλείστας ἰδέας. Τοῦτο δὲ καὶ ἄλλως συμβέβηκεν αὐτῇ· τῶν γὰρ Ἀπεννίνων ὀρῶν δι' ὅλου τοῦ μήκους διατεταμένων, ἐφ' ἑκάτερον δὲ πλευρὸν πεδία, καὶ γεωλοφίας καλλικάρπους ἀπολιπόντων, οὐδὲν μέρος αὐτῆς ἐστὶν, ὃ μὴ καὶ τῶν ὀρείων ἀγαθῶν καὶ τῶν ἀπὸ τῶν πεδίων ἀπολαῦον τυγχάνει. Καὶ προστίθει τὸ μέγεθος, καὶ πλῆθος ποταμῶν τε, καὶ λιμνῶν· πρὸς δὲ τούτοις θερμῶν τε καὶ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναβολὰς πολλαχοῦ πρὸς ὑγιείαν φύσει παρεσκευασμένων. Καὶ μὴν καὶ μετάλλων εὐπορίας παντοδαπῶν, ὕλης τε καὶ τροφῆς ἀνθρώποις τε καὶ

βοσκή-

lia ut plurimum a ſeptemtrione verſus meridiem; et Sicilia, tanta inſula additamentum quaſi longitudinis eſt, magnamque totius Italiae partem efficit. Aëris vero tam bona quam mala temperies frigore aeſtimatur et calore; atque horum medio: ut hinc quoque neceſſe ſit Italiam in abundantiae amborum medio ſitam, eamque tanta praeditam longitudine, plurimum temperatae qualitatis obtinere, idque plurimis modis. Quod ipſum aliunde quoque ei obtingit: nam cum Apennini montes per mediam eius porrecti longitudinem, ab utroque latere campos collesque frugiferos relinquant, nulla Italiae pars eſt, quae non et montium, et planorum fructibus et commoditatibus fruatur. Adde his magnitudinem et multitudinem fluviorum atque lacuum: tum aquarum et calidarum et frigidarum plurimis locis fontes, ad ſanitatem parandam a natura elaboratos: tum omnis generis metallorum copiam, materiaeque et alimentorum hominibus brutisque convenientium abundantiam,

βοσκήμασιν, ὐδ' ἀξίως εἰπεῖν ἐςὶ τὴν ἀφθονίαν, ὅσην παρέχεται, καὶ τὴν χρηςοκαρπίαν. Ἐκ μέσῳ δὲ καὶ τῶν ἐθνῶν τῶν μεγίςων ὖσα, καὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῶν ἀρίςων τῆς Ἀσίας μερῶν, τῷ μὲν κρατιςεύειν ἐκ ἀρετῇ τε καὶ μεγέθει τὰ περιεςῶτα αὐτὴν πρὸς ἡγεμονίαν εὐφυῶς ἔχει· τῷ δ' ἐγγὺς εἶναι, τὸ μετὰ ῥαςώνης ὑπυργεῖσθαι πεπόρισαι. Romanorum Imperium.

§. 2.

Εἰ δὲ δεῖ τῷ περὶ τῆς Ἰταλίας λόγῳ προσθεῖναί τινα λόγον κεφαλαιώδη, καὶ περὶ τῶν Ῥωμαίων τῶν κατασχόντων αὐτὴν, καὶ κατεσκευασμένων ὁρμητήριον πρὸς τὴν σύμπασαν τὴν ἡγεμονίαν, προσειλήφθω καὶ ταῦτα· ὅτι Ῥωμαῖοι μετὰ τὴν κτίσιν τῆς Ῥώμης, βασιλευόμενοι διετέλεσαν σωφρόνως ἐπὶ πολλὰς γενεάς· ἔπειτα τῦ ἐσχάτυ Ταρκυνίυ μοχθηρῶς ἄρχοντος, τὸν μὲν ἐξέβαλον, πολιτείαν δὲ συνεςήσαντο μικτὴν ἔκ τε μοναρχίας, καὶ ἀριςοκρατίας· κοινωνοῖς δ' ἐχρήσαντο Σαβίνοις τε, καὶ Λατίνοις· ὐκ εὐγνω- pag. 287.

 μόνων

tiam, et huc facientem frugum praestantiam, nemo potest pro dignitate verbis explicare. Praeterea cum media sit inter gentes maximas, et Graeciam, ac potissimas Asiae partes: situ ad imperium virtute ac maiestate tenendum adiuvatur: vicinia vero exsequendis imperiis et obeundis ministeriis est accommodata.

§. 2.

Quod si sermoni de Italia habito orationem convenit subiungi, quae in summa etiam de Romanis differat, qui Italiam in potestatem redegerunt suam eamque arcem totius imperii constituerunt: haec etiam addantur. Romani a condita Urbe per aliquot aetates sub regibus modeste vixerunt. Deinde ultimo regum Tarquinio pessime regnum gerente, eo eiecto formam reipublicae instituerunt ex optimatum ac regia administratione temperatam, adhibitis in societatem eius Sabinis ac Latinis. Quos ipsos,

Romanorum Imperium.

μόνων δ' ὅτι ἐκείνων ἀεὶ τυγχάνοντες, ὅτι τῶν ἄλλων πλησιοχώρων, ἠναγκάζοντο τρόπον τινὰ τῇ ἐκείνων καταλύσει τὴν σφετέραν ἐπαύξειν. Οὕτω δ' αὐτοῖς κατ' ὀλίγον προϊοῦσιν εἰς ἐπίδοσιν, [h] συνέβη τὴν πόλιν αἰφνιδίως ἀποβαλεῖν, παρὰ τὴν ἁπάντων δόξαν· παρὰ δόξαν δὲ καὶ ἀπολαβεῖν. Ἐγένετο δὲ τοῦτο, ὥς φησι Πολύβιος, ἔτει ἐννεακαιδεκάτῳ μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν, κατὰ τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένην εἰρήνην. Διακρουσάμενοι δὲ τούτους Ῥωμαῖοι, πρῶτον μὲν Λατίνους ἅπαντας ὑπηκόους ἐποιήσαντο, εἶτα Τυῤῥηνοὺς, καὶ Κελτοὺς, τοὺς περὶ τὸν Πάδον ἔπαυσαν τῆς πολλῆς, καὶ [i] ἄδην ἐλευθερίας· [k] εἶτα Σαυνίτας, μετὰ δὲ τούτους Ταραντίνους, καὶ Πύῤῥον κατεπολέμησαν· εἶτα ἤδη καὶ τὴν λοιπὴν τῆς νῦν Ἰταλίας, πλὴν τῆς περὶ τὸν Πάδον. Ταύτης δ' ἔτι καθεστώσης ἐν

h) συνέβη — ἀποβαλεῖν] Gemist. Pletho exhibet συνέβη τὴν πόλιν αἰφνιδίως ὑπὸ Κελτῶν τῶν περὶ τοῦ Πάδου ἀποβαλεῖν.
i) ἄδην] ἀναίδην Vat. A. Stroz. A. Casaub. Msst. Gemist. Pl.
k) εἶτα Σαυνίτας] Gemist. Pleth. εἶτα Σαυνίτας· οἷς Σαβίνων ἀποίκοις γενομένοις λέγονται καὶ Λακεδαιμόνιοι ἀναμεμίχθαι· μετὰ δὲ τούτους κ. τ. λ.

ipsos, aliosque circum vicinos cum experirentur non satis benevolos, coacti quodam modo sunt eos opprimendo suam rempublicam augere. Hoc pacto cum paulatim incrementa fecissent, usu ipsis venit, ut et amitterent repente Urbem, praeter omnium hominum exspectationem: eandemque praeter opinionem etiam recuperarent. Accidit hoc, ut Polybius tradit, anno post pugnam ad Aegos potamos factam undevigesimo, tempore pacis Antalcida legato initae. Sed profligatis Gallis Romani, primum Latinos subegerunt, deinde Etruscos, et Gallos circa Padum habitantes, nimia ista licentia exuerunt: postea Samnites ab iis, ac post hos Pyrrhus rex sunt debellati: hinc omnem reliquam, quae isto hodie censetur nomine, Italiam sibi armis subiecerunt, ea demta quae est circa Padum. Cum enim adhuc bello de ea conten-

ἐν πολέμῳ, διέβησαν εἰς Σικελίαν· ἀφελόμενοι δὲ Καρχηδονίων αὐτὴν, ἐπανῆλθον ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Πάδον· συνεστῶτος δ' ἔτι τούτου τοῦ πολέμου, παρῆν Ἀννίβας εἰς τὴν Ἰταλίαν· καὶ δεύτερος οὗτος πόλεμος πρὸς Καρχηδονίους συνέπεσε· καὶ μετ' οὐ πολὺ τρίτος, ἐν ᾧ κατεσκάφη Καρχηδών. Ἅμα δὲ τήν τε Λιβύην ἔσχον Ῥωμαῖοι, καὶ τῆς Ἰβηρίας, ὅσον ἀφείλοντο τῶν Καρχηδονίων. Συνενεωτέρισαν δὲ τοῖς Καρχηδονίοις οἵ θ' Ἕλληνες, καὶ Μακεδόνες, καὶ τῆς Ἀσίας οἱ ἐντὸς Ἅλυος, καὶ τῶν Ταύρου. Καὶ τούτους οὖν ἅμα συγκατακτᾶσθαι προήχθησαν, ὧν Ἀντίοχός τε ἦν ὁ βασιλεὺς, καὶ Φίλιππος, καὶ Περσεύς. Καὶ Ἰλλυριῶν δὲ, καὶ Θρακῶν οἱ πλησιόχωροι τοῖς τε Ἕλλησι καὶ Μακεδόσιν ἀρχὰς ἔλαβον τοῦ πρὸς Ῥωμαίους πολέμου, καὶ διετέλεσαν πολεμοῦντες μέχρι καταλύσεως ἁπάντων τῶν ἐντὸς Ἴστρου, [1] καὶ τῶν ἐντὸς Ἅλυος. Τὰ δ' αὐτὰ ἔπαθον καὶ Ἴβηρες, καὶ Κελτοὶ, καὶ ἅπαντες

Romanorum Imperium.

U 4

1) καὶ τῶν ἐντὸς Ἅλυος] desunt apud Gemist.

tenderent, in Siciliam traiecerunt, eaque Carthaginiensibus ademta, adversus Padi accolas bellum renovarunt. Quo bello nondum confecto, in Italiam venit Annibal, conflatumque est secundum contra Carthaginienses bellum: neque multo post tertium, in quo deleta est Carthago: simulque Romani et Africa potiti sunt, et ea Hispaniae parte, quam Carthaginiensibus eripuere. Sed eodem quo Carthaginienses tempore, novas res adversum Romanos moliti sunt et Graeci, et Macedones, et qui in Asia inter Halyn et Taurum incolebant: quos simul etiam Romani suae ditioni subdere opus habuerunt: illorum reges fuerunt Antiochus, Philippus, Perseus. Quin et Illyrii, et Thraces propinqui cum Graecis tum Macedonibus inde initia belli contra Romanos duxerunt: neque finis fuit belli gerendi ante, quam omnia intra Istrum et Halyn sita Romani suae fecerunt ditionis. Eadem acciderunt Hispanis, et Gallis, et

Romanorum Imperium.

τες οἱ λοιποὶ, ὅσοι Ῥωμαίων ἐπακούουσι· τήν τε γὰρ Ἰβηρίαν οὐκ ἐπαύσαντο ὑπαγόμενοι τοῖς ὅπλοις, ἕως ἅπασαν κατεστρέψαντο. Νομαντίνους τε ἐξελόντες, καὶ Οὐρίαθον, καὶ Σερτώριον ὕστερον διαφθείραντες· ὑστάτους δὲ Καντάβρους, [m] οὓς κατέλυσεν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ· καὶ τὴν Κελτικὴν ἅπασαν τήν τε ἐντὸς καὶ τὴν ἐκτὸς σὺν τῇ Λιγυστικῇ, πρότερον μὲν κατὰ μέρος ἀεὶ προσήγοντο, ὕστερον δὲ Καῖσαρ ὁ Θεὸς, μετὰ ταῦτα ὁ Σεβαστὸς κοινῷ πολέμῳ, καὶ ἀθρόως κατεκτήσαντο. Νυνὶ δὲ Γερμανοῖς προσπολεμοῦσιν, ἀπὸ τούτων ὁρμώμενοι τῶν τόπων, ὡς οἰκειοτάτων· καί τισιν ἤδη θριάμβοις κεκοσμήκασιν ἀπ᾽ αὐτῶν τὴν πατρίδα. Τῆς δὲ Λιβύης, ὅση μὴ Καρχηδονίων, βασιλεῦσιν ἐπετέτραπτο ὑπηκόοις οὖσιν· ἀφιστάμενοι δὲ κατελύοντο. Νυνὶ δ᾽ εἰς Ἰούβαν περιέστηκεν ἥ τε Μαυρουσία, καὶ πολλὰ μέρη τῆς ἄλλης Λιβύης, διὰ τὴν

m) οὓς κατέλυσεν ὁ Σεβαστὸς] Vocis κατέλυσεν, quam cum Casaubono supplevi, vestigia in cod. Vat. A. deprehendi, qui legit οὓς κατ .... ὁ Σεβαστὸς.

et aliis, quicunque Romanorum imperio parent. Nam et Hispanaim armis domandi nullum fecerunt finem, donec universam sibi subiecerunt: Numantinis excisis, tum Viriatho, inde Sertorio, tandem Cantabris, quos Augustus Caesar debellavit: et Galliam totam et ulteriorem et citeriorem, una cum Liguria initio per partes suam fecerunt, postremo D. Caesar, et eum secutus Augustus totam gentem illato bello in Romanorum potestatem redegerunt. Et nunc in Germanos bellum moverunt, ab his orsi locis, quae maxime ad ipsos censent pertinere: quin etiam nunc nonnullis Germanicis triumphis patriam exornarunt. At Africae partes, quae non fuerunt iuris Carthaginiensium, regibus concessae sunt, Romanorum imperio obedientibus: et qui defecere, ditione omni sunt exuti. Nunc Mauritaniam, aliasque multas partes Africae Iuba obtinet, ob studium in

τὴν πρὸς Ῥωμαίους εὔνοιάν τε καὶ φιλίαν. Τὰ δ' ὅμοια καὶ περὶ τὴν Ἀσίαν συνέβη. Καταρχὰς μὲν n) ὑπὸ τῶν βασιλέων διῳκεῖτο ὑπηκόων ὄντων· ὕστερον δ' o) ἐκλιπόντων ἐκείνων, καθάπερ τῶν Ἀτταλικῶν βασιλέων, καὶ Σύρων, καὶ Παφλαγόνων, καὶ Καππαδόκων, καὶ Αἰγυπτίων ἀφισταμένων, καὶ ἔπειτα καταλυομένων, καθάπερ ἐπὶ Μιθριδάτου συνέβη τοῦ Εὐπάτορος, καὶ τῆς Αἰγυπτίας Κλεοπάτρας, ἅπαντα τὰ ἐντὸς Φάσιδος, καὶ Εὐφράτου, πλὴν Ἀράβων τινῶν, ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐστὶ, καὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνων ἀποδειχθεῖσι δυνάσταις. Ἀρμένιοι δὲ, καὶ οἱ ὑπερκείμενοι τῆς Κολχίδος, Ἀλβανοί τε καὶ Ἴβηρες, παρουσίας δέονται μόνον τῶν ἡγησαμένων, καλῶς δὲ κρατοῦνται· νεωτερίζουσι δὲ διὰ τὰς τῶν Ῥωμαίων ἀπασχολίας· καθάπερ καὶ οἱ πέραν τοῦ Ἴστρου τὸν Εὔξεινον περιοικοῦντες πλὴν τοῦ Βοσπόρου καὶ τῶν Νομάδων· τὸ μὲν γὰρ ὑπήκοον, τὸ δ' ἄχρηστον εἰς πᾶν τὸ ἀκοινώνητον, Romanorum Imperium.

 φυλα-

n) ὑπὸ τῶν βασιλέων] διὰ τῶν βασ. Vat. A. Venet. A. Casaub. libri scripti. o) ἐκλιπόντων] ἐκλελοιπότων. Stroz. A. et Casaub. Msst.

in Romanos et amicitiam hoc consecutus. Eadem est Asiae quoque conditio. Haec enim initio gubernata fuit a regibus, qui Romanos agnoscerent dominos. Cum autem defecissent, ut reges Attalici, Syri, Paphlagones, Cappadoces, Aegyptii, ac deinde essent devicti, quod Mithridati contigit Eupatori, et Cleopatrae Aegyptiae: omnia inter Phasin et Euphraten (exceptis quibusdam Arabibus) Romanae sunt ditioni subiecta, Romanisque praefectis obtemperant. Armenii porro, et qui supra Colchos siti sunt Albani et Iberi, praesentiam duntaxat requirunt ducum Romanorum, et facile cohibentur: rebus autem novis student, quia Romanos aliis negotiis occupari sentiunt: id, quod faciunt etiam, qui trans Istrum circa Euxinum accolunt, exceptis Bosporanis et Numidis: quorum illi Romanis parent, cum illis plane nulla possunt contrahi

Romanorum Imperium.

φυλακῆς δὲ μόνον δεόμενον· καὶ τ' ἄλλα δὲ τὰ πολλὰ Σκηνιτῶν καὶ Νομάδων ἐςὶ, πόῤῥω σφόδρα ὄντων. Παρθυαῖοι δὲ, ὅμοροί τε ὄντες, p) καὶ μέγιςον δυνάμενοι, τοσῦτον ὅμως ἐνέδοσαν πρὸς τὴν Ῥωμαίων, καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἡγεμόνων ὑπεροχὴν· ὥςε ὐ μόνον τὰ τρόπαια ἔπεμψαν εἰς Ῥώμην, ἃ κατὰ Ῥωμαίων ἀνέςησαν ποτέ· ἀλλὰ καὶ παῖδας ἐπίςευσε Φραάτης τῷ Σεβαςῷ Καίσαρι, καὶ παίδων παῖδας, ἐξομηρευσάμενος θεραπευτικῶς τὴν φιλίαν· οἱ δὲ νῦν μετιᾶσι πολλάκις ἐνθένδε τὸν q) βασιλεύσοντα· καὶ σχεδόν τι πλησίον εἰσὶ τῦ ἐπὶ Ῥωμαίοις ποιῆσαι τὴν σύμπασαν ἐξυσίαν . . . . . . καὶ αὐτὴν τὴν Ἰταλίαν διαςᾶσαν πολλάκις, ἀφ' ὗ γε ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐςί· καὶ αὐτὴν τὴν Ῥώμην, ἡ τῆς πολιτείας ἀρετὴ καὶ τῶν ἡγεμόνων, ἐκώλυσεν ἐπὶ πλέον προελθεῖν πλημμελείας καὶ δια-

p) καὶ μέγιςον δυνάμενοι, τοσῦτον ὅμως] Sic reposui e cod. Gemist. cum Casaub. pro καὶ μέγιςοι δυνάμενοι τοσῦτον, ὅμως.
q) βασιλεύσοντα] Optime sic, Gemist. Pleth. et Casaubonus — pro vulgat. βασιλεύσαντα.

trahi commercia, (sicut et cum reliquas Asiae partes habitantibus, quorum plerique sunt Scenitae et Nomades) et tantum praesidio adversus eos est opus. Parthi autem, tametsi et ditionem Romanae habent conterminam, et maxima pollent potentia: tamen Romanorum, nostraeque aetatis principum maiestati ita concesserunt, ut non spolia modo, quae de Romanis aliquando retulerant, Romam miserint: sed et filios Phraates Augusto Caesari, nepotesque crediderit, amicitiamque datis obsidibus emereri officiose voluerit: et nostra aetate saepenumero hinc regem petunt, ac iam prope est, ut omnem potestatem Romanis subiiciant . . . . ipsamque Italiam, saepius distractam intestinis motibus, ex quo tempore sub Romanis fuit, Ipsam quoque Romam ulterius progredi peccando et corruptelis, virtus reipublicae et principum vetuit.

διαφθορᾶς. Χαλεπὸν δὲ ἄλλως [r] διοικεῖν τὴν τηλικαύτην ἡγεμονίαν, ἢ ἑνὶ ἐπιστρέψαντας ὡς πατρί. Οὐδέποτε γοῦν εὐπορῆσαι τοσαύτης εἰρήνης, καὶ ἀφθονίας ἀγαθῶν ὑπῆρξε Ῥωμαίοις, καὶ τοῖς συμμάχοις αὐτῶν, ὅσην Καῖσαρ τε ὁ Σεβαστὸς παρέσχεν, ἀφ' οὗ παρέλαβε τὴν ἐξουσίαν αὐτοτελῆ· καὶ νῦν ὁ διαδεξάμενος υἱὸς ἐκεῖνον, παρέχει Τιβέριος, κανόνα τῆς διοικήσεως, καὶ τῶν προσαγμάτων ποιούμενος ἐκεῖνον· καὶ αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ, Γερμανικός τε καὶ Δροῦσος, ὑπουργοῦντες τῷ πατρί. Romanorum Imperium.

r) διοικεῖν] Posui ex Venet. A. Vat. A. Casaub. libris et Gemist. Pleth. Vulgo male οἰκεῖν.

tuit. Etenim aliter tantam gubernari dominationem, quam uni tanquam patri commissam, arduum est. Proinde nunquam Romanis et eorum sociis tanta pax omniumque bonorum abundantia potuisset obtingere, quantam et Caesar Augustus praebuit; postquam ad eum solum summa rerum est delata: et nunc praestat filius eius ac successor Tiberius, pro norma administrationis et edictorum exemplo patris sui utens: sicut et ipsum imitantur patris administri filii Germanicus et Drusus.

ΤΩΝ

ΤΩ͂Ν ΣΤΡΑ΄ΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩ͂Ν ΤΟΥ͂ ἙΒΔΟ΄ΜΟΥ ΒΙΒΛΙ΄ΟΥ ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΑ.

Ἐν τῷ ἑβδόμῳ λέγει τῆς Εὐρώπης τὰ λειπόμενα μέρη. Ἔτι δὲ τὰ πρὸς τὴν Ἕω πέραν τοῦ Ῥήνου μέχρι τοῦ Τανάϊδος καὶ τοῦ στόματος τῆς Μαιώτιδος λίμνης, καὶ ὅσα, μεταξὺ τοῦ Ἀδρίου καὶ τῶν ἀριστερῶν τῆς Ποντικῆς θαλάσσης μερῶν, ἀπολαμβάνει πρὸς νότον μέχρι τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Προποντίδος ὁ Ἴστρος· ἐν οἷς καὶ Μακεδονία πᾶσα.

Summam libri 7. his verbis complectitur Codex Ven. Τὰ ἐκτὸς Ἴστρου ἀπὸ Γερμανίας μέχρι Τανάϊδος καὶ τὰ ἐντὸς ἀπὸ Ἀδρίου μέχρι Μακεδονίας καὶ Προποντίδος καὶ τῶν ἀριστερῶν τόπων Πόντου. Paucioribus indicat Gemistus Pletho: Ἐκ τῶν αὐτοῦ Στράβωνος γεωγραφικῶν περὶ τῆς ἐντὸς Ἴστρου τε καὶ Ἀδρίας Εὐρώπης.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM LIBRI SEPTIMI CAPITA.

Septimo libro describit reliqua Europae, quae quidem Orientem spectant trans Rhenum et Tanain usque et paludis Maeotidis ostium, omninoque inter Hadriam et sinistras Pontici maris partes versus austrum usque ad Graeciam et Propontidem Ister tenet: quibus et accedit tota Macedonia.

ΣΤΡΑ΄-

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

Germania.

ΒΙΒΛΙΟΝ ἙΒΔΟΜΟΝ.

ΚΕΦ. Α.

§. 1.

Εἰρηκόσι δὲ ἡμῖν περὶ τῆς Ἰβηρίας, [1] καὶ τῶν Κελτικῶν ἐθνῶν, καὶ τῶν Ἰταλικῶν, σὺν ταῖς πλησίον νήσοις, ἐφεξῆς ἂν εἴη λέγειν τὰ λειπόμενα τῆς Εὐρώπης μέρη, διελοῦσι τὸν ἐνδεχόμενον τρόπον. Λείπεται δὲ τὰ πρὸς ἕω μὲν τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου μέχρι τοῦ Ταναΐδος, καὶ τοῦ στόματος τῆς Μαιώτιδος λίμνης, καὶ ὅσα p. 289.

1) Τὸ καὶ, quod ignorant edd. Aldi, Hopperi et Xylandri, addicentibus MSStis, primus addidit Casaubonus.

STRABONIS GEOGRAPHICARVM RERVM

LIBER SEPTIMVS.

CAP. I.

§. 1.

Hispania, Gallicis et Italicis gentibus, vicinisque insulis descriptis, sequitur, ut reliquas Europae partes persequamur, divisione instituta, qualem rei fert natura. Restant ergo ea, quae versus ortum Solis a Rheno usque ad Tanain sunt et ostia Maeotidis paludis: et quae inter Adriam

Germania. [2] ὅσα μεταξὺ τῦ Ἀδρίυ καὶ τῶν ἀριστερῶν τῆς Ποντικῆς θαλάττης μερῶν ἀπολαμβάνει πρὸς νότον, μέχρι τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Προποντίδος ὁ Ἴστρος. Διαιρεῖ γὰρ ὗτος ἅπασαν ὡς ἐγγυτάτω δίχα τὴν λεχθεῖσαν γῆν, μέγιστος τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην ποταμῶν· ῥέων πρὸς νότον [3] κατ' ἀρχάς· εἶτ' ἐπιστρέφων εὐθὺς ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὸν Πόντον. Ἄρχεται μὲν ὖν ἀπὸ τῶν Γερμανικῶν ἄκρων τῶν ἑσπερίων, πλησίον δὲ καὶ τῦ μυχῦ τῦ Ἀδριατικῦ, διέχων αὐτῦ περὶ χιλίυς σταδίυς· τελευτᾷ δ' εἰς τὸν Πόντον, ὐ πολὺ [4] ἄπωθεν τῶν τῦ Τύρα, καὶ τῦ Βορυσθένυς ἐκβολῶν, ἐκκλίνων πως πρὸς ἄρκτυς. Προσάρκτια μὲν ὖν ἐστι [5] τῷ Ἴστρῳ τὰ πέραν τῦ Ῥήνυ, καὶ τῆς Κελτικῆς· ταῦτα δ' ἐστὶ τά τε Γαλατικὰ ἔθνη, καὶ τὰ Γερμανικὰ

2) Sic recte primus Xylander, cum antea vox inepta ἴσα premeret editiones.

3) Divise dedi cum ed. Amstel. etsi nec haec, nec Casaubonianae sibi in his constant.

4) Debetur haec lectio Casaubono, ante quem edebatur ἄπωθεν τῦ Τύρα καὶ τῶν τῦ Β. — Articulum τῶν repetit Cod. Moscov.

5) τῷ Ἴστρῳ et τῷ Ἴρῳ vitia sunt, illud Aldinae, hoc Hopperianae edit.

Adriam et sinistram Pontici maris meridiem versus ad Graeciam usque et Propontidem Ister tenet. Is enim universas istas regiones quam proxime dirimit, maximus Europae fluviorum. Ab initio versus meridiem, inde conversus ab occasu contra ortum ad Pontum labitur. Oritur in Germaniae extremis versum occasum partibus, non procul a recessu intimo Adriatici sinus, a quo CIↃ fere stadia abest: exit in Pontum, non procul a Tyrae et Borysthenis ostiis, versus septentriones paullum inflexus. Ab Istro septentrionem respiciunt, quae sita sunt ultra Rhenum et Celticam, ut sunt Gallicae gentes, et Germanicae,

νικὰ μέχρι Βαςαρνῶν, καὶ [6] Τυριγετῶν, καὶ τȣ͂ ποταμȣ͂ τȣ͂ Βορυσθένȣς, καὶ ὅσα μεταξὺ τȣ́τȣ, καὶ Ταναΐδος, καὶ τȣ͂ ςόματος τῆς Μαιώτιδος, εἴς τε τὴν [7] μεσόγαιαν ἀνατείνει μέχρι τȣ͂ Ὠκεανȣ͂, καὶ τῇ Ποντικῇ κλύζεται θαλάττῃ. Μεσημβρινὰ δὲ τά τε Ἰλλυρικὰ, καὶ τὰ Θρᾴκια, καὶ ὅσα τȣ́τοις ἀναμέμικται τῶν Κελτικῶν, ἢ τινων ἄλλων, μέχρι τῆς Ἑλλάδος. [8] Λέγωμεν δὲ πρῶτον περὶ τῶν [9] ἐκτὸς τȣ͂ Ἴςρȣ· πολὺ γὰρ ἁπλȣ́ςερα τῶν ἐπὶ θάτερα μερῶν ἐςίν. Germania.

§. 2.

6) Dedi Τυριγετῶν, ut sibi Strabo constaret. cf. p. 118. 128. (Casaub.) etsi Τυραγέται magis probandum videretur cum Holstenio ad Steph. p. 332. Vulgo Τυρηγετῶν inde a Xylandro, cum antea legeretur Τυῤῥηγετῶν. Cod. Mosc. hic et infra p. 295. et 306. (Cas.) Τυῤῥιγετῶν. Guarinus *Tyrrhengetas*. Sed et alibi scriptura hujus nominis fluctuatur.

7) Cod. Moscov. μεσογαῖαν. cf. de hac accentus instabili sede Schweighaeuser ad Polyb. 2, 19. 6. et infra p. 315. (Cas.) Praeterea Vatic. A. ὥςτε τὴν, quasi Atticismo Strabonem ornaturus.

8) Ita recte dedit Casaubonus, cum priores dedissent λέγομεν, quod et habet Cod. Mosc. Sed jam Guarinus expresserat: *dicamus*.

9) hoc praefert Cod. Moscov. Guarini versio, et edd. inde ab Aldo omnes, probatque ipsa res et progressio Strabonis. cf. p. 312. (Cas.) Codd. Vaticani, Venetus cum MSS. Casauboni legunt ἐντὸς, quae voces et alibi commiscentur. cf. 17. p. 827. (Cas.)

nicae, usque ad Bastarnas, Tyrigetas, ac Borysthenem fluvium, et quaecunque inter hunc ac Tanain atque ostia Maeotidis cum in mediam terram porriguntur usque ad Oceanum, tum Pontico alluuntur mari: Meridiem versus ab Istro sunt gentes Illyricae, Thraciae, et quae ex Celticis aliisque admistae sunt ad Graeciam usque. Dicamus autem principio de iis, quae trans Istrum sunt, gentibus: est enim earum multo simplicior, quam ab altera parte degentium explicatio.

§. 2.

Germania. p. 290.

§. 2.

Εὐθὺς [1] τοίνυν τὰ πέραν τῦ Ῥήνυ μετὰ τὺς [2] Κελτὺς πρὸς τὴν ἕω κεκλιμένα Γερμανοὶ νέμονται, μικρὸν ἐξαλλάττοντες τῦ Κελτικῦ φύλυ, τῷ τε πλεονασμῷ τῆς ἀγριότητος καὶ τῦ μεγέθυς, [3] καὶ τῆς ξανθότητος τἄλλα δὲ παραπλήσιοι καὶ μορφαῖς, καὶ ἤθεσι, καὶ βίοις ὄντες, οἵυς εἰρήκαμεν τὺς Κελτύς. Διὸ δικαίως μοὶ δοκῦσι Ῥωμαῖοι τῦτο αὐτοῖς θέσθαι τὔνομα, ὡς ἂν γνησίυς Γαλάτας φράζειν βυλόμενοι· γνήσιοι γὰρ οἱ Γερμανοὶ κατὰ τὴν Ῥωμαίων διάλεκτον.

§. 3.

1) Ita recte posuit et ex nexu narrationis Xylander, cum antea ederetur τὸ νῦν. Sic dudum Guarinus *igitur*.

2) praeeunte Cod. Moscov. Vulgo τὺς Κελτικύς. Nempe hi Hispaniae sunt populi apud nostrum et alios, unde etiam vestiiigs codicum insistens Casaubonus 3. p. 139. pro Κελτοὶ repositum malit Κελτικοί. Tum ex superioribus, quae huc revocasse videntur librarii, desideret aliquis potius τὰ Κελτικὰ, quo nexu et sensu recte dictum sit. Si Eustathium ad Dionys. v. 288. audias, ubique in Strabone Κέλται reponendum videatur, uti vocat lib. 4. quod secus facit in hoc libro.

3) καὶ omisit Cod. Mosc. sic ut inepte priori substantivo adnexuisse videatur. Paullo post dat τἄλλα, ut in sequentibus.

§. 2.

Statim ergo loca, quae trans Rhenum post Celticos populos in orientem vergunt, Germani incolunt, qui a Gallica gente parum discrepant, si, quae summa sunt, feritatem spectes, corporis proceritatem et colorem flavum. Sed et forma, et moribus, et victu adsimiles sunt Gallis, quales descripsimus. Itaque recte mihi videntur Romani hoc nomen eis indidisse, cum eos fratres esse Gallorum vellent ostendere; id enim ex Romanorum lingua valet hoc verbum.

§. 3.

Germania.

§. 3.

Ἔστι δὲ τὰ μὲν πρῶτα μέρη τῆς χώρας ταύτης τὰ πρὸς τῷ Ῥήνῳ μέχρι τῶν ἐκβολῶν [4] ἀπὸ τῆς πηγῆς ἀρξαμένοις· σχεδὸν δέ τοι καὶ τοῦτό ἐστι τὸ ἑσπέριον τῆς χώρας πλάτος, ἡ ποταμία πᾶσα. Ταύτης δὲ τὰ μὲν εἰς τὴν Κελτικὴν μετήγαγον Ῥωμαῖοι, τὰ δ' ἔφθη [5] μεταστάντα εἰς τὴν ἐν βάθει χώραν, καθάπερ Μαρσοί· λοιποὶ δ' εἰσὶν ὀλίγοι καὶ τῶν [6] Σουγάμβρων μέρος. Μετὰ δὲ τοὺς παραποταμίους, τ' ἄλλα ἐστὶν ἔθνη τὰ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Ἄλβιος ποταμοῦ· [7] ὃς παράλληλός πως ἐκείνῳ ῥεῖ πρὸς τὸν Ὠκεανόν, οὐκ ἐλάττω χώραν διεξιών, ἤπερ ἐκεῖνος. Εἰσὶ δὲ μεταξὺ καὶ ἄλλοι ποταμοὶ πλωτοὶ (ὧν ἐν τῷ Ἀμασίᾳ Δροῦσος Βρουκτέρους κατεναυμάχησε) ῥέοντες ὡσαύτως ἀπὸ νότου

4) Deest apud Aldum et Hopperum; tum dederunt male ἀρξαμένης. Pro δέ τοι Cod. Mosc. δ' ἔτι.

5) Sic Codd. Casaub. Vaticani, Venetus, Moscov. Vulgo inde ab Aldo μεταναστάντα, quod aeque reddere hic poterant Codices, atque infra.

6) Cod. Mosc. ut infra, Συγάβρων. Xylander Συγάμβρων, qui tamen post per ου, quod propter libros aliorumque usus retinui, etsi variat prima syllaba.

7) ὡς vitiose Xylander.

§. 3.

Prima Germaniae regio est ad Rhenum, a fontibus eius usque ad ostia: atque hic fluminis tractus, latus est Germaniae occiduum. Huius partis populos Romani partim in Galliam traduxerunt: reliqui migraverunt in interiores Germaniae partes, ut Marsi: restant pauci, eaque pars Sugambrorum. Post Rheni accolas, aliae sunt gentes inter hunc et Albin: qui aequali fere usquequaque spatio a Rheno distans in Oceanum fertur, neque minorem quam Rhenus regionem peragrat. Inter hos et alia sunt navigabilia flumina, (e quibus est Amasia, in quo Drusus Bructeros navali praelio vicit) ipsa quoque a meridie

Germania. νότε πρὸς Βοῤῥᾶν καὶ τὸν Ὠκεανόν. [8] Ἐξῆρται γὰρ ἡ χώρα πρὸς νότον, καὶ συνεχῆ ταῖς Ἄλπεσι ποιεῖ ῥάχιν τινὰ, πρὸς ἕω τεταμένην, ὡς ἂν μέρος [9] ὖσαν τῶν Ἄλπεων· καὶ δὴ καὶ ἀπεφήναντό τινες ὕτως, διά τε τὴν λεχθεῖσαν θέσιν, καὶ διὰ τὸ τὴν αὐτὴν ὕλην ἐκφέρειν· ὐ μὴν ἐπὶ τοσοῦτόν γε ὕψος ἀνίσχει τὰ [10] ταύτης μέρη. [11] Ἐνταῦθα δ' ἐςὶ καὶ ὁ Ἑρκύνιος δρυμὸς, καὶ τὰ τῶν [12] Σοήβων ἔθνη, τὰ μὲν οἰκοῦντα ἐντὸς τῦ δρυμῦ, καθάπερ τὰ τῶν [13] Κολδύων· [14] ἐν οἷς ἐς καὶ τὸ

8) ex conjectura Casauboni adsentiente Conringio ad calcem Taciti de Germania p. 77.

9) ante Xylandrum ὖσα.

10) Codd. Casaub. Vatic. A. B. Moscov. ταύτῃ. Edd. omnes ταύτης. Melius.

11) Ita Codd. Casaub. Vatic. A. B. Venet. Moscov. Edd. praeeunte Aldo Ἐν ταύτῃ.

12) Ita semper Cod. Mosc. cuius auctoritate Strabonem ad constantiam revocare licuit. cf. 4. p. 194. Cluverius tamen malit Σουήβων in Germ. ant. 3, 24. extr. p. 599. uti et vetus liber Casauboni habuit in loco superiori, et hic et infra praefert Cod. Medic. Rectius forte, ex aliorum etiam adsensu. Libri editi hic legunt Σουηύων, uti post.

13) Sic Vatic. A. B. Ven. Moscov. Casaub. exhibent cum Guarino, quibus in obscuro hoc nomine adquiescendum putavi. Cluver. in Germ. ant. 3, 31. p. 617. ex Κυάδοι corruptum putat. Vulgo Κολδύλων inde ab Aldo. Illud etiam praefert Mannert in Geogr. T. 3. p. 440.

14) Cluver. in Germ. ant. 3, 31. p. 618. ut ad δρυμὸν referatur, legit ἐν ᾧ, cuius emendationes hic et in sequentibus reddidit Penzelius. At si rem spectes, idem subest.

ridie Boream versus et Oceanum fluentia. Etenim Germania versus meridiem attollitur, ac dorsum quoddam erigit contiguum Alpibus, versus orientem porrectum, ita ut videri pars Alpium possit: quin et hoc affirmavere quidam, et propter situm commemoratum, et quod eiusdem est ferax materiae: neque tamen huius dorsi partes Alpium altitudinem aequant. In hac Germania est etiam silva Hercynia, et Suevorum gentes, quarum quaedam in ipsa habitant silva, ut Coldui, in quibus est et Bovias-

τὸ [15] Βϋΐαιμον, τὸ τῦ [16] Μαροβόδυ βασίλειον, εἰς ὃν ἐκεῖνος τόπον, ἄλλυς τε μετανέστησε πλείυς, [17] καὶ δὴ τὺς ὁμοεθνεῖς ἑαυτῷ Μαρκομμάνυς. Ἐπέστη γὰρ τοῖς πράγμασιν ὗτος ἐξ ἰδιώτυ, μετὰ τὴν ἐκ Ῥώμης ἐπάνοδον· νέος γὰρ ἦν ἐνθάδε, καὶ εὐεργετεῖτο ὑπὸ τῦ Σεβαστῦ· ἐπανελθὼν δὲ ἐδυνάστευσε, καὶ κατεκτήσατο, πρὸς οἷς εἶπον, [18] Λυΐυς τε, μέγα ἔθνος, καὶ [19] Ζύμυς, καὶ Βύτονας, καὶ Μυγίλωνας, καὶ Σιβινὺς, καὶ, [20] τὸ τῶν Σοήβων αὐτῶν μέγα ἔθνος, Σέμνωνας. Πλὴν τά γε τῶν Σοήβων, ὡς ἔφην, ἔθνη, τὰ μὲν ἐντὸς ὤκει, Germania.

X 2

15) Sic Vatic. Venet. Moſcov. Medic. Ex Caſaub. adfertur Βυΐαιβιον, etſi ipſe in nota ſubiecta ex vett. libris commemorat Βουΐαιμον. Et ſic Guarinus *Bubiemum*. Vulgo duce Aldo Βουΐασμον, quod Cluver. in Germ. ant. 3, 31. mutabat in Βοΐαιμον, Conringius c. 6. p. 78. in Βυΐαιμον. Prius etiam ſimpliciter quidam ex Strabone adferunt.

16) Moſcov. Μαροβόδυ.

17) Sic Moſcov. cum edd. ante Caſaubonum, qui alterum καὶ eiecit vel neglexit.

18) Caſaubonus in margine coniicit Λυγίυς, cui calculum addit Cluverius c. l. Conringius c. l. emendabat Λυγίυς. Codices vulgatae mordicus inhaerent, quam et reddidit Guarinus. Λυΐυς τε pro τὸ dedi ex Cod. Moſc.

19) Cluverius c. l. haec populorum nomina ſic conſtituit: καὶ Λεμοβίυς, καὶ Γύτονας, καὶ Βυργυνδίωνας, καὶ Σιβίνυς. Codices nihil a vulgata lectione recedunt, tantum quod Medic. Βυτῶνας exhibet.

20) Inſerui τὸ ex Moſcov.

Boviaemum Marobodui regia: in quem locum is cum alios plures tranſtulit, tum Marcomannos gentiles ſuos. Is enim Roma reverſus (ubi iuvenis fuit, et ab Auguſto beneficiis affectus) e privato ſtatu ad occupandam dominationem ſe contulit, ac praeter Marcomannos ſubiecit ſibi etiam Luios magnam gentem, Zumos, Butones, Mugilones, Sibinos, et de ipſis Suevis magnam nationem Semnonas. Enimvero Suevorum, ut dixi, alii in ſilva

Germania. [21] ᾤκει, τὰ δὲ ἐκτὸς τοῦ δρυμοῦ, ὅμορα τοῖς Γέταις. Μέγιστον μὲν τὸ τῶν Σοήβων ἔθνος· διήκει γὰρ ἀπὸ τοῦ Ῥήνου μέχρι τοῦ Ἄλβιος· μέρος δέ τι αὐτῶν, καὶ πέραν τοῦ Ἄλβιος νέμεται, καθάπερ [22] Ἑρμόνδοροι καὶ
p. 291. Λαγκόσαργοι· [23] νῦν δὲ καὶ τελέως εἰς τὴν περαίαν οὗτοί γε ἐκπεπτώκασι φεύγοντες. Κοινὸν δ' ἐστὶν ἅπασι τοῖς ταύτῃ, τὸ περὶ τὰς μεταναστάσεις εὐμαρές, διὰ τὴν λιτότητα τοῦ βίου, καὶ διὰ τὸ μὴ γεωργεῖν, μηδὲ θησαυρίζειν, ἀλλ' ἐν καλυβίοις οἰκεῖν ἐφήμερον ἔχουσι παρασκευήν· τροφὴ δ' ἀπὸ τῶν θρεμμάτων ἡ πλείστη, καθάπερ τοῖς Νομάσιν· ὥστ' ἐκείνους μιμούμενοι, τὰ οἰκεῖα ταῖς ἁρμαμάξαις ἐπάραντες, ὅποι ἂν δόξῃ, τρέπονται μετὰ τῶν βοσκημάτων. [24] Ἄλλα δ'

21) Quia de suo tempore loquatur Strabo, et hinc bis ἐστὶ posuerit, legendum censet Cluverius c. l. οἰκεῖ Ante Casaub. vitiose in edd. ὤκοι. Post Moscov. Μέγιστον μὲν οὖν, ut artius utrimque necteret.

22) Sic dedi ex coniectura Casauboni, uti et volebat Conringius c. l. Xylander refingebat Ἑρμούνδουροι. Vulgo, uti Codd. et Guarinus, Εὐμόνδοροι. Pro Λαγκόσαργοι adferunt interpretes, quibus suffragatur Mannert in Geogr. T. 3. p. 223. Λαγγόβαρδοι. Forte leviori mutatione Λαγκόβαρδοι, uti Φράγγοι et Φράγκοι dicuntur.

23) Cod Mosc. νυνὶ δὲ, ut κάθα περ pro καθάπερ.

24) Ex Casaub. edit. 2. in Amstelod. fluxit Ἀλλὰ δ'.

silva habitabant, alii extra, Getis finitimi. Maxima quidem est Suevorum natio: nam et a Rheno ad Albin usque pertingit, et trans Albin habitant pars eorum, ut Hermondori et Longosargi, atque nunc quidem hi fuga facta omnino in oppositam regionem se coniecerunt. Commune omnium est, qui istis in locis degunt, facilis et expedita soli mutatio, ob tenuitatem victus, et quod neque colunt agros, nec quidquam reponunt. Sed in casis habitant in unum diem apparatis, cibus eis a pecore plurimus, ut et Nomadibus: quorum etiam imitatione rebus suis in currus impositis facile cum pecore suo abeunt quo visum fuerit. Aliae minores Germanorum sunt gentes

δ' ἐνδότερά ἐστιν ἔθνη Γερμανικά, Χηροῦσκοί τε καὶ [25] Χάττοι, καὶ Γαμαβριοῦιοι, καὶ [26] Χαττουάριοι· πρὸς δὲ τῷ Ὠκεανῷ [27] Σούγαμβροί τε, καὶ [28] Χαῦβοι, καὶ Βρούκτεροι, καὶ Κίμβροι, [29] Καῦκοί τε καὶ [30] Καοῦλκοι, καὶ Καμψιανοὶ, καὶ ἄλλοι πλείους. Ἐπὶ ταὐτὰ δὲ τῷ Ἀμασίᾳ φέρονται, [31] Βίσουργίς τε, καὶ Λουπίας ποταμὸς, διέχων Ῥήνου περὶ ἑξακοσίους σταδίους, ῥέων διὰ Βρουκτέρων τῶν ἐλαττόνων. Ἔστι δὲ καὶ Σάλας ποταμὸς, οὗ μεταξὺ καὶ τοῦ Ῥήνου πολεμῶν, καὶ κατορθῶν Δροῦσος ἐτελεύτησεν ὁ Γερμανικός. Ἐχειρώσατο

Germania.

X 3

25) Moscov. Χάτοι καὶ Γαμαβρίουοι, pro quibus Γαμβριούιοι legendum suspicatur Casaubonus, adsentiente Cluverio in Germ. ant. 3, 19. p. 582. et probante Guarino, qui habet: *Gamabrivi*; Taciti *Gambrivii* de Germ. c. 2. Vulgo Γαμβριούνοι.

26) Non erat, quod corruptum censeret Casaubonus. Ita infra recurrunt.

27) Mosc. Σύγαβροι.

28) Cluver. in Germ. ant. 3, 14. p. 555. reponit Χάμαβοι ex Tacito de Germ. c. 33. Βούκτεροι, quod omnes adhuc editiones obsederat, et vetus interpres exhibet, etsi post recta sequitur, librarii vitio corruptum esse, iam suspicatus erat Ortelius in thesauro s. v. *Busacteri*, post ita emendandum proposuerat Cluver. in Germ. ant. 3, 13. p. 551. recte receptaque forma hic et in sq. adfert Cod. Mosc. ex quo recepi.

29) τε interposuit Casaubonus, adstipulante nunc etiam Cod. Mosc. cum antea deesset.

30) non sine veri specie in Κάθυλκοι mutari iubet Cluver. in Germ. ant. 3, 19. p. 581. ex iis, quae p. 292. leguntur. Idem subsequens nomen mutat in Καμψανοὶ, qui p. 292. sunt Ἀμψανοί. Guarinus vulgatam reddit, ad quam et Codd. tacent.

31) Ante Xylandrum Βισουργίσαι.

gentes Cherusci, Chatti, Gamabrivi, Chattuarii: ad Oceanum autem Sugambri, Chaubi, Bructeri, Cimbri, Cauci, Caulci, Campsiani, et aliae plures. In eadem, qua Amasia, partem feruntur Visurgis et Lupias, qui per Bructeros minores fluit, a Rheno distans circiter 1200 stadiis. Est et Salas fluvius, inter quem et Rhenum bellum felici successu gerens obiit Drusus Germanicus. Hic

Germania. το δ' ȣ μόνον τῶν ἐθνῶν τὰ πλεῖςα, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐν τῷ παράπλῳ νήσȣς, ὧν ἐςὶ καὶ ἡ [32] Βȣρχανὶς, ἣν ἐκ πολιορκίας εἷλε.

§. 4.

Γνώριμα δὲ ταῦτα κατέςη τὰ ἔθνη, πολεμοῦντα πρὸς Ῥωμαίȣς, εἶτ' [1] ἐνδιδόντα, καὶ πάλιν ἀφιςάμενα, ἢ καὶ καταλείποντα τὰς κατοικίας· κἂν πλείω δὲ γνώριμα ὑπῆρξεν, εἰ ἐπέτρεπε τοῖς ςρατηγοῖς ὁ Σεβαςὸς, διαβαίνειν τὸν Ἄλβιν, [2] μετιȣ̃σι τους ἐκεῖσε ἐπανιςαμένους. Νυνὶ δ' εὐπορώτερον ὑπέλαβε ςρατηγεῖν τὸν ἐν χερσὶ πόλεμον, εἰ τῶν ἔξω τȣ̃ Ἄλβιος καθ' ἡσυχίαν ὄντων ἀπέχοιτο, καὶ μὴ [3] παροξύνοι πρὸς τὴν κοινωνίαν τῆς ἔχθρας. Ἤρξαντο δὲ τȣ̃ πολέμȣ [4] Σȣ́γαμβροι πλησίον οἰκȣ̃ντες τȣ̃ Ῥήνȣ, Μέλωνα ἔχον-

32) Stephani auctoritate, qui Strabonem testem producit, dedi, uti iam praeceperat Cluver. in Germ. ant. 4, 23. p. 596. Accedit Plin. 4, 23. (13.) in *u.*

1) Cod. Mosc. ἐνδόντα. Vulgata seriem continet magis, eaque de causa ex Medic. reposui etiam καταλείποντα.

2) Codd. Casaub. μετιέναι.

3) ex Cod. Medic. et Moscov. recepi. Vulgo παροξύνοιτο ad formam praecedentem. Ἀπέχοιντο vitium est unius ed. Amstel.

4) Σούγαβροι Cod. Mosc. ut supra.

Hic non gentes modo plurimas subegit, sed et insulas in legendo litore obvias: quarum est Burchanis, quam obsidione cepit.

§. 4.

Innotuere istae gentes, cum bellum contra Romanos gererent, deinde concederent, post vel rursus deficerent, vel suas habitationes desererent. Ac fuissent plures etiam cognitae, si Augustus militibus permisisset, ut transmisso Albi eo rebellantes persequerentur. Sed promtius censuit Augustus se bellum, quod erat in manibus, confecturum, si populos ultra Albim sitos ac nihil moventes, missos faceret, neque irritatos maleficio ad societatem cum hostibus ineundam invitaret. Belli initium fecere Melone duce Sugambri, Rheno vicini; idque

ἔχοντες ἡγεμόνα· κἀκεῖθεν ἤδη διεῖχον ἄλλοτ᾽ ἄλλοι, δυναστεύοντες καὶ καταλυόμενοι, πάλιν δ᾽ ἀφιστάμενοι, προδιδόντες καὶ τὰ ὅμηρα καὶ τὰς πίστεις. Πρὸς οὓς ἡ μὲν ἀπιστία, μέγα ὄφελος· οἱ δὲ πιστευθέντες, τὰ μέγιστα κατέβλαψαν, καθάπερ οἱ Χηροῦσκοι, καὶ οἱ [5] τούτων ὑπήκοοι· πάρ᾽ οἷς τὰ τρία τάγματα Ῥωμαίων μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Οὐάρου [6] Κουϊντιλίου παρασπονδηθέντα, ἀπώλετο [7] ἐξ ἐνέδρας. Ἔτισαν δὲ δίκας ἅπαντες, καὶ παρέσχον τῷ νεωτέρῳ Γερμανικῷ λαμπρότατον θρίαμβον, ἐν ᾧ ἐθριαμβεύθη τῶν ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν σώματα καὶ γυναικῶν, Σεμιγοῦντός [8] τε Σεγέστου υἱὸς, Χηρούσκων ἡγεμὼν, καὶ ἀδελφὴ αὐτοῦ, γυνὴ δ᾽ Ἀρμενίου τοῦ πολεμαρχήσαντος ἐν τοῖς

Germania.

5) τούτοις legit idem, et ante τρία omittit τά.

6) Duplici λ effert idem, ut Aldus, Hopperus et Xylander, quorum hi post simplex ponunt.

7) Sic Casaub. Vatic. A. Venet. Mosc. quod et expressit Guarinus, *per insidias.* Editiones omnes praeeunte Aldo ἐν ἐνέδραις.

8) Vulgo τε καὶ, quod posterius delendum esse vidit Casaubonus ex Tacito Ann. 1, 57. Sed et ante eum ibi Lipsius. Quam emendationem etiam probat Cod. Moscov. et Guarinus, qui vertit: Segimuntus Segesti filius. Adsentitur Conring. ad calcem Taciti de Germ. p. 82. ita tamen, ut etiam ὁ Σεγιμοῦντος legi posse putet.

que ibi deinceps alii alio diffuderunt, potiti imperio, eoque deturbati postea: rursumque deficientes fide et obsidibus proditis. Adversus hos plurimum utilitatis est in incredulitate: quibus fides habita est, ii maxima damna intulerunt: ut Cherusci et eorum subditi, apud quos tres Romanae legiones cum duce Quintilio Varo contra datam fidem insidiis circumventae perierunt. Poenas tamen universi dederunt, ac Germanico iuniori pulcerrimam triumphi materiam, in quo illustrissimos viros ac feminas duxit, Semiguntum, Segesti filium, Cheruscorum ducem sororemque eius: et uxorem Armenii, qui belli dux fuerat

Germania. p. 292. τοῖς Χηρούσκοις ἐν τῇ πρὸς Οὔαρον Κουϊντίλιον παρασπονδήσει, καὶ [9] νῦν ἔτι συνέχοντος τὸν πόλεμον, ὄνομα, [10] Θουσνέλδα, καὶ υἱὸς τριετὴς [11] Θουμελικός· ἔτι δὲ Σεσίθακος [12] Σαιγιμήρου υἱὸς τῶν Χηρούσκων ἡγεμόνος, καὶ [13] ἡ γυνὴ τούτου [14] Ῥαμὶς, [15] Οὐκρομύρου θυγάτηρ, ἡγεμόνος [16] Βαττῶν, καὶ Δευδόριξ [17] Βαιτόριτος τοῦ Μέλωνος

9) Additi νῦν ex editionibus ante Casaubonum vulgatis. Praeposuit etiam Cod. Mosc. et reddidit in Latinis Guarinus.

10) Reinesius in margine ed. Casaub. 1. adscripserat: Legam Θευλίνδα.

11) Idem voluerat Θουμερικόν.

12) Corruptum editionum nomen Αἰγιμήρου conclamant Lipsius ad Tacit. Ann. 1, 71. Casaubonus ad nostrum locum, Cluverius in Germ. ant. 1, 19. p. 583. — et reponendum postulant aut Σιγιμέρου, in quo adsentitur etiam Conring. p. 82. aut Σιγιμήρου, quod habet Casaubonus. Expressit Penzelius. In uno Codice Mosc. est Αἰγιμήρου. Dedi praemissa litera σ, quae absorberi facile potuit, levissima facta immutatione Σαιγιμήρου.

13) Articulum ignorat Mosc. et edd. ante Casaubonum.

14) Vat. A. Ῥαβίς.

15) Mosc. et Med. legunt Οὐκρομίρου. Guarinus vertit: *Veromiri filia.* Lipsius ad Taciti Ann. 11, 16., ad etymon Germanicum verius censet Ἀκρομέρου. Ἀκρυμήρου (ita Penzel.) vel Ὀκρυμήρου vult Cluver. in Germ. ant. 3, 19. p. 583. ex Tacito, ubi etiam versatur hoc nomen. Reinesius in margine ed. Cas. 1. Οὐιτρομάρου aut Οὐιρτομάρου Virdomari.

16) Ita edd. omnes. Cod. Mosc. Βάττων transposito accentu. Codd. Casaub. Venet. Βραττῶν. Cluver. c. l. corrigit Χάττων, uti Conring. c. l. p. 83. At Βάττων (Batavorum) tuetur Vossius ad Melam 3, 5, 92.)

17) Cod. Mosc. Καιτόριτος supra tamen scripto B. Med. Βαιτόριδος. Reinesius c. l. coniecerat Βαιτόριγος.

rat Cheruscis, cum violatis pactis Varum Quintilium invaderent, atque etiamnum bellum fovet, nomine Thusnelda, ac filius tres annos natus Thumelicus: nec non Sesithacus Saegimeri F. Cheruscorum ducis, eiusque uxor Rhamis, Ucromyri filia Battorum ducis, et Deudorix Baetoritis filius, qui frater erat

Μέλωνος ἀδελφοῦ υἱὸς Σούγαμβρος. [18] Σαιγέστης δὲ ὁ πενθερὸς τοῦ Ἀρμενίου καὶ ἐξ ἀρχῆς διεστη πρὸς τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ λαβὼν καιρὸν ηὐτομόλησε, καὶ τῷ θριάμβῳ παρῆν τῶν φιλτάτων, ἐν τιμῇ ἀγόμενος· ἐπόμπευσε δὲ καὶ [19] Λίβης τῶν Χάττων [20] ἱερεὺς, καὶ ἄλλα δὲ σώματα ἐπομπεύθη ἐκ τῶν πεπορθημένων ἐθνῶν, Καθύλκων καὶ Ἀμψάνων, Βρουκτέρων, [21] Νουσίπων, Χηρούσκων, Χάττων, Χαττουαρίων, Λανδῶν, Σουβαττίων. Διέχει δὲ τοῦ Ἄλβιος ὁ Ῥῆνος περὶ τρισχιλίους σταδίους, εἴ τις [22] εὐθυποροῦσας ἔχοι τὰς ὁδούς· νυνὶ δὲ διὰ [23] σκολιᾶς καὶ ἑλώδους, καὶ δρυμῶν, κυκλοπορεῖν ἀνάγκη. Germania.

18) Eadem ratione, qua antea motus, praefixi σ, Σεγέστης iam voluerant Casaub. et Conringius p. 83.

19) Ita Vat. A. Med. Mosc. *Libes* etiam Guatinus. Codd. Casauboni Λέβης. Aldus intulit Λίγυς.

20) Ἱερὸς legunt Codd. Casaub. Venet. Mosc. At recte Med. ἱερεὺς, quod et constituit Aldus et antea retulerat Guarinus. Probat etiam nexus.

21) Populorum haec nomina sic constituit Cluver. in Germ. ant. 3, 19. p. 581. ut 3, 12. p. 549. Οὐσιπετῶν, Χηρ. Χαττ. Χαττουαρ. Μαρσῶν, Τυβαντίων, de Tubantibus non improbante Akingio in notitia Germ. infer. P. I. p. 125. At remota haec sunt a Codicum vestigiis. Ex Codicibus Moscov. omisso nomine Χάττων dat Χαττυταρίων, Λάνδων —

22) Forte εὐθυπορούσας, etsi illud omnes habent libri.

23) Mosc. κολιᾶς. Tum ante Xylandrum κυκλοπορεῖν.

erat Melonis, Sugamber. Saegestes autem Armenii socer, cum initio sententiae generi restitisset, capto tempore ad Romanos transfugerat, tumque triumphum, in quo ducerentur ei carissima, in honore ipse habitus a Romanis, spectavit: ductus est in pompa etiam Libes Chattorum sacerdos, aliique multi ex devastatis populis, Cathylcis, Ampsanis, Bructeris, Nusipis, Cheruscis, Chattis, Chattuariis, Landis, Subattiis. Distat ab Albi Rhenus, si quis recto itinere proficisci eo posset circiter ϹΙϽ ϹΙϽ ϹΙϽ stadiis. Sed obliquo itinere et per circuitum eo via ducit, ob paludes et saltus.

Germania.

§. 5.

Ὁ δὲ Ἑρκύνιος δρυμὸς πυκνότερός τε ἐςὶ, καὶ μεγαλόδενδρος ἐν χωρίοις ἐρυμνοῖς, κύκλον περιλαμβάνων μέγαν· ἐν μέσῳ δὲ ἵδρυται χώρα καλῶς οἰκεῖσθαι δυναμένη, περὶ ἧς εἰρήκαμεν. Ἔςι δὲ πλησίον αὐτῆς ἥ τε τȣ̃ Ἴςρȣ πηγὴ, καὶ ἡ τȣ̃ Ῥήνȣ, καὶ ἡ μεταξὺ ἀμφοῖν λίμνη, καὶ τὰ ἕλη τὰ ἐκ τȣ̃ Ῥήνȣ διαχεόμενα. Ἔςι δ' ἡ λίμνη τὴν μὲν περίμετρον ςαδίων πλειόνων ἢ [1] τ, δίαρμα δὲ ἐγγὺς σ. Ἔχει δὲ καὶ νῆσον, ᾗ ἐχρήσατο ὁρμητηρίῳ Τιβέριος ναυμαχῶν πρὸς [2] Οὐινδελικοις. [3] Νοτιωτέρα δ' ἐςὶ τῶν τȣ̃ Ἴςρȣ πηγῶν καὶ αὕτη, καὶ ὁ Ἑρκύνιος δρυμὸς, ὥςτ' ἀνάγκη τῷ

1) Numerum correctione indigere viderat iam Velserus in rer. Augustan. comment. lib. I. p. 186. et substituerat D aut DC (φ aut χ.) Mannert in Geogr. T. 3. p. 663. omissum putat φ ante τ. etsi ita Strabonem excessisse modum subiicit. Solus Mosc. dat τριακοσίων διακοσίων.

2) Moscov. Ἰνδολικὼς cum Aldo. Hopperus Οὐιδολικὼς. Guarinus *Vindelicos*, ut infra, ubi illi a se descifcunt. Vulgo per ε.

3) Vitiatum hunc locum esse senserunt plures, e quibus Munsterus, notante Casaubono, voluit βορειοτέρα, Cluverius in Germ. ant. 3, 47. p. 705. Νοτιωτέρα δ' ἐςὶν αὕτη, καὶ τῶν τȣ̃ Ἴςρȣ πηγῶν καὶ τȣ̃ Ἑρκυνίȣ δρυμȣ̃. Atque ita reddidit Penzel. At haec, ut alia, indicare hic tantum omnino, excutere diligentius non licet.

§. 5.

Silva Hercynia densior est, magnisque consita arboribus, locis natura munitis, magnum includens circulum: in medio sita est regio habitationibus bene apta, de qua diximus. Prope hanc regionem origo est Istri, et Rheni, ac lacus inter horum fontes situs, et paludes e Rheno effusae. Lacus in ambitu habet stadia amplius CCC, traiectum prope CC. inque ea est insula, qua pro receptaculo usus est Tiberius, navali pugna cum Vindelicis certans. Cum hic lacus tum saltus Hercynius magis Istri fontibus versus meridiem inclinat,

[4] τῷ ἐκ τῆς Κελτικῆς ἐπὶ τὸν Ἑρκύνιον δρυμὸν ἰόντι, πρῶτον μὲν διαπεράσαι τὴν λίμνην, ἔπειτα τὸν Ἴστρον, εἶτ' ἤδη δι' [5] εὐπετεστέρων χωρίων ἐπὶ τὸν δρυμὸν τὰς προβάσεις ποιεῖσθαι δι' ὀροπεδίων. Ἡμερήσιον δὲ ἀπὸ τῆς λίμνης προελθὼν ὁδὸν Τιβέριος, [6] εἶδε τὰς τοῦ Ἴστρου πηγάς. Προσάπτονται δὲ τῆς λίμνης ἐπ' ὀλίγον μὲν οἱ Ῥαιτοί, τὸ δὲ πλέον Ἑλουήττιοι καὶ Οὐϊνδελικοί, καὶ ἡ Βοΐων ἐρημία. Μέχρι Παννονίων [7] πάντες, τὸ πλέον [8] δ' Ἑλουήττιοι καὶ Οὐϊνδελικοὶ οἰκοῦσιν ὀροπέδια. Ῥαιτοὶ δὲ καὶ Νωρικοὶ μέχρι τῶν Ἀλπείων ὑπερ-

Germania.

4) Sic MSS. Casaub. Vatic. A. B. Venet. Mosc. nec aliter legisse videtur Guarinus. Vulgatam τὸν — εἰς τὸν Ε. δ. ἰόντα invexit Aldus.

5) In Vat. εὐπερεπεστέρων superscripto τ, quasi εὐτρεπεστέρων alii legant aut legi possit.

6) Ἴδεν Mosc. In Οὐϊνδελικοι variant edd.

7) Non agnoscit hanc vocem Mosc. neo expressit Guarinus. At ex ipsa narratione in distinctione vulgari post ἐρημία, et πάντες existit difficultas, quam varie expediunt. Casaubonus igitur, quem sequitur Conringius ad calcem Taciti de Germ. p. 85. eo, quo exhibui modo, distinguit, interposito tantum illi τὸ ἄν. Aliam viam ingressus est Cluverius in Vindelicia p. 739. Ita enim: Προσάπτοντες — τὸ δὲ πλέον Ἐλ. κ. Οὐϊνδ. ἔπειτά εἰσι οἱ Νωρικοί, καὶ ἡ Βοΐων ἐρημία, μέχρι Παννονίων. Πάντες τὸ πλέον δ' Ἐλ. καὶ Οὐϊνδ. οἰκοῦσιν ὀροπέδια.

8) Mosc. δὲ Λουήτιοι, ut Guarinus. Nempe diviserunt conjungenda, uti p. 293. f.

clinat, ut necesse sit, eum, qui e Gallia Hercynium petit saltum, prius transire lacum, deinde Istrum, ac porro, per commodiora iam itineri loca et montanas planities ad silvam ipsam progredi. Unius diei iter progressus a lacu Tiberius, fontes Istri vidit. Lacum Raeti exigua parte, maiore Helvetii et Vindelici attingunt: inde est Boiorum solitudo. Usque ad Pannonios omnes, magis tamen reliquis Helvetii et Vindelici montanas incolunt planities. Raeti et Norici usque ad Alpium summa assurgunt,

Germania. Cimbri. ὑπερβολῶν ἀνίσχουσι, καὶ πρὸς τὴν Ἰταλίαν περινεύουσιν, οἱ μὲν Ἰνσούβροις συνάπτοντες, οἱ δὲ [9] Κάρνοις, καὶ τοῖς περὶ τὴν Ἀκυληΐαν χωρίοις. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη ὕλη [10] μεγάλη Γαβρῆτα· ἔπειτα δὲ [11] τὰ τῶν Σοήβων· [12] ἐπέκεινα δ᾽ ὁ Ἑρκύνιος δρυμός· ἔχεται δὲ κἀκεῖνος ὑπ᾽ αὐτῶν.

ΚΕΦ. Β.

§. 1.

Περὶ δὲ Κίμβρων τὰ μὲν οὐκ εὖ λέγεται, τὰ δ᾽ ἔχει πιθανότητας οὐ μετρίας. Οὔτε γὰρ τὴν τοιαύτην αἰτίαν τοῦ πλάνητας γενέσθαι καὶ λῃστρικοὺς ἀποδέξαιτ᾽ ἄν τις, ὅτι, χεῤῥόνησον οἰκοῦντες, μεγάλῃ πλημμυρίδι ἐξελα-

9) Κρένοις ante Casaubonum.

10) Ita dedi ex Cod. Moscov. Γαβρῆτα etiam habet Cod. Medic. probatque Ptolemaeus 2, 11. etsi ibi ex solemni commistione Γαβρίτα legitur. Alterutrum recte habere censet, sive Γαβρῆτα, sive Γαύρητα ex duplici orthographia d'Orville ad Chariton. p. m. 45., ubi plura de permutatione τοῦ υ et β ad lib. 1, 4. Guarinus etiam hic *Gabreta*.

11) Priores Casaubono editores male τὰ omittunt.

12) Sic pro vulgari ἔπειτα, quod Aldo debetur Codd. Casaub. Venet. Vaticani, Moscov. Τὸ δὲ sexies deinceps positum in Strabone non offendat.

surgunt, et versus Italiam vergunt, alii Insubres, alii Carnos, et quae sunt circa Aquileiam loca attingentes. Est et alia magna silva Gabreta, deinde Suevorum sedes, inde Hercynius saltus, quem et ipsum Suevi tenent.

CAP. II.

§. 1.

De Cimbris vero quaedam minus recte dicuntur, quaedam probabilitatem habent non mediocrem. Non enim hac de causa eos, ut incertis vagarentur sedibus et latrociniis victum quaererent, compulsos crediderim, quod

e

[1] ἐξελασθεῖεν ἐκ τῶν τόπων· καὶ γὰρ νῦν ἔχουσι τὴν Cimbri. χώραν, ἣν εἶχον πρότερον, καὶ ἔπεμψαν τῷ Σεβαστῷ p. 293. δῶρον, τὸν ἱερώτατον παρ' αὐτοῖς λέβητα, αἰτούμενοι φιλίαν, καὶ ἀμνηστίαν τῶν ὑπηργμένων· τυχόντες δὲ, ὧν ἠξίουν, ἀπῆραν· γελοῖον δὲ τῷ φυσικῷ, καὶ αἰωνίῳ πάθει, δὶς ἑκάστης ἡμέρας συμβαίνοντι, [2] παροργισθέντας ἀπελθεῖν ἐκ τοῦ τόπου. Ἔοικε δὲ πλάσματι, τὸ συμβῆναί ποτε πλημμυρίδα ὑπερβάλλουσαν· ἐπιτάσεις μὲν γὰρ καὶ ἀνέσεις δέχεται τεταγμένας δὲ καὶ [3] περιοδιζούσας ὁ Ὠκεανὸς ἐν τοῖς τοιούτοις πάθεσιν. Οὐκ εὖ δ' οὐδ' ὁ φήσας ὅπλα αἴρεσθαι πρὸς

1) Vulgo ἐξελθεῖν. Vitiose enim Xylander et Amstel. ἐξελθεῖν, etsi ille, nescio unde, post τόπων posuit ἠναγκάσθησαν. Gravius, quod in Vatic. A. legitur διεξελάθειεν, ut in Mosc. In Vatic. tamen etiam legi posse διεξελεύθειεν notaverat Siebenkees. Τὸ δι adhaesit ex praecedente voce adscito incremento τοῦ α. Succurrit optime Cod. Med. qui habet ἐξελασθεῖεν, quo difficultas tollitur et ad concentum variae lectiones revocantur.

2) Vat. et Mosc. προσοργισθέντας. Atque idem voluerunt Aldus et Hopperus, in quibus πρὸς ὀργισθέντας. Inde vulgatam intulit Xylander, in qua ceteri Codd. consensisse videntur.

3) vulgatum περιορίζούσας recte suspectum habuit Casaubonus, sed integrum reliquit. Conieceram ex aliis Strabonis locis περιοδιζούσας, in quo post egregie confirmatum me vidi eadem Tyrwhitti opinione.

e peninsula, quam inhabitabant, diluvio fuerint eiecti: cum hodieque antiquas incolant sedes, nuperque Augusto lebetem, qui apud ipsos sacerrimus habebatur, dono miserint, amicitiam expetentes, et veniam illatarum iniuriarum, eamque consecuti domum redierint, et ridiculum sit, eos naturali ac sempiterno aestui, quotidie bis contingenti, iratos solum vertisse. Quin et figmentum videtur, eluviem aliquando immodicam accidisse: cum id genus Oceani accidentia intendantur quidem ea et remittantur, sed ordine tamen suo atque modo. Non recte etiam is, qui arma adversus exunda-

Cimbri. πρὸς τὰς πλημμυρίδας τὰς Κίμβρας, ὐδ᾽ ὅτι ἀφοβίαν οἱ Κελτοὶ ἀσκᾶντες, κατακλύζεσθαι τὰς οἰκίας ὑπομένασιν; εἶτ᾽ ἀνοικοδομᾶσι, καὶ ὅτι πλείων αὐτοῖς συμβαίνει φθόρος ἐξ ὕδατος, ἢ πολέμα, ὅπερ [4] Ἔφορός φησιν. Ἡ γὰρ τάξις ἡ τῶν πλημμυρίδων, καὶ τὸ τὴν ἐπικλυζομένην χώραν εἶναι γνώριμον, ὐκ ἔμελλε ταύτας τὰς ἀτοπίας παρέξειν. Δὶς γὰρ ἑκάστης ἡμέρας τάτα συμβαίνοντος, τὸ μηδ᾽ ἅπαξ αἰσθάνεσθαι φυσικὴν ἄσαν τὴν παλίῤῥοιαν καὶ ἀβλαβῆ, καὶ ὐ μόνοις τάτοις συμβαίνασαν, ἀλλὰ τοῖς παρωκεανίταις πᾶσι, πῶς ὐκ ἀπίθανον; Οὐδὲ Κλείταρχος εὖ· φησὶ γὰρ τὰς ἱππέας ἰδόντας τὴν ἔφοδον τᾶ πελάγας [5] ἀφιππάσασθαι, καὶ φεύγοντας ἐγγὺς γενέσθαι τᾶ περικαταληφθῆναι. Οὔτε δὲ τοσάτῳ τάχει τὴν ἐπίβασιν ὁρωμένην ἱστορᾶμεν, ἀλλὰ λεληθ-

4) Aldus hic et alibi saepe Ἔφορος, quod vitium mature sustulit Hopperus. Ita apud Eustath. ad N. 2, 856. p. 275. (363.) et alibi. cf. Holsten. in miscell. observ. nov. T. 2. p. 118.

5) Ita recte emendavit Xylander, cum antea proferretur ἀφιπτάσασθαι. Pro ὁρωμένην malit Tyrwhittus ὁρμωμένην. Eleganter, ut solet.

exundationem capere Cimbros ait: nec magis, ut exercitatione intrepidi fiant, Celtas pati, domos suas aquis obrui, rursumque aedificare, pluresque eorum aquis, quam bello perire; quod quidem Ephorus tradidit. Nam haec absurda non admittit cum ordo aestuum, tum notitia regionis illuviem passae. Cum enim bis quotidie aestus accideret, qui credibile sit tandem, nunquam eos sensisse, naturalem esse hanc maris reciprocationem et innoxiam, nec non sibi cum omnibus ad Oceanum accolentibus communem? Male etiam Clitarchus, equites narrans accursum maris spectantes, citatis equis refugisse, et paene fuisse affluxu obrutos. Neque enim tanta celeritate accedere mare deprehendimus, sed sensim et

λεληθότως προσιοῦσαν τὴν θάλατταν· οὔτε τὸ καθ' ἡμέραν γιγνόμενον καὶ πᾶσιν ἔναυλον ἤδη ὂν τοῖς πλησιάζειν μέλλουσι, πρὶν ἢ θεάσασθαι, τοσοῦτον ἔμελλε παρέξεσθαι φόβον, ὥστε φεύγειν, ὡς ἂν [6] εἰ ἐξ ἀδοκήτου [7] προσέπεσε. Cimbri.

§. 2.

Ταῦτα δὲ δικαίως ἐπιτιμᾷ τοῖς συγγραφεῦσι Ποσειδώνιος, καὶ οὐ κακῶς εἰκάζει, ὅτι λῃστρικοὶ ὄντες καὶ πλάνητες οἱ Κίμβροι, καὶ μέχρι τῶν περὶ τὴν Μαιῶτιν [8] ποιήσαιντο στρατείαν· ἀπ' ἐκείνων δὲ καὶ ὁ Κιμμέριος [9] κληθείη βόσπορος, οἷον Κιμβρικὸς, Κιμμερίους τοὺς Κίμβρους ὀνομασάντων τῶν Ἑλλήνων. Φησὶ δὲ καὶ Βοΐους τὸν Ἑρκύνιον δρυμὸν οἰκεῖν πρότερον· τοὺς δὲ Κίμβρους ὁρμήσαντας ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον, ἀποκρουσθέντας ὑπὸ τῶν Βοΐων ἐπὶ τὸν Ἴστρον, καὶ τοὺς [10] Σκορδίσκους Γαλάτας καταβῆναι· εἶτ' ἐπὶ

6) Omittit εἰ Cod. Mosc.

7) Sic Codd. Casaub. Vaticani, Venet. Mosc. Vulgo συνέβαινε, quod emanavit ab Aldo.

8) Edd. Casaub. et Amstel. ποιήσαντο.

9) Certam Casauboni coniecturam recepi, quam regit vis orationis et nexus. Vulgo κληθεῖς.

10) Priores duae edd. vitiose Κορδίσκους.

et latenter: neque id quod fieret quotidie, et si qui accessissent, antequam cerneretur, aures personaret, tantum potuit obiicere his terrorem, ut quasi de improviso oblata re fugam facerent.

§. 2.

Haec Posidonius iure in scriptoribus reprehendit. Idem non inepta coniectura colligit, Cimbros homines fuisse praedones ac vagos armisque ad Maeotim usque lacum progressos: et fuisse ab iis Cimmerium bosporum denominatum, quasi Cimbricum, cum Graeci Cimbros Cimmeriorum nomine afficiant. Idem perhibet, Boios quondam Hercyniam incoluisse silvam: ac Cimbros cum ad ea loca se contulissent ab iis repulsos, ad Istrum et Scordiscos Gallos descendisse: inde ad Tauristas

Cimbri. [11] Ταυρισὰς καὶ Ταυρίσκȣς, καὶ τȣ́τȣς Γαλάτας· εἶτ' ἐπὶ [12] Ἐλȣηττίȣς, πολυχρύσȣς μὲν ἄνδρας, εἰρηναίȣς δέ· ὁρῶντας δὲ τὸν ἐκ τῶν λῃςηρίων πλȣ̃τον, ὑπερβάλλοντα τȣ̃ παρ' ἑαυτοῖς, τȣ̀ς Ἐλȣηττίȣς ἐπαρθῆναι, μάλιςα δ' αὐτῶν Τιγυρήνȣς τε καὶ Τωυγενȣ̀ς,
p. 294. ὥςε καὶ συνεξορμῆσαι. Πάντες μέν τοι κατελύθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, αὐτοί τε οἱ Κίμβροι, καὶ οἱ συναράμενοι τȣ́τοις, οἱ μὲν [13] ὑπερβάλλοντες τὰς Ἄλπεις εἰς τὴν Ἰταλίαν, οἱ δ' ἔξω τῶν Ἄλπεων.

§. 3.

Ἔθος δέ τι τῶν Κίμβρων διηγοῦνται τοιȣ̃τον, ὅτι ταῖς γυναιξὶν αὐτῶν συςρατευȣ́σαις, παρηκολȣ́θȣν προμάντεις ἱέρειαι πολιότριχες, [14] λευχείμονες, καρπασίνας ἐφαπτίδας ἐπιπεπορπημέναι, ζῶσμα χαλκȣ̃ν

11) Secutus et hic ſum Caſaubonum, qui ſic ex analogia emendat in nota. Ita ſibi conſtat magis Strabo. cf. p. 296, et quae ibi notantur.

12) Moſc. Λȣηττίȣς, quod et expreſſit Guarinus cum Aldo, qui poſt recte habet, ut hic poſt Aldum omnes.

13) Moſc. ὑπελβαλόντες. Voluit dare ὑπερβαλόντες.

14) Praefert Moſc. Vulgo λευχείμονες, forte pro λευκοείμονες, quod tamen ſerioris uſus fuiſſe videtur.

ſtas ac Tauriſcos: ipſos quoque Gallos, tum ad Helvetios, auri divites, caeterum pacatos. Hos, cum viderent ſuis maiores opes latrociniis Cimbrorum partas, maxime Tigurinos ac Tugenos, animum ad praedas adieciſſe, ac Cimbris Italiam petentibus ſocios ſe adiunxiſſe. Omnes autem a Romanis debellati ſunt et Cimbri et eorum ſocii, partim extra Alpes, partim cum his ſuperatis in Italiam deſcendiſſent.

§. 3.

Morem vero hunc fuiſſe Cimbris uſitatum ferunt. Uxores, quae eos in bellum ſequebantur, vates quaedam comitabantur canae, albo veſtitu, carbaſinis ſupparis deſuper fibulis affixis, cinctu aereo,

κῶν ἔχουσαι, γυμνόποδες· τοῖς οὖν αἰχμαλώτοις διὰ τοῦ στρατοπέδου συνήντων ξιφήρεις· [15] καταστέψασαι δ' αὐτοὺς ἦγον ἐπὶ κρατῆρα χαλκοῦν, ὅσον ἀμφορέων εἴκοσι· εἶχον δὲ ἀναβάθραν, ἣν ἀναβᾶσα ὑπερπετὴς τοῦ λέβητος ἐλαιμοτόμει ἕκαστον μετεωρισθέντα· ἐκ δὲ τοῦ προχεομένου αἵματος εἰς τὸν κρατῆρα, μαντείαν τινὰ ἐποιοῦντο· ἄλλαι δὲ διασχίσασαι, ἐσπλάγχνευον ἀναφθεγγόμεναι νίκην τοῖς οἰκείοις. Ἐν δὲ τοῖς ἀγῶσιν ἔτυπτον τὰς βύρσας τὰς περιτεταμένας τοῖς γέῤῥοις τῶν ἁρμαμαξῶν, ὥστ' ἀποτελεῖσθαι ψόφον ἐξαίσιον. Cimbri.

§. 4.

Τῶν δὲ Γερμανῶν, ὡς εἶπον, οἱ μὲν προσάρκτιοι παρήκουσι τῷ Ὠκεανῷ. Γνωρίζονται δ' ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου λαβόντες τὴν ἀρχὴν, μέχρι τοῦ Ἄλβιος. Τούτων δ' εἰσὶ γνωριμώτατοι, Σούγαμβροί τε καὶ Κίμβροι. Τὰ δὲ πέραν τοῦ Ἄλβιος, τὰ πρὸς τῷ Ὠκεανῷ, παν-

15) Sic dedi ex Med. Vulgo κατεστρέψασαι, quod seriem turbat.

aereo, pedibus nudis: eae per castra captivis occurrebant strictis gladiis, vittatosque ad crateram aeneam adducebant amphoras circiter XX capientem. Super eam pulpitum erat, quo conscenso vates sublimis singulis supra lebetem elevatis guttur incidebat: e sanguine in crateram fuso suam captabant quandam divinationem: reliquae cadavera sic caesorum scindebant, intestinisque spectatis victoriam suis vaticinabantur. In proeliis pelles pulsabant cratibus curruum praetentas, quibus sonitus terribilis edebatur.

§. 4.

Germanorum, ut diximus, septentrionales qui sunt, propter litus Oceani porriguntur: ac noti sunt ab ostiis Rheni usque ad Albin, notissimi Sugambri et Cimbri. Quae autem trans Albim ad Ocea-

Cimbri. παντάπασιν ἄγνωστα ἡμῖν ἐστιν. Οὔτε γὰρ τῶν προτέρων [1] οὐδένας ἴσμεν τὸν παράπλουν τοῦτον πεποιημένους πρὸς τὰ ἑωθινὰ μέρη, τὰ μέχρι τοῦ στόματος τῆς Κασπίας θαλάττης, οὔθ' οἱ Ῥωμαῖοι [2] προῆλθόν πω εἰς τὰ περαιτέρω τοῦ Ἄλβιος· ὡς δ' αὔτως οὐδὲ πεζοὶ παρωδεύκασιν οὐδένες. Ἀλλ' ὅτι μὲν κατὰ μῆκος ἰοῦσιν ἐπὶ τὴν ἕω, τὰ κατὰ τὸν [3] Βορυσθένη καὶ τὰ πρὸς Βορρᾶν μέρη τοῦ Πόντου χωρία [4] ἀπαντᾷ, δῆλον ἐκ τῶν κλιμάτων καὶ τῶν παραλλήλων διαστημάτων. Τί δ' ἐστὶ πέραν τῆς Γερμανίας, καὶ τί τῶν ἄλλων τῶν ἐξῆς, εἴτε Βαστάρνας χρὴ λέγειν, ὡς οἱ πλείους ὑπονοοῦσιν, εἴτ' ἄλλους μεταξὺ, ἢ Ἰάζυγας, ἢ [5] Ῥωξολάνους, ἢ τινὰς ἄλλους

1) Vatic. οὐδένα — πεποιημένον, quod quidem est usitatius. Sed et altera forma in optimis auctoribus passim reperitur. Utramque dedit Cod. Bavar. in Demosth. Or. Olynth. a. p. 23. (Lips.)

2) Mosc. mutato ordine πω προῆλθον et πεζῇ pro πεζοί.

3) Cum ita coeptum sit institui, uti p 71. 123. 135. (Cas.) praetuli et hic Cod. Mosc. lectionem. Antea Βορυσθένην.

4) Ex emendatione Casauboni pro ἅπαντα, ut verbi desiderium expleatur, etsi etiam aliquatenus ἐστὶ possit subpleri. Eadem emendatio adfuit p. 12. (Casaub.) Tum expellit μέρη ut inutile.

5) Posuit ita Casaubonus, cum ante ipsum legeretur Ῥαξυάλους.

Oceanum sunt, nobis prorsus sunt ignota. Nam neque priorum quenquam compertum habemus istud litus praeternavigasse versus orientem usque ad Caspii maris fauces: neque ultra Albim sita Romani adiverunt: sed ne terrestri quidem itinere quisquam illa perlustravit. At si qui iter faciant secundum longitudinem orientem versus ad loca Borysthenι contermina plagasque Boreales, Ponti regiones obiici, e climatum et aequaliter distantium linearum rationibus liquet. Quid autem sit ultra Germanos, et alios iis confines, sive ii sunt Bastarnae, ut plerique putant, sive alii interiecti, sive Iazyges, sive Roxolani, sive alii in curribus

ἄλλους τῶν Ἀμαξοίκων, οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν· [6] οὐδ᾽ εἰ μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ παρήκουσι [7] παράπαν τὸ μῆκος, [8] εἰ ἐστί τι ἀοίκητον ὑπὸ ψύχους, ἢ ἄλλης αἰτίας, ἢ [9] εἰ καὶ γένος ἀνθρώπων ἄλλο διαδέχεται μεταξὺ τῆς θαλάττης καὶ τῶν ἑῴων Γερμανῶν ἱδρυμένον. Τοῦτο δὲ τὸ αὐτὸ ἀγνόημα καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐφεξῆς [10] προσαρκτίων [11] ἔλεγεν. Οὔτε γὰρ τοὺς Βασάρνας, οὔτε τοὺς Σαυρομάτας, καὶ ἁπλῶς τοὺς ὑπὲρ τοῦ Cimbri.

Y 2 Πόντου

λους. Cod. Mosc. Ῥαξυλανούς. Guarinus Rhaxnalos. Ex reliquis Codd. nihil adnotatum inveni. At cum sic alibi in nostro adpareant, uti p. 114. 306. (Cas.) et aliorum fides accedat, retinui.

6) Ante Xylandrum οὐ εἰ μέχρι — Illud ad connexum firmius.

7) Mosc. παρὰ πᾶν.

8) Ne luxa videretur orationis vis, adjeci ex Cod. Mosc. εἰ, etsi hic ἢ habet. Nempe turbarunt particulae ἢ et εἰ. Tria autem sunt disputationis momenta distinguenda, quod et fecit Guarinus.

9) Ex Cod. Mosc. εἰ insertum est, quem confirmat Med.

10) Casauboniana utraque vitiose προσακτίων.

11) Quis? Tum sive ad Posidonium, sive ad alios, sive etiam ad Strabonem referas, quod utrimque connexa magis probant, desideratur praesens, quod regit hanc disputationem. Ex Codd. frustra auxilium petitur. Casaub. conjecerat ἐγένετο vel διέτεινεν. Prius ita quidem commutatur, sed magis in participio, de quo Wessel. ad Herod. 4, 46. Posterius nimis a vulgata recedit. Siebenkees adleverat in margine λεκτέον. Forte ἔτυχεν. Τ et Λ miscentur passim, et hinc pronus patuit lapsus.

ribus domicilia habentes, non est facile dictu: neque, an per totum illum tractum ad Oceanum usque porrigantur, an sit aliqua portio, quae vel ob frigus, vel alia de causa habitari nequeat: item, an aliud genus hominum orientalibus Germanis et Oceano sit interiectum. Eadem ignoratio reliquorum deinceps ad Boream vergentium. Neque enim scimus, Bastarnae, et Sauromatae, et in universum qui supra Pontum

Cimbri. Getae. Πόντου οἰκοῦντας ἴσμεν, οὔθ' ὁπόσον ἀπέχουσι τῆς Ἀτλαντικῆς θαλάττης, οὔτ' εἰ συνάπτουσιν [12] ἐν αὐτῇ.

ΚΕΦ. Γ.

§. 1.

Τὸ δὲ νότιον μέρος τῆς Γερμανίας, τὸ πέραν τοῦ Ἄλβιος, τὸ μὲν συνεχὲς ἀκμὴν ὑπὸ τῶν [1] Σοήβων κατέχεται· εἶτ' εὐθὺς ἡ τῶν Γετῶν συνάπτει
p. 295. γῆ, κατ' ἀρχὰς μὲν στενή, παρατεταμένη τῷ Ἴστρῳ κατὰ [2] τὸ νότιον μέρος· κατὰ δὲ τοὐναντίον, τῇ [3] παρωρείᾳ τοῦ Ἑρκυνίου δρυμοῦ, μέρος τι καὶ αὐτὴ τῶν ὀρῶν κατέχουσα, εἶτα πλατύνεται πρὸς τὰς ἄρκτους μέχρι [4] Τυριγετῶν· τοὺς δὲ ἀκριβεῖς ὅρους οὐκ ἔχομεν φράζειν. Διὰ δὲ τὴν ἄγνοιαν τῶν τόπων τούτων, οἱ τὰ Ῥιπαῖα ὄρη καὶ

12) Ἐν amovent Codd. Mosc. et Med. Facere videtur ad illustriorem obpositionem.

1) Ita Mosc. ut supra.

2) Τὸ interponunt Vatic. A. et Mosc.

3) Mosc. παρωρείᾳ, qualis mutatio in Palaephato 1, 5. Tum inverso verborum ordine τῶν ὀρῶν καὶ αὐτή.

4) Cod. Mosc. Τυῤῥεγετῶν. Sed vid. supra p. 289.

Pontum habitant, quantum absint ab Atlantico mari, aut an eo usque pertingant.

CAP. III.

§. 1.

Latus autem Germaniae meridionale, quod est trans Albim, continuo Suevi tenent: post hos Getarum regio attingit, arcta initio, qua iuxta austrinam partem secundum Istrum protenditur, et e regione finibus Hercyniae silvae, partem montium ipsa quoque complectens: deinde versus septentrionem dilatatur usque ad Tyrigetas; etsi accuratius fines describere non licet. Atque ignoratione horum locorum factum est, ut audirentur, qui Ripaeos montes et

καὶ τοὺς Ὑπερβορείους μυθοποιοῦντες, λόγου ἠξίωνται· Getae.
καὶ ἃ Πυθέας, ὁ Μασσαλιώτης, κατεψεύσατο [5] τοιαῦτα τῆς παρωκεανίτιδος, προσχήματι χρώμενος τῇ περὶ τὰ οὐράνια καὶ μαθηματικὰ ἱστορίᾳ. Ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἐάσθωσαν. Οὐδὲ γὰρ εἴ τινα Σοφοκλῆς τραγῳδεῖ περὶ τῆς Ὠρειθυίας λέγων, ὡς ἀναρπαγεῖσα ὑπὸ Βορέου κομισθείη

Ὑπέρ τε πόντον [6] πάντ' ἐπ' ἔσχατα χθονὸς,
Νυκτός τε πηγὰς οὐρανοῦ τ' [7] ἀναπτυχὰς,
Φοίβου τε παλαιὸν κῆπον·—

οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς τὰ νῦν, ἀλλ' ἐατέον· ὥσπερ καὶ ἐν τῷ Φαίδρῳ ὁ Σωκράτης. Ἃ δὲ ἐκ τῆς παλαιᾶς ἱστορίας καὶ τῆς νῦν παρειλήφαμεν, ταῦτα λέγωμεν.

5) Mosc. ταῦτα.

6) Cod. Mosc. πάντα, uti Aldus et Hopperus. Vulgatae lectionis auctor Xylander. Recte et ex ratione metri Iambici, apud Graecos maxime tragicos, qui in pari sede anapaestum rarius ponunt. v. Hermann de metris p. 150. Prodit tamen in sequentibus, ubi inverti nequit.

7) Divise Cod. Mosc. qui et habet τε. Praeivit et in illo Xylander.

et Hyperboreos commenti sunt: taliaque de ora Oceani mendacia traderet Pytheas Massiliensis, auctoritate usus quam adferebat rerum coelestium et mathematicarum scientia. Eos igitur missos faciamus. Neque enim, si qua tragice Sophocles fabulatur, Orithyiam a Borea raptam narrans fuisse per latam

Superque Pontum ad terrae fines extumos,
Fontesque noctis, et coeli adversam plagam,
Hortum veteremque Phoebi —:

quicquam haec ad institutum nostrum faciunt. Itaque omittamus ista, ut et in Phaedro Socrates. Quae autem ex veteri ac recenti historia accepimus, referamus.

Getae.

§. 2.

Οἱ τοίνυν Ἕλληνες, τοὺς Γέτας, Θρᾷκας ὑπελάμβανον· ᾤκουν δ' ἐφ' ἑκάτερα τοῦ Ἴστρου καὶ οὗτοι, καὶ οἱ Μυσοὶ, Θρᾷκες ὄντες καὶ αὐτοὶ, καὶ οὓς νῦν [1] Μοισοὺς καλοῦσιν· ἀφ' ὧν ὡρμήθησαν καὶ οἱ νῦν μεταξὺ Λυδῶν, καὶ Φρυγῶν καὶ Τρώων οἰκοῦντες Μυσοί. Καὶ αὐτοὶ δ' οἱ Φρύγες [2] Βρίγες εἰσὶ, Θρᾴκιόν τι ἔθνος, καθάπερ καὶ [3] οἱ Μυγδόνες, καὶ [4] Βέβρυκες, καὶ [5] Μαιδοβιθυνοὶ, καὶ Βιθυνοὶ, καὶ Θυνοί· δοκῶ δὲ καὶ τοὺς Μαριανδυνούς. Οὗτοι μὲν οὖν τελέως ἐκλελοίπασι πάντες

1) Ausus sum hoc reponere ex sagaci Tyrwhitti conjectura pro vulgato Μυσοὺς, quia alias sensu iusto locus destituitur. cf. p. 296.

2) Sic Cod. Mosc. nec aliter Eustath. ad Homer. Odyss. 1, 101. p. 26. s. 1396. ubi h. l. repetit; nec aliter ad Dionys. p. 323. uti Cod. Etonens. ad p. 767. Adiuvant hanc scripturam alii auctores et in primis ex litterarum ordine Stephanus et Hesychius. cf. Holsten. ad Steph. p. 74.

3) Abiicit articulum Cod. Mosc. qui videtur et reliqua adficere.

4) Βέβρυγες idem.

5) Dedi per αι, de quo ad p. 316. Tum inserui καὶ Βιθυνοὶ, duce Cod. Mosc. et epit. Consentit Guarinus et ante Casaubonum, qui tacite expulit, editiones. Absorpsit vicinia; nam et alibi coniunguntur, ut p. 541. (Casaub.) apud Herodot. 1, 28. — Gemistus Pletho ceteris omissis habet Μεδο pro Μαίδοι.

§. 2.

Proinde Graeci Getas existimaverunt esse Thracicam gentem. Hi Getae ad utramque ripam Istri accolebant, itemque Mysi, ipsi quoque Thraces, et quos nunc Moesos vocant, a quibus profecti sunt qui nunc inter Lydos, Phryges, ac Troas habitant Mysi. Quin et ipsi Phryges, Briges sunt, gens Thracia, sicut et Mygdones, Bebryces, Maedobithyni, Bithyni, Thyni, et (ut arbitror) Mariandyni: atque quidem omnes Europam

πάντες τὴν Εὐρώπην, οἱ δὲ Μυσοὶ συνέμειναν. Καὶ Ὅμηρον [6] δὲ ὀρθῶς εἰκάζειν μοι [7] δοκεῖ Ποσειδώνιος τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ Μυσοὺς κατονομάζειν· λέγω δὲ τοὺς ἐν τῇ [8] Θρᾴκῃ, ὅταν φῇ·

Getae.

— αὐτὸς δὲ πάλιν τρέπεν ὄσσε φαεινὼ,
[9] Νόσφιν ἐφ' ἱπποπόλων Θρῃκῶν καθορώμενος αἶαν,
Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων. —

Ἐπεὶ εἴ γε τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Μυσοὺς δέχοιτό τις, ἀπηρτημένος ἂν εἴη ὁ λόγος. Τὸ γὰρ ἀπὸ τῶν Τρώων τρέψαντα τὴν ὅρασιν ἐπὶ τὴν Θρᾳκῶν γῆν, συγκαταλέγειν ταύτῃ τὴν τῶν Μυσῶν, τῶν οὐ νόσφιν ἐόντων, ἀλλ' ὁμόρων τῇ Τρωάδι, καὶ ὄπισθεν αὐτῆς ἱδρυμένων, καὶ ἑκατέρωθεν, διειργομένων δ' ἀπὸ τῆς Θρᾴκης πλατεῖ Ἑλλησπόντῳ, συγχέοντος ἂν εἴη τὰς ἠπείρους, καὶ

6) Abest a Vatic. A. et Mosc. qui quidem cum Veneto reiicit post Ποσειδώνιος cum Aldo et Hoppero. Vulgatum ordinem praeivit Xylander, etsi idem vitiose Ποσειδώνιον.

7) Δοκῶ ante Casaubonum legebatur.

8) Auctoritatem Cod. Mosc. usumque in Strabone alibi redditum secutus dedi sic pro Θρᾳκίᾳ.

9) ὄσφιν Mosc. ut Aldus. Tertium versum ex Homero subplet Gemist. Pletho, sed pro ἀγαυῶν dat ἀγχιόων.

pam prorsus deseruerunt: Mysi in ea constitere. Et sane Posidonii comprobo coniecturam, qui Europaeos, id est Thraces, Mysos ab Homero nominari iudicat his verbis:

Partem in diversam retro sua lumina torsit,
Thraces equum domitores, comminus atque potentes
Pugna respiciens Mysos —,

Nam si quis Asiae populum Mysos intelligat, incongruus erit sermo. Qui enim dicens Iovem a Troia visum avertentem in Thracum terram, cum his comprehendat Mysos non in diversa parte sitos, sed confines Troadi, et post eam incolentes atque ab utroque latere, a Thracia autem lato divisos Hellesponto, is et terrae continentes partes

[illegible] καὶ ἅμα τῆς Φράσεως ἐκ ἀκέοντος. Τὸ γὰρ πάλιν τρέπειν, μάλιϛα μέν ἐϛιν εἰς τοὐπίσω· ὁ δ᾽ ἀπὸ τῶν Τρώων μεταφέρων τὴν ὄψιν, ἐπὶ τὲς μὴ ὄπισθεν αὐτῶν, [10] ἢ ἐκ πλαγίων ὄντας, προσωτέρω μὲν μεταφέρει, εἰς τὐπίσω δ᾽ ἐ πάνυ. Καὶ τὸ ἐπιφερόμενον [11] δ᾽ αὖ τῦτο μαρτύριον, ὅτι τὲς Ἱππημολγὲς, καὶ Γαλακτοφάγες, καὶ Ἀβίες, συνῆψεν αὐτοῖς· οἵπερ εἰσιν οἱ ἁμαξοικοὶ Σκύθαι, καὶ Σαρμάται. Καὶ γὰρ νῦν ἀναμέμικται ταῦτα τὰ ἔθνη τοῖς Θραξὶ, καὶ τὰ Βαϛαρνικὰ, μᾶλλον μὲν τοῖς ἐκτὸς Ἴϛρε, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐντός. Τέτοις δὲ καὶ τὰ Κελτικὰ, οἵ τε Βοΐοι, καὶ Σκορ-

10) Xylander ἀλλ᾽ ἐκ — primus dederat, cum antea particula desideraretur. Iam vero aptam subministrat Cod. Mosc. cum Vatic. Et sic Guarinus *aut* — *aut*.

11) Antea legebatur δ᾽ αὐτῦ, τὸ, pro quo Casaubonus substituebat: δ᾽ αὖ τέτε. Xylander verbum deesse existimabat. Quod dedi, factum est ex fide Codd. Vatic. A. B. et Mosc.

12) Casaub. ad Athenaeum 6, 5. p. 256. malit Κορδίϛας.

13) Suspectam vocem censet Casaubonus, quid reponendum sit, non declarat. Codices nihil opis ferunt, nec, si quid infra p. 300. in Hesiodi versu subsit, ex his tenebris lucem aliquis excutiat facile.

partes diversas confuderit, neque. Homeri verba intellexerit. Nam rursum oculos convertere, id maxime est retrorsum avertere: qui autem a Troianis visum transferret in eos, qui non a tergo eorum, sed a latere siti sunt, is proferret quidem, non autem retro visum averteret. Huc facit et ipsum testimonium, quod adducitur; quod Mysis adiungit Hippemolgos, mulctores equorum nimirum, Galactophagos, id est vescentes lacte, et Abios: qui sunt in vehiculis habitantes Scythae et Sarmatae. Nam etiamnum permixtae sunt istae et Bastarnicae gentes Thracibus, magis quidem iis, qui extra, sed et iis, qui intra Istrum accolunt; iisdemque etiam Celticae, Boii, Scordisci, Taurisci; Scordiscos quidam Scordiscas appellant, Tauriscis Liguri-

Σκορδίσκοι, καὶ Ταυρίσκοι. Τὰς δὲ Σκορδίσκες ἔνιοι Γετα [11] Σκορδίσκας καλᾶσι· καὶ τὰς Ταυρίσκες δὲ [13] Λιγυρίσκες καὶ [14] Ταυρίστας φασί.

§. 3.

Λέγει δὲ τὰς Μυσὰς ὁ Ποσειδώνιος, καὶ ἐμψύχων ἀπέχεσθαι κατ' εὐσέβειαν, διὰ [1] δὲ τᾶτο καὶ θρεμμάτων· μέλιτι δὲ χρῆσθαι, καὶ γάλακτι, καὶ τυρῷ, ζῶντας καθ' ἡσυχίαν. διὰ δὲ τᾶτο καλεῖσθαι θεοσεβεῖς τε καὶ [2] καπνοβάτας· εἶναι δέ τινας τῶν Θρακῶν, οἳ χωρὶς γυναικὸς ζῶσιν, ἃς [3] Κτίστας καλεῖσθαι,

14) Prior interpres Ταυρίσκας reddidit. Aldus vulgatum praetulit, nec Codd. dissentiunt. cf. supra p. 293. (Cas.) Salmasius ad Steph. p. 698. (Berkel.) sic constituit: καὶ τὰς Ταυρίσκες Τερίσκες δὲ καὶ Ταυρίνες φασί.

1) Sic MSS. Casaub. Vatic. A. Venet. Moscov. Vulgata καὶ διὰ τᾶτο debetur Aldo.

2) Obscurioris indaginis vox, multorumque ingeniis agitata, quam tamen libri et scripti et editi tenaciter tuentur, et hac forma ex nostro loco repetit Eustath. ad Il. 13. in. p. 881. (Bas.) In coniecturis, quas summatim hic attingere licet, haec feruntur: καπνοπάτας, σεμνοβάτας, σεμνοβιώτας, ἀπνοβιώτας, καπροβάτας i. e. καπρῶντας, κατανοβάτας, quod et ego effinxeram.

3) Vox aeque obscura et reconditi sensus, in qua tamen non minus conspirant libri omnes et Eustathii testimonium. Tentarunt et eam viri docti, et ad aliam formam revocarunt, veluti Πλείστας, Πολίτας, Βίστας, quae Alberti coniectura ad Hesych. T. I. p. 729. propius metam ferire videtur.

gurifcarum et Tauriftarum nomen tribuunt.

§. 3.

Idem Posidonius ait, Myfos pietatis ergo cum animatis, tum eapropter etiam pecudibus abftinere; vitam degere otiofam, melle et lacte et cafeo nutritos: ideoque eos et Deum cultores nominari, etCapnobatas, (vox fcanfores fumi notat) effe etiam quosdam Thraces, qui absque mulieribus vivant: eosque Criftas (id eft condito-

Getae. λεῖσθαι, ἀνιερῶσθαί τε διὰ τιμὴν, καὶ μετὰ ἀδείας ζῆν· τούτους δὴ συλλήβδην ἅπαντας τὸν ποιητὴν εἰπεῖν

— ἀγαυοὺς ἱππημολγοὺς,

Γλακτοφάγους, Ἀβίους τε, δικαιοτάτους ἀνθρώπους.

Ἀβίους δὲ [4] προσαγορεύειν μάλιστα, ὅτι χωρὶς γυναικῶν· [5] ἡγούμενος ἡμιτελῆ τινα βίον τὸν χῆρον, καθάπερ καὶ τὸν οἶκον ἡμιτελῆ τὸν Πρωτεσιλάου, διότι χῆρος· [6] ἀγχεμάχους δὲ τοὺς Μυσοὺς, ὅτι ἀπόρθητοι, καθὰ [7] καὶ οἱ ἀγαθοὶ πολεμισταί· δεῖν δὲ ἐν τῷ δεκάτῳ ἐγγράφειν ἀντὶ τοῦ Μυσῶν τ' [8] ἀγχεμάχων.....

§. 4.

4) Ex emendatione Casauboni, quam male (προαγορεύειν) reddunt ed. Paris. et Amstel. Nempe Posidonii sententiam ea respiciunt de Homeri loco. Sic post δεῖν. At confirmat etiam Gemistii Plethonis fides.

5) Ἡγούμενοι Mosc. et Venet.

6) Vulgo ἀγχεμάχων notaverat Casaubonus, quod spectat ed. Hopperi et Xylandri. Nam Aldus recte dedit.

7) Καὶ omittunt Vatic. A. B. Venet. Mosc. nec reddidit Guarinus. Possit etiam commode abesse. Tum Gemist. Pletho καθὸ καὶ ἀγαθοὶ, qui et antea pro ὅτι legit διότι.

8) Lacunam subesse, monuerunt Xylander et Casaubonus, et ipsa narrationis forma declarat. Desideratur aliud epitheton, forte

ditores) vocari, et sacros honoris gratia haberi, securosque vivere. Hos universos Homerum summatim sic extulisse:

— *mulctores claros respexit equorum,*

Lactivoros, Abiosque: hominum gens iustior illis
Nulla alia est. —

Abios autem dicere praecipue, quae vox vitae expertes significat, quia uxoribus careant: viduam vitam quasi dimidia sui duntaxat parte constantem censens, ut et Protesilai domum, eo extincto viduatam, semiperfectam vocat; et comminus pugnaces (Anchemachos sic interpretari liceat) Mysos, quod boni sint bellatores, neque agi ac ferri sua patiantur. Vultque in decimo scribendum esse pro Mysis comminus pugnantibus.......

§. 4.

§. 4.

Getae

Τὸ μὲν οὖν τὴν γραφὴν κινεῖν ἐκ τοσούτων ἐτῶν εὐδοκιμήσασαν, περιττὸν ἴσως. Πολὺ γὰρ πιθανώτερον ὠνομάσθαι μὲν ἐξ ἀρχῆς Μυσοὺς, μετωνομάσθαι δὲ καὶ νῦν. Τοὺς Ἀβίους δὲ τοὺς χήρους [9] οὐ μᾶλλον ἢ τοὺς ἀνεστίους, καὶ τοὺς ἁμαξοίκους δέξαιτ' ἄν τις· μάλιστα γὰρ περὶ τὰ συμβόλαια, καὶ τὴν τῶν χρημάτων [10] ἐκτίμησιν συνισταμένων τῶν ἀδικημάτων, τοὺς οὕτως ἀπ' ὀλίγων εὐτελῶς ζῶντας, δικαιοτάτους εὔλογον κληθῆναι· ἐπεὶ καὶ οἱ Φιλόσοφοι τῇ σωφροσύνῃ τὴν δικαιοσύνην ἐγγυτάτω τιθέντες, τὸ αὔταρκες καὶ τὸ λιτὸν ἐν τοῖς πρώτοις ἐζήλωσαν· ἀφ' οὗ καὶ [11] πρὸς

ἐκπτώ-

forte καπνοβατῶν, etsi nec hoc satisfacit. Nihil huc conferunt scholia Villoisonii. Priores editores artius omnia connectunt, et Guarinus, ut tamen aliquis sensus exsisteret, neglexit particulam ἀντί.

9) Monente Casaubono addidi negandi particulam, quae omissa, ut alibi, sensum turbat. Sensit Xylander, qui interrogatione succurrit, πῶς δέξαιτ' ἄν τις. At egregie Casauboni opinionem confirmat Gemist. Pletho.

10) Casaub. coniiciebat ἔκτισιν. Commodius puto.

11) Leopardus in emendatt. 20, 17. in libris expressum fuisse putabat πρὸς i. e. πατρίδος, ut sensus loci esset: unde et patriae

exsilia

§. 4.

Enimvero supervacaneum fortasse fuerit, scripturam a tot iam annis comprobatam velle loco movere. Multo enim credibilius est, ab initio Mysos appellatos, nunc demum immutato nomine efferri. Id quidem admitti non videtur posse, Abios a viduitate potius, quam quod laribus careant et in vehiculis degant, vocatos fuisse. Nam cum praecipue circa contractus et pecuniae aestimationem committantur flagitia: eos, qui ad tenuem victum tam paucis uterentur rebus, consentaneum est iustissimos dici; quando philosophi etiam temperantiae iustitiam proximo loco apponentes, vitam ex se aptam et frugalem in primis affectaverunt: unde etiam quidam

eorum,

Getae. ἐκπτώσεις τινὰς αὐτῶν παρέωσαν ἐπὶ τὸν κυνισμόν. Τὸ δὲ χήρους γυναικῶν οἰκεῖν, οὐδεμίαν τοιαύτην ἔμφασιν [12] ὑπογράφει, καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς Θρᾳξὶ, καὶ τούτων τοῖς Γέταις. Ὅρα δ' ἃ λέγει Μένανδρος περὶ αὐτῶν, οὐ πλάσας, ὡς εἰκὸς, ἀλλ' ἐξ ἱστορίας λαβών.

p. 297. [13] Πάντες μὲν οἱ Θρᾷκες, μάλιστα δ' οἱ Γέται
Ἡμεῖς ἁπάντων (καὶ γὰρ αὐτὸς εὔχομαι
Ἐκεῖθεν εἶναι τὸ γένος) [14] οὐ σφόδρ' ἐγκρατεῖς
Ἐσμέν. —

Καὶ ὑποβὰς μικρὸν, τῆς περὶ τὰς γυναῖκας ἀκρασίας τίθησι τὰ παραδείγματα·

Γαμεῖ

exſilia nonnullos compulere ad ſectam Cynicam, quod de Diogene intelligit. At πρὸς recte habet, etſi omnino hiulci aliquid ſubeſſe videtur ex verbo παρέωσαν et αὐτῶν. Gemiſtus Pletho legit: ἐκπτωσίν τινες. An ſic παρεώσθησαν;

12) Moſc. ὑπογράφειν. Nempe de ſuperiori narratione cogitavit.

13) Primus hos verſus diſtinxit Hopperus, ita tamen, ut tres efficeret tantum.

14) οὐ Cod. Moſc.

eorum, curſum non tenentes rectum, ad cynicum vitae genus deiecti ſunt. Quod autem absque uxoribus viverent, nullum eiusmodi indicium ſubiicit, maxime apud Thraces, et de his Getas. Conſidera enim quae de iis Menander, non ficta (puto) ſed ex hiſtoria deſumta ſcribit.

Omnes enim Thraces, Getae
ſed maxime
Nos omnium (namque inde glorior genus
Meum eſſe) continemus a mulieribus
Nos non ſatis. —

pauloque poſt effuſae in uxores libidinis exempla ponit.

Nam

[15] Γαμεῖ γὰρ ἡμῶν [16] ὐδὲ εἷς, ᾧ ὐ δέκ' ἢ
Ἕνδεκα γυναῖκες· δώδεκα [17] δ' ἢ πλείυς τινές.
Ἂν τέτταρας δ' ἢ πέντε γεγαμηκὼς τύχοι,
Καταςροφῆς τις, ἀνυμέναιος, [18] ἄθλιος,
Ἄνυμφος, ὗτος ἐπικαλεῖτ' ἐν τοῖς ἐκεῖ.

Ταῦτα

15) Multorum et manibus et ingeniis varie hi versus versati sunt. Codd. Vat. A. B. γαμεῖ γὰρ ἡμῶν οὐδὲ εἷς ὐ δέκ' ἕνδεκα, in quo conspirant cum Ven. et Mosc. Tum Vaticani post γυναῖκας subiiciunt δώδεκά τις κλ. τ. Venet. et Moscov. δωδεκέτης. Inde τύχῃ pro τύχοι, ut Venetus. Post Vatic. καταςροφή τις et ἐπικαλεῖται, quod posterius etiam habet Moscov. Gemist. Pletho legit ὐδὲ εἷς ὃ (leg. ᾧ) ὐ δέκα ἢ — δώδεκά τις. Aldus et Hopperus ad prosaicam formam compulerunt, dederuntque ὐδὲ κ' ἢ, uti Mosc., et in versu quarto inverso ordine ἄνυμφος, ἄθλιος, tum ἐπικαλεῖται ἐν — Plura doctorum virorum studiis accesserunt, quorum hic summam tantummodo paucis continebo. In his ὐδὲ εἷς, εἰ μὴ δέκ' ἢ δώδεκα δ' ἢ πλείυς τινές — τύχῃ καταςρέφῃ τις — κἀποςρέφῃ τις — τύχῃ ἀναφρόδιτος, ἀνυμέναιος — τύχοι καταςροφῆς τις, quae quidem lenissima videtur esse Tyrwhitti medicina, etsi sub eo nomen in της latere putem. Της cessit in τις, et sic avulsum est, uti contra male adhaeret passim. v. Toup. opusc. crit. T. I. p. 251. In quibus a vulgatis discessi, deinceps monebo. Primum versum, quem male superioris verbo γαμεῖ in Menandri fragmentis adnectunt, integrum suis pedibus feci. Nempe monet ipse Strabo verbis ὑποβὰς μικρόν.

16) Ita Gemisto Plethone adiutus posui, pro ὐδ' εἷς, ὐ δέκ' ἤ.

17) Praeeunte Salmasio ad Solin. c. 16. (10.) p. m. 112. cum antea ederetur τε πλείυς.

18) Huc arcessivi ex sequente versu, cuius faciebat initium, et καταςροφῆς dedi pro καταςροφή. Iacobs V. C. in literis acute coniicit: χήτει τροφῆς τις.

Nam nemo nostrum uxoribus potest decem	*Duntaxat, aut vel quinque, censetur miser*
Contentus esse: undecimam, quin duodecimam	*Nostratibus, mortemque obiturus nuptiarum expers.*
Plerique ducunt; quattuor qui duxerit	

Haec

Geme. Ταῦτα γὰρ ὁμολογεῖται μὲν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων. Οὐκ εἰκὸς δὲ τοὺς αὐτοὺς, ἅμα μὲν ἄθλιον νομίζειν βίον, τὸν μὴ μετὰ πολλῶν γυναικῶν, ἅμα δὲ σπουδαῖον καὶ δίκαιον τὸν τῶν γυναικῶν χῆρον. Τὸ δὲ [19] δὴ καὶ θεοσεβεῖς νομίζειν, καὶ καπνοβάτας τοὺς [20] ἐρήμους γυναικῶν, σφόδρα ἐναντιοῦται ταῖς κοιναῖς ὑπολήψεσιν. Ἅπαντες γὰρ τῆς δεισιδαιμονίας ἀρχηγοὺς οἴονται τὰς γυναῖκας· αὗται δὲ καὶ τοὺς ἄνδρας προκαλοῦνται, πρὸς τὰς ἐπὶ πλέον θεραπείας τῶν θεῶν, καὶ ἑορτὰς, καὶ ποτνιασμούς· σπάνιον δ' εἴ τις ἀνὴρ καθ' αὑτὸν ζῶν εὑρίσκεται τοιοῦτος. Ὅρα δὲ πάλιν τὸν αὐτὸν ποιητὴν, ἃ λέγει εἰσάγων τὸν ἀχθόμενον ταῖς περὶ τὰς θυσίας τῶν γυναικῶν ἀπάταις, καὶ λέγοντα·

— Ἐπιτρίβουσι δ' ἡμᾶς οἱ θεοὶ
Μάλιστα τοὺς γήμαντας· [21] αἰεὶ γάρ τινα
Ἄγειν ἑορτὴν ἔστ' ἀνάγκη.

Τὸν

19) Δὴ omiserunt Aldus et Hopperus.
20) Ἐρήμων Mosc.
21) Pro ἀεὶ dedi.

Haec quidem etiam alii confirmant. Neque vero probabile est, eosdem simul et vitam paucis contentam mulieribus miseram deputare: et probum iustumque ducere eum, qui coniugii sit exsors. Iam quod religiosos putes, et Capnobatas eos, qui uxoribus carent, id valde repugnat receptae apud plerosque homines opinioni. Superstitionis enim autores esse mulieres nemo non existimat: eaeque viros invitant ad curiosiores cultus deorum, festos dies, ac supplicationes: raro vir seorsum vivens, qui ista curet, invenitur. Atque hic rursus eundem mihi audi poëtam, loquentem sub persona viri imposturas mulierum circa sacrificia adhibitas gravius ferentis:

Nos maxime maritos enecant dii,
Festos dies qui semper agere cogimur.

Et

[22] Τὸν δὲ μισογύνην, αὐτὰ ταῦτα αἰτιώμενον· Getae

Ἐθύομεν δὲ πεντάκις τῆς ἡμέρας,
Ἐκυμβάλιζον δ' ἑπτὰ θεράπαιναι κύκλῳ,
Αἱ δ' ὠλόλυζον.

Τὸ μὲν ἓν ἰδίως τοὺς ἀγύνους τῶν Γετῶν εὐσεβεῖς νομίζεσθαι, παράλογόν τι ἐμφαίνει· τὸ δ' ἰσχύειν ἐν τῷ ἔθνει τούτῳ τὴν περὶ τὸ θεῖον [23] σπουδὴν, ἔκ τε ὧν εἶπε Ποσειδώνιος, οὐκ [24] ἀπιστητέον, καὶ ἐμψύχων ἀπέχεσθαι δι' εὐσέβειαν, καὶ ἐκ τῆς ἄλλης ἱστορίας.

§. 5.

Λέγεται γάρ τινα τῶν Γετῶν, ὄνομα Ζάμολξιν, δουλεῦσαι Πυθαγόρᾳ· καί τινα τῶν οὐρανίων παρ' ἐκείνου μαθεῖν, τὰ δὲ καὶ παρ' Αἰγυπτίων, πλανηθέντα καὶ μέχρι δεῦρο· ἐπανελθόντα δ' εἰς τὴν [1] οἰκίαν, [2] σπουδασθῆναι

22) Mosc. τὸ δὲ τόν.

23) Post hoc verbum Gemist. Pletho, praeposita maiori distinctione ita habet: ὡς καὶ ἐμοῦ ἀπέχεσθαι δι' εὐσέβειαν, ἐκ ὧν εἶπε Ποσειδώνιος, οὐκ ἀπιστητέον, καὶ ἐκ τῆς ἄλλης ἱστορίας. Λέγεται — Nempe sic usitatiori ordine verba struxit.

24) Ita reposuit Casaubonus pro ἄπιστον superiorum.

1) Οἰκείαν Mosc. frequente permutatione literarum.

2) Ita omnes Codd. conlati, nec refragante Guarino. Vulgatum adhuc κοσμηθῆναι invexit Aldus.

Et inducit osorem mulierum, haec ipsa culpantem:

Rem quinquies die una fecimus sacram,
Septem ordine famulae insonabant cymbalis,
Aliae ululabant. —

Enimvero rationi adversum videtur, apud Getas praecipue religiosos haberi caelibes: superstitiones autem apud eam gentem vigere, eosque animalibus abstinere, cum e Posidonii narratione fidem meretur, tum ex reliqua historia.

§. 5.

Memoriae enim proditum est, Getam quendam Zamolxin nomine, Pythagorae famulum fuisse, et cum ex eo quaedam de rebus coelestibus cognovisse, tum alia ex Aegyptiis, ad quos vagando devenisset. Hunc Zamolxin in patriam reversum, studiose-

Getae. σθῆναι παρὰ τοῖς ἡγεμόσι, καὶ τῷ ἔθνει, προλέγοντα τὰς ἐπισημασίας· τελευτῶντα δὲ, πεῖσαι τὸν βασιλέα κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς [3] λαβεῖν αὐτὸν, ὡς τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἐξαγγέλλειν ἱκανόν· κατ' ἀρχὰς μὲν ἱερέα [4] καταςαθῆναι τοῦ μάλιςα τιμωμένου παρ' αὐτοῖς
p. 298. θεοῦ· μετὰ ταῦτα δὲ καὶ θεὸν προσαγορευθῆναι, καὶ καταλαβόντα ἀντρῶδές τι χωρίον ἄβατον τοῖς ἄλλοις, ἐνταῦθα διαιτᾶσθαι, σπάνιον ἐντυγχάνοντα τοῖς ἐκτὸς, πλὴν τοῦ βασιλέως, καὶ τῶν θεραπόντων: [5] συμπράττειν δὲ τὸν βασιλέα, ὁρῶντα τοὺς ἀνθρώπους προσέχοντας ἑαυτῷ πολὺ πλέον, ἢ πρότερον, ὡς ἐκφέροντι τὰ προςάγματα [6] κατὰ συμβουλὴν θεῶν. [7] Τοῦτο δὲ τὸ ἔθος διέτεινεν ἄχρι καὶ εἰς ἡμᾶς, ἀεὶ τινὸς

3) Inverso ordine αὐτὸν λαβεῖν Mosc. Tum ante κατ' ἀρχὰς ponit καί.

4) Antea καταθεῖναι, pro quo Tyrwhittus p. 28. malebat καταςῆναι. Praetuli formam Gemist. Pleth. et Cod. Mosc. et sic Guarinus: *constitutum esse.*

5) Subnectit Gemist. Pl. αὐτῷ.

6) Sic MSS. Casaub. Vaticani, Venet. Mosc. Gemistus Pletho. Vulgata lectio συμβουλῇ, quam ceteri servarunt, debetur Aldo. Planudes in excerptis sensum loci, non verba, reddidit sic: λέγοντα παρὰ τῶν θεῶν ἐκφέρειν, ἃ συμβουλεύει.

7) τουτὶ Mosc. et Gem. Pl. ex vulgatis edd. sola Aldina.

se expetitum fuisse a proceribus ac gente, quod ostentorum coelestium eventa praemonstraret; tandemque regi ab eo persuasum esse, ut ipsum, tanquam aptum ad ea, quae diis placuissent, enuncianda, collegam regni assumeret: itaque hunc Zamolxin initio sacerdotem creatum eius, qui praecipue colitur apud Getas Dei: deinde nomen Dei eum accepisse, et loco quodam antroso, qui aliis esset inaccessus, se abdidisse, vitamque ibi egisse, raro cum externis, rege et famulis exceptis, congressum: usumque ad hoc auxilio regis, qui sibi quam ante multo audientiores dicto subditos sentiret, edicta scilicet sua consilio deorum promulganti. Is mos ad nostram usque duravit aetatem, semper aliquo reperto,

τινος εὑρισκομένου [8] τοιούτου τὸ ἦθος· ὃς τῷ μὲν βασιλεῖ Getae.
σύμβουλος ὑπῆρχε, παρὰ δὲ τοῖς [9] Γέταις ὠνομάζετο Θεός· καὶ τὸ ὄρος [10] ὑπελήφθη ἱερὸν, καὶ προσαγορεύουσιν οὕτως· ὄνομα δ' αὐτῷ [11] Κωγαίωνον, ὁμώνυμον τῷ παραῤῥέοντι ποταμῷ. Καὶ δὴ ὅτε Βυρεβίστας ἦρχε τῶν Γετῶν, ἐφ' ὃν ἤδη παρεσκευάσατο Καῖσαρ ὁ Θεὸς στρατεύειν, [12] Δεκαίνεος εἶχε ταύτην τὴν τιμήν· καί πως τὸ τῶν ἐμψύχων ἀπέχεσθαι Πυθαγόρειον [13] τοῦ Ζαμόλξιος ἔμεινε παραδοθέν.

§. 6.

8) Ad sensum magis Gem. Pl. τοιούτου παρ' αὐτοῖς, ὅς.

9) Gem. Pl. non male ἄλλοις habet, ut βασιλεῖ luculentius obponeretur. Neque tamen minus vulgata recte habet. Pro ὑπῆρχε Aldus, Hopper. et Xylander ὑπῆρξε. Alterum, opinor, ex nexu melius.

10) Ὑπελείφθη Mosc. commistione earum literarum usitata.

11) Idem καὶ γαίονον. Medic. Κωγαίονον. Ceterum verba a καὶ τὸ ὄρος ad ποταμῷ spuria e margine irrepsisse censet Penzelius.

12) Δεκαίνεως Moscov. et Gem. Pletho, Guarinus: Deceneas.

13) Casaub. coniicit ὑπὸ τοῦ Ζαμ. quod diserte habet Gem. Pletho, Guarinus: *ab Zamolxi traditis.* Vulgata tamen aliorum, si cum superioribus, sublata distinctione, copules, obportuna videtur.

reperto, qui ita esset animatus, ut regi a consiliis esset, et a Getis Deus nominaretur: montem quoque putaverunt sacrum, itaque appellabant: nomen ei, ut et flumini praeterlabenti, Cogaeonum. Atque adeo quando Byrebistas Getis praefuit, in quem iam divus Caesar adornabat expeditionem; Decaeneus eo honore fungebatur; quin et institutum Pythagoreum de abstinentia animalium a Zamolxi traditum fere permansit.

Getae.

§. 6.

Τοιαῦτα μὲν οὖν [1] καλῶς ἄν τις [2] διαπορoίη περὶ τῶν κειμένων παρὰ τῷ ποιητῇ, περί τε Μυσῶν καὶ ἀγαυῶν [3] Ἱππημολγῶν. Ἃ δ' Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ νεῶν προοιμιαζόμενος εἴρηκεν, ἥκιστα λέγοιτ' ἄν. Ἐπαινεῖ γὰρ Ἐρατοσθένους ἀπόφασιν· ὅτι φησὶν ἐκεῖνος καὶ Ὅμηρον, καὶ [4] ἄλλους τοὺς παλαιούς, [5] τὰ μὲν Ἑλληνικὰ εἰδέναι, τῶν δὲ πόρρω πολλὴν ἔχειν ἀπειρίαν· ἀπείρους μὲν μακρῶν ὁδῶν ὄντας, ἀπείρους δὲ τοῦ [6] ναυτίλλεσθαι. Συνηγορῶν δὲ τούτοις, Ὅμηρόν φησι τὴν μὲν Αὐλίδα καλεῖν πετρήεσσαν, ὥσπερ καὶ ἔστι· πολύκνημον δὲ τὸν Ἐτεωνόν, πολυτρήρωνα

1) Pro eo Aldus, Hopperus et Xylander cum Guarino contra mentem Strabonis et Codd. κακῶς ἄν τις. Quare Xylander, qui sentiret repugnantiam in superioribus, τὸ οὖν in οὐ mutavit deditque.

2) διαπορείη Mosc.

3) Gem. Pl. ὑπομολγῶν.

4) Τοὺς praeponit Mosc.

5) Xylander recte expunxit καὶ ante τά, quod nec agnovit Guarinus, et sensu et Codd. refragantibus.

6) Per duplex λ scripsi cum Cod. Mosc. uti solet, et habent edd. ante Casaubonum. Ita etiam repetiit Heyne ad Apollodor. p. 1104.

§. 6.

Atque haec quidem non male disputantur de verbis Homeri, quibus Mysos et praestantes Equimulgos indicat. Quae autem Apollodorus in exordio libri secundi de navibus adfert, nullo pacto quadrant. Laudat enim is sententiam Eratosthenis, qui Homerum aliosque veteres ait Graecarum rerum notitia praeditos, remotiorum fuisse maiorem in modum ignaros: quippe et longorum itinerum imperitos, et navigationis. Quibus verbis ille patrocinans, Homerum ait Aulidi saxosae titulum recte tribuisse, quia talis omnino sit: idemque de Eteono callosa, et Thisba columbis

ρωνα δὲ τὴν Θίσβην, ποιήεντα δὲ τὸν Ἁλίαρτον· τὰ δ᾽ ἄπωθεν ἔτ᾽ αὐτὸν εἰδέναι, ἔτε τὰς ἄλλας. Ποταμῶν γοῦν περὶ τετταράκοντα ῥεόντων εἰς τὸν [7] Πόντον, μηδὲ τῶν ἐνδοξοτάτων μηδενὸς μεμνῆσθαι· οἷον Ἴςρε, Ταναΐδος, Βορυσθένες, Ὑπάνιος, Φάσιδος, Θερμώδοντος, Ἅλυος· ἔτι δὲ Σκυθῶν μὲν μὴ μεμνῆσθαι, πάντας δ᾽ ἀγαυὰς τινὰς Ἱππημολγὰς, καὶ Γαλακτοφάγας, [8] Ἀβίας τε. Παφλαγόνας [9] τε τὰς ἐν τῇ μεσογαίᾳ ἱςορηκέναι παρὰ τῶν πεζῇ τοῖς τόποις πλησιασάντων· τὴν παραλίαν δὲ ἀγνοεῖν· καὶ εἰκότως γε. Ἄπλεν γὰρ εἶναι τότε τὴν θάλατταν ταύτην, καὶ καλεῖσθαι Ἄξενον, διὰ τὸ δυσχείμερον καὶ τὴν ἀγριότητα τῶν περιοικέντων ἐθνῶν, καὶ μάλιςα τῶν [10] Σκυθῶν ξενοθυτέντων, καὶ σαρκοφαγέντων, καὶ τοῖς

Getae.

Z 2

7) Vitium superiorum editorum, qui τέτων scripserant, recte sustulit Xylander.

8) In fine aut excidit, aut subplendum est λέγειν, προσαγορεύειν. Guarinus addit: *nuncupat*.

9) Inserui auctoritate omnium Codicum, quod et reddidit Guarinus. Casaubonus aliquid deesse suspicatur.

10) MSS. Cas. et Mosc. Σκυθικῶν, pro quo vitiose Vatic. A. B.

columbis abundante, herbosaque Haliarto sentiendum esse: remotiora neque illi, neque reliquis nota fuisse. Nam cum in Pontum circiter quadraginta influant amnes, ne nobilissimorum quidem ullius mentionem eum facere: Istri puta, aut Tanaidis, Borysthenis, Hypanis, Phasidis, Thermodontis, Halyos. Tum Scytharum eum non meminisse: tantum in universum quosdam praeclaros Equimulgos, Lactivoros, et Abios referre. Paphlagonas quoque mediterraneos eum cognovisse ex narratione eorum, qui terrestri itinere ad eos accessissent, maritimam autem Paphlagoniam ignorasse: neque id iniuria. Id enim mare tum navigabile non fuisse: sed Axenum, id est, inhospitale appellatum, ob frigoris nimii difficultatem, et saevitiam accolentium ibi populorum, maxime, Scytharum hospites immolantium, et carnibus eorum vescentium,

Getae. τοῖς κρανίοις ἐκπώμασι χρωμένων· ὕστερον δ' Εὔξεινον
p. 299. κεκλῆσθαι, τῶν Ἰώνων ἐν τῇ παραλίᾳ [11] πόλεις [12] κτισάντων· ὁμοίως δ' ἀγνοεῖν, καὶ τὰ περὶ Αἴγυπτον καὶ Λιβύην, οἷον τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου, καὶ προσχώσεις τοῦ πελάγους· ὧν οὐδαμοῦ μεμνῆσθαι, οὐδὲ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ μεταξὺ [13] τῆς Ἐρυθρᾶς καὶ τῆς Αἰγυπτίας θαλάττης, οὐδὲ τῶν κατὰ τὴν Ἀραβίαν καὶ Αἰθιοπίαν, καὶ τὸν Ὠκεανόν· εἰ μὴ Ζήνωνι τῷ φιλοσόφῳ προσεκτέον γράφοντι·

Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίους, Ἄραβάς τε.

Οὐ θαυμαστὸν δ' εἶναι περὶ Ὁμήρου· καὶ γὰρ τοὺς ἔτι νεωτέρους ἐκείνου πολλὰ ἀγνοεῖν καὶ τερατολογεῖν· ... Ἡσίοδον

B. et Ven. Σκυτικῶν. Atque ita legi possit, ut supra Κελτικοί. Aldus cum reliquis dedit Σκυθῶν, quod reddidit Guarinus et legisse videtur Gem. Pletho, qui omnino h. l. sic refert: ὅτι Ἄξεινος ὁ τόπος ὠνομάσθη διὰ τοὺς Σκύθας ξενοκτονοῦντας, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀποτιθέντας ἐσθίοντας καὶ τοῖς κρανίοις αὐτῶν ἐκπώμασι χρωμένους.

11) Codd. omnes volunt πόλεις, quod tacite probavit Heyne ad Apollodor. p. 1105. et reddidit Guarinus. Vulgata πόλιν auctorem habet Aldum.

12) Ante Casaub. κτισάντων solemni errore.

13) Sic locum praefert Mosc. nec aliter exhibent edd. ante Casaub. et reddidit Heyne ad Apollod. c. l.

scentium, ac capitibus poculorum loco utentium: postea temporis Euxinum, id est hospitale, ab Ionibus fuisse appellatum, qui in ora eius urbes condidissent. Similiter eum fugisse res Aegypti et Africae, ut Nili exundationes, et aggerum in mare congestiones; quorum nusquam meminerit: sicut neque isthmi inter Rubrum et Aegyptium mare, neque eorum, quae in Arabia et Aethiopia sunt atque Oceano: nisi si Zenoni philosopho sit adsentiendum, sic scribenti Homericum versum:

Veni et ad Aethiopes, et Sidonios, Arabesque.

Neque vero id de Homero mirum esse: cum etiam multo posteriores multa et ignoraverint; et prodigiose finxerint:

Ἡσίοδον μὲν Ἡμίκυνας λέγοντα, καὶ [14] Μεγαλοκεφάλους, καὶ Πυγμαίους· Αλκμᾶνα δὲ Στεγανόποδας· Αἰσχύλον δὲ Κυνοκεφάλους, καὶ [15] ΣτερνοΦθάλμους, καὶ Μονομμάτους, [ἐν [16] τῷ Προμηθεῖ Φησι], καὶ ἄλλα μυρία. Ἀπὸ δὲ τούτων ἐπὶ τοὺς συγγραφέας βαδίζει Ῥιπαῖα ὄρη λέγοντας, καὶ τὸ [17] Ὠγύιον ὄρος, καὶ τὴν τῶν Γοργόνων, καὶ Ἑσπερίδων κατοικίαν, καὶ τὴν παρὰ Θεοπόμπῳ Μεροπίδα γῆν, παρ' Ἑκαταίῳ δὲ Κιμμερίδα πόλιν; παρ' Εὐημέρῳ δὲ τὴν Παγχαίαν γῆν, παρ' Ἀριστοτέλει δὲ ποταμίους λίθους [18] ἐξ ἄμμου, ἐκ δὲ τῶν ὄμβρων τήκεσθαι· ἐν δὲ τῇ Λιβύῃ Διονύσου Getae.

14) At ex eodem Hesiodo lib. I. p. 43. (Cas.) refert μακροκεφάλους.

15) Aldus cum Hoppero dedit τεροφθάλμους, unde Xylander finxit στερεοφθάλμους, solidis oculis praeditos. Veram lectionem reduxit Casaub. cf. I. p. 43. (Cas.)

16) Glossam graviter redolet, ad quam damnavit iudicium Heynii c. l. Moverat Hopperum et Xylandrum, ut ponerent Αἰσχύλος, etsi accentu inepto. Inclusi igitur uncinis.

17) Sic omnes libri constanter. Heyne ad Apollodor. pag. 1106. tacite dedit Ὠγύγιον. Ex Cod. Mosc. haec: Ῥειπέα, Μερόπιδα et Παγχίαν, quod et habent Aldus et Hopperus cum Guarino. Παγχίαν reprehendit Xylander etiam ad Plutarch. de Iside p. 421. (Vol. 7. Lps.)

18) Ante Casaubonum ἐξάμμους, non, ut refert, divise. Post iidem omittunt δὲ ante καί.

xerint: ut Hesiodus Semicanes, Capitones, Pygmaeos: Alcman Steganopodes (quasi pede praeditos, quo supini se tegerent:) Aeschylus in Prometheo Canicipites, oculos in pectore gerentes, Unoculos, et alia infinita. Ab his se convertit adversum scriptores, qui Rhipaeos montes, et Ogyium montem, et Gorgonum ac Hesperidum domicilium tradiderunt: et ad Meropidem Theopompi terram, Cimmeridem Hecataei urbem, Euhemeri Panchaeam terram, et Aristotelis lapides fluviales arenosos, qui imbribus liquescant: urbemque ab eo traditam Bacchi in Africa, quam unus quis-

Gerae. πόλιν εἶναι, ταύτην δ' ὐκ ἐνδέχεσθαι δὶς τὸν αὐτὸν ἐξευρεῖν. [19] Ἐπιτείνει δὲ καὶ τοῖς περὶ Σικελίαν τὴν πλάνην λέγουσι καθ' Ὅμηρον τὴν Ὀδυσσέως· [20] εἰ γὰρ, αὖ χρῆναι τὴν μὲν πλάνην ἐκεῖ γεγονέναι φάσκειν· τὸν δὲ ποιητὴν ἐξωκεανικέναι μυθολογίας χάριν· καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις συγγνώμην εἶναι, Καλλιμάχῳ δὲ μὴ πάνυ, μεταποιουμένῳ [21] γε γραμματικῆς· ὃς τὴν μὲν [22] Γαῦδον, Καλυψοῦς νῆσόν φησι· τὴν δὲ [23] Κόρκυραν, Σχερίαν· ἄλλους δ' αἰτιᾶται ψεύσασθαι περὶ [24] Γερήνων, καὶ τοῦ Ἀκακησίου, καὶ Δήμου ἐν Ἰθάκῃ, Πελε-

19) Mosc. ἐπιτείνει, ut Aldus et Hopperus, eundemque modum adtulit etiam Guarinus. Minus recte. Tum nexus desiderat etiam reprehendendi verbum, quare Casaubonus emendat: ἐπιτιμᾷ, quod probat Heyne ad Apollodor. p. 1107. nisi quis velit ἐπέξεισι, aut in vulgata supplere λόγον. Si quid immutandum, proxime ad scripturam accedit ἐπιτιμᾷ, quod et alibi sic utitur, noster v. c. 1. p. 44. 7. p. 293. (Cas.)

20) Incisum minus post αὖ cum Heynio c. l. revocavi. Idem pro χρῆναι coniicit etiam χρῆν ἄν.

21) Pro γε Cod. Mosc. τε. Idem verbis τὴν Γαῦδον interponit μέν, quod primus omisit Casaubonus. Retulit etiam Heyne c. l. Concinnius.

22) Sic Codd. cum Guarino et Aldo, pro quo Hopperus Κλαῦδον. Heyne c. l. dedit Γαῦλον. Reliqui illud etiam, ut textus concineret cum lib. I. p. 44. cf. Casaub. ad 6. p. 277.

23) Ex Codd. Casaub. Vatic. A. B. et Mosc. quam formam et quidam unice probant. Vulgo Κέρκυραν.

24) Vitiose adhuc Γεῤῥήνων, quod et monuerat Heyne ad Apol-

quispiam bis invenire non possit. Quin et eos insectatur, qui de sententia Homeri Ulyssem circa Siciliam vagatum fuisse affirmant: aut certe dicendum fuisse, Ulyssem quidem eo locorum erroribus actum, sed poëtam fabularum inducendarum gratia in Oceanum eos amovisse. Ac caeteros quidem venia dignatur, demto Callimacho: qui grammaticum se professus, Gaudum tamen Calypsus insulam faciat, et de Corcyra Scheriam. Alios item culpat, qui de Gerenis et Acacesio, de Ithacae Demo,

Πελεθρονίου δ' ἐν Πηλίῳ, Γλαυκωπίου δ' ἐν Ἀθήναις. Getae.
Τούτοις δὲ [25] μικρά τινα προσθεὶς τοιαῦτα, παύεται, τὰ πλεῖστα μετενέγκας παρὰ τοῦ Ἐρατοσθένους, ὡς καὶ πρότερον [26] ἐμνήσθημεν, οὐκ εὖ εἰρημένα. Τὸ μὲν γὰρ τοὺς ὕστερον ἐμπειροτέρους γεγονέναι τῶν πάλαι [27] περὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ Ἐρατοσθένει καὶ τούτῳ δοτέον· τὸ δ' οὕτω [28] πέρα τοῦ μετρίου προάγειν, καὶ μάλιστα ἐφ' Ὁμήρου, δοκεῖ μοι κἂν ἐπιπλῆξαί τις δικαίως· καὶ τοὐναντίον εἰπεῖν, ὡς περὶ ὧν ἀγνοοῦσιν αὐτοί, περὶ τούτων τῷ ποιητῇ προφέρουσι. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἐν τοῖς p. 300.
καθ' ἕκαστα οἰκείας μνήμης [29] τυγχάνει, τὰ δ' ἐν τοῖς καθόλου.

§. 7.

Νυνὶ δὲ περὶ Θρᾳκῶν ἐλέγομεν,

Apollodor. p. 155. Recte alibi editur, ut 8. p. 340. (Caf.). Idem p. 1107. pro duplici δὲ, quam particulam obtrudere fere folet Strabo, bis dedit τε.

25) Μικρά τι legunt Vatic. A. B. Venet. et Mosc. uti edd. ante Casaubonum. Idem omnes post προστιθεὶς.

26) Casaub. ex suis Codd. notat εἰρήκαμεν.

27) Τὰ praemittit Mosc.

28) Ante Casaub. πέραν, qui et post ex suis libris adfert διάγειν.

29) Τυγχάνοι Mosc.

mo, Pelethronio in Pelio, Glaucopio Athenis falsa scripserint. Atque aliis id genus paucis additis finem facit, cum pleraque de Eratosthene transtulerit: quae supra ostendimus parum esse consentanea. Quippe et Eratostheni, et illi facile dederim, posteriores antiquis in peritia rerum geographicarum praestitisse: sed adeo ultra modum reprehendendo provectos, maxime in Homerum, videtur mihi merito quispiam obiurgare posse: adeoque contrarium asserere, eos poëtae rerum ignorationem exprobrare earum, quas ipsi nesciant. Ac reliqua quidem suis singula locis seorsum, quaedam in universum commemorantur.

§. 7.

Nunc de Thracibus nobis fuit sermo,

Getae. Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων, καὶ ἀγαυῶν ἱππημολγῶν,

Γλακτοφάγων, Ἀβίων τε δικαιοτάτων ἀνθρώπων,

βουλόμενοι συγκρῖναι τά τε [1] ὑφ' ἡμῶν, καὶ τὰ ὑπὸ Ποσειδωνίου λεχθέντα, καὶ τὰ ὑπὸ τούτων· πρότερον δ' ὅτι τὴν ἐπιχείρησιν ὑπεναντίαν τοῖς [2] προτεθεῖσι πεποίηνται. Προὔθεντο μὲν γὰρ διδάξαι, [3] ὅτι τῶν πόρρω τῆς Ἑλλάδος πλείων ἦν ἄγνοια τοῖς πρεσβυτέροις, ἢ τοῖς νεωτέροις· [4] ἔδειξαν δὲ τἀναντία· καὶ οὐ τὰ πόρρω μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι. Ἀλλ', ὡς ἔφην, τὰ ἄλλα μὲν ὑπερκείσθω, τὰ δὲ νῦν σκοπῶμεν. Σκυθῶν μὲν γὰρ [5] μὴ μεμνῆσθαι κατ' ἄγνοιαν

1) Ita Vatic. A. Venet. Mosc. Med. cum priori interprete. Discessit Aldus deditque, ut ceteri ἐφ' ἡμῶν. At alterum latius patet, et totam Strabonis disputationem amplectitur.

2) Ex Cod. Vat. etsi habet προςτεθεῖσι crebra commistione. Ita vero etiam post legitur παρατεθεῖσι.

3) Διότι Codd. Casaub. Mosc. et Venet. In Vatic. A. B. δ' ὅτι, unde illud conflatum videtur, etsi per se ferri potest. cf. p. 494. (Cas.)

4) Vatic. ἔδειξε, Mosc. ἔδειξεν, unde error deprehenditur.

5) Negationem, quam ex Codd. male omittit Mosc. ex editis Ald. et Hopper. adiecit ante Casaub. Xylander; nec abesse potest.

Acribus et Mysis, nec non claris equimulgis,
Lactivorisque, Abiisque: hominum quis iustior ulla
Gens exstat nusquam,

ut compararemus, quae a nobis et Posidonio dicta sunt, et quae illi dixerunt: idque primum, quod ratiocinationem proposito suo contrariam instituerunt. Cum enim statuissent ostendere ea, quae a Graecia longius distant, vetustioribus minus fuisse, quam recentioribus nota, contrarium ostenderunt, neque de remotis tantum, sed et in ipsa Graecia. Sed, ut dixi, reliqua differamus: nunc propositum persequamur. Scytharum aiunt Homerum nullam ex ignoratione

ἀν [6] Φασι, μηδὲ τῆς περὶ τὰς ξένας ὠμότητος αὐτῶν, Getae, [7] καταθυόντων, καὶ σαρκοφαγέντων, καὶ τοῖς κρανίοις ἐκπώμασι χρωμένων, δι' ἃς Ἄξενος ὠνομάζετο ὁ πόντος· [8] πλάττειν δ' ἀγαυὰς τινας Ἱππημολγὰς, Γαλακτοφάγας, Ἀβίας τε δικαιοτάτας ἀνθρώπας, τὰς ἀδαμᾶ γῆς ὄντας. Πῶς ἂν Ἄξενον ὠνόμαζον, εἰ μὴ ᾔδεισαν τὴν ἀγριότητα, μηδ' αὐτὰς τὰς μάλιστα τοιάτας; ἄται δ' εἰσὶ δήπα οἱ Σκῦθαι· πρότερον δ' [9] ἀδ' Ἱππημολγοὶ ἦσαν οἱ ἐπέκεινα τῶν Μυσῶν, καὶ Θρακῶν, καὶ [10] Γετῶν, ἀδὲ Γαλακτοφάγοι καὶ Ἄβιοι; Ἀλλὰ καὶ νῦν [11] εἰσιν [12] Ἁμάξοικοι, καὶ Νομάδες καλάμενοι, ζῶντες ἀπὸ θρεμμάτων, καὶ γάλακτος,

 καὶ

6) Φησὶ ex ſuis libris adfert Caſaub.

7) Ita omnes Codd. conſulti. Vulgatam, καὶ θυόντων, inſtituit Aldus. Eadem forma orationis p. 301. et alibi.

8) Πλάττει Moſc. cum Aldo et Hoppero.

9) Οὐδὲ omittunt Ald. et Hopp. A Xylandro editum erat: Πρότ. δ' Ἱππημ. ἀκ ἦσαν. Concinniorem, quae proſtat, lectionem dedit Caſaubonus addicentibus Codd.

10) Articulum cum Moſc. omiſi, ut proximo aequaretur.

11) Adiecit primus Caſaubonus.

12) Huc ex ultima, monente Cod. Moſc. et analogia, accentum retraxi, ut ſupra p. 296.

ratione feciſſe mentionem, nec eorum in hoſpites crudelitatis, quippe quos immolarent, devorarent, quorumque capitibus pro poculis uterentur, ob quae pontus fuerit dictus Axenus, nullum poneret verbum: fingere autem eum egregios quosdam Equimulgos, et Lactivoros atque Abios, hominum iuſtiſſimos, qui nusquam terrarum ſint. Quo igitur pacto Axenum dixerunt, ſi ignorabant ſaevitiam, aut eos, qui maxime eam exercerent, nimirum Scythas. An vero tum temporis ii, qui ultra Myſos, Thraces, Getasque incolebant, Equimulgi non erant et Lactivori et Abii. At etiam hodie ſunt, qui in curribus degant, et a vagando Numidae dicantur, e pecore, lacteque et caſeo, maxime equino victitent,

Getae. καὶ τυροῦ, καὶ μάλιστα ἱππείου· θησαυρισμὸν δ' οὐκ εἰδότες, οὐδὲ καπηλείαν, πλὴν ἢ φόρτον ἀντὶ φόρτου. Πῶς οὖν ἠγνόει τοὺς Σκύθας ὁ ποιητής, ἱππημολγοὺς καὶ γαλακτοφάγους τινὰς [13] προσαγορεύων; Ὅτι γὰρ οἱ τότε τούτους ἱππημολγοὺς ἐκάλουν, καὶ Ἡσίοδος μάρτυς ἐν τοῖς [14] ὑπ' Ἐρατοσθένους παρατεθεῖσιν ἔπεσιν·

[15] Αἰθίοπάς τε Λιγυστὶ δὲ, Σκύθας ἱππημολγούς.

Τί δὲ θαυμαστὸν, εἰ διὰ τὸ πλεονάζειν παρ' ἡμῖν [16] τὰ συμβόλαια καὶ τὴν περὶ αὐτὰ ἀδικίαν, δικαιοτάτους εἶπεν ἀγαυοὺς, τοὺς ἥκιστα ἐν τοῖς συμβολαίοις καὶ τῷ ἀργυρισμῷ ζῶντας, ἀλλὰ καὶ κοινὰ κεκτημένους πάντα

13) Codd. Cas. προσαγορεύσας.

14) Ὑπὲρ Mosc. Aldus, Hopper. quod primus emendavit Xylander, praeeunte Guarino.

15) Prave hunc versum scriptum esse, sensit, uti par erat, Xylander, sed intactum reliquit. Offendit maxime Λιγυστί: Heinsius in fragmentis Hesiodi emendavit Λίγυας, Clericus Λίβυας, at idem subiicit: δ' ἠδὲ Σκύθας ἱππημολγούς. Tentavit etiam Seidelius in fragmentis Eratosth. p. 16. sic: Αἰθ. Λίγυάς τε (s. Λίβυάς τε) Σκύθας δέ τε ἱππημολγούς. Forte: Αἰθ. Λίγυάς τε Σκύθας τοὺς (quod absorberi hic potuit) θ' ἱππημολγούς. Forte verbum extusum intercidit, quod sic subpleri posse significavit amice in epistola Iacobs V. C. Αἰθίοπας Λίβ. τε Σκ. θ' ἵπεθ' ἱππημολγούς.

16) Mosc. legit: τὴν περὶ τὰ συμβόλαια ἀδικίαν.

ctitent, neque reponendi opes, aut cauponandi ullam norint artem, sed tantum mercibus merces permutent. Qui ergo Homerus Scythas ignoravit, qui equimulgos et lactivoros quosdam nominat? Hos enim ea tempestate equimulgos fuisse appellatos, vel Hesiodus testatur iis, qui ab Eratosthene adducuntur, versibus:

Aethiopas, Ligyasque Scytharque et eos equimulgos,

Quid vero mirum, si, quia apud nos commercia et fraudes frequentes sunt, claros iustissimosque illos Homerus vocavit, qui minimam vitae partem contractibus et pecuniae tractandae impendunt, sed gladio poculoque exceptis

πάντα πλὴν ξίφους, καὶ ποτηρίου· [17] ἐν δὲ τούτοις πρῶτον, καὶ τὰς γυναῖκας Πλατωνικῶς ἔχοντας κοινὰς, καὶ τέκνα. Καὶ Αἰσχύλος δ' ἐμφαίνει συνηγορῶν τῷ ποιητῇ, φήσας περὶ τῶν Σκυθῶν, Getae

Ἀλλ' [18] ἱππάκης βρωτῆρες εὔνομοι Σκύθαι. p. 301.

Αὕτη δὴ ὑπόληψις καὶ νῦν ἔτι συμμένει παρὰ τοῖς Ἕλλησιν. Ἁπλουστάτους τε γὰρ αὐτοὺς νομίζομεν, καὶ ἥκιστα κακεντρεχεῖς, εὐτελεστέρους τε πολὺ ἡμῶν, καὶ αὐταρκεστέρους· [19] καίτοι ὅγε καθ' ἡμᾶς βίος, εἰς πάντας σχεδόν τι διατέτακε τὴν πρὸς τὸ χεῖρον μεταβολὴν, τρυφὴν, καὶ ἡδονὰς, καὶ κακοτεχνίας εἰς πλεονεξίας μυρίας πρὸς ταῦτ' εἰσάγων. Πολὺ οὖν τῆς τοιαύτης κακίας καὶ εἰς τοὺς βαρβάρους ἐμπέπτωκε, τούς τε ἄλλους,

17) Mosc. ἐν δὲ τοῖς πρῶτον τὰς γυναῖκας. Ante τέκνα ignorat idem articulum cum Vat. A. quem uncis, ut suspectae fidei, incluserat Casaubonus. In utroque Substantivo omisit Eustath. ad Il. 13. in. p. 881, 15. (Bas.)

18) Vulgo ἱππικῆς βοτῆρες, pro quo sic Casaubonus egregie confirmatus et suorum Codd. et aliorum suffragiis, quibus accedunt ea, quae notat Eustath. ad Il. 13. in. p. 880. extr. (Bas.)

19) Ald. et Hopper. καίτι.

ptis reliqua omnia communia inter sese habent, inque primis uxores et liberos, Platonis instituto convenienter. Porro Aeschylus quoque haud obscure Homero adstipulatur, sic de Scythis pronuncians:

Gens iusta, et hippacae adpetens Scythae.

Quae sane opinio etiamnum apud Graecos haeret. Existimamus enim eos esse simplicissimos, minimeque fraudulentos, tum nobis multo frugaliores atque paucioribus longe rebus contentos: tametsi nostrae aetatis vivendi ratio, fere in omnes gentes propagavit mutationem morum in deterius, introductis luxu, voluptatibus, malis artibus, et mille defraudandi studiis. Cuius corruptelae magna pars etiam ad barbaros permeavit, cum alios, tum

Getae. λȣς, καὶ τȣ̀ς Νομάδας. Καὶ γὰρ θαλάττης ἁψάμενοι, χείρȣς γεγόνασι, ληςεύοντες, καὶ [20] ξενοκτονȣ̃ντες, καὶ ἐπιπλεκόμενοι πολλοῖς, μεταλαμβάνȣσι τῆς ἐκείνων πολυτελείας, καὶ καπηλείας· ἃ δοκεῖ μὲν εἰς ἡμερότητα συντείνειν, διαφθείρει δὲ τὰ [21] ἤθη, καὶ ποικιλίαν ἀντὶ τῆς ἁπλότητος τῆς ἄρτι λεχθείσης εἰσάγει.

§. 8.

Οἱ μέν τοι πρὸ ἡμῶν, καὶ μάλιςα οἱ ἐγγὺς τοῖς Ὁμήρȣ χρόνοις, τοιȣ̃τοί τινες ἦσαν, καὶ ὑπελαμβάνοντο παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὁποίȣς Ὅμηρός φησιν. Ὅρα δὲ, [1] ἃ λέγει Ἡρόδοτος περὶ τȣ̃ τῶν Σκυθῶν βασιλέως, ἐφ' ὃν [2] ἐςράτευσε Δαρεῖος, καὶ τὰ ἐπεςαλμένα παρ' αὐτȣ̃. Ὅρα δὲ καὶ, ἃ λέγει Χρύσιππος

20) Ex iisdem et Xylandro recepi pro ξενοκτȣ̃ντες.

21) MSS. Casaub. ἤθη et ἔθνη, quod et habent Vaticani, deditque Xylander. Ἔθη emisit Aldus et inde Hopperus. Alii libri probasse videntur ἤθη, quod recte hic reposuit Casaubonus. Commistio non rara.

1) Γὰρ male ante ἃ λέγει intrusum erat, damnatque silentio suo Cod. Mosc. cum Vatic. Incluserat uncis Casaubonus.

2) MSS. Casaub. et Venet. legunt ἐςρατοπέδευσε, quae verba passim commutantur. cf. Wessel. ad Herod. 3, 10. et alibi.

tum Nomades. Hi enim, marina re tentata, facti sunt deteriores, latrocinia iam exercendo, et hospites interficiendo: et quia cum variis hominibus res ipsis esse cepit, ex iis luxuriam et cauponum artes didicere: quae, quanquam videntur ad exuendam ferociam ferre, tamen mores corrumpunt, inque locum dictae iam simplicitatis, varietatem sufficiunt.

§. 8.

At vero, qui ante nos, et maxime, qui non ita multum post Homeri tempora vixerunt Scythae, tales et fuerunt, et a Graecis iudicati sunt, quales Homerus appellavit. Nam considera mihi quae Herodotus narrat de Scytharum rege, in quem Darius bellum movit, eiusque

πος περὶ τῶν τῦ Βοσπόρυ βασιλέων, τῶν περὶ [3] Λεύκωνα. Πλήρεις δὲ καὶ αἱ Περσικαὶ ἐπιστολαὶ τῆς ἁπλότητος, ἧς λέγω, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Βαβυλωνίων, καὶ Ἰνδῶν ἀπομνημονευόμενα. Διὰ τῦτο δὲ καὶ ὁ Ἀνάχαρσις, καὶ Ἄβαρις, καί τινες ἄλλοι [4] παρὰ τοῖς Ἕλλησι τοιῦται εὐδόκιμουν· ὅτι ἐθνικόν τινα χαρακτῆρα ἐπέφαινον εὐκολίας, καὶ [5] λιτότητος, καὶ δικαιοσύνης. Καὶ τί δεῖ τὺς πάλαι λέγειν; Ἀλέξανδρος γὰρ ὁ Φιλίππυ, κατὰ τὴν ἐπὶ Θρᾷκας τὺς ὑπὲρ τῦ Αἵμυ [6] στρατείαν ἐμβαλὼν εἰς Τριβαλλὺς, ὁρῶν μέχρι τῦ Ἴστρυ καθήκοντας, καὶ τῆς ἐν

3) Agnoscunt Mssti. Aldus et Hopper. dederunt Σελεύκωνα. Vulgatam praetulit Xylander, quam tamen antea posuerat Guarinus. Aliud tamen ulcus latere suspicatur Casaubonus, legendumque: Τῶν περὶ Σέλευκον καὶ Λεύκωνα, quod versione sua expressit Penzel.

4) Mutato ordine Cod. Moscov. τοιῦτοι παρὰ τοῖς Ἕλλησι.

5) Vulgo τελειότητος. Casaub. ex suis libris excitavit καὶ λειότητος, uti legunt Venet. et Moscov. expressitque Guarinus. Hinc vero, adiuncto verborum connexu Casaub. leg. censuerat καὶ λιτότητος, et in marginem coniecerat vel probaverat Matthaei. Recepi probante etiam epitome. Lapsus facilis nec insolitus.

6) Sic Aldus, etsi incommodo accentu. Ceteri στρατιὰν, nota confusione, quae in bonis auctoribus agnoscitur. cf. infra.

que ad hunc mandata. Perpende porro, quae de Bosporanis regibus, in quibus Leuco, Chrysippus tradit. Quin et Persicae epistolae eius, quam dixi, simplicitatis sunt plenae, et quae Aegyptiorum, Babyloniorum, Indorumque monimentis sunt comprehensa. Eaque de caussa Anacharsis, Abaris, aliique nonnulli eorum similes apud Graecos in magna fuerunt existimatione, quod gentilicium quandam facilitatis, frugalitatis, ac iustitiae notam prae se ferrent. Sed quid ego priscos recenseo? Alexander Magnus Philippi filius, in ea expeditione, quam in Thraces supra Aemum habitantes fecit, impetu in Triballos facto, quos ad Istrum usque et situm in eo

Getae. ἐν αὐτῷ νήσου Πεύκης, τὰ πέραν δὲ Γέτας ἔχοντας, ἀφῖχθαι λέγεται μέχρι δεῦρο· καὶ ἐς μὲν τὴν νῆσον ἀποβῆναι μὴ δύνασθαι σπάνει πλοίων· ἐκεῖσε γὰρ καταφυγόντα τὸν τῶν Τριβαλλῶν βασιλέα Σύρμον, ἀντισχεῖν πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν· εἰς δὲ τοὺς Γέτας διαβάντα, ἑλεῖν [7] τὴν αὐτῶν πόλιν, καὶ ἀναστρέψαι διὰ ταχέων εἰς τὴν οἰκείαν, λαβόντα δῶρα τῶν ἐθνῶν, καὶ παρὰ τοῦ Σύρμου. Φησὶ δὲ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, κατὰ ταύτην τὴν στρατείαν συμμῖξαι τῷ Ἀλεξάνδρῳ Κελτοὺς τοὺς περὶ τὸν Ἀδρίαν, φιλίας καὶ ξενίας χά-
p. 302. ριν· δεξάμενον δὲ αὐτοὺς φιλοφρόνως τὸν βασιλέα, ἐρέσθαι παρὰ [8] τὸν πότον, τί μάλιστα εἴη, ὃ φοβοῖντο, νομίζοντα αὐτὸν ἐρεῖν· αὐτοὺς δ' ἀποκρίνασθαι, [9] ὅτι οὐδένα, πλὴν εἰ ἄρα μὴ ὁ οὐρανὸς αὐτοῖς ἐπιπέσοι· Φιλίαν

7) Τὴν deest in Mosc. Ante Τριβαλλοὺς Ald. et Hopper. uti post.

8) Sine articulo Mosc.

9) In hac lectione consentiunt Codd. Casaub. Vatic. A. B. Venet. Mosc. Planudes in excerptis: ὅτι οὐδένα, εἰ μὴ ἄρα. Adscripserat Siebenkees: *cum MSc.* et in interiori margine: πλὴν ἄρα μή. Vulgo, duce Aldo, οὐδένα, εἰ μὴ ἄρα.

eo insulam Peucen pertingere videbat, ulteriora fluvii a Getis teneri, eo usque progressus dicitur: et in insulam quidem ne intraret, navigiorum fuisse impeditum penuria (eo enim confugisse iam ante Syrmum Triballorum regem, aggressoque intrare obstitisse vi) ideoque in Getas traiecisse, captaque eorum urbe celeriter revertisse domum, donis a gentibus et Syrmo acceptis. In hac expeditione (ut Ptolemaeus Lagi F. perhibet) Celtae, qui ad Adriam incolebant: amicitiae et hospitii iungendi causa Alexandrum convenerunt. Quos rex comiter exceptos, inter pocula interrogavit, ecquid esset, quod maxime metuerent: putabat enim, se ab ipsis maxime metui, esse responsuros, ii vero responderunt. Nihil sane, nisi ne forte coeli casu obruerentur, interim

λίαν γε μὴν ἀνδρὸς τοιούτου περὶ παντὸς τίθεσθαι. Getae. Ταῦτα δὲ ἁπλότητος τῆς τῶν βαρβάρων ἐστὶ σημεῖα· τοῦ τε μὴ συγχωρήσαντος μὲν τὴν ἀπόβασιν [10] εἰς τὴν νῆσον, δῶρα δὲ πέμψαντος, καὶ συνθεμένου φιλίαν, καὶ τῶν φοβεῖσθαι μὲν [11] οὐδένα φαμένων, φιλίαν δὲ περὶ παντὸς τίθεσθαι, μεγάλων ἀνδρῶν. Ὅ, τε Δρομιχαίτης κατὰ τοὺς διαδόχους ἦν [12] τοῦ Ἀλεξάνδρου Γετῶν βασιλεύς· ἐκεῖνος τοίνυν λαβὼν [13] ζωγρίᾳ Λυσίμαχον, ἐπιστρατεύσαντα αὐτῷ, δείξας τὴν πενίαν τήν τε [14] ἑαυτοῦ, καὶ τοῦ ἔθνους, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν αὐτάρκειαν, ἐκέλευσε τοῖς τοιούτοις μὴ πολεμεῖν, ἀλλὰ φίλοις χρῆσθαι· ταῦτα δ' εἰπὼν, ξενίσας, καὶ συνθέμενος φιλίαν, ἀπέλυσεν αὐτόν. Καὶ Πλάτων [15] δὲ ἐν

10) Τὴν εἰς τὴν νῆσον Moſcov. ut ante Caſaub. editiones.

11) Ita omnes Codd. ut ſupra. Μηδένα dedit Aldus cum ceteris.

12) Τοὺς Moſc. ut Aldus.

13) Recte et ex analogiae legibus ſic Cod. Moſc. cum Aldo. Ζωγρείᾳ vulgo, uti paſſim in Polybio, quod emiſit Hopperus. Infra in ſimplici ι omnes melius conſentiunt.

14) Ex Cod. Moſc. Conliſio ſimilium alterum abſumſit; etſi vulgatum αὑτοῦ etiam hoc ſenſu poni ſolet.

15) Addidit δὲ Caſaubonus, nec libri reſpuunt.

interim ſe tanti viri amicitiam maximi pendere. Haec quidem ſimplicitatis barbarorum ſunt indicia: quorum ille non paſſus Alexandrum in inſulam venire, dona tamen miſit, amicitiamque iunxit: hi nullius ſe metu teneri, magnorum tamen virorum amicitiam plurimi facere reſponderunt. Dromichaetes porro, qui aetate ſucceſſorum Alexandri Magni Getarum rex fuit, Lyſimachum cum in ſuam poteſtatem vivum redegiſſet, a quo bello erat petitus, commonſtrata ei cum ſua, tum gentis paupertate, ſimulque ut ſuis contenti fortunis vitam tolerarent: monuit, ne bello tales perſequeretur, ſed amicis iis uteretur: hoſpitioque exceptum, compoſita amicitia dimiſit. Sed et Plato, in republica mare, ut

Getae. ἐν τῇ πολιτείᾳ τὴν θάλατταν, ὡς πονηροδιδάσκαλον, φεύγειν οἴεται δεῖν [16] ὅτι πορρωτάτω τοὺς εὖ [17] πολιτευομένους, καὶ μὴ οἰκεῖν ἐπ' αὐτῇ.

§. 9.

Ἔφορος δ' ἐν τῇ τετάρτῃ μὲν τῆς ἱστορίας, Εὐρώπῃ δ' ἐπιγραφομένῃ βίβλῳ, περιοδεύσας τὴν Εὐρώπην μέχρι Σκυθῶν, ἐπὶ τέλει φησὶν, εἶναι τῶν τε ἄλλων Σκυθῶν καὶ τῶν Σαυροματῶν τοὺς βίους ἀνομοίους· τοὺς μὲν γὰρ εἶναι χαλεποὺς, ὥστε καὶ ἀνθρωποφαγεῖν· τοὺς δὲ καὶ τῶν ἄλλων ζώων ἀπέχεσθαι. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι, φησὶ, τὰ περὶ τῆς ὠμότητος αὐτῶν λέγουσιν, εἰδότες [1] τὸ δεινὸν, καὶ τὸ θαυμαστὸν, ἐκπληκτικὸν ὄν· [2] δέον τἀναντία καὶ λέγειν καὶ παραδείγματα ποιεῖσθαι·

16) Uncis inclusit haec ad ἐπ' αὐτῇ Casaubonus, quod a suis libris abessent. At agnoscunt alii cum Aldo aliisque ante Casaubonum.

17) Planudes cum V. C. (sic notatum inveni) et Mosc. legunt πολιτευσαμένους. Forte πολιτευομένους.

1) Mosc. τῷ δεινὸν subiicit δὲ· forte τε.

2) Vulgo δεινὸν, quod ulcere laborare sensit ex nexu et nervis argumentationis Casaubonus, qui sic sanavit. Decepit librarios praecedens δεινόν. Guarinus sine sensu commodo.

ut magistrum malorum, quam longissime fugere debere eos praecipit, quibus reipublicae forma bene constitutae sit cordi, neque ad mare habitare.

§. 9.

Iam Ephorus quarto historiarum libro, qui inscribitur Europa, Europae partibus ad Scythiam usque explicando peragratis, ad finem refert, cum aliorum Scytharum, tum Sauromatarum non unum esse vitae institutum: quosdam enim eo immanitatis progredi, ut humanis etiam vescantur carnibus: contra alios ab aliis etiam animantibus abstinere. Atque alii quidem (ait) de crudelitate eorum verba faciunt, quod sciant, animos rerum atrocium ac terribilium narratione percelli: cum tamen et in alteram partem referre et exempla commemorare debuissent.

σθαι· [3]καὶ αὐτὸς ἂν περὶ τῶν δικαιοτάτοις ἤθεσι χρωμένων ποιήσασθαι τοὺς λόγους· εἶναι γάρ τινας τῶν Νομάδων Σκυθῶν γάλακτι τρεφομένους ἵππων, [4]τῇ δικαιοσύνῃ πάντων διαφέρειν, μεμνῆσθαι δ' αὐτῶν τοὺς ποιητάς· Ὅμηρον μὲν

Γλακτοφάγων Ἀβίων τε δικαιοτάτων ἀνθρώπων
Φήσαντα τὴν γῆν [5]καθορᾶν·

τόν. Ἡσίοδον δὲ, ἐν τῇ καλουμένῃ γῆς περιόδῳ, τὸν [6]Φινέα ὑπὸ τῶν [7]ἀρπυιῶν ἄγεσθαι

Γλακτοφάγων εἰς [8]γαῖαν, ἀπήναις οἰκί' ἐχόντων.

Εἶτα [9]αἰτιολογεῖ, διότι ταῖς διαίταις εὐτελεῖς ὄντες, καὶ

3) Planudes: αὐτὸς δέ.

4) Antea: τῇ δικ. — διαφέρειν. Hoc praefert Gemist. Pletho, apte ad mentem Casauboni, qui coniecerat: ὡς τῇδ', vel τῇ τε δικ. aut διαφέροντας pro διαφέρειν. Apte illud etiam ad nexum.

5) Quem? Nempe τὸν Δία, quod forte excidit, subplendum certe est, nisi durius Homero narranti tribuere malis.

6) Mosc. Φηνέα, usitata permutatione. Sic et Guarinus Pheneum.

7) Mosc. idem ἀρπυιῶν.

8) MSS. Casauboni αἶαν forte rectius. Tum ἀπηνὰς Moscov. cum Aldo et Hoppero.

9) Ἀντιλογεῖ ex Cas. ed. 2. fluxit in Amstel.

buissent. Itaque ipse (inquit) de iis loquor, qui moribus utuntur probissimis. Sunt enim quidam de vagis seu Nomadibus Scythis, qui equorum lacte vescuntur, iustitia omnibus hominibus superiores: quorum et poëtae meminerunt. Homerus enim Iovem ait respexisse ad

Lactivoros, Abiosque: his non est iustior ulla

Gens hominum. —

Et Hesiodus in poëmate, quod circuitum terrae inscripsit, ait Phineum ab Harpyiis abductum in terram eorum, quibus

Pro domibus currus sunt, vivere lacte suerunt.

Subficit deinde causam, quod cum exili utantur victu, neque sint quaestui dediti, sed invicem

Getae: καὶ ȣ̓ χρηματισαὶ, πρός τε ἀλλήλȣς εὐνομȣ̃νται, κοινὰ πάντα ἔχοντες τά τε ἄλλα, καὶ [10] γυναῖκας, καὶ p. 303. τέκνα, καὶ τὴν ὅλην συγγένειαν· πρός τε τȣ̀ς ἐκτὸς ἄμαχοί εἰσι, καὶ ἀνίκητοι, ȣ̓δὲν ἔχοντες, ὑπὲρ ȣ̓ [11] δȣλεύσȣσι. Καλεῖ δὲ καὶ Χοιρίλον, εἰπόντα ἐν τῇ διαβάσει τῆς σχεδίας, ἣν ἔζευξε Δαρεῖος·

Μηλονόμοι τε Σάκαι, γενεᾷ Σκύθαι αὐτὰρ ἔναιον
Ἀσίδα πυροφόρον· νομάδων γε μὲν ἦσαν [12] ἄποικοι
Ἀνθρώπων νομίμων.

Καὶ τὸν Ἀνάχαρσιν δὲ [13] ἄνθρωπον σοφὸν καλῶν ὁ Ἔφορος, τȣ́τȣ φησὶν εἶναι τȣ̃ γένȣς· νομισθῆναι δὲ καὶ ἑπτὰ σοφῶν ἕνα, τελείᾳ σωφροσύνῃ καὶ συνέσει· [14] εὑρήματά

10) Articulum praemittit Mosc.

11) Subiicit Gem Pletho, quae inferius leguntur: οὕτω κοινῇ τινι φήμῃ — δικαιοτάτȣς, unde ad alia pergit.

12) Vatic. A. Ven. Mosc. ἄνθρωποι ἄποικοι (Mosc. ἐπ' οἴκων) νομίμων, et sic ante Casaubonum, qui metricam rationem instauravit.

13) Ignorat Mosc. Tum τȣ̃ γένȣς φησὶν εἶναι.

14) Mosc. hic et post per ε, nec renuentibus aliis. Eodem modo bis Aldus et Hopper. Xylandri et Casaub. edd. fluctuantur inter ε et η. Amstel. tenet η, quod et unice probant Grammatici. Atque id secutus sum motus Strabonis loco, qui huc facit, 13. p. 622. (Cas.)

invicem vitam degant iustam, omnia habentes communia, sed et uxores et liberos ac cognatos: tum adversus exteros invicti sint atque inexpugnabiles, quod nihil habeant, cuius causa servitutem sustinere vellent. Citatque Choerilum, qui in transitu ratis, qua Darius mare iunxit, haec posuerit:

Pastores ovium Scythica de gente creati
Asida triticeam clarorum habitare coloni
Integritate Sacae.

Ephorus porro Anacharsidem, cui sapientis nomen tribuit, ea de gente fuisse scribit, ac propter perfectionem, temperantiam ac sapientiam unum de septem sapientibus habitum:

ῥήματά τε αὐτῦ [15] λέγει τά τε ζώπυρα, καὶ τὴν ἀμφίβολον ἄγκυραν, καὶ τὸν [16] κεραμεικὸν τροχόν. Ταῦτα δὲ λέγω, σαφῶς μὲν εἰδὼς, ὅτι καὶ ἧτος αὐτὸς ἔτι ἀληθέςατα λέγει περὶ πάντων, καὶ δὴ καὶ τὸ τῦ Ἀναχάρσιδος. Πῶς γὰρ ὁ τροχὸς εὕρημα αὐτῦ, ὃν οἶδεν Ὅμηρος πρεσβύτερος ὤν; Getae.

Ὡς δ' ὅτε τις κεραμεὺς τροχὸν ἄρμενον ἐν παλάμῃσι,

καὶ τὰ ἑξῆς. Ἀλλ' ἐκεῖνα διασημῆναι βελόμενος, ὅτι κοινῇ τινι Φήμῃ, καὶ ὑπὸ τῶν παλαιῶν καὶ ὑπὸ τῶν [17] ὕςερον, πεπιςεῦσθαι συνέβαινε τὸ τῶν Νομάδων τὲς μάλιςα ἀπῳκισμένες ἀπὸ τῶν [18] ἄλλων ἀνθρώπων, γαλακτοφάγες τε εἶναι καὶ ἀβίες καὶ δικαιοτάτες, ἀλλ' ἐχ ὑπὸ Ὁμήρε πεπλάσθαι.

 §. 10.

15) Vulgo λέγων, quod profectum ab Aldo intelligi quidem poteſt, ſed alterum tuentur omnes Codd. et reddit Guarinus. Ante tamen malim δέ.

16) Moſc. et Venet. per ſimplex ι, forte rectius, uti et in hoc nexu legitur alibi. Sed et altera forma frequentatur.

17) ὑςέρων Vatic.

18) Hunc ordinem praeit Moſc. Vulgo ἀνθρώπων τῶν ἄλλων. At τὸ τῶν omittit idem cum Vat. et Ven. et uncis incluſit Caſaubonus. Invectum eſt ab Aldo.

habitum: et eſſe eius inventa fomites, ancipitem ancoram, ac rotam figuli. Haec ego commemoro, quanquam mihi conſtat, eum non plane vera cum de aliis, tum de Anacharſide dixiſſe. Quomodo enim rota huius ſit inventum, Homero, qui eum aetate anteceſſit, nota?

Ut cum forte rotam manibus ſolertibus aptam
Explorat figulus. —

Verum id volui ſignificare, communi quadam et priſcorum et poſteriorum fama creditum fuiſſe, Nomadum eos, qui maxime ab aliis hominibus eſſent remoti, lacte veſci, opibus carere et eſſe iuſtiſſimos, neque id fuiſſe ab Homero conſictum.

§. 10.

Getae.

§. 10.

Περί τε τῶν Μυσῶν, δίκαιός ἐστιν ὑποσχεῖν λόγον τῶν ἐν τοῖς ἔπεσι λεγομένων Ἀπολλόδωρος, πότερ' ἡγεῖται, καὶ τούτους εἶναι πλάσματα, ὅταν φῇ ὁ ποιητής·

Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων, καὶ ἀγαυῶν ἱππημολγῶν.

[1] Ἢ τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ δεχόμενος, παρερμηνεύσει τὸν ποιητήν, ὡς προείρηται, πλάσμα λέγων, ὡς μὴ ὄντων ἐν τῇ Θράκῃ Μυσῶν. [2] Παρὰ τὰ ὄντα. [3] Ἔτι γὰρ ἐφ' ἡμῶν γοῦν Αἴλιος [4] Κάτος [5] μετῴκισεν [6] ἐκ τῆς περαίας

1) Vatic. A. B. Venet. Med. Mosc. ita hunc locum efferunt: ἢ τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ δέχεται. Τοὺς μὲν οὖν ἐν τῇ Ἀσίᾳ δεχόμενος (uti et quidam Codd. Casaub. alii δέχεται): παρερμηνεύσει, Glossam inrepsisse, apparet. Vulgatam commodiorem reliqui.

2) Distinctionem maximam posui, quod hinc refutatio exorditur.

3) Casaub. voluit Ἔτι γάρ. Ἐφ' ἡμῶν — At vulgata in hoc nexu stare potest. Ita et Codd. Tantum Gemist. Pletho simul ex augmento habet: ἔτι δὲ καὶ — omisso γοῦν.

4) Κάτων ex suis Codd. et priori interprete adfert Casaubonus, qui ipse leg. censet: Λικίνιος Κράσσος, recte et addicentibus libris refutatus iam a Merula ad Annales Ennii p. 507.

5) Μετῴκησεν, quod vulgo ferebatur, manavit ex ed. Aldi, et facile, monente etiam Casaubono, ad linguae leges revocatur. Obvia confusio, quam et in h. l. nuper notavit Segaar. v. acta literaria societ. Rheno-Traj. T. I. p. 93.

6) Ἐκ, quod recte exhibent libri et repetierant edd. ante Casaubo-

§. 10.

De Mysis etiam recte ad reddendam rationem eorum, quae in carminibus dicuntur, revocandus est Apollodorus, hos ne itidem commentum Homeri existimet, dicentis: *Mysorum cominus pugnantum atque Hippomolgum;* an vero de Asianis Mysis accipiens, falsam (ut docuimus) verbis poëtae interpretationem ingerat, quasi nulli fuissent in Thracia Mysi. At praeter verum. Nam nostra certe aetate Aelius Catus ex par-

ῥαίας τοῦ [6]Ἴστρου πέντε μυριάδας σωμάτων παρὰ τῶν Γετῶν, [7]ὁμογλώττου τοῖς Θραξὶν ἔθνους, εἰς τὴν Θρᾴκην· καὶ νῦν οἰκοῦσιν αὐτόθι, [8]Μοισοὶ καλούμενοι· ἤτοι καὶ τῶν πρότερον οὕτω καλουμένων, ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ Μυσῶν μετονομασθέντων· ἤ, ὅπερ οἰκειότερόν ἐστι τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ποιητοῦ, καὶ τῇ ἀποφάσει τῶν [9]ἐν τῇ Θρᾴκῃ [10]καλουμένων Μυσῶν πρότερον. Περὶ μὲν δὴ τούτων ἅλις· [11]ἐπάνειμεν δὲ ἐπὶ τὴν ἑξῆς περιήγησιν. Getae.

§. 11.

[1]Τῶν δὴ Γετῶν τὰ μὲν παλαιὰ ἀφείσθω, τὰ δ' εἰς ἡμᾶς ἤδη τοιαῦτα ὑπῆρξε. Βοιρεβίστας, ἀνὴρ

 Γέτης,

saubonum, ipso praeeunte transferat in ... de cuius emendatione etiam cogitaverat Bochart in append. ad Geogr. sacram p. 1964. Atque ita legitur p. 305. (Cas.)

7) Gem. Pletho ὁμόγλωττον ἔθνος.

8) Ex coniectura Tyrwhitti, qua neglecta sensus elici nequit, cf. p. 295. (Cas.). Vocem corruptam esse senserat Casaubonus. Codices, ad rem quod faciat, nihil adferunt. Gemist. Pl. Μυσοὶ καὶ οὗτοι καλούμενοι, unde ad p. 305. (Cas.) transilit. Venetus habet: καλούμενον — μετονομασθέντων. Hoc etiam Mosc.

9) Haec verba ἐν τῇ Θρᾴκῃ ante Casaubonum desiderabantur.

10 Inverso ordine dant, Μυσ. καλ. Mosc. et Venet.

11) Iidem Codd. et vetus Casaub. ἐπάνειμι, quod et reddidit Guarinus. Altero tamen numero uti solet noster.

1) Gem. Pletho: Περὶ δὲ τῶν Γετῶν — ἀφείσθω.

partibus trans Istrum sitis a Getis, quae gens eodem cum Thracibus sermone utitur, in Thraciam 50000 hominum traduxit: qui nunc ibi habitant, et Mysi appellantur: sive antea aliter appellati, Mysorum nomen in Asia demum acceperunt: sive, (quod ad historiam poëtae et ipsam explicationem melius facit) antiquum iis fuit Mysorum nomen. Ac de his quidem satis: conferamus nos ad eorum, quae subsequuntur, enarrationem.

§. 11.

Getarum antiquis historiis omissis, nostri temporis res exponamus. Boerebistes natione

Getae. Γέτης, ἐπιςὰς ἐπὶ τὴν τῦ ἔθνυς ἐπιςασίαν, ἀνέλαβε κεκακωμένυς τὺς ἀνθρώπυς ὑπὸ συχνῶν πολέμων καὶ τοσῦτον ἐπῆρεν [2] ἀσκήσει καὶ νήψει, καὶ τῷ προσέχειν τοῖς [3] πράγμασιν, ὥςτ' ὀλίγων ἐτῶν μεγάλην ἀρχὴν κατεςήσατο, καὶ τῶν ὁμόρων τὺς πλείςυς ὑπέταξε τοῖς Γέταις· ἤδη δὲ καὶ Ῥωμαίοις φοβερὸς ἦν, διαβαίνων ἀδεῶς τὸν Ἴςρον, καὶ τὴν Θρᾴκην λεηλατῶν μέχρι Μακεδονίας καὶ [4] τῆς Ἰλλυρίδος. Τύς τε Κελτὺς [5] τὺς ἀναμεμιγμένυς τοῖς τε Θρᾳξὶ καὶ τοῖς Ἰλλυριοῖς ἐξεπόρθησε, [6] Βοΐυς καὶ ἄρδην [7] ἠφάνισε τὺς ὑπὸ Κριτασίρῳ, καὶ Ταυρίσκυς. Πρὸς δὲ τὴν εὐπει-

1) Sustuli ἐν, quod undis spurium signaverat Casaubonus, fide etiam Codd. Vat. Mosc. Venet. et Gem. Plethonis. Post iidem, uti coniecerat Casaub. habent τῷ pro vulg. τό.

3) Casaub. ex vet. libro notat προσάγμασιν, et proxime post ex Codd. suis κατεστήσατο.

4) Articulus a Casaub. adiectus, nec a Codd. abfuisse videtur, etsi abesse possit.

5) Καὶ praemittit Mosc.

6) Locum corruptissimum, quem censebat Casaubonus, sic emendavit: ἐξεπόρθησε, καὶ ἄρδην ἠφάνισε τὺς ὑπὸ Κριτασίρῳ Βοΐυς καὶ Ταυρίσκυς. Πρὸς δὲ τὴν εὐπείθειαν τῦ ἔθνυς α. ἔσχε Δικαίνεον ἄνδρα — Nempe quod connexa disiicerentur. At ita solet Strabo, quibusdam interpositis, filum relegere. In Ven. et Mosc. tantum: Βοΐυς δὲ καὶ —

7) Ἠφάνισε Ald. et Hoppetus, uti solet.

tione Geta, cum imperium suae gentis suscepisset, eam crebris afflictam bellis refecit, tantumque exercitatione, sobrietate, ac diligentia evexit, ut intra paucos annos magnum constituerit regnum, finitimasque plerasque gentes Getarum imperio subiecerit: quin et Romanis iam cepit terrorem afferre, Istrum audacter transiens, Thraciamque ad Macedoniam usque et Illyricum populans. Idem Celtas Thracibus et Illyriis permixtos evastavit, Boios, qui sub Critasiro erant, prorsus delevit, itemque Tauriscos. Quos ut obsequio contineret,

[8] εὐπείθειαν τοῦ ἔθνους συναγωνιστὴν ἔσχε [9] Δεκαίνεον Getam. ἄνδρα [10] γόητα, καὶ πεπλανημένον κατὰ τὴν Αἴγυπτον, καὶ προσημασίας ἐκμεμαθηκότα τινας, δι' ὧν [11] ὑπεκρίνατο τὰ θεῖα· καὶ δι' ὀλίγου καθίστατο θεὸς, καθάπερ ἔφαμεν περὶ τοῦ Ζαμόλξεως διηγούμενοι. Τῆς δ' εὐπειθείας σημεῖον· ἐπείσθησαν γὰρ ἐκκόψαι τὴν ἄμπελον, καὶ ζῆν οἴνου χωρίς. Ὁ μὲν οὖν Βοιρεβίστας, ἔφθη καταλυθεὶς ἐπαναστάντων αὐτῷ τινων, πρὶν ἢ Ῥωμαίους στεῖλαι στρατείαν ἐπ' αὐτόν. Οἱ δὲ [12] διαδεξάμενοι τὴν ἀρχὴν, εἰς πλείω μέρη διέστησαν· καὶ δὴ

Aa 4

8) Cum Casaub. a πρὸς τ. εὐπ. quae verba ante prioribus adnectebantur, novae sententiae initium feci, quod iam olim fecerat Guarinus, et δὲ interposui cum Venet. Mosc. Medic. et Gem. Plethone. Idem vero hic egregie confirmat emendationem Casauboni εὐπείθειαν pro εὐπορίαν, quam ille ex squ. adstruxerat.

9) Δεκίνεον antea, ut Aldus, instituerat, et Guarinus legerat. Cod. Mosc. Καινεόν. Venet. καὶ νέον ἄνδρα. At leg. Δεκαίνεον ex loco superiori p. 298. bene vidit Casaub. et comprobant Medic. et Gem. Pletho, tantum hic Δεκαίνεον. Erroris caussa manifesta et aliunde nota. cf. 16. p. 762.

10) Pro hoc σοφιστὴν adponit Gem. Pletho.

11) Cod. Mosc. ὑπεκρίνετο.

12) Sic Codd. Casaub. Vatic. A. B. Venet. Mosc. Gemist. Pletho. Simplex δεξάμενοι ab Aldo inde servatum est.

ret, usus est opera Decaenei, praestigiatoris hominis, et qui per Aegyptum vagatus didicerat quaedam ostenta, ex quibus se divina nosse simulabat; ac parum abfuit, quin pro Deo haberetur, sicuti de Zamolxi narravimus. Quam autem fuerint dicto eius audientes, indicio est, quod suadenti, ut vites exciderent, viverentque sine vino, paruerunt. Enimvero Boerebistas seditione quorundam oppressus ante est, quam Romani exercitum adversus eum mitterent. Successores eius in plures partes

Getae. δὴ καὶ νῦν ἡνίκα ἔπεμψεν [13] ἐπ' αὐτοὺς [14] στρατείαν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ, εἰς πέντε [15] μερίδας, [16] ποτὲ δὲ εἰς τέτταρας, διεστῶτες ἐτύγχανον· οἱ μὲν οὖν τοιοῦτοι μερισμοὶ πρόσκαιροι, καὶ ἄλλοτ' [17] ἄλλοι.

§. 12.

Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος τῆς χώρας μερισμὸς συμμένων ἐκ παλαιοῦ· τοὺς μὲν γὰρ [1] Δάκους προσαγορεύουσι, τοὺς δὲ Γέτας. Γέτας μὲν, τοὺς πρὸς τὸν [2] Πόντον κεκλιμένους, καὶ πρὸς τὴν ἕω. Δάκους δὲ τοὺς εἰς τἀναντία πρὸς

13) Αὐτοῖς dat Mosc.

14) Στρατιὰν malit Segaar in actis liter. societ. Rheno-Traiect. T. I. p. 87. et frequens est in libris utriusque verbi commutatio. Dubitavi tamen ponere, certis huius usus exemplis monitus. vid. quae disputat Schweighaeuser. ad Polyb. 1, 9, 3.

15) Ex coniectura Casaub. quam confirmant superiora, et adsensu suo probavit de Iordan in orig. Slavic. P. 3. p. 169. Vulgo μυριάδας, quod forte huc revocatum ex sequ. ab omnibus tamen libris tenetur. Gemist. Pletho sic: οἱ μὲν εἰς, πέντε μυριάδας, οἱ δὲ εἰς τέτταρας. Tantum τέσσαρας Mosc.

16) Rescripsi ex coniectura pro τότε δὲ, quarum particularum commistio saepe turbas dedit.

17) Ἄλλων dat Gem. Pletho.

1) Δακοὺς Mosc. accentu reiecto, cuius sedes inconstans est. Ita vero adsignata p. 213. (Cas.) etsi terminationem, variatam et ab aliis, mutare hic minime sustinui.

2) Cas. ex quibusdam Codd. notat τόπον, Male.

tes discesserunt: atque etiam nuper cum Augustus Caesar exercitum adversus eos mitteret, in V, alias vero in IV partes divisi fuere: nempe istiusmodi divisiones pro tempore alias aliter fiunt.

§. 12.

Est et alia regionis distributio, quae ab antiquo perduravit, ut alii Daci, alii Getae appellentur. Getae, qui versus Pontum et orientem inclinant: Daci, qui in diversum

πρὸς [3] Γερμανίαν, καὶ τὰς τοῦ [4] Ἴστρου πηγὰς, οὓς οἶμαι [5] Δάους καλεῖσθαι τὸ παλαιόν· ἀφ᾽ οὗ καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ἐπεπόλασε τὰ τῶν οἰκετῶν ὀνόματα Γέται καὶ Δάοι. Τοῦτο γὰρ πιθανώτερον, ἢ ἀπὸ τῶν Σκυθῶν, οὓς καλοῦσι Δάας· πόῤῥω γὰρ ἐκεῖνοι περὶ τὴν Ὑρκανίαν· καὶ οὐκ εἰκὸς ἐκεῖθεν κομίζεσθαι ἀνδράποδα εἰς τὴν Ἀττικήν. Ἐξ ὧν γὰρ ἐκομίζετο, ἢ τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις [6] ὁμωνύμους ἐκάλουν τοὺς οἰκέτας, ὡς Λυδὸν, καὶ Σύρον, ἢ τοῖς ἐπιπολάζουσιν ἐκεῖ ὀνόμασι προσηγόρευον, ὡς Μάνην, ἢ Μίδαν, τὸν Φρύγα, [7] Τίβιον δὲ, τὸν Παφλαγόνα. Ἐπὶ τοσοῦτον [8] δ᾽ ὑπὸ τοῦ Βοιρεβίστα τὸ Getae.

 ἔθνος

3) Articulum praeponit Mosc. ut Aldus et Hopperus.

4) Reinesius sui exemplaris margini adleverat: Tibisci legere iubet Zamosc. annal. ant. Dac. cap. 2.

5) Ex emend. Salmasii ad Solin. p. m. 559. ut paullo post, adsentiente Oberlino ad Vibium p. m. 388. Atque ita hunc locum simpliciter repetit Holsten. ad Stephan. p. 90. Quam emendationem facile probat et nexus et vis disputationis, quibus accedit praeter epitom. in ed. Basil. auctoritas Cod. Mosc. qui certe post habet Δάοι, uti et apud Graecos effertur. Planudes in excerpt. Δάκους.

6) Ita primus ex re posuit Casaubonus, cum antea legeretur ὁμωνύμως.

7) Planudes in excerpt. Τῖμιον. At vulgatum, praeter Codd. tuentur et alii, ut adparet ex Holsten. ad Steph. p. 322.

8) Abest δὲ ab edd. ante Casaubonum.

diversum ad Germaniam et Istri fontes vergunt, quos puto antiquitus esse Davos appellatos: unde etiam apud Atticos in usu fuerint servorum nomina Getae ac Davi. Id enim probabilius est, quam a Dais Scythis, procul apud Hyrcaniam dissitis, dictos fuisse: cum verisimile non videatur, inde in Atticam adducta mancipia. Nam servis Attici nomina imponebant aut gentis, unde fuerant adducti, ut Lydum, Syrum: aut ea, quae apud istas gentes essent usitatissima, ut Manen, vel Midam, qui ex Phrygia, Tibium, qui e Paphlagonia. — Caeterum Getarum

Getae. ἔθνος ἐξαρθὲν, ἐταπεινώθη τελέως ὑπό τε τῶν στάσεων, καὶ τῶν Ῥωμαίων· ἱκανοὶ δ' ὅμως εἰσὶν ἔτι καὶ νῦν στέλλειν τέτταρας μυριάδας.

§. 13.

Ῥεῖ δὲ δι' αὐτῶν Μάρισος ποταμὸς εἰς τὸν [1] Δανούβιον, ᾧ τὰς παρασκευὰς ἀνεκόμιζον οἱ Ῥωμαῖοι, τὰς πρὸς τὸν πόλεμον. Καὶ γὰρ [2] τοῦ ποταμοῦ τὰ μὲν ἄνω καὶ πρὸς ταῖς πηγαῖς μέρη, μέχρι τῶν [3] καταῤῥακτῶν, Δανούβιον προσηγόρευον, ἃ μάλιστα διὰ τῶν
p. 305. Δακῶν φέρεται· τὰ δὲ κάτω μέχρι τοῦ Πόντου τὰ [4] περὶ τοὺς Γέτας, καλοῦσιν Ἴστρον. Ὁμόγλωττοι δ' εἰσὶν [5] οἱ Δάκοι τοῖς Γέταις. Παρὰ μὲν οὖν τοῖς Ἕλλησιν οἱ Γέται γνωρίζονται μᾶλλον, διὰ τὸ συνεχεῖς τὰς μετα-

ναστάσεις

1) Δανούιον, ut alibi, Cod. Mosc. cum Gem. Plethone, forte magis ad Graecam rationem, etsi altera forma frequentior.

2) Gemist. Pletho facto incremento τούτου τοῦ π.

3) Dedi per duplex ρ. qua forma alibi in Strabone legitur, etsi simplex est. p. 238. (Cas.)

4) Codd. Casaub. Venet. Mosc. Vatic. legunt παρὰ, commutatione nota.

5) Hac serie Codd. quidam Casaub. Vatic. Ven. Mosc. Auscultavi plurium suffragiis, etsi vulgatur inde ab Aldo ordo οἱ Γέται τοῖς Δάκοις. Ad idem per se sensuque redit.

Getarum gentem a Boerebista in tantum potentiae elatam, cum dissidia tum Romani penitus deiecerunt, etsi etiamnum XL hominum millia mittere valent.

§. 13.

Per Getas Marisus fluvius in Danubium labitur, quo Romani res ad bellum necessarias subvexerunt. Etenim fluminis superiores partes, quae versus fontes sunt ad catarractas usque, Danubium dixerunt, quae maxime per Dacos feruntur: inferiores ad Pontum usque, quibus Getae sunt vicini, Istrum appellant. Eadem utuntur cum Dacis lingua Getae. Atque apud Graecos quidem notiores sunt Getae, ob crebras in utramque

que

ναστάσεις ἐφ᾽ ἑκάτερα τοῦ Ἴστρου [6] ποιεῖσθαι, καὶ τοῖς Γέταις Θραξὶ, καὶ τοῖς Μυσοῖς ἀναμεμίχθαι. Καὶ τὸ [7] τῶν Τριβαλλῶν δ᾽ ἔθνος Θρακικὸν ὂν, τὸ αὐτὸ πέπονθε τοῦτο. Μεταναστάσεις γὰρ [8] δέδεκται, τῶν πλησιοχώρων [9] εἰς τοὺς ἀσθενεστέρους ἐξαναστάντων, τῶν μὲν ἐκ τῆς περαίας τῶν Σκυθῶν καὶ Βασταρνῶν, καὶ [10] Σαυροματῶν ἐπικρατούντων πολλάκις, ὥστε καὶ ἐπιδιαβαίνειν τοῖς ἐξελαθεῖσι, καὶ καταμένειν τινὰς αὐτῶν ἢ ἐν ταῖς νήσοις, ἢ ἐν τῇ Θρᾴκῃ· [11] τῶν δ᾽ ἐκ θατέρου μέρους ὑπ᾽ Ἰλλυριῶν μάλιστα κατισχυομένων. Αὐξηθέντες δ᾽ οὖν ἐπὶ πλεῖστον, οἵ τε Γέται, οἵ τε Δάκοι, ὥστε καὶ εἴκοσι [12] μυριάδας ἐκπέμπειν στρατείαν, νῦν ὅσον

6) Sic omnes Codd. etiam Casaub. cum Gemisto Plethone et Guarino interprete. Inde ab Aldo πεποιῆσθαι, qui temporibus etiam utrumque connectere vellet.

7) In edd. adhuc τὸν, tum ante Casaub. Τριβαλῶν. Pro Θρᾳκικὸν Mosc. Θρᾳκικόν.

8) Ita recte legi iubet Casaubonus, cui adsentitur Gem. Plethо et Guarinus. Vulgo δέδεικται.

9) Ἐς Mosc. quod et alibi passim in nostro. Idem ἐξαναστάντων et ante Σκυθῶν omisso articulo.

10) Sic recte Mosc. cum Aldo. Post eum Σαυρομάτων.

11) Ita omnes Codd. cum Gem. Plethone. Adhaesio τὸ ἐκ adtraxit alterum vitium in vulgata δ᾽ ἑκατέρου.

12) Locus paullum turbatus. Vatic. Venet. Mosc. Gemistus Plethо

que Istri ripam migrationes, et quod Thracibus sunt Mysisque permisti. Quod ipsum Triballis etiam, Thraciae genti, usu venit. Namque et hi migrationes passi sunt, ubi finitimi in imbecilliores impetum fecerunt, veluti trans Istrum Scythae, Bastarnae, et Sauromatae, qui saepe ita praevaluerunt, ut in expulsorum loca immigrarent, quidamque eorum vel in insulis, vel in Thracia subsisterent: at qui ab altera sunt parte, ab Illyriis maxime opprimebantur. Sed Getae et Daci, cum eo crevissent eorum vires, ut etiam

Getae. ὅσον εἰς [13] τέτταρας μυριάδας συνεσταλμένοι τυγχάνουσι· καὶ ἐγγὺς μὲν ἥκουσι τοῦ ὑπακούειν Ῥωμαίων· οὔπω δ' εἰσὶν ὑποχείριοι τελέως, διὰ τὰς ἐκ τῶν Γερμανῶν ἐλπίδας, πολεμίων ὄντων τοῖς [14] Ῥωμαίοις.

§. 14.

Μεταξὺ δὲ τῆς Ποντικῆς θαλάττης τῆς [1] ἀπὸ τοῦ Ἴστρου ἐπὶ Τύραν, καὶ ἡ τῶν Γετῶν ἐρημία πρόκειται πεδιὰς πᾶσα, καὶ ἄνυδρος· ἐν ᾗ Δαρεῖος [2] ἀποληφθεὶς ὁ Ὑστάσπεω, καθ' ὃν καιρὸν διέβη τὸν Ἴστρον ἐπὶ τοὺς Σκύθας, ἐκινδύνευσε πανστρατιᾷ δίψει διαλυθῆναι·

Plethо cum Eustathio ad Dionyſ. p. 304. ubi h. l. repetit, legunt μυριάδας, tum στρατείας, tantum Vatic. στρατείαν, et Eustathius στρατοῦ. Quorum tot vocibus parui, cum ἐκπίμπειν utrumque nomen poſſit adficere, vel in στρατείαν ſubintelligi εἰς. Caſaubonus, (nam ita ante eum etiam edebatur,) poſuit: μυριάδων — στρατείαν, forte ſic melius στρατιῶν.

13) Ante Caſaubonum legebatur εἰς δύας (ut Aldus habet) f. εἰς δύο. At Caſauboni lectio probatur praeter Guarinum a Codd. etiam. Pro εἰς invexerat τὰς ed. Caſaub. 2.

14) Subiicit Gemiſt. Pletho: Περὶ μὲν οὖν Γετῶν καὶ Μυσῶν ἀρκεῖ τοσαῦτα. Unde progreditur ad p. 318. (Caſaub.)

1) Τοῦ non agnoſcit Moſc. quod addidit Caſaubonus. Tum τῆς etiam omittunt Hopperus et Xylander.

2) Moſc. ἀπολειφθεὶς, quae voces et alibi permiſcentur. cf. p. 307.

etiam ducenta millia hominum in bellum educerent: nunc eorum copiae ad xx millia redactae ſunt: ac tametſi parum abeſt, quin Romanis ſe ſubmittant, nondum tamen prorſus ſe dedunt, quod ſpei aliquid eſt ipſis in Romanorum hoſtibus Germanis.

§. 14.

Inter mare Ponticum ab Iſtro Tyran verſus Getarum iacet ſolitudo, campeſtris tota et aqua carens, in qua Darius, Hyſtaſpis filius, interceptus, quo tempore Iſtrum trangreſſus Scythas duxit petiit; in periculum venit, ſiti cum toto exercitu pereundi: ac

θῆναι· συνῆκε δ' ὀψὲ, καὶ ἀνέστρεψε. Λυσίμαχος δ' ὕστερον στρατεύσας ἐπὶ Γέτας, καὶ τὸν [3] βασιλέα Δρομιχαίτην, ἐκ ἐκινδύνευσε μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑάλω ζωγρίᾳ· πάλιν δ' ἐσώθη, τυχὼν εὐγνώμονος τῦ βαρβάρε, καθάπερ εἶπον πρότερον.

§. 15.

Πρὸς δὲ ταῖς ἐκβολαῖς μεγάλη νῆσός ἐστιν ἡ Πεύκη· κατασχόντες δ' αὐτὴν [1] Βαστάρναι, [2] Πευκινοὶ προσηγορεύθησαν· εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι νῆσοι πολὺ ἐλάττες, αἱ μὲν ἀνωτέρω ταύτης, αἱ δὲ πρὸς τῇ θαλάττῃ. Ἑπτάστομος γάρ ἐστι· μέγιστον δὲ τὸ ἱερὸν στόμα καλέμενον, δι' ἓ σταδίων ἀνάπλες ἐπὶ τὴν Πεύκην, ἑκατὸν εἴκοσι· ἧς κατὰ τὸ κάτω μέρος ἐποίησε τὸ ζεῦγμα Δαρεῖος· δύναιτο δ' ἂν ζευχθῆναι καὶ κατὰ τὸ ἄνω. Τῦτο δὲ καὶ πρῶτόν ἐστι στόμα ἐν ἀριστερᾷ εἰσπλέοντι

3) Omittit hanc vocem Mosc.

1) Mosc. Βαστέρναι, uti passim etiam libri in aliis. Infra tamen τὸ α videtur tenuisse.

2) Idem accentu retracto Πεύκινοι. Casaubonus malit Πευκηνοὶ per η. Contra vulgatam formam probat Holsten. ad Stephan. p. 252.

ac sero intellecta re, reversus retro est. Postea autem temporis Lysimachus Getis, eorumque regi Dromichaetae bellum inferens, non discrimen duntaxat adiit, sed vivus in hostis potestatem pervenit, salutemque barbari humanitate adeptus est, vti supra commemoravimus.

§. 15.

Ad ostia Istri magna est insula Peuce, quam tenentes Bastarnae, Peucini sunt cognominati. Sunt et aliae insulae multo minores, aliae supra hanc, aliae ad mare. Septem enim ostiis effunditur, quorum maximum est id quod Sacrum dicitur, per quod ad Peucen adverso flumine navigatio est stadiorum cxx: infra hanc ponte litora iunxit Darius: cum posset etiam supra idem fieri. Illud vero ostium primum est ad sinistram

Getae. πλέοντι εἰς τὸν Πόντον· τὰ δ' ἑξῆς [3] εἰς ἕω παράπλω τῷ ἐπὶ τὸν Τύραν· διέχει δ' ἀπ' αὐτῦ τὸ ἕβδομον σόμα περὶ τριακοσίυς σαδίυς. Γίνονται ὖν μεταξὺ τῶν σομάτων νησίδες. Τὰ μὲν δὴ τρία σόματα, ἐφεξῆς τῷ ἱερῷ σόματι, ἐςὶ μικρά· τὰ δὲ λοιπὰ τῦ μὲν πολὺ ἐλάττονα, τῶν δὲ μείζονα. Ἔφορος δὲ πεντάσομον εἴρηκε τὸν Ἴςρον. Ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Τύραν ποταμὸν
p. 306. πλωτὸν, [4] ἐννακόσιοι σάδιοι. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ δύο λίμναι μεγάλαι, ἡ μὲν ἀνεῳγμένη πρὸς τὴν θάλατταν, ὥστε καὶ λιμένι χρῆσθαι· ἡ δ' ἄσομος.

§. 16.

Ἐπὶ δὲ τῷ σόματι τῦ Τύρα, πύργος ἐςὶ Νεοπτολέμυ καλύμενος, καὶ κώμη Ἑρμώνακτος λεγομένη. Ἀναπλεύσαντι δὲ ἑκατὸν τεσσαράκοντα σαδίυς, ἐφ' ἑκάτερα

3) Ita omnes libri scripti cum Guarino. Tantum Mosc. omittit εἰς, ut Aldus et Hopperus. At quod in hoc cursum versus septentrionem reliqua ostia obiecta sequantur, haesit Xylander, et, ut se expediret, mutavit sic: ἐπὶ τῷ παράπλῳ. Revocavit veterem lectionem Casaubonus, quae et sua forma probari posset.

4) Simplici ν effert Mosc. Epitome vero tantum refert stadia Ψ.

sinistram Pontum intranti, reliqua deinceps, si quis praeter litus, quod ad ortum porrigitur versus Tyram, naviget. Abest ab eo septimum ostium ccc circiter stadiis. Inter ostia autem exiguae exsistunt insulae: ac tria ostia, quae sacrum subsequuntur, parva sunt: reliqua his maiora, Sacro tamen multo minora. Ephorus quinque ostia Istro tribuit. Ab Istro ad Tyram fluvium navigabilem stadia ID CCCC. In medio, duo sunt magni lacus, alter versus mare patens, ita ut portum quoque habeat: alter ostio caret.

§. 16.

In ostio Tyrae turris est, quam Neoptolemi turrim dicunt, et vicus, qui Hermonactis appellatur. Inde subvectus adverso amne CXL stadia,

ἑκάτερα πόλεις, ἡ μὲν Νικωνία, ἡ δ᾽ [1] ἐξ ἀριστερῶν [2] Ὀφιοῦσα· οἱ δὲ προσοικοῦντες τῷ ποταμῷ [3] πόλιν φασὶν ἀνιόντι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίους. Διέχει δὲ τοῦ στόματος ἡ νῆσος ἡ Λευκή, δίαρμα πεντακοσίων σταδίων, ἱερὰ τοῦ Ἀχιλλέως, πελαγία.

§. 17.

Εἶτα Βορυσθένης ποταμὸς πλωτὸς ἐφ᾽ ἑξακοσίοις σταδίοις· καὶ πλησίον ἄλλος ποταμὸς Ὕπανις· καὶ νῆσος πρὸ τοῦ στόματος τοῦ Βορυσθένους ἔχουσα λιμένα. Πλεύσαντι δὲ τὸν Βορυσθένη σταδίους διακοσίους, ὁμώνυμος [1] τῷ ποταμῷ πόλις· ἡ δ᾽ αὐτὴ καὶ Ὀλβία καλεῖ-

1) Addidi ex Mosc.

2) Idem dat Ὀφιοῦσσα. Rectius quidem, sed alterum usu etiam obtinuit. Vulgo etiam Ὀφίουσα.

3) Deesse hic verbum ad pleniorem sententiam suspicatus est Casaubonus, et vel ex Guarini interpretatione inserit ἀπαντῶν post πόλιν, vel legit ἐς τὴν πόλιν φ. Videtur tamen Strabo diversam accolarum narrationem de distantia subiicere. Tum vero πόλιν turbat, nisi velis aliam urbem intelligere, aut ad unam referre, quae de duabus antea adtulerat, quod tamen vix ferunt diserta earum nomina, et aliorum testimonia. cf. interim anonymi Periplum ponti Eux. p. 152. (Gron.) In structura paullo post eadem obtinet ratio.

1) Praecedebat αὐτῷ, quod primus Casaub. uncis adpositis damnavit, et ignorant Vat. A. B. cum Mosc.

stadia, utrinque urbem habet, Niconiam ad dextram, Ophiusam ad laevam; fluminis accolae urbem commemorant, quae stadia CXX sursum naviganti occurrat. A Tyrae ostiis insula Leuce abest traiectu 1o stadiorum, Achilli sacra, in alto sita.

§. 17.

Hinc Borysthenes, qui 100 stadiis navigari potest, et in propinquo est alius fluvius Hypanis: et insula ante ostium Borysthenis, portu praedita. Subvectus adverso amne Borysthene ad CC stadia ad urbem pervenies ei cognominem, quae eadem Olbia

Gme. καλεῖται, μέγα ἐμπορεῖον, κτίσμα Μιλησίων. Ἡ δ' ὑπερκειμένη πᾶσα χώρα τοῦ λεχθέντος μεταξὺ Βορυσθένους καὶ Ἴστρου, πρώτη μέν ἐστιν ἡ τῶν Γετῶν ἐρημία· ἔπειτα οἱ [2] Τυριγέται· μεθ' οὓς οἱ Ἰάζυγες Σαρμάται, καὶ οἱ Βασίλειοι λεγόμενοι, καὶ [3] Οὖργοι, τὸ μὲν πλέον νομάδες, ὀλίγοι δὲ καὶ γεωργίας ἐπιμελούμενοι· τούτους φασὶ καὶ παρὰ τὸν Ἴστρον οἰκεῖν, ἐφ' ἑκάτερα πολλάκις. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ Βαστάρναι μὲν τοῖς Τυριγέταις ὅμοροι καὶ [4] Γερμανοῖς, σχεδόν τι καὶ αὐτοὶ τοῦ Γερμανικοῦ γένους ὄντες, εἰς πλείω φῦλα διῃρημένοι. Καὶ γὰρ Ἄτμονοι λέγονταί τινες, καὶ Σιδόνες, οἱ δὲ τὴν [5] Πεύκην κατασχόντες, τὴν ἐν τῷ Ἴστρῳ νῆσον, Πευκινοί· [6] Ῥωξολανοὶ δ' ἀρκτικώτατοι

2) Mosc. Τυῤῥεγέται, quod sola habet Aldina. Epitome Τυραγέται, ad etymon aptissime. vid. supra.

3) Mannert in Geogr. T. 4. p. 274. emendat Γεωργοί.

4) Mosc. Γερμανοί.

5) Ita pro Πευκὴν Mosc. uti est in aliis et in nostro supra.

6) Mosc. Ῥοξαλανοὶ, rectius forsitan, suffragante Harduini Plinio 4, 25. (12.) Vatican. hic et post Ῥοξανοὶ, quod et infra habet Mosc. per ω, uti in singulis locis Aldus et Hopperus, redditque Guarinus. Epitome (Basil.) Ῥαξοανοί. Tuetur vulgatam formam Crusius in probabil. Crit. p. 22. quam et hic cum accentu in ultima retinui, quia sic p. 114. (Cas.)

bia dicitur, magnum emporium, a Milesiis condita. Regionis autem totius, quae iam dicto inter Istrum et Borysthenem intervallo superiacet, prima portio est solitudo Getarum: deinde Tyrigetae, post hos Iazyges Sarmatae, et qui Basilii, id est Regii, dicuntur, et Urgi, quorum plerique nomades sunt, quidam etiam agriculturae operam navant: hos ferunt etiam saepe ad utramque Istri partem habitasse. In mediterraneis Bastarnae sunt Tyrigetis ac Germanis confines, ac fere ipsi quoque Germanici generis, in plures divisi populos. Nam Atmoni nominantur alii, alii Sidones: Peucini, qui insulam Istri Peucen occuparunt, Roxolani maxime septentrionales,

νοι [7] τὰ μεταξὺ τῦ Ταναΐδος, καὶ τῦ Βορυσθένυς νεμόμενοι πεδία. Getae.
Ἡ γὰρ προσάρκτιος πᾶσα ἀπὸ Γερμανίας μέχρι τῆς Κασπίας πεδιάς ἐςιν, ἣν ἴσμεν· ὑπὲρ δὲ τῶν Ῥωξολανῶν εἴ τινες οἰκῦσιν, ὐκ ἴσμεν. Οἱ δὲ Ῥωξολανοὶ, καὶ πρὸς τὺς Μιθριδάτυ τῦ Εὐπάτορος ςρατηγὺς ἐπολέμυν, ἔχοντες ἡγεμόνα Τάσιον. Ἧκον δὲ Παλάκῳ συμμαχήσοντες τῷ [8] Σκιλύρῳ· καὶ ἐδόκυν μὲν εἶναι μάχιμοι· πρὸς μέν τοι συντεταγμένην φάλαγγα καὶ ὡπλισμένην καλῶς τὸ βάρβαρον φῦλον ἀσθενὲς πᾶν ἐςι καὶ [9] τὸ γυμνητικόν. Ἐκεῖνοι γῦν περὶ πέντε μυριάδας [10] πρὸς ἐξακισχιλίυς τὺς Διοφάντω,

7) Praepoſui ex Vatic. τὰ, quod, etſi inverſo verborum ordine, obtulit etiam Moſc.

8) Vatic. Moſc. Σκιλύρῳ. Aldus et Hopperus Σκηλύρῳ, ut infra ſemel, p. 312. (Caſ.) per ει Moſcov. Σκιλύρυ primus poſuit Xylander, monitus iis, quae infra p. 309. (Caſ.) leguntur. In praecedentibus συμμαχήσαντες minus recte Moſc.

9) Articulum ſuſtulerim.

10) Numerus varie depravatus. In Codd. eſt πρὸς ἑξ, quod Aldus mutavit in πρὸς τριακόσια, et omnes receperunt, Guarinus vertit *millia LX.* Ex quibus effici poſſe videtur τὸ ε abſorptum a praecedente voce, quod remanſerit τ in Aldi Codice, manaſſe in editiones, Guarinum verum numerum legiſſe, ſed in verſione aberraſſe. Auſus igitur ſum reponere, in quo confirmavit eadem ſententia Gronovii in Var. Geogr. p. 191. (ἑξ χιλίυς.)

nales, qui campos inter Tanain et Boryſthenem incolunt. Nam quantum eſt nobis cognitum regionis ſeptentrionalis a Germania usque ad Caſpium mare, id omne eſt campeſtre: an ſupra Roxolanos habitet aliquis, neſcimus. Roxolani etiam contra Mithridatis Eupatoris legatos pugnaverunt, Taſio ipſos ducente, ut ſuppetias ferrent Palaco Sciluri filio: ac creditum quidem eſt eos eſſe bellicoſos: ſed adverſus compoſitam probeque armatam phalangem, quaevis barbarica natio et levis armaturae exercitus parum habet virium. Itaque eorum L millia, vim VI. millium (tot enim in acie habuit Diophantus Mithri-

Getae. τῳ, τῷ τοῦ Μιθριδάτου στρατηγῷ, συμπαραταξαμένους, οὐκ ἀντέσχον, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι διεφθάρησαν. Χρῶνται δὲ ὠμοβοΐνοις κράνεσι, καὶ θώραξι, γερροφόροι· ἀμυντήρια δ' [11] ἔχουσι καὶ λόγχας, καὶ ξίφος, καὶ τόξον· τοιοῦτοι δὲ καὶ τῶν ἄλλων οἱ πλείους. Τῶν δὲ
p. 307. Νομάδων αἱ σκηναὶ, πιλωταὶ πεπήγασιν ἐπὶ ταῖς ἁμάξαις, ἐν αἷς διαιτῶνται· περὶ δὲ τὰς σκηνὰς τὰ βοσκήματα, ἀφ' ὧν τρέφονται καὶ γάλακτι καὶ τυρῷ, καὶ κρέασιν· ἀκολουθοῦσι δὲ ταῖς νομαῖς μεταλαμβάνοντες τόπους ἀεὶ τοὺς ἔχοντας πόαν, χειμῶνος μὲν ἐν τοῖς ἕλεσι τοῖς περὶ τὴν Μαιῶτιν, θέρους δὲ καὶ ἐν τοῖς πεδίοις.

§. 18.

Ἅπασα δ' ἡ χώρα δυσχείμερός ἐστι, μέχρι τῶν ἐπὶ θαλάττῃ τόπων τῶν μεταξὺ Βορυσθένους καὶ τοῦ στόματος

λίους.) Alterum Διοφάντῳ depromsi ex Codd. Vatic. Mosc. et Medic. adiuvante Memnone c. 36. in Photii bibl. p. 731. Vulgo τοὺς Διοφάντῳ, pro quo Codd. Caſ. τοὺς Διοφάντους, Venet. Διοφάντου. Tum Codices Caſauboni et Venetus pro ἀντέσχον legunt κατέσχον, quae quidem commutatio uti nec infrequens eſt in compoſitis vocibus, ita nec vulgatam de ſede ſua deturbare hic poteſt. Infra p. 310. ſine variatione.

11. Retinui hanc Caſaub. lectionem, etſi in omnibus Codd. et edd. prioribus fertur ἔχοντες.

Mithridatis legatus) minime ſuſtinuerunt, ſed plerique eorum occiſi ſunt. Utuntur galeis de crudis boum tergoribus, ac thoracibus, peltas gerunt cratibus contextas: tela iis haſtā, gladius, arcus. Illis ſimiles ſunt et reliqui plerique. Tentoria Nomadum pilis coactis compacta, infixa ſunt vehiculis, in quibus ii degunt: circum ea verſantur pecora, quorum lacte, caſeo, et carnibus aluntur: ſequuntur autem ipſi paſcua, ſemper herboſa occupantes loca: hyeme in paludibus Maeotidi propinquis, aeſtate etiam in campis.

§. 18.

Tota autem regio algida eſt usque ad maritima inter Boryſthenem et oſtia Maeotidis

στόματος τῆς Μαιώτιδος· αὐτῶν δὲ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ τὰ ἀρκτικώτατα, τό τε στόμα τῆς Μαιώτιδος, καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ τῶν [1] τοῦ Βορυσθένους, [2] καὶ ὁ μυχὸς τοῦ [3] Ταμυράκου κόλπου, καὶ [4] Καρκινίτου, καθ' ὃν ὁ ἰσθμὸς τῆς μεγάλης Χερρονήσου. Δηλοῖ δὲ τὰ ψύχη, καίπερ ἐν πεδίοις οἰκούντων. Ὄνους τε γὰρ οὐ τρέφουσι· δύσριγον γὰρ τὸ ζῶον· οἵ τε βόες οἱ μὲν ἄκερῳ γεννῶνται, τῶν δ' ἀποῤῥινῶσι τὰ κέρατα· καὶ γὰρ τοῦτο δύσριγον τὸ μέρος· οἵ τε ἵπποι μικροὶ, τὰ δὲ πρόβατα μεγάλα· [5] ῥήσσονται δὲ χαλκαῖ ὑδρίαι, τὰ δ' ἐνόντα συμπήττεται. Τῶν δὲ πάγων ἡ σφοδρότης μάλιστα ἐκ τῶν συμβαινόντων περὶ τὸ στόμα τῆς Μαιώτιδος [[6] δῆλός ἐστιν.] Ἁμαξεύεται γὰρ ὁ διάπλους ὁ εἰς

1) Sic Vatic. A. B. Mosc. Edd. inde ab Aldo τῶν.

2) Addidi καὶ ex mente Casauboni. Expressit et Guarinus.

3) Ταμυράκη in Amstel. ed. irrepsit ex Cas. 2.

4) Καρκηνίτου Vatic. Mosc. et ex edd. Aldus et Hopperus, et in versione Guarinus. Notaverat hoc vitium Merula in Cosmogr. P. I. lib. 3. c. 7. Sustulit Xylander.

5) Ῥήττονται Mosc. ut tres ante Cas. editiones. Post ex eodem pro ὑδρεῖαι posui ὑδρίαι, uti est in Mss. et praecepit Suidas.

6) Uncos adiecit Casaubonus. [illegible]

tidis loca: de maritimis maxime ad septentrionem inclinant os Maeotidis, magisque etiam Borysthenis, tum recessus sinus Tamyraci et Carcinitae, ubi isthmus est magnae peninsulae. Quanquam autem planities habitent, tamen frigoris multa sunt illustria argumenta. Nam neque asinos alunt, quod id animal frigoris est impatiens: et boum alii natura cornibus carent, aliis lima ipsi abscindunt, quia haec pars facile a frigore laeditur. Praeterea equi apud eos sunt parvi, oves magnae: quin et aereae hydriae rumpuntur, congelantibus, quae intus continentur. Gelu autem qua sit vehementia, maxime ex iis intelligi potest, quae apud fauces Maeotidis fiunt. Etenim traiectus, qui inter

[illegible] Φαναγορίαν ἐκ τοῦ [7] Παντικαπαίου, ὥστε καὶ πηλὸν εἶναι καὶ ὁδόν· ὀρυκτοί τέ εἰσιν [8] οἱ ἰχθύες οἱ [9] ἀποληφθέντες ἐν τῷ κρυστάλλῳ, τῇ προσαγορευομένῃ γαγγάμῃ, καὶ μάλιστα οἱ ἀντακαῖοι, δελφῖσι πάρισοι τὸ μέγεθος. Νεοπτόλεμον δέ φασι, τὸν τοῦ Μιθριδάτου στρατηγὸν, ἐν τῷ αὐτῷ πόρῳ, θέρους μὲν ναυμαχίᾳ περιγενέσθαι τῶν βαρβάρων, χειμῶνος δ' ἱππομαχίᾳ. Φασὶ δὲ, καὶ τὴν ἄμπελον ἐν τῷ Βοσπόρῳ [10] κατορύττεσθαι χειμῶνος, ἐπαμώντων πολὺ τῆς γῆς. Λέγεται δὲ καὶ τὰ καύματα σφοδρὰ γίνεσθαι, τάχα μὲν τῶν σωμάτων ἀηθιζομένων, τάχα δὲ τῶν πεδίων [11] νηνεμούντων τότε, ἢ καὶ τοῦ πάχους τοῦ ἀέρος ἐκθερμαινομένου πλέον, καθάπερ ἐν τοῖς νέφεσιν οἱ

7) MSS. Casaub. hic et semper [illegible], quod et hic habet Venet.

8) Articulum omittunt Vatic. et Mosc.

9) Omnes libri per ει, tantum epitome per η, uti vult d' Orville ad Chariton. 8, 2. p. m. 664. et expresserat in Latinis Xylander. Post κρυστάλλῳ Ald. et Hopper.

10) Κατορύττεσθαι, Mosc.

11) Sic dedit Casaub. confirmatque Palatinis excerptis cum Cod. V. (Sic.) Antea ἀνηνεμούντων, quod et est in Vatic. A. B. Ven. Mosc.

Phanagoraeam est et Panticapaeum, plaustra ita fert, ut et via trita, et coenum ibi fit. Et in glacie deprehensi sagena pisces effodiuntur, maxime antacaei, delphinos magnitudine aequantes: ac in eodem traiectu ferunt Neoptolemum Mithridatis ducem aestate navali praelio, hyeme equestri pugna barbaris superiorem discessisse: sed et vites aiunt in bosporo sub hyemem defodi, multa ingesta terra. Sed et aestus ibi accidere traditum est ingentes, sive id fit, quod corporibus aestus est insolens, sive quod tunc campi ventis carent, sive quod crassus aër tanto magis incalescit: quale est, quod in nubibus parelii effici-

οἱ παρήλιοι [12] ποιοῦσιν. Ἀτέας δὲ δοκεῖ τῶν πλείστων Getae ἄρξαι τῶν ταύτῃ βαρβάρων, ὁ πρὸς Φίλιππον πολεμήσας τὸν Ἀμύντου.

§. 19.

Μετὰ δὲ τὴν πρὸ τοῦ Βορυσθένους νῆσον, ἑξῆς πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, ὁ πλοῦς [1] ἐστιν ἐπὶ ἄκραν [2] τὴν τοῦ Ἀχιλλείου Δρόμου, [3] ψιλὸν μὲν χωρίον, ἄλσος [4] καλούμενον, ἱερὸν Ἀχιλλέως· εἶτ' ὁ Ἀχίλλειος δρόμος, ἀλιτενὴς χερρόνησος· ἔστι γὰρ ταινία τις, ὅσον χιλίων σταδίων μῆκος ἐπὶ τὴν ἕω· πλάτος δὲ τὸ μέγιστον, [5] δυεῖν σταδίων

12) Subiicit his Planudes: Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, διὰ τὸ μακρὰς ἐκεῖ γίγνεσθαι τὰς ἡμέρας, τοῦ ἡλίου πλεῖστον χρόνον ὑπὲρ γῆς φαίνοντος.

1) Omittit Mosc. cum Aldo, Hoppero et Xylandro.

2) Antea τῇ τοῦ, unde Casaubonus locum corruptum putabat, qui emendari posset vel sic, ut ex Ptolemaeo (3, 5.) sublatis ceteris suppleretur ἐπ' ἄκραν ψιλὸν μὲν χωρίον, ἄλσος δὲ καλούμενον ἱερὸν Ἑκάτης, vel legeretur τὴν ἄκραν, quae quidem medicina est parabilior et adfertur a Vatic. et Mosc. Forte et articulus τὴν ante ἄκραν desideretur.

3) Xylander, quod ἄλσος sequatur, coniicit ὑψηλόν. At vulgatam ex Strabone 9. p. 412. (Cas.) tuitus est contra eum Casaubonus.

4) Interposuerim δέ.

5) Δυεῖν Mosc. uti infra p. 318. (Cas.)

efficiunt. Ateas, is qui contra Philippum Amyntae filium bellum gessit, videtur plurimis istorum locorum barbaris imperasse.

§. 19.

Post insulam, quae ante Borysthenem iacet, deinceps versus ortum solis navigatur ad promontorium, quod ad dromon (id est cursum) Achillis pertinet: locus est arboribus quidem nudatus, sed qui lucus vocatur, Achilli sacer. Deinde est Achillis cursus, peninsula in mare porrecta: est enim quasi taenia, longitudine stadiorum circiter CIↃ versus ortum solis extenta: latitudo eius maxima, duorum stadiorum, minima iugerum quatuor: distat

Getae. δίων· ἐλάχιστον [6] τεσσάρων πλέθρων· διέχουσα τῆς
ἑκατέρωθεν τοῦ αὐχένος ἠπείρου σταδίους ἑξήκοντα· ἀμ-
p. 308. μώδης, ὕδωρ ἔχουσα ὀρυκτόν· κατὰ [7] μέσην δ' ὁ τοῦ
ἰσθμοῦ αὐχὴν, ὅσον [8] τεσσαράκοντα σταδίων· τελευτᾷ
δὲ πρὸς [9] ἄκραν, ἣν Ταμυράκην καλοῦσιν, ἔχουσαν
ὕφορμον, βλέποντα πρὸς τὴν ἤπειρον. Μεθ' ἣν ὁ
[10] Καρκινίτης κόλπος, εὐμεγέθης, ἀνέχων πρὸς τὰς
ἄρκτους ὅσον ἐπὶ [11] χιλίους σταδίους· οἱ [12] δ' ἐκεῖ τρι-
πλα-

6) Ita, vel τεσσαρέσπλεθρον voluerat Casaubonus. Prius confirmant Vatic. et Mosc. In aliis Codd. est τέσσαρα, quod et in editis ferebatur.

7) Codd. Casaub. Vatic. A. B. Venet. Mosc. ut epit. Vulgo praeeunte Aldo μέσον.

8) Mosc. τετταράκοντα.

9) Sic et Codd. Ante Casaub. ἄκρα.

10) Vatic. Καρπινίτης, ut hic et ubique Mosc. Καρπινήτης, de quo supra, Καρπυνήτης Ald. et Hopper.

11) Cod. Mosc. inverso ordine τ. χ.

12) Sensu luxo et hiante locus antea sic legebatur: οἱ δὲ τρι — καλοῦνται δὲ Τάφιοι, nec alia Codd. adferunt. Igitur emendatio in coniecturis versatur. Pro Τάφιοι ab hoc tractu alieni, etsi ad Stephanum sub h. v. referunt, emendavit Casaubonus Τάφριοι, ceteris tamen relictis. Et sic etiam Holsten. ad Stephan. p. 316. in hac voce corruptionem agnoscit. Totum locum complexa est cura Mannerti in Geogr. Tom. IV. p. 292. qui sic legit: οἱ δὲ τρι — μέχρι τοῦ μυχοῦ, ὃν καλοῦσι τάφρας. Equidem primum excidisse putabam κατοικοῦντες, qua narrationis forma supra p. 106. (Cas.) usus est noster. Post lenius remedium succurrit, quod adhibui. cf. p. 297. (Cas.) Taphrios reddidit Penzelius.

distat a continente utrinque cervice sua stadiis LX: arenosa est, aquam habet fossilem: in medio isthmi collum est fere XL stadiorum: desinit autem ad promontorium, quod Tamyracen appellant, sub quo est navium statio continentem respiciens. Post illud sinus sequitur Carcinites iustae magnitudinis, versus septentrionem ad mille porrectus stadia: incolae usque ad imimum

πλασίους φασὶ μέχρι τοῦ μυχοῦ· καλοῦνται δὲ Τάφριοι. Τὸν δὲ κόλπον, καὶ Ταμυράκην καλοῦσιν, ὁμωνύμως τῇ ἄκρᾳ. Cherronesus.

ΚΕΦ. Δ.

§. 1.

Ἐνταῦθα δ' ἐστὶν ὁ ἰσθμὸς, ὁ διείργων τὴν Σαπρὰν λεγομένην λίμνην ἀπὸ τῆς θαλάττης, σταδίων [1] τεσσαράκοντα, καὶ ποιῶν τὴν Ταυρικὴν καὶ Σκυθικὴν λεγομένην χεῤῥόνησον· οἱ δὲ [2] τριακοσίων ἑξήκοντα, τὸ πλάτος τοῦ ἰσθμοῦ φασιν. Ἡ δὲ Σαπρὰ λίμνη, σταδίων μὲν καὶ τετρακισχιλίων λέγεται· μέρος δ' ἐστὶ τῆς Μαιώτιδος τὸ πρὸς δύσιν· συνεστόμωται γὰρ αὐτῇ, στόματι μεγάλῳ. Ἑλώδης δ' ἐστὶ σφόδρα, καὶ ῥαπτοῖς πλοίοις μόγις πλώϊμος· οἱ γὰρ ἄνεμοι τὰ τενάγη

1) Ita libri omnes. Casaubonus ob sequ. maiorem numerum excidisse putabat.

2) Ita consentientibus Codd. posuit Casaubonus, cum ante ipsum legeretur τριακόσια. Causa adparet.

mum recessum sinus triplum huius numerant: dicuntur autem Taphrii. Sinum etiam Tamyracen eo, quo promontorium, nomine appellant.

CAP. IV.

§. 1.

Ibi isthmus est, qui Putrem (sic enim vocant Sapran,) lacum a mari dividit, latus stadia XL. Atque is eam efficit peninsulam, quae Taurica et Scythica appellatur Cherronesus: sunt, qui latitudinem isthmi CCCLX stadia faciant. Ceterum Putris palus stadiorum esse dicitur etiam IV CIↃ: pars autem est Maeotidis occidua, magno illi ore coniuncta. Est autem paludtris admodum, ac vix sutilibus potest navigari cymbis: venti enim coenosa ista vada facile et denudant,

Cherronesus. γυ ῥᾳδίως ἀνακαλύπτυσιν, εἶτα πάλιν πληρῦσιν, ὥςτε τὰ ἕλη τοῖς μείζοσι σκάφεσιν ἐ περάσιμά ἐςιν. Ἔχει δ' ὁ κόλπος νησίδια τρία, καὶ προσβραχῆ τινὰ καὶ χοιραδώδη ὀλίγα, κατὰ τὸν παράπλυν.

§. 2.

[1] Ἐκπλέοντι δ' ἐν ἀριςερᾷ, πολίχνη, [2] καὶ ἄλλος λιμὴν Χερῥονησιτῶν. Ἔκκειται γὰρ ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ἄκρα μεγάλη κατὰ τὸν παράπλυν ἐφεξῆς, μέρος ὖσα τῆς ὅλης Χερῥονήσυ· ἐφ' ᾗ ἵδρυται πόλις Ἡρακλεωτῶν, ἄποικος τῶν ἐν τῷ Πόντῳ, αὐτὸ τῦτο καλυμένη Χερῥόνησος, διέχυσα τῦ [3] Τύρα παράπλυν, ςαδίων τετρακισχιλίων [4] τέσσαρακοσίων· ἐν ᾗ τὸ τῆς παρθένυ ἱερὸν, δαίμονός τινος, ἧς ἐπώνυμος καὶ ἡ ἄκρα ἡ πρὸ τῆς πόλεώς ἐςιν ἐν ςαδίοις ἑκατὸν, καλυμένη

1) Hinc usque ad παράπλυν verba desunt in Cod. Veneto. Reliqui agnoscunt cum Guarino et edd. et sensus desiderat, quare uncos a Casaubono adpositos removi.

2) Casaub. coniicit καὶ καλὸς λ. Non male. At potest et sic omnino indicasse.

3) Mosc. Τύῤῥα. Tum παράπλυ idem cum Vatic. A. B. Venet. et edd. ante Casaubonum.

4) Mosc. τετρακοσίων.

denudant, et rursum aqua implent, ut paludes istae maioribus navigiis non sint peruiae. Habet sinus tres exiguas insulas, et in littore sunt brevia quaedam, ac scopuli infra aquam latentes aliqui.

§. 2.

Enaviganti ad laevam oppidum est, aliusque Cherronesitarum portus. Nam in littore, praeter quod navigatur, meridiem versus expositum est magnum promontorium continenter porrectum, portio totius peninsulae: inque eo sita est urbs Heracleotarum colonia, eorum, qui sunt in Ponto, nomine Cherronesus, distita ab ostio Tyrae stadiis IV CIↃ CCCC. In ea urbe templum est cuiusdam daemonis Virginis, a qua nomen habet etiam promontorium, quod ante urbem est ad C stadia, et Parthenium (est enim Graecis Parthenos

μένη Παρθένιον, ἔχον νεὼν τῆς δαίμονος, καὶ ξόανον. Μεταξὺ δὲ τῆς πόλεως καὶ τῆς ἄκρας λιμένες τρεῖς· εἶθ' ἡ παλαιὰ Χερρόνησος κατεσκαμμένη, καὶ μετ' αὐτὴν, λιμὴν στενόστομος· καθ' ὃν μάλιστα οἱ Ταῦροι, Σκυθικὸν ἔθνος, τὰ λῃστήρια συνίσταντο, τοῖς καταφεύγουσιν ἐπ' αὐτὸν ἐπιχειροῦντες· καλεῖται δὲ Συμβόλων λιμήν. Οὗτος δὲ ποιεῖ πρὸς ἄλλον λιμένα Κτενοῦντα καλούμενον, τετταράκοντα σταδίων ἰσθμόν· οὗτος δ' ἐστὶν ὁ ἰσθμὸς ὁ κλείων τὴν μικρὰν Χερρόνησον, ἣν ἔφαμεν τῆς μεγάλης Χερρονήσου μέρος, ἔχουσαν ἐν αὐτῇ τὴν ὁμωνύμως λεγομένην [5] πόλιν Χερρόνησον. Cherronesus.

§. 3.

Αὕτη δ' ἦν πρότερον αὐτόνομος, πορθουμένη δὲ ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἠναγκάσθη προστάτην ἑλέσθαι [1] Μιθριδάτην τὸν Εὐπάτορα, [2] στρατηγιῶντα ἐπὶ τοὺς ὑπὲρ τοῦ p. 309.

5) Revocavi πόλιν, quod cum omnibus libris etiam tuetur Guarinus. Neglexit Aldus cum reliquis.

1) Casaubonus primus dedit Μιθραδ. quod etsi damnari nequit, constantiae tamen causa alteram formam restitui.

2) Mosc. praeponit καί.

Parthenos virgo) dicitur, fanum eius genii habens ac simulacrum. Inter urbem et promontorium, portus sunt tres: sequitur vetusta Cherronesus, diruta, et post hanc portus angusto introitu: iuxta quem potissimum sua latrocinia instituerunt Tauri, Scythica gens, confugientes in eum adoriri soliti: portus Symbolorum dicitur. Is cum alio portu (Ctenuntem appellant) isthmum constituit stadiorum XL: is est isthmus, qui parvam peninsulam claudit, quam magnae peninsulae partem esse diximus, et in se habere cognominem sibi urbem Cherronesum.

§. 3.

Fuit ea initio libera: sed cum a barbaris incursaretur, coacta est in tutelam se dedere Mithridati Eupatori, qui adversus barbaros, habitantes

Cherronesus. τοῦ ἰσθμοῦ μέχρι Βορυσθένους βαρβάρους, καὶ τοῦ Ἀδρίου· ταῦτα δ' ἦν ἐπὶ Ῥωμαίους παρασκευή. Ἐκεῖνος μὲν οὖν κατὰ ταύτας τὰς ἐλπίδας, ἄσμενος πέμψας εἰς τὴν Χεῤῥόνησον στρατιὰν, ἅμα πρός τε τοὺς Σκύθας ἐπολέμει, Σκίλουρόν τε, καὶ τοὺς Σκιλούρου παῖδας τοὺς περὶ [3] Πάλακον· οὓς Ποσειδώνιος μὲν πεντήκοντά φησιν, Ἀπολλωνίδης δὲ ὀγδοήκοντα· ἅμα δὲ τούτους τε ἐχειρώσατο βίᾳ, καὶ Βοσπόρου κατέστη κύριος παρ' ἑκόντος λαβὼν [4] Παιρισάδου τοῦ κατέχοντος. Ἐξ ἐκείνου [5] δὴ τοῦ χρόνου τοῖς τοῦ Βοσπόρου δυνάσταις ἡ τῶν Χεῤῥονησιτῶν πόλις ὑπήκοος μέχρι νῦν ἐστι. Τὸ δ' ἴσον ὁ [6] Κτενοῦς διέχει τῆς τε τῶν Χεῤῥονησιτῶν πόλεως, καὶ

τοῦ

3) Remisi huc accentum ex ultima cum Cod. Mosc. Ita et supra p. 306. edd.

4) Agitatur scriptura. Vatic. A. B. Venet. Mosc. Πιρισ. Guarinus cum Aldo et reliquis et epitome Περισ. pro quo Casaubonus ob p. 310. malebat Παρισ. vel Παρυσ. uti apud Diodor. Sic. 16, 52. extr. et 20, 22. in. ad quem vid. Wesseling. T. II. p. 123. qui probat Παρισάδης. Omnes conciliat Παιρισάδης, quod posui. Nempe eo ducit τὸ ε, et sic modo α excidit, modo ι.

5) Sic Vatic. A. B. Mosc. Medic. Antea δὲ, quod et uncis coërcuit Casaubonus.

6) Mosc. ἐκτενοῦς, Ald. et Hopper. ὁ Κτενοῦς.

tes supra isthmum usque ad Borysthenem et Adriam, bellum moliebatur: quo bello se in Romanos parabat. Itaque Mithridates ista spe ductus libenter exercitum in Cherronesum misit, simulque et Scythis bellum intulit, qui erant sub Sciluro et Palaco eius filio, ac fratribus (Posidonius L fuisse fratres asserit, Apollonides LXXX) eosque vi subegit, et Bosporo potitus est, dominium Paerisade, qui tum eum tenebat, ultro concedente. Ex eo tempore in hunc usque diem Cherronesus urbs Bosporanis principibus paruit. Ctenus aequali spatio distat a Cher-

ronese

τοῦ Συμβόλων λιμένος. Μετὰ δὲ [7] τὸν τῶν Συμβόλων λιμένα τοῦτον μέχρι Θεοδοσίας πόλεως ἡ Ταυρικὴ παραλία, χιλίων που σταδίων τὸ μῆκος, τραχεῖα καὶ ὀρεινὴ καὶ καταιγίζουσα τοῖς [8] βορέαις ἵδρυται. [9] Πρόκειται δ' αὐτῆς ἄκρα πολὺ πρὸς τὸ πέλαγος καὶ τὴν μεσημβρίαν ἐκκειμένη κατὰ Παφλαγονίαν, καὶ Ἄμαστριν πόλιν· καλεῖται δὲ Κριοῦ μέτωπον. Ἀντίκειται δ' αὐτῇ τὸ τῶν Παφλαγόνων ἀκρωτήριον, ἡ Κάραμβις, τὸ διαιροῦν εἰς πελάγη δύο τὸν Εὔξεινον πόντον, τῷ ἑκατέρωθεν [10] σφιγγόμενον πορθμῷ. Διέστηκε δ' ἡ Κάραμβις τῆς μὲν τῶν Χερρονησιτῶν πόλεως σταδίους [11] δισχιλίους καὶ πεντακοσίους· τοῦ δὲ Κριοῦ μετώπου, πολὺ ἐλάττους τὸν ἀριθμόν· συχνοὶ γοῦν τῶν διαπλευσάντων τὸν πορθμὸν ἅμα φασὶν [12] ἀμφοτέρας ἰδεῖν τὰς ἄκρας

Cherronesus.

7) Τῶν omittit Mosc. ut deinde τοῦτον, cum edd. ante Casaubonum, qui primus utramque vocem adiecit.

8) Vulgo βορέοις pro βορείοις, aut reponendum est, quod reposui, βορέαις ex Mosc. et Medic. Guarinus: *Aquilonibus*.

9) Aldo auctore recte, ni fallor, et ex nexu fertur in editis, praeeunte quidem Guarino, cum scripti velint προσκεῖται.

10) Mosc. σφιγγομένῳ. Ante Casaub. τὸ τῷ ἑκατ.

11) Varic. χιλίους.

12) Mosc. hoc ordine: ἰδεῖν ἀμφ. ἑκατέρ. τ. ἄκρας.

ronneso urbe, et Symbolorum portu. Post Symbolorum portum usque ad Theodosiam urbem Taurica maritima ora porrigitur, CIↃ circiter stadiorum longitudine, aspera et montosa, et procellosa Aquilonibus. Ante eam promontorium in mare ac versus meridiem longe prominet, Paphlagoniam spectans et Amastrin urbem: vocatur Criu metopon, id est arietis frons. Huic opponitur Paphlagoniae promontorium Carambis, quo in duas partes Euxinus pontus dividitur, et freto utrinque arctatur. A Cherroneso urbe usque ad Carambim stadia sunt CIↃ CIↃ IↃ, a Criu metopo multo pauciora: itaque complures eorum, qui per illud fretum navigarunt, simul se utrumque vidisse promontorium affir-

Cherronesus. κερας ἑκατέρωθεν. Ἐν δὲ τῇ ὀρεινῇ τῶν Ταύρων καὶ τὸ ὄρος ἐστὶν ὁ Τραπεζοῦς, ὁμώνυμον τῇ πόλει, τῇ περὶ [13] Τιβαρηνίαν, καὶ τὴν Κολχίδα· καὶ ἄλλο δ' ἐστὶν ὄρος Κιμμέριον κατὰ τὴν αὐτὴν ὀρεινήν, [14] δυναστευσάντων ποτὲ τῶν Κιμμερίων ἐν τῷ Βοσπόρῳ· καθ' ὃ καὶ Κιμμερικὸς [15] κόλπος καλεῖται τοῦ πορθμοῦ πᾶν, ὃ ἐπέχει [16] τὸ στόμα τῆς Μαιώτιδος.

§. 4.

Μετὰ δὲ τὴν ὀρεινὴν τὴν λεχθεῖσαν, ἡ [1] Θεοδοσία κεῖται

13) Mosc. Med. praeponunt τὴν, rectius forte. Ante Xylandrum legebatur: τὴν περὶ Τιβαρ. ex traiectione. Idem vero Xylander cum superioribus antea ὁμώνυμος.

14) Vulgata lectio δυναστεῦσαι, in qua haerent Codd. constititque Casaubonus, etsi non sine mendi suspicione. Ante eum Xylander voluerat δυναστευσάντων, nec tamen dedit. Equidem dedi confirmatus iudicio Heynii in opusc. acad. Vol. III. p. 390. quod commodiorem sensum adfert et expeditiorem. Suffragatur Mannert in Geogr. T. IV. p. 305.

15) Sic Codd. Casaub. κόλπος, non κόλπους, uti refertur in Amstel. Mei Βόσπορος, certe nihil contra monetur, et sic vulgavit Aldus. Κόλπος tamen etiam vertit Guarinus, quem secutus est Penzel., et adserere studuit Holsten. ad Stephan. p. 71. cuius rationibus victus cessi. Movit etiam ἐπέχει et quae inferius paullo leguntur. Tum pro καθ' ὃν, quod ad Βοσπόρῳ referebatur, Casaubonus posuit καθ' ὅ. Βοσπόρῳ omisso articulo dederat Xylander.

16) Verba τὸ στόμα ex Codd. addidit Casaubonus, adnuente Guarino et aliis Codd.

1) Antiquam lectionem fuisse Θευδοσία ex Stephano probat Casau-

affirmant. In montanis Taurorum, mons etiam est Trapezus cognominis urbi, quae iuxta Tibareniam est et Colchidem. Est et in iisdem montanis alius mons Cimmerius, a Cimmeriis, qui olim in Bosporo imperarunt, dictus, a quo etiam Cimmerius sinus dicitur ea freti pars, quae est ad Maeotidis ostium.

§. 4.

Post montana ista urbs sequitur Theodosia, campo prae-

[2] κεῖται πόλις, πεδίον [3] εὔγαιον ἔχουσα, καὶ λιμένα ναυσὶ καὶ ἑκατὸν ἐπιτήδειον. Οὗτος δὲ ὅρος ἦν πρότερον τῆς τῶν Βοσποριανῶν καὶ Ταύρων γῆς. Καὶ ἡ ἑξῆς δ' ἐστὶν εὔγαιος χώρα μέχρι [4] Παντικαπαίου τῆς μητροπόλεως τῶν Βοσποριανῶν, ἱδρυμένης ἐπὶ τῷ στόματι τῆς λίμνης τῆς Μαιώτιδος. [5] Ἔστι δὲ τὸ μεταξὺ τῆς Θεοδοσίας καὶ τοῦ Παντικαπαίου στάδιοι περὶ [6] πεντακοσίους καὶ τριάκοντα. Χώρα πᾶσα σιτοφόρος, κώμας ἔχουσα, καὶ πόλιν εὐλίμενον, [7] τὸ Νυμφαῖον καλούμενον. Τὸ δὲ Παντικάπαιόν λόφος ἐστὶ πάντη περιοικούμενος ἐν κύκλῳ σταδίων εἴκοσι· πρὸς ἕω δ' ἔχει λιμένα

Cherronesus.

Casaubonus. At vid. quae recte monuerunt Berkel. p. 391. et Holsten. p. 134. unde infringitur Casauboni opinio. Nec certa fide vulgatam tuetur auctoritate Graecorum omnium et Latinorum. Vid. Wolf. ad Demosth. in Leptin. p. 255.

2) Ante Casaubonum ἦν. At Guarinus *facet*, comprobantibus Codd. MSS.

3) Xylander εὔγαιον cf. post. At idem antea vitiose πεδίον.

4) Mosc. per ει, uti paullo inferius. Idem post Βοσποριανῶν cum Medic. quod et probare videtur Gronov. in Varr. Geogr. p. 191. At antea per ια omnes libri.

5) MSS. Casaub. ἔτι mutatione crebra.

6) Casaubonus in veteribus legi monet πεντακοσίους, certe περὶ ante ipsum legitur. Nec hoc male. Vatic. et Mosc. πεντακοσίων.

7) Ante Casaubonum τήν.

praedita fertili, et portu vel centum navibus recipiendis apto: hic olim limes fuit Bosporianorum et Taurorum. Subsequitur regio agri praestantis usque ad Panticapaeum, principem Bosporianorum urbem, sitam in faucibus Maeotidis. Inter Theodosiam et Panticapaeum stadia sunt circiter 10 XXX. Tota regio frumenti ferax est, habetque vicos, et urbem bono portu praeditam, Nymphaeum. Panticapaeum tumulus est omni ex parte accolis refertus, ambitu in orbem stadiorum XX: versus

Cherro- λιμένα, καὶ νεώρια, ὅσον τριάκοντα νεῶν· ἔχει δὲ καὶ
nesus. ἀκρόπολιν. Κτίσμα δ' [8] ἐςὶ Μιλησίων. Ἐμοναρ-
p. 310. χεῖτο δὲ πολὺν χρόνον ὑπὸ δυναςῶν τῶν περὶ Λεύκωνα, [9] καὶ Σάγαυρον, καὶ [10] Παιρισάδην, αὕτη τε καὶ αἱ πλησιόχωροι κατοικίαι πᾶσαι, αἱ περὶ τὸ ςόμα τῆς Μαιώτιδος ἑκατέρωθεν, μέχρι Παιρισάδου, τοῦ Μιθριδάτη παραδόντος τὴν ἀρχήν. Ἐκαλοῦντο δὲ τύραννοι, καίπερ οἱ [11] πλείους ἐπιεικεῖς γεγονότες, ἀρξάμενοι ἀπὸ Παιρισάδου καὶ Λεύκωνος. Παιρισάδης δὲ καὶ θεὸς νενόμιςαι· τούτῳ δ' [12] ὁμώνυμος καὶ ὁ ὕςατος, [13] οὐχ οἷός τε ὢν ἀντέχειν πρὸς τοὺς βαρβάρους, φόρον πραττομένους μείζω τοῦ πρότερον, Μιθριδάτῃ τῷ Εὐπάτορι παρέ-

8) Τὸ ἐςὶ exsulat ante Casaub.

9) Defuisse haec verba in vett. notavit Casaubonus, qui et malit ex superioribus et ex lib. 10. (non 11.) p. 494. (Cas.) Σάτυρον, quod nomen et aliunde in iis terris et regibus notum est.

10) Vat. A. B. Mosc. ut supra Πειρισ. Post, certe Mosc. Παρισάδου, Παρισάδη, Παρισάδης. Vulgo et hic Παρισ. pro quo dedi Παιρισ. constantis fidei monumenta secutus.

11) Omissum a Xylandro.

12) Ita, ut pro vulgari ὁμωνύμως legi voluerat Casaubonus, habent Vatic. Ven. Medic. et Mosc.

13) Οἱ, quod subjiciebatur τῷ ὕστατος, tanquam spurium signaverat Casaubonus et recte abest ab iisdem Codd. Adhaesit ex praecedente voce.

versus orientem habet portum et navalia recipiendis ad xxx navibus sufficientia; habet et arcem. Milesii condiderunt. Diu cum haec urbs, tum alia omnia utrinque circa os Maeotidis oppida unius dominio paruerunt, veluti Leuconis, Sagauri, Paerisadae usque ad Paerisadem illum, qui Mithridati summam rerum tradidit. Appellabantur autem tyranni, quanquam plerique iuste imperabant, inde a Paerisade et Leucone; quorum ille Deus adeo habitus est. Atque huic, qui erat cognominis regumque ultimus, cum barbaris resistere non posset maius antiquo tributum exigentibus, Mithridati Eupatori

παρέδωκε τὴν ἀρχήν· ἐξ ἐκείνου δ' ἡ βασιλεία γεγένηται Ῥωμαίοις ὑπήκοος. Τὸ μὲν οὖν πλέον αὐτῆς μέρος ἐστὶν ἐπὶ τῆς Εὐρώπης, μέρος [14] δέ τι καὶ ἐπὶ τῆς Ἀσίας. Cherronesus.

§. 5.

Τὸ δὲ στόμα τῆς Μαιώτιδος καλεῖται μὲν Κιμμερικὸς Βόσπορος, ἄρχεται δὲ ἀπὸ μείζονος πλάτους, ἀπὸ ἑβδομήκοντά που σταδίων· καθ' ὃ διαίρουσιν ἐκ τῶν περὶ Παντικάπαιον τόπων, εἰς τὴν ἐγγυτάτω πόλιν τῆς Ἀσίας, τὴν Φαναγορίαν· τελευτᾷ δ' εἰς πολὺ [1] στενώτερον πορθμόν. Διαιρεῖ δ' ὁ στενωπὸς οὗτος [2] τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀσίας, καὶ ὁ [3] Τάναϊς ποταμὸς, καταντικρὺ ῥέων ἀπὸ τῶν ἄρκτων εἴς τε τὴν λίμνην, καὶ τὸ

14) Codd. Casaub. δ' ἔτι, quod etiam est in Ven. et δ' ἐπί. Μέρος δέ τι iam dederat Aldus.

1) Contra praeceptionem Grammaticorum, uti paullo post et inferius p. 319. (Cas.) In priori loco insurgit Cod. Mosc. in aliis quiescit. Notandum potius, quam mutandum, putavi.

2) Codd. Casaub. meique omnes mutato verborum ordine Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης. Et sic Guarinus. Vulgatam praeivit Aldus.

3) Mosc. Τανάιος, scilicet forte Ταναΐος.

tori imperium concessit: quo debellato, regnum in Romanorum venit potestatem: cuius regni maior pars in Europa, aliqua tamen etiam in Asia est portio.

§. 5.

Porro ostium Maeotidis nomen gerit Cimmerici bospori: et maiore amplitudine incipiens, LXX circiter stadiorum, unde a locis Panticapaeo vicinis in proximam Asiae urbem, Phanagoream, est traiectus, in longe arctius fretum desinit. Dividit autem Europam ab Asia fretum hoc, et Tanais fluvius, qui e regione eius a septentrione in Maeotidem defertur et

Cherronesus. τὸ στόμα αὐτῆς. Δύο δ' ἔχει τὰς εἰς τὴν λίμνην ἐκβολὰς διεχούσας ἀλλήλων ὅσον σταδίους ἑξήκοντα. Ἔστι δὲ καὶ πόλις [4] ὁμώνυμος τῷ ποταμῷ, μέγιστον τῶν βαρβάρων ἐμπορεῖον, μετὰ τὸ Παντικάπαιον. Ἐν ἀριστερᾷ δ' εἰσπλέοντι τὸν Κιμμερικὸν Βόσπορον, πολίχνιόν ἐστι Μυρμήκιον ἐν εἴκοσι σταδίοις ἀπὸ τοῦ Παντικαπαίου. Τοῦ δὲ Μυρμηκίου διπλάσιον διέχει κώμη Παρθένιον· καθ' ἣν στενώτατος [5] ὁ εἴσπλους ἐστὶν, ὅσον εἴκοσι σταδίων, ἔχων ἀντικειμένην ἐν τῇ Ἀσίᾳ κώμην, Ἀχίλλειον καλουμένην. Ἐντεῦθεν δ' [6] εὐθυπλοΐα μὲν ἐπὶ [7] τὸν Τάναϊν, καὶ τὴν κατὰ τὰς ἐκβολὰς νῆσον, στάδιοι δισχίλιοι διακόσιοι, μικρὸν δ' ὑπερβάλλει τοῦ ἀριθμοῦ τούτου πλέοντι παρὰ τὴν Ἀσίαν· πλέον δ' ἢ τριπλάσιον, ἐν ἀριστερᾷ πλέοντι μέχρι τοῦ Ταναΐδος, ἐν ᾧ παράπλῳ καὶ ὁ ἰσθμὸς ἵδρυται. Οὗτος

4) Sic Mosc. c. Aldo. Hopperus intulit ἐπώνυμος.

5) Addidi ὁ ex Cod. Mosc. De forma στενώτατος antea dictum.

6) Vatic. Mosc. εὐθύπλοιαι. Nempe ad πόλεις retulerunt. Xylander dedit εὐθυπλοΐα. Reposui εὐθυπλοΐα, unde nexus melius cohaeret.

7) Praeposui articulum, quem primus omisit Casaub. ex Cod. Mosc.

et in ostium eius. Duobus autem ostiis Tanais se in lacum evolvit, distantibus inter se singulis stadia circiter LX. Est et urbs Tanais, fluvio cognominis, maximum barbarorum secundum Panticapaeum illa emporium. Naviganti in bosporum Cimmerium ad sinistram est Myrmecium oppidum, ad XX a Panticapaeo stadia: duplo huius intervalli a Myrmecio abest vicus Parthenium, ubi fretum est angustissimum, circiter XX stadiorum: eique opponitur in Asia vicus, Achilleum nomine. Hinc recto cursu, si quis versus Tanain naviget ad insulam, quae ad eius iacet ostia, stadia sunt CIↃ CIↃ CC: neque multo plura, si quis oram Asiae legat: sed triplo amplius est, si quis in sinistra parte naviget ad Tanain praeter litus: in qua navigatione etiam isthmus obversatur.

Οὗτος μὲν ὖν ὁ παράπλυς ἔρημος πᾶς ὁ παρὰ τὴν Εὐρώπην· ὁ δ᾽ ἐν δεξιᾷ ὐκ ἔρημος. Ὁ δὲ σύμπας τῆς λίμνης κύκλος [8] ἐννακισχιλίων ἱςορεῖται ςαδίων. Ἡ δὲ μεγάλη Χεῤῥόνησος τῇ Πελοποννήσῳ προσέοικε καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος. Ἔχυσι δ᾽ αὐτὴν οἱ τῦ Βοσπόρυ δυνάςαι κεκακωμένην πᾶσαν ὑπὸ τῶν συνεχῶν πολέμων. Πρότερον δ᾽ εἶχον ὀλίγην μὲν τὴν πρὸς τῷ ςόματι τῆς Μαιώτιδος, καὶ τῷ Παντικαπαίῳ μέχρι Θεοδοσίας τῶν Βοσπορίων τύραννοι· τὴν δὲ πλείςην μέχρι τῦ ἰσθμῦ καὶ τῦ κόλπυ τῦ [9] Καρκινίτυ, [10] Σκυθικὸν ἔθνος, Ταῦροι· καὶ ἐκαλεῖτο ἡ χώρα [11] αὕτη πᾶσα, σχεδὸν δέ τι καὶ ἡ ἔξω τῦ ἰσθμῦ μέχρι Βορυσθένυς, Taurica. p. 311.

8) Ita dedit Casaubonus, cum antea vulgatum esset ἑκτακισχιλίων, quod et expressit Guarinus. Sed illud addicentibus Codd. et comprobante ipso Strabone, 2. p. 125. (Cas.)

9) Mosc. Καρκινίτυ, ut et ante Xylandrum edebatur, et per Aldus, *Carpenitem* Guarinus. Cod. Ven. τῦ γὰρ Καρκινίτυ.

10) Mosc. et Venet. Ταῦροι, Σκυθικὸν ἔθνος.

11) Vulgo ἡ χώρα αὐτῆς πᾶσα, quod offendit. Venet. ἡ χώρα πᾶσα αὐτῆς, quod offensionem non removet. Viam magis expediunt Codd. Casaub. in quibus αὐτὴ, pro αὕτη, uti volebat Casaubonus. Atque ita Mosc. tantum ἡ χώρα πᾶσα αὐτη. Guarinus etiam: *Haec autem ora tota*.

tur. Est autem ora haec Europae tota deserta; dextra hominibus est frequentata. Totum Maeotidis paludis ambitum continere VIII millia stadiorum traditum est. Magna autem Cherronesus seu peninsula Peloponneso et forma et magnitudine respondet. Bosporani reguli eam tenent, totam continentibus bellis attritam. Ante Bosporanorum tyranni parvam obtinuerunt regionem, quae est ad Maeotidis fauces et Panticapaeum usque ad Theodosiam: maximam usque ad isthmum et sinum Carcinitem Tauri, Scythica gens: ac tota illa regio, et fere quidquid extra isthmum ad Borysthenem usque est, nun-

Cherronesus σθένους, μικρὰ Σκυθία· διὰ δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἐνθένδε περαιουμένων τόν τε Τύραν, καὶ τὸν Ἴστρον, καὶ ἐποικούντων τὴν γῆν, καὶ ταύτης οὐκ ὀλίγη μικρὰ προσηγορεύθη Σκυθία· τῶν Θρακῶν τὰ μὲν τῇ βίᾳ συγχωρούντων, τὰ δὲ τῇ κακίᾳ τῆς χώρας· ἑλώδης γάρ ἐστιν ἡ πολλὴ αὐτῆς.

§. 6.

Τῆς δὲ χεῤῥονήσου πλὴν τῆς ὀρεινῆς τῆς ἐπὶ [1] θαλάττῃ μέχρι Θεοδοσίας, ἥ γε ἄλλη πεδιάς καὶ [2] εὔγαιός ἐστι πᾶσα, σίτῳ δὲ καὶ σφόδρα εὐτυχής· τριάκοντα γοῦν ἀποδίδωσι, διὰ τοῦ τυχόντος ὀρυκτοῦ σχιζομένη. Φόρον [3] δὲ ἐτέλουν, ὀκτωκαίδεκα μυριάδας μεδίμνων Μιθριδάτῃ· τάλαντα δ' ἀργυρίου διακόσια, σὺν τοῖς Ἀσιανοῖς χωρίοις τοῖς περὶ τὴν Σινδικήν. Κἀν τοῖς πρόσθεν χρόνοις ἐντεῦθεν ἦν τὰ σιτοπομπεῖα τοῖς Ἕλλησι,

1) Praeponit τῇ Mosc. Recte puto.

2) Mosc. ut supra, Med. et ex edit. Xylander. εὔγεως, uti pro εὔγαιος reposuit in Max. Tyrio 10, 7. Davisius.

3) Ald. Hopper. τε. Post διακοσίων et πρόσθε Moscov. Ante Xylandrum ἀργυρίους διακοσίους.

nuncupabatur parva Scythia: ob multitudinem autem eorum, qui versus nos Tyra ac Istro traiectis incolunt, portio terrae non exigua nomen Scythiae parvae accepit: Thracibus partim, quia resistendo non erant, concedentibus, partim ob soli incommoditatem, quod maiori ex parte palustre est.

§. 6.

At Cherronesi, exceptis montanis, quae iuxta mare sunt ad Theodosiam usque, reliqua alia omnia plana sunt et uberis glebae, ac praecipue frumentum copiose proferunt: nam ager ibi quocunque fossore scissus, trigecuplum reddit. Tributi nomine solvebant Mithridati CXXC millia medimnorum, et talenta argenti CC cum Asianis locis, quae sunt iuxta Sindicen. Atque ex his locis olim in Graeciam frumentum deportabatur, sicut et

Ἕλλησι, καθάπερ ἐκ τῆς λίμνης αἱ [4] ταριχεῖαι. Λεύκωνα δέ φασιν ἐκ τῆς Θεοδοσίας Ἀθηναίοις πέμψαι μυριάδας μεδίμνων [5] διακοσίας καὶ δέκα. Οἱ δ᾽ αὐτοὶ οὗτοι καὶ Γεωργοὶ [6] ἐκαλοῦντο ἰδίως, διὰ τὸ τοὺς ὑπερκειμένους Νομάδας εἶναι, τρεφομένους κρέασιν, ἄλλοις τε καὶ [7] ἱππείοις· ἱππείῳ δὲ καὶ τυρῷ, καὶ γάλακτι, καὶ ὀξυγάλακτι· (τοῦτο δὲ καὶ ὄψημά ἐστιν αὐτοῖς κατασκευασθέν πως·) διόπερ ὁ ποιητὴς ἅπαντας εἴρηκε τοὺς ταύτῃ γαλακτοφάγους. Οἱ μὲν οὖν Νομάδες [8] πολεμισταὶ μᾶλλόν εἰσιν, ἢ ληστρικοί· πολεμοῦσι δὲ ὑπὲρ τῶν [9] φόρων. [10] Ἐπιτρέψαντες γὰρ Taurica

 ἔχειν

4) Ante Casaubon. ταριχαῖαι.

5) Vulgo in omnibus edd. διακοσίων, quod languet. Atque ita voluisse Taylorum ad Demosth. in Leptinem p. 467. (Lps.) postea vidi. Ceterum epitome tantum reddit myriadas XV, quo quidem nimium de summa Strabonis detrahitur, etsi hanc in suspicionem vocavit Casaubonus.

6) Ex Cod. Mosc. Vulgo ἐκαλοῦντ᾽ ἰδίως.

7) Vitium priorum edd. ἱππέοις sustulit Casaub.

8) MSS. Casaub. et Venet. πολεμικοί. Vulgatam, quam alii Codd. probant, praetulit Aldus. Guarinus: *bellandi studio — tenentur.*

9) Pro ὄρων, quod et legit Guarinus, reposuit Xylander addicentibus praeter nexum Codicibus.

10) Confirmant etiam hanc Xylandri emendationem Codd. cum Guarino. Antea ἐπιστρ. Idem Xylander post recte ἐπεὶ dedit pro ἐπί.

et salsamenta e Maeotide: et ferunt Leuconem Theodosia misisse Atheniensibus medimnorum myriadas CCX. Iidem Cherronesii peculiari nomine Agricolae dicebantur, quod, qui supra eos habitabant, Nomades essent, qui vescerentur cum aliis carnibus, tum equinis, ac caseo etiam et lacte equinis, et acido lacte, quo ii utuntur condimento, certa quadam arte parato: quare omnes, qui istas inhabitarent partes, poëta uno nomine Lactivoros dixit. Nomades bello magis quam latrociniis sunt dediti, bella gerunt propter tributa. Agros enim suos

Cherronesus ἔχειν τὴν γῆν τοῖς ἐθέλουσι γεωργεῖν, ἀντὶ ταύτης ἀγαπῶσι φόρους λαμβάνοντες τοὺς συντεταγμένους, μετρίους τινάς, οὐκ εἰς περιουσίαν, ἀλλ' εἰς τὰ ἐφήμερα, καὶ τὰ ἀναγκαῖα τοῦ βίου· μὴ διδόντων δὲ, αὐτοῖς πολεμοῦσιν. Οὕτω δὲ καὶ δικαίους ἅμα, καὶ ἀβίους ὁ ποιητὴς εἴρηκε τοὺς αὐτοὺς τούτους ἄνδρας· ἐπεί, τῶν γε φόρων ἀπευτακτουμένων, οὐδ' ἂν καθίσαντο εἰς πόλεμον. Οὐκ ἀπευτακτοῦσι [11] δ' αὖ δυνάμει πεποιθότες, ὥστε ἢ ἀμύνασθαι ῥαδίως ἐπιόντας, ἢ κωλῦσαι τὴν ἔφοδον· καθάπερ Ἄσανδρον ποιῆσαί φησιν Ὑψικράτης, ἀποτειχίσαντα τὸν ἰσθμὸν τῆς Χερρονήσου, τὸν πρὸς τῇ Μαιώτιδι, τριακοσίων ὄντα καὶ ἑξήκοντα σταδίων, [12] ἐπιστήσαντα πύργους καθ' ἕκαστον στάδιον δέκα. Οἱ δὲ Γεωργοὶ ταύτῃ μὲν ἡμερώτεροί τε ἅμα, καὶ πολιτικώτεροι νομίζονται εἶναι· χρηματισταὶ δ' ὄντες καὶ θαλάττης

11) Vatic. A. B. et Mosc. ex edd. Aldus et Hopperus δὲ, οὐ δυνάμει, quam negandi particulam, tamquam sententiae corruptelam, sustulit Xylander. Nec agnoscit Guarinus. At vel sic ad lucidioris obpositionis vim aliquid desiderari posse videtur; quod levi inversione facta subplevi. Videtur sic legisse Guarinus, qui vertit: *Contra vero* —

12) Male ἐπιστήσαντι Mosc. Possit etiam praeponi καί.

suos colendos iis, quibus lubet, concedunt, contenti pro locatione certo stipendio, eoque non ad abundantiam, sed ad necessarios quotidianae vitae usus temperato: et non persolventibus bellum inferunt. Ita simul et iustos, et minimo viventes (Abios) eos poëta appellavit: nam arma nunquam caperent pensione sibi persoluta. Contra autem ipsi stipendia non soluunt, viribus suis confisi, quia aut propulsare adventantes, aut etiam aditu arcere se posse sentiunt: id quod Asandrum fecisse scribit Hypsicrates, qui isthmum peninsulae ad Maeotidem, CCCLX stadia longum, muro ducto munierit, denis turribus in singula stadia constitutis. Sed Agricolae, qui ibi sunt, etsi videntur mansuetiores esse ac magis culti: lucro tamen dediti, et

θαλάττης ἁπτόμενοι, λῃστηρίων οὐκ [13] ἀπέχονται, οὐδὲ τῶν τοιούτων ἀδικιῶν καὶ πλεονεξιῶν. Taurica p. 312.

§. 7.

Πρὸς δὲ [1] καὶ τὴν καταρίθμησιν [2] τῶν τόπων ἐν τῇ Χερρονήσῳ, καὶ τὰ Φρούρια ὑπῆρξεν, ἃ κατεσκεύασε [3] Σκίλουρος καὶ οἱ παῖδες, οἷσπερ καὶ ὁρμητηρίοις ἐχρῶντο πρὸς τοὺς Μιθριδάτου στρατηγούς, Παλάκιόν τε, καὶ [4] Χαῦον, καὶ Νεάπολις· ἦν δὲ καὶ Εὐπατόριόν τι, κτίσαντος Διοφάντου, [5] Μιθριδάτῃ στρατηγοῦντος. Ἔστι δ' ἄκρα διέχουσα τοῦ τῶν Χερρονησιτῶν τείχους, ὅσον πεντεκαίδεκα σταδίους, κόλπον ποιοῦσα εὐμεγέθη νεύοντα πρὸς τὴν πόλιν· [6] τούτου δ' ὑπέρκειται λιμνοθάλαττα,

13) Codd. Casaub. ἀπέχονται.

1) καὶ abest a Mosc. et quidem commode.

2) Ita Codd. Casaub. (non τὸν τόπον, ut male repetit ed. Amstel.) quod nexum narrationis bene continet. Ipse malebat τῶν ἐν τ. Χερρ. Vatic. Venet. Mosc. τόποις. Guarinus sine sensu.

3) Per ει Mosc. per υ Guarinus et Hopperus. Σίλουρος apud Aldum. cf. supra p. 306. (Cas.)

4) Mosc. Vatic. Med. Χάβον.

5) Antea Μιθριδάτου στρατηγοῦντος, quae luxa videntur. Casaub. emendat: Διοφ. τοῦ ὑπὲρ Μιθρ. στρατηγ. Leviori immutatione effinxi idem.

6) Pro τούτων reposui ex Cod. Mosc. et edd. ante Casaubonum. Ita etiam legit Guarinus et cohaeret cum κόλπον.

et mare tractantes, latrociniis non abstinent, aliisque id genus iniuriis et aliorum defraudationibus.

§. 7.

Praeter enumerata Cherronesi loca, alia etiam castella fuerunt, quae Scilurus et filii eius exstruxerant, iisque adversus Mithridatis legatos belli arcibus usi sunt: Pallacium, Chabum, Neapolis: fuit et Eupatorium, a Diophanto conditum, qui Mithridatis ductabat exercitum. Est autem promontorium a Cherronesitarum muro distans stadiis fere XV, sinum efficiens sic satis magnum, qui urbem versus inclinat: supra hunc est lacus marinus, salinas

Cherronesus

λαττα, [7] ἁλοπήγιον ἔχουσα· ἐνταῦθα δὲ καὶ ὁ [8] Κτενοῦς. [9] Ἵν' οὖν ταῦτ' ἔχοιεν οἱ βασιλικοὶ πολιορκούμενοι, τῇ τε ἄκρᾳ τῇ λεχθείσῃ φρουρὰν ἐγκατέστησαν, τειχίσαντες τὸν τόπον, καὶ τὸ στόμα τοῦ κόλπου τὸ μέχρι τῆς πόλεως διέχωσαν, ὥστε πεζεύεσθαι ῥᾳδίως, καὶ τρόπον τινὰ μίαν εἶναι πόλιν ἐξ ἀμφοῖν· ἐκ δὲ τούτου ῥᾷον ἀπεκρούοντο τοὺς Σκύθας. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῷ διατειχίσματι τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ πρὸς τῷ Κτενοῦντι προσέβαλον, καὶ τὴν τάφρον ἐνέχουν καλάμῳ, τὸ μεθ' ἡμέραν γεφυρωθὲν μέρος, νύκτωρ ἐνεπίμπρασαν οἱ βασιλικοὶ καὶ ἀντεῖχον [10] τέως, ἕως ἐπεκράτησαν. Καὶ νῦν ὑπὸ τοῖς τῶν Βοσπορανῶν βασιλεῦσιν, οὓς [11] ἂν Ῥωμαῖοι καταστήσωσιν, ἅπαντά ἐστι.

§. 8.

7) Ante Xylandrum male per λλ.

8) Κτενοῦς Mosc. vid. supra. Tum idem cum Vatic. A. B. et edd. antiquis subiicit ὤν, quod commode abest.

9) Sollicitavit hanc lectionem Casaubonus, et in eius locum substituit: ἵν' οὖν ἀντέχοιεν. Equidem movere dubitavi, cum intelligi recte posset.

10) Uncos adposuerat Casaubonus. At praeter Venet. habent omnes libri, certe mei.

11) Praemisi ἂν ex Cod. Mosc. quod primus eiecit Xylander.

salinas habens: ibi erat etiam Ctenus. Quibus locis ut potirentur regii a Scythis obsessi, promontorio dicto praesidium imposuerunt, loco muris munito, et fauces sinus usque ad urbem aggere ingesto complanaverunt, ut facile pedestri itineri aptae essent, et ex duabus urbibus una quodammodo fieret: atque ita minore negotio Scythas arcuerunt. Cum autem hi et murum, quo interclusus erat isthmus ad Ctenuntem, aggrederentur, et ingestis calamis fossam implerent: regii, quantum ab his interdiu quasi ponte facto stratum fuerat, noctu incenderunt, ac tantisper restiterunt, donec tandem victoriam consequerentur. Nunc sub regibus Bosporanorum, quos Romani constituerunt, omnia sunt.

§. 8.

§. 8. Taurica.

Ἴδιον δὲ τῦ Σκυθικῦ καὶ τῦ Σαρματικῦ παντὸς ἔθνυς, τὸ τὺς ἵππυς [1] ἐκτέμνειν εὐπειθείας χάριν, μικροὶ μὲν γάρ εἰσιν, ὀξεῖς δὲ σφόδρα καὶ δυσπειθεῖς. Θῆραι δ᾽ εἰσὶν ἐν μὲν τοῖς ἕλεσιν ἐλάφων καὶ συάγρων· ἐν δὲ τοῖς πεδίοις, ὀνάγρων καὶ δορκάδων. Ἴδιον δέ τι καὶ τὸ, ἀετὸν μὴ γίνεσθαι ἐν τοῖς τόποις τύτοις. Ἔςι δὲ τῶν τετραπόδων ὁ καλύμενος [2] κόλος μεταξὺ ἐλάφυ καὶ κριῦ τὸ μέγεθος, λευκὸς, ὀξύτερος τύτων τῷ δρόμῳ, πίνων τοῖς [3] ῥώθωσιν εἰς τὴν κεφαλὴν, εἶτ᾽ ἐντεῦθεν εἰς ἡμέρας ταμιεύων πλείυς, ὥςτ᾽ ἐν τῇ ἀνύδρῳ νέμεσθαι ῥαδίως. Τοιαύτη μὲν ἡ ἐκτὸς Ἴςρυ πᾶσα, ἡ μεταξὺ τῦ Ῥήνυ καὶ τῦ Ταναΐδος ποταμῦ, μέχρι τῆς Ποντικῆς θαλάττης καὶ τῆς Μαιώτιδος.

 ΚΕΦ.

1) Ita dedit Casaubonus, nec refragantibus Codd. ipsaque re, cum antea prostaret τέμνειν.

2) Casaubonus malit per ω, etsi ad Athenaeum 5, 7. de utraque in libris scriptura monet. Codd. et edd. constanter servant ο cum epitome.

3) Per ο in antepenultima Cod. Moscov. uti Aldus et Hopperus.

§. 8.

Peculiare hoc omnibus Scythicis et Sarmaticis est gentibus, quod equos castrant, ut eo habeant eos ad parendum mansuetiores: sunt enim parui, verum acres admodum, et contumaces. Venationes habent, in paludibus cervorum et aprorum, in campis onagrorum et caprearum. Est et hoc singulare, quod aquila iis in regionibus nulla exsistit. Habent autem animal quadrupes, quod ab iis Colos dicitur, magnitudine inter cervum et arietem media, album, cursu quam illa velocius, quod naribus aquam in caput haurit, ibique per dies complures reservat, ita ut facile vivat in locis aquae expertibus. Talis ergo est universa portio Europae extra Danubium, inter Renum et Tanain fluvios, ad Ponticum usque mare, et paludem Maeotidem.

CAP

Illyria.

ΚΕΦ. Ε.

§. 1.

Λοιπὴ δ᾽ [1] ἐςὶ τῆς Εὐρώπης, ἡ ἐντὸς [2] τῦ Ἴςρυ καὶ τῆς κύκλῳ θαλάττης, ἀρξαμένη ἀπὸ τῦ μυχῦ τῦ Ἀδριατικῦ, μέχρι τῦ ἱερῦ ςόματος τῦ Ἴςρυ, ἐν ᾗ ἐςὶν ἥ τε Ἑλλὰς καὶ τὰ τῶν Μακεδόνων, καὶ τῶν Ἠπειρωτῶν ἔθνη, καὶ τὰ ὑπὲρ τύτων πρὸς τὸν [3] Ἴςρον p. 313. καθήκοντα, καὶ πρὸς τὴν ἐφ᾽ ἑκάτερα θάλατταν, τήν τε Ἀδριατικὴν, καὶ τὴν Ποντικήν· πρὸς μὲν τὴν Ἀδριατικὴν, τὰ Ἰλλυρικά· πρὸς δὲ τὴν ἑτέραν μέχρι Προποντίδος καὶ Ἑλλησπόντυ, τὰ [4] Θράκια, καὶ εἴ τινα τύτοις ἀναμέμικται, Σκυθικὰ, ἢ Κελτικά. Δεῖ δ᾽ ἀπὸ τῦ Ἴςρυ τὴν ἀρχὴν ποιήσασθαι, τὰ ἐφεξῆς λέγοντας τοῖς περιοδευθεῖσι τόποις· ταῦτα δ᾽ ἐςὶ, τὰ συνεχῆ τῇ Ἰταλίᾳ τε καὶ ταῖς Ἄλπεσι, καὶ Γερμανοῖς,

1) Ita notatum erat ex Cod. Mosc. Scilicet ἐςὶν sola habet ed. Amstel.

2) Ante Casaubonum aberat.

3) Ex emendatione Tyrwhitti, quam cum res ipsa vindicet, sine librorum suffragiis recipere non dubitavi. Vulgo ἰσθμόν.

4) Xylander Θρᾳκικά. Post recte. Idem cum prioribus περιοδευθεῖσι.

CAP. V.

§. 1.

Superest ea Europae pars, quae intra Istrum sita, et in orbem ambiens mare, ab intimo sinus Adriatici incipiens usque ad Sacrum Istri ostium porrigitur: qua continetur Graecia, et Macedonicae ac Epiroticae gentes: tum quae supra has ad Istrum pertingunt, et ad mare utrinque alluens Adriaticum ac Ponticum: nimirum ad Adriaticum Illyricae gentes: versus alterum usque ad Propontidem et Hellespontum Thraciae, et si quae eis admixtae sunt Scythicae aut Celticae. Est autem initium repetendum ab Istro, ac deinceps ordine recensenda, quae enarratis iam locis sunt proxima: nimirum quae confinia sunt Italiae, Alpibus, Germanis,

νοῖς, καὶ Δάκοις, καὶ Γέταις. Δίχα δ' ἄν τις καὶ ταῦτα διέλθοι. Τρόπον γάρ τινα τῷ Ἴστρῳ παράλληλά ἐστι τά τε Ἰλλυρικὰ καὶ τὰ Παιονικὰ καὶ τὰ Θράκια ὄρη, μίαν πως γραμμὴν ἀποτελοῦντα, διήκουσαν ἀπὸ τοῦ Ἀδρίου μέχρι πρὸς τὸν Πόντον· ἧς προσάρκτια μέν ἐστι μέρη, τὰ μεταξὺ τοῦ Ἴστρου καὶ τῶν ὀρῶν· πρὸς νότον δ' ἥ τε Ἑλλὰς καὶ ἡ συνεχὴς βάρβαρος μέχρι τὴν ὀρεινῆς. Πρὸς μὲν οὖν τῷ Πόντῳ, τὸ [5] Αἷμόν ἐστιν ὄρος, μέγιστον τῶν ταύτῃ καὶ ὑψηλότατον, μέσην πως διαιροῦν τὴν Θράκην· ἀφ' οὗ φησὶν [6] ὁ Πολύβιος, ἀμφοτέρας καθορᾶσθαι τὰς θαλάττας, οὐκ ἀληθῆ λέγων· καὶ γὰρ τὸ διάστημα μέγα τὸ πρὸς Ἀδρίαν, καὶ [7] τὰ ἐπισκοτοῦντα πολλά. Πρὸς δὲ τῷ Ἀδρίᾳ, Illyria.

5) Gemistus Pletho ὁ Αἷμος. At et vulgata recte habet auctoritate Grammaticorum et usu auctorum. cf. Diodor. Sic. 4, 82.

6) Articulus effluxit in Cod. Mosc. uti post ante μέγα, accessit contra ante Ἀδρίαν.

7) Ita sine causa emendat Vindingius ad Scymnum Chium p. 6. (Huds.) Nempe in Casaub. ed. 2. irrepserat ἐπισκοποῦντα, quod fideliter propagavit Amstel.

manis, Dacis, Getis. Verum haec quoque in duas partes diducere licet. Etenim quodammodo aequabiliter ubique ab Istro distantem lineam conficiunt Illyrii, Paeonii, ac Thracii montes, ab Adria ad Pontum usque pertinentem: a qua versus septentrionem est, quod inter montes et Istrum interiacet regionis: versus meridiem Graecia et huic contiguae barbarorum sedes ad montes usque. Atque ad Pontum quidem pertingit Aemus mons, maximus eorum, qui in istis sunt partibus, atque celsissimus, mediam fere dividens Thraciam, ex quo Polybius utrumque mare cerni falso ait: nam et magnum est ad Adriam usque intervallum, et, quae visum impediant, multa. At vero Adriam,

Illyris. Ἀδρία πᾶσα, ἢ [8] Ἀρδία σχεδόν τι, μέση δ' ἡ Παιωνία, καὶ αὐτὴ πᾶσα ὑψηλή. Ἐφ' ἑκάτερα δ' αὐτῆς ἐπὶ μὲν τὰ Θρᾴκια ἡ Ῥοδόπη, ὅμορον ὑψηλὸν ὄρος μετὰ τὸν Αἷμον, ἐπὶ δὲ θάτερα πρὸς ἄρκτον τὰ Ἰλλυρικά, ἥ τε τῶν [9] Αὐταριατῶν χώρα, καὶ ἡ Δαρδανική. [10] Λέγω μὲν δὴ τὰ Ἰλλυρικὰ πρῶτα, συνάπτοντα τῷ τε Ἴστρῳ, καὶ ταῖς Ἄλπεσιν, ἃ κεῖται μεταξὺ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γερμανίας, ἀρξάμενα ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς κατὰ τοὺς [11] Οὐϊνδελικοὺς καὶ Ῥαιτοὺς καὶ [12] Τοινίους.

§. 2.

8) Auctore Stephano s. v. Ἀρδια, ubi Strabonem adlegat, pro ει posui ι, quo etiam ducit epitome, etsi male Ἀδρία dat. Probant etiam Ἀρδιαῖοι aliquoties post commemorati.

9) Αὐγαριατῶν Vatic. Mosc. cum Guarino, Aldo et Hoppero. Per τ dedit Xylander et inde reliqui, in qua forma et alii consentiunt et libri Strabonis infra.

10) Mosc. λέγω μέν. Sed forma vulgata in aliis et in nostro alibi.

11) Vulgo οὐϊνδολίκους. At illa forma alibi effert Strabo lib. IV. p. 206. (Cas.) cum aliis auctoribus, nec hic discrepat Guarinus. Mosc. Ἰουδολικούς. Gemist. Pletho Βινδελικούς. Supra p. 292. varie fluctuantur editt.

12) Nomen obscurum. In vetere libro invenit Casaubonus Ἐλουηττίους, quod adripuit Penzelius. Et certe in eodem situ coniunguntur supra p. 292. Ipse Casaubonus suspicatur leg. Βοίους ex eodem Strabonis loco. Et sic alibi lib. 4. p. 206. contermini adparent iidem et Helvetii Vindelicis et Raetis, et propius abest haec emendatio a vulgata omnium librorum, Guarini etiam, scriptura.

Adriam, tota poene est Ardia, ac media Pannonia, ipsa quoque sublimis tota. In utrumque inde partem, in Thracia mons est confinis Pannonibus Rhodope post Aemum maxime altus: in altera parte versus septentrionem Illyricum est, et Autariatae, ac Dardanica gens. Primum itaque Illyrica ex ponamus: quae et Istrum et Alpes attingunt, sita in medio Italiae et Germaniae, incipientia a lacu, qui apud Vindelicus est et Rhaetos et Toenios.

§. 2.

§. 2. Illyris.

Μέρος μὲν δή τι τῆς χώρας ταύτης ἠρήμωσαν οἱ Δάκοι καταπολεμήσαντες Βοΐȣς καὶ Ταυρίσκȣς ἔθνη Κελτικὰ, τὰ ὑπὸ [1]Κριτασίρῳ, [2]φάσκοντες, εἶναι τὴν χώραν σφετέραν, καίπερ ποταμȣ̃ διείργοντος τȣ̃ [3]Παρίσȣ, ῥέοντος ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐπὶ τὸν Ἴστρον κατὰ τȣ̀ς Σκορδίσκȣς καλȣμένȣς Γαλάτας· καὶ γὰρ [4]ȣ̃τοι τοῖς Ἰλλυρικοῖς ἔθνεσι καὶ τοῖς Θρακίοις ᾤκησαν ἀναμίξ· ἀλλ' ἐκείνȣς μὲν οἱ Δάκοι κατέλυσαν, τȣ́τοις δὲ [5] καὶ συμ-

1) Dedi uti ſupra legitur p. 304. (Caſ.) in libris et ſcriptis et editis. Vatic. et Moſc. hic Κυρεττασίρῳ. Gemiſt. Pletho omiſit. Ante Caſaub. in editis erat Κρειτοσείρῳ, quod praetulit etiam Guarinus. Caſaubonus poſuit Κριτοσίρῳ. Amſtel. hic ut ſupra per α.

2) Hanc Caſauboni emendationem egregie confirmat Gemiſtus Pletho cum Cod. Medic. Eius etiam veſtigia ſervarunt Vatic. Moſc. et Venet. in quibus φάσκοντος. Vulgatam φάσκοντι intulit Aldus et reddiderat Guarinus cum Penzelio, qui referrent ad Κριτασίρῳ.

3) Ita omnes libri. Ortelius in theſ. Geogr. h. v. pro Mariſo habet, et, quem adlegat, Xylander. At quod huc propius, ſic emendat Caſaubonus ex Strabone p. 304. Contra movit difficultates Ferrarius in Lex. Geogr. h. v. ab exitu eius in Danubium arceſſitas, etſi idem de Mariſo ſupra p. 304. (Caſ.) Gravior obiicitur difficultas ex utriusque fluvii ſitu et curſu intra et extra Iſtrum, uti ex ſuperiorum p. 304. in. comparatione intelligitur. Potius Martus ſ. Bargus p. 318. (Caſ.) huc referatur, etſi aliquantum repugnante ſcripturae diverſitate.

4) Gemiſt. Pletho inſerit καὶ ante οὗτοι. Poſt Moſc. ἀναμὶξ ᾤκησαν.

5) Addidi καὶ ex Moſc.

§. 2.

Huius regionis partem vaſtam deſertamque reddiderunt Daci, debellatis Boiis et Tauriſcis Gallicis gentibus, Critaſiro ſubiectis, qui eam ſibi vindicabant regionem, quanquam amnis diſtingueret Pariſus, qui a montibus in Iſtrum defluit per Scordiſcos Gallos. Hi enim permixti Illyriis ac Tracibus habitabant. Verum illos Daci deleverunt, his ſaepe etiam uſi ſunt

Illyria. συμμάχοις ἐχρήσαντο πολλάκις. Τὸ δὲ λοιπὸν ἔχουσι Παννόνιοι [6] μέχρι Σεγεστικῆς καὶ Ἴστρου πρὸς [7] ἄρκτον καὶ ἕω· πρὸς δὲ τἄλλα μέρη ἐπὶ πλέον διατείνουσιν. Ἡ δὲ Σεγεστικὴ πόλις ἐστὶ Παννονίων ἐν συμβολῇ ποταμῶν πλειόνων, ἁπάντων πλωτῶν, εὐφυὲς ὁρμητήριον τῷ πρὸς Δάκους πολέμῳ· ὑποπέπτωκε γὰρ ταῖς Ἄλπεσιν· αἳ διατείνουσι μέχρι τῶν [8] Ἰαπόδων, Κελ-
p. 314. τικοῦ τε ἅμα καὶ Ἰλλυρικοῦ ἔθνους· ἐντεῦθεν δὲ καὶ ποταμοὶ ῥέουσι πολὺν καταφέροντες εἰς αὐτὴν τόν τε ἄλλον καὶ τὸν ἐκ τῆς Ἰταλίας φόρτον. Εἰς γὰρ [9] Ναύπορτον ἐξ Ἀκυληΐας ὑπερθεῖσι τὴν [10] Ὄκραν εἰσὶ στάδιοι τριακόσιοι πεντήκοντα, εἰς ἣν αἱ ἁρμάμαξαι κατά-

6) Mosc. μέχρις Αἰγεστικῆς, Vatic. μέχρις Αἰγεστικῆς. Simili errore antea Aldus et Hopperus τοὺς Κορδίσκους.

7) Gemist. Pletho ἄρκτους, et Mosc. τἄλλα.

8) Tuetur τὸ ο contra Cluver. in Ital. ant. 1, 19. Holsten. ad Stephan. p. 122. Et sic alibi noster effert cum epitome.

9) Ita pro Ναύκοντον vult Casaubonus. Recte, quod aliunde constat. Adsentitur Mannert in Geogr. T. 3. p. 729. Eadem commutatio in Plinio 3, 22. (18.)

10) Vatic. et Gemist. Pletho ubique primam dant per α, ut Aldus et Hopperus, Mosc. hic recte etsi sibi parum in aliis locis constat. Guarinus hic tamquam obscurum praeteriit, post ἄκρα legisse adparet. Contra ο epitome. cf. de commutatione supra p. 202. et p. 207. (Cas.)

sunt sociis. Reliqua versus septentrionem et orientem tenent Pannonii, usque ad Segesticam et Istrum: versum reliquas plagas magis extenduntur. Urbs Pannoniae est Segestica ad confluentes sita multorum amnium, navigabilium omnium, arx belli in Dacos opportuna: sita est enim sub Alpibus, quae ad Iapodes usque porriguntur, gentem partim Gallicam, partim Illyricam: atque inde multi labuntur fluvii, deferentes ad urbem cum alias, tum Italicas merces. Nam ab Aquileia trans Ocram Nauportum usque Tauriscorum oppidum, quo vehicula devehuntur, transitus est stadiorum CCCL, aut, ut aliis vide-

[11] κατάγονται, τῶν [12] Ταυρίσκων οὖσαν κατοικίαν· Illyris. ἔνιοι δέ φασι [13] πεντακοσίους. Ἡ δ' Ὄκρα [14] τὸ ταπεινότατον μέρος τῶν Ἄλπεών ἐστι τῶν διατεινουσῶν [15] ἀπὸ τῆς Ῥαιτικῆς μέχρι Ἰαπόδων· ἐντεῦθεν δ' ἐξαίρεται τὰ ὄρη πάλιν ἐν τοῖς Ἰάποσι, καὶ καλεῖται Ἄλβια. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ Τεργέστης, κώμης Καρνικῆς, ὑπέρθεσίς ἐστι διὰ τῆς Ὄκρας εἰς ἕλος Λούγεον καλούμενον. Πλησίον δὲ τοῦ [16] Ναυπόρτου ποταμός ἐστι [17] Καρκόρας, ὁ

11) Ita omnes Codd. quibus conclamantibus obniti nolui. Guarinus etiam *perducuntur*. Vulgo καταγίνονται inde ab Aldo auctore.

12) Xylander distinguit: Ταυρίσκων. οὖσαν — At Strabo solet interpositis coniuncta divellere.

13) Sic dedit Casaub. pro πεντακόσιοι, quod habent eius Codd. cum Vatic. A. B. et V. Moscov. et Aldus praescripsit. Nempe superiori formae accommodarunt, vel subintellexerunt ὅτι. At et numerum ipsum sollicitat Casaubonus ex lib. 4. pag. 207. ut reponatur τετρακοσίους. Tuetur tamen alterum Guarinus etiam cum MSS.

14) Vulgo ante Casaubonum ταπεινότερον, ut recte monet ed. Amstel. non item Casaub. 1. et 2. (ταπεινότατον). Probant Codd. cum Guarino, et comprobat Strabo ipse lib. 4. p. 207. (Cas.)

15) Adiicit Gemist. Pletho καὶ Βινδελικίας. Mox Mosc. Ἐντεῦθεν δ' ἐξαίρεται ex Strabonis more inserto δὲ, quod vulgo abest.

16) Sic, ut ante dedi pro Ναυπόντου ex emendatione Casauboni. Idem antea τῷ Τεργέστης praeposuit ἐκ, quod superiores neglexerant. Mosc. Τεργέται.

17) MSS. Casaub. Venet. Mosc. Gemist. Pletho Καρκόρας. Guarinus, Aldus et hinc reliqui Κορκόρας. Secutus igitur sum Codd. Cluver. in Ital. ant. 1, 32. p. 349. volebat: χαραδρώδης.

videtur, 10. Est autem Ocra pars Alpium a Rhaetis ad Iapodes porrectarum humillima: apud Iapodes rursum se attollunt montes et vocantur Albii. Similiter traiectus montis est a Tergesta, vico Carnico, ad lacum Lugeum. Vicinus autem Nauporto fluvius est Corcoras, qui merces

Illyris. ὁ δεχόμενος τὰ φορτία· οὗτος μὲν οὖν εἰς τὸν [18] Σάον ἐμβάλλει, ἐκεῖνος δ' εἰς τὸν Δράβον· ὁ δὲ εἰς τὸν Νόαρον, κατὰ τὴν Σεγεστικήν. Ἐντεῦθεν δ' ἤδη ὁ Νόαρος [19] πλῆθος προσλαβὼν τὸν διὰ τῶν Ἰαπόδων ῥέοντα ἐκ τοῦ Ἀλβίου ὄρους [20] Κόλαπιν, συμβάλλει τῷ [21] Δανουβίῳ κατὰ τοὺς Σκορδίσκους. Ὁ δὲ πλοῦς τὰ πολλὰ τοῖς ποταμοῖς ἐπὶ τὰς ἄρκτους [22] ἐστίν· ὁδὸς ἀπὸ [23] Τεργεστῶν ἐπὶ τὸν Δανούβιον σταδίων ὅσον χιλίων καὶ διακοσίων. Ἐγγὺς δὲ τῆς Σεγεστικῆς ἐστι καὶ ἡ [24] Σισκία φρούριον, καὶ Σίρμιον ἐν ὁδῷ κείμενα τῇ εἰς Ἰταλίαν.

§. 3.

18) Σαῦον libri omnes. Ut tamen constantiam accurati scriptoris tuerer, in eadem praesertim narratione, dedi Σάον. cf. lib. 4. p. 207. Tantum Mosc. alio accentu Σαῦον.

19) Mosc. Medic. πλήθει, eleganter et apte, dummodo τῷ ante συμβάλλει addatur, quod et censuit Gronov. in Varr. Geogr. p. 192. Gemistus Pletho vocem tamquam superfluam forte, praeteriit. Palmerio in exercitt. in auctor. Gr. p. 299. omnino πλῆθος displicebat, et in eius locum substituebat πλωτός.

20) Composui ad lib. 7. p. 207. (Cas.) Codd. enim cum Guarino et edd. Κόλαπιν, tantum post Casaub. 1. Καλάπιν. Eadem variatio in Plinio 3, 28. (25.)

21) Δανουΐῳ ut alibi Mosc.

22) Sublatam post ὁδὸς distinctionem revocavi monente Gemisto Plethone sensuque ipso. Atque ita iam fecerant Xylander et Penzel.

23) Mosc. Τεργέστε.

24) Sic reposui ex Cod. Mosc. pro Σύσκια comprobante etiam Guarino, quibus accedunt sat multorum auctorum testimonia,

ces excipit: atque hic in Savum influit, Savus in Dravum, hic in Noarum apud Segesticam. Inde Noarus augetur recepto Calapi amne (qui ex Albio monte per Iapodas delabitur) inque Danubium apud Scordiscos exit. Navigatio fere est versus septentrionem. Iter a Tergesta ad Danubium stadiorum circiter ↀ CC. Prope Segesticam sunt etiam Siscia oppidum, et Sirmium, in Italico itinere.

§. 3.

§. 3. Illyria.

Ἔθνη δ' ἐστὶ τῶν Παννονίων Βρεῦκοι, καὶ Ἀνδιζήτιοι καὶ [1] Διτίωνες, καὶ [2] Πειρῆσται, καὶ Μαζαῖοι, καὶ [3] Δαισιτιᾶται, ὧν Βάτων ἡγεμὼν [4] ἦν, καὶ ἄλλα ἀσημότερα συστήματα μικρὰ, [5] ἃ διατείνει μέχρι καὶ Δαλμα-

monia, certe libri optimi, uti in Dione 55, 30. et numorum gravior fides. Antea ex Vatic. et Mosc. addidi δὲ, quo in progressionibus solet uti noster. Primus omisit Xylander. Post κείμεναι adfert Vatic.

1) Sic Gemist. Pletho, Venet. et Guarinus, Διακίωνες Vatic. et Mosc. In Medic. a prima manu Διτίωνες, a secunda Διασνώνες. Codd. Casaub. Διασίωνες et Διτίωνες, non, ut refert ed. Amstel. Διτίωνες Aldus, Hopperus, Xylander Δάσνωνες Casaubonus Δάσωνες. Primam formam recepi aliorum auctorum ope et suffragio Holstenii in Ortel. p. 66. adiutus.

2) Pro υ, in prima ex Mosc. et Gemist. Plethone, cum edd. ante Casaubonum. Per i reddit etiam Guarinus, per ι Ptolem. β, 17.

3) Mosc. — ᾶται.

4) Deest in edd. ante Casaub. etiam in Codd. Vat. et Mosc. et nemo desideret.

5) Variis partibus hic locus laborabat. Vulgo enim: μικρὰ διατείνει — καὶ Σαρδιαίων ἰόντι — quae confusa pronuntiat Xylander. Ut nexum artius contineret Casaubonus emendavit, ἃ διατείνει, vel διατείνει δέ. Illud praetuli tamquam praesentius remedium, certe lenius. Facile enim hic elidi potuit ἃ. Ita etiam intellexit Gemist. Pletho, apud quem διατείνοντα, quod et reddidit Guarinus. Post καὶ omittitur in Vatic. et Mosc. non male. Inde pro, δέ τι Mosc. dat δ' ἔτι. Sequitur Σαρδιαίων, quod vulgo hic ferebatur. Casaubonus quidem initio *Sardiotas* Ptolemaei (2, 17.) *Sardiates* Plinio 3, 26. (22.) intellig. posse putabat, post ad *Adriaeos* ferebatur, in quo accessit Holsten. ad Stephanum p. 44. et 284. aliique. Nempe ad hos tota narrationis summa spectat, probat etiam ipsa forma, cum

§. 3.

Gentes Pannonum sunt Breuci: Andizetii, Ditiones, Peirustae, Mazaei, Daesitiatae, quorum dux Bato, aliique minores et obscuriores conventus, qui usque ad Dalma-

Illyris. Δαλματίας, σχεδὸν δέ τι καὶ Ἀρδιαίων, ἰόντι πρὸς νότον· ἅπασα ἡ ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου παρήκουσα ὀρεινὴ μέχρι τοῦ Ῥιζονικοῦ κόλπου καὶ τῆς Ἀρδιαίων γῆς, μεταξὺ πίπτουσα τῆς τε θαλάττης καὶ τῶν Παννονίων ἐθνῶν. Σχεδὸν δέ τι καὶ ἐντεῦθεν [6] ποιητέον τὴν ἀρχὴν τῆς συνεχοῦς περιοδείας ἀναλαβοῦσι μικρὰ τῶν λεχθέντων πρότερον. Ἔφαμεν δὲ ἐν τῇ περιοδείᾳ τῆς Ἰταλίας, Ἴστρους εἶναι πρώτους τῆς Ἰλλυρικῆς παραλίας, συνεχεῖς τῇ Ἰταλίᾳ, καὶ τοῖς Κάρνοις· καὶ [7] διότι μέχρι Πόλας, Ἰστρικῆς πόλεως, προήγαγον οἱ νῦν ἡγεμόνες τοὺς τῆς Ἰταλίας ὅρους. Οὗτοι μὲν οὖν περὶ ὀκτακοσίους σταδίους εἰσὶν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ. Τοσοῦτοι δ' εἰσὶ καὶ ἀπὸ τῆς ἄκρας τῶν [8] πρὸ τῆς Πόλας ἐπὶ Ἀγκῶ-

cum a Sardus, Illyrici urbe, descendat Sardenus." Crebram autem esse in libris hanc confusionem docuerunt praeter Holstenium multi, quos etiam commemoravit Schweighaeuser. ad Polyb. 2, 11, 10. Sic infra. Denique Gemist. Pletho post Σαρδιαίων ponit distinctionem maximam, unde sic pergit: ἰόντι δὲ πρὸς Νότον σχεδόν τοι ἅπασα. — At vulgata distinctio progressionem magis sustinet. Post Ῥιζον. per ω mavult Schweighaeuser. ad Polyb. 2, 11, 16.

6) Mosc. τὴν ἀρχὴν ποιητέον.

7) Ante Casaubonum καὶ ὅτι.

8) MSSti πρὸ τῶν πόλεων cum Guarino, uti Aldus et Hopperus.

Dalmatiam, et fere Ardiaeos, versus meridiem si quis proficiscatur, pertingunt. Quidquid autem regionis ab intimo Adriae sinu usque ad Sardiaeos et Rizonicum sinum protenditur, montosum est, interpositum mari et Pannoniis. Atque hinc sane videtur non incommode initium nos facturos, continenti oratione ambitum illum totum descripturos: paucis modo repetitis eorum, quae supra dicta fuerunt. Docuimus enim in Italiae descriptione, primos in Illyrici ora maritima esse Istros, conterminos Italiae et Carnis: principesque nostros hodie Italiae fines ad Polam usque Istriae urbem protulisse. Hi igitur fines circiter ıↄ ccc stadia ab intimo sinus absunt: totidemque stadia sunt a promontorio, quod est

Ἀγκῶνα ἐν δεξιᾷ ἔχοντι τὴν Ἑνετικήν. Ὁ δὲ πᾶς Ἰστρικὸς παράπλους [9] χιλίων τριακοσίων. Illyris.

§. 4.

Ἑξῆς δ' ἐστὶν ὁ Ἰαποδικὸς παράπλους χιλίων σταδίων· ἵδρυνται γὰρ οἱ Ἰάποδες ἐπὶ τῷ Ἀλβίῳ ὄρει τελευταίῳ τῶν Ἄλπεων ὄντι, ὑψηλῷ σφόδρα, τῇ μὲν ἐπὶ τοὺς Παννονίους καὶ τὸν Ἴστρον καθήκοντες, τῇ δ' ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν, [1] ἀρειμάνιοι μὲν, ἐκπεπονημένοι δὲ ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ [[2] Καίσαρος] τελέως· πόλεις δ' αὐτῶν Μέτουλον, [3] Ἀρούπεινον, Μονήττιον, Οὔενδον· λυπρὰ δὲ p. 315.
τὰ

perus. Sine ſenſu. Xylander repoſuit πρὸ τῆς Πόλης, cui quidem ita Caſaubonus adſentitur, ut ponat in nota Πόλας. Hoc nempe fert uſus Strabonis. Equidem, quod tamen ipſe removerat a textu, recipere auſus ſum, recepitque antea Penzelius.

9) Ita dedit Aldus. Codd. Caſaub. Vatic. Moſc. Gemiſt. Pletho (qui et στάδια addit.) χίλια τριακόσια.

1) Moſc. ἀριμ. Aldus et Hopper. ἀρημ. Tum Moſc. ἐκπεπονημένοι.

2) Deeſt in Vatic. Moſc. et Gemiſt. Plethone. Agnoſcit Guarinus cum edd. Uncis tamen incluſit Caſaubonus. Strabo modo omittit, modo addit: etſi hoc ſaepius. Poſt πόλις Moſc.

3) Accommodavi haec, ne a ſe deſciſcere cogeretur Strabo ad lib. 4. p. 207. (Caſ.) Vulgo: Ἀρύπινος, Μονήτον, Οὔενδος. Ex libris haec: Moſc. Ἀρυπῖνος. Vatic. A. B. Μονέτιον. Gemiſt. Pletho et Moſc. Μονήτιον, uti Aldus, Hopper. Xylander cum Guarino, quod et praefert ad Appian. p. 672. Schweighaeuſer. Tum Vatic. A. B. Moſc. Medic. Οὐένδων, Gemiſt. Pletho Οὔενδον.

eſt ante Polam ſitum, ad Anconem, Venetico agro ad dextram relicto. Tota ora Iſtriae, ſtadiorum cIↃ ccc.

§. 4.

Siti ſunt Iapodes ſub Albio monte, qui finis eſt Alpium, admodum alto: ac partim ad Pannonios et Iſtrum pertingunt, partim ad Adriam: bellicoſa gens, ſed ab Auguſto Caeſare prorſus defatigata. Urbes eorum, Metulum, Arupenum, Monetium, Vendum: regio eſt inops:

Illyris. τὰ χωρία, καὶ ζειᾶ, καὶ κέγχρῳ τὰ πολλὰ.[4] τρεφομένων· ὁ δ' ὁπλισμὸς Κελτικός· κατάστικτοι δ' ὁμοίως καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰλλυριοῖς καὶ Θρᾳξί. Μετὰ δὲ τὸν τῶν Ἰαπόδων ὁ Λιβυρνικὸς παράπλους ἐστὶ, μείζων τοῦ προτέρου σταδίοις πεντακοσίοις . . . .[5] ἐν δὲ τῷ παράπλῳ, ποταμὸς φορτίοις ἀνάπλουν ἔχων μέχρι[6] Δαλματέων καὶ Σκάρδων[7] Λιβυρνὴ πόλις.

§. 5.

Παρ' ὅλην δ' ἣν εἶπον παραλίαν, νῆσοι μὲν αἱ Ἀψυρ-

δον. MSS. Casaub. Οὐένδω, quod ex Αὔενδω f. Αὐένδω corruptum esse censet Schweighaeuser c. l. Terminationem certe alia etiam probant, et sic Guarinus: *Vendonis urbs*. Edd. habent ante Casaub. Οὔενδον, qui invexit Οὔενδος.

4) Praetuli hanc Codd. Vatic. Mosc. Casaub. Gem. Plethonis lectionem. Ab Aldo inde propagatum τρεφόμενοι, etsi et hoc intelligi potest.

5) Ante haec verba locum vacuum in suis libris fuisse notat Casaubonus, quem manus recentior in Cod. Mosc. addito διακοσίοις expleverat. In edd. ante Casaubonum omnia arte cohaerent, et, quod videtur, in Codd. etiam, certe de Veneto, legi. Totum autem locum sic exhibet Gemistus Pletho: μείζων τοῦ προτέρου μέχρι Δαλματῶν κ. Σκάρδων. Ἐν δὲ τῷ παράπλῳ — ἔχων καὶ Λιβ. πόλιν.

6) Mosc. Δελμ. nota variatione.

7) Vatic. A. B. Mosc. Λιβυρνὴ, quod mutabat Casaub. in Λιβυρνική. Ante eum καὶ Λιβύρνη, quasi urbs hoc nomine intelligenda sit, qualem agnoscit in versione Penzelius, et innuit, etsi dubia fide, Zosimus 5, 20. qui idem habet πλοῖα Λίβερνα pro Λίβυρνα, ut et sic vulgata ferri possit, si vel ad aliam rationem confugere nolis, in Zosimo Italiae urbs est.

inops: Zea fere et milio victitant: armatura iis Gallica: notis compuncti sunt corpora, in morem reliquorum Illyriorum et Thracum. Post Iapodum oram Liburnica succedit, longior priore stadiis

D. Est in ea ora fluvius, quo adverso subvehuntur merces usque ad Dalmatas: et urbes, Scardon, et Liburna.

§. 5.

Iuxta totam, quam explicavi, oram, insulae sunt Absyrti-

[1] Ἀψυρτίδες, περὶ ἃς ἡ Μήδεια λέγεται διαφθεῖραι τὸν ἀδελφὸν Ἄψυρτον διώκοντα αὐτήν. Ἔπειτα ἡ [2] Κηρυκτικὴ κατὰ τὰς Ἰάποδας· εἶθ' αἱ Λιβυρνίδες περὶ τετταράκοντα τὸν ἀριθμόν· εἶτ' ἄλλαι νῆσοι, γνωριμώταται δ' [3] Ἴσσα, Τραγύριον, [4] Ἰσσέων κτίσμα· Φάρος, ἡ πρότερον Πάρος, Παρίων κτίσμα· ἐξ ἧς Δημήτριος ὁ Φάριος. Illyris.

§. 6.

[1] Ἔπειτα ἡ τῶν [2] Δαλματέων παραλία, καὶ τὸ ἐπίνειον αὐτῶν Σάλων. Ἔστι δὲ τῶν πολὺν χρόνον πολεμησάντων πρὸς Ῥωμαίους τὸ ἔθνος τοῦτο· κατοικίας δ' ἔσχεν ἀξιολόγους εἰς πεντήκοντα, ὧν τινας καὶ πό-

1) Ita accentum constituit Mosc. cum aliis.

2) Accommodavi ad lib. 2. p. 124. pro Κυρακτικὴ, etsi praetulerim Κυρικτικὴ ex Vatic. et Mosc. addicentibus etiam aliis auctoribus. In epitome etiam (ed. Bas.) Κυρηκτικὴ, nempe η pro ι, ut solet.

3) Mosc. Ἴσα.

4) Ante Xylandrum Ἰσέων, Mosc. Ἰσσαίων, forte rectius, certe usitatius.

1) Antea Καὶ ἡ — Casaubonus, quod interruptam narrationem contexeret Strabo, legi iubet Ἑξῆς δὲ ἡ τῶν — id quod ipso sensu stabilit Gemist. Pletho, cuius lectionem malui sistere. Etiam Guarinus: *Dehinc* —

2) Ἀμματέων Vatic. Venet. Mosc.

syrtides, ubi Medea dicitur fratrem suum Absyrtum interfecisse, qui ipsam persequebatur. Deinceps est Ceryctica pone Iapodas, sequuntur Liburnicae, numero ad LX: tum aliae, quarum nobilissima Issa: Tragurium ab Issensibus condita: Pharus, quae olim Parus, Pariorum colonia, patria Demetrii Pharii.

§. 6.

Tum ora maritima Dalmatarum, et navale eorum Salona. Est haec gens ex earum numero, quae diuturnum cum Romanis bellum gesserunt: habuit oppida memoratu digna ad L, de quibus

Illyris. λεις Σάλωνά τε καὶ [3] Πριάμωνα, καὶ Νινίαν, καὶ Σινώτιον, τό, τε νέον καὶ τὸ παλαιὸν, ἃς ἐνέπρησεν ὁ Σεβαστός. Ἔστι δὲ καὶ [4] Ἀνδήτριον ἐρυμνὸν χωρίον. [5] Δάλμιον δὲ, μεγάλη πόλις, ἧς ἐπώνυμον τὸ ἔθνος· μικρὰν δ' [6] ἐποίησε Νασικᾶς, καὶ τὸ πεδίον μηλόβοτον διὰ τὴν πλεονεξίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἴδιον δὲ τῶν Δαλματέων, τὸ διὰ ὀκταετηρίδος [7] χώρας ἀναδασμὸν ποιεῖσθαι· τὸ δὲ μὴ χρῆσθαι [8] νομίσμασι πρὸς μὲν τοὺς ἐν τῇ [9] παραλίᾳ ταύτῃ, ἴδιον· πρὸς ἄλλους δὲ τῶν βαρβά-

3) Forte Πρίαμωνα ex Appiano, ad quem vid. Schweighaeuser p. 659.

4) Sic dedi aliorum auctoritate lapidumque exemplo confirmatus, pro vulgato Ἀνδρήτριον. Gemist. Pletho tantum Ἀδρήτιον.

5) Posuit Xylander retinuitque Casaubonus, probante Stephano et ad eum Holstenio p. 90. Post invectum est Δαλμίνιον, et olim legebatur Δαίμιον etiam in Guarino et Cod. Vatic. et Mosc.

6) MSS. Casauboni, Mosc. Gemist. Pletho ἐποίησεν Ἀσικᾶς vel Ἀσίκας. Nempe τὸ ν ereptum uni adpenderunt alteri. Male etiam ante Xylandrum Νασοικᾶς.

7) Articulum praemittunt Stephanus f. v. Δάλμιον et Eustath. ad Dionyf. p. 97. ubi tacite hunc locum repetunt.

8) Sic pro νομίσματι ante Casaubonum, uti et est in Vatic. Mosc. et apud Eustath. c. l.

9) Ante Casaubonum Ἰταλίᾳ, cuius emendationem probant praeter sensum Codd. cum Guarino. Post idem pro superiorum ἀλλήλους, quod et habet epitome in edit. Basil. iisdem ductus caussis reposuit ἄλλους. Idem fecit in πολλοὺς pro πολλοῖς.

bus et urbes nonnullae Salona, Priamo, Ninia, Sinotium novum ac vetus, ab Augusto ista sunt combusto. Est et Andretium castellum probe munitum: et Dalmium magna urbs, unde nomen genti, eam urbem Nasica exiguam redegit agrumque pecori pascuum, ob incolarum avaritiam. Proprium hoc habent Dalmatae, quod octavo quoque anno agros denuo dividunt: nam quod nulla moneta utuntur, id respectu vicinorum Italorum eis est peculiare: alioqui id cum multis aliis barbaris habent commune, quod numismate inter

βαρβάρων πολλῆς κοινόν. [10] Ἄρδιον δὲ ὄρος ἐςί, μέσον τέμνον τὴν Δαλματικὴν, τὴν μὲν ἐπιθαλάττιον, τὴν δ' ἐπὶ θάτερα. Εἶθ' ὁ Νάρων ποταμὸς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν Δαόριζοι, καὶ [11] Ἀρδιαῖοι, καὶ [12] Πληραῖοι, ὧν τοῖς μὲν πλησιάζει νῆσος ἡ Μέλαινα [13] Κόρκυρα καλεμένη, καὶ πόλις, Κνιδίων κτίσμα· τοῖς δὲ Ἀρδιαίοις ἡ Φάρος, Πάρος λεγομένη πρότερον. Παρίων γάρ ἐςι κτίσμα. Illyris.

§. 7.

[1] Οὐαράλιυς δ' οἱ ὕςερον ἐκάλεσαν τὺς Ἀρδιαί-

10) Sic posuit Xylander, quem adiuvat praeter subsequentia de Ardiaeis Gemist. Pletho, etsi hic suo more Σάρδιον adfert. Alii Codd. cum epitome, Guarino et edd. ante et post Xylandrum Ἄδριον.

11) Gemist. Pletho Σαρδιαῖοι, de quo supra.

12) F. Πλαραῖοι ex Stephano et Appiano in Illyr. c. 10. etsi hic Παλάριοι ex augmento.

13) Ex Codd. Casaub. Mosc. Gemisto Plethone et Guarino. Atque ita secum concinit Strabo p. 124. (Casaub.) et alibi. Omnes editi Κόρκυρα. Scriptura antiquitus instabilis, uti adparet vel ex Eustath. ad Dionys. c. 494. Numi praeferunt ο. Alii aliter.

1) Sic omnes libri scripti et editi cum Guarino. Tantum Mosc. οὐ ἀραλίυς. Xylander conieccrat παραλίυς, minus ex re, quam Cod. vestigiis. Contra I. Fr. Gronov. ad Liv. 27, 30, 13. emendat Οὐαρδαίυς (minus bene post Ἀρδυαίυς Casaub. ed. Polybii delusus) cui adsentitur Schweighaeuser. ad Appian. in Illyr. c. 10. p. 667. et ad Polyb. 2. 11. p. 366. historia adnuente. Neque tamen recipere ausus sum.

inter se non utuntur. Porro mons, cui nomen Ardium, Dalmatiam mediam secat, ut altera eius pars ad mare spectet, altera in diversum. Sequitur Naro amnis, et qui apud eum sunt Daorizi, Ardiaei, Pleraei: quorum his propinqua est insula Corcyra, Melaena cognominata, et urbs, a Cnidiis condita. Ardiaeis vicina est Pharos, ante Paros dicta: est enim a Pariis condita.

§. 7.

Varallos autem posteri dixerunt

Illyris. [2] Ἀρδιαίους· ἀπέωσαν δ᾽ αὐτοὺς εἰς τὴν [3] μεσόγαιαν ἀπὸ τῆς θαλάττης Ῥωμαῖοι, λυμαινομένους αὐτὴν διὰ τῶν λῃστηρίων, καὶ ἠνάγκασαν γεωργεῖν. Τραχεῖα δὲ χώρα καὶ λυπρὰ, καὶ οὐ γεωργῶν ἀνθρώπων· [4] ὥστ᾽ ἐξέφθαρται τελέως, μικροῦ δὲ καὶ ἐκλέλοιπε. Τοῦτο δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι τοῖς ταύτῃ συνέβη· οἱ γὰρ πλεῖστον δυνάμενοι πρότερον τελέως ἐταπεινώθησαν καὶ ἐξέλιπον, Γαλατῶν μὲν Βοΐοι καὶ [5] Σκορδίσκοι· Ἰλλυριῶν δὲ Αὐταριᾶται καὶ Ἀρδιαῖοι καὶ Δαρδάνιοι· Θρακῶν δὲ Τριβαλλοὶ, ὑπ᾽ ἀλλήλων μὲν ἐξ ἀρχῆς,
p. 316. ὕστερον δὲ ὑπὸ Μακεδόνων καὶ Ῥωμαίων [6] ἐκπολεμούμενοι.

§. 8.

Μετὰ δ᾽ οὖν τὴν τῶν Ἀρδιαίων καὶ Πληραίων παραλίαν,

2) Praepofito Σ. Aldus et Hopperus, de quo antea.

3) Mofc. μεσογαῖαν. vid. fupra p. 289. (Caf.) Idem poft λειμαν.

4) Gem. Pletho fic effert: ὥστ᾽ ἐξέφθαρται μικροῦ τελέως τὸ ἔθνος καὶ ἐκλέλοιπε. Expeditiori curfu.

5) Mofc. Σκορδῖται, ut Aldus et Hopperus et epitome in ed. Bafil. Guarinus: *Scordicae*. De Iordan in origin. Slavic. P. 4. p. 26. coniiciebat Ταυρίσκοι. At vid. fupra p. 313.

6) Codd. Cafaub. in quibus etiam hic erat lacuna, et Venet. πολεμούμενοι.

xerunt Ardiaeos. Sed hos a mari, quod latrociniis infeftarent, in mediterranea abegerunt Romani, coëgeruntque agriculturae vacare. Eft autem regio ea fterilis atque afpera, neque agricolis conveniens: itaque ea gens tantum non funditus periit. Quod quidem aliis quoque eo in tractu gentibus ufu venit: quorum enim fumma olim fuit potentia, nunc vel omnino nulli funt, vel ad imam redacti conditionem: ut de Gallis Boii et Scordifci, de Illyricis Autariatae, Ardiaei, Dardanii: de Thracibus Triballi: primum a fe invicem attriti, deinde a Macedonibus et Romanis prorfus oppreffi.

§. 8.

Poft Ardiaeorum et Pleraeorum oram Rhizaeorum finus

γυλίαν, ὁ Ῥιζαίων κόλπος ἐστὶ καὶ [1] Ῥίζων πόλις, καὶ ἄλλα πολίχνια, καὶ Δρίλων ποταμὸς ἀνάπλουν ἔχων πρὸς ἕω μέχρι τῆς Δαρδανικῆς. [2] Συνάπτει δὲ τοῖς Μακεδονικοῖς ἔθνεσι, καὶ τοῖς Παιονικοῖς πρὸς μεσημβρίαν· καθάπερ καὶ οἱ [3] Αὐταριᾶται καὶ [4] Δασαρήτιοι, ἄλλοι κατ' ἄλλα μέρη συνεχεῖς ἀλλήλοις ὄντες, καὶ τοῖς Αὐταριάταις. Τῶν δὲ Δαρδανιατῶν εἰσι καὶ οἱ [5] Γαλάβριοι, παρ' οἷς πόλις ἀρχαία· καὶ οἱ Θουνάται, [6] Μαιδοῖς, ἔθνει Θρακίῳ πρὸς ἕω [7] συνάπτοντες.

Illyris.

Dd 4 Ἄγριοι

1) Ita vett. libri cum epitome. Ante Casaub. Ῥιζαίων πόλις. Tum ἐστὶ elapsum est in ed. Xyl.

2) Gemist. Pletho ἡ συνάπτει τ. Malc. In Mosc. defuit δέ.

3) Teste Casaubono vett. libri fere semper Ἀταυριᾶται. Mei non discrepant, nec Guarinus. Paullo tamen post Mosc. Αὐταρεάταις.

4) Geminato σ scribi vult Casaubonus, et ex aliorum usu praefert Holsten. ad Steph. p. 93. Recte quidem omnino, neque tamen hic, renuentibus omnibus libris, indubie. Quae subiiciuntur obscura sunt, nec Codicum luce inclarescunt. Intacta dimisit Penzelius, ut epitome.

5) Ignotus populus, quem omnes libri tamen hic produxerunt, incertaeque variorum coniecturae, quos hic nolo commemorare. In excerptis eclogarum Strabonis ex Cod. Vatic. 175. haec legerat Siebenkees: Ἦτε τῶν Γαριατῶν χώρα — Καὶ αὐτὴ ἡ Δαρδανία, quae, etsi languide satis, h. l. respiciunt.

6) Posui Μαιδοῖς per αι, quod probat literarum ordo in Stephano et alia. Tum accentu reiecto in ultimam, uti editur etiam p. 318. (Cas.) pro Μέδοις. Ita nempe ab auctore gentis Μαῖδος accentu discrepare talia, monent Grammatici.

7) Ex Gemisto Plethone oratione concinniori. Vulgo συνάπτουσιν.

sinus et urbs, aliaque oppida, et Drilo fluvius, quo adverso navigatur orientem versus usque ad Dardanicam. Attingit autem Macedonicas et Paeonicas gentes versus meridiem: sicut et Autariatae et Dasaretii, aliique populi aliis partibus se et Autariatas attingunt. Dardanicarum sunt etiam Galabrii, apud quos urbs est antiqua: et Thunatae, Maedis, Thraciae genti, orientem

Illyris. Ἄγριοι δ' ὄντες οἱ Δαρδάνιοι τελέως, ὥσθ' ὑπὸ ταῖς κοπρίαις ὀρύξαντες σπήλαια, ἐνταῦθα διαίτας ποιεῖσθαι, μουσικῆς δ' ὅμως ἐπεμελήθησαν, μουσικοῖς ἀεὶ χρώμενοι καὶ αὐλοῖς καὶ τοῖς ἐντατοῖς ὀργάνοις. Οὗτοι μὲν οὖν ἐν τῇ μεσογαίᾳ· [8] μνησθησόμεθα δ' αὐτῶν καὶ ὕστερον.

§. 9.

Μετὰ δὲ τὸν [1] Ῥιζονικὸν κόλπον, Λισσός ἐστι πόλις καὶ Ἀκρόλισσος, καὶ Ἐπίδαμνος [2] Κορκυραίων κτίσμα, ἡ νῦν Δυρράχιον, ὁμωνύμως τῇ χερρονήσῳ λεγομένη, ἐφ' ἧς ἵδρυται. Εἶθ' ὁ Ἄψος ποταμὸς, καὶ ὁ [3] Ἄωος, ἐφ' ᾧ Ἀπολλωνία πόλις εὐνομωτάτη, κτίσμα Κορινθίων καὶ Κορκυραίων, τοῦ ποταμοῦ μὲν ἀπέ-

8) Per ου Mosc.

1) Sic emendabat pro Ῥιζικὸν Casaubonus, uti Holsten. ad Stephanum p. 273. ex aliorum usu et etymologiae ratione. Confirmant id suffragiis suis Gemistus Pletho et Constantin. Porphyrog. de them. 2, 9. ubi Strabonis totum h. l. manifeste repetiit. Mox pro Λισσὸς Mosc. Λίσσος. Accentus fluctuatur.

2) Dedi constantiae caussa, uti post. Momenta supra.

3) Αῶος epitome in ed. Basil. uti vulgo apud Ptolem. 3, 13. (cf. ad Flor. 2, 7, 10.) ex crebra confusione τοῦ Α et Λ. cf. et ad Polyb. 5, 110. in.

entem versus contermini. Enimvero Dardanii quanquam essent oppido agrestes, adeo ut etiam subter sterquiliniis effossas speluncas inhabitarent: musicae tamen operam dederunt, semperque usi sunt musicis fistulis, et instrumentis, quae fidibus intenduntur. Atqui hi quidem sunt in mediterraneis, quorum postea quoque faciemus memoriam.

§. 9.

Post sinum Rhizonicum Lissus est, et Acrolissus, et Epidamnus a Corcyraeis condita, quae nunc a peninsula, cui imposita est, nomen Dyrrachii tenet. Inde Apsus, et Aous fluvii; atque prope hunc Apollonia urbs legibus optimis temperata, condita a Corinthiis et Corcyraeis, dissita

ἀπέχουσα σταδίους δέκα, τῆς θαλάττης δὲ ἑξήκοντα. Illyria.
Τὸν δ' Ἄωον Αἴαντα καλεῖ Ἑκαταῖος, καί φησιν, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τόπου, τοῦ περὶ Λάκμον, μᾶλλον δὲ τοῦ αὐτοῦ μυχοῦ, τόν τε Ἴναχον ῥεῖν εἰς Ἄργος πρὸς νότον, καὶ τὸν Αἴαντα πρὸς ἑσπέραν [4] εἰς τὸν Ἀδρίαν. Ἐν δὲ τῇ χώρᾳ τῶν Ἀπολλωνιατῶν καλεῖταί τι Νυμφαῖον· πέτρα δ' ἐστὶ πῦρ ἀναδιδοῦσα· ὑπ' αὐτῇ δὲ κρῆναι ῥέουσι χλιαροῦ καὶ [5] ἀσφάλτου, καιομένης, ὡς εἰκός, τῆς βώλου τῆς [6] ἀσφαλτίτιδος· μέταλλον δ' [7] ἐστὶν αὐτῆς πλησίον ἐπὶ λόφου· τὸ δὲ τμηθὲν ἐκπληροῦται πάλιν τῷ χρόνῳ, τῆς [8] ἐγχωννυμένης εἰς τὰ ὀρύγματα γῆς μεταβαλλούσης [9] εἰς ἄσφαλτον, ὥς φησι Ποσειδώνιος.

4) Ita ex re Casaubonus pro πρὸς posuit εἰς, quem videtur probare Guarinus, certe Gemistus Pletho, qui sic habet: εἰς Ἄργος τό Ἀμφιλοχικόν τε καὶ τὸν Ἀδρίαν. MSS. Casaub. Vatic. A. B. Mosc. uti editi ante Casaubonum καὶ πρὸς τὸν (τὴν Vatic.) Ἀδρίαν.

5) Interposui καὶ ex libris Casaub. Vatic. et Mosc. Accedit interpretatio Guarini: *aquas tepidas bitumenque.*

6) Sic emendavit Casaubonus, cum antea ἀφάλτιδος apud Aldum et Hopperum, ἀσφάλτιδος apud Xylandrum legeretur.

7) Inverso ordine αὐτῆς ἐστιν Mosc.

8) Per duplex ν dedi cum Mosc.

9) Praeponunt ὡς Cod. Mosc. et edd. Aldi et Hopperi, quod recte expulit Xylander, et cum reliquis libris ignorat Guarinus.

dissita a flumine stadiis x, a mari LX. Hecataeus Aoum Aeantis nomine afficit, autumatque ex eodem apud Lacmum loco, atque adeo ex iisdem penetralibus Inachum ad Argos deferri versus meridiem, et Aeantem ad occasum et Adriam. In Apolloniatarum finibus Nymphaeum appellatur saxum quoddam ignem egerens, sub quo fontes sunt aquae tepidae fluentes et bitumine, gleba (ut apparet) bituminosae terrae ardente ibi: prope in tumulo metalli est sectura, et quidquid exscinditur, id restituitur successu temporis, terra, quae in fossas ingeritur, in bitumen vertente: auctor Posidonius. Idem refert

Illyris. Λέγει δ' ἐκεῖνος καὶ τὴν [10] ἀμπελῖτιν γῆν ἀσφαλτώδη, τὴν ἐν [11] Σελευκείᾳ τῇ Πιερίᾳ μεταλλευομένην, ἄκος τῆς φθειριώσης ἀμπέλου· χρισθεῖσαν [12] γὰρ μετ' ἐλαίου, φθείρειν τὸ θηρίον, πρὶν ἐπὶ τοὺς βλαστοὺς τῆς ῥίζης ἀναβῆναι· τοιαύτην δ' εὑρεθῆναι καὶ ἐν Ῥόδῳ, πρυτανεύοντος αὐτοῦ, πλείονος δ' ἐλαίου δεῖσθαι. Μετὰ δ' Ἀπολλωνίαν [13] Βυλλιακὴ καὶ Ὠρικὸν, καὶ τὸ ἐπίνειον αὐτοῦ ὁ Πάνορμος, καὶ τὰ Κεραύνια ὄρη, ἡ ἀρχὴ τοῦ στόματος τοῦ [14] Ἰονίου κόλπου καὶ τοῦ Ἀδρίου.

§. 10.

Τὸ μὲν [1] οὖν στόμα κοινὸν ἀμφοῖν ἐστι, διαφέρει δὲ

10) Mosc. pro ἀμπελῖτιν, uti quidem et alibi in his variat accentus.

11) Idem recte per ει pro vulgato ι. Illud tamen alibi, uti p. 676. (Cas.)

12) Pro δὲ reposuit Casaubonus.

13) Omnes libri Βαλλιακὴ καὶ Ὠρεὸν, tantum ὠραιὸν Mosc. At nomina corrupta esse adparet. Victorius in Varr. lectt. 13, 1. p. 312. sive emendatio est, sive mendum ipsum adfert: Βυλλιακὴ et Ἄρεον. Viri docti volunt Βυλλὶς s. Βυλικὴ et Ὤρικον, quod quidem hic omitti non potuit. Vicinia τοῦ καὶ peperit corruptionem, nec tamen vera forma expedita est: In reliquis minor dubitatio.

14) Post Casaub. edit. 1. irrepsit ω, cum alibi ο reperiatur. Ceterum epitome adpendit: καὶ νῆσος Σασῶ.

1) Revocavi ex Codd. Aldus praetulit vulgatam δή.

fert ampelitin terram bituminosam, quae in Pieriae effoditur Seleucia, remedium esse adversus vitis pediculos: illatam enim cum oleo, exstinguere vermem, priusquam a radice ad germen perveniat: sed et in Rhodo talem esse repertam, se magistratu ibi Prytanis gerente, quae tamen plus olei requireret. Post Apolloniam Bylliace est, et Oricum, eiusque navale Panormus, et montes Ceraunii, initium faucium sinus Ionii et Adriatici.

§. 10.

Fauces quidem utrique sunt communes: eoque tantum

ὁ Ἰόνιος, διότι τοῦ πρώτου μέρους τῆς θαλάττης ταύτης ὄνομα τοῦτ᾽ ἐστὶν, ὁ δ᾽ Ἀδρίας τῆς ἐντὸς μέχρι τοῦ μυχοῦ, νυνὶ δὲ καὶ τῆς συμπάσης. Φησὶ δὲ ὁ Θεόπομπος τῶν ὀνομάτων τὸ μὲν ἥκειν ἀπὸ [2] τοῦ ἀνδρὸς, ἡγησαμένου τῶν τόπων [3] ἐξ Ἴσσης τὸ γένος· τὸν Ἀδρίαν δὲ ποταμοῦ ἐπώνυμον γεγονέναι. Στάδιοι δ᾽ ἀπὸ τῶν Λιβυρνῶν ἐπὶ τὰ Κεραύνια μικρῷ πλείους, ἢ δισχίλιοι. Θεόπομπος δὲ τὸν πάντα ἀπὸ τοῦ μυχοῦ πλοῦν ἡμερῶν ἓξ εἴρηκε· πεζῇ δὲ τὸ μῆκος τῆς Ἰλλυρίδος καὶ τριάκοντα· πλεονάζειν δέ μοι δοκεῖ, καὶ ἄλλα [4] οὐ πιστὰ λέγει·

Illyric. p. 317.

2) Abest articulus a Mosc. non male.

3) Probabilis videatur emendatio Tyrwhitti: ἐξ Ἰοῦς τὸ γένος. At obstat Schol. Pindari ad Pyth. 3, 120. qui Theopompi opinionem diversam fuisse diserte adfirmat. cf. etiam Schol. Apollonii ad 4, 308. et qui, subpressa quidem Theopompi mentione, eadem narrat Eustath. ad Dionys. p. 92. cum quo sic consentit Tzetzes ad Lycophron. p. 631. Hi omnes Illyrium τὸ γένος faciunt. Iam cum Codd. Casauboni et Mosc. adferant ἐξ ἴσης, inde effinxi, quod non plane alienum puto, ἐξ Ἴσσης, dum meliora adpareant.

4) Mosc: δ᾽ οὐ. Idem habet λέγει cum Guarino. Nec aliter statuo de Cod. Vat. etsi tantum in vulgata λέγειν notatum inveni κ. λ. Atque ita gravius pondus suspicioni additur. Totum denique locum sic reddit Gem. Pletho: δοκεῖ, καὶ ἄλλα δ᾽ οὐ πιστὰ λέγει λαοδογματικῶς, καθάπερ καὶ περὶ Ἐρατοσθένους Πολύβιός φησι, καὶ ἄλλων συγγραφέων.

tum differunt, quod primae maris, seu exteriori parti nomen Ionii tribuitur, Adriae autem interiori usque ad intimum sinus recessum: quanquam hodie totum mare hoc nomen gerit. Theopompus ait, prius nomen esse ortum a viro, qui istis locis imperaverit, gente Issaeus: Adriae cognomentum a flumine esse deductum. Stadia sunt a Liburnis ad Ceraunios montes paulo plura duobus millibus. Theopompus totam ab intimo sinus navigationem sex dierum esse perhibuit: terrestri autem itinere Illyricum ad xxx dies peragrari. Videtur autem et nimium

Illyris. λέγει· τό, τε συντετρῆσθαι τὰ πελάγη, ἀπὸ τοῦ εὑρίσκεσθαι κέραμόν τε [5] Θάσιον καὶ Χῖον ἐν τῷ Νάρωνι· καὶ τὸ ἄμφω κατοπτεύεσθαι τὰ πελάγη ἀπό τινος ὄρους, καὶ τῶν νήσων τῶν Λιβυρνίδων [6] τιθεὶς, ὥστε κύκλον ἔχειν καὶ πεντακοσίων σταδίων, καὶ τὸ τὸν Ἴστρον ἑνὶ τῶν στομάτων εἰς τὸν Ἀδρίαν [7] ἐμβάλλειν. Τοιαῦτα δὲ καὶ τοῦ Ἐρατοσθένους ἔνια [8] παρακρούσματά ἐστι λαοδογματικῶς, καθάπερ Πολύβιός φησι καὶ περὶ αὐτοῦ καὶ [9] περὶ τῶν ἄλλων λέγων συγγραφέων.

§. 11.

Τὸν μὲν οὖν παράπλουν, ἅπαντα τὸν Ἰλλυρικὸν, σφόδρα

5) Mosc. Σῖον καὶ Θάσιον.

6) Locus mancus substantivi defectu, quod Codd. non supplent. Forte ὄρον.

7) Codd. Casaub. ἐκβάλλειν, uti et editur p. 57. (Cas.) Vulgatam habuerunt mei, nec discrepat Eustath. ad Dionys. p. 298.

8) Vulgo παρακούσματα in omnibus libris, ineptum in hoc nexu verbum, quod sic effingere tacite cogitaveram, nunc aperte protuli, confirmatus post auctoritate Schweighaeuseri ad Polyb. 34, 5, 14. p. 110. Eodem teste Tyrwhitt. relicta tamen priori voce in sequ. voluerat λαοδογματικά, ipse, si servetur, participium λεγόμενα subintelligendum monet.

9) Περὶ abest in Cod. Mosc.

nimum dicere mihi. Sed et alia parum credibilia profert, veluti cum maria ait cavernis seu foraminibus quibusdam in imo latentibus coire, eo argumento, quod later Thasius et Chius in Narone inventus sit: et quod utrumque mare e monte quodam cerni affirmat, et insulis Liburnicis ambitum statuit 1á stadiorum: et quod Istrum uno ostiorum suorum in Adriam effluere tradit. Huiusmodi quosdam errores habet et Eratosthenes, ex rumoribus et opinione vulgi conceptos: quod de eo et aliis scriptoribus Polybius pronunciat.

§. 11.

Ceterum tota Illyrici ora oppido est commodis instructa

σφόδρα εὐλίμενον εἶναι συμβαίνει, καὶ ἐξ αὐτῆς [1] τῆς συνεχοῦς ἠιόνος, καὶ ἐκ τῶν πλησίον νήσων, ὑπεναντίως τῷ Ἰταλικῷ τῷ ἀντικειμένῳ, ἀλιμένῳ ὄντι· ἀλεεινοὶ δὲ καὶ [2] χρηστόκαρποι ὁμοίως· ἐλαιόφυτοι γὰρ καὶ εὐάμπελοι, πλὴν εἴ πού τι σπάνιον [3] ἐκτραχύνεται τελέως. Τοιαύτη δ' οὖσα [4] ὠλιγωρεῖτο πρότερον [5] ἡ Ἰλλυρικὴ παραλία· τάχα μὲν καὶ κατ' ἄγνοιαν τῆς ἀρετῆς, [6] τὸ μέντοι πλέον διὰ τὴν ἀγριότητα τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ λῃστρικὸν [7] ἔθνος. Ἡ δ' ὑπερκειμένη ταύτης πᾶσα Illyria.

1) Uncos a Casaubono articulo adpositos removi. Agnoscunt omnes libri et fert usus.

2) Mosc. χρεστόκ. ex pronuntiatione dubia: Totum autem locum sic exhibet Gem. Pletho: ἀλεεινὴ δὲ καὶ ἡ παραλία αὕτη καὶ χρηστόκαρπος, ὁμ. ἐλαιόφυτος γὰρ κ. εὐάμπελος πλὴν εἰ σπάνιον — Ad eandem formam accommodavit etiam epitome, molliorem illam quidem, etsi a vulgata, cui simile aliquid supra adfuit, discedere nolui, etiam propter subiecta.

3) Sic Aldo duce, cum in Codd. reperiatur ἐκτετράχυνται.

4) Sustuli vitium, quod irrepserat in ed. Casaub. propagatum postea, ὠλιγορεῖτό. Illud etiam notatum ex Cod. Mosc. per ω.

5) Non habet verba ἡ Ἰλλ. παρ. Gem. Pletho, nempe quia praeposuerat.

6) Gem. Pletho τὸ δέ.

7) Tyrwhittus coniecerat ἦθος, quae voces commisceri solent. Pro eo antea Freinshem. ad Curt. 3, 10, 9. emendaverat καὶ τὸ λῃστρικὸν τοῦ ἔθνους, quam lectionem non inconcinnam censet Harles. in praefat. ad Tyrwhitti coniecturas p. 9. At et vulgata, quam omnes libri praeferunt, intelligi potest.

structa portubus, cum ipsa, tum insulae etiam vicinae: cum quidem contra Italica ora huic opposita sit importuosa. Aprica quoque itidem ut Italica, et bonarum frugum ferax est ora Illyrici, oleis et vitibus egregia: nisi quod quaedam loca prorsus aspera sunt. Et fuit tamen ab initio neglecta: fortassis, quod soli praestantia ignoraretur; potior tamen causa fuit, quod eam homines saevi et latrociniis dediti tenebant. Quae supra hanc sita

Illyris. πᾶσα ὀρεινὴ καὶ ψυχρὰ καὶ νιφόβολός ἐστιν· ἡ δὲ προσάρκτιος καὶ μᾶλλον· ὥστε καὶ τῶν ἀμπέλων [8] σπάνιν εἶναι καὶ ἐν ταῖς ὑψώσεσι, καὶ ἐν τοῖς [9] ἐπιπεδωτέροις. Ὀροπέδια δ᾽ ἐστὶ ταῦτα, ἃ κατέχουσιν οἱ Παννόνιοι, πρὸς νότον μὲν μέχρι Δαλματέων καὶ [10] Ἀρδιαίων διατείνοντα, πρὸς ἄρκτον δὲ ἐπὶ τὸν Ἴστρον τελευτῶντα, πρὸς ἕω δὲ Σκορδίσκοις συνάπτοντα· τῇ δὲ, παρὰ τὰ ὄρη τῶν Μακεδόνων καὶ Θρᾳκῶν.

§. 12.

Αὐταριᾶται μὲν οὖν τὸ μέγιστον καὶ ἄριστον τῶν Ἰλλυριῶν ἔθνος ὑπῆρξεν· ὃ πρότερον μὲν πρὸς [1] Ἀρδιαίους συνεχῶς ἐπολέμει περὶ ἁλῶν, ἐν μεθορίοις πηγνυμένων ἐξ ὕδατος, ῥέοντος ὑπὸ [2] ἄγκει τινὶ, τοῦ [3] ἔαρος· ἀρυσαμένοις γὰρ καὶ ἀποθεῖσιν ἡμέρας πέντε ἐξεπήγνυντο οἱ ἅλες. Συνέκειτο δὲ παρὰ μέρος χρῆσθαι

8) Pro σπάνιον dedi ex Mosc. Mutaverat Xylander.
9) Sic et Cod. Mosc. pro ο vulgato.
10) Σαρδιαίων et hic Gem. Pletho.
1) Ἀδριαίους vitiose inde a Casaubono.
2) Mosc. cum Aldo et Hoppero ἄγγει, uti et legisse adparet Guarinum. De commistione utriusque vocis Politus ad Eustath. T. 3. p. 1078.
3) Mosc. ἱέρος transpositis literis.

sita est regio, montosa est tota, frigida ac nivalis, maxime quae ad septentrionem vergit: ita ut vites rarae sint et in editis et in planis locis. Hae sunt Pannonum montanae planities, versus meridiem ad Dalmatas usque et Ardiaeos pertinentes, versus septentrionem ad Istrum desinentes, versus ortum Scordiscos attingentes, ad montes Macedonum et Thracum.

§. 12.

Autariatae autem maxima fuit et optima Illyriorum gens, cui quondam contra Ardiaeos bellum fuit perpetuum de sale, qui in confinio cogebatur ex aqua verno tempore ex quadam convalle defluente, hausta et per quinque dies reposita: pactum erat, ut salina ea alternis

σθαι τῷ ἁλοπηγίῳ· παραβαίνοντες δὲ τὰ συγκείμενα ἐπολέμουν· καταςρεψάμενοι δέ ποτε οἱ Αὐταριᾶται, [4] Τριβαλλοὺς ἀπὸ [5] Ἀγριάνων μέχρι τοῦ Ἴςρου καθήκοντας ἡμερῶν πεντεκαίδεκα ὁδὸν, [6] ἐπῆρξαν καὶ τῶν ἄλλων Θρᾳκῶν τε καὶ Ἰλλυριῶν· κατελύθησαν δ' ὑπὸ Σκορδίσκων πρότερον, ὕςερον δ' ὑπὸ Ῥωμαίων, [7] οἳ καὶ τοὺς Σκορδίσκους αὐτοὺς κατεπολέμησαν πολὺν χρόνον ἰσχύσαντας. Illyria. p. 318.

§. 13.

Ὤικησαν δ' οὗτοι παρὰ τὸν Ἴςρον, διῃρημένοι δίχα, [8] οἱ μὲν μεγάλοι Σκορδίσκοι καλούμενοι, οἱ δὲ μικροί· οἱ μὲν μεταξὺ [9] δυοῖν ποταμῶν [10] οἰκοῦντες, ἐμβαλλόντων εἰς τὸν Ἴςρον, τοῦ [11] τε Νοάρου τοῦ παρὰ τὴν Σεγε-

4) Ante Xylandrum per simplex λ.
5) Mosc. — ανῶν, uti Αἰνιανῶν vulgo p. 531.
6) Sic recte cum Codd. Aldus, quod in ἐπῆρεν mutarunt Hopperus et Xylander.
7) Elapsum est in Mosc.
8) Haec verba οἱ μὲν μεγάλοι — μικροὶ addidi ex Codd. 4. Casaub. Vatic. A. B. Venet. Mosc. Gemisto Plethone et Guarino. Probant sequentia. Hiatus patuit in editt. inde ab Aldo, cuius quidem causa adparet. Sincera putavit etiam Casaubonus et reddidit Penzelius.
9) Δυεῖν Mosc. ut p. 307. Cas.
10) Οἰκεῖν c. Mosc. legit Vatic.
11) Aldus τενοάρου, quod iam emendavit Hopperus.

ternis fruerentur vicibus: pactis posthabitis, bellis decernebant. Sed Autariatae cum Triballos domuissent, qui ab Agrianibus usque ad Istrum XV dierum itineris spatium occupabant, alios etiam Thracas et Illyrios imperio subiecerunt: sunt autem potentia sua exuti prius a Scordiscis, deinde ab ipsis Romanis, qui Scordiscos etiam debellaverunt, diuturno usos potentia.

§. 13.

Ad Istrum habitavere Scordisci, in duas divisi partes: quorum alii maiores Scordisci adpellantur, alii minores. Illi quidem inter duos amnes habitarunt in Istrum influentes, Noarum, qui

Illyris. Σιγεςικὴν ῥέοντος, καὶ τῦ [12] Μάργυ, τινὲς δὲ Βάργον φασίν· οἱ δὲ [13] μικροὶ τύτυ πέραν συνάπτοντες Τριβαλλοῖς καὶ Μυσοῖς. Εἶχον δὲ καὶ τῶν νήσων τινὰς οἱ Σκορδίσκοι· ἐπὶ τοσῦτον δ' ηὐξήθησαν, ὥςτε καὶ μέχρι τῶν [14] Ἰλλυρικῶν καὶ τῶν Παιονικῶν, καὶ τῶν Θρακίων προῆλθον [15] ὅρων· κατέσχον ὖν καὶ τὰς νήσυς τὰς [16] ἐν τῷ Ἴςρῳ τὰς πλείυς· ἦσαν δὲ καὶ πόλεις αὐτοῖς Ἑόρτα καὶ Καπέδυνον. Μετὰ δὲ τὴν τῶν Σκορδίσκων χώραν παρὰ μὲν τὸν Ἴςρον, ἡ τῶν Τριβαλλῶν καὶ Μυσῶν ἐςιν, ὧν ἐμνήσθημεν πρότερον, καὶ τὰ ἕλη τὰ τῆς μικρᾶς καλυμένης Σκυθίας, τῆς ἐντὸς Ἴςρυ· καὶ τύτων ἐμνήσθημεν. Ὑπεροικῦσι δ' ὗτοί τε καὶ [17] Κρόβυζοι, καὶ οἱ [18] Τρωγλοδύται λεγόμενοι,

12) Sic voluerat Casaubonus, cuius iudicium sustinet Gem. Pletho. Μάρχυ vitiose refertur in ed. 2. Cas. Contra pro Βάργον Mannertus in Geogr. T. 3. p. 606. emendabat Μάργον.

13) Sic pro μικρὸν, quod invexit Xylander, Gemist. Pletho et Mosc. cum Guarino, Aldo et Hoppero. Recte ex nexu.

14) Mosc. Ἰλλυρικῶν. Post ante Θρακίων omittit τῶν.

15) Casaubonus, etsi vulgatam non damnat, legi tamen posse monet ὀρῶν, ut in locis similibus, et, qui huc facit p. 313. Commutatio obvia. cf. ad 4. p. 207. —

16) Ἐν deest apud Hopperum.

17) Gemist. Pletho Κρώσυζοι.

18) Per ι effert Mosc.

qui praeter Segesticam fertur, et Margum, sive, ut alii vocant, Bargum: hi paulo ultra eum, confines Triballis ac Mysis. Tenuerunt et insulas quasdam Scordisci, et eo virium increverunt, ut etiam usque ad Illyriorum, Pannonum, Thracumque fines progrederentur, quin et plerasque in Istro insulas obtinuerunt; urbes eorum fuerunt Heorta et Capedunum. Post Scordiscos iuxta Istrum Triballi sunt et Mysi, quorum supra fecimus mentionem: tum paludes parvae Scythiae intra Istrum, quas ipsas quoque commemoravimus. Hi, et Crobyzi et qui Troglodytae dicuntur, supra Calla-

μένοι, τῶν περὶ Κάλλατιν καὶ [19] Τομέα καὶ Ἴστρον τόπων. Εἶθ' οἱ περὶ [20] τὸν Αἷμον, καὶ οἱ ὑπ' [21] αὐτῷ οἰκοῦντες μέχρι τοῦ Πόντου [22] Κόραλλοι καὶ [23] Βέσσοι, καὶ Μαιδῶν τινες, καὶ [24] Δανθηλητῶν. Πάντα μὲν οὖν ταῦτα λῃστρικώτατα ἔθνη. Βέσσοι δὲ ὑπὲρ τὸ πλέον τοῦ ὄρους νέμονται τοῦ Αἵμου, καὶ ὑπὸ τῶν [25] λῃστειῶν λῃσταὶ προσαγορεύονται, καλυβῖταί τινες καὶ λυπρόβιοι· συνάπτοντες τῇ τε Ῥοδόπῃ καὶ τοῖς Παίοσι, καὶ τῶν Ἰλλυρι- Illyris.

19) Hac forma refert Gemist. Pletho, nec aliter voluit Cod. Mosc. dum dedit Τομαία. Accedit Stephani testimonium, qui ex Strabone unice refert Τομεύς ex hoc libro. Sic paullo inferius Τόμις eadem depravatione editum est. De scriptura Κάλλατις post.

20) Mosc. ex correctione Αἷμον, uti post, et hic Vatic. Idem τό cum Codd. Casauboni.

21) Ita Codd. Casaub. Mosc. Gemistus Pletho uti alibi noster. Idem voluit Cod. Med qui scripsit ὑπ' αὐτό. Vulgo ὑ. αὐτῶν.

22) Mosc. hac sede reponit accentum, uti reperitur ap. Appian. in Mithrid. c. 61. Vulgo adparet in penultima.

23) Mosc. Vatic. A. B. cum Codd. Casaub. hic et post Μέσσοι. Tum Mosc. Μέδων. De scriptura supra p. 316.

24) Secutus sum Cod. Mosc. in qua forma (per η) consentiunt alii. Hic etiam Cod. Medic. et Guarinus: *Danthelетae*.

25) Ex coniectura Casauboni, in qua nisus est Guarini interpretatione. Idem adscripserat Scaliger in margine sui exemplaris, quod in bibliotheca Vindobonensi adservatur. Inde quidem sensus exsistit aptior, quem ut aliquatenus effingeret Gem. Pletho, dedit: ὑπὸ τῶν ἄλλων λῃστῶν. Penzelius secutus est Casauboni emendationem. Vulgo λῃστῶν.

Callatim, Tomea, et Istrum accolunt. Sequuntur, qui ad Aemum sedes habent, et infra eum ad Pontum usque Coralli, Bessi, Maedi quidam, ac Dantheletae. Hae gentes omnes maiorem in modum sunt latrociniis deditae. Bessi maiorem Aemi partem tenent, et ob latrocinia praedones appellantur, tuguria incolentes, vitamque degentes duram: attingentes Rhodopen, et Pannones, et de Illyricis Auta-

Illyris. Ἰλλυρίδων τοῖς τε Αὐταριάταις, καὶ τοῖς Δαρδανίοις. Μεταξὺ δὲ τούτων τε καὶ τῶν [26] Ἀρδιαίων, οἱ Δασαρήτιοί εἰσι καὶ [27] Ὑβριᾶνες, καὶ ἄλλα ἄσημα ἔθνη, ἃ ἐπόρθουν οἱ Σκορδίσκοι, μέχρι ἠρήμωσαν τὴν χώραν, καὶ δρυμῶν ἀβάτων ἐφ' ἡμέρας πλείους ἐποίησαν μεστήν.

ΚΕΦ. ΣΤ.

§. 1.

Λοιπὴ δ' ἐστὶ τῆς μεταξὺ Ἴστρου καὶ τῶν ὀρῶν τῶν ἐφ' ἑκάτερα τῆς Παιονίας, ἡ Ποντικὴ παραλία, ἡ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ στόματος τοῦ Ἴστρου μέχρι τῆς περὶ τὸν Αἷμον ὀρεινῆς, καὶ μέχρι τοῦ στόματος τοῦ κατὰ Βυζάντιον. Καθάπερ [1] δὲ τὴν Ἰλλυρικὴν παραλίαν ἐπιόντες μέχρι τῶν Κεραυνίων ὀρῶν προὔβημεν ἔξω τῆς Ἰλλυρικῆς πιπτόντων ὀρεινῆς, ἐχόντων δέ τι οἰκεῖον πέρας· τὰ μεσό-

26) Ut supra praefixo Σ Gemist. Pletho.
27) Casaub. malit Ἀγριᾶνες.
1) Mosc. δὲ non habet.

Autariatas ac Dardanios. Inter hos et Ardiaeos, Dasaretii sunt, et Hybrianes, aliaeque obscurae gentes: quas Scordisci infestaverunt, donec tandem regionem eam cultoribus vacuam redegerunt, feceruntque, ut inviae essent sylvae per aliquot dierum itineris spatium.

CAP. VI.

§. 1.

Superest inter Istrum et montes ab utraque Pannoniae parte, ora Ponti maritima, a Sacro Istri ostio usque ad Aemi montana, et ostium, quod est iuxta Byzantium. Quemadmodum autem Illyrici oram describentes usque ad Ceraunios montes progressi sumus, qui extra Illyrici montes siti, suum tamen proprium habent terminum: hisque finibus gentes

μεσόγεια δ' ἔθνη τούτοις ἀφωρίσμεθα, νομίζοντες, Byzantium.
σημειωδεστέρας ἔσεσθαι τὰς τοιαύτας παραγραφὰς, καὶ πρὸς τὰ νῦν καὶ πρὸς τὰ ὕστερον· οὕτω κἀνταῦθα ἡ παραλία, κἂν ὑπερπίπτῃ τὴν ὀρεινὴν γραμμὴν, ὅμως εἰς οἰκεῖόν τι πέρας τελευτήσει τὸ τοῦ Πόντου στόμα, p. 319.
καὶ πρὸς τὰ νῦν καὶ πρὸς τὰ ἐφεξῆς. Ἔστιν οὖν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ στόματος τοῦ Ἴστρου ἐν δεξιᾷ ἔχοντι τὴν συνεχῆ [2] παραλίαν, Ἴστρος πολίχνιον ἐν πεντακοσίοις σταδίοις, Μιλησίων κτίσμα· εἶτα [3] Τομεὺς, ἕτερον πολίχνιον ἐν διακοσίοις πεντήκοντα σταδίοις· εἶτα πόλις [4] Κάλλατις ἐν διακοσίοις ὀγδοήκοντα, Ἡρακλεωτῶν ἄποικος· εἶτ' Ἀπολλωνία, ἐν χιλίοις τριακοσίοις σταδίοις, ἄποικος Μιλησίων, τὸ πλέον τοῦ κτίσματος ἱδρυμένον

2) Male cum ed. Casaub. 2. distinctionis maioris signum subiicit ed. Amstel. At bene eadem Ἴστρος, uti priores, cum in edd. Casaub. legatur Ἴσσος, etsi recte in notis habent.

3) Sic Stephani auctoritate posui, ut supra, quippe qui Codicum nostrorum fidem certe aequat, immo superat, pro Τόμις.

4) Mosc. hic et post Κάλλατις, uti epitome in ed. Basil. quam scripturam etiam ordo literarum in Stephano exigit, ubi adeo Strabonis h. l. spectat. Ita etiam scribunt Guarinus, Aldus et Hopperus, quibus accedunt numi. Quibus perpensis λλ revocavi.

tes meridianas descripsimus, arbitrati, huiusmodi notationes magis fore et ad praesens negotium et ad sequentia luculentas: sic et nunc ora Ponti, etsi supra lineam per montes ductam excidit, tamen suo proprio includetur limite, videlicet Ponti ostio, et in iis, quae nunc tractantur, et quae sequentur. Ergo a Sacro ostio in continenti ora dextram versus ad IↃ stadia, Ister oppidum est, a Milesiis conditum. Deinde Tomi aliud oppidum a priore distans stadiis CCL. post stadia CCXXC, Callatis urbs, Heracleotarum colonia: inde stadiis CIↃ CCC abest Apollonia Milesiorum colonia: urbs maiore sui parte condita est in parva quadam insula, ubi fanum

Byzantium.

ἔχουσα ἐν νησίῳ τινὶ, [5] ὅπου ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος· ἐξ οὗ Μάρκος [6] Λεύκολλος, τὸν κολοσσὸν ἦρε, καὶ ἀνέθηκεν ἐν τῷ [7] Καπετωλίῳ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, Καλάμιδος ἔργον. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ διαστήματι τῷ ἀπὸ Καλλάτιδος εἰς Ἀπολλωνίαν, Βιζώνη τέ ἐστιν, ἧς κατεπόθη πολὺ μέρος ὑπὸ σεισμῶν, καὶ [8] Κρουνοὶ, καὶ Ὀδησσὸς Μιλησίων ἄποικος, καὶ Ναύλοχος Μεσημβριανῶν πολίχνιον. Εἶτα τὸ Αἷμον ὄρος μέχρι τῆς δεῦρο θαλάττης δῆκον· εἶτα Μεσημβρία Μεγαρέων ἄποικος, πρό-

5) Casaubonus dedit ὅπερ, cum ante eum legeretur ὅπου, quod et exhibet Cod. Med. et reddit Guarinus. Secutus est Penzel. nec aliter legendum esse tacite innuit Cellar. in Geogr. ant. 2, 15, 65. In Codd. Vat. et Mosc. haec vox plane abest. Gemist. Pletho omnino ἱερῷ τοῦ — ut referretur, quo voluit Casaubonus, ad insulam.

6) Variant edd. Ante Xylandrum Λεύκολος, inde Λεύκολλος, in Casaub. 2. et Amstel. Λεύκυλλος. Ex Codd. Mosc. legit Λεύκολλος, alii ad ed. Cas. 2. conlati videntur habuisse Λεύκολλος. Auctores fere solent efferre Λεύκουλλος. Quod tamen reliqui, reperitur etiam in Polybio leg. 141. f. 35, 3, 7.

7) Vulgo Καπητωλίῳ, pro quo olim Aldus Καμπητωλίῳ. Quod dedi, suasit Cod. Mosc. et Graecorum usus, qui vel per ε vel per ι scribunt, nunquam, quod equidem sciam, per η. vid. quae de hac re disseruntur ad Hesychium et Polyb. 1, 6, 2. Ab ε ad η transitus ex pronuntiatione discitur.

8) Debetur haec forma Xylandro, pro Κρούλιοι, uti ante eum etiam in Guarino. Tantum Mosc. et Vatic. 175. in Strabonis eclogis Κρούλοι. Accentum cum aliis in ultimam promovi.

num est Apollinis: unde M. Lucullus colossum Apollinis, opus Calamidis, sublatum in Capitolio dedicavit. Inter Callatin et Apolloniam, Bizona est, cuius magna pars terraemotibus hausta est: et Cruni, et Odessus, Milesiorum colonia, et Naulochus Mesembrianorum oppidum: inde Aemus mons, ad istud usque mare pertingens. Sequitur Mesembria Megarensium colonia, ante Menebria: id

πρότερον δὲ Μενεβρία, οἷον [9] Μενάπολις· τῦ κτίσαντος Μένα καλυμένυ, τὴν δὲ πόλεως βρίας καλυμένης [10] Θρακιςί· ὡς καὶ ἡ τῦ Σήλυος πόλις Σηλυβρία προσηγόρευται, ἥ τε Αἶνος [11] Πολτυοβρία ποτὲ ὠνομάζετο. Εἶτ' Ἀγχιάλη, πολίχνιον Ἀπολλωνιατῶν, καὶ [12] αὐτὴ ἡ Ἀπολλωνία. Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ παραλίᾳ ἐςὶ [13] καὶ ἡ Τίριζις ἄκρα, χωρίον ἐρυμνὸν, ᾧ ποτε καὶ Λυσίμαχος ἐχρήσατο [14] γαζοφυλακίῳ. Πάλιν δ' ἀπὸ τῆς Ἀπολλωνίας ἐπὶ Κυανέας ςάδιοί εἰσι περὶ [15] χιλίυς Byzantium.

Ee 3 καὶ

9) Mosc. Μένα πόλις, uti mox idem Μένε, quod et fuit in Vat. sed ex correctione transierat in Μένα. Gemist. Pletho et Codd. Casaub. Μένα. Guarinus refert Μένας. Codd. Μένε. Μένα rectius videtur, et probari ab Holsten. ad Stephan. p. 289. ubi sic repetit.

10) Deest haec vox in Gemist. Plethone.

11) Ex Med. uti habet epitome, et hic volebat Palmerius in exercitt. p. 300. et Berkelius ad Stephan. p. 67 etsi ad Πολτυμβρία recurrit p. 552. *Poltyobria* etiam reddidit Guarinus. Atque ita origini propius admovetur, etsi congruentiae lege Πολτυβρία, aut ante Σηλυοβρία magis probandum videatur. De disputationibus virorum doctorum alibi.

12) Mosc. Vulgo αὕτη mutatione crebra.

13) Facile auscultavi Casaubono, qui sic emendat pro vulgato Κητίρ·ξις, aut Τίριτρις, uti etiam voluerat ad Melam 2, 2, 56. Ciacconius. Causa depravationis in aperto est posita.

14) Praeeunte Cod. Mosc. et usu aliorum, etiam in Strabone 11. p. 529. Hopperus intulit εἰ.

15) Vulgo, inquit Casaubonus, τρισχιλίυς, quod pertinet ad Aldum et Hopperum. Nam hoc iam receperat Xylander ex Guarino, opinor. Nec dissentiunt Codd. etiam Vatic. 175. in eclogis Strabonis cum epitome.

id est, Mene urbs dicta: quod conditori eius Mena esset nomen: Bria autem vox Thracum lingua urbem significat: sicut et Selyos urbs Selybria appellatur, et Aenus aliquando Poltyobria dicta fuit. Deinceps est Anchiale Apolloniatarum oppidum, atque ipsa Apollonia. In hac ora est etiam Tirizis promontorium, castellum habens munitum, ubi aliquando suos thesauros adservavit Lysimachus. Rursum ab Apollonia ad Cyaneas, stadia

Byzantium.

καὶ πεντακοσίυς· [16] ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἥ τε Θυνιὰς τῶν Ἀπολλωνιατῶν χώρα, [17] καὶ Ἀγχιάλη, καὶ αὐτὴ Ἀπολλωνιατῶν, καὶ [18] Φινόπολις καὶ [19] Ἀνδριάκη, [20] συνάπτυσαι τῷ Σαλμυδησσῷ. Ἔστι δ' ὗτος ἔρημος αἰγιαλὸς καὶ λιθώδης, ἀλίμενος, ἀναπεπταμένος πολὺς πρὸς τὺς βορέας, σαδίων ὅσον ἑπτακοσίων, μέχρι Κυανέων τὸ μῆκος· πρὸς ὃν οἱ ἐκπίπτοντες ὑπὸ τῶν Ἀστῶν διαρπάζονται τῶν ὑπερκειμένων, Θρακίυ ἔθνυς. Αἱ δὲ Κυανέαι πρὸς τῷ σόματι τῦ Πόντυ εἰσὶ δύο νησίδια, τὸ μὲν τῇ Εὐρώπῃ προσεχὲς, τὸ δὲ τῇ Ἀσίᾳ,

16) Hic locus ad μῆκος sic ex Cod. Vat. 175. notatus erat: ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Ἀπολλωνίας καὶ Κυανέων ἥτε Θυνιὰς τῶν Ἀπολλωνιατῶν χώρας Ἀγχιάλη. Καὶ Φθινόπολις καὶ Ἀνδράκη συνάπτυσι τῷ Σαλμυδισσῷ. Ἔστι δὲ ὗτος ἔρημος αἰγιαλὸς — μῆκος.

17) Καὶ addidit Casaubonus, nec respuunt Codd. At idem suspectam vocem censet Ἀγχιάλη. Scilicet idem praecessit, et Anchiale supra Apolloniam sita est. vid. Ptolem. 3, 11. Quid reponi possit, nec ipse indicavit, nec aliunde emicat. Ex situ conveniat apud Ptolem. φιλία. Vulgatae tamen, cui omnes libri inhaerent, adversatur.

18) Sic recte posuit Xylander, cum antea vulgaretur Φθινόπολις, uti et habent cum Guarino Vatic. Mosc. Vatic. 175. in eclogis. Illud etiam proferebat ad Melam 2, 2, 67. Ciacconius. Olim in Sexto Rufo c. 9. etiam Phthinopolis adparebat.

19) Mosc. Ἀνδριακὴ, Vatic. 175. Ἀνδράκη.

20) Sic Codd. Casaub. Vatic. Mosc. Gemist. Pletho cum Guarino. Συνάπτυσα vulgo Aldo duce, quo saltu facto reiicitur Strabo.

dia sunt circiter ϹIϽ IϽ. Medio spatio continentur Thynias Apolloniatarum, et Anchiale; deinde Phinopolis, et Andriaca Salmydesso contiguae. Litus hoc desertum est ac saxosum, importuosum, versus Aquilones late porrectum, longitudine usque ad Cyaneas stadiorum circiter IϽ CC. ad quod litus qui eiiciuntur, ab Astis, Thracia gente, superne accolente, spoliantur. Cyaneae sunt duae exiguae insulae ad fauces Ponti, altera Europae, altera

Ἀσίᾳ, πορθμῷ διειργόμενα ὅσον εἴκοσι σαδίων. Τοσοῦτον δὲ διέχει καὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Βυζαντίων, καὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Χαλκηδονίων, [21] ὅπερ ἐσὶ τοῦ σόματος τοῦ Εὐξείνου τὸ σενώτατον· προϊόντι γὰρ δέκα σαδίους, ἄκρα ἐσὶ πενταςάδιον ποιοῦσα τὸν πορθμὸν, εἶτα διΐσαται ἐπὶ πλέον, καὶ ποιεῖν ἄρχεται τὴν Προποντίδα. Byzantium.

§. 2.

Ἀπὸ μὲν οὖν τῆς ἄκρας τῆς τὸ πενταςάδιον ποιούσης, ἐπὶ τὸν ὑπὸ τῇ Συκῇ καλούμενον λιμένα, σάδιοι πέντε καὶ τριάκοντα· ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὸ Κέρας τὸ Βυζαντίων πέντε. Ἔςι δὲ τὸ Κέρας, προσεχὲς τῷ [1] Βυζαντίων τείχει, κόλπος ἀνέχων ὡς πρὸς δύσιν ἐπὶ σαδίους ἑξήκοντα, ἐοικὼς ἐλάφου κέρατι· εἰς γὰρ [2] πλείσους p. 320.

21) Gemist. Pletho ὅθεν, forte rectius. Illud tamen omnes libri cum epitome. Sic supra haec vox variabat.

1) Sic omnes edd. cum Guarino. Codd. Casaub. Mosc. Vatic. 175. in eclogis, Gem. Pletho Βυζαντίων, quod perinde valet. Ceterum Salmas. ad Solin. p. m. 116. emendabat προσεχὴς et continua serie ad ἑξήκοντα verba legebat. Favet in προσεχὴς Cod. Vatic. 175. in eclogis. At et vulgata, uti distinxi, commode intelligitur. cf. Polyb. 5, 43, 7.

2) Gem. Pletho πλείους, uti *plures* Guarinus. Pro γὰρ Vatic. 175. δέ.

altera Asiae adiuncta, stadiorum circiter XX freto disiunctae. Tantum etiam est intervallum inter templum Byzantii et templum Chalcedonis: eaeque sunt summae Euxini Ponti angustiae: decem enim stadia progressus, ad promontorium pervenies, quod fretum quinque stadia latum efficit, deinde diducitur amplius, incipitque Propontidem conficere.

§. 2.

A promontorio itaque, quod quinque stadiorum fretum facit, ad portum, qui sub Ficum dicitur, stadia sunt XXV: inde ad Cornu Byzantiorum, V. Est autem id cornu, Byzantio muro coniunctum, sinus versus occidentem ad LX stadia penetrans, similis cornui cervino, quod in

Byzantium. ςυς σχίζεται κόλπυς, ὡς ἂν κλάδυς τινάς, εἰς ὃς ἐμπίπτυσα ἡ πηλαμύς, ἁλίσκεται ῥαδίως, [3] διά τε τὸ πλῆθος αὐτῆς, καὶ τὴν βίαν τῦ συνελαύνοντος ῥῦ, καὶ τὴν ςενότητα τῶν κόλπων, [4] ὥςτε καὶ χερσὶν ἁλίσκεσθαι διὰ τὴν ςενοχωρίαν. Γεννᾶται [5] μὲν ὖν τὸ ζῶον ἐν τοῖς ἕλεσι τῆς Μαιώτιδος· ἰσχύσαν δὲ μικρὸν, ἐκπίπτει διὰ τῦ ςόματος ἀγεληδὸν, καὶ φέρεται παρὰ τὴν Ἀσιανὴν ἠϊόνα μέχρι Τραπεζῦντος καὶ Φαρνακίας· ἐνταῦθα δὲ πρότερον συνίςασθαι συμβαίνει τὴν θήραν· ὐ πολλὴ δ' ἐςίν· ὐ γάρ πω τὸ προσῆκον ἔχει μέγεθος· εἰς δὲ Σινώπην [6] προϊῦσα, ὡραιοτέρα πρός τε τὴν θήραν καὶ τὴν ταριχείαν ἐςίν· ἐπειδὰν δὲ ἤδη συνάψῃ ταῖς Κυανέαις, καὶ παραλλάξῃ ταύτας, ἐκ τῆς Χαλκηδονιακῆς ἀκτῆς [7] λευκή τις πέτρα προσ-

3) Mosc. et Gem. Pletho διὰ δέ.
4) Deest ὥστε in Gem. Plethone.
5) Μὲν interposuit Casaub. nec renuentibus Codd.
6) Codd. Casaub. Vatic. A. B. Mosc. cum Guarino προσιῦσα. Vulgatam proposuit Aldus, quae quidem melior videtur.
7) Scherpezelius volebat λευκίτης, de qua forma Schol. Theocr. 5, 147. Melius Toup. in opusculis crit. T. I. p. 251. (Lps.) emendabat λευκή τις. At id habent edd. ad Casaubon. 2. etsi connexum male λευκήτις.

in multos sinus, quasi in ramos funditur, in quos incidens Pelamys, facile capitur, cum ob copiam, tum ob vim fluctus intro compellentis, et angustiam sinuum, ob quam etiam manibus potest comprehendi. Nascitur hoc animal in paludibus Maeotidis: cumque aliquid virium cepit, grege facto erumpunt per ostium, ac ad litus Asianum deferuntur usque ad Trapezuntem et Pharnaciam: atque ibi primum capiuntur: sed ea piscatio copiosa non est, quia iustam magnitudinem Pelamydes nondum sunt adhuc assecutae. Ad Sinopen usque provectae, iam et captu meliores sunt, et ad salsamentum commodiores. Postquam Cyaneas attigere, easque praeterivere, a litore Chalcedonis alba quaedam petra

[8] προσπίπτουσα φοβεῖ τὸ ζῷον, ὥστ' εὐθὺς εἰς τὴν περαίαν τρέπεσθαι· παραλαβὼν δ' ὁ ἐνταῦθα ῥοῦς, ἅμα καὶ τῶν τόπων εὐφυῶν ὄντων πρὸς [9] τὸ τὸν ἐκεῖ ῥοῦν τῆς θαλάττης ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ τὸ πρὸς αὐτὸ Κέρας τετράφθαι φυσικῶς, συνελαύνεται δεῦρο, καὶ παρέχει τοῖς Βυζαντίοις καὶ τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων πρόσοδον ἀξιόλογον. Χαλκηδόνιοι δ' ἐπὶ τῆς περαίας ἱδρυμένοι πλησίον, οὐ μετέχουσι τῆς εὐπορίας ταύτης, διὰ τὸ μὴ προσπελάζειν τοῖς λιμέσιν αὐτῶν τὴν πηλαμύδα. [10] Ἢ δὴ καὶ τὸν Ἀπόλλω φασὶ τοῖς κτίσασι τὸ Βυζάντιον ὕστερον μετὰ τὴν ὑπὸ Μεγαρέων Χαλκηδόνος κτίσιν χρηστηριαζομένοις προστάξαι, ποιήσασθαι τὴν ἵδρυσιν [11] ἀπεναντίον τῶν τυφλῶν· τυφλοὺς καλέσαντα τοὺς Χαλκηδονίους, ὅτι πρότερον πλεύσαντες εἰς

Byzantium.

8) Ita edd. ab Aldo inde. Codd. Casaub. Mosc. et Gemist. Pletho. Utrum praeferendum sit, dubium videtur.

9) Mosc. τῷ. Post αὐτῷ cum Medic.

10) Casaub. ex suis libris adfert ἤδη καὶ (sic et in Mosc.) et ἤδη δὲ καὶ.

11) Revocati ex ed. Casaub. 1. uti et notatum erat ex Cod. Vatic. Reliqui consensisse videntur in forma ἀπεναντίον.

petra obiecta ita perterret, ut illico in adversam partem se conferant: quas corripiens fluctus, maxime locis natura ita factis, ut maris fluctus ad Byzantium et Cornu eius ultro convertatur, eo compelluntur, Byzantiisque et Romano populo reditum memorabilem praebent. At Chalcedonii, qui in vicinia ab altera faucium parte habitant, huius copiae non fiunt participes: quod ad eorum portus pelamys non accedit. Itaque Apollinem ferunt iis, qui, condita iam Chalcedone a Megarensibus, Byzantium condiderunt, oraculum sciscitantibus mandavisse, ut e regione caecorum urbi locum caperent: caecorum nomine notantem Megarenses, quod, cum priores ad ista loca navigassent, omissa in ulterius

Byzantium. [12] εἰς τὰς τόπους, ἀφέντες τὴν [13] πέραν κατασχεῖν, τοσῦτον [14] πλεῖον ἔχουσαν, εἵλοντο τὴν λυπροτέραν. Μέχρι μὲν δὴ Βυζαντίου προήλθομεν· ἐπεὶ δ' ἡ πόλις ἐπιφανὴς πλησιάζουσα μάλιστα τῷ στόματι, εἰς γνωριμώτερον πέρας ἀπὸ τοῦ Ἴστρου τὸν παράπλουν τελευτῶντα ἀπέφαινεν. Ὑπέρκειται δὲ τοῦ Βυζαντίου τὸ τῶν Ἀστῶν ἔθνος, ἐν ᾧ πόλις Καλύβη, Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου τοὺς πονηροτάτους ἐνταῦθα ἱδρύσαντος.

ΚΕΦ. Ζ.

§. 1.

Τὰ μὲν οὖν ἀφοριζόμενα ἔθνη τῷ τε Ἴστρῳ καὶ [1] τοῖς Ἰλλυρικοῖς ὄρεσι καὶ Θρακίοις, ταῦτ' ἐστὶν, ὧν ἄξιον μνησθῆναι, κατέχοντα τὴν Ἀδριατικὴν παραλίαν

12) Εἰς elapsum in Cod. Mosc. Ceterum in participiorum horum terminatione varie fluctuantur cdd. ante Casaub.

13) Planudes in excerptis πέραίαν.

14) Idem πολὺν πλεῖστον τὴν ἀπὸ τ. ἰχθύων ἄγραν ἔχουσαν. In voce πλεῖον consentiunt etiam Codd. Casaub. et Guarinus, etsi mei Codd. tacent. Dedi igitur postulante sensu, graviter etiam monente Casaubono. Similis commutatio p. 2. (Cas.)

1) Mosc. τοῖς ὄρεσι Ἰλλυρικοῖς.

rius litus navigatione, in quo tantae essent opes, deteriora loca occupaverint. Atque nos quidem describenda Ponti ora ad Byzantium usque pervenimus, quae illustris urbs, faucibus Ponti proxima, efficit, ut finis descriptae ab Istri ostio orae sit notior. Supra Byzantium est Astorum gens, in qua est urbs Calybe, in qua Philippus Amyntae filius pessimos homines collocavit.

CAP. VII.

§. 1.

Enumeravimus ergo eas gentes, quae quidem mentione dignae iudicatae, Istro et Illyricis ac Thracicis montibus circumscriptae, Adriae universam oram accolunt,

λίαν πᾶσαν, ἀπὸ τοῦ μυχοῦ [2] ἀρξάμενα, καὶ τὴν κατὰ [3] ἀριστερὰ τοῦ Πόντου λεγομένην ἀπὸ Ἴστρου ποταμοῦ μέχρι Βυζαντίου. Λοιπὰ δέ ἐστι τὰ νότια μέρη τῆς λεχθείσης ὀρεινῆς, καὶ ἑξῆς τὰ ὑποπίπτοντα χωρία· ἐν οἷς ἐστιν [4] ἥτε Ἑλλὰς καὶ ἡ προσεχὴς Βάρβαρος, μέχρι τῶν ὀρῶν. Ἑκαταῖος μὲν οὖν ὁ Μιλήσιος περὶ τῆς Πελοποννήσου φησὶν, [5] ὅτι πρὸ τῶν Ἑλλήνων ᾤκησαν αὐτὴν Βάρβαροι. Σχεδὸν [6] δέ τι καὶ ἡ σύμπασα Ἑλλὰς κατοικία Βαρβάρων ὑπῆρξε τὸ παλαιὸν, [7] ἀπ' αὐτῶν [8] λογιζομένοις τῶν μνημονευομένων. Πέλοπος μὲν ἐκ τῆς Φρυγίας ἐπαγομένου λαὸν εἰς τὴν ἀπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν Πελοπόννησον, Δαναοῦ δὲ ἐξ Αἰγύπτου· Δρυόπων τε καὶ Καυκώνων καὶ Πελασγῶν, καὶ Λελέγων, καὶ ἄλλων τοιούτων, [9] κατανειμαμένων τὰ ἐντὸς ἰσθμοῦ,

Epirus. p. 321.

2) Idem ἀρξαμένων.
3) Τὰ addidi ex Mosc. et Medic.
4) Ex Mosc.
5) Mosc. διότι.
6) Idem δ' ἔτι, ut supra.
7) Mosc. ὑπ' αὐτῶν.
8) Guarinus videtur legisse λογιζόμενος, ut ad Hecataeum referretur, quod ipse fecit. At contra seriem disputationis, quae ultra Hecataei sententiam progreditur.
9) Sic Casaubonus, cum antea omnes haberent κατανειμένων.

sunt, a sinus intimo recessu, tum laevam Ponti Euxini oram ab Istro usque ad Byzantium. Supersunt partes ad meridiem vergentes a dictis montibus, et quae infra sunt regiones, in quibus est Graecia, et barbarorum supra eam ad montes usque domicilia. De Peloponneso Hecataeus Milesius tradit, eam ante Graecos fuisse habitatam a barbaris. At et fere tota Graecia antiquitus barbarorum fuit sedes, quod ex his ratiocinari licet, quae memoriae prodita sunt. Nam et Pelops e Phrygia secum adduxit populum in denominatam ab ipso Peloponnesum, et Danaus ex Aegypto: et Dryopes, Caucones, Pelasgi, Leleges, aliique eorum similes intra Isthmum sita

Epirus. ἰσθμοῦ, καὶ τὰ ἐκτὸς δέ· τὴν μὲν γὰρ Ἀττικὴν οἱ μετὰ Εὐμόλπου Θρᾶκες ἔσχον· τῆς δὲ Φωκίδος τὴν [10] Δαυλίδα, Τηρεύς· τὴν δὲ Καδμείαν, οἱ μετὰ Κάδμου Φοίνικες· αὐτὴν δὲ τὴν Βοιωτίαν, Ἄονες καὶ [11] Τέμμικες, καὶ Ὕαντες· ὥς δὲ Πίνδαρός φησιν·

[12] Ἦν ὅτε ὕας Βοιώτιον ἔθνος ἔνεπον.

Καὶ ἀπὸ τῶν ὀνομάτων δὲ ἐνίων τὸ βάρβαρον ἐμφαίνεται, Κέκροψ, καὶ Κόδρος, [13] καὶ Αἶκλος, καὶ Κόθος, καὶ [14] Δρύμας, καὶ Κρινανός. Οἱ δὲ Θρᾶκες καὶ Ἰλλυριοὶ, καὶ Ἠπειρῶται, καὶ μέχρι νῦν ἐν πλευραῖς εἰσιν. Ἔτι

10) Ante Xylandrum vitiose Αὐλίδα, etiam in epitome, quod recte in Δαυλίδα mutatum volebat Brodaeus in Miscell. 1, 23. Probat ipse Strabo 9. p. 416. et 423. (Cas.) cum Codicibus.

11) Sic dedi invitis licet Codd. quorum minus hic valet auctoritas, quam ipsius Strabonis et aliorum auctorum. v. interim 9. p. 401. et Stephanum h. v. cum adnotatt. virorum doctorum.

12) Mosc. ἦν, post ποίας, voluit σύας, quod dedit Schol. Pindari ad Olymp. 6, 152. et Galenus in suasoria ad artes c. 7. uti iam notavit Schneider ad Pindari fragm. p. 49.

13) Sustuli uncos a Casaubono adiectos. Agnoscunt enim omnes libri et scripti et editi cum epitome et Guarino, nec in se habent, quod adversetur. v. Strabo 10. p. 445. et 447. Tantum Mosc. Ἴκλος, ut epitome in ed. Basil. Guarinus *Erlus*. Accentus in editis etiam a Casaubono fluctuatur.

14) Mosc. Δρυμᾶς, et deinceps idem Κρίνωνες, quam vocem in Κρινάκος mutandam censet Wesseling. ad Diodor. 5, 81.

sita obtinuerunt: quinimo et ea, quae sunt extra isthmum. Atticam enim Thraces, qui cum Eumolpo venerant, possederunt: Daulidem Phocidis Tereus: Cadmeam Phoenices Cadmi comites: ipsamque Boeotiam Aones, Temmices, atque Hyantes, atque, ut ait Pindarus,

Gens ab atavis Boeota vocatur et hyes.

Quin et nomina quaedam barbariem prae se ferunt, ut Cecrops, ut Codrus, Aeclus, Cothus, Drymas, Crinanus. Tum Thraces, et Illyrii et Epirotae etiamnum Graeciae cin-

Ἔτι μέν τοι μᾶλλον πρότερον, ἢ νῦν· ὅπȣ γε καὶ τῆς ἐν τῷ παρόντι Ἑλλάδος [15] ἀναντιλέκτως ȣ̓́σης τὴν πολλὴν οἱ βάρβαροι [16] ἔχȣσι. Μακεδονίαν μὲν Θρᾷκες καί τινα μέρη τῆς Θετταλίας. Ἀκαρνανίας δὲ καὶ Αἰτωλίας ἄνω, Θεσπρωτοὶ, καὶ [17] Κασπωπαῖοι, καὶ Ἀμφίλοχοι, καὶ Μολοττοὶ, καὶ Ἀθαμᾶνες, Ἠπειρωτικὰ ἔθνη. Epirus.

§. 2.

Περὶ μὲν ȣ̓͂ν Πελασγῶν εἴρηται. Τȣ̀ς δὲ Λέλεγας τινὲς μὲν τȣ̀ς αὐτȣ̀ς Καρσὶν εἰκάζȣσιν· οἱ δὲ συνοίκȣς μόνον καὶ συςρατιώτας· διόπερ ἐν τῇ Μιλησίᾳ Λελέγων κατοικίας λέγεσθαί τινας, πολλαχȣ̃ δὲ τῆς Καρίας τάφȣς Λελέγων [1] καὶ ἐρύματα ἔρημα, Λελέγια καλȣ́μενα. Ἥτε [2] νῦν Ἰωνία λεγομένη πᾶσα ὑπὸ Καρῶν

15) Pro ἐναντιλέκτȣ Aldi dedi, quod praeferunt MSS. Casaub. Mosc. Vatic. A. B.

16) Non habet ἔχȣσι Mosc.

17) Ἀσσωπαῖοι Vatic. Mosc. cum Guarino, Aldo et Hoppero.

1) Sic omnes libri. Xylandrum, qui mallet σήματα vel μνήματα, refutavit recte Casaubonus.

2) Mosc. Ἰωνία νῦν.

cingunt latera. Quod ipsum quondam magis fuisse, quam nunc, liquet: quando hodie eius provinciae, quae citra controversiam est Graecia, multas partes barbari obtinent. Macedoniam nimirum Thraces, et quasdam Thessaliae partes: supra Acarnaniam et Aetoliam sita Thesproti, Cassopaei, Amphilochi, Molossi, et Athamanes, nationes Epiroticae.

§. 2.

Ac de Pelasgis quidem alibi. Lelegas vero alii cum Caribus faciunt eosdem, alii tantum eorum inquilinos et commilitones. Itaque et in Milesiorum territorio quaedam Lelegum domicilia memorantur et multis in Cariae locis sepulcra Lelegum, ac castella deserta. At et quae nunc Ionia dicitur, universa fuit

Epirus. Καρῶν ᾠκεῖτο καὶ Λελέγων· ἐκβαλόντες δὲ τούτους οἱ Ἴωνες αὐτοὶ τὴν χώραν κατέσχον· ἔτι δὲ πρότερον οἱ τὴν Τροίαν ἑλόντες, ἐξήλασαν τοὺς Λέλεγας ἐκ τῶν περὶ τὴν [3]Ἴδην τόπων τῶν κατὰ Πήδασον καὶ τὸν Σατνιόεντα ποταμόν. Ὅτι μὲν οὖν βάρβαροι ἦσαν οὗτοι, καὶ αὐτὸ τὸ κοινωνῆσαι τοῖς Καρσὶ, νομίζοιτ' ἂν σημεῖον. Ὅτι δὲ πλάνητες καὶ μετ' ἐκείνων καὶ χωρὶς, καὶ ἐκ παλαιοῦ, καὶ αἱ Ἀριστοτέλους πολιτεῖαι δηλοῦσιν. Ἐν μὲν γὰρ τῇ [4]Ἀκαρνάνων φησὶ, τὸ μὲν ἔχειν αὐτῆς Κουρῆτας, τὸ δὲ [5]προσεσπέριον Λέλεγας, εἶτα Τηλεβόας· p. 322. ἐν δὲ τῇ [6]τῶν Αἰτωλῶν, τοὺς νῦν Λοκροὺς, Λέλεγας καλεῖ· κατασχεῖν δὲ [7]καὶ τὴν Βοιωτίαν αὐτοὺς φησιν·

3) Ex probabili Casauboni coniectura, quam duxit ex re ipsa et Strabone 13. p. 605. Legi tamen etiam posse Σιδήνην, quam ad Granicum ponit Strabo 13. p. 587. monet Ortelius in thes. l. v. *Side*. Nempe vulgo omnes hic Σίδην. At praeplacet prius, quod et praetulit Penzelius.

4) Ἀκαρνανῶν Mosc. Post Κουρῆτας, cum inde a Xylandro Κούρητας exprimeretur, ante quem edd. ferebant Κυρίτας.

5) Divise πρὸς ἑσπ. Mosc.

6) Idem omittit τῶν cum edd. ante Casaubonum; uti nec post additur.

7) Καὶ addidit Casaubonus.

fuit olim a Lelegibus ac Caribus habitata, quam istis pulsis Iones occupaverunt: sed et ante ii, qui Troiam ceperunt, Leleges eiecerant e locis Idae vicinis, iuxta Pedasum et Satnioëntem fluvium. Fuisse autem Lelegas barbaros, vel eo signo potest coniici, quod Carum fuerunt socii. Sed eos vel cum Caribus, vel seorsum hinc inde fuisse vagatos, idque antiquitus, etiam Aristotelis Respublicae demonstrant: nam in Acarnanum republica ait, eius regionis partem teneri a Curetibus, partem occiduam a Lelegibus, caetera a Telebois: in Aetolorum republica, eos, qui nunc Locri dicuntur, Lelegas vocat eosdemque et Boeotiam occupasse testatur:

φησίν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ Ὀπουντίων καὶ Μεγαρέων· Epirus. ἐν δὲ τῇ Λευκαδίων καὶ αὐτόχθονά τινα Λέλεγα ὀνομάζει, τούτου δὲ θυγατριδοῦν Τηλεβόαν· τοῦ δὲ παῖδας δύο καὶ εἴκοσι Τηλεβόας· ὧν τινας οἰκῆσαι τὴν Λευκάδα. Μάλιστα δ' ἄν τις Ἡσιόδῳ πιστεύσειεν οὕτως περὶ αὐτῶν εἰπόντι·

Ἤτοι γὰρ Λοκρὸς Λελέγων ἡγήσατο λαῶν,
Τοὺς ῥά ποτε [8] Κρονίδης Ζεύς, ἄφθιτα μήδεα εἰδώς,
Λεκτοὺς ἐκ γαίης [9] λαοὺς πόρε Δευκαλίωνι.

Τῇ γὰρ ἐτυμολογίᾳ τὸ [10] συλλέκτους γεγονέναι τινὰς ἐκ παλαιοῦ καὶ μιγάδας, αἰνίττεσθαί μοι δοκεῖ· [11] καὶ διὰ

8) Gemistus Pletho κρείων Ζεύς.

9) Recte suspectum habuit Casaubonus ἀλέως, pro quo et vulgo in fragm. Hesiodi legitur ἀλέας, etsi nihil remedii admovit. Admoverunt post alii. Salmas. ad Solin. c. 7. (13.) p. m. 103. emendat λαοὺς vel λαῶν. Heyne ad Apollodor. p. 95. λᾶας. Retinuli λαούς, quia sic plenior suis partibus exsistit narratio. Forte Δ et Λ commistum et temere repetitum fuit — Δευκαλίωνι, quod uterque voluerat pro Δευκαλίωνος, adsensu comprobat Gemist. Pletho.

10) Inde ab Aldo λεκτούς. At Codd. Casaub. Vatic. A. B. Mosc. Gemist. Pletho cum Eustathio ad Homer. Odyss. 3, 366. p. 134. (1472.) συλλέκτους, quod recepi. Est enim explicatio.

11) Vulgo καὶ διὰ τὸ — Casaubonus inserta negatione ad disputationis vim firmandam, legebat, καὶ μὴ διὰ τὸ — Alia ratione

testatur: idemque ait in Opuntiorum et Megarensium republica: in Leucadiorum autem republica quendam indigenam Lelegem ponit, cuius ex filia nepos fuerit Teleboas, atque huius XXII filii Teleboae. Atque horum quosdam Leucadem inhabitasse. Maxime Hesiodo quispiam crediderit, sic de illis scribenti:

Namque fuit Locrus Lelegum ductor populorum,
Quos sapiens aeterna pater Saturnius olim
Lectos e terra dedit ortos Deucalioni.

Ipsa enim vocabuli ratio videtur mihi sub involucro hoc proponere, fuisse eos antiquitus collecticios quosdam

Epirus. διὰ τοῦτο ἐκλελοιπέναι τὸ γένος· ἅπερ ἄν τις καὶ περὶ Καυκώνων λέγοι, νῦν οὐδαμοῦ ὄντων, πρότερον δ' ἐν πλείοσι τόποις κατῳκισμένων.

§. 3.

Πρότερον μὲν οὖν καί περ μικρῶν καὶ πολλῶν καὶ ἀδόξων ὄντων τῶν ἐθνῶν, ὅμως διὰ τὴν [1] εὐανδρίαν καὶ τὸ βασιλεύεσθαι κατὰ σφᾶς, οὐ πάνυ ἦν χαλεπὸν διαλαβεῖν τοὺς ὅρους αὐτῶν. [2] Νῦν δ' ἐρήμου τῆς πλείστης χώρας γεγενημένης, καὶ τῶν [3] κατοίκων, καὶ μάλιστα τῶν πόλεων ἠφανισμένων, οὐδ' εἰ δύναιτό τις ἀκριβοῦν ταῦτα, οὐδὲν ἂν ποιοίη χρήσιμον, διὰ τὴν ἀδοξίαν καὶ τὸν ἀφανισμὸν αὐτῶν· ὃς ἐκ πολλοῦ χρόνου λαβὼν τὴν ἀρχὴν, οὐδὲ νῦν πω πέπαυται κατὰ πολλὰ μέρη διὰ τὰς ἀποστάσεις· ἀλλ' ἐνστρατοπεδεύουσιν αὐτοῖς

ratione adiuvat Gemist. Pletho, qui sic: διὰ δὲ τοῦτο — quem secutus sum. Ita quidem probabilius, cum a λείπω vix aliquis Leleges derivarit, et sequentia idem sic inferant.

1) Codd. Casaub. εὐνδρίαν.

2) Cod. Mosc. νυνὶ, ut alibi passim.

3) Reliqui hanc Casauboni lectionem, quam et alii Codd. habuisse videntur. Ante eum κατοικιῶν, quod probant Gemist. Pletho et Guarinus. Utrumque commodum sensum sustinet.

dam et mixtos e variis gentibus:. quo accedit, quod natio Lelegum abolita est. Quod ipsum de Cauconibus etiam dicere licet, qui nunc nulli sunt, cum ante diversis in terris habitaverint.

§. 3.

Enimvero priscis temporibus populi Graeciae, quanquam et multi essent, et exigui, et ignobiles: tamen quia et virtutem colebant, et suum quisque populus regem habebat, non adeo difficile erat terminos singulorum describere. Nunc cum magna pars regionis eius sit deserta, ac cum incolis domicilia, urbes maxime, deletae, etiam si quis ista posset accurate describere, nullum is tamen facturus esset operae pretium, obscuratis et abolitis ipsis. Quae sane deletio cum coeperit iam pridem, ne hodie quidem finem reperit multis in locis ob

[4] αὐτοῖς Ῥωμαῖοι τοῖς οἴκοις, καταςαθέντες ὑπ' αὐτῶν δυνάςαι. Τῶν δ' οὖν Ἠπειρωτῶν ἑβδομήκοντα πόλεις Πολύβιός φησιν ἀνατρέψαι Παῦλον τὸν Αἰμίλιον μετὰ τὴν Μακεδόνων καὶ [5] Περσέως κατάλυσιν, (Μολοττῶν δ' ὑπάρξαι τὰς πλείςας·) [6] πέντε δὲ καὶ δέκα μυριάδας ἀνθρώπων ἐξανδραποδίσασθαι. Ὅμως δ' οὖν ἐγχειρήσομεν, ἐφ' ὅσον [7] τῇ γραφῇ τε προσήκει, καὶ ἡμῖν ἐφικτὸν, ἐπελθεῖν τὰ καθ' ἕκαςα, [8] ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν [9] Ἰόνιον κόλπον παραλίας· αὕτη δ' ἐςὶν, εἰς ἣν ὁ ἔκπλους ὁ ἐκ τοῦ Ἀδρίου τελευτᾷ. Epirus.

§. 4.

Ταύτης δὴ τὰ πρῶτα μέρη τὰ περὶ Ἐπίδαμνον καὶ Ἀπολλωνίαν ἐςίν. Ἐκ δὲ τῆς Ἀπολλωνίας εἰς Μακε-

4) Gemist. Pletho αὐτῶν.

5) Mosc. Περσῶν, uti Aldus et Hopperus. Xylander Περσέων, etsi vitium subesse in notis recte monuit. Praeter Codd. alios ipsa res Casauboni emendationem confirmat.

6) Non agnoscunt duo haec verba πέντε καὶ Codd. Cas. Gemistus Pletho: ὥςε πέντε καὶ δέκα. Venetus: β καὶ δέκα. Vulgatam aliorum Codd. tuentur Liv. 45, 34, 4. et Plutarchi in Aemilio Paullo c. 29.

7) MSS. Casaub. Mosc. Vatic. (prima manu) τὴν γραφήν. Post Mosc. προσῆκε.

8) Codd. Casaub. ἀρξαμένοις. At cum reliquis melius refertur ad primarium verbum ἐγχειρήσομεν.

9) Moscov. Ἰώνιον. Vid. ad p. 316. Cas.

ob defectiones: sed Romani ab incolis domini constituti, castra sua ipsis habent in domibus. Certe Polybius scriptum reliquit, Paulum Aemilium LXX urbes Epirotarum evertisse, Macedonibus et Perseo domitis, quarum pleraeque fuerint Molossorum: eundemque in servitutem abduxisse CL hominum millia. Nos tamen conabimur, quantum et scriptioni huic convenit, et a nobis praestari potest, singula persequi, sumto ab ora Ionii sinus initio, quae ibi incipit, ubi ex Adria navigatio finitur.

§. 4.

Prima huius orae pars est circa Epidamnum et Apolloniam. Verum ab Apollonia in

Epirus. Μακεδονίαν· ἡ [1] Ἐγνατία ἐστὶν ὁδὸς πρὸς ἕω, βεβηματισμένη κατὰ μίλιον, καὶ κατεστηλωμένη μέχρι Κυψέλων καὶ Ἕβρου ποταμοῦ· μιλίων [2] δ᾽ ἐστὶ πεντακοσίων τριάκοντα πέντε· λογιζομένῳ δὲ, ὡς μὲν οἱ πολλοὶ, τὸ μίλιον ὀκταστάδιον, τετρακισχίλιοι ἂν εἶεν στάδιοι, καὶ ἐπ᾽ αὐτοῖς διακόσιοι [3] ὀγδοήκοντα· ὡς δὲ Πολύβιος, προστιθεὶς τῷ ὀκτασταδίῳ δίπλεθρον, ὅ ἐστι τρίτον σταδίου, προσθετέον ἄλλους σταδίους ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ὀκτὼ, τὸ τρίτον τοῦ τῶν μιλίων ἀριθμοῦ. Συμ-
p. 323. βαίνει δ᾽ ἀπὸ ἴσου διαστήματος συμπίπτειν εἰς τὴν αὐτὴν ὁδὸν, τούς τ᾽ ἐκ τῆς Ἀπολλωνίας ὁρμηθέντας καὶ τοὺς ἐξ Ἐπιδάμνου. Ἡ μὲν οὖν πᾶσα [4] Ἐγνατία καλεῖται·

1) Sic Codd. Casaub. hic et alibi, Vatic. A. B. Mosc. Gemist. Pletho cum epitome hic et infra nec minus Guarino. Atque sic repetiit in Polybio 34, 12, 3. Schweighaeuserus, et alii auctores Graeci praeferunt. Ἰγνατία invexit Aldus, quod et haesit.

2) Mosc. delet δ᾽: Gemist. Pletho μὲν οὖσα, ut artius nectentur. At ita solet Strabo adpendere. Uncis tamquam spuria δ᾽ ἐστὶ incluserat Casaubonus.

3) Pro ὀγδοήκοντα Mosc. dat εἴκοσιν· voluit εἴκοσιν. Aldus posuit διακοσίοις ἑκατὸν, et eum ex more plerumque reddens Hopperus. Vulgata debetur Xylandro, quam quidem et ipsa subputationis ratio probat, et agnoscunt praeter Guarinum Codices cum epitome. In Gem. Plethone aberant verba λογιζομένῳ — ἀριθμοῦ.

4) Vulgo, ut antea, Ἰγνατία.

in Macedoniam, Egnatia via est orientem versus diversa ac per miliaria distincta, ad singula posito lapide, usque ad Cypselum et Hebrum fluvium: et continet M. P. IƆ XXXV. Quod si pro mille passibus octo (ut receptum est) stadia supputes, stadia habebis IV CIↃ CCXXC. Sin Polybium sequare, qui octo stadiis duo iugera addit, id est trientem stadii: addenda sunt adhuc CLXXIIX stadia, triens numeri milliarium. Eodem autem spatio eandem in viam incidunt et qui ab Apollonia, et qui a Dyrrachio proficiscuntur. Tota haec via Egnatia vocatur, prima

λεῖται· ἡ δὲ πρώτη ἐπὶ Κανδαυΐας λέγεται, ὄρȣς Ἰλλυρικȣ̃, διὰ [5] Λυχνιδȣ̃ πόλεως καὶ Πυλῶνος, τόπȣ ὁρίζοντος ἐν τῇ ὁδῷ τήν τε Ἰλλυρίδα καὶ τὴν Μακεδονίαν· ἐκεῖθεν δ' ἐςὶ παρὰ Βαρνȣ̃ντα διὰ Ἡρακλείας, καὶ [6] Λυγκηςῶν καὶ [7] Ἐορδῶν, εἰς [8] Ἔδεσσαν καὶ Πέλλαν μέχρι Θεσσαλονικείας· μίλια δ' ἐςὶ, φησὶ Πολύβιος, ταῦτα διακόσια ἑξήκοντα ἑπτά. Ταύτην δὴ τὴν ὁδὸν ἐκ τῶν περὶ τὴν Ἐπίδαμνον καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν τόπων ἰȣ̃σιν, ἐν δεξιᾷ μέν ἐςι τὰ Ἠπειρωτικὰ ἔθνη, κλυζόμενα τῷ Σικελικῷ πελάγει, μέχρι τȣ̃ [9] Ἀμβρα- Epirus.

5) Sic dedi ex Stephano, uti et infra p. 327. vult Casaubonus, et hic Vindingius ad Scymnum Chium v. 429. Λυχνιδίȣ, quod vulgo fertur ex Codd. et epitome, et retinuit Schweighaeuserus c. l. est adiectivum.

6) Antea Λυγκιςῶν, de quo infra p. 326.

7) Mosc. Ἐόρδων, ut in Thucyd. 2, 99. At de altero accentu monuit Stephanus ex Herodiano. Tum edd. dant cum spiritu aspero.

8) Ita epitome adiuta numorum auctoritate et aliorum usu, cum libri et scripti et editi legant Ἔδεσα, quod et olim fuit in Polyaeno 2, 29, 2. Polybio 5, 97, 4. — Accedit narratio Stephani. Mosc. Αἴδεσαν, uti in Ptolemaeo 3, 13. et in aliis passim ex libris notatur.

9) Ex Cod. Mosc. qui ita solet cum epitome et Guarino, et ex usu aliorum, in quibus raro dissentit Codex, ut in Thucyd. 1, 55. Eadem forma editum etiam est 2. p. 123. Casaubonus incerta forma fluctuatur.

ma pars ad Candaviam Illyrici montem, per urbem Lychnidum et Pylonem, qui locus in via distinguit a Macedonia Illyricum: inde iuxta Barnuntem per Heracleam, Lyncestas, Eordos, ad Edessam et Pellam pergitur Thessaloniceam usque. Sunt autem haec milliaria, ut ait Polybius, CCLXVII. Atque hac iter facientibus ab Epidamno et Apolloniae vicinis locis, ad dextram sunt gentes Epiroticae, quae Siculo alluuntur mari, usque ad sinum Ambracium; ad sinistram

Epirus. κικοῦ κόλπου· ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὰ ὄρη τὰ τῆς [10] Ἰλλυριῶν, ἃ προδιήλθομεν, καὶ τὰ ἔθνη τὰ παροικοῦντα μέχρι Μακεδονίας καὶ Παιόνων. Εἶτα ἀπὸ μὲν [11] Ἀμβρακικοῦ κόλπου τὰ νεύοντα ἐφεξῆς πρὸς ἕω, τὰ ἀντιπαρήκοντα τῇ Πελοποννήσῳ, τῆς Ἑλλάδος ἐστίν· εἶτ' ἐκπίπτει [12] εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ἀπολιπόντα ἐν δεξιᾷ τὴν Πελοπόννησον ὅλην. Ἀπὸ δὲ τῆς ἀρχῆς τῶν Μακεδονικῶν ἐθνῶν καὶ τῶν Παιονικῶν μέχρι Στρυμόνος ποταμοῦ, Μακεδόνες τε οἰκοῦσι καὶ Παίονες, καί τινες τῶν ὀρεινῶν Θρᾳκῶν· τὰ δὲ πέραν Στρυμόνος ἤδη, μέχρι τοῦ Ποντικοῦ στόματος καὶ τοῦ [13] Αἵμου, πάντα Θρᾳκῶν ἐστι, πλὴν τῆς παραλίας· αὕτη δ' ὑφ' Ἑλλήνων οἰκεῖται, τῶν μὲν ἐπὶ τῇ Προποντίδι ἱδρυμένων, [14] τῶν δὲ ἐφ' Ἑλλησπόντῳ καὶ τῷ Μέλανι κόλπῳ, τῶν

10) Moscov. Ἰλλυρίδων, ut Aldus et Hopperus. Receptam lectionem protulit Xylander.

11) Ante Ἀμβρακιακοῦ, de quo dictum.

12) Ex Gem. Plethone. Antea τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Terminum in progressione ultimum indicat Strabo.

13) Mosc. cum adspiratione effert, ut edd. ante Casaub. Vide supra.

14) Exciderant in Aldi editione et sqq. haec verba: τῶν δὲ ἐφ' Ἑλλησπόντῳ — κόλπῳ. Subplevit lacunam Casaubonus ex libris suis, quibuscum et alii consentiunt et Guarinus.

autem Illyrici montes, quos ante enarravimus, et gentes, quae inde usque ad Macedoniam et Paeonas habitant. Porro, quae deinceps ab Ambracio sinu orientem versus inclinant, ac iuxta Peloponnesum porriguntur, Graeciae sunt, atque relicta ad dextram tota Peloponneso, in Aegaeum mare desinunt. At ab initio Macedoniae et Paeoniae gentium usque ad Strymonem fluvium, Macedones habitant, ac Paeones et quidam montanorum Thracum: quae ulteriora iam Strymone sunt, usque ad Aemum et Ponti fauces, omnia Thracum sunt, excepta ora maritima: hanc enim Graeci accolunt, ad Propontidem alii, alii ad Hellepontum et sinum Melanem, alii

τῶν δὲ ἐπὶ τῷ Αἰγαίῳ. [15] Τὸ δ' Αἰγαῖον πέλαγος Epirus. δύο κλύζει πλευρὰς τῆς Ἑλλάδος, τὴν μὲν πρὸς ἕω βλέπουσαν, τείνουσαν δὲ ἀπὸ [16] τοῦ Σουνίου πρὸς τὴν ἄρκτον μέχρι τοῦ Θερμαίου κόλπου καὶ Θεσσαλονικείας, Μακεδονικῆς πόλεως, ἣ νῦν μάλιστα τῶν ἄλλων εὐανδρεῖ· τὴν δὲ πρὸς νότον τὴν Μακεδονικὴν ἀπὸ Θεσσαλονικείας μέχρι Στρυμόνος· τινὲς δὲ καὶ τὴν ἀπὸ Στρυμόνος μέχρι [17] Νέστου τῇ Μακεδονίᾳ προσνέμουσιν· ἐπειδὴ Φίλιππος ἐσπούδασε διαφερόντως περὶ ταῦτα τὰ χωρία, ὥστ' ἐξιδιώσασθαι, καὶ συνεστήσατο προσόδους μεγίστας ἐκ τῶν μετάλλων καὶ τῆς ἄλλης εὐφυΐας τῶν τόπων. [18] Ἀπὸ δὲ Σουνίου μέχρι Πελοποννήσου τὸ Μυρτῷόν ἐστι καὶ Κρητικὸν πέλαγος καὶ Λιβυκὸν σὺν τοῖς κόλποις μέχρι τοῦ Σικελικοῦ· τοῦτο δὲ καὶ τὸν Ἀμβρα-

15) Desunt haec verba ad μέχρι Στρυμόνος in Gem. Plethone.

16) Omisit articulum Cod. Mosc.

17) Sic libri 4. Casaub. Vatic. Mosc. et Gemistus Pletho cum Guarino, quod et placebat Casaubono. Aldus intulit Νέσσου, quae forma non omnino rejicienda videtur.

18) Haec verba usque ad κόλπον desunt in Gem. Plethone.

alii ad Aegaeum mare. Aegaeum autem mare duo alluit Graeciae latera, unum ad ortum solis spectans, quod a Sunio versus septentrionem tenditur ad Thermaicum usque sinum et Thessaloniceam, Macedonicam urbem, quae hodie prae aliis hominum copia floret; alterum meridiei oppositum Macedonicum, a Thessalonica usque ad Strymonem: quidam ea etiam, quae a Strymone ad Nestum usque sunt, Macedoniae attribuunt. Nam Philippus plurimum in ea loca contulit operae, ut suae ea ditionis faceret; redditusque constituit amplissimos e metallis aliisque eorum locorum commodis. A Sunio ad Peloponnesum usque, Myrtoum est, et Creticum mare, et Africum, cum sinubus usque ad Siculum pelagus: quod quidem et Am-

Epirus. Ἀμβρακικὸν καὶ Κορινθιακὸν καὶ [19] Κρισσαῖον ἐκπληροῖ κόλπον.

§. 5.

Τῶν μὲν οὖν Ἠπειρωτῶν ἔθνη φησὶν εἶναι Θεόπομπος τετταρεσκαίδεκα· τούτων δ' ἐνδοξότατα, Χάονες, καὶ Μολοττοὶ, διὰ τὸ ἄρξαι ποτὲ πάσης τῆς Ἠπειρώτιδος, πρότερον μὲν [1] Χάονας, ὕστερον δὲ Μολοττοὺς, p. 324. οἱ καὶ διὰ τὴν συγγένειαν τῶν βασιλέων ἐπὶ πλέον ηὐξήθησαν, (τῶν γὰρ [2] Αἰακιδῶν ἦσαν) καὶ διὰ τὸ παρὰ τούτοις εἶναι τὸ ἐν Δωδώνῃ μαντεῖον, παλαιόν τε [3] καὶ ὀνομαστὸν ὄν. Χάονες μὲν οὖν καὶ Θεσπρωτοὶ, καὶ μετὰ τούτους ἐφεξῆς Κασσωπαῖοι, καὶ οὗτοι δ' εἰσὶ Θεσπρωτοὶ, τὴν ἀπὸ τῶν Κεραυνίων ὀρῶν μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου παραλίαν νέμονται χώραν εὐδαίμονα ἔχοντες· ὁ δὲ πλοῦς ἀπὸ τῶν Χαόνων ἀρξαμένῳ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, καὶ πρὸς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον καὶ τὸν Κορινθιακὸν, ἐν δεξιᾷ ἔχοντι τὸ Αὐσό-

19) Mosc. Κρησαῖον.
1) Codd. Casaub. Χαονίας.
2) Mosc. Αἰακιδῶν.
3) Exciderat ὂν in edd. ante Casaub.

Ambracicum, et Corinthiacum, et Crissaeum implet sinus.

§. 5.

Epiroticas gentes Theopompus ait esse XIV: earum nobilissimae sunt Chaones et Molossi, propterea quod olim toti Epiro imperaverunt prius Chaones, post hos Molotti, qui et ob cognationem regum magna fecerunt incrementa, (erant enim ex Aeacidarum familia) et ob Dodonaeum apud ipsos oraculum vetustum ac celebre. Chaones ergo, et Thesproti, et Cassopaei post hos, qui ipsi quoque Thesproti sunt, oram maritimam tenent, quae a Cerauniis montibus est ad sinum usque Ambracium, regionem sane felicem. Navigatio a Chaonibus facto initio versus orientem solem ad sinum Ambracium et Corinthiacum, ad dextram

Αὐσόνιον πέλαγος, ἐν ἀριςερᾷ δὲ τὴν Ἤπειρον, εἰσὶ χίλιοι καὶ τριακόσιοι ςάδιοι, ἀπὸ τῶν Κεραυνίων ἐπὶ τὸ ςόμα τῦ Ἀμβρακικῦ κόλπυ. Ἐν τύτῳ δ' ἐςὶ τῷ διαςήματι Πάνορμός τε [4] λιμὴν μέγας, ἐν μέσοις τοῖς Κεραυνίοις ὄρεσι· καὶ μετὰ ταῦτα [5] Ὄγχησμος λιμὴν ἄλλος, καθ' ὃν τὰ δυσμικὰ ἄκρα τῆς [6] Κορκυραίας ἀντίκειται· καὶ πάλιν ἄλλος, [7] Κασσώπη, ἀφ' ὗ ἐπὶ Βρεντέσιον χίλιοι ἑπτακόσιοι ςάδιοι· οἱ δ' ἴσοι καὶ ἐπὶ Τάραντα ἀπὸ ἄλλυ ἀκρωτηρίυ [8] νοτιωτέρυ τῆς Κασσώπης, ὃ καλῦσι Φαλακρόν. [9] Μετὰ δὲ Ὄγχησμον, Ποσεί- Epirus.

4) Aldus et Hopperus λιμὴν καὶ μέγας. Xylander: λιμὴν ἐςι μέγας.

5) Ita emendat Victor. in varr. lectt. 36, 11. cui favent Mosc. Gemist. Pletho et Guarinus, etsi hic habet *Onchemus*; post *Onchesmus*. Vatic. Ὄγχημος. Sic per η Ptolem. 3, 14. quod et tuetur Cic. ad Attic. 7, 2. etsi in voce alias turbata. Ante Casaub. edebatur Ὄγχιμος, qui ex suis libris reposuit Ὄγχισμος.

6) Dedi per ο cum Codd. Mosc. et Ven. uti et post habuerunt Codd. Casauboni, qui sic alibi scripsit, p. 44. 299.

7) Ita aut hic legi debet pro Κασσιόπη, aut supra Κασσιοπαῖοι. Ad prius tamen deducit in sequ. Cod. Moscov. comprobatque usus auctorum Graecorum, quibus accedunt numi. cf. et post.

8) Sic pro ο ex Cod. Mosc. uti ante etiam exhibuerat Xylander.

9) Hactenus librum 7. perduxit Cod. Mosc. trium paginarum spatio relicto vacuo.

dextram Ausonio mari, ad sinistram Epiro relicta, stadiis constat ∞ ccc, a Ceraunis montibus usque ad os Ambracii sinus. In hoc intervallo Panormus est, portus magnus, in mediis Ceranniis montibus, et mox alius Onchesmus, cui occiduae extremitates Corcyrae opponuntur: rursumque alius Cassope, a quo ad Brundusium stadia sunt ∞ ɔccc: totidemque ad Tarentum ab alio promontorio, quod magis quam Cassope ad austrum vergens, Phalacrum dicitur. Post Onchesmum sequitur Posidium,

Epirus. [10] Ποσείδιον, καὶ Βυθρωτὸν, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ καλουμένου Πηλώδους λιμένος, ἱδρυμένον ἐν τόπῳ [11] χερρονησίζοντι, [12] ἐποίκους ἔχον Ῥωμαίους, καὶ τὰ Σύβοτα. Εἰσὶ δὲ νησίδες τὰ Σύβοτα, τῆς μὲν Ἠπείρου μικρὸν ἀπέχουσαι, κατὰ δὲ τὸ ἑῷον ἄκρον τῆς [13] Κορκυραίας τὴν [14] Λευκίμμην κείμεναι. Καὶ ἄλλαι δ' ἐν τῷ παράπλῳ νησίδες εἰσὶν, οὐκ ἄξιαι μνήμης. Ἔπειτα ἄκρα Χειμέριον, καὶ Γλυκὺς λιμὴν, εἰς ὃν ἐμβάλλει ὁ Ἀχέρων ποταμὸς, ῥέων ἐκ τῆς Ἀχερουσίας λίμνης, καὶ δεχόμενος πλείους ποταμοὺς, ὥστε καὶ γλυκαίνειν τὸν κόλπον·

10) Sic ex etymologiae legibus dedi pro vulgato Ποσίδιον. Vox saepe depravata, ut praeter alios docet Holsten. ad Stephan. p. 260. Recte apud Ptolem. 3, 14, legitur.

11) Codd. Casaub. χερρονησιάζοντι, qua forma ipse dedit 11, p. 491. Alteram tamen reliqui Codd. tenuisse videntur, probatam etiam ab aliis auctoribus, etsi sic in Polybio 10, 10, 3. variatur.

12) Cod. Cas. prima ἐποίκτως, quod vitium altera sustulit. Idem mox fecit, ubi in priori loco illa habet Σύβοντα, novo tamen inlato, ut primum daret Σύβοτα, deinde Σύβωτα.

13) Ita hic pro ε Codd. Casaub.

14) Reiecta hac forma Casaubonus substituit in nota Λευκίμνην ex Thucydide. At agnoscunt constanter omnes Codd. cum Guarino, qui nec in Thucydide consentiunt, et Ptolemaeus 3, 14. refert. Plinii locus 4, 19. dubiae est fidei. Quare intactam reliqui.

um, et Buthrotum, in ingressu portus Pelodis, hoc est coenosi, situm peninsulae forma, quod habet coloniam Romanorum. Iuxta sunt Sybota, quae sunt parvae insulae paululum ab Epiro distantes, sitae pone orientale Corcyrae promontorium Leucimmam. Sunt et aliae minutae insulae iuxta oram istam, memoratu indignae. Sequitur Chimerium, quasi si hybernum dicas, promontorium, et Glycys, id est, dulcis portus, in quem influit Acheron fluvius ex Acherusia palude, aliique complures, ita ut dulcis aquae sinus fiat:

κόλπον· ῥεῖ δὲ καὶ [15] Θύαμις πλησίον. Ὑπέρκειται δὲ τύτυ μὲν τῦ κόλπυ Κίχυρος, ἡ πρότερον [16] Ἔφυρα πόλις Θεσπρωτῶν· [17] τῦ δὲ κατὰ Βυθρωτὸν ἡ Φοινίκη. Ἐγγὺς δὲ τῆς Κιχύρυ πολίχνιον Βυχαίτιον Κασσωπαίων, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης ὄν· καὶ [18] Ἐλατρία, καὶ Πανδοσία, καὶ Βατίαι ἐν μεσογαίᾳ· καθήκει δ᾽ αὐτῶν ἡ χώρα μέχρι τῦ κόλπυ. Μετὰ δὲ Γλυκὺν λιμένα, ἐφεξῆς εἰσι δύο ἄλλοι λιμένες, ὁ μὲν ἐγγυτέρω καὶ ἐλάττων Κόμαρος, ἰσθμὸν ποιῶν ἑξήκοντα σαδίων πρὸς τὸν [19] Ἀμβρακικὸν κόλπον, καὶ τὸ τῦ Σεβασῦ Καίσαρος κτίσμα, τὴν Νικόπολιν· ὁ δὲ ἀπωτέρω Epirus

15) Sic dedit Casaubonus, ante quem legebatur Θυμίαθις, adiutus et aliorum auctoritate et libris veteribus, quibus accedit Gem. Pletho, in quo sic habet locus: καὶ ὁ Θύαμις. Πλησίον οὗτος τῦ Πηλώδυς λιμένος ἐκβάλλων ὑπέρκειται — Guarinus posuit Thymavus.

16) Tantum retraxi accentum cum aliis, et quia sic infra ponitur, etsi fluctuari eum novi. Sic Κορκυρα.

17) Quod Casaubonus dicit, vulgo τὸ δὲ, unice spectat Xylandrum. Nam illud, τῦ δὲ, iam dederant Aldus et Hopperus.

18) Gemist. Pletho Ἐλάτεια, uti est apud Demost. in orat. de Halonefo p. 84. (ed. Lpf.) Forte etiam voluit dare Ἐλάτρεια, quod probant Stephanus et Harpocration in Lex. h. v. Τὸ ει utique praeferendum videatur. Attamen in hac nominis ambiguitate, quod inveni, relinquere malui. Idem in Buchaetio obtinet.

19) Constantiae causa pro Ἀμβρακικὸν, uti post.

fiat: prope etiam Thyamis labitur. Super hunc sinum sita est Cichyrus, quae olim Ephyra dicta fuit, Thesprotorum urbs; super illum, qui prope Buthrotum est, Phoenice. Vicinum est Cichyro oppidum Cassopaeorum Buchaetium, paululum supra mare, tum in mediterraneis Elatria, Pandosia, Batiae. Cassopaeorum regio ad sinum usque dulcem pertinet. Post sinum dulcem alii sequuntur duo, unus propior, idemque minor, qui ad sinum Ambracium et ab Augusto Caesare conditam Nicopolin, conficit isthmum LX stadiorum, nomine Comarus: alter et maior et

Epirus. ποτέρω καὶ μείζων καὶ ἀμείνων, πλησίον τοῦ στόματος τοῦ κόλπου, διέχων τῆς Νικοπόλεως ὅσον δώδεκα σταδίους.

§. 6.

Ἐφεξῆς δὲ τὸ στόμα τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου· p. 325. τούτου δὲ τοῦ κόλπου τὸ μὲν στόμα μικρῷ τοῦ τετρασταδίου μεῖζον· ὁ δὲ κύκλος καὶ τριακοσίων σταδίων, εὐλίμενος δὲ πᾶς. [1] Οἰκοῦσι δὲ τοῖς μὲν ἐν δεξιᾷ εἰσπλέουσι τῶν Ἑλλήνων [2] Ἀκαρνᾶνες· καὶ ἱερὸν τοῦ Ἀκτίου Ἀπόλλωνος ἐνταῦθά [3] ἐστι, πλησίον τοῦ στόματος, λόφος τις, ἐφ' ᾧ ὁ νεὼς, καὶ ὑπ' αὐτῷ πεδίον ἄλσος ἔχον, καὶ νεώρια· ἐν οἷς ἀνέθηκε Καῖσαρ τὴν [4] δεκανέαν ἀκροθίνιον, ἀπὸ [5] μονοκρότου μέχρι δεκήρους· ὑπὸ πυρὸς δ' ἠφανίσθαι

1) Gem. Pletho sic: Οἰκοῦσι δὲ τὰ μὲν — εἰσπλέοντι τῶν Ἑλλήνων —.

2) Retinui accentum ed. Cas. 1. quem in acutum posteriores mutant, ut fit alibi. vid. ad Polyb. 4, 5, 10. Schweighaeuserus.

3) Ita distinxi. Aldus et Hopperus incisum maximum posuerant post ἐστὶ, minimum, illo sublato, post στόματος Casaubonus.

4) Leg. forte usitatiori forma δεκαναΐαν, quam abunde probavit Wesseling. ad Diodor. 14, 103. Mutationis causa patet. Servant tamen vulgatam libri. Tantum Gem. Pletho δεκάνεων. Tum forte: Καῖσαρ δέκα νεῶν ἀκρ.

5) Ante Xylandrum μονικρότου, uti post νεόσοικοι.

et melior, sed remotior, ac ori sinus propinquus, XII circiter a Nicopoli distans stadiis.

§. 6.

Subsequitur ostium sinus Ambracii, non multo maius IV stadiis: cum ipsius sinus circulus vel CCC stadia contineat, bonis undique apti portubus. Sinum ingresso, ad dextram Acarnanes habitant Graeci: atque ibi est Actii (quasi litoralem diceres) Apollinis templum tumulo faucibus sinus propinquo impositum, infraque campus cum luco et navalibus, in quibus Caesar de praeda ex hostibus capta dedicavit decem naves, ab uno remorum ordine actas ad deciremem usque: igni autem et navalia

φαίνεσθαι καὶ οἱ νεώσοικοι λέγονται καὶ τὰ πλοῖα. Epirus.
Ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἡ Νικόπολις, καὶ τῶν Ἠπειρωτῶν οἱ Κασσωπαῖοι μέχρι [6] τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ Ἀμβρακίαν· ὑπέρκειται δὲ αὕτη τοῦ μυχοῦ μικρὸν, [7] Τόλγου τοῦ Κυψέλου κτίσμα· παραῤῥεῖ δ᾽ αὐτὴν ὁ [8] Ἄραχθος ποταμὸς, ἀνάπλουν ἔχων ἐκ θαλάττης εἰς αὐτὴν, ὀλίγων σταδίων, ἀρχόμενος ἐκ [9] Στύμφης ὄρους καὶ τῆς Παρωρείας,

6) Sic explent locum Codd. Casaub. et Gemist. Pletho.

7) Consentiunt in hac scriptura libri omnes et scripti et editi cum Guarino, etsi alibi alii in controversiam deducunt, quam tamen et hic movet epitome, in qua Γόργου, uti Scymnus Chius 454. adfert, et corrupta forma indicat ipse Strabo lib. 10. p. 452. (Cas.) Quidam hic reponere malint Τόργου, quod habet Antonin. Liber. c. 4. ad quem vid. Verheyk. In qua ambiguitate, quod traditum accepi a libris, hic servavi.

8) Hoc reposuit Xylander, ante quem legebatur Ἄρατθος adsentiente Gem. Plethone et Guarino. Et sic apud Dicaearch. p. 42. in ed. Stephani, et Ἄρατος in MSStis Polybii 22, 9, 4. Cogitaveram priorem formam revocare, arbitratus Livii 38, 3. extr. Arethonem esse. At sententiam mutavi perpensis iis, quae ad Livium et Polybium disputantur.

9) Haesi haerensque emisi, cum docti viri tantum non omnes librorum omnium lectionem depravatam esse conclament, et in Τύμφης mutari iubeant ex Stephano maxime, ad quem vid. Salmas. et Holsten. p. 315. et 332. Fluctuatur Palmerius in Gr. ant. 2, 9. quia σ non praecedat, unde adhaerere potuerit, quod factum in Arriano de exped. Alex. 7. ubi Gronovius ei obsecutus dedit Τυμφαίως, etsi idem alterum retinuit in Indic. c. 18. Nec in Callimacho in Dian. p. 178. ubi tamen dederunt viri docti, ea ratio locum habet; vid. ibi multa. Sic vero etiam infra bis Tymphaei, qui hinc nomen traxisse videntur. Lubricum

lia absumta ferunt, et naves. Ad sinistram Nicopolis est, et Cassopaei Epirotae usque ad Ambracii intimum recessum. Ipsa Ambracia sita est modico supra recessum spatio, condita a Tolgo Cypseli filio. Eam praeterlabitur Arachthus fluvius, (quo adverso ad eam urbem paucorum stadiorum est subvectio) profluens e Stympha monte et

Epirus. ρωρείας. Ηὐτύχει μὲν οὖν καὶ πρότερον ἡ πόλις αὕτη διαφερόντως· τὴν γοῦν ἐπωνυμίαν ἐντεῦθεν ἔσχηκεν ὁ κόλπος· μάλιστα δ' ἐκόσμησεν αὐτὴν Πύῤῥος, βασιλείῳ χρησάμενος τῷ τόπῳ. Μακεδόνες δ' ὕστερον καὶ Ῥωμαῖοι, καὶ ταύτην, καὶ τὰς ἄλλας κατεπόνησαν τοῖς συνεχέσι πολέμοις, διὰ τὴν ἀπείθειαν· ὥστε τὸ τελευταῖον ὁ Σεβαστὸς ὁρῶν, ἐκλελειμμένας τελέως τὰς πόλεις, εἰς μίαν συνῴκισε τὴν ὑπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν Νικόπολιν ἐν τῷ κόλπῳ τούτῳ· ἐκάλεσε δ' ἐπώνυμον τῆς νίκης, ἐν ᾗ κατεναυμάχησεν Ἀντώνιον πρὸ τοῦ στόματος τοῦ κόλπου, καὶ τὴν Αἰγυπτίων βασίλισσαν Κλεοπάτραν, παροῦσαν ἐν τῷ ἀγῶνι καὶ αὐτήν. Ἡ μὲν οὖν Νικόπολις εὐανδρεῖ, καὶ λαμβάνει καθ' ἡμέραν ἐπίδοσιν· χώραν τε ἔχουσα πολλήν, καὶ τὸν ἐκ τῶν λαφύρων κόσμον· [10] τό, τε κατασκευασθὲν τέμενος ἐν

cam tamen emendationem faciunt libri, immo ad duplicem formam ducere videntur, quam et in usu fuisse existimant viri docti. vid. interim ad Diodor. Sic. 20, 28. Liv. 32, 13, a. Callimach. c. l. — Per me non stat, quo minus Τύμφης ob seq. praeferatur.

10) Locum sanum esse negat Palmerius in exercitt. — p. 301. quia, cum de uno sacro loco dicat, de duobus adsumat. Quare leg.

et Parorea. Haec urbs antiquitus fortuna est usa prosperrima, adeoque sinui nomen dedit: maxime autem eam exornavit Pyrrhus, regia hac usus. Posterioribus autem temporibus Macedones, atque inde Romani, et hanc et vicinas urbes continentibus bellis propter rebelliones confecerunt: adeo ut tandem Augustus sentiens, plane deseri has urbes, in unam omnes a se in sinu isto vocatam Nicopolin contraxerit: nomen Nicopoli indidit a victoria (id est Nice, Graecis) qua devicit ad fauces sinus navali pugna Antonium, et Cleopatram Aegypti reginam, quae et ipsa certamini interfuit. Viget autem multitudine hominum Nicopolis, et augetur indies, agrum habens amplum, et ornamenta e manubiis, tum et apparatam illam aream sacram

ἐν τῷ προαστείῳ τὸ μὲν εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν πεντετηρικὸν ἐν ἄλσει, ἔχοντι γυμνάσιόν τε καὶ στάδιον, [11] τὸ δ' ἐν τῷ ὑπερκειμένῳ τοῦ ἄλσους ἱερῷ λόφῳ τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἀποδέδεικται δ' ὁ ἀγὼν Ὀλύμπιος, τὰ Ἄκτια, ἱερὸς τοῦ Ἀκτίου Ἀπόλλωνος· τὴν δ' ἐπιμέλειαν ἔχουσιν αὐτοῦ Λακεδαιμόνιοι. Αἱ δ' ἄλλαι κατοικίαι περιπόλιοι τῆς Νικοπόλεώς εἰσιν. Ἤγετο δὲ καὶ πρότερον τὰ Ἄκτια τῷ [12] θεῷ, στεφανίτης ἀγών, ὑπὸ τῶν περιοίκων· νῦν δ' ἐντιμότερον ἐποίησεν ὁ Καῖσαρ. Epirus.

§. 7.

Μετὰ δὲ τὴν Ἀμβρακίαν τὸ Ἄργος ἐστὶ τὸ Ἀμφιλο-

leg. censet: Τὼ δὲ κατασκευασθέντε τεμένω, (voluit ponere τεμένη,) dualiter. Speciem id quidem habet veri non vanam, cum et τε a τέμενος absorberi facile potuerit. Auscultandus tamen videtur Ignarra de palaestra Neapolit. c. 4. p. 65. qui vulgatam lectionem sic vindicat, ut verbis τὸ μὲν — τὸ δὲ dualem contineri existimet, τέμενος duplicem locum, de quo Strabo loquatur, gymnasium et Apollinis aedem, γενικῶς indicet. Sed et leniori voce ad usitatam rationem haec forma revocari potest, si τέμενος, latius sumtum, de toto intelligatur, cuius partes conficiant τὸ μὲν — τὸ δὲ cum adiunctis. Distinctionem promovi post ἄλσει.

11) Gem. Pletho καὶ ἕτερον δ' ἐν τῷ ὑπερκ. qui sic exposite duplex τέμενος indicat, aut intellexit.

12) Huc cum Aldo et Hoppero ab Ἄκτια arcessivi incisum minus.

sacram in suburbio, cuius pars ad celebrandum certamen quinquennale est in luco, ubi gymnasium et stadium, pars in colle Apollini sacro, qui illi luco imminet. Constitutum autem est certamen illud Olympicum, Actia vocant, in Actii Apollinis honorem: procurant Lacedaemonii. Reliqua oppida et vici sub Nicopoli sunt. Quondam quoque Actia, coronarium certamen, Deo a vicinis celebrabantur: sed et eius dignitatem auxit Caesar.

§. 7.

Post Ambraciam Argos sequitur Amphilochicum, urbs ab

Epirus. Φιλοχικὸν, κτίσμα Ἀλκμαίωνος καὶ τῶν παίδων. Ἔφορος μὲν ἂν φησὶ, τὸν Ἀλκμαίωνα μετὰ τὴν Ἐπιγόνων ἐπὶ τὰς Θήβας στρατείαν, παρακληθέντα ὑπὸ Διομήδους, συνελθεῖν εἰς Αἰτωλίαν αὐτῷ, καὶ συγκατακτήσασθαι ταύτην τε καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν· καλοῦντος δ' αὐτοὺς ἐπὶ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον Ἀγαμέμνονος,
p. 326. τὸν μὲν Διομήδη πορευθῆναι· τὸν δ' Ἀλκμαίωνα, μείναντα ἐν τῇ Ἀκαρνανίᾳ, τὸ Ἄργος κτίσαι· καλέσαι δ' Ἀμφιλοχικὸν ἐπώνυμον τοῦ ἀδελφοῦ. Ἴναχον δὲ τὸν διὰ τῆς χώρας ῥέοντα ποταμὸν εἰς τὸν κόλπον, ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν Ἀργείαν προσαγορεῦσαι. Θουκυδίδης δέ φησιν, αὐτὸν Ἀμφίλοχον, μετὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐπάνοδον, δυσαρεστοῦντα τοῖς ἐν Ἄργει, παρελθεῖν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν· διαδεξάμενον δὲ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ δυναστείαν, κτίσαι τὴν πόλιν ἐπώνυμον ἑαυτοῦ.

§. 8.

Ἠπειρῶται δ' εἰσὶ καὶ Ἀμφίλοχοι, καὶ οἱ ὑπερκείμενοι καὶ συνάπτοντες τοῖς Ἰλλυρικοῖς ὄρεσι, τραχεῖαν

ab Alcmaeone eiusque liberis condita. Ephorus scribit, post Epigonorum ad Thebas expeditionem, Alcmaeonem a Diomede invitatum, ad eum in Aetoliam concessisse, inque ea et Acarnania occupandis socium se ei praebuisse: cumque ad Troianum bellum ab Agamemnone vocarentur, Diomede profecto Alcmaeonem in Acarnania mansisse, Argosque condidisse, et de fratris sui nomine Amphilochium nuncupasse: et Inachum amnem, qui per eam fluit regionem, ab Argiuo amne Inacho denominasse. Thucydides autem affirmat, ipsum Amphilochum, cum a Troia domum rediisset, Argisque res parum arriderent, in Acarnaniam abiisse, et fraternae ditionis hereditate potitum, urbem hanc sibi cognominem condidisse.

§. 8.

Ceterum et Amphilochi inter Epirotas censentur, et qui supra eos siti Illyrios attingunt montes, aspera incolentes

χεῖαν οἰκοῦντες χώραν, Μολαττοί τε καὶ Ἀθαμᾶνες καὶ [1] Αἴθικες, καὶ Τυμφαῖοι, καὶ Ὀρέσαι, Παρωραῖοί τε καὶ Ἀτιντᾶνες, οἱ μὲν πλησιάζοντες τοῖς Μακεδόσι μᾶλλον, οἱ δὲ τῷ Ἰονικῷ κόλπῳ. Λέγεται δὲ τὴν Ὀρεστιάδα κατασχεῖν ποτε Ὀρέστης, φεύγων τὸν τῆς μητρὸς φόνον, καὶ καταλιπεῖν ἐπώνυμον ἑαυτοῦ τὴν χώραν· κτίσαι δὲ καὶ πόλιν, καλεῖσθαι δ' αὐτὴν Ἄργος Ὀρεστικόν. Ἀναμέμικται δὲ τούτοις τὰ Ἰλλυρικὰ ἔθνη, τὰ πρὸς τῷ νοτίῳ μέρει τῆς ὀρεινῆς καὶ τὰ ὑπὲρ τοῦ Ἰονίου [2] κόλπου· τῆς γὰρ Ἐπιδάμνου καὶ τῆς Ἀπολλωνίας, μέχρι Κεραυνίων [3] ὑπεροικοῦσι, Βυλλίονές τε καὶ [4] Ταυλάντιοι, καὶ [5] Παρθινοὶ, καὶ Βρύγοι

Epirus.

1) Ante Xylandrum legitur Αἴθηγκες, et sic Guarinus: *Ethinces.*

2) Gem. Pletho post κόλπου subiicit: πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὰ Μακεδονικά. Τῆς γὰρ Ἐπ.

3) Sic Codd. Casaub. cum Gem. Plethone, quod et expressit Guarinus. Nempe recenset gentes in progressu ab Illyrico ad Epirum Vulgata περιοικοῦσι debetur Aldo.

4) Ita recte posuit Xylander pro Ταλάντιοι.

5) Pintianus ad Melam 2, 3, 158. ex aliis omnibus volebat Παρθηνοί. At quam parum sibi in his libri constent, docent observationes doctorum virorum. Modo enim η, modo ι reperitur, passim etiam ει. vid. interim Fabricius ad Dion. 41, 49. Praeferenda est ex monumentis antiquis vulgata hic scriptura, quam et unice probant viri docti. Tantum accentum ex penultima in ultimam egi.

lentes loca, Molossi, Athamanes, Aethices, Tymphaei, Orestae, Paroraei, atque Atintanes, alii Macedonibus, alii Ionico mari propinquiores. Fertur Orestiadi regioni nomen fecisse Orestes, cum ob matris caedem profugus eam tenuisset: sic condidisse ibi etiam urbem Argos Oresticum. His porro Epirotis mixtae sunt Illyriae gentes, quae sunt ad montium partes meridiei obversas, et supra Ionicum sinum accolunt. Supra enim Dyrrachium et Apolloniam usque ad Ceraunios montes habitant Bulliones, Taulantii, Parthini, Brygi:

Epirus. [6] Βρύγοι· πλησίον δέ πη καὶ τὰ ἀργύρια τὰ ἐν Δαμαστίῳ, [7] Περισάδιες τε συνεστήσαντο τὴν δυναστείαν, καὶ Ἐγχελίυς καὶ [8] Σεσαρασίυς καλῦσι· πρὸς δὲ τύτοις [9] Λυγκησταί τε καὶ ἡ [10] Δευρίοπος, καὶ ἡ [11] τριπολῖτις Πελαγονία, καὶ [12] Ἐορδοί, καὶ [13] Ἐλίμεια, καὶ Ἐράτυρα.

6) Ita pro Φρύγοι voluit Casaubonus, quia sic infra p. 327. scribantur et Βρύγιον Macedoniae urbs, unde dicti sint, a Stephano commemoretur. Si tamen iidem, qui Βρίγοι, quod et existimat ad Steph. p. 75. Holstenius, eodem iudice possint rectius forte eodem modo et hic scribi, quod infra facit Guarinus. Gemist. Pletho habet Ἐγχελύας.

7) Guarinus legisse videtur περὶ ἃ Περ. (*ubi* vertit) et mox αὖς καὶ Ἐγχελ. *Casaubonus.* Gem. Pletho plane haec verba: πλησίον δὲ — Σεσ. καλῦσι ignorat. Codex autem Medic. ita scribit: Ἐγχελείυς καὶ Σεσαρησίυς.

8) Casaubonus, quem probat Holsten. ad Steph. p. 289. malit Σεσαρηθίυς, quo et ducunt Cod. Med. et Guarinus. (*Sesaresios.*) Ad Δασσαρητίυς inclinat Pintianus ad Melam 2, 3, 158.

9) Pro ι in penultima posui η, ut supra, quam scripturam maxime probant auctores Latini praefert ex aliis, in primis Thucydide (cf. Duker. ad 2, 99.) Holsten. ad Stephan p. 192. et sustinet praeter epitomen et Guarinum Cod. Medic. Nota est praeterea illa literarum commistio. Tum ante Casaubonum legebatur Λιγκιταί.

10) Ex Stephano reponendum videatur Δουρίοπος, quippe qui diserte librum hunc Strabonis testem adlegat, uti de Ἀκύτεια pro Ἀκοντία sentiebat Casaub. ad lib. 3. p. 152. Manum tamen cohibuit in repetita hac forma Codd. consensus et quae ad Liv. 39, 53, 14. adferuntur.

11) Minusculum τ posui ob ea, quae infra a Strabone commemorantur, uti et placuerat Casaubono.

12) Aldus et Hopperus cum Guarino Λεόρδοι.

13) Quae hic antea ferebatur vox Αιμία, corruptam recte censuit Casaubonus. Eadem paullo post transiit alia corruptione in

Brygi: et prope sunt argenti metalla Damastii. Ibique et Perisadyes suam constituerunt ditionem, et quos Enchelios vocant, at Sesarasios: tum Lyncestae, Deuriopus, tripolitis Pelagonia, Eordi, Elimia, Eratyra. Haec omnia

Ἐράτυρα. Ταῦτα δὲ πρότερον μὲν κατεδυναστεύετο ἕκαστα, ὧν ἐν τοῖς Ἐγχελίοις, οἱ Κάδμου καὶ Ἁρμονίας ἀπόγονοι ἦρχον, καὶ τὰ μυθευόμενα περὶ αὐτῶν ἐκεῖ δείκνυται. [14] Οὗτοι μὲν [15] οὖν ὑπὸ ἰθαγενῶν ἤρχοντο· οἱ δὲ [16] Λυγκησταὶ ὑπ' [17] Ἀῤῥαβαίῳ ἐγένοντο, τῶν Βακχιαδῶν γένους ὄντι· τούτου δ' ἦν θυγατριδῆ ἡ Φιλίππου μήτηρ, [18] Ἀμύντου Εὐρυδίκη, Ἴῤῥα δὲ θυγάτηρ. Καὶ τῶν Ἠπειρωτῶν δὲ, Μολοττοὶ ὑπὸ Πύῤῥῳ τῷ Νεοπτολέμῳ τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ τοῖς ἀπογόνοις αὐτοῦ Epirus.

in Αἰμία. Nempe Α et Λ saepe commutantur, et praecedens αι absorpsit το Ε. Veram sine dubio lectionem ex Stephano, qui hunc locum aperte respicit, excitat Casaubonus. eamque dedi. Probavit etiam Ortelius s. v. *Limia*. vid. ad Thucyd. 2, 99.

14) Verba ab οὗτοι ad ἤρχοντο desunt in Gem. Plethone.

15) Ante Xylandrum legebatur οὐχ ὑπὸ, quod et expressit Guarinus. Tum Xylander τοῦ Βακχ.

16) Per η dedi in penultima pro ι, uti antea.

17) Ex Thucydide 4, 83. leg. videatur: Ἀῤῥιβαίῳ.

18) Vulgata Ἀμύντου, τοῦ Εὐριδίκης sensum disiicit, nec ad veram rationem revocant, quae ex Codd. adferri possunt. Gem. Pletho: Ἀμύντου. Ἴῤῥα τε καὶ Εὐριδίκης θυγάτηρ. Guarinus: *Huic nata est filia neptis Philippi Amynthae filii Mater Eurydices filii: Irrha vero filia.* Quare remedio ex historia petito Xylandri interpretatio adiuvit, quem secutus Casaubonus sic in Graecis legi vult: Ἀμύντου γυνὴ, Εὐριδίκη. Turbas dedit repetita syllaba του ex Ἀμύντου, unde nova corruptio fluxit. Equidem lenius succurrendum putavi eiecto τοῦ et distinctione post Ἀμύντου deleta, sic ut γυνὴ, quod saepe omittitur in similibus, subpleatur.

omnia suis quondam singula paruerunt principibus: de quibus Enchelii regebantur a Cadmi et Harmoniae posteris: ibique ea commonstrantur, quae fabulae de iis prodiderunt: hi ergo regebantur a genuinis. Lyncestae sub Arrabaeo fuerunt, qui a Bacchiadis genus duxit. Huius ex filia neptis fuit Eurydice, mater Philippi, Amyntae uxor: et Irrha filia. De Epirotis etiam Molossi Pyrrho Neoptolemo Achillis filio, ejusque posteris Thes-

 salis

Epirus. αὐτοῦ Θετταλοῖς οὖσι [19] γεγονότες· οἱ λοιποὶ δὲ ὑπὸ ἰθαγενῶν ἤρχοντο· εἶτ' ἐπικρατούντων ἀεί τινων κατέστρεψεν ἅπαντα εἰς τὴν Μακεδόνων ἀρχὴν, πλὴν ὀλίγων τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἰονίου κόλπου. Καὶ δὴ καὶ τὰ περὶ [20] Λυγκηστὸν, καὶ Πελαγονίαν, καὶ Ὀρεστιάδα, καὶ [21] Ἐλίμειαν, τὴν ἄνω Μακεδονίαν ἐκάλουν· οἱ δ' ὕστερον καὶ ἐλευθέραν· ἔνιοι δὲ καὶ σύμπασαν τὴν μέχρι p. 327. [22] Κορκύρας, Μακεδονίαν προσαγορεύουσιν, αἰτιολογοῦντες ἅμα, ὅτι καὶ κουρᾷ, καὶ διαλέκτῳ, καὶ χλαμύδι, καὶ ἄλλοις τοιούτοις χρῶνται παραπλησίως· ἔνιοι δὲ καὶ δίγλωττοί εἰσι. Καταλυθείσης δὲ τῆς Μακε-

19) Subiicit Gem. Pletho: οὔτοις (l. οὗτοι) μὲν οὖν οὐχ ὑπὸ Ἰθάμων ἤρχοντο, οἱ λοιποὶ —

20) Casaubonus vult aut Λυγκηστὶν aut Λύγκον. Hoc quidem ex nostro libro profert Stephanus. At praeterquam quod nimis a Codd. scriptura recedit, desideratur nomen regionis, quod, cum Lyncestide subministretur, (Ptolem. 3, 13.) speciem habeat maiorem, nisi alia morentur. Praetulerim Λυγκηστίαν, si exemplo suffulciretur, etsi omnino non repugnet analogia, ut *Penestia* (Liv. 43, 19. in.) Ipsa autem urbs, Lyncus, in deperdita libri parte locum habuisse videtur.

21) Antea Αἰμίαν, de quo supra. Omisit Gem. Pletho, uti mox verba: οἱ δ' ὕστερον καὶ ἐλευθέραν.

22) Dedi per ο pro ε, ut supra. Gem. Pletho: τὴν μέχρι τῆς ἀπαντικρὺ Κερκ.

salis natione subditi fuerunt. Reliqui a genuinis sunt gubernati, ac subinde aliis aliisque invalescentibus, ad extremum omnia sub Macedonum regnum sunt redacta, paucis earum regionum demtis, quae supra Ionium sinum sunt sitae. Quin etiam Lyncestidem, Pelagoniam, Orestidem, ac Elimiam, Macedoniae superioris, posteriores etiam liberae nomine intellexerunt: neque desunt, qui omne id, quod ad Corcyram usque est regionis, Macedoniam appellent, eam afferentes causam, quod et tonsura, et lingua, et chlamyde, aliisque id genus Macedonicis utuntur: nonnulli etiam duplici sermone. Sed everso Macedonum regno, omnia ista in

Μακεδόνων ἀρχῆς, ὑπὸ Ῥωμαίοις [23] ἔπεσε. Διὰ δὲ τούτων ἐστὶ τῶν ἐθνῶν ἡ [24] Ἐγνατία ὁδὸς, ἐξ Ἐπιδάμνου καὶ Ἀπολλωνίας· περὶ [25] δὲ τὴν ἐπὶ Κανδαουΐας ὁδὸν, αἵ τε λίμναι εἰσὶν αἱ [26] περὶ Λυχνιδὸν, ταριχείας ἰχθύων αὐτάρκεις ἔχουσαι· καὶ ποταμοὶ, οἵ τε εἰς τὸν Ἰόνιον κόλπον ἐκπίπτοντες, καὶ οἱ ἐπὶ τὰ νότια μέρη, ὅ, τ' Ἴναχος καὶ ὁ [27] Ῥατῶος, καὶ ὁ Ἀχελῶος, καὶ ὁ Εὔηνος, ὁ Λυκόρμας πρότερον καλούμενος, ὁ μὲν εἰς τὸν κόλπον τὸν [28] Ἀμβρακικὸν ἐμβάλλων· ὁ δὲ εἰς τὸν Ἀχελῶον, αὐτὸς δὲ ὁ Ἀχελῶος εἰς τὴν θάλατταν καὶ ὁ Εὔηνος· ὁ μὲν τὴν Ἀκαρνανίαν διεξιὼν, ὁ δὲ τὴν Epirus.

23) Gem. Pletho subnectit καὶ ταῦτα.

24) Ita et hic Codd. Casaub. Gem. Pletho et Guarinus. Vulgatam Ἰγνατία praeivit Aldus. vid. supra ad p. 322. (Cas.)

25) Inserui δὲ ex Codd. Casaub. et Guarino, et adposita distinctione, a prioribus seiunxi, praeeunte etiam Guarino.

26) Ita Casaubonus voluit, uti ex nota subposita adparet, non Λύφνιδον, uti vitiose in margine fertur, cuius rationem se non videre sic scribit Vindingius ad Scymnum Chium p. 429. Nempe τὰ male repetitum adhaesit in vulg. Λυχνιδοῦντα. V. supra.

27) Dubium nomen et, quod videtur, corruptum, cui forte subest Ἄρατθος, si idem credatur, uti supra p. 325. (Cas.) in libris. Et sic facilior ad depravationem transitus. Vult tamen et hic Casaubonus ὁ Ἄραχθος, secutus, quod dicit, Xylandrum. Hic tamen in versione tantum, Graecis intactis, sic posuerat. *Horatqus* articulo adiuncto Guarinus.

28) Ut constaret forma, expuli α.

in Romanorum venerunt potestatem. Per has gentes via ducit Egnatia, ex Epidamno et Apollonia: et in ea, quae est ad Candaviam, lacus sunt circa Lychnidum, qui ad salsamenta piscium abunde suppeditant. Sunt et flumina, quorum alia in Ionium sinum exeunt, versus meridiem alia, ut Inachus, Ratous, Achelous, Evenus, qui olim Lycormas fuit usurpatus, quorum Ratous in Ambracium sinum se exonerat, Inachus in Acheloum, Achelous et Evenus in mare, ille Acarnaniam, hic Aeto-

Epirus. [29] τὴν Αἰτωλίαν· ὁ δὲ Ἐρίγων πολλὰ δεξάμενος ῥεύματα ἐκ τῶν Ἰλλυρικῶν ὀρῶν, καὶ Λυγκηστῶν, καὶ Βρυγῶν, καὶ [30] Δευριοπίων, καὶ πλειόνων, εἰς τὸν [31] Ἀξιὸν ἐκδίδωσι.

§. 9.

Πρότερον μὲν οὖν καὶ πόλεις ἦσαν ἐν τοῖς ἔθνεσι τούτοις. Τριπολῖτις γοῦν ἡ Πελαγονία [1] ἐγένετο, ἧς καὶ Ἄζωρος ἦν, καὶ ἐπὶ τῷ Ἐρίγωνι πᾶσαι αἱ τῶν Δευριοπίων πόλεις ᾤκηντο, ὧν τὸ Βρυάνιον καὶ [2] Ἀλαλκομεναὶ καὶ [3] Στύμβαρα. Κύδραι δὲ [4] Βρυγῶν, Αἰγίνιον

29) Gem. Pletho διὰ τῆς Αἰτωλίας. Tum Ἐρίγων posui pro Ἐριγῶν, et Λυγκηστῶν, ut supra, pro Λυγκιστῶν. Illud et hic reddit Guarinus.

30) Immisi ι pro Δευριόπων, uti paullo post. De forma prioris syllabae supra.

31) Ante Casaubonum per ει.

1) Sic Codd. Casauboni et Gemistus Pletho, quod et legit Guarinus, et confirmat Stephanus. Aldus invexit ἐλέγετο, usitata commutatione. cf. infra p. 328. (Cas.) et Schweighaeuser. ad Polyb. 1, 6, 2. —

2) Vox sine dubio, male repetita prima syllaba, vitium traxit pro Ἀλκομεναί. Ita recte, opinor, iudicat Casaubonus, cui et adsentitur Ortelius in thes. h. v. cf. qui pluribus adstruere idem nititur Berkelius, ad Stephan. p. 101. et Gronov. p. 5.

3) Τὸ μ male intrusum videtur, si Livium audias 31, 39, 4. et alibi cum Polybio 28, 8, 8. Quod Στόβηρα ex hoc loco Strabonis adfert ad Livium c. 1. pertinet ad unum Suidam.

4) Coniecturam hanc Casauboni, ex ipso recensu populorum enatam,

Aetoliam permeans: at Erigon, multis, qui de Illyricis montibus, Lyncestide, Brygis, Deuriopiis, atque aliunde influunt, receptis amnibus, in Axium sese effundit.

§. 9.

Olim urbes erant iis in regionibus. Nam Pelagonia cognomentum tulit Tripolitidis, hoc est tribus constantis urbibus, quarum una fuit Azorus, et ad Erigonem fluvium omnes urbes Deuriopiorum fuerunt frequentatae, de quibus erant Bryanium, Alalcomenae, Stymbara. Cydrae Brygorum, Aeginium Tym-

νιον δὲ Τυμφαίων, [5] ὅμορον Αἰθικία καὶ Τρίκκη· πλησίον δ' ἤδη τῆς τε Μακεδονίας καὶ τῆς Θετταλίας περὶ [6] τὸ Ποῖον ὄρος καὶ τὸν Πίνδον, Αἴθικές τε καὶ αἱ τοῦ Πηνειοῦ πηγαί· ὧν ἀμφισβητοῦσι [7] Τυμφαῖοί τε καὶ ὑπὸ τῇ Πίνδῳ Θετταλοί· καὶ πόλις Ὀξύνεια παρὰ τὸν [8] Ἴονα ποταμὸν, ἀπέχουσα Ἀζώρου τῆς Τριπολίτιδος σταδίους εἴκοσι καὶ ἑκατόν· πλησίον δὲ καὶ Ἀλαλκομεναὶ καὶ Αἰγίνιον, καὶ Εὔρωπος, καὶ αἱ τοῦ Ἴωνος εἰς τὸν Πηνειὸν συμβολαί. Τότε μὲν οὖν, ὡς εἶπον, καίπερ οὖσα τραχεῖα καὶ ὀρῶν πλήρης, [9] Ταμάρου καὶ Πολυάνου, καὶ ἄλλων πλειόνων, ὅμως εὐάν-

enatam, egregie confirmat Gem. Pletho. Vulgo Βυρσῶν. Respicit hunc locum Stephanus, etsi ibi truncatus, s. v. Κύδραι. Atque hac forma dedi pro Κυδρίαι.

5) Sic Gemist. Pletho cum Guarino. Aldus post Τυμφαίων distinctionis maximae signum posuit, ceteri minimam post ὅμορον. Casaubonus aliquid deesse putat. Tum Τρίκκη dedit Gem. Pletho, uti edd. per duplex κ Cod. Med. uti Guarinus et Strabonis edd. infra 9. p. 437. — (Cas.) quae forma in aliis obtinet.

6) Τὸ Ποῖον ὄρος non habet Gem. Pletho, uti mox αἱ Xylander omisit.

7) Aldus cum Hoppero Στυμφαῖοι, nota commistione, de qua supra.

8) Gem. Pletho hic et post cum Medic. per ω, forte melius.

9) Verba Ταμάρου — πλειόνων absunt a Cod. Gem. Plethonis.

Tymphaeorum, confine Aethiciae, et Triccae, et Aethices ac Penei fontes iam Macedoniae ac Thessaliae vicini ad montes Poeum et Pindum. De Penei fontibus controversia est Tymphaeis et qui sub Pindo sunt Thessalis: et urbs est Oxynia ad Ionem fluvium, quae ab Azoro Tripolitidis distat stadiis cxx. In proximo sunt Alalcomenae, et Aeginium, et Europus, et Ionis in Peneum effluxus. Ac priscis quidem temporibus, sicuti monui, quanquam et aspera esset et montium plena, ut Tamaro, Polyano, et aliis compluribus, tamen hominum

Epirus.

Epirus. [10] εὐάνδρει ἥ τε Ἤπειρος πᾶσα, καὶ ἡ Ἰλλυρίς· νῦν δὲ τὰ πολλὰ μὲν ἐρημία κατέχει· τὰ δ' οἰκέμενα κωμηδὸν καὶ ἐν ἐρειπίοις λείπεται. Ἐκλέλοιπε δέ πως καὶ τὸ μαντεῖον τὸ ἐν Δωδώνῃ, καθάπερ [11] τἄλλα.

§. 10.

Ἔστι δὲ, ὥς φησιν Ἔφορος, Πελασγῶν [1] ἵδρυμα· οἱ δὲ Πελασγοὶ τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα δυναστευσάντων, ἀρχαιότατοι λέγονται· καὶ ὁ ποιητὴς φησιν ὅτω·

Ζεῦ ἄνα Δωδωναῖε Πελασγικέ. —

Ὁ δ' Ἡσίοδος·

Δωδώνην φηγόν τε Πελασγῶν ἕδρανον [2] ἦεν.

p. 328. Περὶ μὲν ὖν τῶν Πελασγῶν, ἐν τοῖς Τυῤῥηνικοῖς εἴρηται. Περὶ δὲ Δωδώνης, τὸς μὲν περιοικῦντας τὸ ἱερὸν, διότι

10) Ante Xylandrum εὐανδρεῖ.

11) Gem. Pletho τὰ ἄλλα.

1) Codd. Casaub. ἵδρυσμα. Vulgata forma etiam in aliis et in Strab. lib. 6. in.

2) Casaubonus emendat ἧκεν. Gemist. Pletho adfert φηγός. Forte etiam Δωδώνη vel — νης. At difficile est iudicium, cum connexa ignorentur. Guarinus vertit: *Dodona inter quercus sedes Pelasgorum extitit.* Hesiodi editores vulgatam lectionem servarunt intactam.

num copia florebat et Epirus universa, et Illyricum: nunc pleraque cultoribus carent, et quae habitantur, in vicis et ruderibus supersunt. Sed et oraculum Dodonaeum defecit, quemadmodum et reliqua.

§. 10.

Illud autem Ephorus ait a Pelasgis fuisse fundatum: quos fama fert eorum, qui in Graecia dominati sint, fuisse antiquissimos. Homeri est hoc:

Dodonaee, Pelasgice Iuppiter. —

Hesiodus autem sic:

Dodonam, fagumque, Pelasgorum utpote sedes.

Ac de Pelasgis quidem diximus, cum de Tyrrhenis verba faceremus. Quod autem ad Dodonam pertinet, eos, qui

[3] διότι βάρβαροι, διασαφεῖ καὶ ὁ Ὅμηρος ἐκ τῆς διαίτης, ἀνιπτόποδας, [4] χαμαιεύνας λέγων· πότερον [5] δὲ χρὴ λέγειν Ἑλλὲς, ὡς Πίνδαρος, ἢ Σελλὲς, ὡς ὑπονοῦσι παρ' Ὁμήρῳ κεῖσθαι, ἡ γραφὴ ἀμφίβολος οὖσα οὐκ ἐᾷ [6] διϊσχυρίζεσθαι. Φιλόχορος δέ φησι, καὶ τὸν περὶ Δωδώνην τόπον, ὥσπερ τὴν Εὔβοιαν, Ἑλλοπίαν κληθῆναι· καὶ γὰρ Ἡσίοδον οὕτω λέγειν· Epirus.

3) Verba διότι — λέγων omisit Gem. Pletho.

4) Ante Casaubonum χαμαιεύνας, uti recte exhibet ed. Amstelod. Nam in iis, quae eius nomen gerunt, vitiose legitur χακαιεύνας. Illud etiam repetit Stephanus, qualem exhibet editio Berkelii, s. v. Δωδώνη. At probant Casauboni emendationem libri Homerici, Eustath. ad Odyss. 16, 403. p. 611. (Basil.) Schol. Villoisonii ad Il. 16. 235. Stephanus integer in hoc loco apud Gronovium et Origenes apud Berkel. ad Stephan. p. 320. cf. et Max. Tyr. dissert. 19, 6. ut taceam alios. In eadem forma etiam post consentiunt libri. Verum in epitome Stephani χαμαιεύνας prorsus deest, uti etiam Pinedi edit. commonstrat.

5) Ante Casaubonum δή.

6) Ita Casaubonus posuit pro διαχειρίζεσθαι superiorum edd. Neque aliter ex Strabone adfert Eustath. ad Il. 16, 235. tantum διϊσχυρίσασθαι. At male excidit in eius edd. et hinc in Amstel. οὐκ, quod cum Eustathio (οὐκ ἔστι) et Guarino habent edd. antiquiores, et sensus postulat.

qui circa fanum illud habitarunt, barbaros fuisse, Homerus quoque describenda eorum victus ratione demonstrat, qui illotis eos pedibus incedere, et humi cubare dicit. Qui an sint Helli appellandi, ut Pindarus facit, an vero Selli, sicut ab Homero fuisse scriptum iudicant, ambiguitas scripturae non finit, ut contendamus. Philochori sententia locus circa Dodonam, itidem ut Euboea, Hellopia dicitur: ait enim sic canere Hesiodum:

Hellopia

Epirus. Ἔστι τις Ἑλλοπίη, [7] πολυλήϊος ἠδ' εὐλείμων·
Ἐνθάδε Δωδώνη τις ἐπ' ἐσχατιῇ πεπόλισται.

Οἴονται δὲ, φησὶν ὁ Ἀπολλόδωρος, ἀπὸ τῶν [8] ἑλῶν τῶν περὶ τὸ ἱερὸν, οὕτω καλεῖσθαι· τὸν μέν τοι ποιητὴν οὐ [9] λέγειν Ἕλλοὺς, ἀλλὰ Σελλοὺς ὑπολαμβάνει τοὺς περὶ τὸ ἱερὸν, προσθεὶς, ὅτι καὶ Σελλήεντά τινα ὀνομάζει ποταμόν. Ὀνομάζει μὲν οὖν, ὅταν φῇ·

Τηλόθεν

7) Sic recte dedit Casaubonus. Antea πολυήϊος. Poterat etiam syllabam sequ. vocis ευ punctis diaereseos signare, etsi nec illud male.

8) Sic Aldi ἑλλῶν iam emendaverat Hopperus.

9) Vulgata lectio sic habet: οὕτω λέγειν ἕλλοὺς, ἑλλὰς, ἕλλοὺς ὑπολαμβάνει κ. τ. λ. quam recte monstrosam vocat Casaubonus. Ipse sic emendat: τὸν μέντοι ποιητὴν οὕτω λέγειν Σελλοὺς τοὺς Ἕλλοὺς ὑπολαμβάνει. Tractavit hunc locum Heynius ad Apollodorum p. 1109. ubi sic constituit: περὶ τὸ ἱερὸν καλεῖσθαι τοὺς Ἕλλοὺς καὶ Σελλοὺς, τὸν μέντοι ποιητὴν οὕτω λέγειν ὑπολαμβάνει τοὺς περὶ τὸ ἱερὸν, προσθεὶς — Vulgatam lectionem etiam in suo Codice invenit Guarinus. Vertit enim, utcunque licebat: *poetam quidem ipsos Hellos nominare existimat: Hellas accipit Hellos eos, qui circa templum sunt.* Succurrit obportune Gem. Pletho, qui h. l. sic repetit: τὸν μέντοι ποιητὴν οὐχ Ἕλλοὺς, ἀλλὰ Σελλοὺς ὑπολαμβάνειν λέγειν τοὺς περὶ τὸ ἱερόν. Hinc vero corruptionis causa adparet. Nempe οὐ transiit in οὕτω, et ἀλλὰ in Ἑλλὰς, ubi τὸ σ adhaesit ex sequente Σελλοὺς. Atque ita propositam lectionem non temere effingi potuisse iudicavi, quam quidem, scriptis iis, in mentem etiam Gronovio venisse, eo lubentius cognovi. vid. eius thes. antiquu. Grr. Vol. 7. p. 284.

Hellopia est quaedam, pratisque agrisque referta,
Cuius in extremo Dodona est aedificata.

Censent autem (inquit Apollodorus) a paludibus, (hele Graecis hoc est) quae sunt circa templum, sic dictos; ipse quidem poëtam non Hellos, sed Sellos vocare templi accolas existimat, additque, nominari ab Homero etiam fluvium quendam Selleentem. Quem quidem hoc versu poëta nominat:

Ex

Τηλόθεν ἐξ Ἐφύρης ποταμοῦ ἀπὸ Σελλήεντος. Epirus

[10] * Ἐν δὲ Θεσπρωτοῖς Ἐφύρας, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐντὸς Ἠλείοις· ἐκεῖ γὰρ εἶναι τὸν Σελλήεντα· ἐν δὲ Θεσπρωτοῖς οὐδένα, οὐδ' ἐν Μολοττοῖς. Τὰ δὲ μυθευόμενα περὶ τῆς δρυὸς καὶ τῶν πελειῶν, καὶ εἴ τινα ἄλλα τοιαῦτα, καθάπερ καὶ περὶ Δελφῶν, τὰ μὲν ποιητικωτέρας ἐστὶ διατριβῆς, [11] τὰ δ' οἰκεῖα τῆς νῦν περιοδείας.

§. II.

Ἡ Δωδώνη τοίνυν τὸ μὲν παλαιὸν ὑπὸ Θεσπρωτοῖς ἦν, καὶ τὸ ὄρος ὁ Τόμαρος, ἢ Τμάρος, ἀμφοτέ-

 ρως

10) Vitiatum locum esse, adparet, cui quidem praemissa particula negandi mederi studuerunt Xylander et Casaubonus. Et vere praemisit Gem. Pletho. At maius vitium ex lacuna subesse tota disputationis series et vis declarat, acuteque vidit Heyne periteque docuit ad Apollodor. c. l. comprobante ipso Strabone lib. 8. p. 338. sq. (Cas.) unde sic lacuna expleri possit: Ὁ δὲ Σκήψιος Δημήτριος οὔ φησιν εἶναι τῆς ἐν Θεσπρωτοῖς — ἀλλὰ τῆς ἐν τοῖς —

11) Negationem ante οἰκεῖα male obtrudunt Codd. Casauboni, quam nec alii agnoscunt, et nexus respuit.

Ex Ephyra procul hinc, ad flumen Selleentem.

Non vult autem intelligi Ephyram Thesprotiae, sed apud Eleos, qui intra Peloponnesum sunt: ibi enim esse id nominis fluvium nullum, neque apud Thesprotos, neque apud Molossos. Quae autem de quercu et columbis, aliaeque harum affines feruntur fabulae, sicut etiam de Delphis, partim ad poëtarum potius, partim ad praesentem pertinent tractationem.

§. II.

Etenim Dodona antiquitus sub Thesprotis fuit, itemque mons seu Tomarus, seu Tmarus (utrumque enim effertur)

Epirus. ρως γὰρ λέγεται, [1] ὑφ' ᾧ κεῖται τὸ ἱερόν· καὶ οἱ τραγικοί τε, καὶ Πίνδαρος, Θεσπρωτίδα εἰρήκασι τὴν Δωδώνην· ὕστερον δὲ ὑπὸ Μολοττοῖς [2] ἐλέγετο. Ἀπὸ δὲ τοῦ Τομάρου τοὺς ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγομένους [3] ὑποφήτας τοῦ Διὸς, οὓς καὶ ἀνιπτόποδας, χαμαιεύνας καλεῖ, Τομόρους φασὶ λεχθῆναι· καὶ ἐν μὲν τῇ Ὀδυσσείᾳ, οὕτω γράφουσί τινες, ἃ φησιν [4] Ἀμφίνομος, συμβουλεύων τοῖς μνηστῆρσι, μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι τῷ Τηλεμάχῳ, πρὶν ἂν τὸν Δία ἔρωνται.

Ἢν μὲν κ' αἰνήσωσι Διὸς μεγάλοιο [5] τομοῦραι,

Αὐτός

1) Eustath. ad Odyss. 16, 403. p. 611. (ed. Basil.) refert ex Strabone ἐφ' ὅ. At illud frequentat noster.

2) Recte Casaubonus ἐγένετο reponi vult, uti contra factum erat supra. Cum tamen sensu non plane destituatur, recipere dubitavi.

3) Gem. Pletho locum sic exhibet: ὑποφήτας γὰρ καλεῖν ἀνιπτ. χαμ. ἐν οἷς —

4) Ita Xylander posuit, ante quem ferebatur Ἀμφίλοχος, quod et habet Guarinus. At alterum etiam refert epitome.

5) Codd. Casaub. τομοῦραι, quod pro τομοῦροι hic et post, etsi sic in epitome, recepi, comprobante illam lectionem maxime Eustathio ad Odyss. 14, 328. p. 545. (1760.) et ubi utriusque vocis discrimen exponit ad Odyss. 16, 403. (Bas.) Τομοῦροι nempe sunt (etsi retracto ille accentu Τόμουροι) ὑποφῆται Διός, sed τομοῦραι, quae alias μαντεῖαι, etsi post ipse turbat, forte corruptus, quod ex

fertur) sub quo fanum iacebat: quin et tragici, et Pindarus, Thesprotis Dodonam adiudicant: postea temporis Molossorum coepta est haberi. Sed a Tomaro eos, qui dicti sunt Iovis interpretes ab Homero, quos idem illotis pedibus vivere et humi decumbere ait, fuisse appellatos Tomoros, sunt qui affirment. Atque in Ulyssea nonnulli eos versus, quibus Amphinomus procis suadet, ne, nisi consulto prius Iove, Telemachum adoriantur, ita legunt:

Si Iovis hoc magni liquens iussisse tomuras,

Auctor

Αὐτός τε κτανέω, τοὺς τ᾽ ἄλλους [6] πάντας ἀνώξω· Epirus.
Εἰ δέ κ᾽ ἀποτρέπῃσι θεὸς, παύεσθαι ἄνωγα.

Βέλτιον γὰρ εἶναι τομούρας, ἢ θέμιστας γράφειν· οὐδαμοῦ γοῦν τὰ μαντεῖα θέμιστας λέγεσθαι παρὰ τῷ ποιητῇ, ἀλλὰ τὰς βουλὰς καὶ τὰ πολιτεύματα, [7] καὶ νομοθετήματα: Τομούρους δ᾽ εἰρῆσθαι, ἐπιτετμημένως [8] Τμάρους, οἷον τομαροφύλακας· οἱ μὲν οὖν νεώτεροι λέγουσι τομόρους. [9] Παρ᾽ Ὁμήρῳ δ᾽ ἁπλούστερον δεῖ δέχεσθαι θέμιστας, καταχρηστικῶς καὶ βουλὰς, τὰ προστά-

ex aliis efficitur. Argumentatio Strabonis procedit ex nominum cognatione, et sic pro θέμιστας etiam subponi potuit. Ceterum in quibus hi versus repetiti a nostris Homeri libris discrepent, non difficilis est cognitio. Corrupto quidem exemplari Strabonem usum esse, putat Hartung. Loc. Memor. Decur. 3. c. 1. p. 704. (T. 2. in Gruteri face crit.)

6) Ante Xylandrum πάλιν ἀνάξω.

7) Haec verba καὶ νομοθ. uncis incluserat Casaubonus, et ignorat Cod. Venetus, ex quo praeterea ad hunc librum nihil notatum inveni. Agnoscit tamen Eustathius c. I.

8) Casaubonus, ut subiecta explicatio valeat, vult τοὺς Τομαρούρους, ut οἰκούρους. At non opus est emendatione, si τὸ ἐπιτετμημένως non sequentia, sed praecedentia adficit, qui etiam ex elisione Tmari (f. Tmarii) dicantur esse Τομάρου οὖροι, i. e. φύλακες.

9) Persuadente Casaubono praeposui παρά.

Auctor ego caedis reliquis, prior ipse necabo.
Dissuadente deo, cunctos id omittere mando.

Rectius enim Tomuras, quam Themistas scribi: quod nusquam apud Homerum hoc vocabulo oracula designentur, sed consilia, rationes reipublicae gerendae, et legum lationes: verum Tomuros, conciso vocabulo Tmaros, appellatos quasi Tomarocustodes. Recentiores quidem Tomoros vocant. Enimvero apud Homerum simplicius intelligi debent Themistes, improprie etiam consilia,

Epirus. προςάγματα, καὶ τὰ βȣλήματα τὰ μαντικὰ, καθάπερ καὶ τὰ νόμιμα· τοιȣ̃τον γὰρ καὶ τὸ,

Ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο Διὸς βȣλὴν [10] ἐπακȣ̃σαι.

§. 12.

Κατ' ἀρχὰς μὲν ȣ̓̃ν ἄνδρες ἦσαν οἱ προφητεύοντες· καὶ τȣ̃τ' ἴσως καὶ ὁ ποιητὴς ἐμφαίνει· ὑποφήτας γὰρ καλεῖ, ἐν οἷς τάττοιντο καὶ οἱ προφῆται· ὕστερον δ' ἀπεδείχθησαν τρεῖς γραῖαι, ἐπειδὴ καὶ σύνναος τῷ Διὶ προσαπεδείχθη καὶ ἡ Διώνη. [1] Σȣΐδας δὲ [2] τοῖς Θετταλοῖς μυθώδεις λόγȣς προσχαριζόμενος, ἐκεῖθέν τέ φησιν εἶναι τὸ ἱερὸν μετενηνεγμένον ἐκ τῆς περὶ Σκοτȣ̃σσαν [3] Πελασγίας· ἔστι δ' ἡ Σκο-

10) In Homero Odyss. 14, 328. ἐπακύσῃ. At nihil tamen mutandum videtur, quia extra nexum et oblique refert. Contra lib. 16. p. 762. (Casaub.) etsi ibi ὑπακύσῃ etiam praeterea legitur.

1) Verba Σȣΐδας — μετενηνεγμένον desunt in Gem. Plethone, qui hunc locum omnino sic sistit: Ἔνιοι δέ φασιν ἐκ τῆς περὶ Σκοτ. Πελασγίας τὸ ἱερὸν εἶναι μετενηνεγμένον. Ἔστι δὲ Σκότȣσσα τῆς Πελασγ. Θετταλίας.

2) Ante Xylandrum ἐν τοῖς, quod et expressit Guarinus: *in rebus Thessalicis*, quasi ad eius librum pertineret.

3) MSS. Casaub. τῆς Πελασγιώτιδος. At vulgatam tuetur Gem. Pletho i. Stephano s. v. Σκότȣσσα.

lia, de decretis, et mandatis oraculi aeque, ac legum. Tale enim et illud est:

Consilium Iovis alticoma e quercu quaesitum.

§. 12.

Initio quidem viri fuerunt, qui futura praedicerent: quod ipsum poëta videtur significasse, qui interpretes dei nominat, quibus et fatidici comprehenduntur. Subsecutis aliquanto post temporibus tres anus sunt ad hoc ministerium designatae, postquam Dione etiam in societatem templi est Iovis recepta. At Suidas, ut Thessalis fabularum additamento gratificaretur, ex ea, quae apud Scotussam Thessaliae est, Pelasgia, in Epirum translatum id fanum ait, (est autem Sco-

[4]Σκοτῦσσα τῆς Πελασγιώτιδος Θετταλίας· συνακολεθῆσαι δὲ γυναῖκας τὰς πλείςας, ὧν [5] ἀπογόνες εἶναι τὰς νῦν προφήτιδας· ἀπὸ δὲ τέτε καὶ Πελασγικὸν Δία κεκλῆσθαι. Κινέας δ' ἔτι μυθωδέςερον . . . . Epirus.

[6] Λείπει τὸ τέλος.

4) Sic infra lib. 9. p. 441. (Cas.) ubi h. l. respicit. Vulgo Σκότεσα, quod et probavit nuper Schweighaeuserus ad Polyb. 10, 42, 3. Alii tamen non solum cum Stephano et epitome h. l. duplex σ praeferunt, sed et numi. Tum vero etiam accentum mutandum putavi. Alium enim videtur inferre εσα, alium εσσα, etsi saepe in diversas partes eunt librorum exempla.

5) Sic posuit Casaubonus pro ἀπὸ γένες.

6) Neque in nostris Codd. lacuna expletur. Cineae narratio est apud Stephanum de Dodone, etsi parum inde liquet, quid tantum a Suida discrepuerit, ut magis fabulosa eum tradidisse adfirmet, cum de columbis supra iam dixerit a pluribus decantata. Forte de quercu fatidica.

Scotussa Pelasgiotidis Thessaliae) comitatasque fuisse mulierum plerasque: ex quarum stirpe ortas fatidicas nostrae aetatis mulieres: atque hinc etiam Iovi Pelasgico esse nomen. Magis etiam fabulosa sunt, quae refert Cineas. . . . .

Desunt reliqua.

Excerpta

Excerpta ex libri feptimi fine:

1. ΟΤΙ ἡ παροιμία τὸ ἐν Δωδώνῃ χαλκεῖον, ἐντεῦθεν ὠνομάσθη· χαλκεῖον ἦν ἐν τῷ ἱερῷ, ἔχον ὑπερκείμενον ἀνδριάντα, κρατοῦντα μάστιγα χαλκῆν, ἀνάθημα Κορκυραίων· ἡ δὲ μάστιξ, ἦν τριπλῆ ἁλυσιδωτή, ἀπηρτημένους ἔχουσα ἐξ αὐτῆς ἀστραγάλους· οἳ πλήττοντες τὸ χαλκεῖον συνεχῶς, ὁπότε αἰωροῖντο ὑπὸ τῶν ἀνέμων, μακροὺς ἤχους ἀπειργάζοντο· ἕως ὁ μετρῶν τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἤχου μέχρι τέλους, καὶ ἐπὶ υ προελθεῖν· ὅθεν καὶ ἡ παροιμία ἐλέχθη, ἡ Κορκυραίων μάστιξ.

2. ΟΤΙ ἡ Κόρκυρα, τὸ παλαιὸν εὐτυχὴς ἦν, καὶ δύναμιν ναυτικὴν πλείστην εἶχεν, ἀλλ' ὑπὸ πολέμων τινῶν καὶ τυράννων, ἐφθάρη· καὶ ὕστερον ὑπὸ Ῥωμαίων ἐλευθερωθεῖσα, οὐκ ἐπῃνέθη· ἀλλ' ἐπὶ λοιδορίᾳ, παροιμίαν ἔλαβεν· ἐλευθέρα Κόρκυρα· χέζ' ὅπου θέλεις.

3. ΟΤΙ ἡ Μακεδονία περιορίζεται, ἐκ μὲν δυσμῶν, τῇ παραλίᾳ τοῦ Ἀδρίου· ἐξ ἀνατολῶν δὲ τῇ παραλλήλῳ ταύτης μεσημβρινῇ γραμμῇ, τῇ διὰ τῶν ἐκβολῶν Ἕβρου ποταμοῦ καὶ Κυψέλων πόλεως· ἐκ βοῤῥᾶ δὲ, τῇ νοουμένῃ εὐθείᾳ γραμμῇ τῇ διὰ Βερτίσκου ὄρους, καὶ Σκάρδου, καὶ Ὀρβήλου, καὶ Ῥοδόπης, καὶ Αἵμου· τὰ γὰρ ὄρη ταῦτα, ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ Ἀδρίου, διήκει κατὰ εὐθεῖαν γραμμὴν ἕως τοῦ Εὐξείνου, ποιοῦνται χεῤῥόννησον μεγάλην πρὸς νότον, τήν τε Θρᾴκην ὁμοῦ καὶ

Μακε-

Excerpta ex libri ſeptimi fine.

1. Hinc proverbium, aes Dodonaeum, originem ſumſit. Fuit lebes aeneus in templo, ſubiectus ſtatuae, quae flagellum aeneum tenebat, Corcyraeorum donarium; ipſum flagellum erat triplex, catenulis intextum, atque inde tali dependebant, qui agitati a ventis, cum continenter lebetem pulſarent, longum ſonum ciebant, adeo ut qui ſoni illius tempus ab initio ad finem metiretur, ad 400 numerando progredi poſſet. Inde et proverbium frequentatum: Corcyraeorum flagellum.

2. Corcyra felix olim fuit, et copiis navalibus plurimum valuit, at a bellis quibusdam et tyrannis deiecta eſt; poſt a Romanis in libertatem reſtituta, minus tamen bene audiit, ſed per contumeliam proverbium tulit: Libera eſt Corcyra; caca, ubi velis.

3. Macedonia ab occaſu terminatur maris Hadriatici ora; ab ortu linea meridiana illi orae parallela, per Hebri fluvii oſtia et Cypſela urbem ducta; a ſeptentrione recta, quae cogitetur, linea per Bertiſcum montem, Scardum, Orbelum, Rhodopen et Haemum; (qui montes initium ſumunt a mari Hadriatico et recta linea ad Euxinum usque Pontum porriguntur, faciuntque ad Notum magnam Cherſoneſum, Thraciam ſcilicet ſimulque

Μακεδονίαν καὶ Ἤπειρον καὶ Ἀχαΐαν· ἐκ νότȣ δὲ, τῇ Ἐγνατίᾳ ὁδῷ, ἀπὸ [1] Δυῤῥαχίȣ πόλεως πρὸς ἀνατολὰς ἰούσῃ, ἕως Θεσσαλονικείας· καὶ ἔςι τὸ σχῆμα τȣ̃το τῆς Μακεδονίας, παραλληλόγραμμον ἔγγιςα.

4. ΟΤΙ ὁ Πηνειὸς ποταμὸς ῥέων διὰ τῶν Τεμπῶν καὶ ἀρχόμενος ἀπὸ [2] τȣ̃ Πίνδȣ ὄρȣς, καὶ διὰ μέσης Θεσσαλίας καὶ τῶν Λαπιθῶν καὶ [3] Πεῤῥαιβῶν, δεχόμενός τε τὸν [4] Εὐρώταν ποταμὸν, ὃν Ὅμηρος Τιταρήσιον ὠνόμασεν, διορίζει Μακεδονίαν μὲν, πρὸς βοῤῥᾶν· Θεσσαλίαν δὲ πρὸς νότον· αἱ δὲ τȣ̃ [5] Εὐρώτȣ ποταμȣ̃ πηγαὶ ἐκ τȣ̃ [6] Τιταρίȣ ὄρȣς ἄρχονται, ὃ ἐςιν συνεχὲς τῷ Ὀλύμπῳ· καὶ ἔςιν ὁ μὲν Ὄλυμπος, τῆς Μακεδονίας· ἡ δὲ Ὄσσα, τῆς Θεσσαλίας, καὶ τὸ Πήλιον.

5. ΟΤΙ ὑπὸ ταῖς ὑπωρείαις τȣ̃ Ὀλύμπȣ, παρὰ τὸν Πηνειὸν ποταμὸν, Γυρτὼν ἐςὶ πόλις Πεῤῥαιβικὴ, καὶ Μαγνῆτις· ἐν ᾗ Πειρίθȣς τε καὶ Ἰξίων

1) Τὸ κ edd. Casaub. mutavi ex Strabone et aliis in ȣ, quod iam fecerat Hudson. et hinc ed. Amstel.

2) Palmerius in Gr. ant. 2, 9. p. 338. ut Strabo secum componeretur, (v. infra lib. 11. p. 434. 437. et supra p. 327.) emendabat τῆς. At videtur respici posse ὄρȣς, uti fecit Eustath. ad Homer. Il. 2, 755. p. 255. f. 337. quod in illis locis non adiicitur.

3) Scripsi per duplex ρ, uti Hudson. uti infra saepius in Strabone legitur, etsi simplex mansit lib. 1. p. 61. (Cas.) Quae recentiorum scriptura, teste Eustathio ad Il. 2, 749. p. 254. f. 335. etsi hic ferri possit, ad Strabonis tamen rationem revocanda talia videantur.

4) Casaubonus restituebat Εὔρωπον pro vulgato Εὔρωτον ex Plinio, cuius quidem edd. hodie illam formam ignorant. Equidem usitatiorem hanc reposui ex ipso Strabone lib. 9. p. 440. (Cas.) eamque confirmat Eustath. ad Homer. Il. 2, 739. p. 252.

et

que Macedoniam, Epirum et Achaiam;) ab austro finitur Egnatia via, quae a Dyrrhachio urbe ortum versus ad Thessalonicen tendit, unde Macedoniae figura parallelogrammo maxime est similis.

4. Peneus fluvius initio sumto a Pindo monte per Tempe perque mediam Thessaliam per Lapithas et Perrhaebos fertur, atque adsumto Eurota fluvio, quem Homerus Titaresium vocat, Macedoniam terminat ad Boream, Thessaliam ad Notum. Ceterum Eurotae fontes e Titario monte, qui Olympo contiguus est, incipiunt. Est autem Olympus mons Macedoniae, Ossa et Pelion Thessaliae.

5. Sub radicibus Olympi iuxta Peneum fluvium Gyrton est, urbs Perrhaebica et Magnetis, in qua regnarunt

et 2, 751. p. 254. ubi pleniorem hic Strabonem reddidit. Et sic post eadem de causa dedi Εὐρώτα pro Εὐρώτα. Vid. Holsten. ad Stephan. p. 324.

5) Sic dedi ex certa emendatione Casauboni, rectius forsitan, iudice Oberlino ad Vib. Sequ. p. 209. τῦ Εὐρώτα, uti Strabo ipse praeit lib. 11. p. 440. (Cas.) Sic supra τῦ Τύρα et similia. Sed nolui nimis deflectere, cum et alteram formam passim in his repetiri doceat Fischeri disputatio in animadvers. ad Weller. p. 357. ed. 2.

6) Ita vel Τιτάρυ pro vulgato Κιθαρίυ reponit Casaubonus, adsentientibus Holstenio ad Stephanum p. 324. et de Pinedo p. 658. et ipso Strabone comprobante lib. 9. p. 441. (Cas.) etsi ibi Τιτάρυ, quod et ex nostro loco repetit Eustath ad Homer. Il. 2, 751. p. 254. Denique ipsum nomen fluvii testatur. cf. etiam Oberlin. ad Vib. Sequ. c. l. Τιταρίυ dictum esse potest, uti similia.

p. 330. Ἰξίων ἦρξαν· [7] ἀπέχει δ' ἡ Γυρτὼν τῆς Τύῤῥηνος πόλεως Κραννὼν· καί φασιν, ὅταν εἴπῃ ὁ ποιητής· τὼ μὲν ἄρ' ἐκ Θρήκης, — Ἐφύρες μὲν λέγεσθαι τὲς Κραννωνίες· Φλεγύας δὲ τὲς Γυρτωνίες.

6. ΟΤΙ τὸ Δῖον ἡ πόλις ἐκ ἐν τῷ αἰγιαλῷ τῦ Θερμαίε κόλπε ἐςὶν, ἐν ταῖς ὑπωρείαις τῦ Ὀλύμπε, ἀλλ' ὅσον ζ ἀπέχει ςαδίες· ἔχει δ' ἡ πόλις τὸ Δῖον κώμην πλησίον Πίμπλειαν, ἔνθα Ὀρφεὺς διέτριβεν.

7. ΟΤΙ τὸ παλαιὸν οἱ μάντεις καὶ μεσικὴν εἰργάζοντο.

8. ΟΤΙ μετὰ τὸ Δίον πόλιν, ὁ Ἁλιάκμων ποταμός ἐςιν, ἐκβάλλων εἰς τὸν Θερμαῖον κόλπον· καὶ τὸ ἀπὸ τέτε, ἡ πρὸς βοῤῥᾶν τῦ κόλπε παραλία, Πιερία καλεῖται, ἕως τῦ Ἀξίε ποταμῦ· ἐν ᾗ καὶ πόλις Πύδνα, ἣ νῦν [8] Κίτρον καλεῖται· εἶτα Μεθώνη καὶ Ἄλωρος πόλις· εἶτα Ἐρίγων καὶ Λυδίας ποταμοί. Ἀπὸ δὲ Λυδίε, εἰς Πέλλαν πόλιν ἀνάπλες, ςάδια ρκ. Ἀπέχει δ' ἡ Μεθώνη τῆς μὲν Πύδνης, ςάδια μ, τῆς Ἀλώρε δὲ, ο ςάδια. Ἡ μὲν ὖν Πύδνα, Πιερική ἐςιν πόλις· ἡ δὲ Ἄλωρος, Βοτταϊκή. Ἐν μὲν ὖν τῷ πρὸ τῆς Πύδνης πεδίῳ, Ῥωμαῖοι Περσέα καταπολεμήσαντες, καθεῖλον τὴν τῶν Μακεδόνων βασιλείαν· ἐν δὲ τῷ πρὸ τῆς Μεθώνης πεδίῳ, γενέσθαι συνέβη τῷ Φιλίππῳ τῷ Ἀμύντε τὴν ἐκκοπὴν τῦ δεξιῦ

7) Manifesta corruptio, cuius praecipuum vitium latet in obscuro nomine Τύῤῥηνος. Aperte desideratur intervalli indicium. Tentarunt vario studio et opera sanare viri docti. Casaubonus ex Eustathio (v. ad Homer. Il. 2. 752. p. 255. f. 337. restituit: Ἀπέχει δ' αὐτῶν ἐ πολὺ πόλις Κραννών. Pleniora dat Stephanus ex Strabone f. v. Κραννών· ἀπέχει δὲ ςαδίες ἑκατὸν τῆς Γυρτῶνος ἡ Κρανὼν πόλις, unde et sic reponi volunt in hoc loco Cellarius Geogr. ant. T. 1. p. 2, 13, 111. Politus ad Eustath. c. l.

ſunt Pirithous et Ixion. Diſtat autem a Gyrtone — Crannon, aiuntque, cum poëta dixiſſet: *Ex Thrace hi* — Ephyros vocatos eſſe Crannonios; Phlegyas Gyrtonios.

6. Dion urbs non eſt in litore Thermaei ſinus in Olympi radicibus, ſed circiter ſeptem ſtadia diſtat. Habet autem Dion urbs pagum vicinum, Pimpleam, ubi Orpheus egit.

7. Vates olim etiam Muſicam exercuerunt.

8. Poſt Dion urbem Haliacmon eſt fluvius in ſinum Thermaeum emiſſus, unde quae Boream verſus ſinus eius ripa eſt, Pieria vocatur, usque ad Axium fluvium; ubi et Pydna urbs eſt, quae nunc Citrum vocatur, tum Methone et Alorus oppidum; inde Erigon et Lydias fluvii. A Lydia ad Pellam adverſo amne navigatur per 120 ſtadia. Methone a Pydna diſtat ſtadia 40, ab Aloro 70. At Pydna oppidum eſt Piericum, Alorus, Bottaicum. In campo ante Pydnam Romani devicto Perſe regnum Macedonum everterunt, et in eo, qui eſt ante Methonam, accidit Philippo Amyntae filio, ut

c. l. et viri docti ad Stephanum, tantum inverſa forma de Pinedo ἡ Γυρτὼν τῆς Κρ. Priorem rationem praetulerim, quia ſic cauſa corruptionis in voce Τύῤῥηνος emicat.

8) Haeret Palmerius in exercitt. — p. 302. utrum ex Livio 42, 51. in. Κίττιον hic reponi debeat, an contra in Livio ex Strabone *Citrum*. At vid. quae monuit Weſſeling. ad Antonini itiner. p. 328. adſentiente Drakenb. ad Liv. c. l.

δεξιῦ ὀφθαλμῦ καταπελτικῷ βέλει, κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως.

9. ΟΤΙ τὴν Πέλλαν, ὖσαν μικρὰν πρότερον, Φίλιππος εἰς μῆκος ηὔξησε τραφεὶς ἐν αὐτῇ· ἔχει δὲ λίμνην πρὸ αὐτῆς, ἐξ ἧς ὁ Λυδίας ποταμὸς ῥεῖ· τὴν δὲ λίμνην πληροῖ τῦ Ἀξιῦ τι ποταμῦ ἀπόσπασμα· εἶτα ὁ Ἀξιὸς, διαιρῶν τήν τε Βοττιαίαν καὶ τὴν Ἀμφαξῖτιν γῆν· καὶ παραλαβὼν τὸν Ἐρίγωνα ποταμὸν, ἐξίησι μεταξὺ Χαλέστρας καὶ Θέρμης. Ἐπίκειται δὲ τῷ Ἀξιῷ ποταμῷ χωρίον, ὅπερ Ὅμηρος 9) Ἀμυδῶνα καλεῖ· καί φησιν, τὺς Παίονας ἐντεῦθεν εἰς Τροίαν ἐπικύρυς ἐλθεῖν·

Τηλόθεν ἐξ Ἀμυδῶνος ἀπ' Ἀξιῦ εὐρὺ ῥέοντος.

Ἀλλ' ἐπεὶ μὲν Ἀξιὸς θολερός ἐστιν, κρήνη δέ τις ἐξ Ἀμυδῶνος ἀνίσχυσα καὶ ἐπιμιγνυμένη αὐτῷ καλλίστυ ὕδατος, διὰ τῦτο τὸν ἑξῆς στίχον

Ἀξιῦ, ὃ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται αἶαν.

μεταγράφυσιν, ὕτως

Ἀξιῦ, ᾧ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται αἴης·

ὐ γὰρ τὸ τῦ Ἀξιῦ ὕδωρ κάλλιστον τῆς γῆς τῇ ὄψει κίδναται, ἀλλὰ τῆς 10) γῆς τῷ Ἀξιῷ.

10. ΟΤΙ μετὰ τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν, ἡ Θεσσαλονίκη ἐστὶν πόλις, ἣ πρότερον Θέρμη ἐκαλεῖτο· κτίσμα δ' ἐστὶν Κασσάνδρυ· ὃς ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς ἑαυτῦ

9) Ambigit et hic Palmerius, utrum ex Stephano et Suida h. v. Ἀβυδῶνα legendum sit, quia sic ex Strabone adferunt, an vulgata forma retinenda, quod quidem evincere conatur Pearson. ad Suidam T. 1. p. 15. Nempe in opere ipso utrumque adposuit Strabo, uti adparet ex Eustathio ad Homer. Il. 2, 849. p. 272. (Basl.) cf. ad Stephan. p. 4. et 32. Holstenius et, qui disputationem eximit, ipsius Homeri locus.

10) Male sic edi existimat Schellenberg. ad Antimachi reliquias p. 77. et emendat: ἀλλὰ τὸ τῆς Αἴης τῷ Ἀξιῷ. Nempe Αἶα fons fuit prope Amydonem, quem quidam in Homerico loco

ut dextrum oculum amitteret, catapultica sagitta per urbis obsidionem percussus.

9. Pellam, urbem antea exiguam, Philippus latius auxit, in ea scilicet educatus. Prope habet lacum, ex quo Lydias fluvius manat; ipsum lacum auget divulsa ab Axio aquarum pars. Tum Axius, qui divisa terra Bottiaea atque Amphaxitide, adsumtoque Erigone fluvio inter Chalestram et Thermen egreditur. Adiacet huic fluvio locus, quem Amydonem vocat Homerus, unde Paeonum auxilia ad Troiam venisse ait: *Hinc Amydone procul, qua latis Axius undis.* Ceterum quia Axius turbidus fluit, fons autem ex Amydone limpidissima aqua illi miscetur, sequentem versum: Ἀξιȣ̃, ȣ̃ κάλλιϛον ὕδωρ ἐπικίδναται αἶαν, ita mutandum esse censent; Ἀξιȣ̃, ᾧ κάλλιϛον ὕδωρ ἐπικίδναται αἴης. Non enim pulcherrima adspectu omnium per terram aqua Axii diffunditur, sed adfunditur.

10. Post Axium fluvium Thessalonice urbs est, prius Therme dicta, a Cassandro condita. Hic de nomine

loco quaerebant. v. Stephan. de eo h. v. et Etymol. M. At nondum in integrum restitutus est locus. Hiat enim male obpositio, quam hic aperte paravit Strabo, teste etiam Eustathio ad Homer. c. l. pag. 272. (360.) ubi ipsa Strabonis verba ex deperdita hac libri parte exhibet. Ex eo, opinor, optime locum sanavit Politus Tom. 2. p. 779. sic legens: κάλλιϛον τῇ πηγῇ ἐπικίδναται, ἀλλὰ τὸ τῆς πηγῆς τῷ Ἀξιῷ. Ita enim constat obpositio et importunum ὄψει amovetur. Haec tamen in nota ponere, quam in ipsa oratione malui. Ceterum de varietate lectionis in v. αἶα adeundae edd. Homeri.

ἑαυτοῦ γυναικὸς, παιδὸς δὲ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, ὠνόμασεν· μετῴκισεν δὲ τὰ πέριξ πολίχνια εἰς αὐτήν· οἷον Χαλάστραν, [11] Αἰνείαν, Κισσὸν καί τινα καὶ ἄλλα· ἐκ δὲ τοῦ Κισσοῦ τούτου, ὑπονοήσειεν ἄν τις γενέσθαι καὶ τὸν παρ' Ὁμήρῳ [12] Ἀμφιδάμαντα, οὗ ὁ πάππος Κισσεὺς ἔθρεψεν αὐτὸν, φησὶν, ἐν Θρήκῃ, ἣ νῦν Μακεδονία καλεῖται.

11. ΟΤΙ ἡ Βέρροια πόλις, ἐν ταῖς ὑπωρείαις κεῖται τοῦ Βερμίου ὄρους.

12. ΟΤΙ ἡ Παλλήνη χερρόνησος ([13] ἧς ἐν τῷ ἰσθμῷ κεῖται, ἡ πρὶν μὲν Ποτιδαία, νῦν δὲ Κασσάνδρεια·) Φλέγρα τὸ πρὶν ἐκαλεῖτο· ᾤκουν δ' αὐτὴν οἱ μυθευόμενοι γίγαντες, ἔθνος ἀσεβὲς καὶ ἄνομον· οὓς Ἡρακλῆς διέφθειρεν· ἔχει δὲ πόλεις δ'· Ἄφυτιν, Μένδην, Σκιώνην, Σάνην.

13. ΟΤΙ τῆς Ὀλύνθου ἐπίνειόν ἐστιν [14] Μηκύβερνα ἐν τῷ Τορωναίῳ κόλπῳ.

14. ΟΤΙ πλησίον Ὀλύνθου, χωρίον ἐστὶ κοῖλον καλούμενον Κανθαρώλεθρον, ἐκ τοῦ συμβεβηκότος· τὸ γὰρ ζῶον ὁ κάνθαρος πέριξ τῆς χώρας γινόμενος, ἡνίκα ψαύσῃ τοῦ χωρίου ἐκείνου, διαφθείρεται.

15. ΟΤΙ ἀντικρὺ Κανάστρου ἄκρου τῆς Παλλήνης, ἡ Δέρρις ἐστὶν ἄκρα, πλησίον Κωφοῦ λιμένος· καὶ ὁ Τορωναῖος κόλπος ὑπὸ τούτων ἀφορίζεται. Καὶ πρὸς ἀνατο-

11) Exciderat ι post ς, quod revocavi. Aliter in hoc nomine peccatum est lib. 10. p. 450. (Cas.)

12) Ex Homeri stabili lectione Il. 11, 221. reponendum videatur Ἰφιδάμαντα, quem etiam commemorat Eustath. ad Il. 2, 844. p. 271. Bas. Unde fluxerit vulgata lectio, utrum ex ipso Strabone, an ex huius auctoris corruptione, incertum cum sit, reliqui.

mine uxoris, quae filia erat Philippi, Amyntae filii, urbem eam ita adpellavit, et circumiacentia oppidula eo deduxit, veluti Chalastram, Aeneam, Cissum et quaedam alia. Ex hoc Cisso existimet aliquis Amphidamantem Homeri fuisse, quem, inquit, avus Cisseus in Thracia educavit, quae nunc Macedonia vocatur.

11. Beroea urbs est in radicibus Bermii montis sita.

12. Pallene, chersonesus (in cuius isthmo iacet, quae prius Potidaea, nunc Cassandrea dicitur,) olim Phlegra vocabatur. Eam incolebant fabulosi gigantes, gens impia et iniqua, quos Hercules sustulit. Habet urbes quatuor, Aphytin, Menden, Scionen, Sanen.

13. Olynthi navale est Mecyberna in Toronaeo sinu.

14. Iuxta Olynthum locus est cavus, ab eventu Cantharolethron adpellatus. Cantharus enim, qui circa hunc locum nascitur, si quis illum adtigerit, exanimatur.

15. Contra Canastrum Pallenes promontorium Derris est promontorium, iuxta portum Surdum; atque his definitur Toronaeus sinus. Rursus ad ortum iacet Atho-

13) Per parenthesin haec dici et eius signis includenda esse, recte monuit Causaubonus. Pallenen enim olim Phlegram dictam esse, ex auctoribus constat.

14) Ita, monente antea Casaubono, ex consensu auctorum dedit Hudsonus, cum ed. Bas. *r* adtulisset.

ἀνατολὰς αὖθις κεῖται τὸ ἄκρον τοῦ Ἄθωνος, ὃ ἀφορίζει τὸν Σιγγιτικὸν κόλπον· ὡς εἶναι ἐφεξῆς κόλπους τοῦ Αἰγαίου πελάγους πρὸς βοῤῥᾶν, ἀλλήλων ἀπέχοντας οὕτως· Μαλιακὸν, [15] Παγασητικὸν, Θερμαῖον, Τορωναῖον, Σιγγιτικὸν, Στρυμονικον· τὰ δὲ ἄκρα, [16] Ποσείδιον μὲν, τὸ μεταξὺ Μαλιακοῦ καὶ Παγασητικοῦ· τὸ δὲ ἐφεξῆς πρὸς βοῤῥᾶν, Σηπιάς· εἶτα, τὸ ἐν Παλλήνῃ Κάναστρον· εἶτα, Δέῤῥις· εἶτα, Νύμφαιον ἐν τῷ Ἄθωνι, πρὸς τῷ Σιγγιτικῷ· τὸ δὲ πρὸς τῷ Στρυμονικῷ, Ἀκράθως ἄκρον· ὧν μεταξὺ, ὁ Ἄθων· οὗ πρὸς ἀνατολὰς, ἡ Λῆμνος· πρὸς δὲ βοῤῥᾶν ἀφορίζει τὸν Στρυμονικὸν κόλπον, ἡ Νεάπολις.

p. 331. 16. ΟΤΙ Ἄκανθος πόλις ἐν τῷ Σιγγιτικῷ κόλπῳ ἐστὶν παράλιος, πλησίον τῆς τοῦ Ξέρξου διώρυχος· ἔχει δ' ὁ Ἄθων, ε´ πόλεις, Δίον, Κλεωνὰς, [17] Θύσσον, Ὀλόφυξον, [18] Ἀκροθώους· αὕτη δὲ, πρὸς τῇ κορυφῇ τοῦ Ἄθωνος κεῖται. Ἔστιν δ' ὁ Ἄθων, ὄρος μαστοειδὲς, ὀξύτατον, ὑψηλότατον· οὗ οἱ τὴν κορυφὴν οἰκοῦντες, ὁρῶσι τὸν ἥλιον ἀνατελλοντα, πρὸ ὡρῶν γ´ τῆς ἐν τῇ παραλίᾳ ἀνατολῆς· καὶ ἔστιν ἀπὸ πόλεως τῆς Ἀκάνθου ὁ περίπλους τῆς Χεῤῥονήσου, ἕως Σταγείρου πόλεως τοῦ Ἀριστοτέλους, στάδια υ´. ἐν ᾗ λιμὴν ὄνομα Κάπρος, καὶ νησίον ὁμώνυ-

15) Sic pro ι etiam infra lib. 9. p. 436. (Caſ.) et apud Scylacem p. m. 58. ſq. ſcribitur recte.

16) Ex ed. Caſ. 2. in Amſtel. tranſierat Ποσείδιον.

17) Sive Herodotum 7, 22. hic reddidit Strabo, ſive Thucyd. 4, 109. alterutrum enim videtur, placuit reponere pro Θύσσαν. Adiuvat et Plin. 4, 17. (10.) Eadem cauſa motus mutavi Ὀλόφυξιν, quod mutandum eſſe innuit Caſaubonus, pronuntiat Politus ad Euſtathium Il. 5, 690. T. 3. p. 1262. ut in Suida.

nis promontorium, quod sinum Singiticum terminat sic, ut deinceps sint in mari Aegaeo boream versus hi sinus a se invicem sic dissiti: Maliacus, Pagaseticus, Thermaeus, Toronaeus, Singiticus, Strymonicus. Promontoria haec: Posidium inter sinum Maliacum et Pagaseticum; deinceps ad boream Sepias; dein in Pallene Canastrum; post Derris; tum Nymphaeum in Athone iuxta sinum Singiticum; inde ad sinum Strymonicum Acrathos promontorium, inter quae est Athos, cui ad ortum iacet Lemnus; ad boream finit Strymonicum sinum Neapolis.

16. Acanthus urbs in Singitico sinu maritima est, iacens ad fossam Xerxis. Athos autem habet urbes quinque, Dium, Cleonas, Thyssum, Olophyxum, Acrothoos, in vertice haec montis. Ipse Athos mons est, in mammae formam exsurgens acutissimus altissimusque; cuius in vertice qui habitant, solem tribus horis ante, quam in litore adpareat, orientem conspiciunt. Est autem Chersonesi in circuitu navigatio ab Acantho urbe usque ad Stagirum, Aristotelis patriam, stadiorum 400. In ea portus est nomine Caprus et

 eodem

Suida. Alias tamen is. praeter Suidam habent etiam Scylax p. m. 302. et Phavorinus.

18) Vulgo Ἀκρεσθώυς, quod corruptum esse primus intuitus docet. Proxime accedit ex Thucydide Ἀκροθώυς, quod et volebat Casaubonus, etsi Palmerius in exercitt. — p. 302. praeferat Ἀκραθώυς, ab ἄκρα et Ἄθως. Salmasius ad Solin. c. 11. p. m. 129. Ἀκροαθώυς. Placuit tamen superior forma auctoribus. vid. praeter alios Holsten. ad Stephan. p. 21. ubi et sic Cod. Perusin.

ὁμώνυμον τῷ λιμένι· εἶτα αἱ τοῦ Στρυμόνος ἐκβολαί· εἶτα Φάγρης, Γαληψὸς, Ἀπολλωνία, πᾶσαι πόλεις· εἶτα τὸ [19] Νέστου στόμα, τοῦ διορίζοντος Μακεδονίαν καὶ Θρᾴκην, ὡς Φίλιππος καὶ Ἀλέξανδρος, ὁ τούτου παῖς, διώριζον, ἐν τοῖς κατ' αὐτοὺς χρόνοις· εἰσὶν δὲ περὶ τὸν Στρυμονικὸν κόλπον πόλεις καὶ ἕτεραι, οἷον [20] Μύρκινος, Ἀργίλος, [21] Δραβῆσκος, Δάτον· ὅπερ καὶ ἀρίστην ἔχει χώραν καὶ εὔκαρπον, καὶ ναυπήγια, καὶ χρυσοῦ μέταλλα· ἀφ' οὗ καὶ παροιμία· Δάτον [22] ἀγαθῶν, ὡς καὶ ἀγαθῶν ἀγαθίδες.

17. ΟΤΙ πλεῖστα μέταλλά ἐστιν χρυσοῦ ἐν ταῖς Κρηνίσιν, ὅπου νῦν οἱ Φίλιπποι πόλις ἵδρυται, πλησίον τοῦ Παγγαίου ὄρους· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ Παγγαῖον ὄρος, χρύσεια καὶ ἀργύρεια ἔχει μέταλλα, καὶ ἡ πέραν, καὶ ἡ ἐντὸς τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, μέχρι Παιονίας· φασὶν δὲ, καὶ τοὺς τὴν Παιονίαν γῆν ἀροῦντας, εὑρίσκειν χρυσοῦ τινα μόρια.

18. ΟΤΙ ὁ Στρυμὼν ποταμὸς ἄρχεται ἐκ τῶν περὶ τὴν Ῥοδόπην Ἀγριάνων.

19. ΟΤΙ ὁ παρ' Ὁμήρῳ Ἀστεροπαῖος υἱὸς Πηλεγόνος, ἐκ Παιονίας ὢν τῆς ἐν Μακεδονίᾳ ἱστορεῖται· διὸ καὶ Πηλεγόνος υἱός· οἱ γὰρ Παίονες Πελαγόνες ἐκαλοῦντο.

20.

19) Sic praeeuntibus Strabonis libris et monente Casaubono pro Νέσσου, uti post. vid. ad p. 323.

20) Casaubonus scribebat Μύρκιννος ex Stephano, refragante quidem in hoc Holstenio p. 215. ex aliorum auctorum fide. v. Valckenar. ad Herodot. 5, 11.

21) Magis ita probabiliter vult Casaubonus ex Stephano, in quem

eodem nomine exigua infula; deinde funt Strymonis oftia; poft Phagres, Galepfus, Apollonia, urbes: tum oftium Nefti, qui Macedoniam et Thraciam dirimit, qualem fuis temporibus Philippus et Alexander, eius filius, definierunt. Sunt et circa Strymonicum finum aliae urbes, veluti Myrcinus, Argilus, Drabefcus, Datum; quod quidem regionem habet optimam et feracem, navium item officinas aurique fodinas; unde proverbium natum eft: Datum bonorum, uti et alias bonorum glomi.

17. Multa auri metalla funt in Crenidibus, ubi nunc conditi Philippi, urbs prope Pangaeum montem. Atque ipfe mons Pangaeus aurea et argentea metalla habet, et, quae ultra et citra Strymonem eft regio. Aiunt praeterea, eos, qui Paeoniae agrum colunt, auri quaedam frufta invenire.

18. Strymon fluvius ab Agrianibus circa Rhodopen habitantibus initium fumit.

19. Afteropaeus, Pelegonis filius, apud Homerum ex Paeonia Macedoniae fuiffe fertur, unde et Pelegonis filius dictus fuerit; Paeones enim Pelagones adpellabantur.

20.

quem hic corruptio non cadit. Suffragatus eft Waffe ad Thucyd. 1, 100. Vulgo Δράβισκος.

22) Ita Hudfon pro ἀγαθὸν, quod eft in ed. Bafil. unde repetiit Cafaubonus. Amftelod. edit. utraque forma, illa (ἀγαθὸν) ad calcem huius libri, hac in ferie epitomes. At ἀγαθῶν, quod et hic reponit Valef. ad Harpocrat. p. 17. habent auctores plurimi, tantum Δάτος quidam. At vid. Harpocrat. h. v.

20. ΟΤΙ ἡ νῦν Φίλιπποι πόλις Κρηνίδες ἐκαλοῦντο τὸ παλαιόν.

21. ΟΤΙ [23] Σιντοὶ ἔθνος Θρακικὸν κατῴκει τὴν Λῆμνον νῆσον· ὅθεν Ὅμηρος Σίντιας αὐτοὺς καλεῖ, λέγων· ἔνθα με Σίντιες ἄνδρες —

22. ΟΤΙ μετὰ τὸν [24] Νέστον ποταμὸν πρὸς ἀνατολὰς, Ἄβδηρα πόλις ἐπώνυμος Ἀβδήρου· ὃν οἱ τοῦ Διομήδους ἵπποι ἔφαγον· εἶτα Δίκαια πόλις πλησίον· ἣ ὑπέρκειται λίμνη μεγάλη ἡ Βιστονίς· εἶτα πόλις Μαρώνεια.

23. ΟΤΙ ὁ νῦν ποταμὸς [25] Ῥιγινία ἐν Θρᾴκῃ καλούμενος, Ἐρίγων ἦν καλούμενος.

24. ΟΤΙ τὴν Σαμοθρᾴκην Ἰασίων καὶ Δάρδανος ἀδελφοὶ ᾤκουν· κεραυνωθέντος δὲ Ἰασίονος διὰ τὴν εἰς Δήμητρα ἁμαρτίαν, ὁ Δάρδανος ἀπάρας ἐκ Σαμοθρᾴκης, ἐλθὼν [26] ᾤκισεν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ τῆς Ἴδης, τὴν πόλιν, Δαρδανίαν καλέσας· καὶ ἐδίδαξεν τοὺς Τρῶας τὰ ἐν Σαμοθρᾴκῃ μυστήρια· ἐκαλεῖτο δὲ ἡ Σαμοθρᾴκη Σάμος πρίν.

25. ΟΤΙ ἡ ἐν Θρᾴκῃ χεῤῥόνησος, τρεῖς ποιεῖ θαλάσσας· Προποντίδα ἐκ βοῤῥᾶ· Ἑλλήσποντον ἐξ ἀνατολῶν· καὶ τὸν Μέλανα κόλπον ἐκ νότου· ὅπου καὶ ὁ Μέλας ποταμὸς βάλλει, ὁμώνυμος τῷ κόλπῳ.

26.

23) Ita, diſerte praecipiente Stephano, poſui accentum. Vulgo Σῖντοι. Infra lib. 12. p. 549. Σίντοι, ut in Thucydide 2, 98. Euſtathio ad Homer. Il. 1, 594. p. 119. (Baſ.) At illud in Ariſtotel. mirab. auſc. c. 125. Ita, ut talia hic complectar, ſupra poſui Ἐρίγωνα (cf. Euſtath. ad Il. 21, 141. p. 1312. Baſ.) et poſt Δίκαια cum Stephano pro Δικαία. (cf. idem ad Il. 2, 648. p. 237.)

20. Urbs, quae nunc Philippi, Crenides olim vocabatur.

21. Sinti, gens Thracia, Lemnum insulam incoluit, unde Homerus Sintias eos vocat his verbis: Sinties hic —

22. Post Nestum fluvium ad ortum Abdera, urbs Abdero cognominis, quem Diomedis equi devorarunt; haud procul inde Dicaea urbs, cui superiacet lacus ingens, Bistonis; tum urbs Maronea.

23. Thraciae fluvius, nunc Riginia dictus, olim Erigon fuit adpellatus.

24. Samothracen Iasion et Dardanus fratres incoluerunt. Cum Iasion fulmine ictus fuisset, ob peccatum in Cererem admissum, Dardanus e Samothrace profectus ad radicis Idae montis Dardaniam, quam vocavit, condidit, et Troianos mysteria, quae in Samothrace habebantur, docuit. Ipsa Samothrace ante dicta est Samos.

25. Chersonesus Thraciae tria maria efficit; Propontidem a septentrione, Hellespontum ab ortu, Melana sinum a meridie, in quem fluvius sinui cognominis eiicitur.

24) Pro Νέσσον, ut supra.

25) Corrupta haec emendat Wesseling. ad Hieroclem p. 632. Ῥηγῖνα et Ἐργῖνος. Nempe hic Thraciae, ad quam haec narratio pertinet, Erigon Macedoniae fluvius.

26) Pro ᾤκησεν, quae solemnis fere est commutatio, dedi.

26. ΟΤΙ ἐν τῷ ἰσθμῷ τῆς χερσονήσου τρεῖς πόλεις κεῖνται· πρὸς μὲν τῷ Μέλανι κόλπῳ, Καρδία· πρὸς δὲ τῇ Προποντίδι, Πακτύη· πρὸς δὲ τῇ μεσογείᾳ, [27] Λυσιμαχία· μῆκος τοῦ ἰσθμοῦ στάδια μ.

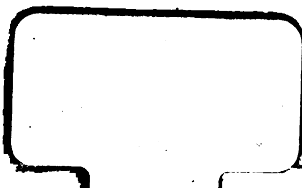
27. ΟΤΙ ἡ πόλις ὁ Ἐλεοῦς, ἀρσενικῶς λέγεται· τάχα δὲ καὶ ὁ Τραπεζοῦς.

27) Rectius, puto, per ει. Ita tamen editum lib. 1. pag. 134. et infra, certe idem nomen, lib. 10. pag. 460.

26. In Iſthmo Cherſoneſi tres ſitae ſunt urbes; ad Melana ſinum Cardia, ad Propontidem Pactye, in mediterraneis Lyſimachia. Iſthmi longitudo ſtadiorum eſt 40.

27. Eleus urbs maſculino genere effertur; forte etiam eodem Trapezus.

cf. Schweighaeuſer. ad Polyb. 5, 34, 7. et 18, 33, 2. qui ss retinuit.

20. ΟΤΙ ἡ νῦν Φίλιπποι πόλις Κρηνίδες ἐκαλοῦντο τὸ παλαιόν.

21. ΟΤΙ [23] Σιντοὶ ἔθνος Θρακικὸν κατῴκει τὴν Λῆμνον νῆσον· ὅθεν Ὅμηρος Σίντιας αὐτοὺς καλεῖ, λέγων· ἔνθα με Σίντιες ἄνδρες —

22. ΟΤΙ μετὰ τὸν [24] Νέστον ποταμὸν πρὸς ἀνατολὰς, Ἄβδηρα πόλις ἐπώνυμος Ἀβδήρου· ὃν οἱ τοῦ Διομήδους ἵπποι ἔφαγον· εἶτα Δίκαια πόλις πλησίον· ᾗ ὑπέρκειται λίμνη μεγάλη ἡ Βιστονίς· εἶτα πόλις Μαρώνεια.

23. ΟΤΙ ὁ νῦν ποταμὸς [25] Ῥιγινία ἐν Θράκῃ καλούμενος, Ἐρίγων ἦν καλούμενος.

24. ΟΤΙ τὴν Σαμοθράκην Ἰασίων καὶ Δάρδανος ἀδελφοὶ ᾤκουν· κεραυνωθέντος δὲ Ἰασίονος διὰ τὴν εἰς Δήμητρα ἁμαρτίαν, ὁ Δάρδανος ἀπάρας ἐκ Σαμοθράκης, ἐλθὼν [26] ᾤκισεν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ τῆς Ἴδης, τὴν πόλιν, Δαρδανίαν καλέσας· καὶ ἐδίδαξεν τοὺς Τρῶας τὰ ἐν Σαμοθράκῃ μυστήρια· ἐκαλεῖτο δὲ ἡ Σαμοθράκη Σάμος πρίν.

25. ΟΤΙ ἡ ἐν Θράκῃ χεῤῥόνησος, τρεῖς ποιεῖ θαλάσσας· Προποντίδα ἐκ βοῤῥᾶ· Ἑλλήσποντον ἐξ ἀνατολῶν· καὶ τὸν Μέλανα κόλπον ἐκ νότου· ὅπου καὶ ὁ Μέλας ποταμὸς βάλλει, ὁμώνυμος τῷ κόλπῳ.

26.

23) Ita, diferte praecipiente Steph[...] centum. Vulgo Σῖντοι. Infra lib. 12. p. 549. [...] 2, 98. Euftathio ad Homer. Il. 1, 5[...] in Ariftotel. mirab. aufc. c. 125. Ita[...] pofui Ἐρίγωνα (cf. Euftath. ad I[...] Δίκαια cum Stephano pro Δικαί[...]

20. Urbs, quae nunc Philippi, Crenides olim vocabatur.

21. Sinti, gens Thracia, Lemnum insulam incoluit, unde Homerus Sintias eos vocat his verbis: Sinties hic —

22. Post Nestum fluvium ad ortum Abdera, urbs Abdero cognominis, quem Diomedis equi devorarunt; haud procul inde Dicaea urbs, cui superiacet lacus ingens, Bistonis; tum urbs Maronea.

23. Thraciae fluvius, nunc Riginia dictus, olim Erigon fuit adpellatus.

24. Samothracen Iasion et Dardanus fratres incoluerunt. Cum Iasion fulmine ictus fuisset, ob peccatum in Cererem admissum, Dardanus e Samothrace profectus ad radicis Idae montis Dardaniam, quam vocavit, condidit, et Troianos mysteria, quae in Samothrace habebantur, docuit. Ipsa Samothrace ante dicta est Samos.

25. Chersonesus Thraciae tria maria efficit; Propontidem a septentrione, Hellespontum ab ortu, Melana sinum a meridie, in quem fluvius sinui cognominis eiicitur.

26.

24) Pro [illegible], ut supra.
25) C[illegible] ec emendat [illegible] Hieroclem
Ῥηγιν[illegible] Nempe [illegible] ad quam
ratio[illegible] on Maced[illegible]
[illegible], quae [illegible] est [illegible]
de[illegible]

26. ΟΤΙ ἐν τῷ ἰσθμῷ τῆς χερσονήσου τρεῖς πόλεις κεῖνται· πρὸς μὲν τῷ Μέλανι κόλπῳ, Καρδία· πρὸς δὲ τῇ Προποντίδι, Πακτύη· πρὸς δὲ τῇ μεσσογείᾳ, [27] Λυσιμαχία· μῆκος τοῦ ἰσθμοῦ ϛάδια μ.

27. ΟΤΙ ἡ πόλις ὁ Ἐλεοῦς, ἀρσενικῶς λέγεται· τάχα δὲ καὶ ὁ Τραπεζοῦς.

27) Rectius, puto, per ει. Ita tamen editum lib. I. pag. 134. et infra, certe idem nomen, lib. 10. pag. 460.

26. In Iſthmo Cherſoneſi tres ſitae ſunt urbes; ad Melana ſinum Cardia, ad Propontidem Pactye, in mediterraneis Lyſimachia. Iſthmi longitudo ſtadiorum eſt 40.

27. Eleus urbs maſculino genere effertur; forte etiam eodem Trapezus.

cf. Schweighaeuſer. ad Polyb. 5, 34, 7. et 18, 33, 2. qui ſe retinuit.

ἀνατολὰς αὖθις κεῖται τὸ ἄκρον τοῦ Ἄθωνος, ὃ ἀφορίζει τὸν Σιγγιτικὸν κόλπον· ὡς εἶναι ἐφεξῆς κόλπους τοῦ Αἰγαίου πελάγους πρὸς βορρᾶν, ἀλλήλων ἀπέχοντας οὕτως· Μαλιακὸν, [15] Παγασητικόν, Θερμαῖον, Τορωναῖον, Σιγγιτικὸν, Στρυμονικον· τὰ δὲ ἄκρα, [16] Ποσείδιον μὲν, τὸ μεταξὺ Μαλιακοῦ καὶ Παγασητικοῦ· τὸ δὲ ἐφεξῆς πρὸς βορρᾶν, Σηπιάς· εἶτα, τὸ ἐν Παλλήνῃ Κάναστρον· εἶτα, Δέρρις· εἶτα, Νύμφαιον ἐν τῷ Ἄθωνι, πρὸς τῷ Σιγγιτικῷ· τὸ δὲ πρὸς τῷ Στρυμονικῷ, Ἀκράθως ἄκρον· ὧν μεταξὺ, ὁ Ἄθων· οὗ πρὸς ἀνατολὰς, ἡ Λῆμνος· πρὸς δὲ βορρᾶν ἀφορίζει τὸν Στρυμονικὸν κόλπον, ἡ Νεάπολις.

p. 331. 16. ΟΤΙ Ἄκανθος πόλις ἐν τῷ Σιγγιτικῷ κόλπῳ ἐστὶν παράλιος, πλησίον τῆς τοῦ Ξέρξου διώρυχος· ἔχει δ' ὁ Ἄθων, ε' πόλεις, Δίον, Κλεωνὰς, [17] Θύσσον, Ὀλόφυξον, [18] Ἀκροθώους· αὕτη δὲ, πρὸς τῇ κορυφῇ τοῦ Ἄθωνος κεῖται. Ἔστιν δ' ὁ Ἄθων, ὄρος μαστοειδὲς, ὀξύτατον, ὑψηλότατον· οὗ οἱ τὴν κορυφὴν οἰκοῦντες, ὁρῶσι τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα, πρὸ ὡρῶν γ' τῆς ἐν τῇ παραλίᾳ ἀνατολῆς· καὶ ἔστιν ἀπὸ πόλεως τῆς Ἀκάνθου ὁ περίπλους τῆς Χερρονήσου, ἕως Σταγείρου πόλεως τοῦ Ἀριστοτέλους, στάδια υ'. ἐν ᾗ λιμὴν ὄνομα Κάπρος, καὶ νησίον ὁμώνυ-

15) Sic pro ι etiam infra lib. 9. p. 436. (Cas.) et apud Scylacem p. m. 58. sq. scribitur recte.

16) Ex ed. Cas. 2. in Amstel. transierat Πισείδιον.

17) Sive Herodotum 7, 22. hic reddidit Strabo, sive Thucyd. 4, 109. alterutrum enim videtur, placuit reponere pro Θύσσαν. Adiuvat et Plin. 4, 17. (10.) Eadem causa motus mutavi Ὀλόφυξιν, quod mutandum esse innuit Casaubonus, pronuntiat Politus ad Eustathium Il. 5, 690. T. 3. p. 1262. ut in Suida.

nis promontorium, quod sinum Singiticum terminat sic, ut deinceps sint in mari Aegaeo boream versus hi sinus a se invicem sic dissiti: Maliacus, Pagaseticus, Thermaeus, Toronaeus, Singiticus, Strymonicus. Promontoria haec: Posidium inter sinum Maliacum et Pagaseticum; deinceps ad boream Sepias; dein in Pallene Canastrum; post Derris; tum Nymphaeum in Athone iuxta sinum Singiticum; inde ad sinum Strymonicum Acrathos promontorium, inter quae est Athos, cui ad ortum iacet Lemnus; ad boream finit Strymonicum sinum Neapolis.

16. Acanthus urbs in Singitico sinu maritima est; iacens ad fossam Xerxis. Athos autem habet urbes quinque, Dium, Cleonas, Thyssum, Olophyxum, Acrothoos, in vertice haec montis. Ipse Athos mons est, in mammae formam exsurgens acutissimus altissimusque; cuius in vertice qui habitant, solem tribus horis ante, quam in litore adpareat, orientem conspiciunt. Est autem Chersonesi in circuitu navigatio ab Acantho urbe usque ad Stagirum, Aristotelis patriam, stadiorum 400. In ea portus est nomine Caprus et

Suida. Alias tamen is. praeter Suidam habent etiam Scylax p. m. 302. et Phavorinus.

18) Vulgo Ἀκρεσθώυς, quod corruptum esse primus intuitus docet. Proxime accedit ex Thucydide Ἀκροθώυς, quod et volebat Casaubonus, etsi Palmerius in exercitt. — p. 302. praeferat Ἀκραθώυς, ab ἄκρα et Ἄθως. Salmasius ad Solin. c. 11. p. m. 129. Ἀκροαθώυς. Placuit tamen superior forma auctoribus. vid. praeter alios Holsten. ad Stephan. p. 21. ubi et sic Cod. Perusin.

ὁμώνυμον τῷ λιμένι· εἶτα αἱ τῦ Στρυμόνος ἐκβολαί· εἶτα Φάγρης, Γαληψός, Ἀπολλωνία, πᾶσαι πόλεις· εἶτα τὸ [19] Νέςυ ςόμα, τῦ διορίζοντος Μακεδονίαν καὶ Θράκην, ὡς Φίλιππος καὶ Ἀλέξανδρος, ὁ τύτυ παῖς, διώριζον, ἐν τοῖς κατ' αὐτὺς χρόνοις· εἰσὶν δὲ περὶ τὸν Στρυμονικὸν κόλπον πόλεις καὶ ἕτεραι, οἷον [20] Μύρκινος, Ἀργίλος, [21] Δραβῆσκος, Δάτον· ὅπερ καὶ ἀρίςην ἔχει χώραν καὶ εὔκαρπον, καὶ ναυπήγια, καὶ χρυσῦ μέταλλα· ἀφ' ὗ καὶ παροιμία· Δάτον [22] ἀγαθῶν, ὡς καὶ ἀγαθῶν ἀγαθίδες.

17. ΟΤΙ πλεῖςα μέταλλά ἐςιν χρυσῦ ἐν ταῖς Κρηνίσιν, ὅπυ νῦν οἱ Φίλιπποι πόλις ἵδρυται, πλησίον τῦ Παγγαίυ ὄρυς· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ Παγγαῖον ὄρος, χρύσεια καὶ ἀργύρεια ἔχει μέταλλα, καὶ ἡ πέραν, καὶ ἡ ἐντὸς τῦ Στρυμόνος ποταμῦ, μέχρι Παιονίας· Φασὶν δὲ, καὶ τὺς τὴν Παιονίαν γῆν ἀρῦντας, εὑρίσκειν χρυσῦ τινα μόρια.

18. ΟΤΙ ὁ Στρυμὼν ποταμὸς ἄρχεται ἐκ τῶν περὶ τὴν Ῥοδόπην Ἀγριάνων.

19. ΟΤΙ ὁ παρ' Ὁμήρῳ Ἀςεροπαῖος υἱὸς Πηλεγόνος, ἐκ Παιονίας ὢν τῆς ἐν Μακεδονίᾳ ἱςορεῖται· διὸ καὶ Πηλεγόνος υἱός· οἱ γὰρ Παίονες Πελαγόνες ἐκαλῦντο.

20.

19) Sic praeeuntibus Strabonis libris et monente Casaubono pro Νέσσυ, uti post. vid. ad p. 323.

20) Casaubonus scribebat Μύρκιννος ex Stephano, refragante quidem in hoc Holstenio p. 215. ex aliorum auctorum fide. v. Valckenar. ad Herodot. 5, 11.

21) Magis ita probabiliter vult Casaubonus ex Stephano, in quem

eodem nomine exigua insula; deinde sunt Strymonis ostia; post Phagres, Galepsus, Apollonia, urbes: tum ostium Nesti, qui Macedoniam et Thraciam dirimit, qualem suis temporibus Philippus et Alexander, eius filius, definierunt. Sunt et circa Strymonicum sinum aliae urbes, veluti Myrcinus, Argilus, Drabescus, Datum; quod quidem regionem habet optimam et feracem, navium item officinas aurique fodinas; unde proverbium natum est: Datum bonorum, uti et alias bonorum glomi.

17. Multa auri metalla sunt in Crenidibus, ubi nunc conditi Philippi, urbs prope Pangaeum montem. Atque ipse mons Pangaeus aurea et argentea metalla habet, et, quae ultra et citra Strymonem est regio. Aiunt praeterea, eos, qui Paeoniae agrum colunt, auri quaedam frusta invenire.

18. Strymon fluvius ab Agrianibus circa Rhodopen habitantibus initium sumit.

19. Asteropaeus, Pelegonis filius, apud Homerum ex Paeonia Macedoniae fuisse fertur, unde et Pelegonis filius dictus fuerit; Paeones enim Pelagones adpellabantur.

20.

quem hic corruptio non cadit. Suffragatus est Wasse ad Thucyd. 1, 100. Vulgo Δεάβισκος.

22) Ita Hudson pro ἀγαθὸν, quod est in ed. Basil. unde repetiit Casaubonus. Amstelod. edit. utraque forma, illa (ἀγαθὸν) ad calcem huius libri, hac in serie epitomes. At ἀγαθῶν, quod et hic reponit Vales. ad Harpocrat. p. 17. habent auctores plurimi, tantum Δάτος quidam. At vid. Harpocrat. h. v.

20. ΟΤΙ ἡ νῦν Φίλιπποι πόλις Κρηνίδες ἐκαλοῦντο τὸ παλαιόν.

21. ΟΤΙ [23] Σιντοὶ ἔθνος Θρακικὸν κατῴκει τὴν Λῆμνον νῆσον· ὅθεν Ὅμηρος Σίντιας αὐτοὺς καλεῖ, λέγων· ἔνθα με Σίντιες ἄνδρες —

22. ΟΤΙ μετὰ τὸν [24] Νέστον ποταμὸν πρὸς ἀνατολὰς, Ἄβδηρα πόλις ἐπώνυμος Ἀβδήρου· ὃν οἱ τοῦ Διομήδους ἵπποι ἔφαγον· εἶτα Δίκαια πόλις πλησίον· ᾗ ὑπέρκειται λίμνη μεγάλη ἡ Βιστονίς· εἶτα πόλις Μαρώνεια.

23. ΟΤΙ ὁ νῦν ποταμὸς [25] Ῥιγινία ἐν Θρᾴκῃ καλούμενος, Ἐρίγων ἦν καλούμενος.

24. ΟΤΙ τὴν Σαμοθρᾴκην Ἰασίων καὶ Δάρδανος ἀδελφοὶ ᾤκουν· κεραυνωθέντος δὲ Ἰασίονος διὰ τὴν εἰς Δήμητρα ἁμαρτίαν, ὁ Δάρδανος ἀπάρας ἐκ Σαμοθρᾴκης, ἐλθὼν [26] ᾤκισεν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ τῆς Ἴδης, τὴν πόλιν, Δαρδανίαν καλέσας· καὶ ἐδίδαξεν τοὺς Τρῶας τὰ ἐν Σαμοθρᾴκῃ μυστήρια· ἐκαλεῖτο δὲ ἡ Σαμοθρᾴκη Σάμος πρίν.

25. ΟΤΙ ἡ ἐν Θρᾴκῃ χεῤῥόνησος, τρεῖς ποιεῖ θαλάσσας· Προποντίδα ἐκ βοῤῥᾶ· Ἑλλήσποντον ἐξ ἀνατολῶν· καὶ τὸν Μέλανα κόλπον ἐκ νότου· ὅπου καὶ ὁ Μέλας ποταμὸς βάλλει, ὁμώνυμος τῷ κόλπῳ.

26.

23) Ita, diſerte praecipiente Stephano, poſui accentum. Vulgo Σῖντοι. Infra lib. 12. p. 549. Σίντοι, ut in Thucydide 2, 98. Euſtathio ad Homer. Il. 1, 594. p. 119. (Baſ.) At illud in Ariſtotel. mirab. auſc. c. 125. Ita, ut talia hic complectar, ſupra poſui Ἐρίγωνα (cf. Euſtath. ad Il. 21, 141. p. 1312. Baſ.) et poſt Δίκαια cum Stephano pro Δικαία. (cf. idem ad Il. 2, 648. p. 237.)

20. Urbs, quae nunc Philippi, Crenides olim vocabatur.

21. Sinti, gens Thracia, Lemnum insulam incoluit, unde Homerus Sintias eos vocat his verbis: Sinties hic —

22. Post Nestum fluvium ad ortum Abdera, urbs Abdero cognominis, quem Diomedis equi devorarunt; haud procul inde Dicaea urbs, cui superiacet lacus ingens, Bistonis; tum urbs Maronea.

23. Thraciae fluvius, nunc Riginia dictus, olim Erigon fuit adpellatus.

24. Samothracen Iasion et Dardanus fratres incoluerunt. Cum Iasion fulmine ictus fuisset, ob peccatum in Cererem admissum, Dardanus e Samothrace profectus ad radicis Idae montis Dardaniam, quam vocavit, condidit, et Troianos mysteria, quae in Samothrace habebantur, docuit. Ipsa Samothrace ante dicta est Samos.

25. Chersonesus Thraciae tria maria efficit; Propontidem a septentrione, Hellespontum ab ortu, Melana sinum a meridie, in quem fluvius sinui cognominis eiicitur.

26.

24) Pro Νέσσον, ut supra.

25) Corrupta haec emendat Wesseling. ad Hieroclem p. 632. Ῥηγῖνα et Ἐργῖνος. Nempe hic Thraciae, ad quam haec narratio pertinet, Erigon Macedoniae fluvius.

26) Pro ᾤκησεν, quae solemnis fere est commutatio, dedi.

26. ΟΤΙ ἐν τῷ ἰσθμῷ τῆς χερσονήσȣ τρεῖς πόλεις κεῖνται· πρὸς μὲν τῷ Μέλανι κόλπῳ, Καρδία· πρὸς δὲ τῇ Προποντίδι, Πακτύη· πρὸς δὲ τῇ μεσσογείᾳ, [27] Λυσιμαχία· μῆκος τȣ̃ ἰσθμȣ̃ ϛάδια μ.

27. ΟΤΙ ἡ πόλις ὁ Ἐλεȣ̃ς, ἀρσενικῶς λέγεται· τάχα δὲ καὶ ὁ Τραπεζȣ̃ς.

27) Rectius, puto, per ι. Ita tamen editum lib. I. pag. 134. et infra, certe idem nomen, lib. 10. pag. 460.

26. In Isthmo Chersonesi tres sitae sunt urbes; ad Melana sinum Cardia, ad Propontidem Pactye, in mediterraneis Lysimachia. Isthmi longitudo stadiorum est 40.

27. Eleus urbs masculino genere effertur; forte etiam eodem Trapezus.

cf. Schweighaeuser. ad Polyb. 5, 34, 7. et 18, 33, 2. qui ea retinuit.